Bundel - Voorbespreking I van 4 oktober 2022

1 Opening en mededelingen
De voorzitter nodigt u uit tot het bijwonen van de Voorbespreking / Oordeelsvormende Raad van de gemeenteraad die gehouden wordt op dinsdag 4 oktober, aanvang 19.30 uur. De vergadering wordt uitgezonden vanuit de raadzaal van het gemeentehuis van Buren, De Wetering 1 te Maurik. De agenda en alle bijbehorende stukken zijn door raads- en collegeleden digitaal in te zien via iBabs. Het publiek kan de stukken inzien via www.buren.nl/De gemeente/Gemeenteraad/Agenda en vergaderstukken. De vergadering wordt uitgezonden via www.buren.nl/De gemeente/live-uitzendingen.

2 Inspreken burgers/belanghebbenden (interactief) over al dan niet geagendeerde onderwerpen
De volgende insprekers hebben zich aangemeld:
Mevr. D. van de Wetering spreekt in over de wateroverlast in de Brinkstraat in Lienden.
Dhr. M. van Strien spreekt in over de wateroverlast in de Brinkstraat in Lienden.
Mevr. D. Onink (Bewonersplatform Hart voor Maurik) spreekt in om terug te blikken op de afgelopen maand omtrent de crisisnoodopvanglocatie voor vluchtelingen in Maurik.
Dhr. G. de Kruijff spreekt in over het speerpunt recreatie & toerisme.
Dhr. J.T. Wilschut (Milieuwerkgroep Buren) spreekt in i.h.k.v. de behandeling van agendapunt 4.1. Vaststellen nieuw archeologiebeleid.
Dhr. G. Cardol (Tree Centre Opheusden) spreekt in i.h.k.v. de behandeling van agendapunt 4.1 Vaststellen nieuw archeologiebeleid.
Dhr. M. Andre- de la Porte spreekt in namens N.F.O. in i.h.k.v. de behandeling van agendapunt 4.1 Vaststellen nieuw archeologiebeleid.

- Tekst inspraakreactie van Mevr. D. van de Wetering over de wateroverlast in de Brinkstraat in Lienden
- Bijlage 1 bij inspraakreactie Mevr. D. van de Wetering - Wateroverlast buiten
- Bijlage 2 bij inspraakreactie Mevr. D. van de Wetering - Wateroverlast binnen
- Bijlage 3 bij inspraakreactie Mevr. D. van de Wetering - Beeldoverzicht
- Tekst inspraakreactie van dhr. M. van Strien over de wateroverlast in de Brinkstraat in Lienden
- Tekst inspraakreactie van mevr. D. Onink - namens Burgerplatform Hart voor Maurik
- Tekst inspraakreactie van dhr. G.M. de Kruijff
- Bijlagen bij de inspraakreactie van dhr. G.M. de Kruijff
- Tekst inspraakreactie van dhr. J.T. Wildschut - voorzitter Milieuwerkgroep Buren
- Tekst inspraakreactie van dhr. G. Cardol - voorzitter TCO

3 Besluitenlijst voorbespreking van 6 september 2022
Voorgesteld wordt om de besluitenlijst van de Voorbespreking van 6 september 2022 ongewijzigd vast te stellen.

- Concept Besluitenlijst Voorbespreking 6 september 2022

4 Stukken ter bespreking

4.1 Vaststellen nieuw archeologiebeleid
Na twaalf jaar is in 2020 het gemeentelijke archeologiebeleid geëvalueerd en geactualiseerd. Dat heeft geleid tot nieuw inhoudelijk kaartmateriaal en een nieuwe archeologische beleidskaart met bijbehorende toelichting. Hiermee wordt het bestaande beleidskader uit 2008 vervangen. Het nieuwe beleidskader is direct gericht op inpassing in het Omgevingsplan én sluit aan bij de vastgestelde Omgevingsvisie. Bovendien geeft dit nieuwe beleid een beter inzicht in de verwachtingsgebieden waardoor er betere keuzes kunnen worden gemaakt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit verkleind de kans op het stilleggen van projecten met bijbehorende financiële gevolgen.

- Dossier 2438 voorblad
- Raadsvoorstel vaststellen nieuw archeologiebeleid
- Bijlage 1: Raadsbesluit vaststellen nieuw archeologiebeleid
- Bijlage 2: Samenvatting archeologiebeleid Gemeente Buren
- Bijlage 3: Overzicht wijzigingen archeologiebeleid
- Bijlage 4: Rapport In de Bodem van Buren
- Bijlage 5: Geomorfogenetische kaart
- Bijlage 6: Verwachtingenkaart
- Bijlage 7: Beleidskaart
- Bijlage 8: Bodemverstoringenkaart
- Bijlage 9: Voorstel wijziging Algemeen Plaatselijke Verordening detectieverbod
- Bijlage 10: Voorwaarden gekoppeld aan de ontheffing detectieverbod APV Buren
- Beantwoording technische vragen m.b.t. agendapunt 4.1. Nieuw archeologiebeleid
- 20220930 Ingekomen reactie Milieuwerkgroep Buren m.b.t. agendapunt 4.1. Nieuw
- Bijlage 1 - Adviesdocument landgebruiksanalyse gemeente Buren
- Bijlage 2 - Buren-boomgaard bouwvoor

4.2 Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
Het uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 kan worden gezien als een geheel waar ook de onderdelen Klimaatbewust Buren (bijlage 5) en Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid (bijlage 4) onder hangen.

Dossier 2422 voorblad
1. Raadsvoorstel Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
2. Raadsbesluit Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Deel 1 2022
3. Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Deel 1 2022
4. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
5. Klimaatbewust Buren
6. Lokale Adaptatie Strategie 2022

4.3 Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Om het bestaande gebouw van het uitvaartcentrum uit te breiden is het noodzakelijk om het geldende bestemmingsplan aan te passen. Het bestemmingsplan 'Ommeren, Ommerenveldseweg 8a' bevat de mogelijkheid om het gebouw uit te breiden. De gemeenteraad wordt voorgesteld het bestemmingsplan vast te stellen.

Dossier 2440 voorblad
Raadsvoorstel bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 1: Raadsbesluit bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 2: Toelichting Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 3: Regels Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 4: Verbeelding Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a

4.4 Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Het college legt het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Het plan maakt de bouw een vrijstaande woning en 2 woningen die twee-onder-eenkap worden gebouwd mogelijk. In totaal kunnen er 3 woningen worden gebouwd. Het ontwerpbestemmingsplan lag ter inzage voor een periode van zes weken. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Voorgesteld wordt om het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Dossier 2436 voorblad
Raadsvoorstel vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 1: Raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2a: Toelichting ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2b: Regels ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2c: Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89

4.5 Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Het college legt het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. De geldende bestemming Bedrijf – Beperkt wordt omgezet naar de bestemming Wonen. De bebouwing op het perceel blijft gehandhaafd. De bestaande bedrijfswoning wordt omgezet naar een reguliere woning. Het ontwerpbestemmingsplan lag ter inzage voor een periode van zes weken. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Voorgesteld wordt om het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Dossier 2437 voorblad
Raadsvoorstel vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Toelichting ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Regels ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2

4.6 Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college
Met dit voorstel kan de raad het vaststellen van omgevingsplannen delegeren aan het college. Voorgesteld wordt om gevallen te kiezen waarin de raad geen keuzes heeft of waarbij het over het vast te stellen beleid al eerder al besloten.

Raadsvoorstel Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college
Raadsbesluit Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college
Raadsvoorstel Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college
Raadsbesluit Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college

4.7 Vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, vooralsnog vanaf 1 januari 2023, vervallen de taken en bevoegdheden van de huidige monumenten- en welstandscommissie van rechtswege. Ter continuering van de advisering moet de gemeente een nieuwe gemeentelijke adviescommissie (hierna: commissie) instellen. Daarnaast is de gemeente onder de Omgevingswet verplicht te adviseren bij rijksmonumenten. Het gehele takenpakket van de betrokken adviseurs wordt vastgelegd in de verordening voor de gemeentelijke adviescommissie.

Dossier 2439 voorblad

Raadsvoorstel vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Raadsbesluit vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Verordening gemeentelijke adviescommissie

4.8 Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad

De verklaring van geen bedenkingen, die gold onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening komt na invoering van de Omgevingswet te vervallen. In het kader van de Omgevingswet dient de gemeenteraad een lijst van activiteiten vast te stellen waarbij het een bindend advies kan geven (aan het college) bij het afgeven van en vergunning. In deze lijst met activiteiten waarin de gemeenteraad een (bindend) advies wil geven is rekening gehouden met de wens om procedures te vereenvoudigen. Kleinere initiatieven waarvoor in de huidige situatie wel een verklaring van geen bedenkingen nodig is, wordt voorgesteld geen adviesrecht in te stellen.

Dossier 2309 voorblad
Raadsvoorstel Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsbesluit Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsvoorstel Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsbesluit Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Notitie voor het instellen van ADVIESRECHT 24-5-22

4.9 Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad

Gemeente Buren heeft de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland. We ontvingen van Werkzaak de bestuursrapportage 2022. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunnen gemeenteraden hun zienswijze hierop kenbaar maken.
Werkzaak stelt een begrotingswijziging voor. Voor Buren zijn de Wsw kosten gestegen. Maar daartegenover staat dat het Rijk haar bijdrage voor de Wsw naar boven heeft bijgesteld. Wat betreft de Burense begroting laat de bestuursrapportage een voordeel zien van € 75.300,--.
We adviseren de raad om kennis te nemen van de bestuursrapportage en om onze instemmende zienswijze kenbaar te maken aan Werkzaak Rivierenland.

Dossier 2435 voorblad
Raadsvoorstel Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de
Raadsbesluit Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de
Aanbiedingsbrief Werkzaak Rivierenland van 12 juli 2022
Concept bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland (inclusief begrotingswijziging)
Brief addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland van 28 juli 2022
Addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland
Zienswijzebrief

5 Sluiting

Geachte dames en heren,

Misschien herinneren jullie mij nog, afgelopen 31 mei stond ik hier ook. De reden dat ik hier opnieuw sta is het gevoel dat de lange- en kortetermijnoplossing voor de wateroverlast in de Brinkstraat niet vordert. Kort samengevat heb ik u de vorige keer meegenomen in wat dit met ons doet. Hierbij heb ik stil gestaan bij onze gezondheid en de gezondheid van onze kinderen, zowel mentaal als fysiek. Daarbij komt dat ons thuis geen veilige haven meer is, wat het wel zou moeten zijn. Dit doet iets met ons als mens.

De reden dat ik hier opnieuw sta is dat er in de afgelopen vier maanden nog geen enkel plan concreet is gemaakt. Inmiddels is het helaas nog steeds zo dat men na een jaar nog steeds bezig is met het maken van plannen, het plan van aanpak is nog steeds hetzelfde. De oplossing blijft nog steeds ver weg, het land kan nog steeds niet aangekocht worden. Zichtbare oplossingen zijn er nog niet, ook niet op de korte termijn. Op dit moment liggen er zandzakken, 1 zandzak hoog. Volgens een aantal experts in onze buurt is dit absoluut niet voldoende om onze huizen droog te houden. Er is een kortetermijnoplossing, waar wij als bewoners aan de Brinkstraat blij mee zijn, namelijk een automatische waterkering en een muurtje langs onze percelen. Helaas blijkt dit te duur zijn, waardoor dit plan niet kan worden gerealiseerd.

Kijkend naar de huidige situatie, wat doet dit probleem met ons als burger van de gemeente Buren? Het levert ons constante stress op, afgelopen zaterdag stond er weer een hevige bui gepland. De week ervoor zijn we constant bezig hoe we het droog houden in huis. Dit zorgt voor druk op de relatie, maar wat nog erger is. De zorgen van onze dochter van 5, die zich regelmatig afvraagt of het in huis nog wel droog is. Ze wordt hier verdrietig van, dit zijn geen zaken waar een vijf jarige mee bezig moet zijn! Dan is er een basisbehoefte van een mens: veiligheid. Ons thuis is geen veilige haven, ieder moment kan het zo zijn dat we onze kinderen op moeten laten halen en we opnieuw beginnen met het opbouwen van ons huis. Dan heb ik hier nog niet eens onze gezondheid benoemd, de zwarte schimmel komt inmiddels alweer door onze net behangen muren heen.

Ik waardeerde de steun van de gemeenteraad enorm afgelopen juni. Naar mijn verwachting zijn er afspraken gemaakt voor de kortetermijnoplossing. Zoals ik al eerder aanhaalde is er, naar ons idee, een mooie oplossing voor de korte termijn. Wij hebben het gevoel dat het realiseren van de plannen niet opschiet. Helaas wordt er momenteel, voor ons gevoel, niets gerealiseerd. Onze vraag is, waarom? Waarom is er nog geen korte termijn oplossing voor dit urgente probleem.

Wethouder Pieter Neven heeft mij uitgenodigd om mij te uiten bij tevredenheid, maar ook ontevredenheid. Bij deze neem ik deze uitnodiging aan om mijn ontevredenheid over de gang van zaken rondom de korte termijnoplossing te uiten.

Wij zijn bereid mee te denken en mee te werken in oplossingen, om dit urgente probleem zo snel mogelijk op te lossen. Zodat wij weer veilig kunnen leven in ons eigen huis en de gezondheid van onze kinderen kunnen waarborgen.

Hartelijke groet,
Daphne van de Wetering

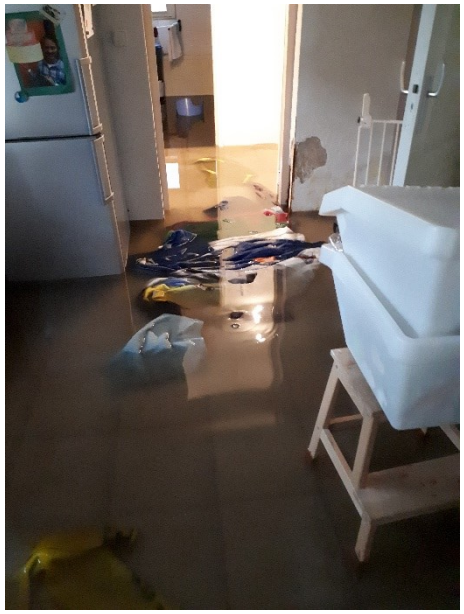
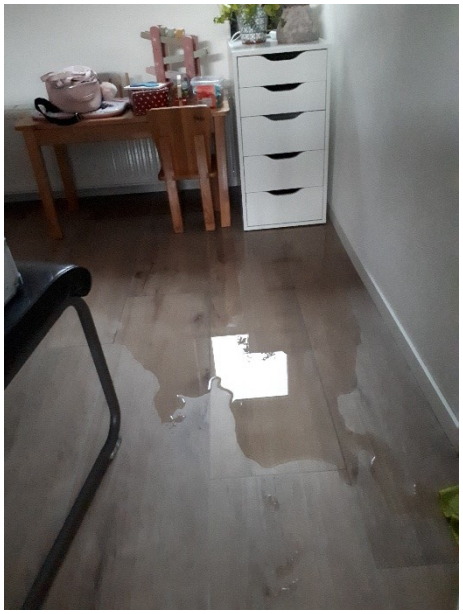

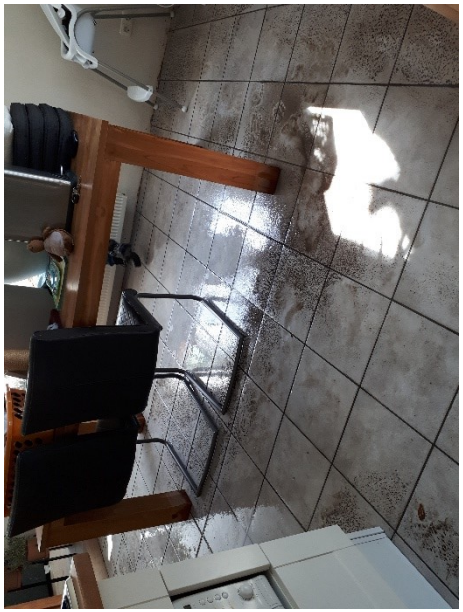
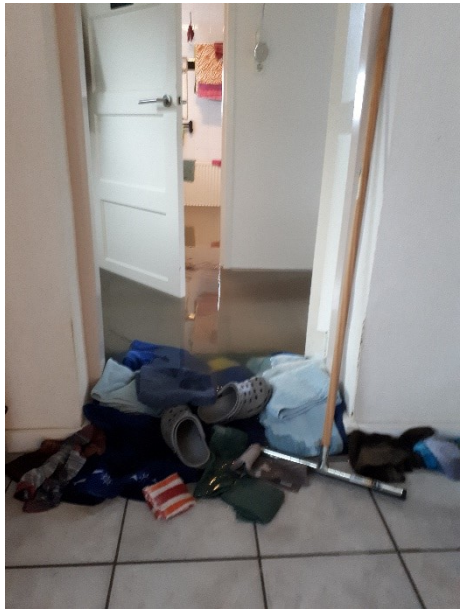

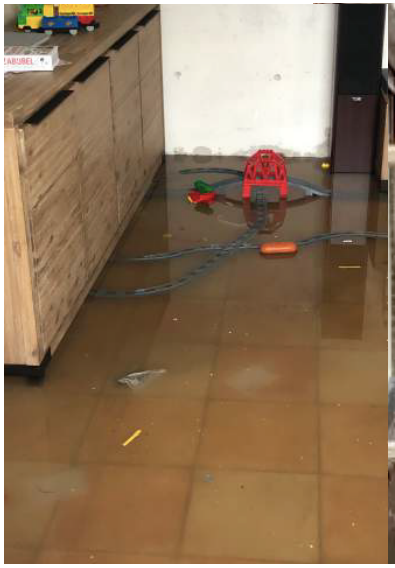

Beste dames en heren,

Als vervolg op het verhaal van Daphne hier de tijdlijn van de gebeurtenissen de laatste twee jaar:

Op 16 juni 2020 zijn onze huizen voor het eerst echt stevig overstroomd, eerder wel eens een natte badkamer, maar dat vinden wij niet eens meer noemenswaardig. De gemeente is daarvoor aansprakelijk gesteld, maar daarop is geen reactie gekomen vanuit de gemeente of de burgemeester.

Onderzoek hoogtemetingen deuren.

Op 6 oktober 2021 is er opnieuw overstroming, heviger dan de vorige. Meneer Maier is op bezoek net nadat de brandweer alles weg heeft gepompt.

Op 9 november 2021 zijn we op bezoek geweest bij de gemeente met de getroffen huisnummers. Duidelijk werd dat er onjuiste meetgegevens zijn gebruikt, waarbij onder andere geen rekening is gehouden met het stromende water vanaf het marktplein.

In januari 2022. Het college van Burgemeester& wethouders is akkoord gegaan met een voorstel om de wateroverlast tegen te gaan. Pas op dat moment is er begonnen met de verdere uitwerking en wordt er een projectleider toegewezen. Iets later vindt de kennismaking met Joris plaats. Vervolgens is Joris al snel 'on hold' gezet, omdat er niets meer kon gebeuren, vanwege de koop van het land. Pas net voor de zomervakantie is hij opnieuw aangesteld als projectleider.

In februari 2022 is er nog eens een afspraak met Andre de Haan om de foto's ed. nog eens goed te laten zien via een powerpoint.

Op 19 mei 2022 zijn wij voor de derde keer overstroomd, nog heviger, meer rioolwater dan we 'gewend' zijn.

Op 25 mei komt wethouder Pieter Neven op bezoek om de ernst van de situatie te bespreken, waarbij duidelijk wordt dat de gemeente ons probleem niet als urgent erkent en er is dus geen geld vrij gekomen om ons probleem op te lossen.

Op 31mei 2022 is er door onze buurt ingesproken bij de voorbespreking van de gemeenteraad.

Op 13 juni 2022 krijgen wij een project van leerlingen van het technasium; waarbij automatische waterkeringen worden aangedragen.

Op 14 juni 2022 neemt de gemeenteraad unaniem de motie van de VVD aan over de korte termijnoplossing voor de wateroverlast.

In juli krijgt de gemeente een offerte automatische waterkering, waarvoor Sander Brandon al bij een ieder van ons is langs geweest voor een oplossing op maat. Helaas hebben wij dit vernomen van Sander en niet van de gemeente.

Op 13 juli 2022 zijn Pieter en Andre nog eens bij ons op bezoek om de plannen concreet te maken, helaas zijn er veel woorden, weinig daden.

Op 25 augustus 2022 zouden we nog een informatie ontvangen en onze vragen kunnen stellen aan de wethouder Pieter Neven en beleidsmedewerker Andre de Haan. Helaas blijkt de complete wijk uitgenodigd te zijn en worden plannen alleen verdedigd, omdat de rest van de buurt helaas de korte termijnoplossing niet ziet zitten.

Op 30 augustus 2022 zou Joris langs komen om metingen te doen voor de korte termijnoplossing, helaas blijft het bij een orienterend gesprek. Waarbij zelfs twijfel wordt uigesproken over de korte termijnoplossing.

Op 2 september 2022 een extra gesprek met Andre de Haan, na de buurtbijeenkomst. Hierbij werd duidelijk gemaakt dat de korte termijnoplossing helaas te duur is: namelijk de automatische waterkering in combinatie met de muurtjes.

Op 7 september 2022 wordt 1 rij zandzakken neergelegd, weinig functioneel overigens, want er zitten gaten en kieren tussen.

29 september 2022 worden er extra zandzakken neergelegd (met hulp van Marinus van Lavieren en wordt op de juiste manier neergelegd). Helaas ook niet erg functioneel, want het water komt er nog tussendoor gesijpeld werd ons verteld door experts. Er had bouwzeil gebruikt moeten worden om het water buiten te houden.

Onze vraag aan de gemeenteraad: wanneer worden woorden omgezet in daden? Wanneer wordt de korte termijnoplossing gerealiseerd en wat mag het kosten?

Hartelijke groet,
Martin

Goedenavond Leden van de raad, wethouders.

Mijn naam is Dineke Onink oprichtster en woordvoerster van het bewonersplatform Hart voor Maurik.

Een inwonersplatform met een open en vooral een eerlijke communicatie aanpak, zonder politiek of religieus kleurtje, waar iedereen welkom is.

Die heel graag, door samen te werken, en samen te communiceren, de kloof tussen de inwoners en de bestuurders van de gemeente Buren, in ieder geval een stuk minder breed en diep zouden willen maken.

Wij begrijpen dat dit voor u allen een grote verandering betekent, en willen hierover graag met u allen over in gesprek.

Want waar de inwoners eerst weinig of geen tegengeluid gaven, is er een omslag ontstaan door de ondemocratische houding en beslissingen van de burgemeester en wethouders omtrent de plaatsing van nog eens 63 asielzoekende mensen vanuit TerApel.
Dit was de beroemde druppel die de emmer deed overlopen

Maar eerst even een belangrijke vraag met gelijk een antwoord

Zijn de inwoners van Maurik, tegen de komst van vluchtelingen die o.a. oorlogsgeweld ontvluchten.

NEE, sterker nog, Ondanks het feit, dat de woningzoekende inwoners hier jarenlang moeten wachten op een huis, bewijzen we dat iedere dag door de statushouders en de oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne op te nemen in ons dorp.

Wij zijn geen vreemdelingenhaters, wij hebben wel net als vele inwoners uit andere gemeenten moeite met het asielbeleid en met name de gelukszoekers.
Wij zijn boos of beter gezegd zwaar teleurgesteld in de burgemeester & wethouders omdat er geen enkele vorm van communicatie met ons inwoners of met de gemeenteraad is geweest voordat het besluit genomen werd dat er in het gemeentehuis asielzoekers zouden worden ondergebracht
Heeft, het hoofd van de veiligheidsraad, de heer Bruls, net als ik maar dan voor hart voor Maurik, Zijn hele gewicht in de strijd gegooid om het college
Of hebben ze de gemeente Buren gewoon in de aanbieding gedaan?

Daarover is geen duidelijkheid.

Nog een punt waarbij duidelijk naar voren komt dat communiceren geen sterk punt is van de gemeente. De gemeente schreef op hun website dat iedereen een bewonersbrief zou krijgen, met een uitnodiging voor de infoavond van 7 september.

Slechts een klein gedeelte van de bewoners kregen echter die brief.

Vervolgens kwam er op 12 september een bus met 17 asielzoekers. Geen politieman of vrouw te zien, niemand van het gemeentebestuur aanwezig. Ook de burgemeester was niet aanwezig, de gemeente Buren schitterde door afwezigheid.

Misschien was het wel zo handig geweest als er iemand van het gemeentebestuur was geweest.

Dan had het persbericht van de burgemeester nooit zo de wereld in geholpen kunnen worden

Er waren die bewuste avond namelijk niet meer mensen dan op een normale avond.

Er waren een aantal beveiligers, de dagelijkse wandelaars en wat opgeschoten jongens die wat stonden te roepen en volgens een paar beveiligers wat vuurwerk afstaken.

Kortom de Bus tegengehouden, helemaal niet waar.

Intimiderend en bedreigend gedrag, helemaal niet waar.

Gecheckt of er inderdaad gezinnetjes in zaten, helemaal niet waar.

Waar de communicatie van de gemeente naar de inwoners toe aan alle kanten faalde of zeer traag plaatsvond vloeide het gewraakte persbericht van 13 september (bus met asielzoekers tegengehouden) wel heel ongewoon vlot uit de pen van de burgemeester.

Dit alles zonder enig onderzoek of onderbouwing, want de politie had al gemeld dat er geen strafbare feiten waren vastgesteld en er dus geen verder onderzoek zou volgen

Door dit persbericht van de burgemeester zijn de inwoners van Maurik landelijk als een stel losgeslagen vreemdelingen haters neergezet

Waarom ? En Waarom moest het weer Maurik zijn?

Omdat hier toevallig het veel te grote, inmiddels tot een onneembaar fort omgebouwde gemeentehuis staat?

Of is de werkelijke reden dat de andere kernen ze niet wilde hebben. Het is toch wel toevallig dat Maurik werd aangewezen, terwijl wij al de Oekraïners hebben opgevangen.

Hebt u nou gedacht het zijn maar Rietpikkers, die pikken het wel, nou daar kan ik heel duidelijk over zijn, wij pikken deze hele gang van zaken niet.

Zoals het nu gegaan is met de asielopvang pikken wij niet.

Dat wij niets meer in onze eigen dorp te zeggen hebben en er niet met ons gesproken wordt Pikken wij niet

Dat de door ons gekozen Gemeenteraad in deze belangrijke zaak niet is geraadpleegd en daar dan vervolgens niets meer over te zeggen hebben. Dat pikken wij niet

Dat wij als dorp door de Burgemeester landelijk neergezet zijn als een stel vreemdelingenhaters DAT PIKKEN WIJ NIET

Wij hebben de afgelopen weken echt het gevoel gekregen dat we er niet toe doen, dat we achtergesteld worden omdat we uit een arbeidersbuurt en uit het dorp Maurik komen,

Er wordt door de burgemeester en wethouders niet met ons maar over ons gesproken, daarover zijn wij bijzonder teleurgesteld, kwaad zelfs, vooral ook omdat iedereen gelijk behandeld zou moeten worden,

Daarom zullen wij namens een groot deel van de inwoners nog deze week een petitie aan de burgemeester aanbieden

In deze petitie willen wij dat door de burgemeester publiekelijk excuus aan de inwoners van Maurik gemaakt wordt voor het middels het persbericht neerzetten dat wij vreemdelingehaters zijn en hier geen oorlogsvluchtelingen willen hebben

Nogmaals wij zijn geen vluchtelingenhaters, wij willen dat er naar ons geluisterd wordt en zijn nu bijzonder teleurgesteld omdat we weggezet worden als inwoners die er niet toe doen.

Ik nodig alle raadsleden van de gemeente Buren uit om gewoon eens langs te komen in de volksbuurten van Maurik om zelf te kunnen zien en horen dat wij zo beroerd nog niet zijn en elkaar helpen met allerlei goede initiatieven zoals een voedselkast, schoolontbijt/lunch, samen een warme maaltijd eten voor de ouderen en alleenstaanden. etc. etc.

Ik dank u voor u aandacht.

Voorbespreking dinsdag 4 oktober 2022 Inspreeknotitie: Speerpunt Recreatie & Toerisme

Voorzitter, leden van de raad,

dank voor de uitnodiging,

Vandaag wil ik opnieuw de drie aspekten van het Speerpunt Recreatie & Toerisme onder uw aandacht brengen: 1) de **RegioDeal (#2)** 2) de **Gebiedsagenda (v2.0)** en 3) het **Economisch Ambitiedocument (2022-2025)** [zie bijlage].
Voor de transparantie meld ik, dat ik met drie perspectieven inspreek: a) als ondernemer te Zoelen b) als onderdeel van groep ondernemers aktief in de Lingezone, Lingemeren gebied en c) als onderdeel van de zg destinatie samenwerking, HollandDelta op regionaal niveau voor de Rijn Maas delta. Als een inspreekonderwerp het vereist, dat ik het mandaat expliciet weergeef dan doe ik dat. Dit was het het geval bij de input van de Lingezone ondernemers voor de Omgevingsvisie.

We hebben in deze regio drie economische speerpunten: 1) Agro 2) Logistiek en 3) Recreatie & Toerisme. Deze speerpunten hebben op nationaal, regionaal en lokaal niveau hun eigen uitdagingen: Bij Agro ondermeer stikstof, biodiversiteit, water en arbeidsmigranten. Bij Logistiek verdozing van het landschap en koolstof-, stikstof- en energietransitie. En bij Recreatie & Toerisme ondermeer afscheid van massa-toerisme en recent ondermijning.

Om nu met de **RegioDeal** te beginnen. Een programma waarbij de Rijksoverheid regio's ondersteund om grote opgaven integraal aan te pakken op basis van transitie doelstellingen. De regionale RegioDeal Dag is op 18 november as [zie bijlage]. Daarna moeten de RegioDeal #2 plannen van de regio al snel worden ingeleverd. Wat blijkt nu? Voor de RegioDeal Dag is geen enkele programmalijn benoemd voor het speerpunt Recreatie & Toerisme. Het zou goed zijn, dat de raad erop aandringt om een gedegen programmalijn voor dit speerpunt op te tuigen, zodat de vijf O's (Overheid, Ondernemers, Onderzoek, Onderwijs, Ondernemende burgers) daaraan de komende jaren kunnen werken.

Ook voor de **Gebiedsagenda (2.0)** is het oorverdovend stil ten aanzien van het speerpunt Recreatie & Toerisme. De Gebiedsagenda [zie bijlage] is een integratieslag op stevige thema's, die samen met de provincie Gelderland in 5 O's -verband (ook wel cluster of penta-helix genoemd) tot een goed einde moeten worden gebracht. Ook voor Gebiedsagenda vragen we de raad om de bestuurders in de regio te vragen om met een stevig pakket van samenhangende opgaven te komen, dat de komende jaren kan worden uitgevoerd.

In de inleiding heb ik al kort de uitdaging ondermijning genoemd. Onze sector wordt overspoeld door cirmineel geld, dat aan het werk gezet wordt of zijn weg moet vinden naar de bovenwereld. Dit probleem is vorige week ook door de Rabobank benoemd. Belast met witwas-controles heeft deze bank inmiddels de handdoek in de ring gegooid. Met andere worden, als de overheid de problemen tegen de plinten laat klotsen, dan is het voor een bank dweilen met de kraan open. Vakantieparken kennen tal van problemen, die voor een belangrijk deel voortkomen uit overheidsfalen van de afgelopen decennia: permanente

bewoning, uitholling ruimtelijke kwaliteit en nu dus ook nog ondermijning. Revitalisering vakantieparken zou dus zo'n werkpakket kunnen worden.

In onze brief van 11 juli j.l. aan bestuurders van het speerpunt Recreatie & Toerisme overleg is er gewezen op een aantal opgaven, die ambitie en moed van lokale overheden vragen, om het Recreatie & Toerisme cluster naar de toekomst te loodsen. Deze week kreeg ik daarop een antwoord. Kort samengevat: Teleurstellend! [zie bijlage].

Er wordt gewezen, dat onze inbreng niet in lijn zou zijn (?) met het **Regionaal Economisch Ambitiedocument**. "Met het ambitiedocument is het kader en de uitvoering voor de komende jaren vastgesteld", zo stelt de voorzitter in de brief. Los van het feit, dat onze sector nauwelijks betrokken is geweest bij de tot standkoming van de ambitie. En er nauwelijks mogelijkheden zijn geweest om daar imput op te geven (participatie), wordt dit ambitiedocument nu expliciet tegen ons gebruikt. Met andere woorden: "stoor ons niet, wij zijn de bubbel bezig met de punten, die wij belangrijk vinden en dat blijven we doen".

Vergeten wordt, dat de wereld er inmiddels totaal anders uitziet: ik som een paar punten op:

- Corona heeft Nederlandse professionals, ondernemers en ondernemende burgers aktief aan de aanbodzijde van deze sector € 30 miljard per jaar gekost. Nu al bijna € 90 miljard over de afgelopen jaren.
- Energieprijzen hebben grote invloed op sector. (Zeker als je "jaarrond"-beleid hebt geformuleerd)
- Inflatie is historisch hoog en stellen ondernemers en recreanten/bezoekers voor grote uitdagingen.
- Migratie heeft niet alleen de woonsector overhoop gehaald, maar ook de uitdagingen ten aanzien van vakantieparken, nog verder op scherp gezet.
- Ondermijning als gevolg van jaren van negatieve rente/overvloed kapitaal is als een plaag over de sector gekomen.

In het Ambitiedocument wordt wel de route open gehouden om adaptief te zijn bij gewijzigde omstandigheden. Welnu: hoeveel signalen hebben bestuurders nodig. Men lijkt nu toch echt in een afgesloten realiteit te opereren.

Wij vragen de raad om verantwoordelijkheid te nemen en bij deze drie beleidsvoornemens a) **RegioDeal** b) **Gebiedsambitie** en c) **Ambitiedocument** in te grijpen.

De argumentatie, die het lokaal bestuur zou moeten volgen is, dat we ons geen nieuw (markt- en/of overheids-)falen kunnen veroorloven. Het ontwerp van de structuur en de sturing erop en dus de werking van ons gehele Regionaal Toeristisch Systeem (RTS) is inmiddels zwaar verouderd en biedt geen adequaat handelingsperspektief voor de uitdagingen van deze tijd. Het verwijt, dat onze visie en voorgestelde aanpak, zoals verwoord in onze brief, niet zouden passen in de ambitie van de regio, maakt pijnlijk duidelijk, dat er inmiddels een hardnekkige spraakverwarring heerst.(Voorbeeld: Cluster is een andere duiding voor de 5 O's samenwerking). Deze miscommunicatie wordt gebrek aan open blik in stand gehouden, door niet inhoudelijk met elkaar in dialoog te gaan. Door concepten en voorstellen niet te toetsen en/of ze bloot te stellen aan regionale wensen en

eisen, maar ze op voorhand al van tafel te vegen, vervreemd de overheid zich van burgers en ondernemers.

Ons voorstel is om stevig te acteren, en daarmee te borgen, dat onze sector niet over een aantal jaren tegen een muur aanloopt, zoals we dat nu bij de landbouw zien. We willen ambitie en moed tonen door met de vijf O's (waarvan overheid éénvijfde is) aan een gedeelde toekomst werken. De contouren hiervoor zijn in Europa (Parlement) en op Rijksniveau (oa Parlement/NBTC) reeds neergelegd en passen verrassend goed bij het karakter en de kracht van onze regio. Het pad naar deze toekomst van "duurzaam Recreatie & Toerisme" geeft richting aan een adaptie van het huidige Ambitiedocument. Dit conform de opening voor aanpassingen, die in het beleid is geboden. Het geeft imput aan ambitie en strategie, die tevens kan worden verbonden met de RegioDeal #2 en de Gebiedsagenda 2.0. Concrete programmalijnen als a) Revitalisering vakantieparken en b) Nieuwe rol van overheid binnen de vijf O's en c) Verbinden van Recreatie & Toerisme aan brede welvaart en maatschappelijke opgaven, kunnen als stevige kluiven worden vormgegeven en met Rijks en Europese middelen worden uitgevoerd.

Verzoek aan volksvertegenwoordigers om pro-aktief een stevige rol te nemen, fors bij te sturen en aangesloten te blijven bij alle stappen in de uitvoering van het transformatie-proces.

dank voor uw aandacht.

G.M. de Kruijff

Bijlagen: RegioDeal

Projecten Nieuws

- Alle Nieuws
- Bestuur & Organisatie
- Projecten
- Contractgestuurde Dienstverlening
- Speerpunt Economie en Logistiek
- Speerpunt Agribusiness
- Speerpunt Recreatie & Toerisme
- Persberichten

28 september 2022

Kom ook naar de Regio Deal Dag op 18 november

In FruitDelta Rivierenland werken 31 Regio Deal-projecten aan brede welvaart in de regio. Tijdens de Regio Deal Dag op vrijdag 18 november delen en vieren we de resultaten tot nu toe. Ook versterken we onze samenwerking aan de hand van de grote opgaven waarvoor we als regio staan.

Programma
Wij hebben een interessant programma voor u samengesteld. U kunt zicht direct aanmelden via dit formulier.

10:15 uur: Inloop met koffie, thee en iets lekkers

10:30 uur: Start. We praten u bij over resultaten, doel en visie van de Regio Deal

11:00 uur: Kies een van de Experiences:

- Programmalijn Inclusief: De Fruit Tech Campus is hét centrale punt voor innovatie en educatie op het gebied van fruit, technologie en data. We bezoeken de Innocation Hub van de Fruit Tech Campus, krijgen een rondleiding en horen meer over de activiteiten en samenwerkingen rondom de Fruit Tech Campus.
- Programmalijn Delta: Aan de oever van de Linge gaan we in gesprek over twee grote issues van deze tijd en onze regio: waterbeschikbaarheid en energie. De concrete projecten aquathermie en het inlaat-gemaal staan hierbij centraal.
- Programmalijn Samen: Participatie is van groot belang voor democratische processen. Een open overheid is het streven, maar niet altijd worden alle doelgroepen even makkelijk bereikt in dit proces. Daarom gaan we in deze sessie in op inclusieve participatie. Hoe zet je dat op en wat zijn de factoren die bijdragen aan succesvolle inclusieve participatie?
- Programmalijn Fruit: De circulaire economie biedt veel kansen. Met de alsmaar toenemende technologische kennis kunnen we steeds efficiënter met de natuurlijke hulpbronnen omgaan. Toepassing van circulaire concepten levert veelal milieuwinst en energiebesparing op. Toch is de praktijk ook weerbarstig. We bezoeken Cirtex (circulair textielcentrum Rivierenland) waarbij de kansen en uitdagingen van circulaire economie een gezicht krijgen.

12:30 uur: Lunch

13:30 uur: Samen werken aan een bloeiende toekomst van onze regio

- Plenaire inleiding. Hierin staat een nieuwe manier van samenwerken centraal.
- Samen werken aan een bloeiende toekomst: Klimaatverandering, een grote woningopgave en energietransitie zijn slechts enkele van de grote opgaven waar we voor staan als regio. Hier hebben we elkaar bij nodig. Onder leiding van Bureau Why gaan we op een creatieve manier met elkaar in gesprek over deze grote opgaven, om zo ons netwerk en onze regionale samenwerking te versterken.

15:30 uur: Afsluitende borrel

Locatie
Fruit Tech Campus, Oudenhof 40, 4191 NW Geldermalsen. Klik hier voor een routebeschrijving. Station Geldermalsen bevindt zich op loopafstand van de campus.

Datum
Vrijdag 18 november, 10:30 - 15:30 uur (Deze dag stond eerder gepland op 16 september. We vertelden u al dat deze niet doorging. We zijn blij dat we u op 18 november een alternatief moment kunnen aanbieden.)

Voor wie
Partners, projectvertegenwoordigers, bestuurders, gemeenteraadsleden en alle andere relaties van (Regio Deal) FruitDelta Rivierenland.

Bijlagen: Gebiedsagenda

MEER WETEN OVER HET NIEUWE PROGRAMMA RSF? KLIK HIER

Ga naar...

FRUITDELTA GEBIEDSAGENDA

WAAROM EEN GEBIEDSAGENDA?

Eind 2020 heeft het Algemeen Bestuur van de GR Regio Rivierenland, op verzoek van Provincie Gelderland en onze samenwerkingspartners, besloten het proces voor het opstellen van een gebiedsagenda te starten. In de periode daarna zijn de partners in het gebied aan de slag gegaan, om te komen tot een eerste versie. Onderzoek en bijeenkomsten met verschillende partijen wisselden elkaar af en resulteerden in een visie, subdoelen en opgaven.

RESULTATEN VAN SAMENWERKING

Binnen de regio wordt al lang samengewerkt met onze partners en met veel succes. Er worden projectmatig mooie resultaten geboekt dankzij deze samenwerking. Voorbeelden hiervan zijn de Regiodeal projecten, het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) met afsprakenkader, de mobiliteitsagenda en fonds, de woonagenda en het Regionaal Stimuleringsfonds. Resultaten waar wij en onze partners trots op zijn.

GEZAMENLIJKE AANPAK

De samenwerking met onze partners is toe aan een volgende stap. De provincie en onze partners uit het bedrijfsleven, onderwijs- & onderzoeksinstellingen en ondernemende inwoners nodigen ons uit om samen de volgende stap te zetten door sectorale opgaven integraal met elkaar te verbinden en gezamenlijk op te pakken. Dat is ook nodig omdat de opgaven steeds complexer worden en niet meer alleen sectoraal kunnen worden benaderd. De opgaven van deze tijd vragen om een integrale belangenafweging en oplossingen waarvoor we onze partners hard nodig hebben. We willen en moeten samen optrekken. Deze samenwerking kunnen we door de gebiedsagenda nog beter in positie brengen.

EEN MANIER VAN WERKEN

Wij en onze partners willen integrale opgaven agenderen in de FruitDelta Gebiedsagenda en deze vooral samen aanpakken. De gebiedsagenda introduceert daarmee een gebiedsgerichte integrale werkwijze op opgaveniveau die ons helpt om slimmer en sneller onze opgaven te realiseren. We doen het samen!

Bekijk hier **de volledige flyer van de FruitDelta Gebiedsagenda**.

GEBIEDSAGENDA IN ANIMATIE

Op 5 oktober is het voorstel voor de Gebiedsagenda besproken met raadsleden uit de regio. Ondersteunend aan die bespreking presenteerde voorzitter Hans Beenakker een animatiefilm die de werkwijze verhelderd. Bekijk hier deze **animatie van de gebiedsagenda**.

FruitDelta Gebiedsagenda

De volgende stap in regionale samenwerking!

Juni 2022

De FruitDelta gebiedsagenda

Binnen de regio wordt al lang samengewerkt en met veel succes. We werken samen met onze partners uit het bedrijfsleven, organisaties, inwoners, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en andere overheden. Er worden mooie resultaten geboekt dankzij deze samenwerking. Voorbeelden hiervan zijn projecten uit de Regiodeal en het Regionaal Stimuleringsfonds. Resultaten waar wij en onze partners enorm trots op zijn.

We zijn uitgenodigd door de provincie om een gebiedsagenda te maken. Dit doen we **samen met onze partners** zodat het een breed gedragen agenda wordt. Deze aanpak werpt zijn vruchten af en wordt nu door de provincie ook als voorbeeld gezien. Samen met de provincie en onze partners zetten we nu de volgende stap in de samenwerking. Dit door onze huidige regionale beleidsvisies te verbinden met de projecten van onze partners en deze gezamenlijk op te pakken.

De gebiedsagenda is een **overkoepelende gezamenlijke visie** opgebouwd uit de **verbindingen tussen onze bestaande regionale beleidsvisies en de projecten** van onze partners. Het is als het ware een saté-prikker. De daaruit voortvloeiende integrale opgaven pakken we samen met onze partners op. Hierdoor benutten we kansen. Dit is nodig omdat de opgaven steeds complexer worden en vaak niet meer alleen sectoraal kunnen worden benaderd. De opgaven van deze tijd vragen om een integrale belangenafweging en oplossingen waarvoor we onze partners hard nodig hebben. We doen het samen!

Kortom, de gebiedsagenda is een samenwerkingsagenda voor onze regio gebaseerd op bestaande visies en is een praktisch instrument (werkwijze) voor het **benutten van kansen!**

Kansen door FruitDelta gebiedsagenda

- Door aan de **voorkant** met onze partners in gesprek te gaan over de regionale complexe opgaven en uitdagingen, kunnen we tot **slimmere** oplossingen komen die we **sneller** kunnen realiseren.
- Door gezamenlijk de integrale opgaven te definiëren, kan de **lobby richting het Rijk en Europa** ook gericht vorm krijgen.
- Door in gezamenlijkheid de opgaven te definieren, kan **gemakkelijker financiering worden verkregen** voor de aanpak van de opgaven.

Voorbeeld

Om alle ambities op het gebied van windparken, bedrijventerreinen, woningbouwopgaven, natuur en recreatie te realiseren, hebben we 1,8 keer de oppervlakte van Gelderland nodig. Door samen met onze partners, en vanuit verschillende disciplines, naar oplossingen te kijken, is bijvoorbeeld gebleken dat zonnecollectoren boven bepaalde teelt mogelijk is. Hierdoor kan beschikbare ruimte slim worden gecombineerd voor verschillende opgaven.

FruitDelta Rivierenland

De visie, subdoelen en integrale opgaven

De hoofddoelstelling van de FruitDelta gebiedsagenda kent vier subdoelen. Om de doelstelling te bereiken werken we aan acht integrale opgaven.

Visie en subdoelen

Onze partners staan achter de visie, subdoelen en beschreven integrale opgaven van de gebiedsagenda. De hoofddoelstelling is om samen de brede welvaart te versterken met respect voor de ruimtelijke kwaliteit. Om dit te bereiken werken we samen aan vier subdoelen:

1) FruitDelta Rivierenland is in 2030 welvarend en kent een goed functionerende arbeidsmarkt voor iedereen;
2) FruitDelta Rivierenland biedt in 2030 een fijne en gezonde leefomgeving en passende huisvesting;
3) FruitDelta Rivierenland draagt in 2030 bij aan de duurzaamheidsopgaven en is voorbereid op klimaatverandering;
4) FruitDelta Rivierenland kent in 2030 een duurzame en optimale mobiliteit voor iedereen.

Krachten bundelen voor de opgaven van morgen

Op basis van de visie van onze samenwerkingspartners en de raakvlakken tussen de regionale beleidsopgaven, zijn acht integrale opgaven gedefinieerd:

1. Behouden en versterken van het **innovatievermogen** van krachtige regionale sectoren;
2. Inspelen op veranderingen op de **arbeidsmarkt** door transitieopgaven, robotisering en automatisering;
3. Inspelen op de groeiende vraag naar **woningen** en daarbij rekening houden met woningbehoefte van inwoners inclusief speciale aandacht groepen;
4. Beschermen van Rivierenlanders voor toekomstige risico's als gevolg van **klimaatverandering**, zoals overstromingsgevaar, hittestress en droogte;
5. Versnellen van de **energietransitie** om de regionale CO2-uitstoot in 2050 met 55 procent te verminderen;
6. Behouden en verbeteren van de **biodiversiteit** in de regio;
7. Verbeteren en behouden van benodigde regionale **mobiliteit** ondanks een relatief lage bevolkingsdichtheid;
8. Behouden en versterken van de **ruimtelijke kwaliteit** bij een toenemende druk op de ruimte door onder andere woon- en transitieopgaven.

Werkwijze van de FruitDelta gebiedsagenda

Zes leidende principes voor de regionale samenwerking

Gelijkwaardigheid: samenwerken op basis van gelijkwaardigheid met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid

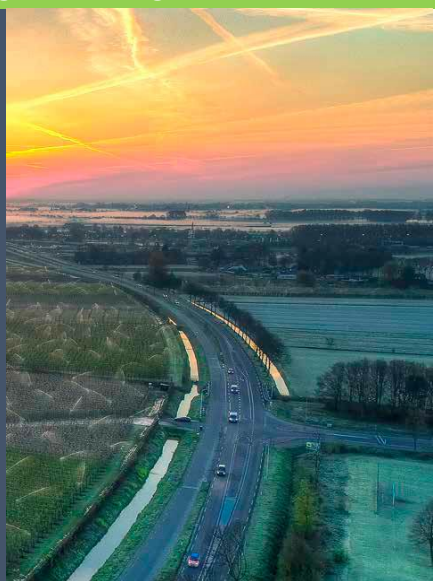
Vertrouwen: we leggen niet alles juridisch vast omdat we met elkaar in vertrouwen werken aan het gezamenlijke belang en dat onze afspraken binnen de werkwijze voldoende houvast geven

Learning by doing: we werken aan complexe uitdagingen waar soms gewoon gestart moet worden om tot de oplossing te komen

Adaptief: de gebiedsagenda is niet statisch maar is een werkwijze die ons in staat stelt om continu te kunnen anticiperen op veranderingen in de omgeving

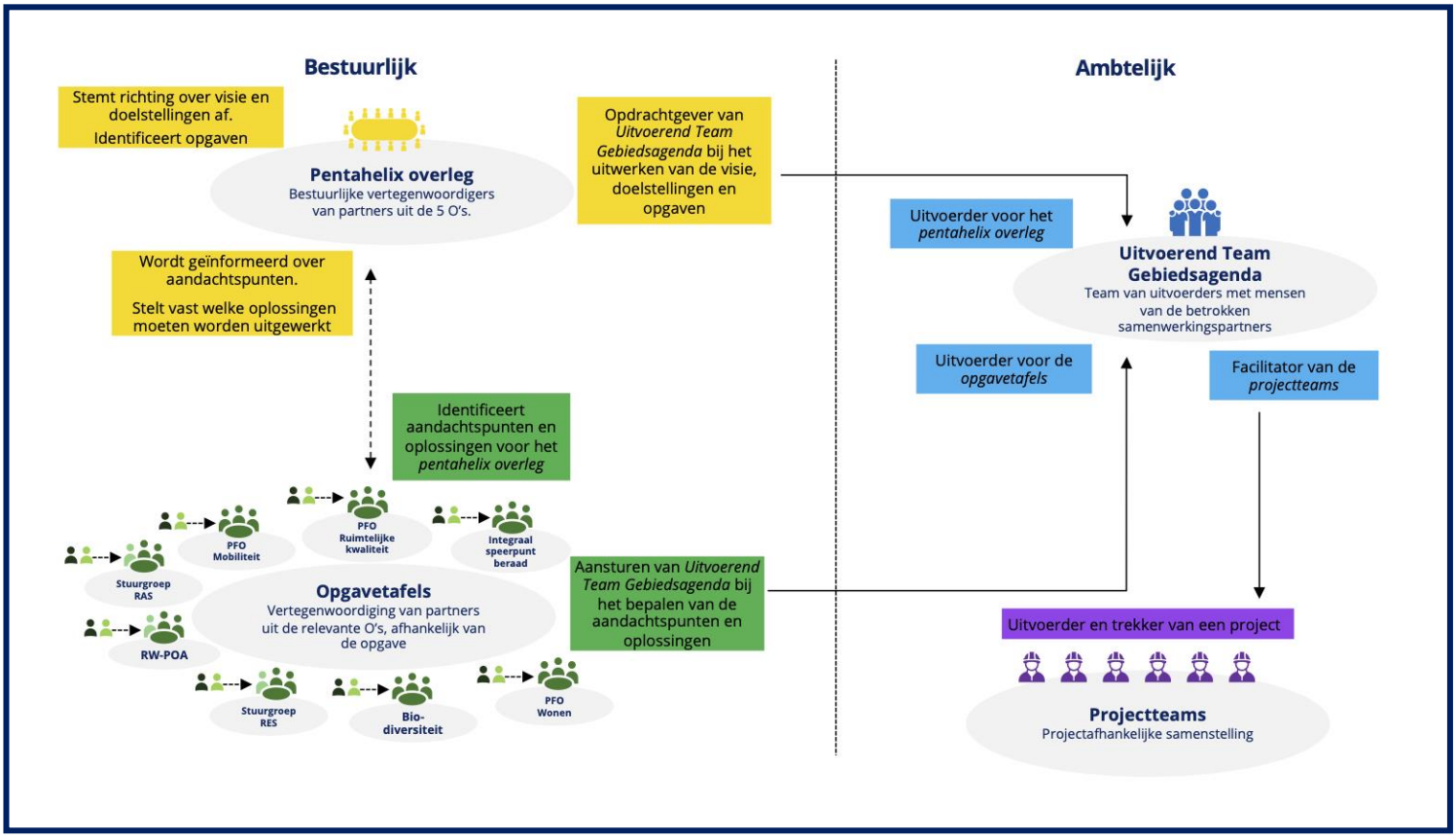
Missiegericht en integraal: het doel is leidend voor de oplossingen die we bedenken, niet de structuur of de belangen van individuele partijen

Geen bestuurlijke drukte: we maken zoveel mogelijk gebruik van de bestaande gremia

De werkwijze in beeld

Op basis van de bovenstaande leidende principes is de werkwijze uitgewerkt. In deze werkwijze zijn ondernemers, ondernemende inwoners, overheden, organisaties en onderwijs- & onderzoeksinstellingen vertegenwoordigd, de zogenaamde 5 O's. Deze samenstelling noemen we een penta-helix samenwerking. Deze samenwerking bundelt krachten waardoor we tot slimme innovatieve oplossingen komen. De werkwijze betreft een dynamisch proces. Hierin wordt doorlopend met partners verkend of er opgaven of aandachtspunten ontbreken in de agenda. Ook wordt gezamenlijk gezocht naar integrale oplossingen.

Krachten bundelen om samen te werken aan de opgaven van de toekomst!

Overgang naar nieuwe werkwijze

Er is inmiddels een pilot gestart. In deze pilot doorgronden we samen met betrokken partners hoe de werkwijze zich in de praktijk vertaalt van het strategische niveau tot de uitvoeringspraktijk. De pilot richt zich op de opgave ruimelijke kwaliteit. Hiervoor richten we de eerste opgavetafel in.

Mede op basis van de bevindingen in de pilot gaan we aan de slag om de huidige overlegstructuur aan te laten sluiten bij deze nieuwe werkwijze met onze partners. Bij dit transitieplan staan de leidende principes centraal. In het kader van 'learning by doing' is gekozen om de periode tot januari 2024 te gebruiken om stapsgewijs te komen tot implementatie van de werkwijze. Tijdens de implementatie wordt continu gekeken wat wel en wat niet werkt.

Om extra bestuurlijke drukte te voorkomen maken we gebruik van de al bestaande overlegstructuren. De overlegstructuren RW-POA, RAS en de RES zijn reeds pentahelix georganiseerd. Bij de huidige portefeuillehoudersoverleggen (wonen, mobiliteit en het integraal speerpuntberaad) betekent dit dat er in 2023 andere partners aanschuiven wanneer deze overlegstructuren een opgavetafel gaan vormen. Voor de opgavetafel biodiversiteit bestaat nog geen overlegstructuur. Deze wordt ook gaandeweg geformeerd.

Q3 2022
- Begeleidingsgroep voorlopig rol pentahelix overleg
- Pilot loopt

Q4 2022
- Vaststelling GA
- Pilot afgerond, start volgende 2 opgavetafels

Q1 2023
- Start 2 volgende opgavetafels

Q2 2023
- Start laatste 3 opgavetafels

Q3 2023
- Besluit over oplossingen

Q4 2023
- Besluit structurele inrichting pentahelix overleg

Quotes van enkele samenwerkingspartners

Hans van Zuijdam (Voorzitter VNO-NCW Rivierenland): *'Als VNO-NCW Rivierenland, de grootste werkgeversorganisatie, werken wij binnen Rivierenland samen met verschillende partijen op belangrijke thema's zoals Arbeidsmarkt en Onderwijs. Een gedegen gebiedsagenda brengt hierin focus aan en zorgt dat we gezamenlijk Rivierenland laten bloeien.'*

Hans Beenakker (Voorzitter GR Regio Rivierenland): *'Onze opgaven worden steeds complexer en kunnen vaak niet enkel sectoraal worden opgepakt. De gebiedsagenda helpt ons om de sectorale opgaven integraal met elkaar te verbinden en samen met onze partners een goede belangenafweging te maken.'*

Ben Brink (Voorzitter RW-POA Rivierenland en wethouder gemeente Tiel): *"Een toekomstbestendige arbeidsmarkt, klimaatuitdagingen, voldoende woningen en ruimtelijke kwaliteit behouden... Als regio en specifiek als het Regionaal Werkbedrijf-Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt Rivierenland willen en moeten we inspelen op de steeds complexere opgaven en ontwikkelingen. Een gebiedsagenda zorgt voor een werkwijze die kansen en opgaven verbindt."*

Frank Engelbart (Directeur Logistics Valley Rivierenland): *"De Regio Fruitdelta Rivierenland voert al vele jaren een consistente lijn op haar economische speerpunt logistiek, zoals ook agribusiness en recreatie&toerisme. Met een hechte samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderzoek & onderwijs op strategisch niveau en met ondernemersgedreven projecten. Met de gebiedsagenda kunnen we aanvullende acties nemen vanuit een breder perspectief van brede welvaart, waardoor de kracht van de regio verder zal groeien."*

WWW.FRUITDELTA.NL COPYRIGHT © 2022 FRUITDELTA RIVIERENLAND

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regio Rivierenland. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

INFORMATIE EN CONTACT:

WWW.REGIORIVIERENLAND.NL

FruitDelta Rivierenland

Gebiedsagenda FruitDelta

provincie Gelderland

In de gebiedsagenda FruitDelta beschrijven we met partijen in de regio aan welke uitdagingen we gaan werken en maken we afspraken over hoe we dat zo goed mogelijk doen. Dit vanuit een gezamenlijke visie. Dat doen we integraal, over beleidsvelden en verantwoordelijkheden van individuele partijen heen. Door die manier van werken zorgen we voor perspectief en bereiken we onze doelen beter.

Samenwerkingspartners

Provincie Gelderland
Regio Rivierenland
Waterschap Rivierenland
VNO-NCW Rivierenland
ROC Rivor
Logistics Valley Rivierenland
Stichting Natuur en Milieu Gelderland
Regionaal Werkbedrijf en Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (RW-POA) Rivierenland
Gebiedscoöperatie Rivierenland
Kranendonk BV
Greenport Gelderland

In de Gebiedsagenda FruitDelta werken overheden, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties uit deze 8 gemeenten met elkaar samen: Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West-Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

De volgende Gelderse ambitie's zijn in deze gebiedsagenda vertegenwoordigd:

(Op een schaal van 0 (weinig) tot 5 (veel)

Gelderse ambitie	Schaal
Vestigingsklimaat	5
Woon- en leefomgeving	5
Bereikbaarheid	5
Biodiversiteit	3
Klimaatadaptatie	5
Energietransitie	5
Circulaire economie	2

Gezamenlijke ambities

Het hoofddoel van de gebiedsagenda FruitDelta voor 2030 is: Regio FruitDelta Rivierenland versterkt haar brede welvaart met respect voor de ruimtelijke kwaliteit. Vanuit dit doel beschrijven we hoe we daar op regionaal niveau aan kunnen werken.

De gebiedsagenda FruitDelta heeft 4 doelen:

1 Regio FruitDelta Rivierenland is in 2030 welvarend en heeft een goed werkende arbeidsmarkt voor iedereen.
2 Regio FruitDelta Rivierenland biedt in 2030 een fijne en gezonde leefomgeving en passende woningen.
3 Regio FruitDelta Rivierenland draagt in 2030 bij aan een duurzaam Gelderland en is voorbereid op klimaat-verandering.
4 In 2030 kan iedereen in Regio FruitDelta Rivierenland goed en duurzaam reizen.

Dit willen we met elkaar bereiken

1 Behouden en versterken van innovatievermogen van krachtige regionale sectoren.
2 Inspelen op veranderingen op de arbeidsmarkt door transitieopgaven, robotisering en automatisering.
3 Inspelen op de groeiende vraag naar woningen en daarbij rekening houden met de woonwensen van inwoners, ook groepen die extra aandacht verdienen.
4 Rivierenlanders beschermen tegen toekomstige risico's als gevolg van klimaatverandering, zoals overstromingsgevaar, hittestress en droogte.
5 De energietransitie versnellen, met name om de regionale CO_2-uitstoot in 2050 met 55% te verminderen.
6 Het aantal soorten planten en dieren (biodiversiteit) in de regio behouden en verbeteren.
7 Verbeteren en behouden van benodigde regionale mobiliteit ondanks een relatief lage bevolkingsdichtheid.
8 De ruimtelijke kwaliteit van de streekidentiteit behouden en versterken ondanks toenemende druk op de ruimte door wonen en transitieopgaven.

Mijlpalen tot nu toe

- We sloten een Regio Deal met regionale partners en het Rijk om samen 31 projecten te versnellen.
- Betrokken partners omarmen in het voorjaar van 2022 samen de 1.0-versie van de gebiedsagenda. Deze versie is vooral een open uitnodiging aan mogelijke partners om mee te denken over hoe welke uitdagingen het best aangepakt kunnen worden. Ook is het mogelijk om nieuwe uitdagingen aan te dragen wanneer u denkt dat die belangrijk zijn om onze doelen te bereiken.

Rol van de provincie

Provincie Gelderland is mede initiatiefnemer en werkt actief samen met partners om de gebiedsagenda op te stellen. Daarnaast ondersteunen we verschillende projecten met advies en subsidies. Deze subsidies komen uit de reguliere beleidsprogramma's.

Pilot: Behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit bij een toenemende druk op de ruimte door onder andere woon- en transitie-opgaven.

Hans Beenakker (Voorzitter GR Regio Rivierenland): "Onze opgaven worden steeds complexer en kunnen vaak niet enkel sectoraal worden opgepakt. De gebiedsagenda helpt ons om de sectorale opgaven integraal met elkaar te verbinden en samen met onze partners een goede belangenafweging te maken."

Meer weten?

Portefeuillehouder
Gedeputeerde Helga Witjes

Contactpersoon
Guido Laman
g.laman@gelderland.nl
026 359 88 18

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

21 700 602

Aan	:	Algemeen Bestuur
Vergadering	:	12 oktober 2022
Agendapunt	:	7
Van	:	Janneke Hakkert
Onderwerp	:	Besluitvorming over gebiedsagenda

Het Algemeen Bestuur besluit:

- Kennis te nemen van de wisselende denkbeelden over de besluitvorming van de Gebiedsagenda 2.0.
- De Gebiedsagenda 2.0 eenduidig (ofwel ter vaststelling, of opiniërend of ter informatie) voor te leggen aan de gemeenteraden.

Inleiding

Er leven verschillende denkbeelden bij de gemeenten over de wijze waarop de gebiedsagenda 2.0 dient te worden voorgelegd aan de gemeenteraden. Er wordt gedacht aan vaststelling van de gebiedsagenda 2.0 door de gemeenteraden, maar ook aan het ter informatie voorleggen aan de raden. Een derde mogelijkheid is om de gebiedsagenda 2.0 opiniërend voor te leggen aan de raden. Alle drie de opties zijn te beargumenteren maar het is belangrijk dat de wijze waarop de gemeenteraden in het proces worden betrokken in elke gemeente gelijk is.

Inhoudelijk

De FruitDelta gebiedsagenda 2.0 wordt momenteel op basis van de input van de colleges, raden, programmamanagers en overige betrokkenen geschreven. De gebiedsagenda 2.0 is een dynamisch document dat voort bouwt op de gebiedsagenda 1.0. De gebiedsagenda 2.0 geeft inzicht in de missie, visie, doelen, integrale opgaven en oplossingsrichtingen voor een toekomstbestendige regio en beschrijft de beoogde manier van samenwerking met onze partners. Waar mogelijk worden de opgaven SMART gemaakt, maar dat zal voor een aantal punten in overleg met de partners verder ontwikkeld moeten worden.

De gebiedsagenda 2.0 zal twee aanvullende documenten bevatten, te weten een monitoringsplan en een investeringsagenda. Het doel van het monitoringplan is om de bestaande integrale opgaven en oplossingsrichtingen met elkaar te evalueren en daarvan te leren, en waar nodig aanpassingen te treffen. De basis voor een dashboard ‘monitoringplan’ is gelegd. Er is een analyse gemaakt van mogelijke KPI’s met de beschikbare data om deze meetbaar te maken. Het dashboard wordt in het komende jaar verder ontwikkeld, in samenwerking met gemeenten en partners, om in te spelen op de selectie van concrete oplossingsrichtingen.

De investeringsagenda is een strategisch document, waarin de koppeling wordt gelegd tussen verschillende bestaande investeringsinstrumenten - zoals de Regiodeal en het Regionaal Stimuleringsfonds - én de 8 opgaven uit de gebiedsagenda. De huidige versie van dit document bevat nog geen uitgebreide agenda, maar toont per opgave het totaalbedrag aan relevante regionale investeringen. Ook worden er per opgave een drietal voorbeeldinitiatieven toegelicht. In de komende maanden wordt de agenda verder ontwikkeld d.m.v. analyses en gesprekken met partners.

Mogelijke wijzen betrekken gemeenteraden

Op basis van de inhoud van de gebiedsagenda 2.0 is geïnventariseerd op welke wijze de gemeenteraden betrokken kunnen worden bij de FruitDelta Gebiedsagenda. Ten aanzien hiervan zijn er drie mogelijke opties:

1. De gebiedsagenda 2.0 wordt in eerste instantie ter informatie aangeboden aan de gemeenteraden. Dit omdat er geen financiële bijdrage voor de uitvoering van de gebiedsagenda wordt gevraagd en de visie is opgebouwd uit reeds vastgestelde beleidskaders.

2. De gebiedsagenda 2.0 wordt ter besluitvorming aangeleverd aan de gemeenteraden. Dit omdat de gebiedsagenda weliswaar is opgebouwd uit vastgesteld beleid maar wel een overkoepelende visie betreft die samen met onze partners is opgebouwd. In dit scenario committeren gemeenteraden zich expliciet aan de voorkant wat betreft de werkwijze en het

doel van de gebiedsagenda. Er ligt wel een risico dat mogelijk niet elke raad besluit tot vaststelling. In dat geval zijn meerdere scenario's denkbaar:

a) Alleen gemeenten die hebben vastgesteld doen mee (maar dan is er geen regionale dekking hetgeen de uitvoering in de weg zit)
b) Samen met alle partners de documenten aanpassen zodanig dat alle partijen kunnen vaststellen (dit zal veel tijd in beslag nemen en biedt geen garantie dat uiteindelijk elke partij vaststelt)

3. De gebiedsagenda 2.0 wordt opiniërend aan de raden voorgelegd. Hiermee worden de gemeenteraden aan de voorkant van het proces geconsulteerd c.q. betrokken vanwege het overkoepelende en integrale karakter van de gebiedsagenda. Dit leidt mogelijk tot meer draagvlak in de uitvoering zonder het risico dat raden niet tot vaststelling overgaan.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de provincie de gebiedsagenda ter informatie naar Provinciale Staten zal gaan sturen. De argumentatie hierbij is dat de gebiedsagenda past binnen het bestaande vastgestelde beleid van de provincie (is een invulling daarvan) en de werkwijze (hoewel in andere vormen) van een gebiedsagenda al in uitvoering is in andere regio's.

Bedoeling
De FruitDelta gebiedsagenda 2.0 op eenzelfde wijze voor te leggen aan alle acht gemeenteraden zodanig dat het recht doet aan de bestuurlijke opdracht en de politieke wens.

Argumenten voor 'ter informatie' voorleggen
1.1: Juridisch gezien hoeven de raden de gebiedsagenda 2.0 niet vast te stellen.
Op dit moment wordt er geen financiële bijdrage voor de uitvoering van de gebiedsagenda aan de gemeenten gevraagd. De visie zoals verwoord in de gebiedsagenda is opgebouwd uit reeds vastgestelde beleidskaders die door de juiste gremia zijn genomen. Niet alle bouwstenen zijn door de gemeenteraden vastgesteld (zoals de woonagenda) maar wel door het juiste bevoegde gremium. Het in dit stadium ter informatie aanbieden van de gebiedsagenda aan de gemeenteraden, doet recht aan het feit dat de gebiedsagenda vooral gezien wordt als een proces c.q. werkwijze (uitvoerend).

1.2: Voorziet in goede informatievoorziening naar de raden als opmaat voor besluitvorming later.
Door de FruitDelta gebiedsagenda nu ter informatie naar de raden te sturen (in combinatie met meerdere raadsinformatie bijeenkomsten die momenteel worden georganiseerd) worden de raden volledig geïnformeerd en daarmee voorbereid op besluitvorming in de raden wanneer bevoegdheden binnen de samenwerking met partners worden belegd. Dit is momenteel nog niet aan de orde en volgt later na nadere uitwerking.

1.3: De wijze van betrokkenheid is gelijk bij de achterbannen van de overheden.
De provincie gaat de gebiedsagenda ter informatie naar Provinciale Staten sturen. Door de gebiedsagenda ook ter informatie naar de gemeenteraden te sturen is de wijze van betrokkenheid van de achterban bij de Provincie en de gemeenten gelijk.

Argumenten voor 'ter vaststelling' voorleggen
1.1: Het draagvlak bij de gemeenteraden is aan de voorkant van het proces bekend.
Draagvlak bij de gemeenteraden is belangrijk voor de beoogde werkwijze. Wanneer niet aan de voorkant in het proces besluitvorming in de gemeenteraden plaatsvindt, geven de gemeenteraden geen expliciet commitment bij de start. Dit kan achteraf mogelijk (bij het maken van moeilijke keuzes) tot frictie leiden.

1.2: De gebiedsagenda betreft een overkoepelende visie dat als kader kan worden beschouwd.
De gebiedsagenda is weliswaar opgebouwd uit vastgesteld beleid maar betreft wel een overkoepelende visie die samen met onze partners is opgebouwd en als kader stellend kan worden gezien voor de uitvoering binnen het pentahelix overleg en de opgavetafels. Het laten vaststellen van de gebiedsagenda door de gemeenteraden (en de achterbannen van onze partners) zet een duidelijk kader waarbinnen de uitvoering kan starten.

1.3: De gemeenteraden verwachten mogelijk de gebiedsagenda ter vaststelling te krijgen.
Tot nu toe is richting de gemeenteraadsleden aangegeven dat de gebiedsagenda 2.0 in het vierde kwartaal van dit jaar op route gaat om aan hen te worden voorgelegd. Voorleggen kan op meerdere manieren waaronder; ter informatie, opiniërend en ter vaststelling. Het is daarbij denkbaar dat raadsleden in de veronderstelling zijn dat zij de gebiedsagenda binnenkort ter vaststelling krijgen voorgelegd. Wanneer gekozen wordt de gebiedsagenda 2.0 niet ter vaststelling maar anderszins

voor te leggen, behoeft dat uitleg richting de raden (waarvoor de argumentatie uit dit voorstel als basis kan dienen).

Argumenten voor ‘opiniërend’ voorleggen
1.1: De gemeenteraden zijn aan de voorkant van het proces betrokken (meer dan geïnformeerd).
De gemeenteraden worden door het opiniërend voor te leggen aan de voorkant van het proces geconsulteerd c.q. betrokken. Dit leidt mogelijk tot meer draagvlak in de uitvoering. Het vragen om een zienswijze van de gemeenteraden wordt afgeraden omdat dit een formele procedure betreft waar geen wettelijke grondslag voor is. Bovendien kent een zienswijze procedure enkele maanden doorlooptijd, waardoor de vaststelling vermoedelijk na de provinciale verkiezingen komt te liggen hetgeen de uitvoering bemoeilijkt en vertraagd.

1.2: Besluitvorming vindt bij het juiste gremium plaats.
Wanneer het opiniërend wordt voorgelegd stellen de raden het niet vast maar ligt de vaststelling bij de colleges. Dit doet recht aan het feit dat de gebiedsagenda vooral gezien dient te worden als een werkwijze (uitvoerend) en opgebouwd is uit reeds vastgesteld beleid.

Communicatie en uitvoering
Wanneer besloten is op welke eenduidige wijze (ter vaststelling, opiniërend of ter informatie) de raden in dit stadium van het proces betrokken dienen te worden, wordt het verdere proces daarop ingericht en wordt daar op deze manier richting de gemeenteraadsleden over gecommuniceerd. Dit o.a. via de FruitDelta website en in samenwerking met de collegeleden.

Besluitvorming over de gebiedsagenda 2.0 dient voor de provinciale statenverkiezingen plaats te vinden zodat ook de provincie tijdig kan vaststellen en de uitvoering kan starten.

Bijlagen: Economisch Ambitiedocument

Aan Stichting Dijk van een Delta
De heer G. De Kruijff
Postbus 6270
4000 HG TIEL

Uw kenmerk	:		Inlichtingen	:	Dhr. W. Minkhorst
Ons kenmerk	:	22.0001343	Doorkiesnr.	:	06 55368593
Datum	:	3 oktober 2022	Emailadres	:	wminkhorst@regiorivierenland.nl
			Bereikbaar	:	Ma t/m do

Onderwerp : Uw schrijven van d.d. 11 juli 2022 en uw mail van d.d. 20 september 2022

Geachte heer De Kruijff

Wij hebben uw brief van 11 juli 2022 en uw mail van 20 september 2022 inclusief de bijlagen in goede orde ontvangen en willen u hierbij hartelijke danken voor uw input en de door u gedeelde visie ten aanzien van ons regionaal beleid voor Recreatie en Toerisme.

Uw visie op de opgaven voor Recreatie en Toerisme in Rivierenland en de daarbij door u geschetste werkwijze c.q. aanpak, is niet overeenkomstig met het binnen onze regio vastgestelde beleid op recreatief toeristisch vlak zoals verwoord in het Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025. Dit Regionaal Economisch Ambitiedocument is door acht gemeenteraden vastgesteld. Daarmee hebben de acht gemeenteraden een kader gesteld en ons de opdracht gegeven de komende jaren uitvoering te geven overeenkomstig dit gestelde kader. Uw visie en voorgestelde aanpak passen niet binnen dit kader waardoor wij dit ook niet in de uitvoering kunnen betrekken.

Door uitvoering van de toeristische opgaven uit het ambitiedocument, trachten we een optimale balans tussen de toeristische druk en de draagkracht van de omgeving in de regio te bewerkstellingen. We leggen daarbij niet de focus op grootschalige ontwikkeltrajecten en toeristische clusters al dan niet in EU verband. De in het ambitiedocument vermeldde focusopgaven voor de komende periode, waaronder Agrotoerisme, Cultuurhistorische landmarks en Regiopromotie, dragen wel bij aan meerdere benoemde aandachtspunten in de EU-strategie voor duurzaam toerisme.

Hoewel uw visie niet aansluit bij ons vastgestelde beleid, willen wij u danken voor uw reflectie en de met ons gedeelde inzichten.

Met vriendelijke groet,

Vincent van Neerbos
Voorzitter speerpunt Recreatie en Toerisme
Regio Rivierenland

REGIONAAL ECONOMISCH AMBITIEDOCUMENT 2022-2025

REGIONALE SAMENWERKING OM HET LOKALE POTENTIEEL TE BENUTTEN!

Regio Rivierenland

Waarom samenwerken op regionale schaal?

Om lokale ambities te verwezenlijken, is vaak regionale samenwerking nodig. Die zorgt voor kennisontwikkeling en brengt lokale belangen en initiatieven samen. Het resultaat: slagkracht, een grotere naamsbekendheid en beleidsaandacht voor (de gemeenten binnen) de regio. Ook kunnen gebiedsopgaven integraal en op een groter schaalniveau worden aangepakt. Evenals maatschappelijke vraagstukken. Samen krijgen wij een grotere uitvoeringkracht. Daarmee kunnen wij sneller resultaten bereiken. Met regionale samenwerking ontwikkelen wij bouwstenen waardoor er o.a. een multiplier op de eigen investering kan worden gerealiseerd.

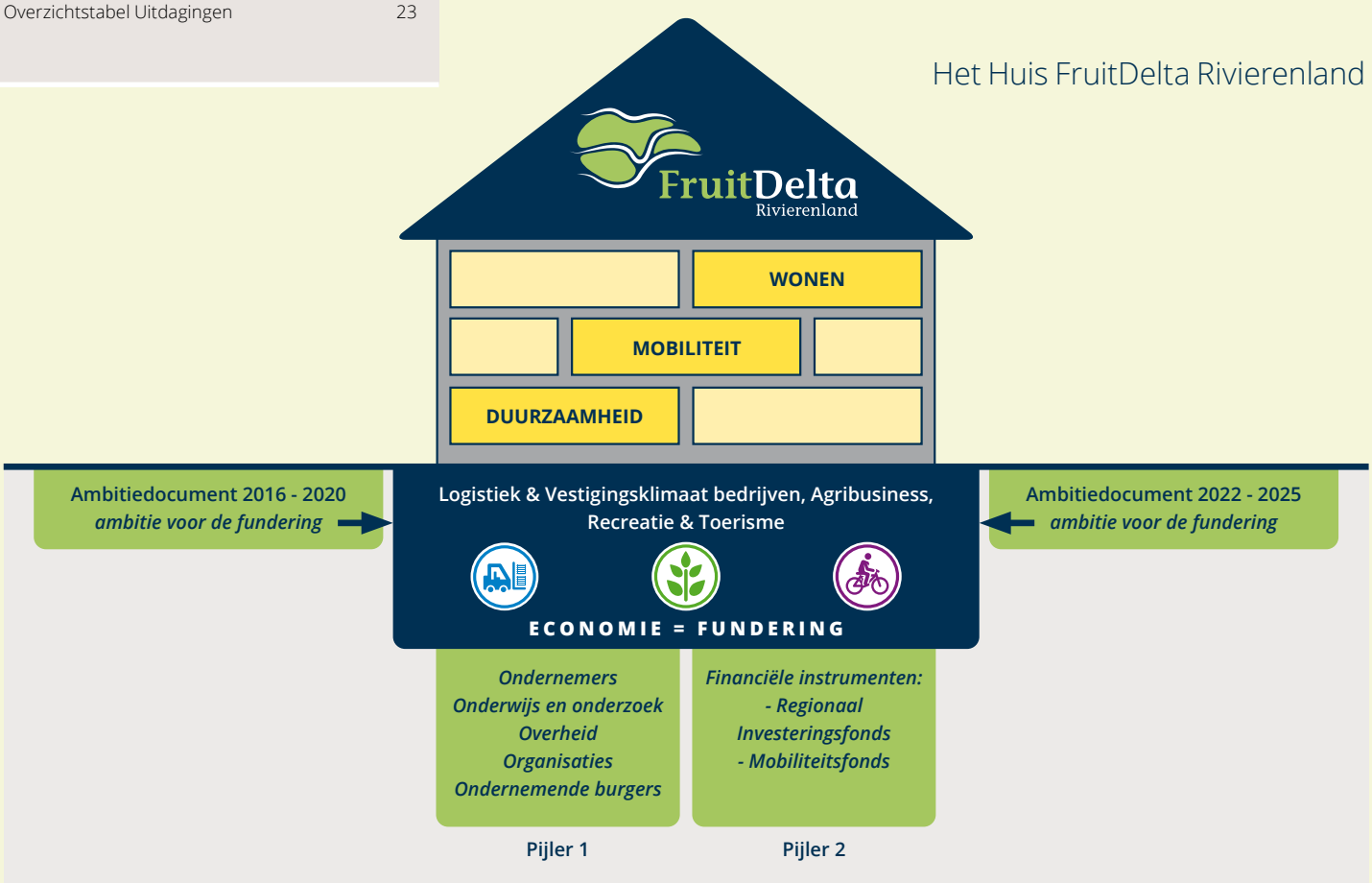
Wij werken samen vanuit onze ambitie: het economisch, sociaal en ecologisch kapitaal in onze regio verder versterken. In deze samenwerking hebben we al belangrijke resultaten geboekt. Zo stimuleren we innovatief ondernemen met het Regionaal Investeringsfonds. Met het Mobiliteitsfonds werken we samen aan een betere doorstroming, verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Met andere regio's én provincie Gelderland maken we - steeds meer als partners - de doelstellingen van Gelderland waar. Een recent voorbeeld hiervan is het binnenhalen van een Regio Deal voor FruitDelta Rivierenland. Met deze extra impuls kunnen we verder aan de slag met vraagstukken die er voor ons als regio én voor heel Nederland toe doen. Samen zetten we FruitDelta Rivierenland letterlijk en figuurlijk op de kaart.

Hans Beenakker
Voorzitter FruitDelta Rivierenland & Regio Rivierenland
Voorzitter Economic Board FruitDelta Rivierenland

Inhoud

Waarom samenwerken op regionale schaal?	2
Samenwerken om brede welvaart te stimuleren	3
Wat is de meerwaarde concreet?	3
Regionaal Economisch Ambitiedocument	4
Opgaven	5
- Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven	5
- Agribusiness	8
- Recreatie & Toerisme	11
- COVID-19	13
Uitdagingen	16
- Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven	16
- Agribusiness	17
- Recreatie & Toerisme	18
Financieel instrument	19
Advies Ecomomic Board	21
Overzichtstabel Opgaven	22
Overzichtstabel Uitdagingen	23

Het Huis FruitDelta Rivierenland

Samenwerken om brede welvaart te stimuleren

Sinds 2016 werken wij samen aan de economische ontwikkeling van Rivierenland. Dat doen wij op basis van het Regionaal Economisch Ambitiedocument 2016-2020 met bijbehorend uitvoeringsprogramma. Samen met ondernemers, onderwijs, onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners (de O's) werken de acht gemeenten samen op economisch beleid om duurzame, brede welvaart te stimuleren. Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) is er speciaal voor ondernemers en ondernemende inwoners. Het is dé steun in de rug voor iedereen met een goed plan.

Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland zet de regionale economische samenwerking door. Het proces is gestart om het Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025 uiteindelijk vast te stellen. Hieraan ging een open procedure vooraf.

Partijen droegen hieraan bij door deel te nemen in de verschillende fasen daarvan. Wij streven een duurzame, brede welvaart na en houden in dit proces rekening met de brede context van de regio. Het resultaat is dit Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025. Waarmee de regio bovendien beter op de kaart komt te staan bij Provincie Gelderland, het Rijk en in Brussel.

Dit Regionaal Economisch Ambitiedocument is vervolgens een bouwsteen voor een gezamenlijke, breedgedragen agenda voor de toekomst van de regio. Deze nieuwe Gebiedsagenda (2021) wordt gemaakt op basis van de overeenkomende belangen en opgaven van de samenwerkende gemeenten, provincie Gelderland en regionale partners. De acht gemeenteraden stellen het Regionaal Economisch Ambitiedocument vast voor de periode 2022-2025.

Wat is de meerwaarde concreet?

1. **Maatschappelijke opgaven aanpakken waarvoor samenwerking nodig is:** Op bovenlokale beleidsterreinen, zoals economie, mobiliteit, duurzaamheid en wonen, hebben gemeenten elkaar soms verplicht nodig om resultaten te boeken. Dit zijn maatschappelijke opgaven en beleidsterreinen die veelal strategisch van aard zijn. Daarbij moeten zij ook samenwerken met de andere O's: ondernemers, onderwijs/onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners.
2. **Versnelling van resultaten door een grotere uitvoeringskracht:** Door de samenwerking tussen gemeenten, maar ook met de andere O's, kunnen wij sneller resultaten boeken op het gebied van werkgelegenheid en een prettig woon- en leefklimaat voor al onze inwoners (brede welvaart). Voor initiatieven vanuit de samenleving ontstaat er meer uitvoeringskracht en middelen. Dit versterkt de groei van de regio. De initiatieven van het RIF, maar ook de Regionale Energiestrategie (RES) zijn hiervan mooie voorbeelden.
3. **Een grotere naamsbekendheid en beleidsaandacht voor (de gemeenten binnen) onze regio:** De regio is het juiste schaalniveau voor samenwerking met de provinciale, Rijks- en Europese overheid op beleidsdossiers waarmee gezamenlijk gewerkt wordt aan de maatschappelijke opgaven van de toekomst, zoals het klimaatvraagstuk. FruitDelta Rivierenland wordt sinds 2018 genoemd in het coalitieakkoord van provincie Gelderland.
4. **Bouwstenen ontwikkelen voor financiële instrumenten van andere overheden:** Door de samenwerking tussen de gemeenten, maar ook met de andere O's, worden er bouwstenen ontwikkeld. Deze kunnen wij inzetten voor financiële instrumenten van de provincie (zoals de Gebiedsagenda), het Rijk (zoals de Regio Deal) en Europa. Hierdoor ontvangen wij geld en bereiken wij een multiplier van onze eigen investeringen, zoals met het RIF.
5. **Kennisontwikkeling:** Samenwerken op regionale schaal brengt lokale belangen en initiatieven samen. Daardoor ontstaat slagkracht. Een integrale aanpak van gebiedsopgaven wordt mogelijk op een groter schaalniveau. Deze integrale aanpak verhoogt het kennisniveau op lokale schaal omdat van elkaar kan worden geleerd. Door regionaal samen te werken, kom je lokaal verder. Een mooi voorbeeld is het project Gastvrije Waaldijk, waarin drie gemeenten samen optrekken.

Regionaal Economisch Ambitiedocument 2022-2025

Doel: Gericht stimuleren van toekomstbestendigheid en verzilveren van meerwaarde op de economische speerpunten, de fundamentele aanjagers van de brede welvaart (welzijn) in de regio.

Regionale economische focus op drie speerpunten

Uitgangspunten voor het nieuwe ambitiedocument 2022-2025

Rol regio

Een faciliterende en stimulerende rol van de (regionale) overheid om de krachten van de pentahelix-partners* zodanig te bundelen dat ondernemers optimaal in positie worden gebracht ten aanzien van de geformuleerde doelen in het Regionaal Economisch Ambitiedocument.

** Overheid, Ondernemers, Onderwijs/ Onderzoek, Organisaties, Ondernemende inwoners*

Economisch DNA van regio: crossovers tussen speerpuntsectoren

Uit de evaluatie van het eerdere ambitiedocument is gebleken dat de regio gekenmerkt wordt door crossovers tussen Agribusiness, Logistiek (hightech/maakindustrie - economie 4.0) en ICT. Daarnaast groeien ook de crossovers tussen Agribusiness en Recreatie & Toerisme in de vorm van verbrede landbouwactiviteiten en regionale ketens.

Essentiële instrumenten t.o.v. opgaven voor realisatie van de geformuleerde economische ambities

Regionaal Investeringsfonds, Economic Board, Mobiliteitsfonds, Regionaal Aquisitie Platform (RAP), FruitDelta Rivierenland, Samenwerkingsafspraken Bureau Toerisme Rivierenland.

Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven

Verduurzaming van een krachtige banenmotor:
Inzet op een toekomstbestendig logistiek ecosysteem, met focus op stimuleren van vitale werklocaties in de regio

Doelen:

Stimuleren van samenwerking tussen de verschillende stakeholders in de logistiek (1.1)

Faciliteren en ondersteunen van ondernemersgedreven initiatieven met focus op innovatie en verduurzaming (1.2)

Schaalniveau van de regio overstijgen: een regionaal kruispunt tussen kennisas en transportcorridor (1.3)

Agribusiness

Excelleren in Europa als thuismarkt:
Renderende innovatieve ketens binnen de glastuinbouw, fruitteelt, paddenstoelenteelt en laanboomteelt

Doelen:

Faciliteren duurzaam telen, economisch en ecologisch (2.1)

Stimuleren technologisch innoveren (2.2)

JA Ondersteunen maatschappelijke acceptatie door Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, MVO (2.3)

Recreatie & Toerisme

Regionale economische groei:
Van recreatie en toerisme in Rivierenland voor bezoekers en inwoners. Zodanig dat er jaarrond een optimale balans ontstaat tussen het aanbod aan vraaggestuurde vrijetijdsbeleving, de toeristische druk en de draagkracht van de omgeving

Doelen:

Kwalitatieve en kwantitatieve stijging (extra overnachtingsplaatsen) van het aantal verblijfsaccommodaties passend bij de gewenste doelgroepen (3.1)

Realisatie van extra dagattracties die jaarrond open zijn (3.2)

Toename in bekendheid van de merken Betuwe, Bommelerwaard en Land van Maas en Waal bij de gewenste doelgroepen (3.3)

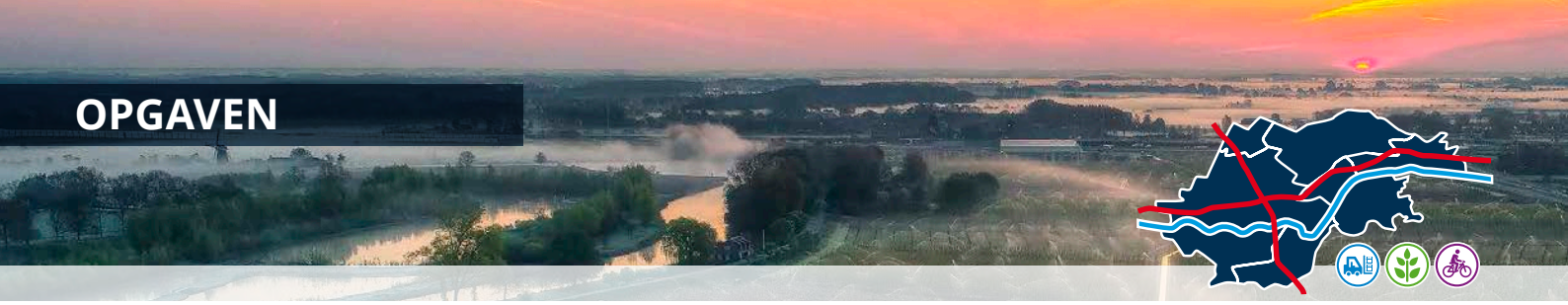
Realisatie en behoud van aantrekkelijke wandel-, fiets- en vaarroutes door het landschap (3.4)

DNA: STIMULEREN VAN CROSSOVERS

DNA: STIMULEREN VAN CROSSOVERS

Bouwstenen van het nieuwe ambitiedocument 2022-2025:

- Regionale raadsessies met elke gemeente
- Input van verschillende O's vanuit de pentahelix
- Evaluatie 2016-2020
- Economische analyse van de regio

OPGAVEN

Specifieke economische **opgaven** voor elk speerpunt naar thema, waarmee de ambities van de speerpunten worden verwezenlijkt

De regionale economie heeft een aantal opgaven en uitdagingen voor de toekomst. In dit hoofdstuk leest u welke specifieke opgaven per economische speerpunt herkend worden en van belang zijn om de ambities op pag. 4 waar te maken.

Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven

Inzet op een slim en schoon logistiek ecosysteem, met focus op stimuleren van vitale werklocaties

THEMA
Woon & Leefklimaat

1. Opgave Stikstofaanpak

De provincie heeft beleid opgestart om te komen tot een pakket met Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS). Dit om te zorgen dat, naast woningbouw, ook grotere projecten en initiatieven door kunnen gaan. Dit kan namelijk pas wanneer bij een negatief effect op Natura2000-gebieden er sprake is van compensatie. Beleidsmatig pakt Regio Rivierenland sinds 2021 integraal op via het PFO Ruimtelijke Kwaliteit met als doel: een gebiedsgerichte aanpak per regio om een structurele stikstofdaling voor verschillende regionale beleidsthema's te realiseren, zoals economie, wonen of mobiliteit. Om aan te sluiten bij de provinciale GMS-doelstellingen wordt hierbij niet alleen gekeken naar de speerpunten, maar naar alle sectoren in de regio die een structurele vermindering van emissie-uitstoot (op de langere termijn) kunnen waarmaken. Regionaal gezien zijn er met behulp van innovatie bijvoorbeeld mogelijkheden in de binnenvaart, veehouderij en glastuinbouw.
Rol overheid: Volgt de nationale ontwikkelingen op dit dossier met de regionale stikstofaanpak via het PFO Ruimtelijke Kwaliteit. Dat doet zij vanuit het economisch perspectief met als doel: voorkomen dat de beoogde economische ontwikkeling naar een toekomstbestendige regio vertraagt. Waar nodig, wordt samengewerkt met andere regionale partijen, zoals de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR).
Opgave draagt bij aan subdoelen 1.1 en 1.2.

2. Opgave Uitvoeren Regionaal Programma Werklocaties (RPW):

Gezamenlijk werk maken van duurzame groei en verduurzaming van bedrijventerreinen: aandacht, flexibiliteit, servicegerichtheid en maatwerk om bedrijven op de beste plek te krijgen. Subonderwerpen zijn:

- **Ruimtevraag logistiek:** De regio moet met een juiste ruimtelijke inpassing en kwaliteit laten zien dat zorgvuldig met de ruimte en landschap wordt omgegaan, ook om wildgroei van logistieke distributiecentra te voorkomen.

- **Solitaire vestigingen in het buitengebied:** Solitaire bedrijvigheid die volgens de huidige planologische inzichten op een bedrijventerrein thuishoort, horen volgens de provinciale omgevingsverordening niet te groeien in het buitengebied. Desondanks willen bedrijven, die vaak al van oudsher in het buitengebied zijn gevestigd, uitbreiden.

Rol overheid: Bedrijven op de juiste plek krijgen met het RPW, afsprakenkader en RAP. Zij moet zich flexibel en klantgericht opstellen naar het MKB. Er moet aanvullend regionaal onderzoek komen naar solitaire bedrijfslocaties (in het buitengebied) en de uitbreidingsbehoefte van deze bedrijven. In lijn met de Ruimtelijke Strategische Visie (2019) en RPW (2020) moet worden ingezet op clustering bij bestaande logistieke bedrijventerreinen die multimodaal ontsloten zijn.
Opgave draagt bij aan subdoel 1.3.

THEMA
Innovatiekracht

3. Opgave MKB toekomstbestendig

Rivierenland beschikt over bovengemiddeld veel MKB- en familiebedrijven die een belangrijk deel van de aanwezige werkgelegenheid verzorgen. Voor deze bedrijven ontstaan de komende jaren verschillende vraagstukken over hoe om te gaan met innovatie, nieuwe technologieën, arbeidsmarktvraagstukken en digitalisering/ robotisering (economie 4.0). De focus t.a.v. deze opgave ligt daarom primair op het MKB, familiebedrijven en de hightech/maakindustrie. Deze laatste sector krijgt ook extra aandacht als onderdeel van de opgave COVID-19.
Rol overheid: Samen met ondernemersverenigingen, VNO-NCW en andere regionale stakeholders zorgen voor een verduurzaming van een krachtige banenmotor. Enerzijds betekent dit faciliteren, bijvoorbeeld met het RIF. Anderzijds is het ook belangrijk om parkmanagement (indirect) te stimuleren. Doel hiervan is realisatie van ondernemergedreven initiatieven die bijdragen aan de beschreven vraagstukken of maatschappelijke opgaven.
Opgave draagt bij aan subdoelen 1.1, 1.2 en 1.3.

THEMA
Arbeidsmarkt & Onderwijs

4. Opgave Kennisclusters

De regio beschikt niet over hbo- of wo-kennisinstellingen. Dit vraagt om creativiteit om te voorzien in alternatieve vormen van kennisclusters, voor kruisbestuiving tussen de speerpuntsectoren en het onderwijs. In de regio zijn er verschillende concepten waar ontmoeting, opleiding en bijscholing (op een werklocatie, nabij de ondernemer) kan plaatsvinden, zoals het Huis van de Logistieke samenwerking, Laanboomgebouw TCO en de Fruit Tech Campus.
Rol overheid: Stimuleren van organiserend vermogen. Doel hiervan is realisatie van ondernemersgedreven initiatieven die bijdragen aan arbeidsmarkt- en scholings-vraagstukken in de logistiek. Daarnaast deelnemen (via Logistics Valley Rivierenland, (LV-R) aan het bovenregionaal samenwerkingsverband Logistics Valley, voor ondersteuning van regionale projecten en opschaling/delen van projecten uit dit programma van de Gelderse Corridor.
Opgave draagt bij aan subdoel 1. 2.

5. Opgave Iedereen Groeit Mee

Door een betere aansluiting krijgen alle inwoners van Rivierenland meer kansen voor een duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt. Aandachtspunten: vaardigheden, instroom jongeren, zij-instromers, inclusie, flexibilisering en arbeidsmigratie (waaronder kenniswerkers).
Rol overheid: via de Regionale Arbeidsmarktagenda 2021: Participeren via het uitvoeringsplan van LV-R van RW-POA Rivierenland. Aanvullend ondernemersgedreven initiatieven stimuleren en met het RIF projecten faciliteren die hieraan bijdragen.
Opgave draagt bij aan subdoelen 1.1 en 1. 2.

6. Opgave Impact ondernemen

Ondernemen is meer dan winstdraaien. Het kan een bredere impact hebben op de omgeving. Ook in relatie tot een meer circulaire economie liggen hier nieuwe werkgelegenheidsmogelijkheden. Bijvoorbeeld in de maak- (refurbish)industrie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verder wordt gekeken naar de mogelijkheden/wenselijkheid van inkoopaanpassingen. Deze kunnen de impact van ondernemen vergroten. Ook de andere twee speerpunten kunnen de ervaringen benutten die zijn opgedaan binnen het speerpunt Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven.
Rol overheid: Binnen Regio Rivierenland wordt samen met RW-POA Rivierenland en Werkzaak Rivierenland opgetrokken om ondernemers hierin te faciliteren.
Opgave draagt bij aan subdoelen 1.1 en 1.2.

THEMA
Mobiliteit

7. Opgave MIRT:

De ruimtelijke opgaven van Rijk en regio raken steeds meer verweven. Denk aan het inpassen van de toenemende mobiliteit, de ontsluiting van nieuwe woonwijken en het ruimtebeslag van energieopwekking. Daarom werken Rijk en regio in MIRT-trajecten samen aan de ruimtelijke inrichting van Nederland. De essentie: verbind meerdere opgaven in een gebied en zoek met een brede blik naar duurzame oplossingen.

- **A2 knooppunt Deil - Vught**

Naast een Verkenning naar een robuuste langetermijnoplossing voor de A2, wordt ook gewerkt aan veel maatregelen die al in de komende jaren genomen worden.

- **Goederencorridors (A15)**

Het goederenvervoer over de corridors moet in goede balans met de fysieke leefomgeving gebeuren; in balans met de kwaliteit en ontwikkeling van stad en land. Rivierenland is een belangrijke schakel in deze nationale goederencorridors. Hierbij is de uitdaging: Optimaal het economisch potentieel van de goede internationale bereikbaarheid en voorzieningen benutten en tegelijkertijd de negatieve effecten op milieu, duurzaamheid en veiligheid verkleinen.

Rol overheid: Vanuit Regio Rivierenland samen met regionale stakeholders samenwerken met het Rijk op de MIRT-trajecten.
Opgave draagt bij aan subdoel 1.3.

THEMA
Verduurzamen

8. Opgave Toekomstbestendige bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen van Rivierenland moeten behoren tot de meest toekomstbestendige van Nederland. We gaan samen met de ondernemers inzetten op duurzaamheid, klimaatbestendigheid, biodiversiteit, optimale circulaire terreinsamenwerking (4.0). Met parkmanagement dat niet enkel lokaal, maar ook regionaal inzet op toekomstbestendigheid. Een belangrijke voorwaarde is dat de eindgebruikers voldoende organiseren op de bedrijventerreinen.
Rol overheid: Stimuleren van organisatiegraad onder de eindgebruikers van werklocaties. Faciliteren van ondernemersgedreven initiatieven die bijdragen aan vitale werklocaties.
Opgave draagt bij aan subdoelen 1.1 en 1. 2.

Agribusiness

Toonaangevend renderende tuinbouw, binnen de Europese thuismarkt

THEMA
Woon & Leefklimaat

1. Opgave Ontwikkelruimte voor ondernemerschap: Teeltondersteunende Voorzieningen (TOV)

Binnen de verschillende Greenport-pacten in de regio zijn TOV (overkappingen voor hagel/zon, vliegenetten) noodzakelijk om renderende (primaire) productie mogelijk te maken:

- TOV die op een innovatieve manier bijdragen aan het verbeteren van de productie-omstandigheden, zonder afbreuk te doen aan de landschappelijke kwaliteit
- Level playing field binnen de regio t.a.v. TOV, ontwikkelen van een regionaal gedragen handleiding TOV

Rol overheid: Regio Rivierenland participeert in Greenport Gelderland via de pacten en faciliteert daarnaast dat er een regionaal gedragen handleiding komt. Met het RIF jaagt zij innovatieve TOV aan.

Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1, 2.2 en 2.3.

2. Opgave landschappelijke inpassing bedrijvigheid en gebouwen

Ook voor de verschillende agribusinessketens die bestaan uit toelevering, productie, verwerking en afzet geldt het motto 'behoud door ontwikkeling'. Daarbij is schaalvergroting met bijbehorende gebouwen en machines een gegeven. Echter, die schaalvergroting heeft impact op het landschap en kan daar ook niet overal plaatsvinden. Dat levert maatwerk op locaties op:

- Schaalvergroting binnen de agribusiness levert een bijdrage aan de landschappelijke kwaliteit door een optimale inpassing
- Voor de verschillende activiteiten wordt de meest optimale locatie gezocht passend bij de schaalgrootte
- Schaalvergroting gaat ook samen met het aantrekken van arbeidsmigranten die op een maatschappelijk verantwoorde manier gehuisvest dienen te worden

Rol overheid: De eerder opgestelde Ruimtelijk Strategische Visie gebruiken als vertrekpunt voor de discussie met de regiogemeenten. Economische ontwikkeling vormgeven in samenhang met ruimtelijke kwaliteit waarbij Regio Rivierenland de facilitator is.

Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1 en 2.3.

THEMA
Innovatiekracht

3. Opgave Datagestuurdheid, hightech

De aanwezigheid van MKB-bedrijven kenmerkt agribusiness. Om concurrerend op de Europese thuismarkt te kunnen blijven, is het noodzakelijk dat er aandacht is voor het gehele productieproces, van toelevering en productie tot afzet. Daarbij zullen ook hightech-bedrijven, de maakindustrie en startups een rol spelen. Dit hele proces dient te worden gestroomlijnd en gericht op economische en ecologische duurzaamheid, die maatschappelijk wordt geaccepteerd. Dit alles zal plaatsvinden binnen een economie die verandert (transitie, andere bedrijfsmodellen). Die verandering zal een versnelling krijgen door COVID-19:

- Binnen het productieproces op de bedrijven wordt automatisering/robotisering en digitalisering op grotere schaal toegepast. Hierbij maken bedrijven gebruik van de opgedane kennis bij de voorlopers
- Binnen de Rivierenlandse agribusiness wordt het principe van precisielandbouw met bijbehorende databehoefte verder vorm en inhoud gegeven

Rol overheid: Vanuit FruitDelta Rivierenland innovaties aanjagen bij de verschillende O's met cofinaciering via het RIF.
Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1 en 2.2.

4. Opgave Toegevoegde Waarde binnen de totale keten (toelevering, productie, verwerking en afzet)

Binnen de agribusiness wordt gewerkt aan schaalvergroting in combinatie met meer toegevoegde waarde binnen de totale keten:

- Streven naar verdergaande ketenintegratie waarbij toelevering, productie, verwerking en afzet samenkomen en innovaties opzoeken
- Clustervorming van agribusinessbedrijven gericht op slagkracht en kennis-ontwikkeling. Indien nodig gericht bedrijven verleiden naar onze regio toe te komen en voldoende ruimte creëren voor zogenaamde start-ups, broedplaaten, fieldlabs, e.d.
- Zoeken naar nieuwe toepassingen van de bestaande producten uit de agribusiness als grondstof voor nieuwe producten
- Zoeken naar nieuwe producten/rassen en verpakkingsvormen (product- en markt-innovaties)
- Verkrijgbaarheid van streekproducten vergemakkelijken en verder optimaliseren (regionale ketens/local 4 local)

Rol overheid: Vanuit FruitDelta Rivierenland innovaties aanjagen bij de verschillende O's met cofinaciering via het RIF.
Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1 en 2.2.

THEMA
Arbeidsmarkt & Onderwijs

5. Opgave Ontwikkelen en Benutten Arbeidspotentieel

Om voldoende voorbereid te zijn op de arbeidsmarkt van de toekomst is het wenselijk dat de benodigde vaardigheden en mindset ontwikkeld en regelmatig aangevuld/herijkt worden:

- Optimaal vormgeven van arbeidsparticipatie, uitgaande van het regionaal beschikbare arbeidspotentieel, in overleg met overheid en bedrijfsleven
- Daar waar tekorten ontstaan, strategieën ontwikkelen om die tekorten op te vullen met aandacht voor de korte, middellange en langere termijn
- Voor de verschillende doelgroepen (jonger/ouder, lager-/hogeropgeleiden, arbeidsmigranten) trajecten ontwikkelen in het kader van 'Leven Lang Leren'
- Fruit Tech Campus en Laanboomhuis verder ontwikkelen tot ontmoetingsplek voor kennisontwikkeling en -delen, en daarmee het regionale onderwijssysteem verder versterken
- Het is de uitdaging om jongeren voldoende toekomstperspectief te bieden binnen de regio. Dit is een integrale opgave waarbij een rol voor de overheid is weggelegd, maar zeker ook voor het bedrijfsleven. Vanuit het economisch perspectief valt te denken aan voldoende stageplekken voor mbo-, hbo- en wo-opgeleiden

Rol overheid: Binnen Regio Rivierenland is RW-POA Rivierenland het aanspreekpunt, hier komen partijen samen die betrokken zijn bij arbeidsmarkt en onderwijs.
Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1 en 2.3.

THEMA
Verduurzamen

6. Opgave Circulariteit (economie zonder afval)

Rondom circulariteit komen concepten als kringlooplandbouw en biobased economy samen:

- Meer voorbeelden ontwikkelen van circulariteit, kringlooplandbouw en/of bio-based economy met impact op de biodiversiteit binnen de verschillende pacten Deze zichtbaar maken met zicht op mogelijke economisch haalbare concepten. Hierbij aansluiten bij de landelijke discussie die gevoerd wordt
- Verder werken aan verduurzaming gewasbescherming, vergroening koude middelen binnen de bestaande koelsystemen, opwekking hernieuwbare energie
- Asbestverwijdering weer oppakken onder het thema circulariteit: economie zonder afval

Rol overheid: Vanuit Regio Rivierenland samen met Greenport Gelderland organiseren en faciliteren dat kennis rondom circulariteit de regio binnenkomt en door de betrokken partijen wordt opgepakt.

Opgave draagt bij aan subdoelen 2.1, 2.2 en 2.3.

Recreatie & Toerisme

Optimale balans tussen jaarrond aanbod, toeristische druk en draagkracht van de omgeving

THEMA
Woon & Leefklimaat

1. Opgave Rivierbeleving & Recreatieplassen

De vier hoofdrivieren (Nederrijn/Lek, Maas, Waal, Linge) en recreatieplassen binnen de regio inzetten voor het versterken van de toeristische potentie, zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin. Doelstellingen van deze opgave:

- Meer aanbod (verblijfs- en dagrecreatie) binnen de verhaallijnen (DNA) van de rivieren
- Kwalitatief versterkte verblijfsvoorzieningen en dagattracties langs de rivieren
- Nieuwe vaarroutes op rivieren en fiets- en wandelroutes langs de rivieren

Rol overheid: (1) Regionaal Acquisitie Punt R&T, (2) Coördinatie van nulmeting van aanbod, gewenste doelgroep en op basis daarvan inventarisatie maken van marktruimte voor nieuw aanbod, (3) Financiering van initiatieven via RIF, (4) Faciliteren (in bestemmingsregels toestaan) van meer beleving langs bestaande routes, (5) Onderhouden van routes (off- en online)

Opgave draagt bij aan subdoelen 3.1, 3.2 en 3.4.

2. Opgave Gastvrije Binnensteden

Een goed functionerende gouden driehoek maakt het DNA van de steden zichtbaar (citymarketing), benut de cultuurhistorie van de binnensteden beter (door inrichting, branding) en versterkt de informatievoorzieningen. Hierdoor worden de binnensteden van Rivierenland nog aantrekkelijker voor inwoners en toeristen.
Doelstellingen van deze opgave:

- Meer dagrecreatief aanbod in binnensteden (van place to buy naar place to be)
- Meer overnachtingsmogelijkheden in binnensteden (bekende hotelketen of bed & breakfast) primair gericht op de inzichtzoeker en de stijlzoeker
- Fiets- en wandelroutes door cultuurhistorische binnensteden behouden en nieuwe ontwikkelen

Rol overheid: (1) Regionaal Acquisitie Punt R&T, (2) Coördinatie van nulmeting van aanbod, gewenste doelgroep en op basis daarvan inventarisatie maken van marktruimte voor nieuw aanbod, (3) Financiering van initiatieven via RIF, (4) Faciliteren (in bestemmingsregels toestaan) van meer beleving langs bestaande routes, (5) Onderhouden van routes (off- en online).

Opgave draagt bij aan subdoelen 3.1, 3.2 en 3.4.

3. Opgave Agrotoerisme

Vitaliseren van het platteland door: agribusiness met recreatie & toerisme te koppelen, biodiversiteit te versterken en de bekendheid en het imago van de regio te optimaliseren bij de doelgroepen inzichtzoeker, rustzoeker en verbindingszoeker.
We focussen ons gezamenlijk op de verhaallijn, ontwikkeling van klompenpaden en inpassing van streekproducten (bijvoorbeeld met een streekproductenroute naast de bestaande laanboomroute). Doelstellingen van de opgave:

- Meer kwalitatief aanbod verblijfs- en dagrecreatie in agrotoerisme door o.a. inbedding op bestaande agrarische bedrijven (bijv. fruitstallen langs routes, beleving van streekproducten)
- Promotiemiddelen inzetten om de gewenste doelgroep te trekken (door gezamenlijk te focussen op de verhaallijn en inpassing van streekproducten)

- Meer beleving van streekproducten (door focus op streekmerk, attractiepark, ambachten)
- Mogelijkheden in de bestemmingsregels (ruimtelijke ordening) creëren voor bijvoorbeeld B&B's, streekwinkels en andere (neven)activiteiten

Rol overheid: (1) Regionaal Acquisitie Punt R&T, (2) Coördinatie van nulmeting van aanbod, gewenste doelgroep en op basis daarvan inventarisatie van marktruimte voor nieuw aanbod, (3) Financiering van initiatieven via RIF, (4) Financiering door een financiële bijdrage aan BTR, (5) Bijeenkomsten organiseren t.b.v. samenwerking ondernemers, BTR en gemeente, (6) Marketing en promotie van aanbod agrotoerisme en streekproducten met jaarlijkse invulling in jaarplan BTR, (7) Promotie van streekproducten via eigen communicatiekanalen (afgestemd met BTR), (8) Aanpassing van bestemmingsregels om meer mogelijkheden voor agrotoerisme te creëren.
Opgave draagt bij aan subdoelen 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4.

4. Opgave Cultuurhistorische Landmarks

Krachtige verhaallijnen optekenen die de cultuurhistorische landmarks aan elkaar verbinden en de geschiedenis (bijvoorbeeld van de Romeinen - Limes - en de Nieuwe Hollandse Waterline) tot leven brengen. Hierdoor worden deze landmarks meer zicht- en beleefbaar en aantrekkelijk voor bezoekers. Afstemming met andere beleidsopgaven, zoals de verduurzamingsopgaven uit de RES, is hierbij van belang om de cultuurhistorische landschappelijke waarden te behouden en daarmee de aantrekkingskracht op de toeristen. Doelstellingen van deze opgave:

- Aangepast beleid waardoor meer ontwikkelingsmogelijkheden bij cultuurhistorische landmarks ontstaan
- Meer aanbod (verblijfs- en dagrecreatie) binnen de verhaallijnen van de cultuurhistorische landmarks
- Meer promotie en beleefbaar maken van verhaallijnen met cultuurhistorische landmarks gericht op de inzichtzoeker
- Nieuwe wandel-, fiets- en vaarroutes langs cultuurhistorische landmarks

Rol overheid: (1) Beleid aanpassen waardoor meer mogelijk wordt in en bij cultuurhistorische landmarks, (2) Regionaal Acquisitie Punt R&T, (3) Coördinatie van nulmeting van aanbod, gewenste doelgroep en op basis daarvan inventarisatie van marktruimte voor nieuw aanbod, (4) Financiering van initiatieven via RIF, (5) Marketing en promotie van cultuurhistorische landmarks (en verhaallijnen) door jaarlijkse invulling in jaarplan BTR, (6) Faciliteren (in bestemmingsregels toestaan) van meer beleving langs bestaande routes.
Opgave draagt bij aan subdoelen 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4.

5. Opgave Regiopromotie

Een sterke marketing en promotie van de streken Betuwe, Bommelerwaard en Land van Maas en Waal waardoor hun naamsbekendheid stijgt en er spreiding van doelgroepen over seizoenen en streken plaatsvindt. Belangrijk daarbij is dat die belevingen in de etalages worden gezet die de gewenste doelgroepen aantrekken. Daarnaast ook het ontwikkelen van kennis (data) en jaarrond, regionaal afgestemd toeristisch aanbod waarvan de activiteiten elkaar versterken. Zo heeft Rivierenland als bestemming veel te bieden en trekt de regio bezoekers naar de verschillende streken. Doelstellingen van deze opgave:

- Gericht jaarrond aanbod promoten (stimuleren jaarrond toeristisch aanbod)
- Meer naamsbekendheid van de streken Betuwe, Bommelerwaard en Land van Maas en Waal, met gerichte marketing waardoor spreiding over de streken tot stand komt
- Meer bezoekers uit andere streken trekken door de streken in de promotie met elkaar te verbinden (beleving van de ene streek promoten in de andere)

Rol overheid: (1) Financiering middels een financiële bijdrage aan BTR, (2) Marketing en promotie van de streken door jaarlijkse invulling in jaarplan BTR, (3) Streekpromotie via eigen communicatiekanalen (afgestemd met BTR).
Opgave draagt bij aan subdoel 3.3.

THEMA
COVID-19

Het thema COVID-19 is tijdelijk. We kunnen op dit moment nog niet overzien welke gevolgen deze pandemie voor de regionale economie op de langere termijn zal hebben. Sommige sectoren floreren terwijl andere het heel zwaar hebben en nu nog met steunmaatregelen in de lucht worden gehouden. Anderzijds zijn organisaties meer overtuigd geraakt van de noodzaak om technologie te moderniseren en digitale businessinitiatieven te versnellen.

Gedurende de looptijd van het ambitiedocument (eind 2022) willen we u informeren over de gevolgen van deze pandemie op de regionale economie. Wanneer blijkt dat, als gevolg van de pandemie, aanvullende opgaven en/of speerpuntsectoren benoemd moeten worden, leggen wij deze gedurende de looptijd van het ambitie-document aan de colleges van de gemeenten voor. In Q3 van 2021 verschijnt een informatiespecial over de economische impact van COVID-19 als aftrap hiervan.

Naar de toekomst toe verwachten we dat de strategische vraagstukken als gevolg van COVID-19 zich nadrukkelijker, sneller en significant anders zullen manifesteren. Dat blijkt ook uit de gemaakte economische analyse. Het is nog altijd moeilijk om een reële inschatting te maken van wat dat concreet behelst. Daarom luidt het voorstel om met behulp van deze opgave nadrukkelijk te blijven monitoren en signaleren of de gevolgen van COVID-19 op de regionale economie zodanig van invloed zijn dat ambities, opgaven of speerpunten aangepast moeten worden.

Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan:

- Focus op de crossovers die aansluiten op het economisch DNA (pag. 1) met specifieke aandacht voor Hightech/ Maakindustrie (economie 4.0) als nieuw potentieel speerpunt van economische ontwikkeling van de regio
- Het inkomen van veel zzp'ers staat onder druk als gevolg van de crisis. Voor deze groep zijn steunmaatregelen ontwikkeld, maar de groep is zo divers dat de beschikbare (generieke) maatregelen niet voor iedereen geschikt zijn. Monitoring is daarom gewenst als onderdeel van deze opgave, om zo te bepalen of op termijn aanvullende maatregelen van meerwaarde kunnen zijn
- Monitoring van de zwaargetroffen sectoren detailhandel, horeca en evenementen
- Monitoring van de dominante (conjunctuurgevoelige) sectoren in de regio, zoals logistiek. Deze lijken vooralsnog beperkt hinder te ondervinden van de pandemie
- Monitoring versnelde trendontwikkeling op het gebied van digitalisering, automatisering, etc.

Rol overheid: Mogelijkheid om het ambitiedocument eind 2022 tussentijds aan te scherpen: nieuwe/andere economische opgaven als gevolg van de COVID-19 pandemie.

LEGENDA

De geformuleerde opgaven voor de regionale economie uit dit ambitiedocument kennen niet uitsluitend een economisch karakter, maar zijn vrijwel altijd integraal van belang op het versterken van de brede welvaart van ons gebied. Concreet betekent dit dat opgaven in regionaal verband ook via andere beleidstafels van regionale samenwerking aan bod komen of gestimuleerd worden.

Een overzicht per thema:

Woon & Leefklimaat
Als regiogemeenten integraal verankerd in de Regionale Woonagenda 2020, regionale samenwerking arbeidsmigranten en het PFO ruimtelijke kwaliteit (stikstof).

Innovatiekracht
Als regiogemeenten integraal verankerd in het Regionaal Investeringsfonds en het Mobiliteitsfonds.

Arbeidsmarkt & Onderwijs
Als regio integraal te verankeren in de Regionale Arbeidsmarktagenda 2021 (RW- POA Rivierenland).

Lobby & Branding
Als regio verankerd in het jaarplan Lobby & Branding (AB Regio Rivierenland).

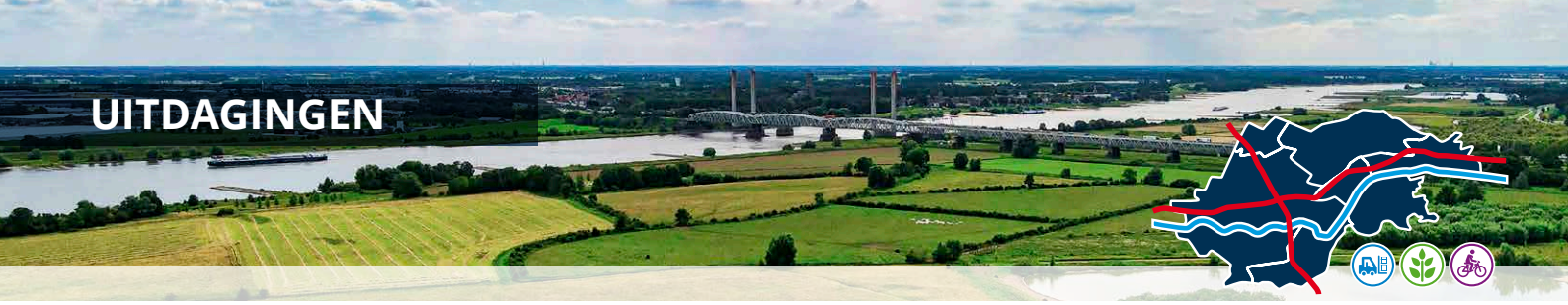

Mobiliteit
Als regiogemeenten integraal verankerd in de Regionale Mobiliteitsvisie 2018.

Verduurzamen
Als regiogemeenten integraal verankerd in de Regionale Energie Strategie (RES) en Regionale Adaptatie Strategie (RAS).

UITDAGINGEN

Uitdagingen zijn opgaven die niet primair vanuit het Regionaal Economisch Ambitiedocument worden uitgevoerd en waarvan andere regionale stakeholders de trekker zijn. De regionale pentahelix-samenwerking levert hierbij een slimme meerwaarde op.

In dit hoofdstuk leest u welke specifieke uitdagingen per economische speerpunt herkend worden en hoe deze van belang zijn om de geformuleerde ambities (pag. 4) te verwezenlijken.

Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven

Inzet op een slim en schoon logistiek ecosysteem, met focus op stimuleren van vitale werklocaties

1. Logistiek als vitale sector in crisistijd versus problematisch imago

Logistiek staat middenin de samenleving, maar als mensen het over logistiek hebben, blijft het vaak beperkt tot transport van A naar B. Logisch dat iedereen dan aan vrachtauto's en grote distributiecentra denkt. De logistiek in deze regio is vervlochten in onze economische structuur (DNA), kent uiteenlopende cross-overs en is veel meer hightech dan mensen denken. Maar ook erg in zichzelf gekeerd als het gaat om het delen van al deze innovatieve techniek.

Rol Overheid: De sector bezit een schat aan kennis, ervaring en informatie waarmee andere sectoren hun voordeel kunnen doen. Logistiek stopt niet bij de regiogrens. Daarom wordt ingezet op deelname (via LV-Rivierenland) in het bovenregionaal samenwerkingsverband Logistics Valley voor ondernemersgedreven initiatieven die meer samenwerking door partners in de logistiek oplevert. Daarnaast is er ondersteuning van deze regionale projecten en worden projecten uit de Gelderse Corridor opgeschaald/gedeeld. Faciliteren met behulp van instrument RIF.

Uitdaging draagt bij aan subdoelen 1.1 en 1.3.

2. Stimuleren gebruik alternatieve modaliteiten

De keuze voor een modaliteit, en een eventuele modal shift, wordt vooral genomen op criteria als kosten, snelheid en flexibiliteit. In toenemende mate speelt duurzaamheid daarbij ook een rol. De Gelderse Corridor kenmerkt zich door de unieke ligging en de mogelijkheden voor multimodaliteit: snelwegen, ligging aan de rivieren, beschikbaarheid van een (container)terminal en een railterminal in ontwikkeling op de Betuweroute. Toch vinden verladers en logistiek dienstverleners het lastig om het asfalt los te laten. Met name het MKB, dat dominant aanwezig is in onze regio, moet daarbij geholpen worden.

Rol overheid: Aansluiten bij nationale en provinciale (MIRT-)trajecten en/of faciliteren

van lokale initiatieven van regionale stakeholders, zoals Logistics Valley Rivierenland.
Uitdaging draagt bij aan subdoel 3.3

3. Stimuleren schone brandstoffen

Dit behelst de transitie naar duurzame brandstoffen en andere energiedragers voor transport over weg en water (modal shift) binnen de goederenvervoercorridors. En ook het koppelen van de transitiestrategie naar duurzame energiedragers op landelijke schaal.

Rol overheid: Aansluiten bij uitwerkingsprogramma's op lands(deel) via de MIRT-studies en provinciale initiatieven faciliteren op het gebied van Clean Energy Hubs.
Uitdaging draagt bij aan subdoel 1.3.

Agribusiness

Toonaangevend renderende tuinbouw, binnen de Europese thuismarkt

1. Licence2produce: netwerken & verbinden

Voor de maatschappelijke acceptatie binnen de regio, Nederland en de Europese thuismarkt is het cruciaal dat de agribusiness zijn verhaal kan uitleggen aan de markt en diens afnemers. Wanneer de sector verantwoord bezig is op de gestelde ambities, moet dat ook worden uitgedragen aan de verschillende (discussie)tafels:

- Binnen de regio uitdragen hoe de agribusiness bezig is en hoe de verbinding met de inwoners gelegd kan worden (local2local, Kom-in-de-Kas Dagen)
- Binnen de provincie aangeven dat de Greenport-pacten binnen de regio economisch bovengemiddeld scoren in de provinciale en nationale benchmark. Vanuit de Greenport-pacten en Regio Rivierenland wordt gericht gewerkt aan een duurzame economisch verantwoorde sector
- Binnen onze netwerken benoemen dat Greenport Gelderland de 7de Greenport is binnen Nederland
- Binnen het Rijk nadrukkelijk verwoorden hoe de Greenport-pacten verweven zijn binnen het Regionaal Economisch Ambitiedocument, Regio Deal FruitDelta Rivierenland en de Gebiedsagenda

Rol overheid: Regio Rivierenland werkt gericht en proactief aan het netwerken en verbinden met Greenport Gelderland en de verschillende overheden op provinciaal en nationaal niveau.
Uitdaging draagt bij aan subdoel 2.3.

2. Bereikbaarheid en ontsluiting

Agribusiness gaat gepaard met vervoerstromen: de toelevering van producten en diensten, het interne vervoer van de gerealiseerde producten en de afvoer van het eindproduct. Deze stromen vinden plaats binnen de regio en binnen Europa als onze thuismarkt:

- Binnen de regio is behoefte aan verdere optimalisatie van de toelevering en afvoer van producten, rekening houdend met de capaciteit van de huidige infrastructuur. Aspecten van snelheid van de aan-/afvoer in relatie tot (verkeers)veiligheid dienen hier ook aan de orde te komen

- Om onnodige vervoerstromen zoveel mogelijk te vermijden, moeten de productie en verwerking dichter bij elkaar plaatsvinden binnen de regio. Of het vervoer van halffabrikaten moet worden gestimuleerd

Rol overheid: Vanuit Regio Rivierenland in overleg met de verschillende Greenport-pacten deze opgave verder invulling geven o.b.v. een toekomstige ambitie en de huidige problematiek.
Uitdaging draagt bij aan subdoel 2.1.

3. Energie en watergebruik

Energie en water (klimaatadaptatie) zijn belangrijke inputfactoren voor de agribusiness. Als belangrijke energieverbruiker (opslag en vervoer) en waterverbruiker (vorst, zon, droogte) is het de uitdaging om hierop te acteren:

- Verminderen van het energieverbruik en overstappen op hernieuwbare energie, waarbij de bestaande agribusiness-activiteiten als vertrek worden genomen. Ook de bestaande gebouwen gebruiken voor opwekking van hernieuwbare energie (zonnepanelen)
- Aandacht voor kwaliteit en kwantiteit van het water, zodat water als productiefactor geen belemmering vormt voor de agribusiness

Rol overheid: Regio Rivierenland faciliteert, o.a. in samenwerking met het Waterschap Rivierenland (RAS), dat de betrokken stakeholders rondom energie en water hierover met elkaar praten. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de bestaande structuren rondom de Regionale Energiestrategie (RES).
Uitdaging draagt bij aan subdoel 2.1.

Recreatie & Toerisme

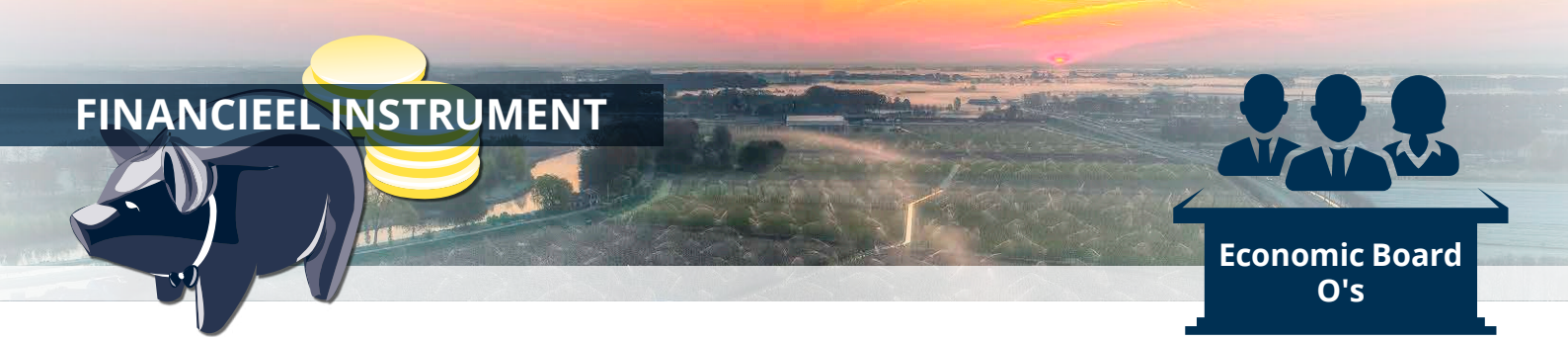
Optimale balans tussen jaarrond aanbod, toeristische druk en draagkracht van de omgeving

1. Recreatieve routes versterken

Onderdeel van de Regionale Mobiliteitsagenda is het creëren van goede knooppunten (overstappunten) bij de NS-stations waar bezoekers over kunnen stappen op een ander mobiliteitsvorm, bijvoorbeeld de fiets. Daarin is ook aandacht voor het verbinden van de snelfietsverbindingen met de NS-stations en voor het stimuleren van vormen van deelmobiliteit, bijvoorbeeld een (elektrische) OV-fiets.

Rol overheid: Deze uitdaging wordt vanuit de Regionale Mobiliteitsagenda opgepakt. Om die reden is het hier niet als aparte opgave gedefinieerd voor het speerpunt R&T. Binnen de R&T-opgaven die bijdragen aan de doelstelling om aantrekkelijke wandel-, fiets- en vaarroutes te realiseren, wordt vanuit de recreatieve routes wel de verbinding gelegd met deze knooppunten.
Uitdaging draagt bij aan subdoel 3.4.

Evaluatie Regionaal Investeringsfonds (RIF)

Het RIF is het financiële instrument om innovaties binnen en tussen de speerpuntsectoren te stimuleren uit het vorige ambitiedocument. Uit de evaluatie ervan bleek dat het RIF een waardevol instrument is om ondernemers en burgers in de regio te stimuleren tot innovatie, verduurzaming en intensievere samenwerking. Het instrument wordt breed gewaardeerd. Meer informatie over het RIF en de gehonoreerde projecten vindt u via deze link: https://www.fruitdelta.nl/regionaal-investeringsfonds/

Positieve punten van het instrument RIF zijn:

1. Het biedt relatief laagdrempelig toegang tot middelen voor haalbaarheidsstudies en uitvoering van projecten.
2. Multiplier van 4,4: met elke euro die in het RIF is gestoken, wordt van andere partijen € 3,40 gemobiliseerd.
3. De projecten hebben in circa 50% van de projecten geleid tot extra omzet (gemiddeld € 50.000,-), behoud of nieuwe werkgelegenheid, versterking van concurrentiepositie en/of verduurzaming.
4. Het afhandelingsproces; de meeste aanvragers waarderen dit positief.
5. De onafhankelijkheid van de Economic Board, met deskundigen uit verschillende sectoren die een adviserende rol hebben.

Daarnaast komen ook enkele verbeterpunten naar voren:

1. De mogelijkheden bezien voor opschaling van projecten, zodat een grotere impact kan worden bereikt. O.a. door soortgelijke projecten te bundelen of verbinding te zoeken met andere fondsen en subsidies (Provincie, Rijk, EU).
2. Expliciete communicatie over waarom bepaalde projecten worden ondersteund c.q. afgewezen, zowel richting projectindieners als gemeenten en een breder publiek. Hierbij kunnen de leden van de Economic Board meer als ambassadeur optreden.

Alternatieve vormen voor een financieel instrumentarium

Op basis van de verkregen input zijn alternatieve vormen voor een financieel instrumentarium genoemd t.a.v. hun effectiviteit voor het gewenste doel.

Crowdfunding: Dit instrument biedt aan de voorkant geen zekerheid dat het benodigde beschikbare budget voor realisatie van de (vaak nog niet concrete) opgaven er komt. Bovendien vergt het veel administratief werk. Daarmee is crowdfunding niet geschikt voor het verzamelen van de inleg voor het instrument. De initiatiefnemer kan wel worden gestimuleerd om het als cofinancieringsvorm aan te wenden. Daarmee toont hij of zij immers ook draagvlak aan voor het betreffende initiatief.

Revolverende fondsen: Dergelijke fondsen zijn zeer geschikt voor projecten waar op korte termijn rendement wordt behaald. Maar minder voor projecten (stimulatie van crossovers tussen speerpuntsectoren) waarbij het economisch rendement minder op de voorgrond staat en veelal op de langere termijn wordt verwacht.

EU-gelden: Het aantrekken hiervan (maar ook middelen van het Rijk en Provincie) is zeker interessant. Provinciale- en Rijksgelden zijn in de afgelopen periode ook benut. Denk hierbij aan projecten als: Leren/innoveren in de tuinbouw, Laanboomgebouw, Streekpad Betuwe, Logistieke Campus en de Regio Deal. Voor EU-gelden ligt dit gecompliceerder. Europese ondersteuning kent veel voorwaarden en langdurige administratieplichten. Daarnaast is het schaalniveau van de regio in veel gevallen te klein. Dit geldt zelfs voor de provincie Gelderland in Europees verband.

Daarom wordt vanuit het jaarplan Lobby & Branding nadrukkelijk de samenwerking gezocht met het Landsdeel-Oost, om de regio binnen Europa beter te positioneren. Dit kent wel een lange doorlooptijd voordat de vruchten daadwerkelijk kunnen worden geplukt.

Advies Economic Board (EB)

De EB adviseert om de gemeentelijke inleg te verlagen. Hiermee houdt zij rekening met de druk op de gemeentelijke begrotingen. Daarnaast adviseert de EB om de maximale bijdrage aan een project te verlagen in combinatie met het leggen van de verbinding met andere fondsen en subsidies (cofinanciering). Tot slot adviseert de EB niet te kiezen voor een revolverend fonds. Dit vanwege de hogere uitvoeringskosten en omdat dergelijke fondsen al bestaan. De EB stelt dat het RIF juist ook bedoeld is om ondernemers te steunen bij het realiseren van innovaties die niet per definitie op korte termijn zicht geven op een verdienmodel, maar die wél het regionale vestigingsklimaat versterken en verduurzamen.

NIEUW FINANCIEEL INSTRUMENT

Er is een voorkeursvariant uitgewerkt voor de invulling van een nieuw financieel instrument. Dit is gebeurd op basis van de evaluatie, de bereikte resultaten in de afgelopen vier jaar met het RIF, het advies van de EB, de onderzochte alternatieven en de opgehaalde input (o.a. bij ondernemers, de EB, bestuurders, alsook tijdens de regionale raadsbijeenkomst van 22 maart 2021).

Het voorstel is om het RIF voort te zetten in een Regionaal Stimuleringsfonds met een jaarlijks gemeentelijke inleg van € 2,- per inwoner. Dit fonds dient specifiek om innovaties binnen en tussen de speerpuntsectoren te stimuleren. Projectindieners die een bijdrage van meer dan € 50.000,- aanvragen, moeten als aanvullende voorwaarde overige cofinanciering buiten de eigen inbreng (bijvoorbeeld via OostNL, provinciale fondsen of crowdfunding) aantonen. De maximale bijdrage aan uitvoeringsprojecten wordt 25% van de projectkosten met een maximum van € 80.000,-. De EB blijft als onafhankelijk board de beoordeling en advisering doen.

Thema's voor de regionale economie uitgewerkt naar **opgaven**

COVID-19

- Hightech/maakindustrie als nieuw potentieel speerpunt van economische ontwikkeling van de regio
- Monitoring van ZZP'ers als meest kwetsbare doelgroep
- Monitoring van de sectoren detailhandel, horeca en evenementen
- Monitoring conjunctuurgevoelig sectoren, zoals de logistiek, die dominant zijn in de regio qua werkgelegenheid, maar op dit moment (gelukkig) slechts gefragmenteerd hinder ondervinden van de coronacrisis
- Versnelde digitalisering op het gebied van automatisering, robotisering, Artificial Intelligence, Internet of Things en Industry 4.0

Woon & Leefklimaat

- Stikstofaanpak
- Uitvoeren RPW:
  - *Solitaire aanwezigheid in het buitengebied*
  - *Ruimtevraag logistiek*
- Landschappelijke inpassing bedrijvigheid en gebouwen
- Ontwikkelruimte voor ondernemerschap: Teeltondersteunende Voorzieningen
- Rivierbeleving & Recreatieplassen
- Gastvrije Binnensteden
- Agrotoerisme
- Cultuurhistorische landmarks
- Regiopromotie

Innovatiekracht

- Toekomstbestendige MKB- en familiebedrijven
- Datagestuurdheid, hightech
- Toegevoegde waarde binnen de totale keten (toelevering, productie, verwerking en afzet)

Arbeidsmarkt & Onderwijs

- Kennis cluster ontwikkelen en benutten arbeidspotentieel
- Iedereen groeit mee
- Impact ondernemen
- Ontwikkelen en benutten arbeidspotentieel

Lobby & Branding

Een zichtbare regio onder het merk FruitDelta Rivierenland:

- Optreden als krachtige netwerksamenwerking/ platform naar de provincie en daarbuiten
- Gevoed vanuit de ambities op de economische speerpunten uit dit document

Daarmee boeken we, via samenwerking, resultaten voor onze regio. Denk daarbij aan het realiseren en behouden van een prettige werk-, woon- en leefomgeving. Daartoe zetten we een combinatie in van communicatie, evenementen en inhoudelijke lobby.

Mobiliteit

- MIRT:
  - *A2 knooppunt Deil - Vught*
  - *Goederencorridors (A15)*

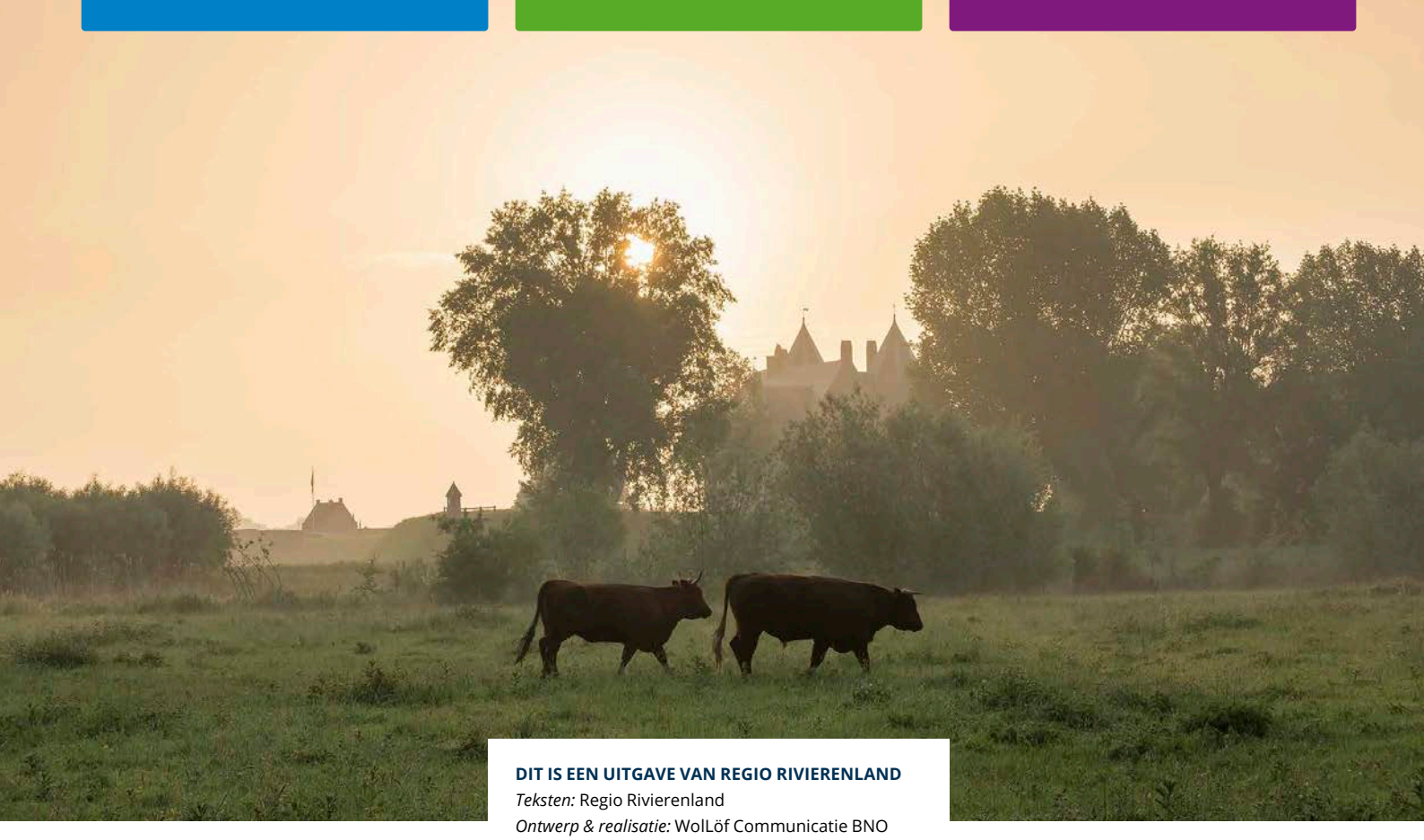
Verduurzamen

- Uitvoeren RPW:
  - *Toekomstbestendige bedrijventerreinen*
- Circulariteit

Overzichtstabel **uitdagingen** per speerpunt

	• Vitaal in crisistijd versus imago	• Stimuleren gebruik alter-natieve modaliteiten	• Stimuleren schone brandstoffen
	• Licence2produce: netwerken & verbinden	• Bereikbaarheid en ontsluiting	• Energie en watergebruik
		• Recreatieve routes versterken	

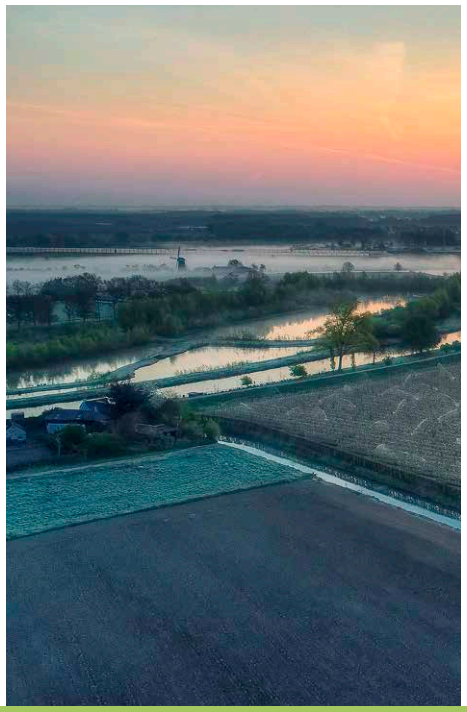

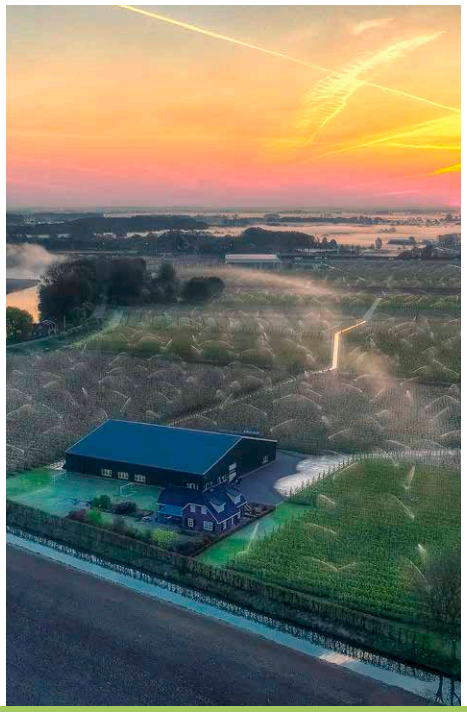

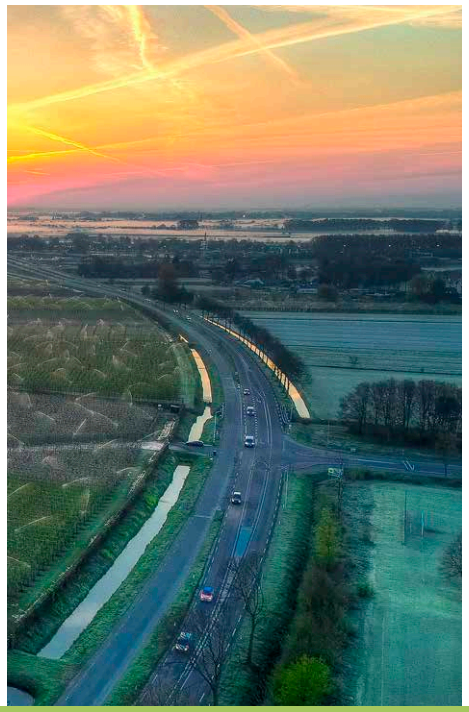
DIT IS EEN UITGAVE VAN REGIO RIVIERENLAND
Teksten: Regio Rivierenland
Ontwerp & realisatie: WolLöf Communicatie BNO

COPYRIGHT © 2021 FRUITDELTA RIVIERENLAND
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opname, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regio Rivierenland. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

VOOR MEER INFORMATIE EN CONTACT:
WWW.REGIORIVIERENLAND.NL
WWW.FRUITDELTA.NL

INSPRAAK BIJ VOORBESPREKING GEMEENTERAAD
4 oktober 2022

Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de gemeenteraad,

Vanavond bespreekt u het voorstel om het nieuwe archeologiebeleid vast te stellen.
Ik wil beginnen met het maken van complimenten aan de opstellers van het rapport "*In de bodem van Buren*". Het rapport bestaat uit een gedegen onderzoek, waarin wordt aangetoond hoe belangrijk de gemeente Buren is in archeologisch opzicht en hoe belangrijk het is om de archeologische resten veilig te stellen dan wel te behouden voor de toekomst.
Maar wij hebben toch wel enkele kanttekeningen bij hoofdstuk 5 van het rapport, waar het gaat om de actualisatie van het gemeentelijk archeologiebeleid. En daarbij hebben wij vooral bedenkingen als het gaat over het landgebruik (bomenteelt en boomgaarden) en over de vrijstellingsdiepten voor archeologisch onderzoek.

Ik wil de volgende punten onder uw aandacht brengen:

1. Landgebruik, boomkwekerijen (pag. 64):
In het rapport staat: *"…… dat de bedrijfsvoering op huidige, bestaande laanboomteeltpercelen (….) vanuit archeologisch oogpunt zonder belemmering kan plaatsvinden"*
Wij zijn van mening dat deze vrijstelling op bestaande percelen alleen mag gelden voor de huidige teeltcyclus. Voordat een vrijgekomen perceel opnieuw wordt ingeplant zou alsnog een omgevingsvergunning moeten worden aangevraagd of tenminste een archeologisch onderzoek plaats moeten vinden. In onze brief van 30 september jl. aan de raadsfracties hebben wij al betoogd dat de verstoringsdiepte door bomenteelt sterk kan variëren en het allerminst vaststaat dat die reikt tot 51 cm-mv.

2. Boomkwekerijen, daling van het maaiveld:
Een ander argument tegen het verlenen van een algemene vrijstelling voor bestaande boomkwekerijen is het feit dat er met het afvoeren van bomen met kluit ook een aanzienlijke hoeveelheid grond wordt afgevoerd. De bodemdaling die daardoor plaatsvindt is berekend door Wageningen UR (Reuler et all, 2014) en kan ongeveer 4 cm bedragen per cyclus van 3 jaar. Het maaiveld komt steeds lager te liggen en de bodem wordt in de loop der jaren dus steeds dieper verstoord. Dat kan op termijn ernstige verstoring opleveren voor de onderliggende archeologische waarden.

3. Landgebruik, boomgaarden (pag. 64):
Wij kunnen ons wel vinden in de conclusie van de opstellers van het rapport dat de verstoring van de archeologische waarden door fruitteelt veel minder ernstig is dan door (laan-)bomenteelt. Maar dat daardoor geen, of slechts een beperkte verstoring plaatsvindt, is voor ons te kort door de bocht. Zelfs als de rooicyclus 1x per 15 tot 25 jaar is, dan sluit dit verstoring niet uit. Ook de teeltondersteunende voorzieningen in de vorm van palen kunnen een aantasting van de archeologische waarden betekenen. (zie ook onder punt 4).

4. Teeltondersteunende voorzieningen (pag. 62):
In het rapport staat vermeld dat *"het college het standpunt heeft ingenomen dat 'noodzakelijke voorzieningen zoals (boom)palen met band en tonkin stokken aan te merken zijn als onderdeel van het werk "aanleggen van een productieboomgaard of laanboomkwekerij" en bestemmingsconform gebruik"*.
Wij willen u erop wijzen dat dit besluit nog niet onherroepelijk is er, mede naar aanleiding van dit besluit, beroep is aangetekend bij rechtbank Gelderland. Dit beroep loopt nog.

SAMENVATTEND:
Wij verzoeken u het nieuwe archeologiebeleid gewijzigd vast te stellen, met dien verstande dat de vrijstelling voor bestaande boomkwekerijen beperkt wordt tot de huidige teeltcyclus en dat de vrijstelling voor fruitteelt beperkt wordt tot de nu al bestaande boomgaarden.

Namens Stichting Milieuwerkgroep Buren e.o.,
J.T. Wildschut
voorzitter

Goedenavond leden van het college en van de gemeenteraad en overige aanwezigen

Mijn naam is Goos Cardol, ik ben voorzitter van TCO de vereniging van 160 boomkwekers, waarvan er een dertig tal gevestigd is in de gemeente Buren.

Laat ik beginnen te benadrukken dat TCO het belang onderschrijft van het beschermen van relevante bodemschatten door middel van een archeologisch beleid dat is gebaseerd op duidelijke vindplaatsen, terreinen niet verstoord door de fruit-of laanboomteelt met een hoge archeologische verwachting of AMK terreinen. Dat is proportioneel beleid en ook dat voldoet aan de wettelijke voorschriften aangaande archeologie.

Tegen deze achtergrond hebben NFO en TCO twee jaar geleden al actief meegedaan aan de klankbordgroep onder voorzitterschap van de toenmalige wethouder (V.d Hurk). Ook hebben we separaat destijds onze visie op schrift gesteld en aan de gemeente gestuurd. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er met de toentertijd ingebrachte punten mondeling en schriftelijk niets zichtbaars werd gedaan. Ondanks onze protesten daar tegen. Indien er toen naar fruit en laanbomen was geluisterd, dan had ik vanavond thuis kunnen blijven.

Mede in het belang van archeologie van de gemeente Buren vonden en vinden wij dat dient te worden voorkomen dat er onnodig bodemonderzoek wordt verricht.

Uit uitspraken van de ODR blijkt dat ¾ van booronderzoeken niets oplevert aan bodemschatten, maar enkel aangeven dat de bodem is verstoord.

De bij de stukken gevoegde bodemverstoringkaart is gebaseerd op een extreem korte periode 2015-2019. Daardoor is er helaas sprake van een zeer incomplete weergave van de objectief vaststelbare verstoringen in de gemeente. Anders gezegd, het college heeft nagelaten eenvoudig weg de openbare en andere bronnen te raadplegen om verstoring van voor 2015 in de verstoringenkaart op te nemen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de jaarlijks van overheidswege gehouden Meitellingen van het grondgebruik. Op die wijze kunnen tientallen jaren objectief worden teruggekeken naar het grondgebruik.

Op die onvolledige kaart die nu dus voorligt zou u in de ogen van het college als raad tot uw besluiten moeten komen. Een besluit waarvan het maar zeer de vraag is of deze verstoringskaart voor de rechter stand houdt. Er wordt immers niet voldaan aan het wettelijk criterium om alle lokaal aanwezige bodeminformatie mee te nemen.

Een onvolledig overzicht van de bodemverstoringen leidt direct tot aanmerkelijk hogere en vooral onnodige kosten voor burgers en agrariërs. Kosten enkel en alleen om uiteindelijk vast te stellen dat het bodemonderzoek geheel onnodig en overbodig is verricht en dat de archeologie er geenszins mee is gediend geweest.

Ook voor de gemeente leidt de onvolledige verstoringskaart tot extra kosten, vanwege het grotere aantal onderzoeken. Let wel dit zijn prima vermijdbare kosten, op voorwaarde dat de verstoringenkaart door de gemeente alsnog wordt bijgewerkt met de ontbrekende gegevens.

Er is gisteren vanuit het ambtenarencorps van de gemeente een opening geboden om tot een vollediger kaartbeeld te komen van de verstoringen. Namelijk, door als NFO en TCO nadere gegevens aan te leveren. Dat is volgens ons de wereld op zijn kop. De gemeente geeft hiermee impliciet aan dat het verstoringsbeeld zoals dat is vastgelegd in het raadsvoorstel verre van compleet is, en dat de ondernemers dus maar de hiaten moeten vullen.

Terwijl het de vraag is wat die beperkte opening voor het voorliggende raadsvoorstel en daarmee voor uw besluitvorming betekent.

Waarom deze haast heb ik de wethouder gevraagd. Volgens het college is haast geboden om voor de ingang van de Omgevingswet die waarschijnlijk 1 januari as van kracht wordt, het parapluplan te kunnen laten ingaan.

Er kan echter ook voor worden gekozen om af te zien van de opstelling van een parapluplan, en de archeologische uitgangspunten neer te leggen in het Omgevingsplan. Van ambtelijke zijde werd deze mogelijkheid ook bevestigd tijdens het onderhoud met de wethouder. Dat geeft de gemeente de tijd om de verstoringenkaart bij te werken. Afzien van de opstelling van een parapluplan bespaart de gemeente ook geld, geld dat beter gestoken kan worden in het komen tot een complete verstoringen kaart.

Er hebben de afgelopen jaren ook geen ongelukken plaatsgevonden met het vigerende archeologische beleid. Nog een reden om die haast te laten varen en te kiezen voor zorgvuldigheid en volledigheid.

Dank voor uw aandacht en wijsheid bij de aanstaande besluit. Houd u daarbij aub ook rekening met de integraliteit van het gemeentelijk beleid.

Goos Cardol (voorzitter TCO)

04-10-2020

Besluitenlijst Voorbespreking I

Datum	06-09-2022
Tijd	19:30 - 21:26 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	G. van Droffelaar
Griffier	J.J. Rochat
Aanwezigen	S. van Alfen, D.J. Bult, G.J. Keller, L.M. de Koning, W.T. van Laar G.J.D. van Zetten (Gemeentebelangen) R. Prosman (PCG) J.K. van Blijderveen, R. Hullekes, H.N. van Vierssen (VVD) A. van der Sluijs (CDA) M.A. Arentz, J.G. Marringa (PvdA-GroenLinks) E.A. Schlösser (D66)
Portefeuille-houders	K.A. Maier, M. Bettink-Pierik
Ambtelijke ondersteuning	M. van Hoek (agendapunt 4.1), M. Witzier (agendapunten 4.2.) F. Frederix (agendapunt 4.2.)

1 Opening en mededelingen

Besluit:

De voorzitter opent om 19.30 uur de vergadering.

2 Inspreken burgers/belanghebbenden (interactief) over al dan niet geagendeerde onderwerpen

Vanavond hebben zich twee insprekers gemeld, te weten:
- Dhr. R. Laponder (spreekt namens omwonenden) over de opvang van asielzoekers in het gemeentehuis van Maurik.
- Dhr. G. de Kruijf, (spreekt in als inwoner en ondernemer uit Zoelen) over agendapunt 4.1. Visie recreatie en toerisme.
- Dhr. J. Turlings (secr. Bewonersvereniging Kerk Avezaath) heeft zich aangemeld om in te spreken m.b.t. agendapunt 4.2. Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP).

2.1 Inspraakreactie dhr. R. Laponder over de opvang van asielzoekers in het gemeentehuis van Maurik.

2.2 Inspraakreactie dhr. G. de Kruijf over agendapunt 4.1. Visie recreatie en toerisme

2.3 Inspraakreactie dhr. - Dhr. J. Turlings over agendapunt 4.2. Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

3 Besluitenlijst voorbespreking van 28 juni 2022

Besluit:
De besluitenlijst van de Voorbespreking van 28 juni 2022 wordt ongewijzigd vastgesteld.

4 B-STUKKEN (BESPREEKSTUKKEN)

4.1 Visie recreatie en toerisme

In de Visie Recreatie en Toerisme leggen we de focus op vier thema's, namelijk Promotie & Samenwerking, Verblijfsrecreatie, Routes en Activiteiten & Evenementen. Door de Visie Recreatie en Toerisme beschrijft de gemeente Buren welke ambities en opgaven zij heeft gericht op de thema's. Daarnaast zijn binnen de visie ambities en opgaven beschreven gericht op drie gebieden, namelijk Stad Buren, Eiland van Maurik en Buitengebied & Recreatieplassen. Via deze visie geeft de gemeente de belangrijkste kansen, knelpunten en opgaven voor de drie gebieden aan.

Voorgesteld besluit:
1. stemt in met de Visie Recreatie en Toerisme, in het bijzonder met de doelststelling om niet in te zetten op maximale groei van recreatie, maar het streven naar een optimale balans tussen vraag, aanbod en draagkracht van de omgeving.
2. stemt in met de ambitie binnen de visie voor het oprichten van een Toeristisch Platform om het organiserend vermogen te versterken.
3. neemt kennis van de kansen en knelpunten op het gebied van promotie en samenwerking, routes en activiteiten en verblijfsrecreatie en gaat akkoord met de uitvoering van de genoemde opgaven.
4. neemt kennis van de kansen en knelpunten in de gebieden Stad Buren, Eiland van Maurik en het buitengebied en recreatieplassen en gaat akkoord met de uitwerking naar gebiedsvisies/programma's als vervolgstap voor de genoemde opgaven conform de uitwerking van de omgevingsvisie.
5. neemt het benodigde budget van € 30.000 mee bij de behandeling van de begroting 2023.

Besluit:
Dit agendapunt wordt als bespreekstuk geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 september a.s.

4.2 Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

Het gemeentelijk verkeer en vervoersplan (GVVP) Buren (2005) is toe aan actualisatie. Het beschrijft het verkeers- en vervoersbeleid van de gemeente Buren. Het beleid is hoofdzakelijk gericht op het zoveel mogelijk beperken en waar mogelijk oplossen van (toekomstige) verkeersproblemen.

Voorgesteld besluit:
1. Het Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan (GVVP), bestaande uit de Mobiliteitsvisie 2022–2032 en het Uitvoeringsprogramma GVVP, vast te stellen, waarbij de volgende speerpunten centraal staan:
1.1 Verkeersveiligheid (streven naar 0 verkeersslachtoffers)
1.2 Bereikbaarheid (voorkomen dat verkeer onnodig oponthoud ondervindt)
1.3 Duurzaamheid (stimuleren elektrisch rijden, faciliteren deelmobiliteit en stimuleren fietsgebruik)

1.4 Fietsnetwerk (faciliteren opkomst e-bike en inzet op belangrijke verbindingen).
2. In te stemmen met de prioriteiten zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma en het bijbehorende financiële kader daarvan mee te nemen bij de behandeling van de begroting 2023.

Besluit:
Dit agendapunt wordt als bespreekstuk geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 september a.s.

5 A-STUKKEN (HAMERSTUKKEN)

Toets bij fracties om onderstaande raadsvoorstellen te agenderen als hamerstuk voor de raadsvergadering. Het raadsvoorstel wordt dan niet besproken. Een stemverklaring is altijd mogelijk.

5.1 Advies over bouwen van 2 duivenhokken Nieuweweg 1 in Zoelen

De gemeenteraad wordt gevraagd om een verklaring van geen bedenkingen af te geven voor het weigeren van een omgevingsvergunning voor de bouw van twee duivenhokken.

Voorgesteld besluit:
Een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) af te geven voor het weigeren van een omgevingsvergunning voor twee duivenhokken aan de Nieuweweg 1 te Zoelen;

Besluit:
Dit agendapunt wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 september a.s.

5.2 Vaststellen bestemmingsplan Ingen, P. van Westrhenenweg 5

Om een nieuwe bedrijfswoning op deze locatie mogelijk te maken, is het noodzakelijk het geldende bestemmingsplan aan te passen.

Voorgesteld besluit:
1. Het bestemmingsplan “Ingen, P. van Westrhenenweg 5” met identificatienummer NL.IMRO.0214.INGWestrhenenweg5-BVA1 vast te stellen.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Ingen, P. van Westrhenenweg 5
omdat het kostenverhaal met een anterieure overeenkomst is geregeld

Besluit:
Dit agendapunt wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 september a.s.

5.3 Vaststelling bestemmingsplan Ommeren, Ommerenwal 1

Met de vaststelling van dit bestemmingsplan wordt de realisatie van een professionele paardenhouderij op deze locatie mogelijk gemaakt.

Voorgesteld besluit:
1. Het bestemmingsplan Ommeren, Ommerenwal 1 met IDN NL.IMRO.0214.OMMOmmerenwal1-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;

2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Ommeren, Ommerenwal 1;
3. In te stemmen met het toepassen van Wro-coördinatie voor dit plan.

Besluit:

Dit agendapunt wordt als hamerstuk geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 september a.s.

6 Sluiting

Besluit:

De voorzitter sluit de vergadering om 21.26 uur.

Voorbespreking I

Dossiernummer	2438
Extern Zaak ID	Z.044672
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.1
Titel	Vaststellen nieuw archeologiebeleid
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Boekestein, M
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststellen nieuw archeologiebeleid
Bijlage 1: Raadsbesluit vaststellen nieuw archeologiebeleid
Bijlage 2: Samenvatting archeologiebeleid Gemeente Buren
Bijlage 3: Overzicht wijzigingen archeologiebeleid
Bijlage 4: Rapport In de Bodem van Buren
Bijlage 5: Geomorfogenetische kaart
Bijlage 6: Verwachtingenkaart
Bijlage 7: Beleidskaart
Bijlage 8: Bodemverstoringenkaart
Bijlage 9: Voorstel wijziging Algemeen Plaatselijke Verordening detectieverbod
Bijlage 10: Voorwaarden gekoppeld aan de ontheffing detectieverbod APV Buren
20220930 Ingekomen reactie Milieuwerkgroep Buren m.b.t. agendapunt 4.1. Nieuw Archeologiebeleid
Beantwoording technische vragen m.b.t. agendapunt 4.1. Nieuw archeologiebeleid
Bijlage 1 - Adviesdocument landgebruiksanalyse gemeente Buren
Bijlage 2 - Buren-boomgaard_bouwvoor

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit;
1. De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart, Bodemverstoringen en het rapport ‘Archeologie in de gemeente Buren’ vast te stellen.
2. De geactualiseerde kaarten voor 6 weken ter inzage leggen, waarna op 29 november 2022 de geactualiseerde kaarten in werking treden.
3. De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart en Bodemverstoringen uit te werken in een parapluplan voor de gehele gemeente Buren.
4. Een verbod met een ontheffingsmogelijkheid voor metaaldetectie op te nemen in de Algemene plaatselijke verordening.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.129779** **Z.044672**

Voorstel ingebracht door	M. Boekestein (mede opgesteld door H.J. van Oort)
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Sport, cultuur en recreatie Erfgoed, musea

Onderwerp **Vaststellen nieuw archeologiebeleid**

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit;

1. De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart, Bodemverstoringen en het rapport 'Archeologie in de gemeente Buren' vast te stellen.
2. De geactualiseerde kaarten voor 6 weken ter inzage leggen, waarna op 29 november 2022 de geactualiseerde kaarten in werking treden.
3. De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart en Bodemverstoringen uit te werken in een paraplupplan voor de gehele gemeente Buren.
4. Een verbod met een ontheffingsmogelijkheid voor metaaldetectie op te nemen in de Algemene plaatselijke verordening.

Samenvatting van het voorstel

Na twaalf jaar is in 2020 het gemeentelijke archeologiebeleid geëvalueerd en geactualiseerd. Dat heeft geleid tot nieuw inhoudelijk kaartmateriaal en een nieuwe archeologische beleidskaart met bijbehorende toelichting. Hiermee wordt het bestaande beleidskader uit 2008 vervangen. Het nieuwe beleidskader is direct gericht op inpassing in het Omgevingsplan én sluit aan bij de vastgestelde Omgevingsvisie. Bovendien geeft dit nieuwe beleid een beter inzicht in de verwachtingsgebieden waardoor er betere keuzes kunnen worden gemaakt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit verkleind de kans op het stilleggen van projecten met bijbehorende financiële gevolgen.

Voor een uitgebreidere samenvatting op de documenten (bijlagen 4 t/m 8) verwijzen wij naar bijlage 2 (tekstuele samenvatting) en bijlage 3 (overzicht wijzigingen).

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Begin 2008 heeft gemeente Buren archeologiebeleid laten opstellen voor haar hele grondgebied. Dit beleid vormt het toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de bodem wordt omgewerkt en (nog te verwachte) archeologische resten mogelijk schade toegebracht worden.

RAAP archeologisch adviesbureau is tussen najaar 2019 en november 2020 samen met regioarcheoloog Rivierenland bezig geweest een geactualiseerd en verbeterd kader op te stellen (bijlagen 5 t/m 9 bij dit voorstel). Ze hebben dat gedaan door middel van een gedegen inventarisatie van relevante archeologische, aardkundige en historisch-geografische bronnen. Door deze gegevens vervolgens te analyseren en te wegen ontstaat een realistisch (kaart)beeld: waar bevinden zich de belangrijke vindplaatsen ('archeologisch waardevolle gebieden') en welke gebieden bevatten mogelijk resten die van belang zijn ('archeologisch waardevolle verwachtingsgebieden')? De gezamenlijke

afwegingen zijn vervat in een archeologische beleidskaart (bijlage 8) die als onderlegger zal gaan dienen bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Vooralsnog in de huidige ruimtelijke ordeningspraktijk (bestemmingsplannen), maar straks, vanaf januari 2023, binnen het stelsel van de Omgevingswet (omgevingsplan).

Benadrukt moet worden dat de systematiek van inventarisatie, waardering en beleidskeuzes niet nieuw is binnen de archeologie. Gemeente Buren werkt al jaren volgens het archeologisch beleidskader van 2008 en geeft daar in juridische zin vorm aan binnen haar ruimtelijke plannen. Met deze systematiek kan een bevoegde overheid op basis van de meest actuele stand van kennis en wetenschappelijke inzichten een beredeneerde keuze maken hoe ze omgaat met haar archeologisch erfgoed.

1. Doel / meetbaar effect

Een geactualiseerd archeologiebeleid dat tot doel heeft:

1. Archeologisch waardevolle gebieden vroegtijdig in beeld te hebben om rekening mee te houden bij een ontwikkeling.
2. Meer inzicht te krijgen in de archeologisch waardevolle verwachtingsgebieden.
3. Toekomstbestendig te zijn richting inwerkingtreding Omgevingswet.
4. Minder lastendruk op de initiatiefnemer te leggen door alleen gericht onderzoek te verlangen wanneer dit aan de orde is.
5. Metaaldetectie door liefhebbers te reguleren via een ontheffing op de Algemeen Plaatselijke Verordening

2. Argumenten

1.1 Archeologisch waardevolle gebieden geven betekenis aan de historie van de gemeente.

Al in de late steentijd maar met name vanaf de Romeinse tijd is het gebied van de gemeente Buren bewoond geweest door jagers en verzamelaars, boeren, ambachtslieden en soldaten. Wel is belangrijk dat we de locatie van de vindplaatsen weten. De historische informatie zit voor een groot deel nog in de (ondiepe) ondergrond verborgen. Bij deze actualisatie zijn nieuwe locaties opgetekend die de afgelopen jaren bekend zijn geworden, van andere is de ligging verfijnd, sommigen zijn opgegraven.

1.2 Bij planontwikkeling maakt archeologie onderdeel uit van de keuze waar en op welke wijze die ontwikkeling plaatsvindt.

Voor ontwikkelaars en aanvragers van een omgevingsvergunning is het van belang om vroegtijdig te weten welke consequenties ingrepen hebben. Bij archeologisch waardevolle gebieden is de (globale) omvang en diepteligging bekend. Onderzoek kan zich direct toespitsen op de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats.

In geval van archeologisch waardevolle gebieden is de keuze als volgt:

a. behoud ter plaatse/consolideren (het plan staken),
b. inpassing van de vindplaats in het plan of ontwerp (planaanpassing), of
c. behoud op andere plek (onderzoek).

Afhankelijk van de grootte en complexiteit van de ontwikkeling en het kostenaspect moet bekeken worden of planaanpassing de voorkeur heeft, gezocht wordt naar een nieuwe locatie of toch gekozen wordt voor opgraven. Keuze a. en b. hebben de voorkeur boven c. vanuit het Verdrag van Malta en de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz).

1.3 Grote delen van het gemeentelijk grondgebied zijn nog niet door middel van een veldtoets in kaart gebracht.

Initiatiefnemers, en niet in de laatste plaats de (gemeentelijke) overheid, zijn gebaat bij vroegtijdig inzicht in mogelijke obstakels bij een ontwikkeling of project. Dat geldt ook voor mogelijke vindplaatsen die waardevol kunnen zijn. Van het totale gemeentelijk grondoppervlak inclusief waterbodems (142,95 km^2) is ruim 10% aangemerkt als archeologisch waardevol gebied (14,84 km^2). Dat betekent dat bijna 90% alleen een verwachting heeft op het aantreffen van een vindplaats. Het geactualiseerde beleid geeft beter dan voorheen weer waar archeologisch waardevolle (verwachtings)gebieden liggen. De beleidskaart geeft aan welke gebieden bij een bepaalde omvang van de ontwikkeling in aanmerking komen voor onderzoek. Voor een initiatiefnemer is daarom nauwkeuriger aan te geven waar deze aan toe is in relatie tot bouwen, het uitvoeren van werkzaamheden of het ontplooien van activiteiten. Dit heeft positieve gevolgen voor de lastendruk aangezien nu gericht onderzoek kan worden verlangd. De kosten zijn lager en, ook belangrijk, de tijdwinst die met gericht onderzoek gewonnen wordt.

1.4 Omgang met archeologie maakt onderdeel uit van de Omgevingsvisie.

Archeologie is een manier om de ondergrondse geschiedenis van een gebied aan het licht te brengen. Binnen de archeologische monumentenzorg is een van de taken van een gemeentelijke overheid om hiertoe aanzet te geven en beleid te ontwikkelen. Met het voorliggende archeologiebeleid wordt benutting van erfgoed in de gemeente aangestipt. Niet voor niets staat in de omgevingsvisie ook opgenomen dat bij nieuwe ontwikkelingen wordt gelet op sporen in de ondergrond en wordt ingezet op het bewaren van archeologische resten.

1.5 De Limes is vrijwel onbeschermd in het huidige archeologiebeleid

In het huidige archeologiebeleid staat de Limes niet opgenomen. Het verhaal van de Romeinse Limes is onder meer het goud dat gemeente Buren in handen heeft. Niet voor niets is de Limes sinds medio 2021 UNESCO Werelderfgoed. Er is veel kennis over verzameld uit onderzoek, maar er wordt nog weinig mee gedaan. Sommige locaties kennen we (via opgravingen of uit geschreven bronnen waarin een en ander is overgeleverd), maar er ontbreekt ook veel. Archeologie kan bij het vertellen van het verhaal van de Romeinse historie bij uitstek een rol spelen. De kernkwaliteiten van de Romeinse limes zijn opgenomen in de omgevingsvisie. Bij aantasting van een kernkwaliteit door een activiteit is deze niet mogelijk. Dit is geborgd in het geactualiseerde beleid.

3.1 De beleidskaart vormt een betrouwbare onderlegger voor het Omgevingsplan

Voor de actualisatie zijn talloze bronnen geraadpleegd. De nieuwe beleidskaart en toelichting zijn gebaseerd op de laatste stand van kennis en leveren een nauwkeuriger beeld dan het oude beleid. De beleidskaart doet steekhoudende uitspraken t.a.v. omgang met archeologie en onderzoeklocaties passend bij de ontwikkelingen die spelen (nieuwbouw, activiteiten in de land- en tuinbouw, waterbergingsopgaven, e.d.). Hij vormt daarmee een betrouwbare (en juridisch houdbare) onderlegger voor het Omgevingsplan. Wanneer de beleidskaart uitgewerkt wordt in een parapluplan kan deze na 1 januari 2023 worden opgenomen in het tijdelijke deel van het omgevingsplan.

3.2 De borging van archeologisch erfgoed en de omgang daarmee is met een parapluplan direct geregeld voor het gehele grondgebied.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het raadzaam om de beleidskaart op korte termijn te vertalen naar een parapluplan (bestemmingsplan met aanvullende werking). Het voorkomt ellenlange procedures om ieder bestemmingsplan afzonderlijk aan te passen. Dit wordt met succes toegepast in de omliggende gemeenten (o.a. Neder-Betuwe, Culemborg). Bijkomend voordeel is dat het juridisch aspect van archeologie in een klap is geregeld in het Omgevingsplan.

4.1 Op dit moment is geen goed zicht op hetgeen liefhebbers van metaaldetectie aan bodemschatten onttrekken aan de Burense bodem.
Metaaldetectie is doorgaans een prachtige hobby van liefhebbers van oudheden. Landelijke regelgeving maakt metaaldetectie tot 30 cm onder maaiveld en onder voorwaarden goed mogelijk (zie bijlage 5, paragraaf 4.2). Het is een ander verhaal als liefhebberij uitmondt in schatgraverij. Dan overtreedt men de Erfgoedwet op grond van het opgravingsverbod (art. 2.2 Besluit Erfgoedwet archeologie). Buren behoort tot de belangrijkste gemeenten met bodemvondsten gemaakt van (edel)metaal; zeker in Gelderland maar ook op landelijke schaal.

Om de liefhebbers van de schatgravers te kunnen scheiden willen we met een ontheffing een zekere drempel opwerpen voor metaaldetectie. Onder voorwaarden kan een persoon verbonden aan een vereniging of stichting namens Burgemeester voor 3 jaar ontheffing krijgen. De houders van een ontheffing registreren nauwkeurig hun vondsten. De ontheffing is nauw gebaseerd op de APV van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten Sluis en Hulst waar deze werkwijze zich de afgelopen jaren al heeft bewezen. Zie bijlagen 10 en 11 voor meer informatie.

3. Kanttekeningen

1.1 Bij de totstandkoming van het kaartmateriaal en archeologiebeleid is zo goed mogelijk rekening gehouden met zowel de erfgoed- als economische belangen.
In de aanloop naar de totstandkoming van het geactualiseerde archeologiebeleid is in enkele klankbordgroepbijeenkomsten inzichten en informatie opgehaald bij betrokken partijen uit de erfgoedzorg en land- en tuinbouworganisaties. Sommige sectoren ontplooien activiteiten die ten aanzien van archeologisch erfgoed verstorend kunnen zijn. Dat geldt voor de bouwsector, de zand- en grindwinning en ook voor de land- en tuinbouwsector, onder meer de laanboomteelt.

Om inzicht te krijgen in de gebieden die reeds verstoord zijn is een bodemverstoringenkaart (bijlage 8) opgesteld. In de toelichting op het landgebruik (paragraaf 5.3.7 van bijlage 4) wordt nader ingegaan op laanboom- en fruitteelt. Boomkwekerijen die volgens basisregistratie gewaspercelen (BGP) tussen 2015-2020 als laanboomteeltpercelen zijn aangemerkt worden vrijgesteld van onderzoek bij toekomstige activiteiten. Bestaande fruitteelt kan gewoon voortgezet worden. Nieuwe percelen kunnen volgens de beleidskaart in aanmerking komen voor vooronderzoek.

1.2 Wanneer keuzes worden gemaakt waardoor de kans op toevalsvondsten toeneemt, is de verantwoordelijke overheid aan zet.
Het archeologiebeleid is door inzicht van deskundigen zorgvuldig tot stand gekomen. Dat betekent dat de kans op toevalsvondsten tot een minimum is teruggebracht. Bij het aantreffen van vindplaatsen tijdens de uitvoering, betekent dit in uiterste gevallen stillegging en op z'n minst vertraging van de werkzaamheden met alle (financiële) consequenties die daarbij horen. Zowel voor gemeenten, initiatiefnemers als derden is dit geen wenselijke situatie. Het is dus in alle gevallen van belang dat gemeente Buren archeologie tijdig en volgens de eigen beleidsregels, die in lijn zijn met de wet op de archeologische monumentenzorg, toepast.

4.1 De aanpassing van de APV is noodzakelijk om de ontheffing mogelijk te maken.
Het ambtelijk apparaat zal in eerste aanzet enige tijd kwijt zijn voor de inrichting van een aantal praktische zaken zoals een inschrijvingsformulier. Handhaving vereist geen extra inzet. Uitvoering gebeurt tijdens lopende werkzaamheden van toezichthouders. Bij melding zal actief gehandhaafd worden. De verwachting is dat actieve handhaving slechts enkele keren per jaar voorkomt.

TOELICHTING EN UITVOERING

4. Financiën

Met de voorgestelde wijzigingen zijn geen financiële consequenties gemoeid.

5. Communicatie

Het besluit tot vaststelling van een nieuwe archeologische kaarten en toelichting wordt op de wettelijke voorgeschreven manier bekendgemaakt. Na het genomen besluit zullen de archeologische kaarten en toelichting zes weken ter inzage gelegd worden. Bekendmaking van het besluit kan door middel van de plaatselijke weekbladen, de gedrukte pers, en op de gemeentelijke website. Binnen de termijn van 6 weken kunnen zienswijzen worden ingediend. Bezwaar en beroep zijn niet mogelijk t.a.v. beleid.

6. Uitvoering en planning

Het bestaande archeologiebeleid heeft bewezen dat het functioneert zoals de wetgever heeft bedoeld. Archeologie wordt vroegtijdig meegenomen in de planontwikkeling en bij aanvragen omgevingsvergunning. Dat het beter en effectiever kan bewijst deze actualisatie. Het huidige beleidskader heeft nu veertien jaar gefunctioneerd. Het geactualiseerde archeologiebeleid blijft niet zo lang liggen en zal worden geëvalueerd vier jaar na inpassing en inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit zal dus ten vroegste zijn op 1 januari 2027. Deze datum is gekozen om nog ruimschoots tijd te hebben voor eventuele wijzigingen als gevolg van de wettelijke termijn inwerkingtreding Omgevingsplan 1 januari 2029.

7. Participatie

In het proces van totstandkoming van dit beleid zijn relevante sectoren, maatschappelijke partners en specialisten uit het vakgebied en bedrijfsleven geraadpleegd en nauw betrokken. Genoemde instanties zijn Omgevingsdienst Regio Rivierenland, Archeologiewerkgroep BATO, Gelders Genootschap, Historische Kring Kesteren en Omgeving, Historische vereniging Pasqualini (Buren), Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO), Stichting Milieuwerkgroep Buren en omstreken, Tree Centre Opheusden (TCO) en Universiteit Utrecht.

8. Duurzaamheid

Het vaststellen van het archeologiebeleid heeft geen invloed op eventuele klimaatdoelstellingen of andere ontwikkelingen omtrent duurzaamheid.

Bijlagen:

1. Raadsbesluit
2. Samenvatting archeologiebeleid Gemeente Buren
3. Overzicht wijzigingen archeologiebeleid
4. Rapport ‘In de bodem van Buren’
5. Geomorfogenetische kaart
6. Verwachtingskaart
7. Beleidskaart
8. Bodemverstoringenkaart
9. Voorstel wijziging Algemeen Plaatselijke Verordening detectieverbod
10. Bijlage voorwaarden gekoppeld aan de ontheffing detectieverbod APV Buren

Inlichtingen bij:

Naam	M. Boekestein
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.129889** **Z.044672**	**D.129780** **Z.044672**

Onderwerp **Vaststellen nieuw archeologiebeleid**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. **De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart, Bodemverstoringen en het rapport 'Archeologie in de gemeente Buren' vast te stellen.**
2. **De geactualiseerde kaarten voor 6 weken ter inzage leggen, waarna op 29 november 2022 de geactualiseerde kaarten in werking treden.**
3. **De geactualiseerde Geomorfogenetische kaart, Verwachtingskaart, Beleidskaart en Bodemverstoringen uit te werken in een parapluplan voor de gehele gemeente Buren.**
4. **Een verbod met een ontheffingsmogelijkheid voor metaaldetectie op te nemen in de Algemene plaatselijke verordening.**

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

Actualisatie archeologiebeleid gemeente Buren.

Samenvatting

Inleiding

Op 6 november 2018 besloot gemeenteraad van Buren het gemeentelijk archeologiebeleid te actualiseren (onderdeel 5e programmabegroting 2019, RV/18/00892). Het bestaande beleid dateert uit begin 2008 en is aan vernieuwing toe. Sindsdien is wet- en regelgeving in het ruimtelijke domein (Wro, Wabo) en de erfgoedsector (Erfgoedwet) al veranderd en met de komst van de Omgevingswet vindt opnieuw een wijziging plaats die van invloed is op onder meer de archeologie.

Wetsvernieuwing is niet de enige reden om het archeologiebeleid te actualiseren. Op inhoudelijk vlak is de afgelopen 12 jaar ook het nodige veranderd: diverse inventariserende en gravende archeologische onderzoeken hebben nieuwe informatie opgeleverd over landinrichting, grondgebruik, het dagelijks leven en omgang met nabestaanden; kortom hoe de samenleving pakweg tussen de bronstijd (vanaf ca 2000 jaar voor onze jaartelling) en het begin van de 20ste eeuw van generatie op generatie werd doorgegeven door onze voorouders. Van talloze hulpbronnen vanuit aanpalende vakgebieden als de aardwetenschappen, historische geografie en de land- en tuinbouw, soms gloednieuw, anderen eindelijk vlakdekkend ontsloten, kon nu voor het eerst gebruik worden gemaakt. Ook kon aan de hand van herziene bronnen (o.a. paleogeografische stroomgordelkaart) een verfijning worden aangebracht voor het gemeentelijke grondgebied. Met nieuwe technieken (LiDAR/laserscan) is het aardoppervlak bestudeerd om beter inzicht te krijgen in zowel natuurlijke als antropogene fenomenen.

De actualisatie bestaat uit vier kaartbeelden en een toelichtend rapport. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het bronmateriaal (hoofdstuk 2), het verwachtingsmodel (hoofdstuk 3), archeologiewetgeving (hoofdstuk 4) en het nieuwe gemeentelijke beleid (hoofdstuk 5).

Bij het opstellen van het geactualiseerde archeologiebeleid is een ***zestal uitgangspunten*** als leidraad genomen (paragraaf 5.3 rapport).

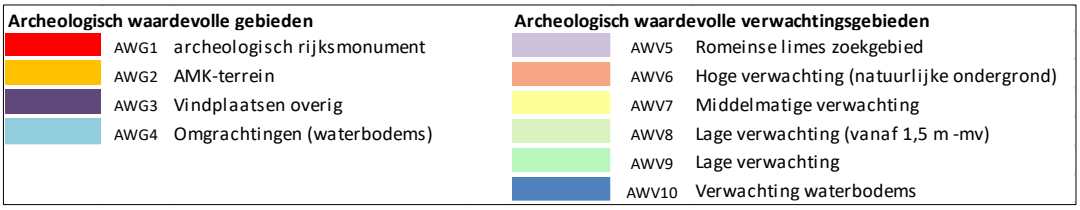
1. Het streven naar behoud ter plaatse in de grond (behoud in situ).
2. Vroegtijdige inbreng archeologie in het proces van de ruimtelijke ordening.
3. De veroorzaker is verantwoordelijk voor het veiligstellen van archeologische resten (verstoorder betaalt principe).
4. Archeologisch erfgoed heeft een maatschappelijke meerwaarde en wordt meegenomen bij gebiedsinrichting.
5. Er wordt gewerkt met een beredeneerd vrijstellingsregime uitgaande van een vastgestelde bouwvoordikte van 30 cm vanaf maaiveld.
6. Bodemverstoringen zijn inzichtelijk gemaakt en worden meegenomen in de afweging bij onderzoek.

De eerste vier uitgangspunten zijn niet nieuw en gaan terug op het Verdrag van Malta ter bescherming van het archeologisch erfgoed (1992 Raad van Europa). Hiervan zijn de eerste drie door Nederland tussen 1998 en 2007 verder uitgewerkt in de Wet op de archeologische monumentenzorg (thans per 1 juli 2016 verankerd in de Erfgoedwet). Het Burens beleidskader uit 2008 werkte – zij het impliciet – al volgens deze uitgangspunten. Dat gold ook voor de standaard vrijstelling van de 30 cm bouwvoor en voor evidente bekende verstoringen (zand- en grindwinning).

Een van de belangrijkste onderdelen van het Verdrag van Malta (artikel 9), het onder de aandacht brengen van archeologisch erfgoed en het toegankelijk maken van dat erfgoed, is niet verankerd in wetgeving. Hier kan op lokaal en regionaal niveau meer aandacht aan besteed worden. Voor Buren is de Romeinse limes die twee millennia geleden zo bepalend was voor het dagelijkse leven in deze streek een belangrijke bron van inspiratie. Over het ontstaan en de vroegste ontwikkeling van de 16 historische kernen is weinig bekend en verdient de nodige aandacht. De gemeentelijke onderzoeksagenda geeft de wetenschappelijk aanzet om meer kennis over die specifieke onderdelen van het verleden te vergaren. Vervolgens is de gemeente met haar erfgoedpartners zelf aan zet om die kennis op een toegankelijke en prikkelende manier over te brengen op haar inwoners en de talloze toeristen en recreanten die de gemeente jaarlijks trekt.

Met de uitgangspunten indachtig heeft de verwerking en analyse van alle brondata zoals gezegd ***vier kaarten*** opgeleverd die omgang met archeologie in gemeente Buren een stap verder zullen brengen dan nu het geval is.

1. De basis vormt een inventarisatiekaart (***geomorfogenetische kaart***) waarop natuurlijke en menselijke fenomenen zijn weergegeven die inzicht geven over het ontstaan van de ondergrond (van belang voor het bepalen van vestigingsplaatsen en grondgebruik) en een overzicht biedt van vindplaatsen door de tijd heen (van prehistorie tot WOII). Deze kaart is gedetailleerder en uitgebreider dan zijn voorganger uit 2008.
2. Op de ***archeologische waarden- en verwachtingenkaart*** zijn alle fenomenen voorzien van een verwachting dan wel een vastgestelde waarde. Gunstige vestigingsplaatsen zoals oude stroomruggen (fossiele rivierlopen) en hun oevers krijgen een hogere verwachting dan ongunstige locaties (natte komgronden of licht verstoorde percelen). Archeologische waarden zijn ten opzicht van de geomorfogenetische kaart verder ingedeeld naar type en periode. Voor zover dat mogelijk is zijn ze nauwkeurig begrensd. Het archeologisch rijksmonument is als enige juridisch (op perceels-/eigenaarsniveau)vastgelegd in het monumentenregister. Dat geldt niet voor terreinen afkomstig van de archeologische monumentenkaart noch voor alle overige bekende vindplaatsen. Gemeente Buren heeft geen gemeentelijke archeologische monumenten. Dat betekent dat alle bekende vindplaatsen hooguit planologisch zijn beschermd.
3. Voor een gewogen omgang met alle archeologische waarden en verwachtingen is een ***archeologische beleidskaart*** opgesteld. Ook hier is een onderscheid aangebracht tussen waardevolle gebieden en gebieden met een zekere verwachting. Er zijn vier categorieën waardevolle gebieden en zes categorieën voor de verwachtingsgebieden. Deze indeling doet het meeste recht aan het belang van bekende vindplaatsen enerzijds en de noodzaak tot planologische bescherming van gebieden met mogelijk nog voor lokale en regionale geschiedschrijving belangrijke (en voor de wetenschap behoudenswaardige) vindplaatsen anderzijds.

Aan de verschillende categorieën zijn vrijstellingsgrenzen gekoppeld (uitgangspunt 5) bestaande uit een oppervlakte en diepte. Waardevolle gebieden zijn vrijgesteld voor ingrepen met een kleine omvang en beperkte diepte, terwijl verwachtingsgebieden ruimere vrijstellingsgrenzen hebben, meestal in oppervlakte maar soms ook in diepte ten opzicht van het maaiveld, al naar gelang de diepte waarop het archeologisch niveau wordt verwacht. Dit principe is gelijk aan het huidige beleid.

Waardevolle gebieden	**Vrijstellingsgrens oppervlakte (m2)**	**diepte (m -mv)**
archeologisch rijksmonument	0	0
AMK-terrein	50	30
Vindplaatsen overig	100	30
Omgrachtingen (waterbodems)	50	top waterbodem
Verwachtingsgebieden		
Romeinse limes zoekgebied	200	30
Hoge verwachting	500	30
Middelmatige verwachting (ondiep)	2000	30
Middelmatige verwachting (diep)	2000	150
Lage verwachting	5000	30
Verwachting waterbodems	1000	top waterbodem

De huidige verankering van archeologie in ruimtelijke plannen (via Wet ruimtelijke ordening) en als toetsingsgrond bij omgevingsvergunningen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht zal niet wezenlijk veranderen met de inwerkingtreding van de ***Omgevingswet*** (vanaf januari 2023). Gemeentelijke overheden hebben en houden de belangrijkste verantwoordelijkheid over omgang met archeologie op haar grondgebied en hebben daarbij grote beleidsvrijheid. De voorgestelde beleidsactualisatie vult die vrijheid verder in.

Huib Jan van Oort (regioarcheoloog Rivierenland)

Bijlage 4 Overzicht van wijzigingen archeologiebeleid gemeente Buren 2020

Dit overzicht geeft de wijzigingen weer tussen het gemeentelijke archeologiebeleid uit 2008 en 2020. Het beleid uit 2008 is opgesteld door ADC Heritage. Het beleid uit 2020 is opgesteld door RAAP Archeologisch Adviesbureau in samenwerking met de Omgevingsdienst Rivierenland

Bronnen geactualiseerd

- Archeologisch inhoudelijke informatie uit landelijke Archis database (onderzoeken, vondstmeldingen, vondstlocaties) (2008-2020).
- Paleogeografische ondergrond (2012).

Bronnen toegevoegd

- Toevoeging informatie zanddieptekaart (2009/2010).
- Toevoeging verwachtingskaart uiterwaarden (2014).
- Toevoeging bronnen bodemverstoring (verstoringsbronnenkaart RCE, ruilverkavelingsbestanden, vergraven gronden Alterra, basisregistratie percelen).
- Toevoeging archeologische informatie lokale historische verenigingen (BATO, HKKO).
- Gebruik Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) versie 3 2015 (LIDAR techniek/laseraltimetrie).

Inhoudelijke wijzigingen

- Landschappelijke eenheden aangepast (grenzen) op basis van de paleogeografische ondergrond (verwachtingsmodel van de fossiele rivierlopen).
- Buitendijks gebied (uiterwaarden) van een aangepaste onderbouwde verwachting voorzien.
- Beleidscategorieën verbijzonderd (10 categorieën, voorheen 7).
- Vrijstellingsgrenzen (onderzoeksmatrix) aangepast.
- Beter onderscheid aangebracht tussen archeologisch waardevolle gebieden en archeologisch waardevolle verwachtingsgebieden (aantoonbare archeologische verwachtingen).
- Onderzoekgebied Romeinse limes en castella toegevoegd.
- Huisterpen toegevoegd en ligging oude woongronden geactualiseerd.
- Ontheffing metaaldetectieverbod opgenomen.
- Onderwaterarcheologie (archeologie waterbodems): waarden en verwachtingen toegekend.

Beleidsinformatie geactualiseerd

- Besluit erfgoedwet archeologie
- Certificering onderzoek
- Cultuur- en erfgoedbeleid
- Erfgoedwet
- Handboek archeologie regio Rivierenland
- Melding archeologische toevalsvondst
- Omgevingswet
- UNESCO werelderfgoed

Kaarten gewijzigd

- Geomorfogenetische kaart (geen basiskaart meer).
- Verwachtingenkaart (een vernieuwde kaart in plaats van twee periodekaarten).

Kaarten toegevoegd

- Bodemverstoringenkaart
- Stroomgordelkaart

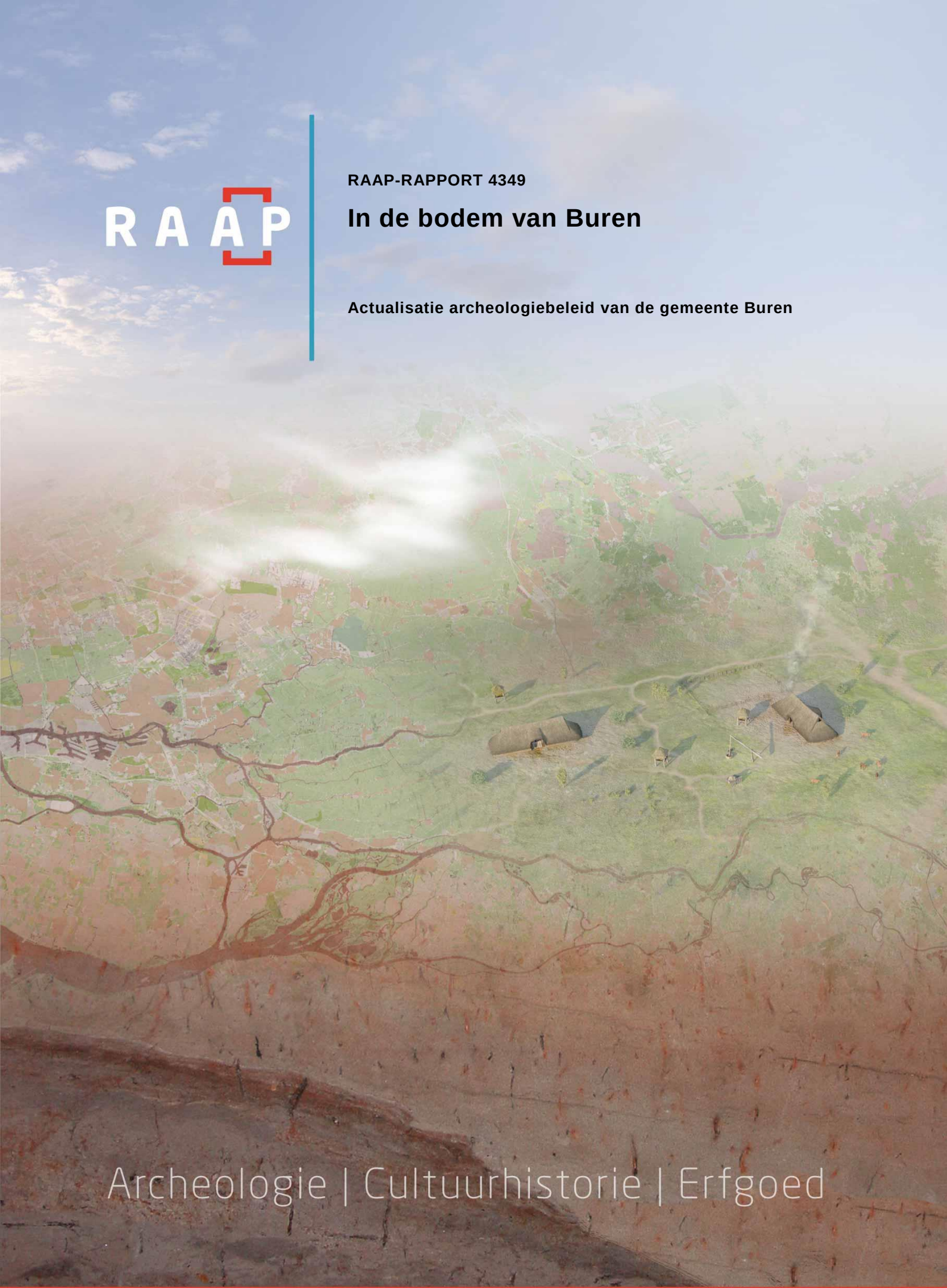
Tabel 1. Overeenkomsten en verschillen tussen de vrijstellingsgrenzen uit 2008 en het huidige voorstel. (bron: 'In de bodem van Buren', rapport actualisatie archeologiebeleid RAAP 2020)

		Beleid 2008	Voorstel beleid 2020
Waarde/verwachting	Omschrijving	Vrijstellingsoppervlak (m^2)/vrijstellingsdiepte (m –mv)	Vrijstellingsoppervlak (m^2)/vrijstellingsdiepte (m –mv)
waarden	archeologisch rijksmonument	0 / 0	0 / 0
	AMK-terreinen	30 / niet gedefinieerd[49]	50 / 0,3
	vindplaatsen, historische dorpskern, historische dijken, oude woongronden, woonheuvels	-	100 / 0,3
	historische gracht/omgrachtingen	-	50 / top waterbodem
	voormalige steenfabriek	niet gedefinieerd	vervallen
verwachtingen	zoekgebieden Romeinse Limes en castella	-	200 / 0,3
	hoog: historische kern	100 / 0,3	-
	hoog	1.000 / 0,3	500 / 0,3
	middelmatig	2.000 / 0,3	2.000 / 0,3
	laag met middelmatig vanaf 1,5 m -mv	-	1.000 / 1,5 en 5.000 / 0,3
	laag	100.000 / niet genoemd	5.000 / 0,3
	watergerelateerd	-	1.000 / top waterbodem
	geen	geen	geen

RAAP-RAPPORT 4349

In de bodem van Buren

Actualisatie archeologiebeleid van de gemeente Buren

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Buren

Titel: In de bodem van Buren; Actualisatie archeologiebeleid van de gemeente Buren

Versie: 01-12-2020

Auteur: ir. E.H. Boshoven, drs. H.J. van Oort (Omgevingsdienst Rivierenland)

Projectcode: BUAB2

Bestandsnaam: RAAPrap_4349_BUAB2_20201201

ISSN: 0925-6229

RAAP
Leeuwenveldseweg 5b
1382 LV Weesp
Postbus 5069
1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500
E-mail: raap@raap.nl
Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020
RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Voorwoord

pm

Inhoud

Voorwoord ... 3
Inhoud ... 4
1 Inleiding ... 5
1.1 Kader ... 5
1.2 Doelstelling ... 5
1.3 Onderzoeksopzet, leeswijzer en richtlijnen ... 6
1.4 Dankwoord ... 7
2 Actualisatie archeologische waarden- en verwachtingenkaarten ... 9
2.1 Werkzaamheden ... 9
2.2 Actualiseren van de archeologische gegevens ... 9
2.3 Actualiseren van de paleogeografische ondergrond ... 23
2.4 Overslaggronden (dijkdoorbraakafzettingen) ... 25
2.5 Inventarisatie van bodemverstoringen ... 26
3 Landschaps- en verwachtingsmodel ... 30
3.1 Inleiding ... 30
3.2 Datastructuur ... 33
3.3 Aanpassing geomorfogenetische grenzen en verwachtingsmodel ... 34
3.4 Van verwachtingsmodel naar beleidskaart ... 36
4 Archeologiebeleid: wet- en regelgeving ... 38
4.1 Inleiding ... 38
4.2 Rijksoverheid ... 38
4.3 Provincie Gelderland ... 44
4.4 Gemeente Buren ... 47
5 Archeologiebeleid gemeente Buren ... 49
5.1 Achtergrond huidig archeologiebeleid ... 49
5.2 Archeologische beleidskaart 2008 ... 50
5.3 Actualisatie gemeentelijk archeologiebeleid ... 51
5.4 Benutting archeologie ... 68
Literatuur ... 74
Literatuurlijst ... 74
Geraadpleegde websites en datasets ... 76
Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices ... 77
Inleiding ... 85
Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA) ... 86
Regionale kennisagenda ... 87
Over de gemeentelijke onderzoeksagenda ... 87
Waar gaat het niet over? ... 87
Thema's ... 88

1 Inleiding

1.1 Kader

Archeologie, cultuurlandschap en monumenten spelen een steeds grotere rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. Opgraving of inpassing van archeologische vindplaatsen, het historisch cultuurlandschap als een creatieve input voor ontwerp, bescherming en herbestemming van bouwkundig erfgoed: het zijn allemaal manieren waarop bewust aandacht wordt besteed aan de boven- en ondergrondse historische kwaliteiten van een gebied. Het zichtbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorie kan een gebied een eigen identiteit geven. Daardoor wordt niet alleen de intrinsieke waarde voor de lokale bevolking verhoogd, maar ontstaan ook economische kansen. Een voorbeeld daarvan is een historische dorpskern, maar het geldt ook voor landelijke gebieden waar bijvoorbeeld fietsrecreanten op afkomen. Een zorgvuldige omgang met cultuurhistorie en benutting van historische kwaliteiten kan dus economisch lonend zijn, zo is uit wetenschappelijk onderzoek gebleken.[1]

De gemeente Buren (figuur 1) heeft reeds in 2008 een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart laten vervaardigen. In de toentertijd verschenen rapportage[2] is uitgebreid ingegaan op beleidsaspecten. Bijlage 5 van het rapport van Botman & Benjamins bevat een uitgebreide beschrijving van het fysisch-geografisch landschap, de archeologische vindplaatsen en bewoningsgeschiedenis en tevens een onderbouwing van de (samengestelde) verwachtingskaart. Omdat (zeker de laatste jaren) het aantal archeologische onderzoeken landelijk enorm is gestegen, is het zaak om de archeologische waarden- en verwachtingskaarten periodiek te laten actualiseren. Ook in de aanstaande omgevingswet is opgenomen dat sprake moet zijn van een actueel inzicht in de (te verwachten) archeologische waarden. In opdracht van gemeente Buren heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau tussen najaar 2019 en zomer 2020 een actualisatie doorgevoerd van zowel de gemeentelijke verwachtingskaart als de beleidskaart.

1.2 Doelstelling

De belangrijkste doelstelling van de actualisatie is om aan de hand van aardwetenschappelijk, archeologische, bodemkundige en historische (kaart)bronnen gedetailleerde informatie te verschaffen aan terreineigenaren, ontwikkelaars, initiatiefnemers, overheden, archeologische professionals en liefhebbers over aanwezige of te verwachten archeologische restanten, zodat men hiermee tijdig rekening kan houden bij planologische ontwikkelingen of in een vergunningstraject.

Concreet omvat de actualisatie het bijwerken van de bestaande kaartlaag met de ligging van de fossiele rivierlopen alsmede het bijwerken van de achterliggende databestanden met nieuwe/aanvullende archeologische gegevens en inzichten. Zo is de bestaande kaart (schaal 1:25.000) bijgewerkt met behulp van de in 2012 geactualiseerde paleogeografische kaart voor het Nederlandse rivierengebied[3]. Met de nieuwe kaarten is gezorgd voor:

- Verfijning en verbetering van de bestaande archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor het gehele gemeentelijk grondgebied;

[1] Bade & Smid, 2008
[2] Botman & Benjamins, 2008
[3] Universiteit Utrecht, Cohen e.a., 2012

- Vlakdekkend inzicht over de aanwezigheid van bekende archeologische vindplaatsen;
- Vlakdekkend inzicht in de verwachte archeologische waarden;
- Aanvullende informatie uit niet eerder ontsloten bronnen (gegevens van historische en archeologische verenigingen) ;
- Beter inzicht in de aanwezige bodemverstoringen.

Figuur 1. Aanduiding gemeente Buren (rode omtrek).

1.3 Onderzoeksopzet, leeswijzer en richtlijnen

De opdracht omvat de actualisatie van de bestaande archeologische basiskaart, de twee periode-specifieke verwachtingskaarten en de beleidsadvieskaart. Om het verloop of proces van inhoudelijke

informatie via een waarderingsfase naar beleidsmatige keuzes te verantwoorden, is een drietal kaarten opgemaakt:

1. Geomorfogenetische kaart
2. Waarden- en verwachtingenkaart
3. Beleidskaart

Voor het samenstellen van zowel de geomorfogenetische als archeologische waarden- en verwachtingenkaart is uitgegaan van de methoden zoals die door RAAP zijn ontwikkeld voor eerdere gemeentelijke archeologische inventarisaties. In hoofdstuk 2 worden de bronnen genoemd en de methoden behandeld (inhoudelijke verantwoording) met een actualisatie van het verwachtingsmodel in hoofdstuk 3. De beleidsmatige hoofdstukken betreffen de hoofdstukken 4 en 5, waarbij in hoofdstuk 4 de geldende wet- en regelgeving wordt beschreven en in hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de actualisatie van het gemeentelijk archeologiebeleid en bijbehorende beleidskaart.

De geactualiseerde archeologiekaarten zijn bijgevoegd als kaartbijlage1 (geomorfogenetische kaart, schaal 1:16.000) en kaartbijlage 2 (archeologische waarden- en verwachtingenkaart, schaal 1:16.000). De archeologische beleidskaart (kaartbijlage 3; schaal 1:16.000) betreft de weergave van zowel de archeologische verwachtingszones als de locaties waarvan vastgesteld is dat er waardevolle archeologische resten in de bodem bewaard zijn gebleven. Op deze kaart zijn de in §2.1 en §2.2 onderbouwde archeologische vindplaatsen en verwachtingen op dusdanige wijze beleidsmatig ‘vertaald’, dat deze bij de herziening en actualisatie van de bestemmingsplannen en het overige ruimtelijke beleid van de gemeente Buren kunnen worden opgenomen. Ook kan de kaart als uitgangspunt dienen bij de gemeentelijke vergunningverlening (archeologische onderzoeksverplichting, hoofdstuk 5).

Het actualiseren van de archeologische kaarten van de gemeente Buren is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). Het uitgevoerde onderzoek bestond uit een bureauonderzoek. Er is geen veldonderzoek uitgevoerd. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer[4], geldt in de praktijk als richtsnoer. De praktische uitvoering van het onderzoek voldoet aan de normen opgesteld in het Handboek ROB-specificaties[5] van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (sinds 2007 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) en het Handboek Archeologie Regio Rivierenland[6]. Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.4 Dankwoord

De projectleiding was in handen van Evert Boshoven, senior projectleider bij RAAP Archeologisch Adviesbureau. Voor de prettige samenwerking spreken wij allereerst onze dank uit aan wethouder André van den Hurk voor de betrokkenheid bij het proces en de inhoud. Daarnaast danken we (in alfabetische volgorde) Lisette Boasson en Tristan Minning van de gemeente Buren en Huib Jan van

[4] SIKB; www.sikb.nl
[5] ROB, 1998
[6] Stiller & van Oort, 2018

Oort, Esther Leenheer, Hilde Ploegmakers en Margriet Stronkhorst van de Omgevingsdienst Rivierenland voor hun rol bij het totstandkomingsproces van dit product.

Dank spreken wij ook uit aan de afvaardiging van diverse organisaties die in de klankbordgroep zitting namen en welke werd voorgezeten door burgemeester J. de Boer (1e bijeenkomst) en wethouder A. van den Hurk (2e t/m 4e bijeenkomst). Het betreft de Archeologiewerkgroep BATO, Gelders Genootschap, Historische Kring Kesteren en Omgeving, historische vereniging Pasqualini (Buren), Nederlandse Fruittelers Organisatie, Stichting Milieuwerkgroep Buren, Tree Centre Opheusden en Universiteit Utrecht en voor de levering van relevante informatie en/of de bijdrage aan de inhoudelijke discussies.

2 Actualisatie archeologische waarden- en verwachtingenkaarten

2.1 Werkzaamheden

Ten behoeve van de actualisering van de archeologische kaarten zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Actualiseren van de archeologische gegevens
- Actualiseren van de paleogeografische ondergrond
- Inventariseren van bodemverstoringen

In navolgende paragrafen worden de uitgevoerde werkzaamheden beschreven.

2.2 Actualiseren van de archeologische gegevens

2.2.1 Archeologische rijksmonumenten

Het GIS-bestand met de archeologische rijksmonumenten is geactualiseerd aan de hand van de meest recente gegevens bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Binnen de gemeente Buren is één archeologisch rijksmonument aanwezig: dit betreft een locatie in Zoelen. In de ondergrond zijn resten van het laatmiddeleeuwse mottevеrsterking Aldenhaag aanwezig.[7] Als opbouw van het GIS-bestand is de structuur gehandhaafd die door de RCE wordt gebruikt, waaraan drie kolommen met complextype en de datering (begin- en einddatering) zijn toegevoegd.

2.2.2 AMK-terreinen

AMK[8]-terreinen zijn (veelal) gewaardeerde archeologische terreinen die samen met de archeologische rijksmonumenten op de archeologische monumentenkaart vermeld stonden. Deze kaart betrof een uitgave van de RCE en de provincies. De bemoeienis van Rijk en provincie met AMK-terreinen is met de invoering van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) geleidelijk aan afgenomen. Sinds 2015 wordt de AMK niet meer geactualiseerd. Voor huidige actualisatie is de meest recente versie van de AMK gedownload bij de RCE (versiedatum juli 2014). Een deel van de AMK-terreinen is in het verleden gewaardeerd (middels booronderzoek), maar op het andere deel van de terreinen is nooit een waardering uitgevoerd. De begrenzing van dergelijke terreinen is bepaald aan de hand van bronnen als historisch kaartmateriaal (bij historische dorpskernen), gedetailleerde bodemkaarten (zoals bij oude woongronden) of vindplaatsgegevens van bijvoorbeeld archeologiewerkgroep BATO. Tussen 2004 en 2007 voerde RAAP in opdracht van provincie Gelderland inventariserend en waarderend onderzoek uit naar terreinen van archeologische betekenis: de categorie AMK-terreinen met de laagste status.

Enkele terreinen van archeologische betekenis in gemeente Buren zijn opgewaardeerd op basis van de resultaten van booronderzoek met als resultaat dat binnen de gemeente geen terreinen van

[7] Rijksmonumentnr. 528812
[8] Archeologische MonumentenKaart

archeologische betekenis meer aanwezig zijn. De laagste categorie is nu terrein ‘van archeologische waarde’.[9] De begrenzing van AMK-terreinen werd in het verleden veelal gelegd op de (kadastrale) perceelgrenzen. Derhalve kan een AMK-terrein in omvang groter of juist kleiner zijn dan de daadwerkelijke vindplaats.

Samenvattend zijn er binnen de gemeente 116 AMK-terreinen aanwezig. Deze omvatten in totaal 136 complexen (binnen enkele terreinen zijn twee of drie complexen aanwezig).

Van de 116 terreinen hebben 31 terreinen de status ‘van archeologische waarde’, 82 terreinen zijn aangeduid als terrein ‘van hoge archeologische waarde’ en 3 terreinen zijn aangemerkt als terrein ‘van zeer hoge archeologische waarde’.

Figuur 2. Rondom de Terweistraat in Zoelen zijn grote AMK-terreinen aanwezig; delen van wijk Scharenburg zijn indertijd onderzocht. Zo toont deze foto een inhumatiegraf uit de eerste helft van de 3e eeuw dat is aangetroffen tijdens een opgraving uitgevoerd door ADC in het toenmalige woningbouwplan Scharenburg (Veldman, 2011).

Het is bekend dat soms (delen van) AMK-terreinen in het verleden al zijn opgegraven. Bij beoogde ontwikkelingen op een AMK-terrein is het zaak informatie over het betreffende terrein uit de CMA- en

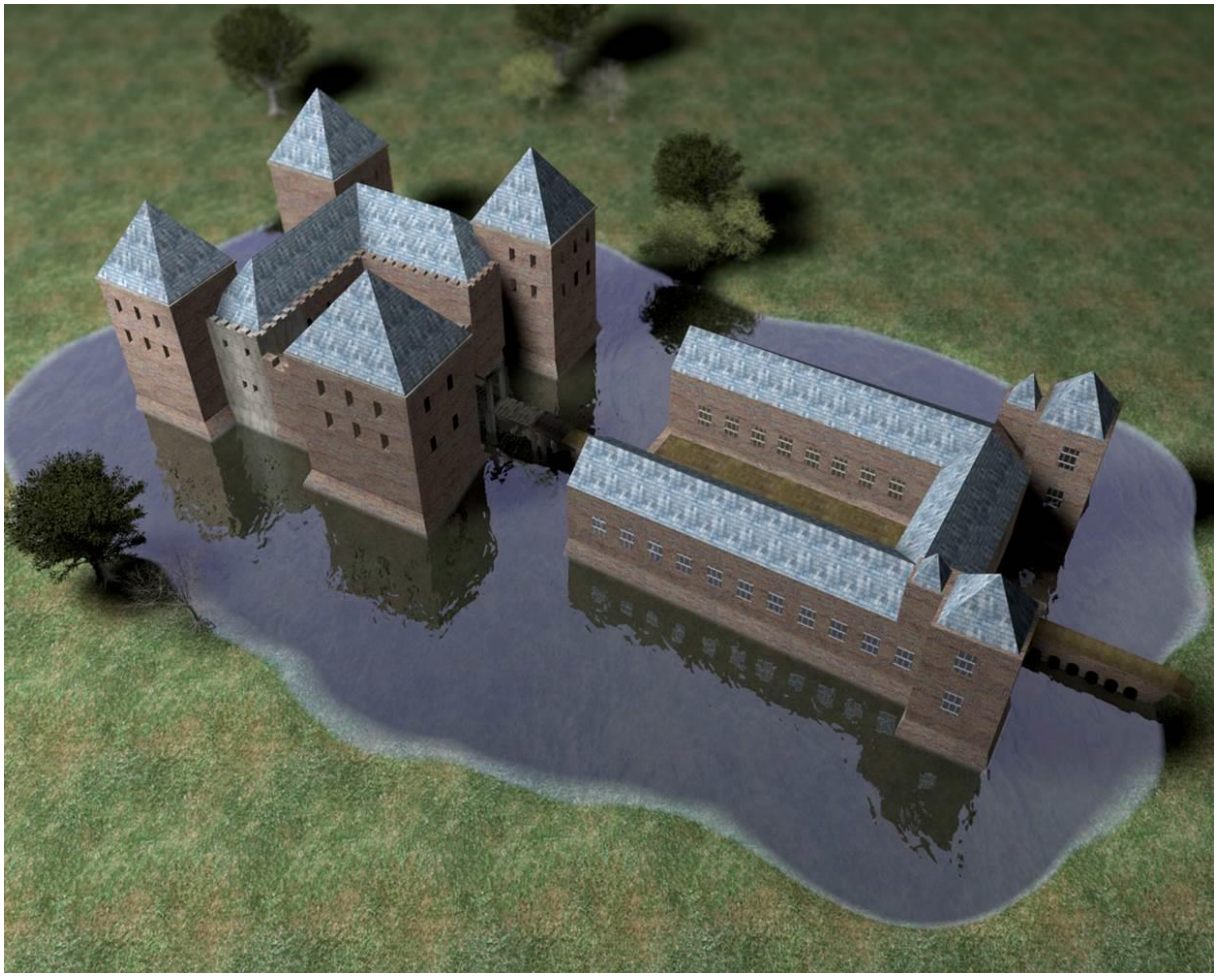
[9] Bronnen: RAAP-rapport 1121: Waardering terreinen van archeologische betekenis. Archeologische monumentenkaart provincie Gelderland. Fase 1: bureauonderzoek en veldinspectie A.M.V. Meij, 2004, herdruk 2008) en RAAP-rapport 1250: Waardering terreinen van archeologische betekenis. Archeologische monumentenkaart provincie Gelderland. Fase 2: waarderend veldonderzoek en aanvullend bureauonderzoek met veldinspectie (A.M.V. Meij, 2007).

CAA-archieven van de RCE bij het archeologische onderzoek te betrekken en de archieven van regioarcheoloog Rivierenland te raadplegen.

De provincie Gelderland heeft (in tegenstelling tot enkele andere provincies) geen beleid ten aanzien van de AMK-terreinen. Van alle AMK-terreinen in gemeente Buren is reeds vastgesteld dat er archeologische resten dat in de ondergrond aanwezig zijn. De attribuuttabel van de AMK-terreinen is aangevuld met informatie over het type vindplaats(en) en de ouderdom ervan.

complex	totaal aantal	mesolithicum	neolithicum	bronstijd	ijzertijd	Romeinse tijd	vroege middeleeuwen	late middeleeuwen	nieuwe tijd
borg/stins/versterkt huis	1							1	
dijk	2							2	2
graf (onbepaald)	1					1			
huisplaats (onverhoogd)	1								1
huisterp	10							9 1	 1
kasteel	2							2	2
moated site	2							2	
nederzetting (onbepaald)	116		2 6	5 6 1	5 1 21 3 6	32 1 21 3 6 2 4	2 3 6 2 4 13	14 6 4 13	
stad	1						1	1	1

Tabel 1. Overzicht van aanwezige complextypen en bijbehorende perioden. Zwartgedrukte getallen zijn het aantal complexen dat in de betreffende periode dateert, terwijl met de rode getallen het aantal complexen weergegeven wordt dat in twee of meerdere perioden valt (voorbeeld: bij nederzettingen zijn 3 complexen met een datering in ijzertijd tot en met vroege middeleeuwen).

Figuur 3. Een 3D-reconstructie van het kasteel van Buren, een van de AMK-terreinen binnen de gemeente (afbeelding RAAP).

Attribuut	Attribuutwaarde/verklaring
Monumentnr	RCE-monumentnummer
Waarde	status
Plaats	plaatsnaam
Toponiem	toponiem
Complex_id	registratiecode bij individueel complextype
Complex	categorie/complextype volgens ABR
Begin_Peri	archeologische begindatering (uitgeschreven)
Eind_Perio	archeologische einddatering (uitgeschreven)
begin_per_	archeologische begindatering (cijfercode)
eind_per_n	archeologische einddatering (cijfercode)

begin_pe_1	archeologische einddatering (cijfercode op hoofdperiode)
eind_per_h	archeologische einddatering (cijfercode op hoofdperiode)
begin_pe_2	archeologische einddatering (afkorting)
eind_per_2	archeologische einddatering (afkorting)

Tabel 4. Attributen en attribuutwaarden van het gis-bestand met AMK-terreinen.

2.2.3 Archeologische vindplaatsen

De vindplaatsgegevens van de verwachtingskaart uit 2008 zijn ongewijzigd overgenomen. Het betrof vindplaatsgegevens afkomstig uit ARCHIS, maar ook gegevens van de bodemkartering Betuwe[10] en vondstlocaties van amateurarcheologen (Dhr. Vroon) en onderzoek van Stijn Arnoldussen (2000).

Bij de huidige actualisatie zijn deze gegevens uitgebreid met:

- Nieuwe vondstlocaties in ARCHIS (84 vondstlocaties (combinatie complextype/datering) die in de periode tussen 2008 en heden in ARCHIS zijn aangemeld) en daarnaast 1039 vondstlocaties uit de periode voor 2008.
- Informatie van amateurarcheologen (BATO en HKKO).

  Op 18 januari 2020 is een overleg geweest met Willem Spekking (BATO) en Andre van Ingen (HKKO) waarbij de kaart met vindplaatsen binnen de gemeente is doorgelopen op nog niet weergegeven vindplaatsen. De aanvullingen zijn verwerkt in een GIS-bestand. Tevens hebben beide verenigingen een lijst aangeleverd met de puntcoördinaten van in hun systeem geregistreerde vindplaatsen.

  BATO heeft tevens de beschikking over een analoge kaart van het gebied waarop vindplaatsen als vlak zijn ingetekend. Deze kaart is een aantal jaren geleden gedigitaliseerd en de GIS-gegevens met daarin de begrenzingen van de vindplaatsen waren voor huidig project beschikbaar. Dit vlakkenbestand is integraal overgenomen.

De GIS-bestanden met puntlocaties zijn tot slot samengevoegd, resulterend in twee puntbestanden met vondstlocaties en tevens een vlakkenbestand met daadwerkelijke vindplaatsen. De vondstlocaties zijn tevens gecontroleerd op doublures en op administratief geplaatste vondstlocaties (vondstlocaties op kilometergrid; bijvoorbeeld 161.000/441.000).

De archeologische vondstlocaties die geregistreerd staan in PAN (Portable Antiquities of the Netherlands) mogen (vanwege afspraken van PAN met de metaaldetectoramateurs) niet op de kaart worden weergegeven. Binnen de gemeente Buren zijn momenteel ruim 1600 vondsten geregistreerd in PAN.[11] De gegevens in deze database zijn gebruikt om het archeologisch verwachtingsmodel te toetsen. Indien nodig is het ondergrondmodel aangepast, dan wel de begrenzing van historische dorpskernen of oude woongronden.

[10] Egberts, 1950
[11] https://portable-antiquities.nl/pan/#/public

Attribuut	Attribuutwaarde/verklaring
kaart	waarde *2008*: vondstlocatie afkomstig van gegevensbestand kaart 2008 waarde *2019*: nieuwe vondstlocatie. Betreft selectie van vondsten die tussen 2008 en 1 oktober 2019 in ARCHIS zijn ingevoerd
zaakidenti	ARCHIS3-zaakidentificatie
archis2_wa	ARCHIS2-waarnemingsnummer
datum_v	vondstdatum
x_coordina	x-coördinaat
y_coordina	y-coördinaat
admin	heeft waarde 'ja' als vondstlocatie administratief blijkt te zijn
toponiem	indien vermeld
plaats	dichtstbijzijnde plaats
gemeente	gemeentenaam
provincie	provincienaam
verwerv	verwerving; op welke wijze zijn de vondsten aangetroffen
complex	categorie/complextype volgens ABR
BeginDatering	archeologische begindatering
EindDatering	archeologische einddatering

Tabel 2. Opbouw van het GIS-(punten)bestand met archeologische vondstlocaties uit ARCHIS.

Attribuut	Attribuutwaarde/verklaring
nr	identiek nummer
x_coordina	x-coördinaat
y_coordina	y-coördinaat
steentijd	waarde x als datering in steentijd
brons	waarde x als datering in bronstijd
ijzer	waarde x als datering in ijzertijd
rom	waarde x als datering in romeinse tijd
me	waarde x als datering in middeleeuwen
nt	waarde x als datering in nieuwe tijd
plaats	plaatsnaam

bron	mogelijke waarden: - HKKO - BATO - Kaart 2009 (bodemkartering Egberts (1950)) - Kaart 2009 (amateurarcheoloog dhr. Vroon) - Kaart 2009 (Arnoldussen 2000)
verwerv	verwerving; op welke wijze zijn de vondsten aangetroffen
complex	categorie/complextype volgens ABR
BeginDatering	archeologische begindatering
EindDatering	archeologische einddatering

Tabel 3. Opbouw van het GIS-(punten)bestand met vondstlocaties uit andere bronnen.

Attribuut	Attribuutwaarde/verklaring
id	identiek nummer
x	x-coördinaat
y	y-coördinaat
complex	categorie/complextype
datering	begin/einddatering
bron	mogelijke waarden: - BATO - Overleg BATO/HKKO - Overige bron

Tabel 4. Opbouw van het GIS-(vlakken)bestand met vindplaatsen.

2.2.4 Oude woongronden

Op de diverse gedetailleerde bodemkaarten zijn zones gekarteerd als oude woongrond. Andere benamingen die soms worden gebruikt zijn *woerdgronden*, *cultuurgronden* of *percelen met cultuurinvloed en plaatselijk scherven.* Deze terreinen zijn gedigitaliseerd en de begrenzing ervan is (waar nodig) gecorrigeerd aan de hand van de topografie en het AHN. Binnen de dorpskernen zijn de oude woongronden veelal niet gekarteerd op de gedetailleerde bodemkaarten; hier zijn de gegevens geëxtrapoleerd met behulp van historische kaarten en het AHN. In het GIS-bestand staat per terrein de bron aangegeven evenals de legenda-eenheid zoals op de bron is weergegeven.

Van enkele woongronden is bekend dat deze dateren in de bronstijd. Deze datering is voor deze terreinen overgenomen op de verwachtingskaart, terwijl van de overige terreinen een algemene datering tussen de ijzertijd en de late middeleeuwen wordt gehanteerd. Echter, ook bij deze oude woongronden is het niet uitgesloten dat eventueel oudere exemplaren (met datering in de bronstijd) aanwezig zijn.

Attribuut	Attribuutwaarde/verklaring
id	identiek nummer
type	type-aanduiding
omschrijv	omschrijving (indien ingevuld)
bron	uit welke bron de begrenzing afkomstig is
bron_omschr	de legenda-eenheid zoals in de bron beschreven is
periode	archeologische begin- en einddatering (veelal globaal)
x	x-coördinaat
y	y-coördinaat

Tabel 5. Opbouw van het GIS-(vlakken)bestand met oude woongronden.

2.2.5 Romeinse Limes en castellum Mannaricium en Levefanum

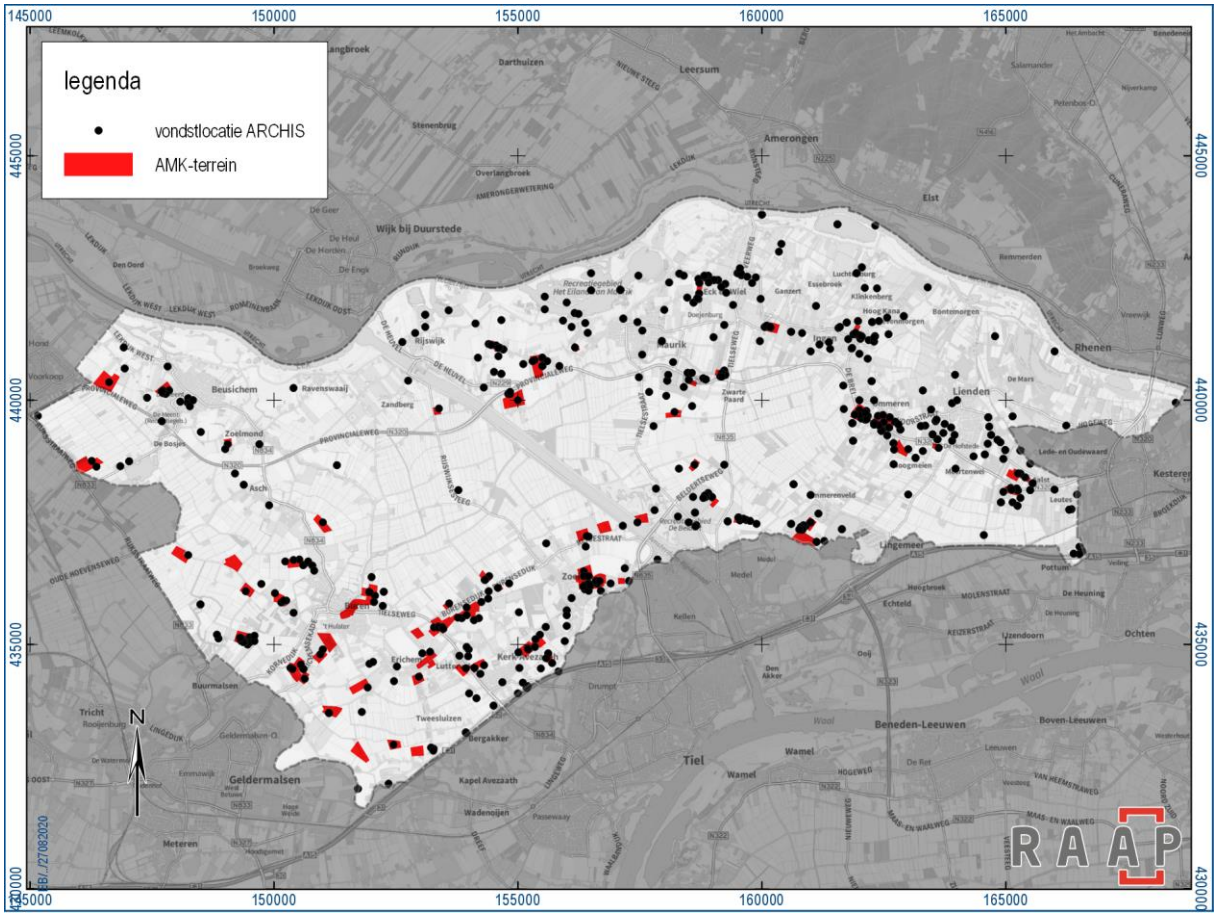
Uit de gemeente is een overdaad aan archeologische vindplaatsen uit de Romeinse tijd bekend. De Limes lag voor een groot deel in het noorden van de gemeente, in het stroomgebied van de Nederrijn. Op basis van baggervondsten in de uiterwaarden zijn sterke vermoedens dat binnen de gemeente twee castella (grensforten) hebben gelegen, te weten Mannaricium in de uiterwaard bij Maurik en Levefanum bij Rijswijk. Door het meanderende gedrag van de Rijn zijn (grote delen van) de castella verspoeld. Tussen de twee castella moet de Limes hebben gelegen. Vanaf Mannaricium zal er een verbinding zijn geweest in oostelijke richting die grotendeels het traject volgt van de huidige provinciale weg N320 en leidde naar de Romeinse nederzetting Carvo(ne). Sommige onderzoekers stellen Carvo(ne) nog gelijk aan Kesteren, maar vermoedelijk betrof het Carvium in de Bijland bij Herwen.

Figuur 4. De digitale Limeskaart (https://www.romeinen.nl/romeinse-limes/limeskaart) met een weergave van het landschap in de Romeinse tijd (de rivierlopen geven de toenmalige ligging weer, niet de huidige rivier). De meest linker rode locatie betreft Levefanum en de rode locatie oostelijker is Mannaricium.

De ligging van de Limesweg en de castella zijn (globaal) in kaart gebracht, zoals is weergegeven op de website romeinen.nl (figuur 4). Tot op heden zijn binnen de gemeente Buren geen resten van een Limesweg aan de noordkant van de Romeinse rijksgrens aangetoond dan wel herkend. Bij recent onderzoek aan de zandafgraving van K3 ter hoogte van de Zijveling in Ommeren is een wel stuk van een Romeinse weg aangetroffen[12].Op basis van bronnen als Cohen & Stouthamer (2012) en Pierik (2017) is de ligging van de stroomgordels in de Romeinse tijd bepaald. Aan de hand van deze gegevens, gecombineerd met vondstlocaties in de uiterwaard en gegevens van de digitale Limeskaart[13], is het zoekgebied weergegeven waarbinnen (vermoedelijk) de betreffende castella en de noordelijke Limesweg liggen. Als zoekgebied voor de Limesweg is een zone van 500 m breed aangehouden en betreft daarmee een (forse) uitbreiding ten opzichte van de verwachtingskaart uit 2008 waar een buffer van 100 m werd aangehouden.[14] Een verruiming van de buffer is te rechtvaardigen: de aanwezigheid van de vele AMK-terreinen in deze zoekzone geeft aan dat er niet alleen sprake is van een grensweg, maar dat in het gebied (intensieve) bewoning heeft plaatsgevonden. Naast de Limesweg zijn dan ook resten van nederzettingen en grafvelden te verwachten (en aangetoond middels archeologisch onderzoek). De begrenzing van de castella is gebaseerd op een brede zone rond de locaties waar vondsten zijn aangetroffen. Voor deze begrenzing is tevens rekening gehouden met het meandergedrag van de Nederrijn in de Romeinse tijd en vroege middeleeuwen en is gebruik gemaakt van de modellen van het onderzoek van Pierik (2017).

[12] Sweco in press
[13] https://www.romeinen.nl/romeinse-limes/limeskaart
[14] i.v.m. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De begrenzing is daarentegen smaller dan de indicatieve zoekgrens Romeinse Limes uit de Barro (22 aug 2011, art. 2.13.2 en bijlage 9) zoals overgenomen door provincie Gelderland in de Omgevingsverordening (24 september 2014)

Figuur 5. Overzicht met AMK-terreinen en vondstlocaties uit ARCHIS met datering in (onder andere) Romeinse tijd.

2.2.6 Woonheuvels

Op de geomorfologische kaart van het gebied staan opgehoogde woon- of vluchtplaatsen gekarteerd. Deze zijn ingedeeld naar hoogteverschil van 0,5 tot 1,5 m en 1,5 tot 5 m. Het merendeel van deze locaties zijn door de provincie Gelderland opgenomen in een provinciaal bestand met huisterpen[15], ook wel woonheuvels genoemd. Met name in het westelijke en centrale rivierengebied liggen vele honderden van dergelijke woonheuvels. De oudste woonheuvels in het gebied dateren uit de late middeleeuwen, maar met name uit de periode na de bedijking (12e eeuw).

Bron	Aantal
provincie Gelderland	206
aanvullend: geomorfologische kaart	8
aanvullend: ARCHIS	2
totaal	**216**

Tabel 6. Overzicht met vermeend aantal woonheuvels op basis van de gebruikte bronnen.

[15] https://data.overheid.nl/dataset/49074-cultuurhistorie--terpen-provincie-Gelderland

In het kader van deze actualisatie zijn de locaties van de woonheuvels gecontroleerd. Aangezien de brongegevens puntlocaties betreffen, is tevens de begrenzing van de woonheuvels als vlak ingetekend.

Uit de controle bleek dat een deel van de woonheuvels die op in het provinciaal bestand (en op geomorfologische kaart) stonden geen woonheuvels betreffen, maar dat sprake is van recente (20e-eeuwse) ophogingen. Zo zijn diverse steenfabriekslocaties als woonheuvel aangemerkt, evenals begraafplaatsen. Daarnaast ligt een aantal woonheuvels in het komgebied en was op de betreffende locaties in de 19e eeuw en begin 20e eeuw geen sprake van bewoning, ligt de locatie midden op een agrarisch perceel zonder aanwijzingen voor historische bebouwing en/of blijkt uit het AHN dat er geen sprake is van een verhoging.

Als minimale ouderdomsgrens om als woonheuvel op de kaart te komen, is grofweg het jaar 1900 aangehouden. Woonheuvels/ophogingen waarvan is vastgesteld/het sterke vermoeden bestaat dat deze in de loop van de 20e eeuw zijn aangelegd, zijn archeologisch niet/minder relevant en staan derhalve niet op de kaart.

Van de gekarteerde woonheuvels is bij acht heuvels sprake van een kerkheuvel en drie heuvels betreffen molenheuvels. Tevens zijn de woonheuvels in de uiterwaard van de Lek/Nederrijn als aparte categorie aangeduid omdat deze vermoedelijk jonger zijn.

Type	Aantal
woonheuvels	123
kerkheuvels	8
molenheuvels	3
woonheuvels uiterwaard	8
totaal	**142**

Tabel 7. Aantal gekarteerde woonheuvels (naar type).

2.2.7 Historische dorpskernen, historische elementen en verspreide historische bebouwing

Op basis van historisch kaartmateriaal zijn de volgende zaken geïnventariseerd:

- Historische dorpskernen: begrenzingen van de historische kernen zijn in kaart gebracht. Hierbij is met name gebruik gemaakt van de kadastrale minuut 1832 al dan niet in combinatie met andere historische kaarten en het AHN. Ook de historische erven en bebouwing in het buitengebied zijn aan de hand van de kadastrale minuut 1832 geïnventariseerd.
- Kasteelterreinen: een groot deel van de kasteelterreinen is aangemerkt als AMK-terrein. Van een enkel kasteelterrein is de begrenzing op de AMK te klein en is een nieuwe begrenzing aangemaakt. Tevens is de locatie van het Blokhuis van Ravenswaaij op de kaart aangegeven. De locatie van het Blokhuis is een aantal jaren geleden tijdens archeologisch onderzoek vastgesteld.[16]
- Eendenkooien: op basis van de kaart uit 2009 en historische kaarten is de locatie van een tweetal eendenkooien geïdentificeerd.

[16] Van Horssen & Van der Roest, 2010

- Historische steenfabrieken: op de kaart uit 2009 waren de (voormalige) steenfabrieken reeds in kaart gebracht. De begrenzing van deze terreinen is verfijnd en tevens is informatie over de steenfabrieken toegevoegd.
- Historische dijken: de historische rivierdijken zijn als lijnelement in kaart gebracht. De in de uiterwaarden aanwezige kades zijn over het algemeen een stuk minder oud. Aan de dijken is een buffer van 20 m (aan weerszijden van de as van de dijk) toegekend met een specifieke waarde (dijklichaam zelf) voor resten uit late middeleeuwen en nieuwe tijd, evenals een verwachting voor bebouwing uit late middeleeuwen en/of nieuwe tijd.
- Historische wegen: de ligging van historische wegen is overgenomen van de kaart uit 2009. Hierbij is het onderscheid in wegen rond 1810 en 1600 aangehouden. Deze wegen zijn afgebeeld op de geomorfogenetische kaart (kaartbijlage 1) en op de archeologische verwachtingskaart. Er is echter geen beleid aan gekoppeld, omdat door de aanleg van kabels/leidingen al veel graafwerkzaamheden ter plaatse van de wegen hebben plaatsgevonden.
- Grachten en omgrachtingen: De stadsgracht van Buren en de diverse omgrachtingen om buitenplaatsen en kastelen zijn op basis van historische kaarten (waaronder kadastrale minuut 1832), top10-vlakken en het AHN gekarteerd. In deze grachten zijn watergerelateerde archeologische resten te verwachten (zoals funderingen van bruggen, afvaldumps e.d.).

DE GELDERLANDER DONDERDAG 23 JULI 2015

RIVIERENLAND 3

Middeleeuwse vondsten langs de dijk

Bij archeologisch onderzoek in Rijswijk en Beusichem zijn restanten uit de twaalfde en veertiende eeuw gevonden.

door **Stan Hulsen**

Bijzonder: vondsten uit twaalfde en veertiende eeuw langs de dijken, want die duiken normaal alleen in dorpskernen op. Regioarcheoloog Huib Jan van Oort noemt het onderzoek langs de dijken een unieke kans voor de lokale archeologie: „Dat komt omdat we hier niet zomaar kunnen graven", zegt uitvoerend projectleider Eric Norde. Een archeologisch onderzoek wordt namelijk niet zomaar uitgevoerd. Dat het nu wel kan, heeft te maken met de dijkversterking langs de Lek en de Nederrijn. De werkzaamheden geven de beroepsspeurders de gelegenheid om in te springen.

Verkoolde zaden, botjes, aardewerk, metaal en een met goud ingelegd sieraad. Menig archeoloog springt er een gat van in de lucht. „Dit gebied was in de middeleeuwen wel goed bewoond. Het zijn alledaagse voorwerpen die ons veel kunnen vertellen over hoe de mensen over een periode van tweehonderd jaar hier geleefd hebben", zegt Norde. Hij kijkt uit over 1.500 vierkante meter onderzoeksterrein langs de dijk in Rijswijk. Elk kleurverschil in de grond is gemarkeerd en digitaal in kaart gebracht. „Hier hebben waarschijnlijk een of twee boerenerven gestaan", vertelt hij. Omdat de gebouwen van hout waren, is dat allemaal vergaan. Het waren de kleurafwijkingen in de grond die verraden dat er dieper toch wel wat te vinden zou zijn.

Omdat het onderzoek gelijk loopt met de werkzaamheden, van de dijkverbetering, moet er haast gemaakt worden. Het onderzoek was in een week voltooid. Normaal gesproken wordt er twee keer zolang voor uitgetrokken. „We willen de voortgang van de werkzaamheden niet in gevaar brengen", zegt Norde. Daarom kan ook niet álles opgraven worden. Hij ziet graag dat de gevonden informatie teruggekoppeld wordt aan de lokale gemeenschap. Ook regioarcheoloog Van Oort ziet dat graag gebeuren. „Deze informatie staat nog niet in de boekjes", zegt hij. Maar voordat er een publicatie of tentoonstelling kan plaatsvinden, moet eerst het onderzoek worden afgewacht. Dat zal in het najaar zijn.

Regioarcheoloog Van Oort wil volgend jaar starten met trainingen op locatie. Daarmee zou personeel van aannemersbedrijven archeologische vondsten sneller moeten herkennen. „Niet iedereen herkent bijvoorbeeld de verkleuringen in de grond", zegt Van Oort.

Langs de dijk in Rijswijk zou eigenlijk ook geen uitgebreid onderzoek plaatsvinden. Het was amateurarcheoloog Carel Versluis die de opgraving aan de Rijnbandijk aanjaagde. De enthousiaste Culemborger zag de werkzaamheden en ging een kijkje nemen. Hij vermoedde dat er sporen te vinden waren. Een week later kon regioarcheoloog Van Oort dat bevestigen. Dat gaat te langzaam, volgens Versluis. Hij was bang dat de vindplaats 'verkwanseld' zou worden.

„Het is fijn dat mensen opletten", zegt Van Oort. Maar volgens hem is de kritiek niet terecht. De regioarcheoloog is de schakel tussen het waterschap, het uitvoerende archeologiebureau en de aannemer. Hij begrijpt het standpunt van de amateurarcheoloog, maar beweert dat het met alle bureaucratie niet zo snel had kunnen gaan als de amateur gewenst zou hebben. Eind augustus worden nog twee locaties langs de dijk tussen Rijswijk en Maurik uitgegraven. Projectleider Norde vermoedt dat daar nog meer resten over deze periode te vinden zijn. Tot die tijd blijft amateurarcheoloog Versluis bezig in Rijswijk. Vanwege de bouwvak heeft hij alle ruimte om zelf te speuren.

• Amateurarcheoloog Carel Versluis bij een zeventiende- of achttiende-eeuwse waterput. Deze vondst is iets jonger dan de middeleeuwse resten die er pal naast zijn gevonden. foto William Hoogteyling

Ook explosieven

Tijdens de dijkverbeteringswerkzaamheden tussen Opheusden en Kesteren zijn 446 explosieven en restanten daarvan gevonden.

De munitie is van zowel Amerikaanse, Britse en Nederlandse als Duitse makelij. Bij Opheusden en Kesteren hebben in de laatste jaren van de Tweede Wereldoorlog zware gevechten plaatsgevonden. De explosieven zijn overgebleven van een Amerikaans en Britse tegenaanval op de Duitsers in oktober 1944.

• foto Waterschap Rivierenland)

Figuur 6. Dagblad De Gelderlander bericht over het archeologisch onderzoek langs de dijk in Rijswijk en Beusichem (23 juli 2015).

2.2.8 Tweede Wereldoorlog

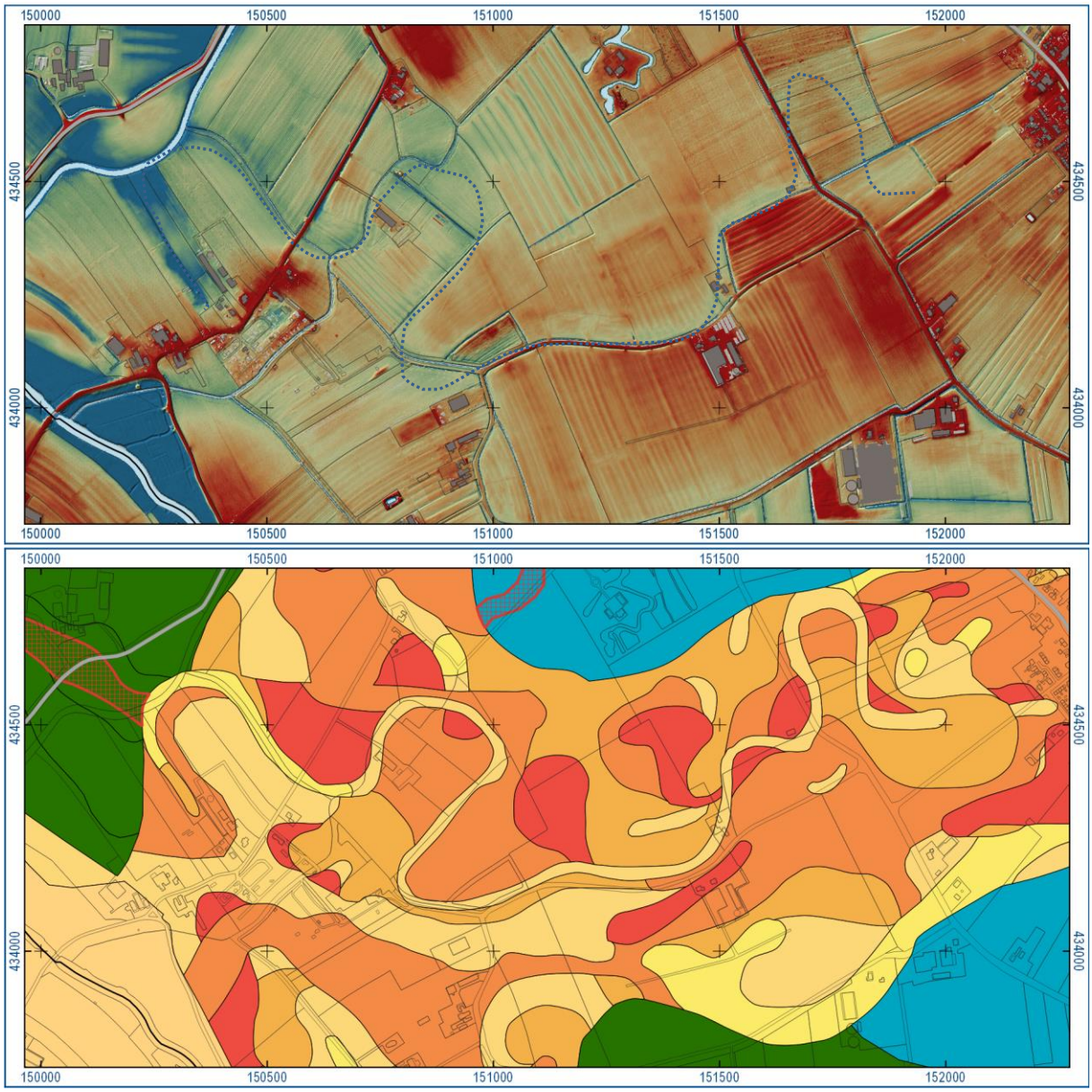
Een inventarisatie van WOII-gerelateerde archeologische resten vormde geen onderdeel van het project. Over het algemeen is een uitgebreide inventarisatie tijdrovend en kan deze het beste in combinatie met een gemeentebreed onderzoek naar Niet-Gesprongen Explosieven worden uitgevoerd. Wel zijn de locaties van enkele vliegtuigcrashes in kaart gebracht.

2.2.9 Archeologische onderzoeken

De begrenzing van uitgevoerde archeologische onderzoeken zijn op de verwachtingenkaart weergegeven. Doel hiervan is op deze kaart vooral signalerend, om te laten zien dat een onderzoekstraject op deze locaties al is gestart. In diverse gevallen is het onderzoekstraject ook al afgerond. Dit kan worden achterhaald door de onderzoeksrapportage(s) te bestuderen en/of (archeologisch adviseur van) de gemeente te raadplegen. Archeologische onderzoeken zijn relevant voor de beleidskaart (zie par. 5.3 en verder).

Figuur 7. Detail van een opgravingstekening van de opgraving aan de Buitenweg in Maurik met daarop de grafbijgaven (Ter Wal, 2014).

Figuur 8. Voorbeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; boven) en de zanddieptekaart (onder; Cohen e.a. 2009) van de omgeving Mierlingsestraat, Burensewal en Erichemsekade. De kronkelende lijn op de zanddieptekaart betreft een restgeul van een stroomgordel. Deze restgeul is nog steeds zichtbaar als een verlaging in het maaiveld (zoals zichtbaar met lichtgele tot groene kleur op het AHN en weergegeven met stippellijn).

2.3 Actualiseren van de paleogeografische ondergrond

De paleogeografische ondergrond zoals die is weergegeven op de verwachtingskaart uit 2008 is grotendeels gebaseerd op de stroomgordelkaart van Berendsen & Stouthamer (2001). In 2012 kwam een vernieuwde versie van de stroomgordelkaart beschikbaar[17] waarbij de begrenzing van de diverse stroomgordels veelal flink gewijzigd is. Vanwege de grote hoeveelheid wijzigingen is besloten om de paleogeografie binnen de gemeente Buren geheel opnieuw in kaart te brengen, waarbij de

[17] Cohen & Stouthamer, 2012

stroomgordelkaart uit 2012 het uitgangspunt vormde. Ten behoeve van de kartering zijn daarnaast de volgende bronnen gebruikt:

- De zanddieptekaart[18] is gebruikt om de diepteligging van de diverse stroomgordels te bepalen alsmede de restgeulen binnen het gebied in kaart te brengen;
- Het onderzoek van H.J. Pierik (2017; *Geomorfologische reconstructies van het oeverwallenlandschap in de Rijn-Maasdelta tijdens het eerste millennium na Chr*.) is gebruikt om de begrenzing van de oeverwallen van de stroomgordels die actief waren tussen 0 en 1000 na Christus in kaart te brengen. Aan de hand van deze begrenzingen konden de komgebieden worden gekarteerd;
- Bestudering van het AHN3 (0,5 m grid) en afgeleid bestand met correctie van regionale helling om de dagzomende stroomgordels en crevassesystemen te begrenzen. Aan de hand van het AHN3 zijn tevens nog niet eerder ontdekte crevassesystemen in kaart gebracht;
- Informatie over de opbouw van de ondergrond uit archeologische onderzoeksrapporten (met name booronderzoeken en opgravingen);

Figuur 9. Uitsnede van de gedetailleerde bodemkaart van de ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Bles, 1973) voor het gebied tussen Erichem en Kerk-Avezaath.

- Het raadplegen van gedetailleerde bodemkaarten van het gebied:
    - Bodemkundige overzichtskaart Buren (1952; schaal 1:10.000);

[18] Cohen e.a. 2010

- Bodemkundige overzichtskaart Lienden (1952; schaal 1:10.000);
- Bodemkundige overzichtskaart Zoelen, boven de Linge (1952; schaal 1:10.000);
- Bodemkundige overzichtskaart Maurik (1952; schaal 1:10.000);
- Ruilverkaveling Lek en Linge (Harbers, 1966);
- Lek Uiterwaarden (Loo, 1970);
- Ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Bles, 1973);
- Uitbreiding Ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Leenders, 1977);
- Physiography and formation of the Holocene floodplain along the lower course of the Rhine in the Netherlands (Havinga & op 't Hof, 1983: kaartbijlagen 1 en 2);

- Voor het buitendijkse gebied (de uiterwaarden) is de archeologische verwachtingskaart van de Uiterwaarden (UIKAV) geraadpleegd. Een goed onderbouwde verwachting voor de uiterwaarden kan worden opgesteld door de UIKAV te combineren met het AHN3, het bestand met historische tophoogten, de rivierkaarten uit 19e en 20e eeuw en de gedetailleerde bodemkaart van de Lekuiterwaard (van een deel van de gemeente). Zo zijn zones van de Lek en Nederrijn geselecteerd die in de 20e eeuw gegraven zijn en derhalve geen archeologische verwachting bezitten. Anderzijds zijn enkele oudere meanderbochten in de 20e eeuw afgesneden waarna de natuurlijke loop langzaam is gaan verlanden. Door een zo compleet mogelijk beeld te hebben over de ouderdom van dergelijke riviergeulen, kan een zo gedetailleerd mogelijke verwachting aan deze zones worden toegekend.

Veld	Omschrijving
id	volgnummer
type	stroomgordel, crevasse, water, restgeul e.d.
bron	omschrijving van de bron
toelichting	naam van stroomgordel (waaruit crevasse afkomstig is)
beginBP	begindatering stroomgordel (op basis van Cohen & Stouthamer, 2012)
beginArch	vroegste resten die kunnen worden aangetroffen (archeologische periode)
eindBP	einddatering stroomgordel (op basis van Cohen &Stouthamer, 2012)
eindArch	meest recente resten die kunnen worden aangetroffen (archeologische periode)
opmerking	specifieke vermelding indien in uiterwaard
profieltyp	profieltype zoals beschreven in tabel 9
landsch_typ	nummer van de betreffende stroomgordel
lands_hoofd	

Tabel 8, Tabelstructuur van het fysisch-geografisch vlakkenbestand.

2.4 Overslaggronden (dijkdoorbraakafzettingen)

Op de diverse gedetailleerde bodemkaarten zijn overslaggronden gekarteerd. Het betreffen zones waar als gevolg van dijkdoorbraken een pakket sediment is afgezet in het binnendijkse gebied. Deze afdekkende pakketten hebben geleid tot een betere bescherming van de onderliggende, archeologisch interessante lagen. Het afdekkende pakket heeft over het algemeen een beschermende functie. Dicht bij de locatie van de dijkdoorbraak zal de ondergrond echter verstoord zijn doordat het water direct na

de dijkdoorbraak met kracht door de dijkopening stroomde. De begrenzing van deze verstoorde zones is echter niet weer te geven (en derhalve niet op kaart weergegeven). In algemene zin kan worden aangenomen dat het een zone van maximaal enkele tientallen meters binnendijks van de dijkdoorbraak betreft waar de ondergrond (diep) verstoord is.

2.5 Inventarisatie van bodemverstoringen

De inventarisatie vond plaats aan de hand van de volgende bronnen:

- De bestaande archeologische verwachtingskaart. Op de bestaande kaart waren bodemverstoringen opgenomen die zichtbaar waren op het AHN(1) en van de geomorfologische kaart (schaal 1:50.000).
- De verstoringsbronnenkaart van de RCE (https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Verstoringsbronnenkaart); de hier vermelde bronnen zijn geraadpleegd.
- De op de gedetailleerde bodemkaarten (veelal schaal 1:10.000 of 1:25.000) weergegeven bodemverstoringen; betreffende de volgende gedetailleerde bodemkaarten:
    - Ruilverkaveling Lek en Linge (Harbers, 1966)
    - Lek Uiterwaarden (Loo, 1970)
    - Ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Bles, 1973)
    - Uitbreiding Ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Leenders, 1977)
- Het bestand ‘vergraven gronden’ van Alterra (met name de waarden delfstoffen, gegevens uit de attribuuttabel);
- Bodemverstoringen die zijn geïdentificeerd aan de hand van het AHN3 (0,5 m grid) evenals verstoringen op perceelsniveau in de afgelopen 10 tot 15 jaar, door het combineren van de gegevens van AHN1 (inwinjaar 2003) en AHN3 (inwinjaar 2015) middels een GIS-calculatie (AHN3 min AHN1);
- Met name in uiterwaard: in zones waar veel klei gewonnen is ten behoeve van de baksteenindustrie zijn de huidige maaiveldhoogtes vergeleken met maaiveldhoogtes uit het verleden aan de hand van de volgende bronnen:
    - Historische tophoogtes: https://geoservices.rijkswaterstaat.nl/apps/geoserver/tophoogte/ows
    - Serie rivierkaarten van Rijkswaterstaat https://www.rijkswaterstaat.nl/apps/geoservices/geodata/dmc/rivierkaart/geogegevens/

Figuur 10. Uitsnede van de rivierkaart uit circa. 1832 voor het uiterwaardengebied (en binnendijks gelegen zone) nabij Maurik.

- Gegevens van ontgrondingsvergunningen in de provincie Gelderland.[19] De daadwerkelijke uitvoering van deze ontgrondingen is vervolgens gecontroleerd aan de hand van luchtfoto's en het AHN3;
- Gegevens met locaties van (voormalige) baggerdepots in de provincie Gelderland.[20]
- Bij de gemeente Buren bleek geen centraal bestand beschikbaar met bodemverstoringen als gevolg van bodemsanering, diepploegen of ontgronding.
- Landgebruikskaarten: door bestudering van het CBS Bestand Bodemgebruik en de Basisregistratie Gewaspercelen (BRP) is aan de hand van de aanwezige gewassen in de afgelopen 5 jaar (periode 2015 t/m 2019) vastgesteld op welke percelen momenteel laanboomteelt plaatsvindt en naar verwachting diepere bodemverstoringen aanwezig kunnen zijn[21]. Een uitwerking van deze analyse is beschreven in een memo[22].

  Hoewel op topografische kaarten uit de periode 1900-heden het landgebruik staat aangegeven, zijn deze bronnen niet gebruikt om percelen te inventariseren die in gebruik zijn geweest voor laanboomteelt of als boomgaard en deze integraal aan te duiden als verstoord; De betreffende kaarten geven geen inzicht of sprake is van hoog- of laagstamfruit en evenmin of sprake is van verstoring van de ondergrond. Archeologisch onderzoek[23] in het rivierengebied laat regelmatig zien dat bij percelen die als boomgaard ingericht zijn/waren, niet of nauwelijks bodemverstoringen aanwezig zijn die dieper reiken dan de bouwvoor (30 cm). Het archeologisch relevante vlak, over het

[19] https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=68367c90c4bf493b801c844754005321
[20] https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=a6fdb97f0c6947e8ae3e2e8dc6afb36b
[21] https://www.pdok.nl/introductie/-/article/basisregistratie-gewaspercelen-brp-
[22] Boshoven, 2020
[23] In de vorm van proefsleuven of opgravingen

algemeen direct onder de bouwvoor gelegen, blijkt veelal intact (zie bijvoorbeeld figuur 11). Lokaal kunnen binnen dergelijke percelen wel zones te duiden zijn waar verstoringen van 40 cm diep (of meer) aanwezig zijn, maar zoals uit de meeste archeologische onderzoeken blijkt, beperkt het verstoorde grondpakket veelal maar zo'n 30 cm (of slechts 20 cm).

Figuur 11. Profielfoto van een proefsleuvenonderzoek op een perceel direct noordelijk van de Provinciale weg ter hoogte van Ommeren waar een bouwvoor van zo'n 30 cm zichtbaar is met bijna direct daaronder een donker gekleurde cultuurlaag uit de Romeinse tijd/vroege middeleeuwen (Foto RAAP). Het betreffende perceel is in de periode tussen 1967 en 1990 in gebruik geweest als boomgaard.

- Bodemloket: de op bodemloket.nl weergegeven saneringslocaties zijn niet gebruikt, aangezien de weergegeven informatie niet betrouwbaar is (deze onbetrouwbaarheid bleek o.a. bij de actualisatie van de verwachtingenkaart van gemeente Veenendaal).

GIS-bestand met bodemverstoringen

De bodemverstoringen zijn als polygonen opgeslagen in een GIS-bestand (esri-shp). In het GIS-bestand zijn de volgende velden aangemaakt (bij keuzevelden zijn ook de mogelijke waarden weergegeven):

Attribuutnaam	Omschrijving	Attribuutopbouw

id	(identiek) identificatienummer	numeriek
type	type verstoring	keuzeveld (tekst, 50 karakters): - Afgegraven - Geëgaliseerd - Opgehoogd - Vergraven - Leidingtracé
diepte	globale diepte tot waar de verstoring reikt (dan wel hoogte bij ophogingen). Soms is verstoringsdiepte niet bekend	tekst (20 karakters)
bron	bron waarvan de verstoring afkomstig is (bijvoorbeeld AHN3, bodemkaart, vergraven gronden)	tekst (250 karakters)
bron_omsch	nadere beschrijving van de verstoring (bijvoorbeeld type of datering).	tekst (250 karakters)

3 Landschaps- en verwachtingsmodel

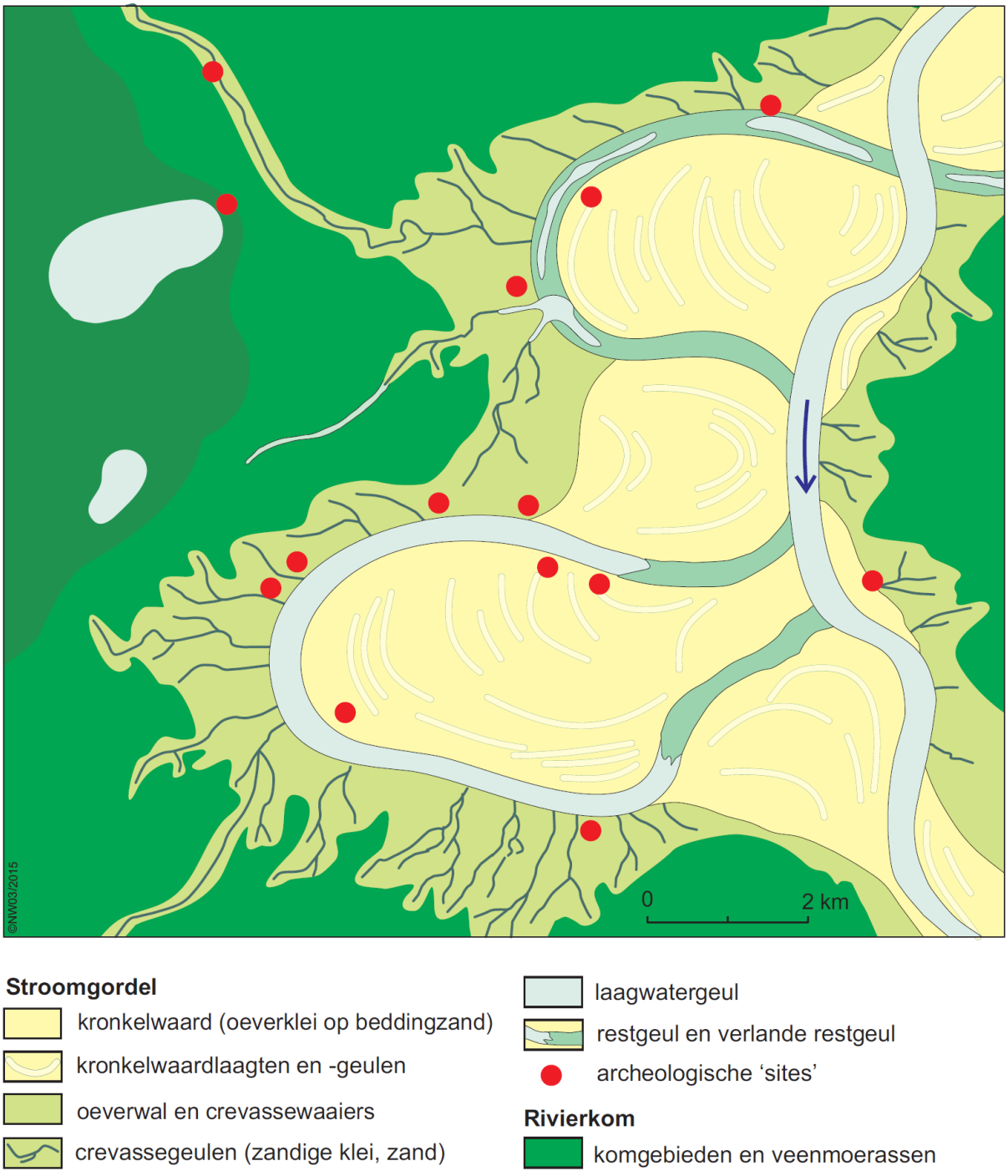
3.1 Inleiding

Het natuurlijke landschap van de gemeente Buren wordt gekenmerkt door een complex stelsel van voormalige actieve rivierlopen van de Rijn die hier gedurende duizenden jaren actief zijn geweest. Al tienduizenden jaren stroomt deze rivier door het landschap van de gemeente. De grote hoeveelheden klei en zand die de Rijn door de loop van deze honderden eeuwen meenam en hier heeft achtergelaten, hebben het landschap danig veranderd en opgehoogd.

In de laatste ijstijd(75.000-15.000 jaar geleden) bracht stromend water eerst grof zand en grind. Daarna, tot zeker 7000 jaar geleden, volgden de rivieren diep ingesleten dalen omgeven door oude rivierterrassen. In deze dalen werden door de Rijn dikke pakketten zand en klei achtergelaten. Toen het tegen het einde van de ijstijd warmer werd, smolten de reusachtige ijsmassa's. De enorme hoeveelheid smeltwater deed de zeespiegel stijgen, waardoor de Noordzeekust steeds verder landinwaarts werd gedrongen. Mede hierdoor raakten de oude rivierdalen langzaam opgevuld met klei en zand.

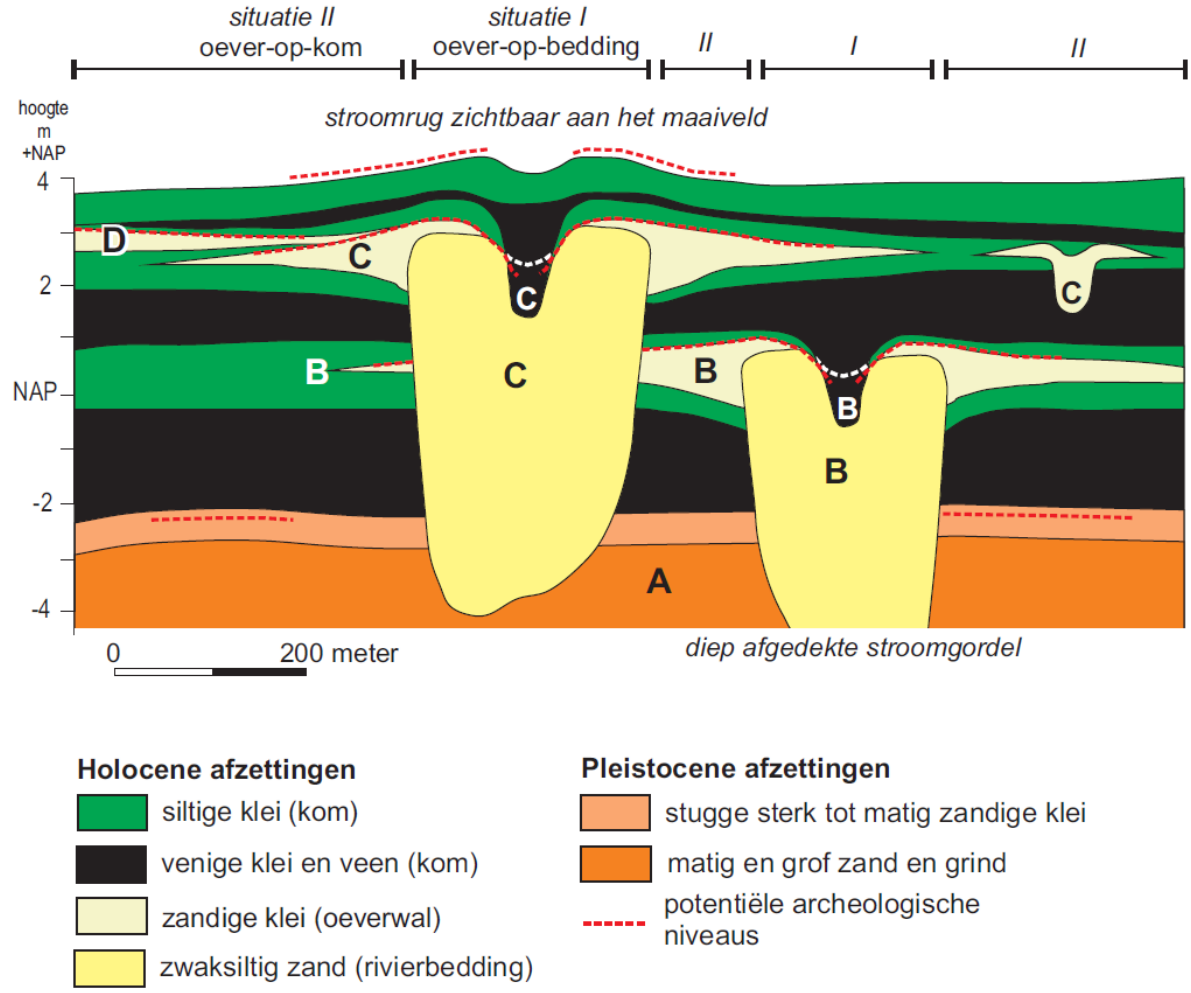
Na 7000 jaar geleden was van het oude terrassenlandschap niet veel meer zichtbaar. Er restte een door klei en veen uitgevlakt landschap waar de rivieren frank en vrij doorheen konden stromen. Bij elk hoog water lieten ze dunne laagjes zand en klei op hun oevers achter. Uit al die opgestapelde laagjes ontstonden langgerekte en hoger gelegen ruggen (oeverwallen) in het verder natte en moerassige rivierenlandschap (figuur 12). Deze hoger gelegen gronden waren gewilde locaties om te wonen. Er kwamen weinig overstromingen voor en de zandige kleibodems waren goed te bewerken en zeer vruchtbaar. De rivieren zelf boden voedsel in de vorm van vis en gevogelte, en vormden bevaarbare routes door het grotendeels ontoegankelijke moeras.

Na verloop van tijd verlegden de rivieren hun loop, en zo is er op verschillende diepten een hele kluwen aan oude verlaten rivierlopen in de bodem achtergebleven (figuur 13). Ze zijn te herkennen aan lange linten met rivierzand (de zandbanen) en zandige klei in de ondergrond. Dit worden stroomgordels genoemd. Van de meeste stroomgordels is vrij precies bekend wanneer ze ontstonden en wanneer ze in onbruik raakten. Als vuistregel geldt: hoe dieper ze in de ondergrond worden teruggevonden, hoe ouder ze zijn.

Figuur 12. Geomorfologie van een meanderende rivier. Bij hoog water legt de rivier dunne laagjes zand en klei op het omringende landschap neer die mettertijd lage ruggetjes of oeverwallen vormen. Op de oeverwallen aan de buitenbochten (oever-op-kom) ontstaan bij hoogwater doorbraakgeulen en doorbraakwaaiers (crevassen). De crevassen voeren het water de lager gelegen kom in en kunnen zich ontwikkelen tot miniatuur-rivieren, die hun eigen oeverwalletjes vormen. Door de hoeveelheid water in de rivierbedding, de stroomsnelheid en de meegevoerde zand- en kleideeltjes gaan rivieren soms kronkelen (meanderen). Door erosie van de buitenbochtoever en het neerleggen van zand in de binnenbocht, verplaatsen de meanderbochten zich buitenwaarts en stroomafwaarts. Zo ontstaan kronkelwaarden (met kronkelwaardruggen en -geulen). Het kronkelen gaat net zolang door totdat de rivier de eigen bocht kan afsnijden. De geulen van de afgesneden bochten raken daarna geleidelijk opgevuld met klei (verlanden) en worden restgeulen genoemd. In de restgeulen kunnen meren

met stilstaand water en veen ontstaan (hoefijzermeren). Dit vanuit de rivier gevormde landschap wordt door geologen aangeduid met het verzamelbegrip stroomgordel (of stroomrug).

Figuur 13. Schematische lithogenetische doorsnede door het centrale rivierengebied met enkele gehanteerde begrippen, de relatieve fasering van afzettingen (A t/m E) en een indicatie van potentiële archeologische niveaus. Riviersysteem C heeft tevens crevassegeulen gevormd. Riviersysteem D heeft alleen oeverafzettingen (oeverwal) achtergelaten.

3.1.1 De ondergrond in gemeente Buren

Het landschap van de gemeente Buren laat dus niet alleen in het platte vlak een wirwar van oude rivierlopen zien. Ook in de diepte stapelen de opeenvolgende rivierlandschappen zich op. In al die bodemlagen is de ontstaansgeschiedenis van het gebied als het ware vastgelegd. Ook de resten van huizen, stallen, begravingen en huisraad van de vroegere bewoners zijn in die lagen bewaard gebleven. Zodoende bezit Buren een rijk en zeer divers bodemarchief.

Op de diepere afgedekte stroomruggen (kaartbijlage 2:diep gelegen rivierstroomgordels) komen vindplaatsen uit het mesolithicum of vroeg neolithicum voor (ouder dan 3600 v. Chr). In de ondieper gelegen stroomgordels blijken alleenstaande boerderijen uit de bronstijd (4000 tot 2800 jaar geleden)

veel voor te komen. Daarboven zijn kleilagen met archeologische resten uit de ijzertijd en Romeinse tijd ontstaan (2800 tot 1600 jaar geleden). Deze komen nog minder diep onder het huidige maaiveld voor. Uit deze periode zijn resten van gehuchten en dorpjes bekend. Het rivierengebied was toen al dichtbevolkt. In de middeleeuwen ontstonden langs de rivieren de eerste echte dorpen en steden en begonnen de bewoners zich tegen het hoogwater te beschermen door kleine dijkjes te bouwen. Hierna kon de ontginning van de nattere moerassen starten. Het alomtegenwoordige gevaar van dijkdoorbraken is er de oorzaak van dat veel boerderijen op kunstmatig opgeworpen woonheuvels zijn gebouwd.

3.2 Datastructuur

RAAP hanteert voor zijn vlakdekkende landschapskarteringen een eigen karteringsmodel dat zowel geomorfogenetische eigenschappen combineert met archeologische verwachtingen in zogenaamde profieltypen. De profieltypen doen een uitspraak over de verwachte diepteligging van de (veelal verschillende) archeologische niveaus (zie figuur 13).

Profieltype	Verwachte dichtheid archeologische resten en mate van conservering	Verwachting
binnendijks gebied		
1	oever-op-bedding (meandergordels), crevasses en rivierduinen	hoge verwachting
2	oeverafzettingen van nabijgelegen riviersystemen ingeschakeld in komklei (oever-op-kom afzettingen)	middelmatige verwachting
3	stroomgordels met eindfasedatering ouder dan 3600 voor Chr. en dieper gelegen vroegholocene rivierdalen	middelmatige verwachting
4	rivierkom	lage verwachting
5	oeverafzettingen op dieper gelegen stroomgordel (eindfasedatering ouder dan 3600 voor Chr.)	middelmatige verwachting op onbekende verwachting
buitendijks gebied		
11	uiterwaard	archeologische verwachting vanaf Romeinse tijd
12	uiterwaard	archeologische verwachting vanaf vroege middeleeuwen
13	uiterwaard	archeologische verwachting vanaf late middeleeuwen
14	uiterwaard	archeologische verwachting voor nieuwe tijd
water		
600	water	verwachting voor watergerelateerde archeologie
610	(opgevulde) restgeul	verwachting voor watergerelateerde archeologische resten
overig		
999	verstoord	geen verwachting

Tabel 9. Profieltypen voor de archeologische verwachtingswaarden.

Daarnaast is in de GIS-tabellen andersoortige informatie geregistreerd zoals de geomorfologische typeringen en de registratiecodes zoals die gebruikt worden voor de paleogeografische kaartseries. Zie verder tabel 8 voor het datamodel en de verzamelde gegevens. Met behulp van dit vlakkenbestand zijn meerdere thematische kaarten (aardkundige eenheden, verwachtingen, bodemeenheden, hoofdlandschappen) te genereren op verschillende kaartschalen.

3.3 Aanpassing geomorfogenetische grenzen en verwachtingsmodel

Door het invoegen van de GIS-gegevens behorende bij de vernieuwde paleogeografische kaart van het Nederlandse rivierengebied[24] is op verschillende plaatsen de grens van landschappelijke eenheden aangepast. Met name de begrenzing van een aantal meandergordels (de zandbanen/het beddingzand van fossiele rivierlopen, zie tabel 10; bijlage 2) is al dan niet ingrijpend gewijzigd. Het archeologische verwachtingsmodel voor deze fossiele rivierlopen (en de aangrenzende oeverwallen) is ongewijzigd gebleven; alleen de grenzen zijn aangepast aan de actuele inzichten. Voor het archeologische verwachtingsmodel geldt derhalve onverminderd de beschrijving in hoofdstuk 5 van Botman & Benjamins (2008).

Wel is voor het uiterwaardgebied van de Nederrijn en Lek een aangepaste verwachting opgesteld. Direct langs de dijk zijn een aantal gebieden te duiden waar de betreffende stroomgordel in Romeinse tijd of vroege middeleeuwen actief was, en is de geul in de loop van de tijd richting huidige rivierloop gemigreerd. Hierdoor kan aan de uiterwaard een specifieke verwachting worden toegekend. Tot aan de bedijking (ca. 12^{e} eeuw) was de oeverwal van de actieve rivier geschikt voor bewoning (zoals buitendijkse vindplaatsen bij Rijswijk hebben aangetoond)[25]. Na de bedijking vindt bewoning alleen plaats binnendijks. Het buitendijkse gebied is dan alleen nog maar incidenteel in gebruik; zo zijn er in late middeleeuwen en nieuwe tijd steenovens en ook windmolens gebouwd.

Aangepast verwachtingsmodel: laatpleistocene en vroegholocene rivierdalen

Tot zeker het vroeg neolithicum bestond het centrale rivierengebied uit een terrassenlandschap met rivierdalen, hogere (droge) rivierterrassen en rivierduinen.[26] Vooral van rivierduinen is al decennia bekend dat deze belangrijke ‘leefgebieden’ vormden en staan in archeologische verwachtingsmodellen doorgaans een hoge verwachte dichtheid aan archeologische resten aangeduid. Dat geldt niet voor de dieper gelegen (>2-3 m[27]) terrassen en de rivierdalen. Naast de rivierduinen kunnen vooral ook de terrasranden van (markante) rivierdalen gedurende duizenden jaren hooggelegen terreinen hebben gevormd die aantrekkelijk waren als vestigingslocatie. Ook binnen deze geomorfologische (deel)gebieden worden grotere vondstrijke terreinen gevonden. [28] Deze archeologische complexen (met name uit het mesolithicum en het (vroeg) neolithicum) worden meestal gekarakteriseerd door een vondststrooiing met een hoge tot matig hoge dichtheid aan archeologisch vondstmateriaal (houtskool, dierlijke resten, stenen artefacten en dergelijke), en in mindere mate door een sporenniveau. Veelal bevatten de flanken van de terrasranden stratigrafisch gescheiden, vondstrijke lagen.

[24] Cohen e.a. 2012. Digitale dataset: https://easy.dans.knaw.nl/ui/datasets/id/easy-dataset:52125
[25] Hesseling, 2018
26 Cohen e.a. 2009
27 Cohen e.a. 2009
28 Zie voor dergelijke complexen bijvoorbeeld recent archeologisch onderzoek in de Waalsprong en de Schuytgraaf (Haarhuis, 1996 & 1998), 't Klumke te Nijmegen-Oosterhout (Ball & Van der Broeke, 2007) en potentiele sites binnen het tracé van de (verlengde) A15 (Goossens e.a. 2013).

In hoeverre ook binnen het gemeentegebied dergelijke archeologische vindplaatsen voorkomen is onbekend. Van dit, door midden- en laatholocene rivierafzettingen afgedekte terrassenlandschap is, zowel in geomorfologische als archeologische zin, niet veel bekend. Cohen en Stouthamer (2012) hebben de stroomgordelkaart uitgebreid met een reconstructie van het vroegholocene rivierdal, maar dit is grotendeels gebaseerd op theoretische modellen. Er zijn simpelweg te weinig boorgegevens beschikbaar om de rivierdalen en de ouderdom ervan gedetailleerd in kaart te brengen, laat staan uitspraken te doen over de archeologische betekenis. Indien archeologische sporen zich hier voordoen, zullen deze (gezien de opslibbingsgeschiedenis) betrekking hebben op het laat paleolithicum, mesolithicum en vroeg neolithicum. Dit zijn de perioden waarvan tot op heden in dit deel van het rivierengebied relatief weinig bekend is en waarvan het aantal vindplaatsen (buiten de rivierduinen) op één à twee handen te tellen is. Vooral de diepe ligging (vaak meer dan 4 meter) heeft het aantal goed gedocumenteerde waarnemingen beperkt. De waarnemingen hebben vooral betrekking op gebieden (zoals de oostelijke Betuwe (regio Elst/ Bemmel) en het oostelijke deel van het Land van Maas en Waal (oostelijk van Druten). Een uitspraak over een archeologische verwachting is al met al moeilijk te geven.

ID	Stroomgordelnaam	Begin Datering (C14 BP)	Begin Periode	Eind Datering 14C BP	Eind Periode	Verwachting
305	Nederrijn_bedijkt	2500	IJZV	0	NTC	aangepast
301	Lek_bedijkt	1950	IJZL	0	NTC	aangepast
103	Mars-Oude_Rijn	1915	IJZL	326	NTA	hoog
97	Linge	2160	IJZM	643	LMEA	hoog
116	Nederrijn_onbedijkt	2500	IJZV	850	LMEA	hoog
91	Lek_onbedijkt	1950	IJZL	850	LMEA	hoog
199	Zoel-crevasse	1000	VMED	850	LMEA	hoog
144	Redichem	2200	IJZM	1000	VMED	hoog
95	Lienden	1915	IJZL	1200	VMEC	hoog
369	Buren-Ravenswaay	2410	IJZV	1500	ROML	hoog
143	Ravenswaay	2200	IJZM	1500	ROML	hoog
395	Lek-vroeg	1950	ROMVB	1500	VMEB	hoog
13	Avezaath	2410	IJZV	1842	ROMLA	hoog
34	Buren	2410	IJZV	1842	ROMLA	hoog
260	Nederrijn-Rhenen-WijkbD	5595	NEOVB	1915	ROMMA	hoog
77	Ingen	2700	BRONSL	1915	ROMLA	hoog
126	Ommeren	5530	NEOVB	2100	IJZL	hoog
64	Herveld	4755	NEOMA	2200	IJZL	hoog
51	Gellicum	2580	BRONSL	2200	IJZL	hoog
164	Tweesluizen	2410	IJZV	2200	IJZL	hoog
45	Erichem	4376	NEOMB	2420	IJZV	hoog
200	Zoelen	4376	NEOMB	2420	IJZV	hoog
360	Erichem beneden	3000	BRONSMB	2420	IJZV	hoog
74	Houten	3795	NEOLA	2590	IJZM	hoog
63	Hennisdijk	3818	NEOLA	3050	BRONSL	hoog

123	Ochten	4610	NEOMA	3290	BRONSM	hoog
182	Westerveld	4000	NEOLA	3290	BRONSMB	hoog
181	Werkhoven	5660	NEOVB	3700	BRONSV	hoog
47	Esterweg	4820	NEOMA	3818	NEOLB	hoog
82	Kesteren	4500	NEOMB	4000	NEOLA	hoog
150	Schaik	5285	NEOVB	4240	NEOLA	hoog
372	Veedijk	5105	NEOMA	4500	NEOMB	hoog
201	Zoelmond	5350	NEOVB	4620	NEOMB	hoog
145	Regulieren	5350	NEOVB	4820	NEOMA	middelmatig
104	Maurik	6200	NEOVA	5350	NEOMA	middelmatig
170	Vretstrooi	6100	MESOL	5660	NEOVB	middelmatig
1000	Rivierkom	nvt	nvt	nvt	nvt	laag
2000	Oeverwal	nvt	nvt	nvt	nvt	middelmatig
5000	Rivierduin	Onbekend	Onbekend	Onbekend	vanaf PALEOL	hoog

Tabel 10. Naam, nummer en begin- en eindfasedatering van fossiele riviersystemen die binnen de gemeente Buren actief zijn geweest (bron: Cohen e.a. 2012).

3.4 Van verwachtingsmodel naar beleidskaart

Om een beeld te krijgen van de bekende en te verwachten archeologische overblijfselen is de structuur van de aardkundige ondergrond in kaart gebracht. Immers: waar men in het verleden woonde, werd mede bepaald door de plek in het landschap. Op die aardkundige ondergrond zijn de bekende archeologische overblijfselen weergegeven. De bekende waarden zijn geïnventariseerd aan de hand van landelijke archeologische databases, maar ook van de collecties van amateurarcheologen en de kennis van professionals uit de regio, van historisch kaart- en luchtfotomateriaal en op basis van zeer nauwkeurige hoogtemetingen. De jongste opgenomen vindplaatsen dateren uit de Tweede Wereldoorlog.

De combinatie van aardkundige ondergrond, de dichtheid van bekende vindplaatsen en *expert judgement* waar mensen in het verleden wonden en activiteiten ontplooiden uit vergelijkbare landschappen leidde tot het opstellen van een verwachtingsmodel: waar is de verwachte dichtheid aan archeologische resten hoog en waar laag? Waar is sprake van zekere vindplaatsen, en waar worden ze verwacht? Aan de hand van dit verwachtingsmodel is de aardkundige kaart omgezet naar een verwachtingskaart. Die verwachtingskaart is op basis van een analyse van de vondstdichtheid (zie tabel 11) en vergelijking met planologische regimes in aangrenzende gemeenten vertaald naar een (concept)beleidskaart.

3.4.1 Vondstdichtheid per waarde-/verwachtingszone

Omschrijving	Oppervlakte (km^2)	Vondstlocaties (ARCHIS en overige bronnen)	Dichtheid vondstlocaties (aantal vondstlocaties/km^2)
Archeologisch rijksmonument	0,017	1	60,4
AMK-terrein	4,42	402	90,9
vindplaats (op basis van diverse bronnen)	10,38	364	35,1
omgrachtingen	0,028	2	72,4
zoekzone Limes	5,97	87	14,6
hoge verwachting	57,74	351	6,1
middelmatige verwachting	31,70	137	4,3
lage verwachting/middelmatig dieper dan 1,5 m	0,697	0	0,0
lage verwachting	23,82	36	1,5
watergerelateerde verwachting	2,26	10	4,4
geen verwachting	5,92	77	13,4

Tabel 11. Dichtheid aan vondstlocaties per waarde-/verwachtingszone.

Van de verschillende waarden- en verwachtingengebieden is het oppervlak berekend en tevens is bepaald hoeveel vondstlocaties (ARCHIS en overige bronnen) in de betreffende zones aanwezig zijn. Op basis van deze gegevens is de dichtheid van vondstlocaties berekend. Uit de tabel met de resultaten kan worden geconcludeerd dat in de zones met archeologische waarden een beduidend hogere dichtheid aan vondstlocaties aanwezig is dan in de zones met verwachtingen. Ook binnen de verschillende verwachtingszones blijkt dat de dichtheid aan vondstlocaties vele malen hoger is in de zoekzone van de Limes en hoge verwachtingen ten opzichte van de lage verwachtingen en daarmee het verwachtingsmodel bevestigen..

Wel dient te worden opgemerkt dat het in eerste instantie het hoge aantal vondstlocaties in de zones zonder archeologische verwachting hoog is, maar dit is te verklaren door het feit dat deze vondsten zijn gedaan in de periode dat het betreffende gebied nog niet ontgrond/ontzand was, of dat de vondsten zijn gedaan tijdens de graafwerkzaamheden.

Daarnaast dient men zich er van bewust te zijn dat de analyse van dichtheid aan vondstlocaties niet allesbepalend is, aangezien er diverse gebieden in de gemeente zijn te duiden waar het archeologisch relevante niveau dermate diep zit (bijvoorbeeld tussen 0,5 en 1,0 m –mv) dat er geen vondsten uit deze laag bekend zijn, terwijl er wel vindplaatsen aanwezig kunnen zijn.

4 Archeologiebeleid: wet- en regelgeving

4.1 Inleiding

Een archeologische beleidskaart is in feite de vertaling van alle gewogen en gewaardeerde informatie van het verwachtingsmodel. De beleidskaart laat zien welke gebieden gemeente Buren waardevol vindt en welke gebieden die status niet hebben en daarmee zijn aangemerkt als verwachtingsgebied. Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen moet hier nog maar blijken of de betreffende plannen of ingrepen waardevolle archeologie beschadigen.

Gemeente Buren wil graag in de pas lopen met landelijke wet- en regelgeving. Tevens wil ze haar eigen beleid zo goed mogelijk laten aansluiten bij omliggende gemeenten als West Betuwe, Neder-Betuwe en Culemborg. Voordat in paragraaf 5.3 nader wordt ingegaan op de nieuwe gemeentelijke beleidskaart, wordt eerst in dit hoofdstuk de relevante wet- en regelgeving op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau gesproken. Dit kader is nodig om het gemeentelijke beleid in de juiste context te kunnen plaatsen. Daarnaast is het belangrijk om de verschillende verantwoordelijkheden te schetsen. De Omgevingswet speelt daarbij een belangrijke rol.

4.2 Rijksoverheid

Erfgoedwet en Besluit Erfgoedwet archeologie

Op 1 juli 2016 trad de Erfgoedwet in werking. Deze verving de Monumentenwet 1988 waarin archeologie sinds 1 juli 2007 middels de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) was geregeld. De Erfgoedwet regelt het behoud en beheer van Nederlands erfgoed via één integrale wet. Naast aanwijzing van archeologische en gebouwde monumenten regelt de Erfgoedwet een groot aantal andere zaken zoals collectiebeheer van staats cultuurgoed, de aanwijzing van (internationaal) cultuurgoed (UNESCO-verdrag) en verzamelingen en teruggave van buitenlandse cultuurgoederen op basis van internationale verdragen. De afzonderlijke wetten die dit voorheen mogelijk maakten zijn vervallen.

In hoofdstuk 5 van de Erfgoedwet zijn achtereenvolgens vastgelegd:

- algemene opgravingsverbod (art. 5.1),
- certificering van archeologisch onderzoek (art. 5.2 t/m art. 5.6),
- vondsteigendom (art. 5.7),
- depotfunctie (art. 5.8 en 5.9),
- meldingsplicht archeologische toevalsvondst en waarneming (art. 5.10 en 5.11) en informatiebeheer (art. 5.12 en 5.13)

Nadere regels rond het opgravingsverbod en de certificering zijn uitgewerkt in het Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa, eveneens per 1 juli 2016).

Algemene opgravingsverbod en certificering

Zonder certificaat is het niet toegestaan '(…) handelingen te verrichten met betrekking tot het opsporen, onderzoeken of verwerven van cultuur erfgoed (…)' (waaronder archeologische resten)[29]. Een certificaat is voorbehouden aan een instantie (geen individu) die voldoende heeft aangetoond opgravingen op professionele wijze te kunnen uitvoeren. In de praktijk betekent het dat een groot aantal private marktpartijen en een aantal Nederlandse gemeenten zich sinds medio 2016 volgens Beoordelingsrichtlijn (BRL) 4000 archeologie (ondergebracht bij Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer/SIKB) hebben gecertificeerd en aldus archeologisch onderzoek mogen verrichten.[30] Een overzicht met gecertificeerde bedrijven is te vinden op https://www.sikb.nl/archeologie/certificeren-en-registratie/certificaathouders. Het archeologisch onderzoek mag bovendien alleen door medewerkers met het juiste actorschap worden uitgevoerd. Elke medewerker heeft een KNA-actorschap die eveneens bij de SIKB geregistreerd staat. Aan de hand van een persoonlijk registratienummer kan de registratie van een actor worden ingezien (op https://www.actorregistratie.nl/).

Het opgravingsverbod is niet van toepassing op universiteiten en hogescholen. Zij mogen vanuit hun onderwijsdoelstelling archeologische opgravingen verrichten.

Het verbod is evenmin van toepassing op de metaaldetectie, mits de grond niet dieper dan 30 cm onder het landoppervlak verstoord wordt en het niet plaatsvindt binnen monumenten aangewezen door Rijk, provincie of gemeente, of terreinen betreft waar op dat moment een opgraving plaatsvindt (BEa art. 2.1 en 2.2).[31]

Tot slot zijn verenigingen van amateurarcheologie ook uitgezonderd van het opgravingsverbod (BEa art.2.3) als men voldoet aan de volgende vereisten:

1. statutaire vastlegging door de vereniging van de doelstellingen behoud en beoefening van archeologie,
2. het onderzoeksterrein moet door college van B&W zijn vrijgesteld van nader archeologisch onderzoek, en
3. de vereniging niet door derden wordt ingeschakeld om het werk te verrichten.

In alle gevallen is het verboden amateurverenigingen onderzoek te laten verrichten op (voor)beschermde Rijks- of provinciale monumenten. Gemeentelijke monumenten ontbreken in het BEa: een gemeente kan dit zelf regelen via de gemeentelijke erfgoedverordening.

Als het onderzoek is uitgevoerd, overhandigt de vereniging een (verplichte) verslag van het veldwerk aan de Rijksdienst. De vondsten gaan naar het betreffende bodemvondstendepot. Omgevingsdienst Rivierenland coördineert dit proces voor gemeenten via de regioarcheoloog Rivierenland. Een protocol voor inzet van amateurarcheologen is opgenomen in het Handboek archeologie regio Rivierenland.[32]

In principe is het ook nog mogelijk een vergunning- of certificaathouder uit een ander EU-lidstaat toe te staan archeologisch onderzoek te verrichten. Dit kan voorkomen wanneer een buitenlandse archeologische instantie een Europese aanbesteding van een werk in Nederland gegund krijgt.

[29] Artikel 5.1 Erfgoedwet
[30] Volgens de Kwaltiteisnorm Nederlandse Archeologie (KNA) protocollen landbodems 4001 (Programma van Eisen), 4002 (bureuaonderzoek), 4003 (inventariserend veldonderzoek), 4004 (opgraven), 4006 (specialistisch onderzoek) en waterbodems 410 inventariserend onderzoek, 4104 (opgraven), 4107 (archeologische begeleiding).
[31] Zie ook paragraaf 5.3.11
[32] Stiller& Van Oort 2018; www.odrivierenland.nl

Tegenwoordig opereren in het zuiden van ons land incidenteel Belgische bedrijven op de Nederlandse archeologiemarkt. Zij moeten wel aan kunnen tonen dat hun niveau gelijkwaardig is aan BRL 4000.

Figuur 14. infographic met de geldende uitzonderingen op de certificeringsplicht (bron RCE).

Vondsteigendom en meldplicht archeologische toevalsvondsten

Er is vaak onduidelijkheid over eigendom van archeologische vondsten. Het eigendom uit een opgraving (of ander archeologisch veldonderzoek waarvoor een certificaat nodig is) berust in de eerste plaats bij de provincie waar de vondst is aangetroffen. Als een gemeente een aangewezen depot heeft dan gaan de vondsten naar het depot van die gemeente. In Rivierenland beschikt geen enkele gemeente over een aangewezen depot.[33] Er zijn strikte regels verbonden aan de instandhouding van een depot en de opslag van archeologische vondsten.[34]

Over de meldingsplicht van archeologische toevalsvondsten bestaat ook vaak onduidelijkheid. Als men bij werkzaamheden anders dan het doen van opgravingen iets vindt ‘waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologische vondst betreft’, moet dit zo spoedig worden gemeld bij Onze Minister. Hiermee wordt de Minister van OC&W bedoeld. Namens de Minister treedt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op als instantie waar de toevalsvondst feitelijk moet worden gemeld. Het niet melden is een economisch delict.[35] (

[33] De Gelderse gemeenten met een eigen depot zijn Arnhem, Nijmegen en Zutphen
[34] KNA protol 4010 (depotbeheer)
[35] Wet op de economische delicten art. 1a onderdeel 2

De onduidelijkheid gaat over het verschil tussen meldingsplicht bij een toevalsvondst in het veld en registratie van een vondst ten behoeve van de informatievoorziening in het centrale archeologisch informatiesysteem Archis. Op basis van art. 5.10 lid 2 Erfgoedwet kan Onze Minister (lees RCE) besluiten een rechtmatig eigenaar van de vondst verplichten deze tot zes maanden ter beschikking te houden voor wetenschappelijk onderzoek.[36] Dat betekent dat de vondst niet vernietigd mag worden. In theorie zou het zo kunnen zijn dat vondsten, dus tastbaar materiaal van aardewerk, hout, metaal, steen, glas, etc. opzij gezet worden en de werkzaamheden die men op dat moment uitvoert gewoon doorgang kunnen vinden. Hierbij wordt vaak vergeten dat grondsporen en structuren ook onderdeel uitmaken van de vindplaats. De context van de vondst is minstens zo belangrijk als de vondst zelf. Om vast te stellen of de toevalsvondst van (inter)nationaal belang is, zal dus eerst een archeoloog ter plaatse moeten zijn om de situatie te beoordelen.

Die vondst moet uiteraard en allereest ook geregistreerd worden. Dat kan via het vondstmeldingsformulier op de site van RCE (hier te vinden https://formulier.cultureelerfgoed.nl/archis/vondstmeldingsformulier). In de praktijk registreert een vinder zelden zelf een vondst (in een gemeente als Buren gemiddeld minder dan 1 keer per jaar, dat geldt overigens ook voor omliggende gemeenten). Vaak richt een vinder zich tot de plaatselijke vereniging van amateurarcheologen of de gemeente die dan de melding én registratie verzorgt. Als de Omgevingswet in werking treedt, wijzigt dit: bevoegd gezag voor een archeologische toevalsvondst van algemeen belang is college van B&W van de gemeente waar de vondst zich voordoet. Uitzondering: de bevoegdheid ligt nog steeds bij Onze Minister van OCW als de archeologische toevalsvondst van algemeen belang ook van nationaal belang is. De gemeentelijke overheid en de Rijksoverheid zijn verplicht informatie hierover uit te wisselen (zie art. 19,8 Ow, en ook art. 19.3 voor de doormeldings- en informatieplicht bij een ongewoon voorval). In de dagelijkse praktijk in Rivierenland krijgen vergunninghouders, ontwikkelaars en aannemers al het verzoek de vondst niet alleen bij Onze Minister maar tevens ook bij de gemeente te melden zodat de betreffende instanties op de hoogte zijn en passende vervolgmaatregelen kunnen nemen.

Toevalsvondsten gemeld in Archis worden geen eigendom van de depots. Het eigendom van toevalsvondsten is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Hierin worden drie soorten eigendom onderscheiden:[37]

1. Onbeheerde zaken – Dit zijn zaken met een eigenaar. Als de eigenaar zich niet binnen een jaar meldt dan vervallen de spullen aan de vinder.
2. Schatvondsten – Dit zijn (waardevolle) spullen die zo lang in de grond verborgen hebben gelegen dat de eigenaar niet meer opgespoord kan worden. De vinder moet de vondsten melden om o.a. te bepalen of nog een rechtmatig eigenaar in beeld is. Als die er niet blijkt te zijn, worden de vondsten eigendom van zowel de vinder als de eigenaar van de grond (beiden hebben recht op 50% van de vondst).
3. Zaken die niemand meer toebehoren – Onbelangrijke spullen zonder veel waarde (afval bijvoorbeeld).

[36] In de praktijk is deze periode veel korter, zie ook Teters (2014)
[37] Erfgoedinspectie, 2012: Grenzen overschreden? Onderzoek naar onrechtmatig handelen op de gebieden van archeologie en archieven. Den Haag.

Omgevingswet

De belangrijkste pijler van de archeologische monumentenzorg naast de Erfgoedwet is de Omgevingswet (Ow). De scheiding laat zich het best als volgt typeren:

- De duiding van cultureel erfgoed en zorg voor cultuurgoederen in overheidsbezit staat in de Erfgoedwet.
- De omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet.

Naar verwachting zal de Omgevingswet per 1 januari 2022 in werking treden. Delen uit Monumentenwet 1988 gaan op in de Omgevingswet. Tot die tijd blijven door overgangsrecht (geregeld in hoofdstuk 9 Erfgoedwet) de relevante bepalingen rechtskracht houden.

Om de Omgevingswet uit te kunnen voeren krijgen gemeentelijke overheden de beschikking over een aantal instrumenten:

1. Omgevingsvisie – hierin worden de gemeentelijke lange termijn doelen en ambities vastgelegd voor de fysieke leefomgeving. Er wordt een omgevingsvisie voor het gehele gemeentelijke grondgebied vastgesteld. De omgevingsvisie is verplicht.
2. Omgevingsplan – bevat alle regels over de fysieke leefomgeving binnen de gemeente. Er wordt per gemeente een omgevingsplan vastgesteld. Het omgevingsplan is verplicht.
3. Omgevingsvergunning – Vergunningstelsel voor het uitvoeren van een of meerder activiteiten. Op basis van het omgevingsplan kan het voor een initiatiefnemer noodzakelijk zijn een omgevingsvergunning aan te vragen. Aan dit stelsel is toezicht en handhaving gekoppeld.
4. Programma – een flexibel instrument dat ingezet kan worden om bepaalde doelstellingen gefaseerd te realiseren. Niet verplicht.
5. Projectprocedure (projectbesluit) – Hiermee kunnen grootschalige projecten mogelijk worden gemaakt.

Voor archeologie zijn de eerste drie instrumenten het meest relevant.

Archeologie maakt in de wet onderdeel uit van cultureel erfgoed binnen de fysieke leefomgeving (Ow art. 1.2 lid 2i). Bij de uitoefening van bestuurlijke taken en bevoegdheden houden overheden (gemeente, provincie, Rijk of een waterschap) rekening met de samenhang van de relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving (art. 2.1. lid 2). Het behoud van cultureel erfgoed en werelderfgoed kan daarbij van toepassing zijn (art. 2.1. lid 3). In omgevingsverordeningen (art. 2.27) en omgevingsplannen en projectbesluiten (art. 2.28) legt het Rijk verplichte instructieregels op voor het behoud van cultureel erfgoed en werelderfgoed. Daar moet dus rekening mee gehouden worden.

De nadere uitwerking van de wet gaat via vier AMvB's:

1. Omgevingsbesluit (invoeringsbesluit Omgevingswet),
2. Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl),
3. Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en
4. Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In de Omgevingswet wordt gesproken van activiteiten, handelingen die uitgevoerd worden om iets te realiseren. De grondslagen voor de activiteiten die cultureel erfgoed (art. 4.3 lid 1h) of werelderfgoed

(art. 4.3. lid 1i) betreffen zijn in de Omgevingswet opgenomen. In de eerste plaats wordt behoud van het erfgoed nagestreefd. Vernieling en beschadiging moet worden voorkomen (art. 4.28 en art. 4.29). De activiteit rijksmonumentenactiviteit is nader uitgewerkt in het Bal (hoofdstuk 13, art. 13.1 t/m 13.13). Evenals in de huidige Wabo is het verboden te handelen in strijd met een voorschrift van een omgevingsvergunning. In de Omgevingswet is dit een omgevingsplanactiviteit gericht op archeologische monumenten (art. 5.5 lid 1).

Voor de gemeentelijke archeologische monumentenzorg zoals we die nu kennen in de ruimtelijke ordening (Wro) en het omgevingsvergunningstelsel (Wabo) kunnen we vanaf 2022 terecht in het Bkl Paragraaf 5.1.5.5. behandelt cultureel- en werelderfgoed. Artikel 5.130 (behoud cultureel erfgoed) bevat alle relevante onderdelen om archeologisch erfgoed adequaat te borgen, zoals art. 38a van Monumentwet 1988 en art. 3.1.6 lid 5a Besluit ruimtelijke ordening/Bro dat nu nog doen. In het nieuwe artikel wordt gesteld dat in het omgevingsplan in het belang van cultureel erfgoed rekening wordt gehouden met bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten. Hiertoe dienen vervolgens regels voor opgesteld te worden. Nieuw is dat nu gesproken wordt van bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten en niet meer – zoals nu nog het geval is – van aanwezige dan wel te verwachten archeologische monumenten.

Het befaamde art. 41a Mw 1988 komt ook terug in art. 5.130 Bkl (lid 4). De wetgever hanteert sinds 2007 een 100 m^2 grens voor kruimelgevallen bij aanvragen omgevingsvergunning voor bouwen, aanleggen/werken geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden. De gemeenteraad kan hiervan (beredeneerd) afwijken (striktere begrenzing vaststellen maar ook ruimere). Dat heeft Buren in 2008 ook gedaan; vooral ook omdat een zeer strikte vrijstellingsgrens c.q. onderzoeksverplichting voor het hele gemeentelijke grondgebied in de praktijk onwerkbaar is. In de Omgevingswet verandert dit niet. De beleidskaart loopt daarmee vooruit op de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

Figuur 15. Scheiding tussen de Erfgoedwet en de Omgevingswet voor wat betreft bepalingen (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort)..

4.3 Provincie Gelderland

Inleiding

Provincies hebben vanuit het Rijk een aantal belangrijke taken ten aanzien van archeologie toebedeeld. Deze taken zijn van invloed op de uitvoering van het archeologisch proces en dus van invloed op de gemeentelijke praktijk. Provincie Gelderland heeft de afgelopen jaren in haar cultuurbeleid ook nadrukkelijk aandacht aan archeologie geschonken.

Erfgoedwet

Provinciale staten kunnen op basis van de Erfgoedwet (art. 3.17) een erfgoedverordening vaststellen. Gelderland heeft hier niet voor gekozen. De provincie heeft geen monumenten aangewezen. Ze kiest ervoor om via beleid erfgoed op andere manieren in de provincie te borgen.

Het eigendom van archeologische vondsten en de daarbij behorende opslag (depots) is zoals eerder aangestipt in de meeste gevallen een zaak van de provincie (par 5.2 Erfgoedwet). Provincie Gelderland rekent het tot de Gelderse basis. Het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten (PDB) van Gelderland staat in Nijmegen en is onderdeel van het Gelders Archeologisch Centrum (GAC). Het is gehuisvest in museum G.M. Kam. Op dit moment vindt een grote verbouwing van het monumentale pand plaats om niet alleen als depot te fungeren maar ook om als kenniscentrum voor publiek toegankelijk te worden. Het pand uit 1922 van de Nijmeegse architect Oscar Leeuw voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Museum G.M. Kam is een onderdeel van het Nijmeegse museum Het Valkhof. De depothouder en de medewerkers zijn hier in dienst. Uitvoerders van archeologisch onderzoek zijn verplicht om binnen twee jaar na einde veldwerk hun vondsten met bijbehorende documentatie aan te leveren (‘pakbon’, volgens KNA specificatie OS17). Het PDB hanteert eigen aanvullende richtlijnen voor aanlevering van vondsten (https://www.museumhetvalkhof.nl/gac/bodemvondsten.html)

Ontgrondingenwet

Het verwijderen van een grondlaag of het verlagen van een (water)bodem kan vergunningplichtig zijn op grond van de Ontgrondingenwet. Die vergunning vraagt men aan bij de betreffende provincie. Gedeputeerde Staten is bevoegd gezag voor ontgrondingen op land, in regionale wateren en het winterbed van Rijkswateren. Omdat het gaat om activiteiten waar de grond geroerd wordt, is het mogelijk dat archeologische resten daarbij verloren gaan: een van de mee te wegen belangen. Provincies stellen een advies op ten behoeve van de vergunning waarin de effecten en consequenties van de activiteit voor archeologie uiteen worden gezet (beoordelingsregels) en welke maatregelen eventueel getroffen moeten worden in het kader van de archeologische monumentenzorg.

Cultuur- en erfgoedbeleid

Op dit moment is Gelders erfgoedbeleid ondergebracht in het Beleids- en uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017-2020 met de titel ‘Beleef het mee!’. Gelderland legt vanouds de nadruk op erfgoed, in deze periode is het vooral het met elkaar mogelijk maken en beleven van erfgoed. Samenwerking vindt plaats in de vorm van erfgoedpacten tussen verenigingen, stichtingen, gemeenten en erfgoedvrijwilligers.

De belangrijkste punten voor archeologie op een rij:

- Romeinse Limes UNESCO Werelderfgoed (zie hieronder)
- Landschap en archeologie – inrichting, bescherming en toegankelijk maken van gebieden met archeologisch erfgoed
- Ondersteuning gemeenten met regioarcheologen (Gelderse basis)
- Verbetering uitvoeringskwaliteit archeologie (o.a. via regioarcheologen)
- Archeologische hotspots openen (i.s.m. Erfgoed Gelderland en GAC)
- Actualisatie kennisagenda archeologie
- Waardenkaarten digitaal toegankelijk maken

De meeste van deze punten zijn de afgelopen jaren gerealiseerd of in uitvoering, mede dankzij de verschillende subsidieregelingen waarover Gelderland beschikt.

De provincie werkt voor de komende bestuursperiode de Kadernota Gaan voor Gaaf Gelderland verder uit. Archeologie is opgenomen onder ambitie 3 natuur en cultuur. De nadruk ligt hier meer op verbinding, verwondering en behoud van historische waarden. Spreiding van het aanbod is belangrijk, er komt aandacht voor de regio, dus ook de Fruitdelta (https://www.gelderland.nl/bestanden/Gelderland/Omgevingsvisie-en-ruimte/DOC_Kadernota_Gaan_voor_Gaaf.pdf).

De regeling regioarcheologie voor Gelderse gemeenten blijft in stand. Dat betekent dat gemeenten binnen regio Rivierenland hiervan gebruik kunnen (blijven) maken. Gemeente Buren doet dit al sinds het begin in 2010.

Romeinse Limes

De Romeinse Limes betreft de grens van het Romeinse Rijk en liep van Engeland, via Nederland en Duitsland tot in Roemenië. Het Nederlandse deel van de Limes en het gedeelte in de Duitse deelstaten Rheinland-Pfaltz en Nordrhein-Westfalen (samen de Neder-Germaanse limes) zijn tot op heden niet beschermd. Op 27 januari 2014 is door de provincies Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland evenals een groot aantal gemeenten, waaronder gemeente Buren, een intentieverklaring Werelderfgoednominatie Romeinse Limes ondertekend (figuur 16). Doel van de nominatie is een betere bescherming, beleving, aandacht en benutting van dit belangrijke archeologische erfgoed.

Figuur 16. Ondertekening van de intentieverklaring Werelderfgoednominatie door toenmalige wethouder mevr. G. van der Donk-van Andel in januari 2014.

In het Beleidsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017 – 2020 van de Provincie Gelderland getiteld 'Beleef het mee!' staat op pagina 35 en 36 het volgende vermeld over de provinciale ambitie: "De Romeinse Limes is een bijzondere archeologische structuur van de noordgrens van het Romeinse Rijk 2000 jaar geleden. De Limes bestond uit verschillende forten en versterkingen. De provincie Gelderland participeert in de Nederlandse Limessamenwerking. Dit betekent dat zij samen met het rijk, de gemeenten en provincies inzetten voor de UNESCO-nominatie, publieksbereik en de bescherming van UNESCO-genomineerde Limes locaties. Zij zorgen voor een goede samenwerking met Duitsland, met wie de gezamenlijke nominatie van de Limes als UNESCO-werelderfgoed wordt voorbereid. Borging van de kwaliteiten van de Limes in ruimtelijke plannen is een bestuurlijke afspraak en rekent de provincie tot de Gelderse basis."

Na een lange voorbereidingsperiode is op 9 januari 2020 het nominatiedossier ingediend bij UNESCO.[38] Hierbij zijn een aantal terreinen in kaart gebracht die voor bescherming in aanmerking komen. De castellumlocatie van Maurik, Mannaricium, maakte lange tijd deel uit van de terreincatalogus. Naar aanleiding van de studie *The Lower German Limes in the Netherlands Scientific assessment of the site selection for the Frontiers of the Roman Empire' Unesco World Heritage Site* (Polak & De Bruin 2016. Nijmegen) kwam naar voren dat gericht veldonderzoek noodzakelijk was om de vindplaats in overweging te nemen. Zover kwam het niet. In de uiteindelijke lijst met te beschermen monumenten is Mannaricium niet opgenomen.

[38] Zie voor een uitgebreide documentatie van het nominatiedossier de website van Limes Werelderfgoed (https://www.limeswerelderfgoed.nl/downloads/onderzoeken-en-rapporten/), geraadpleegd op 24 augustus 2020.

Wel is de begrenzing van de Limeszone als provinciaal belang in omgevingsverordening Gelderland (2014/2018) opgenomen. De kernkwaliteiten van de Romeinse Limes zijn forten (castella), burgerlijke nederzettingen, kampdorpen (vici) grafvelden, de militaire infrastructuur, bestaande uit wegen, waterwerken en wachttorens en scheepswrakken. In de verordening is een tot 4,5 km brede geselecteerd vanaf de gemeentegrens (in de huidige Nederrijn) tot op de overgang van de oeverwal naar het komgebied). Deze begrenzing is in kaartbijlage 1 van huidig rapport weergegeven.

4.4 Gemeente Buren

In het volgende hoofdstuk wordt uitgebreid ingegaan op het archeologiebeleid van ADC Heritage en de huidige actualisatie. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op enkele onderdelen uit het beleid die zijn overgenomen door de gemeente.

Ruimtelijke ordening

Veel Nederlandse gemeenten hebben rond de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg archeologiebeleid op laten stellen. Dat is hoofdzakelijk gedaan om te voldoen aan de wettelijke verplichting om bij vaststelling van een bestemmingsplan of beheersverordening rekening te houden ‘met in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten’ (Mw art. 38a). Gemeente Buren vormde daar geen uitzondering op. Bij het opstellen van bestemmingsplan buitengebied gemeente Buren 2008 (vastgesteld 29 september 2009) fungeerde de kersverse archeologische beleidsadvieskaart als kaartbijlage 2 de onderlegger bij de voorschriften (artikel 49 waarde archeologisch onderzoeksgebied en artikel 50 waarde archeologisch waardevol gebied). Daaropvolgende bestemmingsplannen hebben allemaal min of meer in lijn met de beleidsadvieskaart archeologie als dubbelbestemming bestemd (o.a. reparatieplan buitengebied 2012, buitengebied jaarlijkse herzieningen, buitengebied verblijfsrecreatieterreinen 2013, bestemmingsplan kernen 2013, en diverse herzieningen).

Erfgoedverordening

Tot de vaststelling van de jongste Erfgoedverordening begin 2021 ontbrak de invulling van het archeologisch hoofdstuk. De verordening regelt de aanwijzing van gemeentelijke archeologische monumenten, de instandhouding van deze monumenten en kan voorschriften verbinden aan het verlenen van een omgevingsvergunning mocht het bestemmingsplan hierin niet voorzien. Bij de inwerkingtreding van het Omgevingsplan van rechtswege (1 januari 2022) worden de bestaande verordeningen, die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving zoals een gemeentelijke erfgoedverordening, bevroren. Via overgangsrecht, opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, blijft de werking nog tot de uitgestelde inwerkingtreding van de wet tot 31-12-2029 van kracht. Dit is de uiterste datum waarop bepalingen uit de Erfgoedverordening moeten zijn opgenomen in het Omgevingsplan.

Regioarcheologie

Gemeente Buren maakt sinds september 2010 gebruik van de ondersteunende diensten van de regioarcheoloog Rivierenland. Deze functie is door provincie Gelderland breed uitgezet binnen de zeven regio’s en daarmee is Gelderland de enige Nederlandse provincie die op lokaal niveau ambtelijke archeologische ondersteuning heeft. Gelderland levert jaarlijks een financiële bijdrage via een subsidie. Sinds 2017 behoort de regioarcheoloog tot de Gelderse basis. De regioarcheoloog was tot april 2013 in dienst van Regio Rivierenland. Met de komst van de regionale uitvoeringsdiensten is de functie overgegaan naar de Omgevingsdienst Rivierenland in Tiel. Naast Buren vallen ook

Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, West Betuwe en West Maas en Waal en Zaltbommel onder de regeling regioarcheologie.

Het takenpakket van de regioarcheoloog omvat beleidsondersteuning, monumentenzorg, advisering, toezicht, toetsing, educatie en ondersteuning bij archeologische benuttingsopgaven, tentoonstellingen en activiteiten (Nationale Archeologiedagen, Open Monumentendag, Romeinenweek). Aangezien de gemeente Buren niet is gecertificeerd voor uitvoerende archeologische werkzaamheden worden alle onderzoeken aan de markt uitbesteed.

Handboek archeologie Rivierenland

Voor alle aangesloten archeologiegemeenten heeft ODR een handboek archeologie Rivierenland opgesteld.[39] Het handboek is opgesplitst in twee delen: 1. gemeentelijke overheid en omgevingsdienst. 2. Niet-overheid. Het eerste deel is met name voor intern gebruik door de overheid en tussen gemeenten en omgevingsdienst Hierin wordt kort relevante wetgeving behandeld, wijze van adviseren en interne werkprocessen op het gebied van archeologische monumentenzorg als onderdeel van vergunningverlening en toezicht-handhaving. Het tweede deel belicht de vrijwillige archeologiebeoefening en krijgt ook de leidraad voor bedrijven die onderzoek in Rivierenland uitvoeren een plaats. De leidraad zijn in feite richtlijnen die aanvullend werken op de KNA en specifiek zijn gericht op uniformering van onderzoek en verslaglegging in Rivierenland. Aandacht is onder ander voor onderzoeksthematiek, vraagstelling en bronnenstudie. De meest actuele versie van Richtlijnen voor bedrijven uit het handboek archeologie zijn te raadplegen via de website van ODR (www.odrivierenland.nl).

[39] [Stiller & Van Oort 2018, ter kennisname behandeld in opdrachtgeversoverleg 17 september 2018

5 Archeologiebeleid gemeente Buren

5.1 Achtergrond huidig archeologiebeleid

Het huidige archeologiebeleid van gemeente Buren is vormgegeven in 2008.[40] ADC Heritage heeft toen een archeologische inventarisatie uitgevoerd, resulterend in een archeologische waarden- en verwachtingenkaart. Deze kaart is vervolgens doorvertaald naar een archeologische beleidsadvieskaart. In de toelichting op beide kaarten zijn ook enkele beleidsdoelen geformuleerd (Benjamins en Botman 2008: 81-87):

- Implementatie beleidsadvieskaart in ruimtelijke plannen
- Stappenplan archeologisch onderzoek
- Opstellen standaard PvE voor historische kernen
- Mogelijkheden planaanpassing verkennen
- Het opstellen van een onderzoeksagenda

Het archeologiebeleid (de kaarten met de toelichting) is echter nooit door de gemeenteraad vastgesteld. Wel is de beleidskaart als bijlage toegevoegd aan het bestemmingsplan buitengebied 2008.[41] In latere herzieningen van dit bestemmingsplan is aan gebieden waarop de herziening betrof dubbelbestemmingen waarde-archeologie toegekend. Vergelijkbare dubbelbestemmingen waarde-archeologie zijn in 2013 toegekend bij het opstellen van bestemmingsplan Kernen Buren en diverse andere bestemmingsplannen (o.a. buitengebied verblijfsrecreatieterreinen).

In 2013 is de erfgoedverordening vanwege wijzigingen in de Wabo vastgesteld en van kracht geworden[42]. Hierbij is het hoofdstuk over een koppeling met de gemeentelijke archeologische beleidskaart niet ingevuld[43]. Recent is door de gemeente en ODR gewerkt aan een herziening van deze erfgoedverordening. De vaststelling van deze geactualiseerde versie is voorzien voor december 2020.

Aan de basis van de huidige actualisatie ligt een notitie van adviesbureau Vestigia ten grondslag (Van Heeringen 2016). De notitie behandelt de toekomstbestendigheid van het gemeentelijk archeologiebeleid. Dit leverde vijf concrete aanbevelingen op:

1. Actualisatie gemeentelijke archeologische kaart uit 2008
2. De nieuwe beleidskaart en het nieuwe vrijstellingsinstrumentarium laten vaststellen door college B&W en gemeenteraad
3. Het laten maken van een bodemverstoringenkaart
4. De beleidskaart gebruiken bij het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie
5. Opstellen erfgoedverordening

[40] Benjamins en Botman 2008
[41] Artikelen 49 (archeologisch onderzoeksgebied) en 50 (archeologisch waardevol gebied).
[42] In werking getreden op 1 juni 2013 en tot op heden geldig.
https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Buren/300034/300034_1.html
[43] Betreft hoofdstuk 5 en is ingevuld als *pro memorie*

Met uitzondering van de vijfde aanbeveling (een nieuwe erfgoedverordening was al in de maak) heeft het college B&W besloten de actualisatie in gang te zetten.[44]

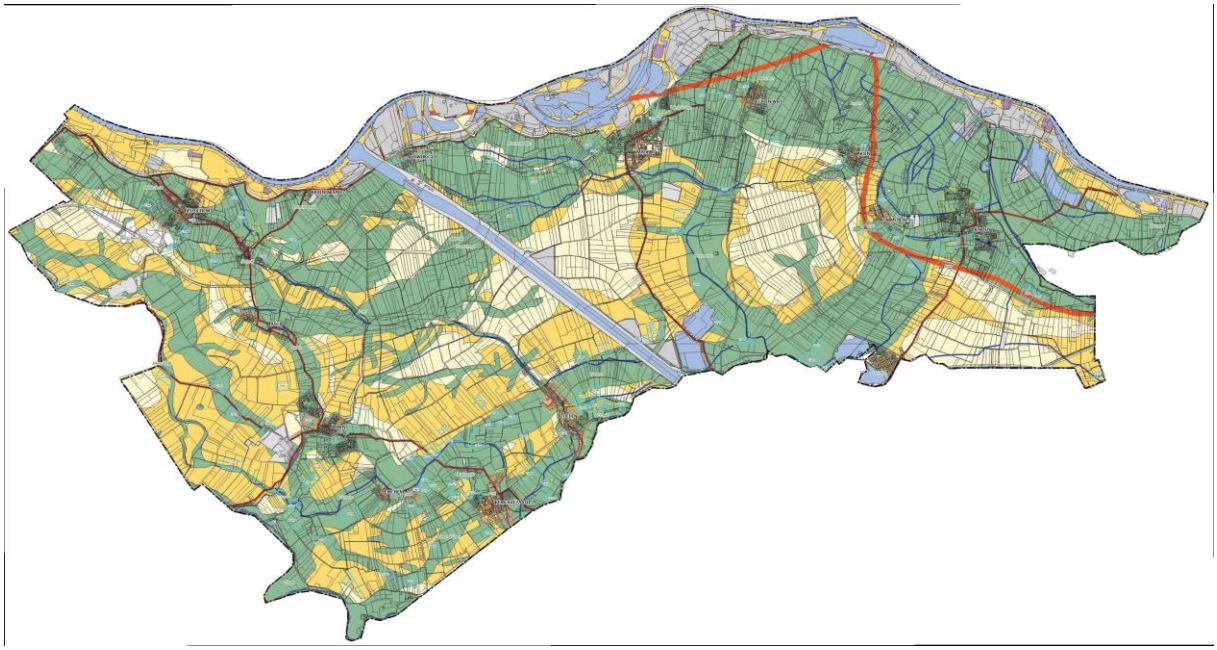
5.2 Archeologische beleidskaart 2008

Op de beleidskaart is het grondgebied van gemeente Buren ingedeeld in zones waaraan bepaalde vrijstellingsgrenzen gelden. Per eenheid is sprake van een vrijstellingsoppervlak en vrijstellingsdiepte. Alleen als bodemingrepen zowel het vrijstellingsoppervlak èn de vrijstellingsdiepte overstijgen, wordt archeologisch onderzoek verplicht gesteld.[45] In tabel 12 is een overzicht van de vrijstellingsgrenzen van de diverse eenheden weergegeven, onderverdeeld in eenheden die vallen onder bekende archeologische waarden en eenheden die vallen onder de verwachtingen.

	Eenheid	Vrijstellingsoppervlak (m^2)	Vrijstellingsdiepte (m –mv)
bekende waarden	archeologisch Rijksmonument	0	0
	AMK-terreinen	30	niet gedefinieerd
	voormalige steenfabriek	niet gedefinieerd	niet gedefinieerd
verwachtingen	hoog, historische kern, zone van 50 m rondom AMK-terreinen	100	0,3
	hoog	1.000	0,3
	middelhoog	2.000	0,3
	laag	10 hectare	
	geen	geen	
	verstoord	geen	

Tabel 12. Overzicht van de vrijstellingsgrenzen zoals weergegeven op de archeologische beleidskaart van gemeente Buren uit 2008.

[44] Stiller, D., 2018. Uitvoering actualisatie archeologiebeleid gemeente Buren – input Kadernota 2018. Kenmerk RA916
[45] In de vertaling in bestemmingsplannen is dit niet altijd juist gebeurd (bijv. bp buitengebied tweede herziening, 27 maart 2012). Hierin is niet de 'en'- maar de 'of'-bepaling toegepast.

Figuur 17. De archeologische beleidskaart uit 2008 (Botman & Benjamins, 2008).

Op de beleidskaart uit 2008 zijn tevens een aantal eenheden aanwezig waaraan geen beleidsregel gekoppeld is. Deze eenheden zijn afgebeeld om hun signalerende werking om zo in uit te voeren (bureau)onderzoeken aandacht te besteden en toe te passen bij bepaling van de onderzoekstrategie van het veldonderzoek. Het betreft:

- Limes
- Historische wegen
- Oude woongronden
- Restgeulen
- Water

Deze keuze is vreemd te noemen omdat aan de diverse eenheden wel degelijk een bepaalde archeologische waarde of verwachting kan worden toegekend. Zo kunnen archeologische resten aanwezig zijn in diverse kasteelgrachten en (rest)geul van de Linge. Ook kunnen in de uiterwaard tussen Maurik en Rijswijk resten van de Romeinse Limes(weg)[46] worden verwacht, terwijl aan dit gebied nu een lage verwachting is toegekend.

5.3 Actualisatie gemeentelijk archeologiebeleid

5.3.1 Uitgangspunten

We hanteren bij de actualisatie een aantal uitgangspunten die leidend zijn en zowel juridisch doorwerken (via ruimtelijke planontwikkeling en het vergunningstelsel) als beleidsmatig opgepakt dienen te worden :

1. Het streven naar behoud ter plaatse in de grond (behoud in situ).

[46] In de Romeinse tijd heeft de grens van het Romeinse Rijk ter hoogte van gemeente Buren gelegen, op de zuidoever van de toenmalige Rijnloop lag een grensweg, ook wel Limesweg genoemd.

De beste plek om kwetsbare oudheidkundige resten te bewaren is nog altijd in de grond. Sporen, vondsten en grondlagen bevinden zich in een specifieke context onder bepaalde conserverende omstandigheden. Die balans wordt verstoort als er gegraven of juist grond opgebracht wordt. Om dat te voorkomen is bewuste zorg voor ondergronds erfgoed cruciaal (artikel 4 Verdrag van Malta). Met het participatiebeginsel van de Omgevingswet is het belangrijk om in een zo vroeg mogelijk stadium kwetsbare archeologische plekken waar mogelijk te ontzien of op een verantwoorde wijze in te passen. Het gebeurt nog maar al te vaak dat archeologie 'over het hoofd wordt gezien' (of de impact ervan in een vroeg stadium van de ontwikkeling gebagatelliseerd) als er eenmaal een rijke vindplaats in beeld is. Kosten, menskracht, planning en tijd zijn de factoren die dan vaak een negatieve rol spelen in het proces. Dat is niet nodig als met elkaar, in welke overlegvorm dan ook, met open vizier en transparant gekeken wordt naar de mogelijkheden zodat bewust gekozen kan worden voor wel of juist geen behoud.

2. Vroegtijdige inbreng van archeologie in proces van de ruimtelijke ordening.

De Monumentenwet schrijft voor (art. 38a) dat de gemeenteraad bij vaststelling van een bestemmingsplan of beheersverordening (of bij de bestemming van de in het plan begrepen grond) rekening houdt met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten (art. 5 Malta). Vaak vergeet men dat een archeologische dubbelbestemming, waarin staat vermeld dat onderzoek moet worden uitgevoerd namens de initiatiefnemer (of een archeologische rapportage wordt verlangd van de aanvrager/initiatiefnemer), veel teweeg kan brengen. Het archeologisch proces kan soms een tijdrovende bezigheid zijn die maanden soms jaren in beslag neem voordat het plangebied formeel vrij kan worden gegeven.

Dat gegeven is inherent aan het gekozen systeem van de AMZ-cyclus. Dit is een systeem van trapsgewijze invulling waarbij steeds meer informatie beschikbaar komt middels onderzoek om te bepalen (door bevoegd gezag) of een vindplaats het waard is om te behouden. In theorie kunnen de vier meest voorkomende KNA onderzoeksstappen voorafgaand aan de finale opgraving of begeleiding[47] allemaal noodzakelijk zijn voordat de overheid pas een besluit ('selectiebesluit') kan nemen over de omgang met archeologie. Regio Rivierenland komt de ontwikkelaar voor een groot deel tegemoet in het verkorten van de doorlooptijd van een plan of vergunning door de eerste drie onderzoekstadia zo goed mogelijk te combineren: een bureau- en booronderzoek in een publicatie. Dan is doorgaans een gericht proefsleuvenonderzoek voldoende, mocht dat van toepassing zijn, om een gefundeerde uitspraak te kunnen doen over de wetenschappelijke waarde en de kenniswinst als blijkt dat uiteindelijk een opgraving niet kan worden voorkomen.

3. De verstoorder is verantwoordelijk voor het veilig stellen van archeologische resten

We zagen hierboven dat wanneer behoud in situ niet mogelijk is maatregelen nodig zijn om de archeologische resten veilig te stellen. In Nederland ligt er grote druk op de ruimte. We zijn continu bezig met ontwikkelingen die consequenties hebben voor onze veiligheid, gezondheid of ons ondergronds erfgoed. Rivierenland is enorm rijk aan (potentiële) vindplaatsen; Buren vormt daar geen uitzondering op. De kans is dus aanzienlijk dat bij bodemverstorende activiteiten voor wetenschappers en erfgoedpubliek waardevolle archeologische resten ongezien verloren gaan.

[47] Het betreft allemaal onderzoek onder de noemer vooronderzoek: bureauonderzoek, inventariserend veldonderzoek door middel van verkennend boringen, inventariserend veldonderzoek door middel van karterende boringen en proefsleuvenonderzoek.

In het kader van 'Malta' is afgesproken dat de kosten voor de erfgoedzorg voor rekening komen van de verstoorder (art. 6). Dit principe is zo bepaald om de initiatiefnemer te stimuleren creatieve oplossingen te zoeken om de betreffende ontwikkeling mogelijk te maken (inpassing van de vindplaats, aanpassing aan de bouwwijze, ophogen van de bouwlocatie, een alternatief palenplan voorstellen, een alternatieve ontwikkellocatie zoeken, etc), Als dat niet tot de mogelijkheden behoort, is opgraven van de vindplaats de laatste optie.

4. Een opstellen van een beredeneerd vrijstellingsregime met een vastgestelde bouwvoordikte van in ieder geval 30 cm

   Zoals eerder vermeld, kan een aanvrager van een omgevingsvergunning of een ontwikkelaar bij een ruimtelijk plan worden verplicht een archeologisch rapport te overleggen. Monumentenwet 1988 zondert kruimelgevallen tot 100 m^2 uit. De gemeenteraad kan een afwijkende oppervlakte vaststellen (artikel 41a Monumentenwet 1988, na inwerkingtreding Omgevingswet Besluit Kwaliteit Leefomgeving art. 5.130 lid 4). Voor gemeenten was dit vanaf 2005 de prikkel om een eigen beleidskaart te (laten) ontwikkelen met afwijkende vrijstellingsgrenzen voor oppervlakte én diepte.

   In de Monumentenwet 1988 was nog geen sprake van een dieptevrijstelling. Om reguliere grondbewerkingen toch grotendeels mogelijk te maken is bij het verschijnen van de Erfgoedwet de bovenste 30 cm van een terrein vrijgesteld (tegemoetkoming aan de metaaldetectoramateurs). De ondergrond is vaak tot deze diepte bewerkt waardoor er doorgaans geen belangwekkende bewoningssporen in situ te vinden zijn, hooguit losse vondsten. In beleid kan beredeneerd afgeweken worden van deze 30 cm. RCE doet dat standaard bij archeologische Rijksmonumenten. Gemeenten in het rivierengebied (niet alleen Rivierenland) houden de 30 cm grens al aan vanaf de inwerkingtreding van de Wamz (een uitzondering is de voormalige gemeente Neerijnen). Als overigens bewoningssporen pas op dieper gelegen fossiele riviersystemen voor kunnen komen, wordt hiermee rekening gehouden bij het bepalen van de dieptegrens.

5. Bodemverstoringen inzichtelijk maken en meewegen in de beleidsmatige keuzes.

   Bodemverstoringen vinden over het algemeen plaats door ingrepen in de bodem of aan het maaiveld uit te voeren. Dat kan zijn door bouwactiviteiten (aanleg van een kelder of fundering, sloop), de aanleg van (ondergrondse) infrastructuur als wegen, maar ook kabels en (transport)leidingen, grondbewerking (aanleg van watergangen, waterplassen, ophoging) of een agrarische activiteit zoals het aanplanten van bomen, gewasteelt en (diep)ploegen. Bij waterbodems moet men denken aan het baggeren van watergangen (sloten en weteringen, maar ook kasteelgrachten of de gracht van een vestingstad).

   Verstoringen kunnen, maar hoeven niet van invloed te zijn op de archeologie. Licht verstorende activiteiten zijn vaak uitgezonderd van een vergunningsplicht. Het gaat doorgaans om normaal (regulier, gewoon) agrarisch gebruik, beheer of onderhoud. Zo moet een agrariër zijn gewas kunnen zaaien/planten en later in het jaar kunnen oogsten. Vervangingswerkzaamheden van bijvoorbeeld oppervlakteverhardingen en bestaande kabels- en leidingentracés gebeuren op plekken die al (ondiep) geroerd zijn. Ook deze activiteiten vallen onder normaal onderhoud en kunnen dus gewoon plaatsvinden.

Figuur 18. Archeologisch onderzoek voorafgaand aan bodemverstoringen die plaatsvinden bij de dijkversterking van de Rijnbandijk ter hoogte van de Garststraat te Maurik (foto RAAP).

5.3.2 Zoneringen

Om de archeologische waarden en verwachtingen goed te borgen, zullen Archeologisch Waardevolle Gebieden (AWG's) en de Archeologisch Waardevolle Verwachtingsgebieden / Verwachtingszones (AWV's), zoals die zijn onderscheiden op de beleidskaart bij het onderzoeksrapport (kaartbijlage 3), (middels een parapluplan) in de gemeentelijke bestemmingsplannen worden opgenomen.

Het verschil tussen deze AWG's en AWV's is dat er binnen de AWG's reeds archeologische waarden bekend c.q. aangetoond zijn, terwijl er voor de AWV's op basis van inhoudelijke gronden verwachtingen gelden voor het aantreffen van archeologische vondsten (en daarmee sprake is van aantoonbare verwachtingen). Dat betekent, dat in de AWG's het beleid over het algemeen strenger zal zijn dan in de AWV's. De verschillende AWG's en AWV's uiten zich in zogenaamde vrijstellingsgrenzen, die hieronder aan de orde komen.

5.3.3 Vrijstellingsgrenzen

Onderstaand overzicht geeft de voorgestelde vrijstellingsgrenzen weer. Deze grenzen sluiten aan bij de geldende vrijstellingsgrenzen in aangrenzende gemeenten binnen het samenwerkingsverband van Omgevingsdienst Rivierenland.[48]

Archeologisch Waardevolle Gebieden (AWG)

AWG-categorie 1: Elke vorm van bodemingrepen zonder of in afwijking van de vergunning is op basis van de Erfgoedwet verboden. Het betreft de volgende zones:

[48] Hierbij vindt vooral aansluiting plaats bij gemeente West-Betuwe, waar vanwege de samenvoeging van de voormalige gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen momenteel gewerkt wordt aan een herziening van het gemeentelijk archeologiebeleid (Willemse en Keunen in prep)..

- Archeologische rijksmonumenten

AWG-categorie 2: Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 50 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m -mv. Het betreft de volgende zones:

- AMK-terreinen,

AWG-categorie 3: Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 100 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m –mv. Het betreft de volgende zones:

- Archeologische vindplaatsen
- oude woongronden
- woonheuvels
- historische dorpskernen, kasteelterreinen, eendenkooien
- historische dijken

AWG-categorie 4: Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 50 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan de bovenzijde van de waterbodem. Het betreft de volgende zones:

- historische grachten/omgrachtingen (nu nog watervoerend)

Archeologisch Waardevolle Verwachtingsgebieden (AWV)

AWV-categorie 5:

- zoekgebieden Romeinse Limes en castella.

Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 200 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m –mv.

AWV-categorie 6: Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 500 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m -mv. Het betreft van de archeologische verwachtingskaart de volgende zones:

- Gebieden met een hoge archeologische verwachting.
- (opgevulde) restgeul: verwachting voor watergerelateerde archeologie
- Uiterwaard met verwachting vanaf Romeinse tijd

AWV-categorie 7: Streven naar behoud in huidige staat; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 2.000 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m -mv. Het betreft van de archeologische verwachtingskaart de volgende zones:

- Gebieden met een middelmatige archeologische verwachting.
- Uiterwaard met verwachting vanaf vroege middeleeuwen

AWV-categorie 8: Streven naar behoud in huidige staat. Er is hier sprake van twee verwachtingszones die elkaar afdekken. Voor het bovenste deel van de ondergrond (vanaf maaiveld tot een diepte van 1,5 m -mv) geldt een lage archeologische verwachting, terwijl voor de ondergrond dieper dan 1,5 m –mv een middelmatige verwachting geldt. Archeologisch (voor)onderzoek is verplicht bij:

- bodemingrepen met een oppervlakte vanaf 1.000 m² én waarbij de diepte van de ingreep dieper reikt dan 1,5 m –mv of dieper.

- bodemingrepen groter dan 5,000 m^2 én waarbij de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m -mv

Het betreft van de archeologische verwachtingskaart de volgende zones:

- Gebieden met een lage verwachting en vanaf een diepte van 1,5 m –mv een middelmatige verwachting.

AWV-categorie 9: Archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep groter is dan 5.000 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m -mv. Het betreft van de archeologische verwachtingskaart de volgende zones:

- Gebieden met een lage archeologische verwachting.
- Uiterwaard met verwachting vanaf late middeleeuwen
- Uiterwaard met verwachting voor periode nieuwe tijd

AWV-categorie 10: Streven naar behoud in huidige staat indien archeologische resten aanwezig zijn; archeologisch (voor)onderzoek is verplicht als de oppervlakte van de ingreep in de waterbodem groter is dan 1.000 m². Het betreft van de archeologische verwachtingskaart de volgende zones:

- Water; archeologische verwachting voor watergerelateerde archeologie

Overige gebieden: Gebieden zonder archeologische verwachting. Er is geen archeologisch onderzoek nodig omdat de ondergrond verstoord is tot onder het archeologisch relevante niveau.

5.3.4 Overzicht met overeenkomsten en verschillen beleid 2008 en voorgestelde beleid

In tabel 13 is een overzicht weergegeven met zowel de vrijstellingsgrenzen zoals die in 2008 zijn opgesteld als huidig voorstel tot wijziging van de vrijstellingsgrenzen.

		Beleid 2008	Voorstel beleid 2020
Waarde/verwachting	Omschrijving	Vrijstellingsoppervlak (m^2)/vrijstellingsdiepte (m –mv)	Vrijstellingsoppervlak (m^2)/vrijstellingsdiepte (m –mv)
waarden	archeologisch rijksmonument	0 / 0	0 / 0
	AMK-terreinen	30 / niet gedefinieerd[49]	50 / 0,3
	vindplaatsen, historische dorpskern, historische dijken, oude woongronden, woonheuvels	-	100 / 0,3
	historische gracht/omgrachtingen	-	50 / top waterbodem
	voormalige steenfabriek	niet gedefinieerd	vervallen
verwachtingen	zoekgebieden Romeinse Limes en castella	-	200 / 0,3
	hoog: historische kern	100 / 0,3	-
	hoog	1.000 / 0,3	500 / 0,3
	middelmatig	2.000 / 0,3	2.000 / 0,3
	laag met middelmatig vanaf 1,5 m -mv	-	1.000 / 1,5 en 5.000 / 0,3
	laag	100.000 / niet genoemd	5.000 / 0,3
	watergerelateerd	-	1.000 / top waterbodem
	geen	geen	geen

Tabel 13. Overeenkomsten en verschillen tussen de vrijstellingsgrenzen uit 2008 en huidig voorstel.

5.3.5 Toelichting op de vrijstellingsoppervlakten

Vanuit landelijke wetgeving is een vrijstellingsgrens van 100 m^2 het uitgangspunt, waarbij vermeld is dat gemeenten hier, beredeneerd, van af mogen wijken. De voorwaarde die daaraan door de wetgever wordt gesteld is wel dat een aangepast vrijstellingsbeleid met archeologisch-inhoudelijke redenen moet worden onderbouwd en gemotiveerd én in het belang van de archeologische monumentenzorg moet zijn, dus afhankelijk van de aard, de omvang en de archeologische gevoeligheid van het gebied. De vrijstellingsgrenzen moeten zich verder op een zinvolle wijze verhouden tot de bekende en de te verwachten archeologie, maar ook bijvoorbeeld tot de gemeentelijke bestemmingsplansystematiek. Verder geldt dat als de gemeente bepaalt dat er wel of geen onderzoek moet plaatsvinden in het kader van een bodemverstorende activiteit dat deze verplicht is inzicht te geven in de achterliggende argumenten en de wijze waarop eventueel tegengestelde belangen tegen elkaar zijn afgewogen

Zo kan er tussen locaties in gemeente Buren een groot onderscheid zijn in de kans op het aantreffen van archeologische resten en vondst- en spoordichtheid. In de historische stad Buren (maar ook bij historische dorpskernen, oude woongronden, AMK-terreinen, bekende vindplaatsen e.d.) geldt dat reeds bekend is dat in de ondergrond archeologische resten aanwezig zijn. Bij relatief dichtbevolkte gebieden in late middeleeuwen en nieuwe tijd, waarvan de historische stad Buren een goed voorbeeld is, is sprake van een grote dichtheid aan sporen (funderingsresten, beer- en waterputten e.d.) en

[49] 30 m^2 is opgenomen in bestemmingsplan buitengebied (eerste herziening), bestemmingsplan kernen. Op beleidsadvieskaart uit 2008 is 0 m^2 aangehouden

eveneens een grote hoeveelheid vondsten te verwachten. Als men echter kijkt naar een locatie in het buitengebied waar geen stroomgordels, oeverzones, crevasses of rivierduinen in de ondergrond aanwezig zijn, dan geldt er een lage verwachting omdat deze komgebieden te was waren voor (semi)permanente bewoning. Dit betekent dat de dichtheid aan archeologische vindplaatsen laag is en veelal zal ook de omvang van een vindplaats relatief beperkt zijn (<2000 m^2). De kans dat een vindplaats bij ingrepen in een dergelijke lage verwachtingszone wordt verstoord is dan ook aanzienlijk kleiner dan in de historische stad. In dit kader is het gerechtvaardigd om aan de historische stad een andere vrijstellingsgrens toe te kennen dan aan de zone met lage verwachting.

Bij huidige actualisatie is bij de bepaling van de vrijstellingsgrenzen een duidelijk onderscheid gemaakt in de zones met archeologische waarden en zones met archeologische verwachtingen. Bij de eerste categorie is reeds vastgesteld (op basis van bijvoorbeeld eerder verricht onderzoek, waarnemingen van amateur-archeologen of analyse van historische kaarten) dat archeologische resten in de ondergrond aanwezig zijn. Aangezien het uitgangspunt in Nederland is dat archeologische resten in-situ behouden dienen te worden, kan voor deze zones een vrijstellingsoppervlak worden gehanteerd die gelijk is aan of strenger is dan eerdergenoemde 100 m^2. Voor de zones met archeologische verwachtingen (Archeologisch Waardevolle Verwachtingsgebieden) is de aanwezigheid van archeologische resten op een locatie niet vastgesteld, maar is op basis van het verwachtingsmodel een hoge, middelhoge of lage dichtheid aan archeologische resten in een zone met een bepaalde opbouw van de ondergrond toegekend.

Archeologisch Waardevolle Gebieden

Wat betreft de archeologische monumenten (AWG categorie 1) staat in landelijke wetgeving reeds vermeld wat mag/niet mag en is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vergunningverlener. De rijksmonumentenactiviteit is vergunningplichtig op grond van de Erfgoedwet.

AMK-terreinen (AWG categorie 2) betreffen locaties die in het verleden door provincie/RCE geselecteerd zijn als archeologisch waardevol vanwege de landelijke of regionale betekenis (en veelal in combinatie met gaafheid, conservering en informatie- of ensemblewaarde). Voor dergelijke terreinen is een streng vrijstellingsoppervlak van 50 m^2 voorgesteld. Dit betekent dat bij het overgrote deel van de typen bodemingrepen (bouw van woningen, aanleg van kabels/leidingen) archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden (of liever leidt tot planaanpassing/planinpassing zodat archeologische resten niet verstoord worden). De grenzen van gewaardeerde vindplaatsen is doorgaans scherp aangezien de omvang/verspreiding ervan is vastgesteld bij deze terreinen. In vergelijking met het beleid uit 2008 is het vrijstellingsoppervlak iets verhoogd (verruimd).

Deze categorie is van toepassing op kleinschalige vergunningplichtige (bouw)aanvragen en niet zozeer op ruimtelijke ontwikkelingen. Vergunningvrij voor bijbehorende bouwwerken van 50 m^2 is van toepassing op bebouwingsgebieden met een oppervlakte tussen 100-300 m^2 . Voor deze aanvragen is geen archeologietoets noodzakelijk. Er kan dus geen onderzoeksverplichting opgelegd worden. Voor alle bebouwingsgebieden groter dan 300 m^2 die binnen deze categorie vallen is dit wel van toepassing. Het ziet ernaar uit dat deze systematiek (Besluit omgevingsrecht, zie voor de lijst met vergunningvrije bouwwerken art. 2 van bijlage II) vrijwel ongewijzigd terugkomt in de Omgevingswet, maar wel als onderdeel van de bruidsschat (Rijksregels die gemeenten zelf naar believen kunnen invullen). Bij de

inwerkingtreding van de Omgevingswet blijven overigens de bestaande regels van rechtswege van toepassing.[50]

AWG-categorie 3 betreft archeologische vindplaatsen waarvan de locatie en omvang is vastgesteld op basis van uitgevoerd onderzoek, waarnemingen van amateurarcheologen, historische bronnen en/of kaarten en andere bronnen. Het betreft locaties met veelal een beperkte omvang (het kleinste oppervlak van diverse vindplaatsen, oude woongronden of woonheuvels betreffen enkele honderden vierkante meters), terwijl ook hier (over het algemeen) sprake is van een hoge spoor- en vondstdichtheid. De begrenzing is niet bijzonder scherp. Dat wil zeggen de vindplaats kan enerzijds buiten de contouren vallen waar anderzijds de vindplaats binnen de contouren juist ontbreekt. Voor deze categorie is een iets minder strenge vrijstellingsoppervlak van 100 m^2 aangehouden dan AWG-categorie 2. Bij het beleid van 2008 was aan de historische kernen een eender vrijstellingsoppervlak toegekend. Aan eenheden als oude woongronden en vindplaatslocaties was geen beleid gekoppeld.

De watergerelateerde archeologische waarden zijn ondergebracht in AWG-categorie 4. Het betreft onder meer kasteelgrachten en de gracht van de stad Buren. Archeologische resten kunnen bestaan uit houten beschoeiingen, brugfunderingen, afvaldumps en dergelijke. De locaties liggen veelal binnen bestaande AMK-terreinen, maar er zijn diverse kasteelgrachten (waaronder die van Kasteel Buren) die buiten het betreffende AMK-terrein liggen. De omvang van deze resten is over het algemeen vrij klein en derhalve is de kans groot dat bij bodemingrepen waarbij archeologische resten verstoord raken, veel informatiewaarde verloren gaat. Om deze redenen is een vrijstellingsoppervlak van 50 m^2 aangehouden. Bodemingrepen hebben vooral betrekking op baggerwerkzaamheden waarbij de recente sliblaag wordt verwijderd of bij aanleg van natuurvriendelijke oevers of het verdiepen van het waterlichaam waarbij ook de archeologisch relevante laag verstoord wordt. Deze categorie was bij het beleid van 2008 niet aanwezig.

Archeologisch Waardevolle Verwachtingszones

AWV-categorie 5 betreft de zoekzone van de Romeinse Limesweg en castella. Zoals op de beleidskaart te zien is ligt in deze zone eveneens een groot aantal AMK-terreinen en vindplaatsen uit de Romeinse tijd. Aangezien de exacte ligging van de Limes tot op heden niet is aangetoond, wordt voorgesteld voor deze zone een vrij strenge vrijstellingsoppervlak te hanteren met als doel resten van de Limes aan te tonen en grip te krijgen op het verloop ervan. Als in de toekomst de ligging van de Limesweg op meerdere locaties is aangetoond, kan de begrenzing van de zoekzone worden versmald naar de Limesweg zelf en een directe strook aan weerszijden er van. Voor het opsporen van de Limesweg moet rekening worden gehouden met een aangepaste onderzoeksstrategie (zie paragraaf 5.3.10). Deze categorie is bij onderhavige actualisatie van het beleid als AWV-zone geïntroduceerd. Op de beleidskaart uit 2008 was de Limesweg wel weergegeven, maar er was geen beleidsregel aan gekoppeld.

AWV-categorie 6 betreft de gebieden met een hoge verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op de landschappelijke ligging met de aanwezigheid van een stroomgordel in de ondergrond. Op basis van de hoge dichtheid aan archeologische resten die in deze zones worden verwacht en bij de diverse onderzoeken daadwerkelijk worden aangetroffen is het zinvol om de vrijstellingsgrens uit 2008 (1.000 m^2) te verlagen naar 500 m^2.

[50] Nadere informatie is te vinden in een artikel van wico ankersmit https://www.omgevingsweb.nl/nieuws/vergunningvrij-bouwen-onder-de-omgevingswet-bijbehorend-bouwwerk-het-is-niet-anders/

AWV-categorie 7 betreft de gebieden met een middelmatige verwachting. Er is sprake van een lagere dichtheid aan archeologische vindplaatsen dan in de zones met een hoge verwachting, resulterend in een grotere vrijstellingsoppervlak. In het beleid van 2008 is een vrijstelling van 2.000 m^2 aangehouden. Het voorstel is deze grens van 2.000 m^2 te handhaven.

Een bijzondere categorie betreft AWV-categorie 8. Voor de ondiepe ondergrond geldt hier een lage verwachting, terwijl dieper in de ondergrond vanaf 1,5 m –mv middelmatige verwachting geldt vanwege de aanwezigheid van een oudere stroomgordel. Omdat de stroomgordel ouder is, derhalve dieper onder het maaiveld ligt, en er tot op heden geen vindplaatsen bekend (door het ontbreken van archeologisch onderzoek) die gerelateerd kunnen worden aan de betreffende stroomgordel, wordt er geen hoge maar een middelmatige verwachting toegekend aangezien de dichtheid aan vindplaatsen op deze stroomgordel uit de steentijd minder hoog is dan op een stroomgordel die uit bijvoorbeeld de bronstijd of ijzertijd dateert.

AWV-categorie 9 betreft de gebieden met een lage verwachting waarbij sprake is van een lage dichtheid aan archeologische vindplaatsen. Wel bestaat er enige onzekerheid over deze zone aangezien er in deze komgebieden nog crevasse-afzettingen (of eventueel pleistocene opduikingen) kunnen bevinden die tot op heden niet ontdekt zijn. Archeologisch onderzoek in dergelijke lage verwachtingsgebieden in het rivierengebied heeft meermalig geresulteerd in het ontdekken van dergelijke afzettingen. Het is raadzaam om bij relatief grootschalige bodemingrepen archeologisch een relatief goedkoop vooronderzoek in de vorm van een booronderzoek uit te voeren waarbij het karteren van de opbouw van de ondergrond in eerste instantie het belangrijkste doel is. Om deze reden is het vrijstellingsoppervlak verkleind van 10 hectare naar 5.000 m^2.

AWV-categorie 10: De watergerelateerde verwachtingszones (geulen van de Nederrijn/Lek en Linge) betreft een nieuw geïntroduceerde categorie. Archeologische resten kunnen betrekking hebben op afvaldumps, maar ook scheepswrakken e.d. Hoewel het vaak om resten gaat met kleine omvang (<100 m^2) is de verwachte dichtheid aan resten erg laag. Mede gezien het feit dat in dergelijke geulen alleen grootschalige ingrepen (als baggerwerkzaamheden) te verwachten zijn, is gekomen tot een vrijstellingsoppervlak van 1.000 m^2.

Speciale aandachtsgebieden

Naast de AWG en AWV-gebieden zijn aan de kaart vier legenda-eenheden ondergebracht in een categorie speciale aandachtsgebieden. Het betreft:

Uitgevoerd onderzoek: Afhankelijk van het besluit wat door de gemeente genomen is op de basis van de resultaten van het onderzoek, in combinatie met een overzicht van de geplande bodemverstoringen kan het zijn dat nog nader archeologisch onderzoek nodig is op de locatie, dan wel dat er geen archeologisch onderzoek nodig is. De archeologisch deskundige van de gemeente zal dit bepalen.

Percelen met laanboomteelt (een of meerdere jaren tussen 2015 en 2019): Op deze percelen kan laanboomteelt, zoals het uitvoeren van wortelsnoei en rooien van de laanbomen zonder belemmering worden uitgevoerd (zie paragraaf 5.3.7). Echter, als op de locatie andersoortige bodemverstoringen plaatsvinden dan wel de locatie voor andere ontwikkelingen gebruikt, ingericht of ontwikkeld gaat worden, dan geldt alsnog de onderliggende vrijstellingsgrenzen (zowel vrijstellingsoppervlak als vrijstellingsdiepte).

Ondiepe bodemverstoringen: In de gebieden met ondiepe bodemverstoringen geldt het onderliggende beleid. Echter, de aanwezigheid van bodemverstoringen kunnen wel aanleiding zijn om te werken met een aangepaste onderzoekopzet. Zie verder in paragraaf 5.3.10.

Diepe bodemverstoringen: in de zones met diepe bodemverstoringen is aangetoond dat de ondergrond verstoord is tot onder het archeologisch relevante niveau. Archeologisch onderzoek is niet nodig.

5.3.6 Toelichting op de vrijstellingsdiepten

Uit de vele archeologische booronderzoeken die in de gemeente op agrarisch terrein als akkerland of grasland zijn uitgevoerd, varieert de dikte van de bouwvoor, de laag die met enige regelmaat wordt geploegd, over het algemeen tussen de 20 en 40 cm. Ook in bebouwde gebieden is de bovengrond veelal 'geroerd' door alledaagse werkzaamheden bij tuinonderhoud e.d. Dergelijke bodemingrepen beperken zich over het algemeen tot een diepte van 1 spadesteek diep. De genoemde vrijstellingsgrens van 0,3 m –mv betreft de diepte die het meest wordt aangetroffen als dikte van de bouwvoor en als zodanig ook in het Besluit Erfgoedwet[51] archeologie vermeld staat.

Bij enkele teelten zijn echter dikkere bouwvoren aanwezig. Het betreft voornamelijk de teelt van asperges (niet voorkomend binnen de gemeente) en ook bij laanboomteelt waarbij met name bij het wortelonderhoud (snoeien) en rooien van de bomen (met kluit) tot diepere bodemverstoringen leidt. In paragraaf 5.3.7 wordt nader ingegaan op de laanboomteelt.

Een uitzondering op de vrijstellingsdiepte betreffen de waterbodems, waarbij als vrijstellingsgrens de top van de waterbodem (= top sliblaag) is aangehouden. Veel waterbodems bevatten een archeologisch relevante laag (mogelijk een afdekkende laag) en wordt afgedekt door een recente sliblaag. De dikte van de recente sliblaag varieert sterk (zowel binnen een waterlichaam als tussen verschillende waterlichamen in de gemeente) waardoor op voorhand geen vrijstellingsdiepte kan worden vastgesteld. Bij geplande ingrepen in een waterbodem dient van geval tot geval (middels booronderzoek) getoetst moeten worden hoe dik de sliblaag is, hoe diep de archeologisch relevante la(a)g(en) zich bevinden en of de archeologische lagen worden bedreigd bij de geplande ingrepen.

Bij verstorende activiteiten die kunnen leiden tot verstoring van het archeologisch relevante niveau en daarmee verstoring van archeologische resten dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Het betreft:

- Grondwerkzaamheden zoals afgraven, woelen, mengen, egaliseren, diepploegen, verlagen of afgraven van de bodem waarbij de ingrepen dieper reiken dan 30 cm –mv; bodemingrepen dieper dan de bestaande bouwvoor (gemiddeld 30 cm –mv) kunnen leiden tot verstoring van archeologische resten die direct onder de bouwvoor liggen. Juist in gebieden waar oeverwallen van (voormalige) rivierlopen aan het maaiveld liggen is de kans aanzienlijk dat het archeologisch relevante niveau zich direct onder de bouwvoor bevindt.
- Het inrichten van een (deel van een) perceel ten behoeve van de aanleg of rooien van bos, boomgaard of diepwortelende beplanting; bij de aanplant en het later rooien van de bomen kunnen verstoringen optreden die dieper reiken dan de ligging van het archeologisch relevante niveau. Daarnaast kan beworteling leiden tot verstoring van archeologische sporen.

[51] Besluit Erfgoedwet artikel 2.2

- Het inrichten van een (deel van een) perceel ten behoeve van de (laan)boomteelt; de aanplant, (onderhouds)werkzaamheden en oogst van de bomen kunnen leiden tot verstoring van het archeologische niveau en verlies van informatiewaarde tot gevolg heeft. Voorafgaand aan de inrichting van het terrein voor de (laan)boomteelt dient door middel van archeologisch (voor)onderzoek te worden bepaald wat de archeologische verwachting voor het betreffende terrein is en op welk niveau het archeologisch relevante niveau zich bevindt.
- Het aanbrengen van teeltondersteunende voorzieningen in de vorm van palen voor geleidingssystemen in boomgaarden en stokken voor ondersteuning van laanbomen. Tijdens de collegevergadering van 30 juni 2020 heeft het college het standpunt ingenomen dat 'noodzakelijke voorzieningen zoals (boom)palen met band en tonkin stokken aan te merken zijn als onderdeel van het werk "aanleggen van een productieboomgaard of laanboomkwekerij" en bestemmingsconform gebruik'. Dit besluit is per 1 juli 2020 van kracht gegaan.[52]
- Het aanbrengen van oppervlakteverhardingen; voorafgaand aan de aanleg van oppervlakteverhardingen wordt veelal de (humeuze) bovengrond verwijderd waardoor het archeologische niveau kan worden verstoord. Afhankelijk van het type aan te brengen oppervlakteverharding kan bovendien verblauwing plaatsvinden in de ondergrond waardoor het archeologische niveau niet meer 'leesbaar' is.
- Het verwijderen van funderingen; Met name bij oudere gebouwen werden funderingen aangelegd in smalle funderingssleuven. Bij het verwijderen van dergelijke funderingen middel een graafmachine zal de verstoring omvangrijker zijn dan deze smalle funderingssleuf. Hierdoor kan het archeologisch niveau worden verstoord. Met name in zones met een grote dichtheid aan archeologische sporen (historische stad en dorpskernen, oude woongronden, en woonheuvels) kan dit leiden tot aanzienlijke informatieverlies.
- Het ophogen van de bodem. Ophoging van de grond kan leiden tot gronddruk, zetting en (differentiële) klink. Dergelijke zaken kunnen funest zijn voor archeologische resten. Ook afsluiting van de bodemlagen van zuurstof kan leiden tot verblauwing wat tot gevolg heeft dat archeologische sporen niet meer zichtbaar zijn en daarmee archeologische informatie verloren gaat. Bij ophogen van de grond is het daarom van belang de humeuze bouwvoor te verwijderen alvorens het terrein wordt opgehoogd. Ook moet worden vermeden dat het nog niet opgehoogde terrein bereden wordt met zware wagens waardoor de top van de ondergrond verdicht kan raken. Over het algemeen worden ophogingen die minder dan 1 m dik zijn als niet-verstorend beschouwd. Ook de aanleg van tijdelijke ophogingen (bijvoorbeeld tijdelijk gronddepot; niet langer dan 3 maanden) leiden (mits niet sprake is van een te dik pakket) niet of nauwelijks tot schade aan eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische resten.
- Het graven of vergraven, verruimen, dempen of anderszins herprofileren van sloten, vijvers en andere wateren; hierbij treden bodemverstoringen op die veelal dieper reiken dan de top van het archeologisch relevante niveau.
- Het verlagen van het (grond)waterpeil; Door verlaging van het (grond)waterpeil kunnen archeologische resten die eerder onder de (grond)waterspiegel lagen boven deze spiegel

[52] Voorheen was voor dergelijke teeltondersteunende voorzieningen een vergunning nodig omdat de noodzakelijke voorzieningen zoals de palen met band en tonkinstokken gezien werden als bouwwerk. Met het besluit ziet de gemeente deze voorzieningen als deel van het aanleggen van een werk, de laanboomkwekerij of productieboomgaard, en is niet langer een extra vergunning nodig. Die uitleg is meer in de geest van het bestemmingsplan en doelmatiger. Betreft besluit D.062365 d.d. 30 juni 2020

komen te liggen. Als gevolg hiervan zullen organische resten oxideren en daardoor degraderen. Dit resulteert uiteindelijk in vernietiging van deze archeologische resten en daarmee tot verlies van informatie.

- De aanleg/vervanging van drainagesystemen. De mate van verstoring is sterk afhankelijk van de manier waarop de drainagebuizen worden aangebracht. Om deze reden is het zinvol deze ingreep als bodemverstorend te beschouwen en kan door de archeologisch deskundige van de gemeente worden bepaald of het gewenste type leidt tot beperkte dan wel aanzienlijke verstoring van het archeologische niveau.
- Het aanleggen van ondergrondse kabels, rioleringen en/of leidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur. Vooral bij de aanleg van brede werksleuven kan veel informatie van de aanwezige archeologische resten verloren gaan. Een uitzondering betreft de aanleg van smalle kabel-/leidingsleuven in de archeologische Waardevolle Verwachtingszones (zie paragraaf 5.3.8).

Type	Werkingsdiepte	Aantal bewerkingen
directzaai	0	1 x per jaar
minimale bodembewerking	5-7 cm	1 x per jaar
zaaibedbereiding	10-15 cm	2 of 1 x per jaar
spitten/woelen	25-35 cm	3 of 2 x per jaar
decompacteren	25-35 cm	3, 2 of 1 x per jaar
cultivator/tandeg	15-35 cm	2 of 1 x per jaar
grasland scheuren/ploegen	20-30 cm	eens in de 3 tot 5 jaar
ploegen	22-35 cm	3 of 2 x per jaar
ploegen met ondergronder en spitfrezen	35-40 cm	1 x per jaar
plantmachine kluit tot Ø 80 cm	10-80 cm	eens in de 3 tot 8 jaar
rooien met kluitenbak Ø 45-55-60-100 cm*	30-50 cm	een keer per 3 tot 8 jaar
spitfrezen/diepploegen asperge/schorseneren	40-100 cm	bij aanleg
diepwoelen/diepploegen/ondergronder	35-150 cm	Incidenteel, incidenteel dieper
maaiveldgreppels	30-70 cm	incidenteel
drainage	80-120 cm	sleuf/sleufloos om de 6-15 m
Sloten smaller dan 1 m tot > 3 m	100-250 cm	incidenteel
egalisatie/kilveren	onbekend	incidenteel

* Reuler *et al*. 2014, par. 5.3

Tabel 14. Werkingsdiepte en bewerkingsaantallen voor verschillende hoofdgrondbewerkingen en grondverbeteringen (Willemse, 2019; naar: Heunks 1995; Reubens et al 2012; Ten Broeke 2012; Reuler et al 2014; Breimer & Seuer 2014; Massop & Schuiling 2016; landbouwmechanisatiebedrijven Goudland/Buts Meulepas B.V, Lemke Gmbh).

Daarnaast is er een aantal situaties te definiëren waarbij bodemverstoringen zonder archeologisch onderzoek uitgevoerd kunnen worden en daarmee vanuit dit thema niet vergunningplichtig zijn. Het betreft:

- Voor werken en werkzaamheden in het kader van normale onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen, kabels, riolering, leidingen en

beplantingen; De reden hiervoor is dat bij de aanleg van dergelijke (ondergrondse) infrastructuur de ondergrond reeds verstoord is. Zo is bij de aanleg van kabels/leidingen een sleuf gegraven. Bij onderhouds- of vervangingswerkzaamheden vinden de bodemingrepen plaats in de zone van deze eerder gegraven sleuf, oftewel in reeds verstoorde grond.

- Voor zover het werkzaamheden in de bodem betreft tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld; Over het algemeen is sprake van een bouwvoor van zo'n 0,3 m dik en is dit de diepte die ook genoemd wordt in het Besluit Erfgoedwet archeologie.
- Voor werken en werkzaamheden in het kader van het normale agrarische gebruik, zoals het ploegen, zaai- en oogstklaar maken, aangezien bij deze werkzaamheden verstoringen plaatsvinden die beperkt blijven tot de bestaande bouwvoor.
- Voor werken en werkzaamheden die op het moment van het van kracht worden van het plan legaal in uitvoering zijn of legaal kunnen worden uitgevoerd krachtens een voor dat tijdstip geldende dan wel aangevraagde vergunning;
- In het kader van archeologisch onderzoek en archeologische opgravingen, mits deze worden verricht door een daartoe gecertificeerde instelling en een ter zake deskundige als bedoeld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie;

5.3.7 Landgebruik

Het voorstel bij onderhavige actualisatie van het gemeentelijk archeologiebeleid is dat de bedrijfsvoering op huidige, bestaande laanboomteeltpercelen[53], zoals weergegeven in kaartbijlage 4, vanuit archeologisch oogpunt zonder belemmering kan plaatsvinden aangezien rooien van de bomen en herplant plaatsvinden onder onderhoud en herstel en derhalve niet vergunning plichtig zijn.[54] Echter, voor het inrichten van niet-laanboomteeltpercelen[55] ten behoeve van laanboomteelt dient een vergunning voor aanleggen te worden aangevraagd waarbij het thema archeologie tevens onderdeel van uit maakt en het archeologisch onderzoekstraject als uitgangspunt geldt (rekening houdend met de archeologische beleidszone(s) waar het perceel in is gelegen).

Bij boomgaarden geldt eveneens dat (fruit)bomen worden geplant en in later stadium worden gerooid. Echter, de situatie bij boomgaarden is niet te vergelijken met die van de laanboompercelen. Zo vindt het rooien van de fruitbomen veel minder vaak plaats (eens per 15 tot 25 jaar) terwijl bij het rooien zelf de bomen worden gekapt waarna bodembewerking plaatsvindt om de wortels te verwijderen. De verstoring vindt dan plaats in smalle stroken in de rijen waar de bomen staan en tot een diepte van zo'n 30 cm aangezien zo'n 80% van de wortels oppervlakkig zijn (gelegen in de bouwvoor) en slechts een paar dikke wortels (in totaal 20%) dieper wortelen (tot aan het grondwater)[56]. Om deze redenen dient bij zowel inrichting van een perceel als boomgaard als het rooien van boomgaarden een vergunning voor aanleggen te worden aangevraagd waarbij het thema archeologie tevens onderdeel van uit maakt en het archeologisch onderzoekstraject als uitgangspunt geldt (rekening houdend met de archeologische beleidszone(s) waar het perceel in is gelegen).

[53] Uitgangspunt: Basisregistratie GewasPercelen: Vanwege mogelijkheid van wisselteelt niet gekozen voor één peiljaar, maar voor een periode van 5 jaren (2015-2019)
[54] Mondelinge mededeling dhr. W.. Vos, Vergunningverlener bouwen en aanleggen Omgevingsdienst Rivierenland
[55] Te denken valt aan bijvoorbeeld akkerlandpercelen, grasland, maar ook aan (hogstam dan wel laagstam)boomgaarden en dergelijke
[56] Bloksma (2003)

5.3.8 Ingrepen met een beperkte breedte

In elke gemeente vinden regelmatig graafwerkzaamheden plaats ten behoeve van ondergrondse infrastructuur als kabels, leidingen en rioleringen. Bij de aanleg van dergelijke infrastructuur is in beginsel al een kabel/leidingsleuf aangelegd waarbij de sleufbreedte over het algemeen aanzienlijk breder is dan de betreffende kabel/leiding zelf. Uitgangspunt is dat ingrepen in het kader van onderhoud aan bestaande kabels/leidingen vrijgesteld zijn van archeologisch onderzoek.

Daarnaast kan worden vastgesteld dat archeologisch onderzoek bij smalle kabel/leidingsleuven, tot zo'n 40 cm breedte, niet of nauwelijks mogelijk is. Geadviseerd wordt om dergelijke smalle, lijnvormige ingrepen, tot 0,4 m brede kabel/leidingsleuven die gepland zijn in verwachtingszones vrij te stellen van archeologisch onderzoek en voor dergelijke kabel/leidingsleuven in zones met een archeologische waardevol gebied (AWG categorieën 1 t/m 5) de noodzaak van archeologisch onderzoek te laten beoordelen door de archeologisch deskundige van de gemeente.

5.3.9 Uitwerking van het archeologiebeleid

Voor de planologische borging wordt de voorkeur gegeven aan een parapluplan, waarmee de vrijstellingsgrenzen in één keer in alle geldende bestemmingsplannen juridisch kunnen worden vastgelegd. In de toekomst zullen deze regels dan ook worden vastgelegd in de omgevingsvisie en het omgevingsplan.[57] Gemeenten Culemborg (2019), Neder-Betuwe (2018), Tiel (2010) en West Maas en Waal (2015) hebben dit instrument in Rivierenland al toegepast.

5.3.10 Onderzoeksmethoden

Binnen de archeologische monumentenzorg is het archeologische onderzoekstraject vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, waarbij onderscheid is gemaakt tussen landbodems en waterbodems. Voor de gemeente Buren gelden daarnaast enkele aanvullende uitvoeringsrichtlijnen vanuit de Omgevingsdienst Rivierenland. Zo start het onderzoekstraject met een archeologisch bureauonderzoek (vrijwel altijd) in combinatie met een verkennend booronderzoek. Alleen bij kleine onderzoeksgebieden (< 5000 m^2) dient volgens de richtlijnen van de ODR (Stiller & Van Oort, 2018) het bureauonderzoek gecombineerd te worden met een karterend booronderzoek.

Vanuit archeologisch oogpunt dan wel vanuit het landgebruik kunnen voor de gemeente vijf situaties worden geduid waarbij niet de algemeen gangbare onderzoeken in de AMZ-cyclus worden uitgevoerd, maar een aangepaste onderzoeksstrategie gewenst is. Het betreft:

- **Zoekgebieden voor Romeinse Limes en castella**
  In de gemeente Buren heeft de Romeinse Limes (grensweg van het Romeinse Rijk) gelegen, evenals twee castella. De ligging van de Limes is tot op heden niet aangetoond binnen de gemeente, maar aangenomen mag worden dat deze zich bevond op de oeverwal van de destijds actieve rivier. De ligging van nederzettingen uit de Romeinse tijd kunnen ook aanwijzingen opleveren over de mogelijke ligging van deze weg. Naar verwachting kenmerkt de Limes zich door de aanwezigheid van een grindpakket en greppelsporen aan weerszijden van de weg. Mogelijk zijn er ook twee rijen met paalsporen te verwachten. Aangezien (globaal) bekend is waar destijds de castella lagen en waar de oeverwallen uit die periode zich bevonden is op de kaart een zoekgebied aangehouden. Aangezien de Limesweg een beperkte

[57] Bij ingang van de Omgevingswet wordt het vigerende bestemmingsplan direct omgezet in een omgevingsplan.

breedte had, is een gangbaar verkennend/karterend booronderzoek niet geschikt voor het opsporen van resten van deze weg. Voor deze zone zou een op maat gemaakte onderzoeksstrategie moeten worden opgesteld, waarbij de vorm van onderzoek afhankelijk is van de type bodemingreep. voor het opsporen van de Limes en de castella is afstemming van de onderzoeksstrategie met de archeologisch deskundige van de gemeente van groot belang.

- **Gebieden met mogelijke bodemverstoringen**
  Op de verwachtingskaart staan zones weergegeven waar een bepaalde mate van verstoring van de ondergrond is vastgesteld. Het is echter onduidelijk hoe diep de verstoring reikt en of daarmee het archeologisch relevante niveau ook verstoord is.
  In deze gebieden (en overige gebieden waarvan de opdrachtgever beweert dat de ondergrond verstoord is) kan een afwijkend veldonderzoek worden uitgevoerd, specifiek gericht op het vaststellen van de omvang en diepte van de verstoringen. Aannames en vermoedens (zoals mondelinge overleveringen, foto's, loonwerkersrekeningen en dergelijke) worden niet aangenomen. Er dient altijd een deugdelijke onderbouwing te zijn voor uitspraken die worden gedaan, in de vorm van een uitgevoerd archeologisch veldonderzoek. De opzet van dergelijk onderzoek betreft maatwerk en dient te worden afgestemd met de archeologisch deskundige van de gemeente en RAM-rapport 257[58] kan als uitgangspunt worden genomen, waarbij de aanleg van profielputjes (indien relevant in combinatie met boringen) de voorkeur geniet.
- **Gebieden met veiligheidsrisico's**
  Bij zones langs spoorlijnen, wegen, gastransportleidingen en hoogspanningsleidingen kunnen veiligheidsrisico's optreden. Bij onderzoek in dergelijke zones wil men dergelijke veiligheidsrisico's zo klein mogelijk maken. Het is verplicht om bij dergelijke situaties in overleg te treden met de (civieltechnische) uitvoerende partij en archeologisch deskundige van de gemeente om de situatie te beoordelen om zo passende maatregelen te treffen waarmee dergelijke veiligheidsrisico's kunnen worden uitgesloten dan wel verkleind in relatie tot het uit te voeren onderzoek. Hierbij valt te denken aan het overslaan van bepaalde onderzoeksfasen (bijvoorbeeld gelijk karterend booronderzoek i.p.v. eerst verkennend en daarna pas karterend booronderzoek). Samen met de archeologisch deskundige van de gemeente kan worden gezocht naar een geschikte oplossing.
- **AMK-terreinen en andere vastgestelde vindplaatsen**
  Voor gebieden waar de aanwezigheid van een vindplaats is vastgesteld kan direct overgegaan worden tot de fase van waardestellend proefsleuvenonderzoek. De relevante achtergrondinformatie die de uitvoerende partij nodig heeft (bureauonderzoek met gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel) wordt verwerkt in het verplicht op te stellen PvE.
  Voor AMK-terreinen waarvan de waarde in het verleden middels waardestellend onderzoek al is vastgesteld, kan direct over gegaan worden tot een archeologische opgraving. Een archeologisch advies van de deskundige van de gemeente is in deze niet voldoende. Het college B&W dient de beweegredenen tot uitvoering van een opgraving vast te leggen in een collegebesluit. Het is mogelijk dat een dergelijk type besluit is gemandateerd aan een hoofd van de ambtelijke organisatie. ODR heeft een standaard besluitformulier dat ook toegepast wordt in andere regiogemeenten.

[58] Lascaris (2019): Archeologie en verstoring door bodembewerkingen; Evaluatie van de effecten van grondbewerking in agrarisch en stedelijk gebied en het onderzoek daarnaar

- **Bodemsaneringslocaties**
  Bij werken in verontreinigde grond is in een vroeg stadium overleg met opdrachtgever, saneringsbedrijf en deskundige bodemmedewerker van gemeente en/of omgevingsdienst van toepassing. Er dient te allen tijde mede rekening gehouden te worden met de archeologische waarde dan wel verwachting binnen deze locatie met inachtneming van de passende veiligheidsmaatregelen (hier is o.a. CROW 132 van toepassing). Het is van belang om gezamenlijk acties uit te zetten.
- **NGE-verdachte terreinen**
  Zie handreiking samenloop archeologie en explosievenopsporing van SIKB en VEO.[59]

5.3.11 Metaaldetectie

Het zoeken naar vondsten met een metaaldetector in de bovenste 30 cm van de grond is sinds de invoering van de Erfgoedwet in 2016 niet meer verboden. Vondsten die dieper liggen mogen niet worden opgegraven. Daarvoor geldt nog steeds het opgravingsverbod. In Rivierenland zijn de laatste decennia relatief veel detectoramateurs actief. De intensieve bewoning in de achterliggende millennia en de ondiep gelegen vondsten lenen zich daar namelijk uitstekend voor. Naast oppervlaktesurveys zorgt metaaldetectie ervoor dat vindplaatsen die mogelijk behoudenswaardig zijn, al vroegtijdig in beeld komen.

Landelijk worden vondsten gemeld in het centrale registratiesysteem Archis (bronhouder Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). Voor metaalvondsten is door Vrije Universiteit enige jaren terug het project Portable Antiquities of the Netherlands (PAN) opgestart.[60] Detectievondsten uit (privé)collecties van onder meer detectoramateurs worden in een grote landelijke database samengebracht. De informatie is goeddeels afgeschermd. Slechts een beperkt deel van de collectie is te zien op de website van PAN. Dit registratieproject bevat informatie over vondsten. Op dit moment heeft gemeente Buren echter onvoldoende zicht vooraf op zoeklocaties en welke instanties of personen waar tewerk gaan. Enige mate van regulering op dit vlak is dus gewenst.

Buren wil in lijn met de PAN-gedragscode[61] komen tot een ontheffingsregeling voor detectoramateurs actief in gemeente Buren. Een dergelijke ontheffing is bijvoorbeeld ingevoerd in de Zeeuwse gemeente Sluis.[62] Voor deze ontheffing moet de Algemeen Plaatselijk Verordening aangepast worden. Aan de hand van een aantal algemene regels (zie bijlage 7) wordt vervolgens bepaald of een aanvrager in aanmerking komt voor een ontheffing. Op deze manier wordt schatgraverij tot een minimum beperkt en kunnen detectoramateurs die zich netjes aan de regels houden bezig blijven met het uitoefenen van hun hobby.

5.3.12 Toetsing

Een belangrijk deel van de werkzaamheden van de gemeente na implementatie van het archeologisch beleid bestaat naast de aspecten van vergunningverlening uit het inhoudelijk en procedureel toetsen

[59] https://www.sikb.nl/doc/archeo/Handreiking%20-%20Samenloop%20archeologie%20en%20explosievenopruiming%20digitale%20versie.pdf
[60] Dit is een samenwerkingsverband van de RCE met de Vrije Universiteit Amsterdam, https://portable-antiquities.nl/pan/#/public Tegenwoordig is er ook een app beschikbaar waarbij vondsten en vondstlocaties direct in het veld kunnen worden geregistreerd
[61] Metaaldetectie in Nederland. Gedragscode en regels voor verantwoord gebruik van de metaaldetector in Nederland (S. Heeren 2019).
[62] https://www.gemeentesluis.nl/Inwoners/Bouwen_verbouwen_en_wonen/Archeologie/Aanvraagformulier_ontheffing_detectieverbod geraadpleegd 30 november 2020

van de opgestelde archeologische rapporten. Die taak heeft de gemeente als bevoegd gezag die volgt uit de indieningsvereisten van de Regeling Omgevingsrecht (art. 2.3 (bouwplanen RO), art.3.1 (aanleg- of gebruiksactiviteiten), art. 3.2 (strijdig gebruik) en art. 6.2 (slopen in beschermd stads- of dorpsgezicht). De gemeente Buren is al jaren in een breder verband met andere gemeenten georganiseerd in de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) waar ook het thema archeologie is ondergebracht. De toetsing wordt verzorgd door de regioarcheoloog Rivierenland en een archeologisch adviseur.

5.4 Benutting archeologie

Verdrag van Malta Artikel 9

Het Europese Verdrag van Malta (1992) is opgesteld om bescherming van archeologisch erfgoed door de lidstaten te borgen. Het verdrag is door bijna ieder Europees land ondertekend en inmiddels ook in wetgeving omgezet[63]. In Nederland wordt sinds 2007 in het fysieke domein rekening gehouden met archeologie. Het befaamde artikel 9 uit het Verdrag behandelt bewustmaking van het publiek. Dit artikel is echter nooit opgenomen in Wet op de archeologische monumentenzorg. Terwijl dit voor het draagvlak van archeologie en begrip over het (lokale) verleden een essentieel onderdeel uitmaakt van de monumentenzorg.

Het artikel luidt als volgt:

> **Artikel 9 bewustmaking van het publiek**
>
> Iedere Partij verplicht zich ertoe:
>
> i. voorlichtingscampagnes te voeren om bij het publiek besef te kweken en te ontwikkelen van de waarde van het archeologische erfgoed voor het begrip van het verleden en de bedreigingen voor dit erfgoed;
>
> ii. de toegang van het publiek tot belangrijke bestanddelen van het archeologisch erfgoed, met name vindplaatsen, te bevorderen en het tentoonstellen aan het publiek van geselecteerde archeologische voorwerpen te stimuleren.

Verdrag van Faro

Het Verdrag van Faro is ook een Europees verdrag. Het kwam in 2005 tot stand en trad in werking in 2011. Dit verdrag legt de nadruk op het recht van burgers om vrijelijk toegang te hebben tot cultureel erfgoed en daarbij te kunnen participeren in het culturele leven (naar artikel 27 uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, VN). Tot nu toe (november 2020) hebben 19 landen het verdrag geratificeerd en in werking gesteld. Nederland heeft het verdrag nog niet ondertekend.

Gelet op de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het Verdrag van Faro (weer) actueel. Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. In de planvorming betekent dat belanghebbenden zo vroeg mogelijk in het ruimtelijk proces met elkaar aan tafel komen om ideeën in te brengen en uit te wisselen. Dat geldt voor veiligheid, natuurwaarden, geluid maar ook voor cultureel erfgoed waaronder archeologie. Dit wordt doorgaans met erfgoedparticipatie aangeduid.

[63] https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/143/signatures?p_auth=ypLVDPxz geraadpleegd 30 nov 2020

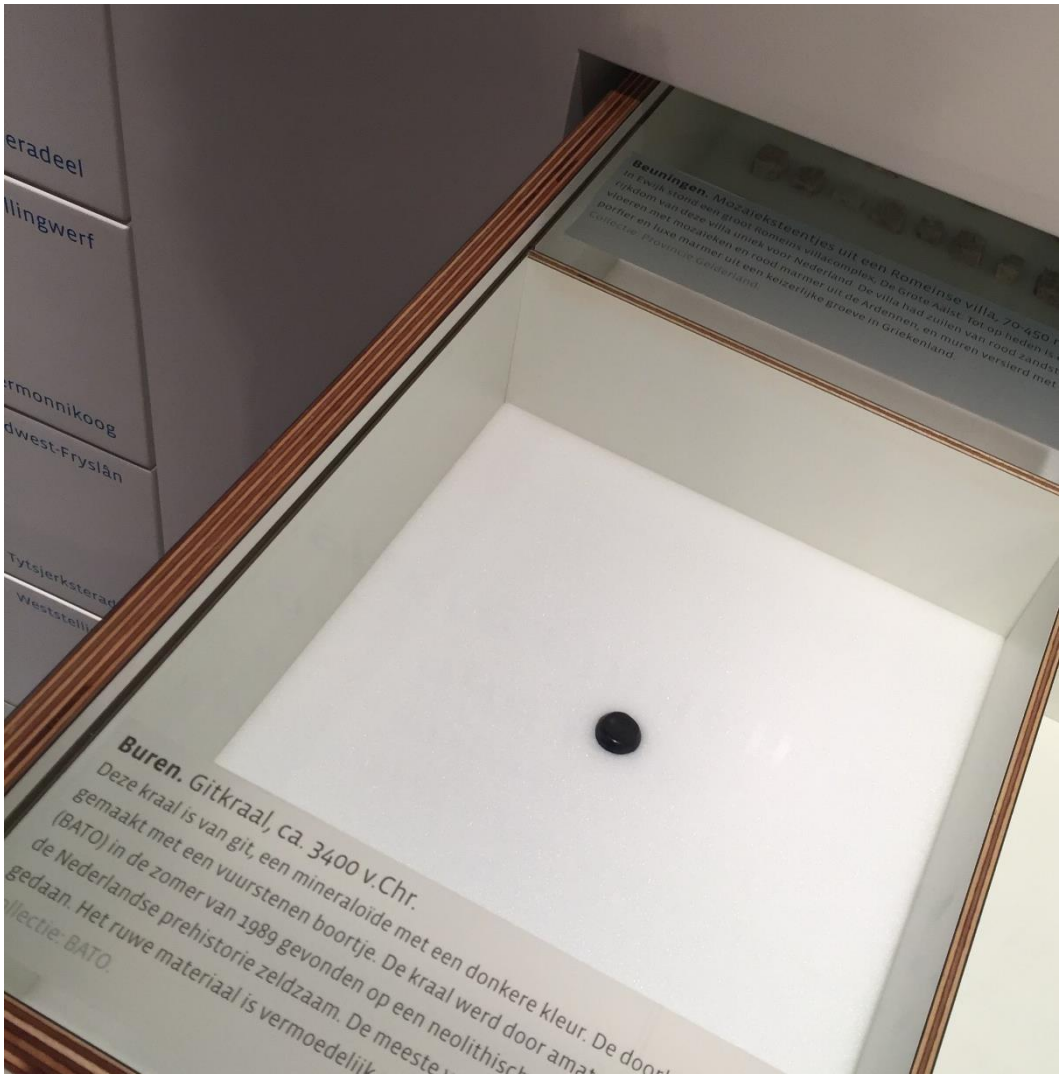
Erfgoed is een discipline die bij uitstek mensen samenbrengt om erover te praten, vooral als het over de eigen leefomgeving gaat. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed onderkent het belang van erfgoedparticipatie al jaren en stimuleert burgerinitiatieven via het programma Faro. Het fonds voor Cultuurparticipatie subsidieert via de regeling *Vind elkaar in erfgoed. Verken de Faro-werkwijze* maatschappelijke erfgoedprojecten.[64]. Ook provincie Gelderland ziet het belang in van erfgoedparticipatie. Ze is eind 2017 gestart met een subsidieregeling cultuur- en erfgoedparticipatie en is met Gelderse gemeenten cultuur- en erfgoedpacten aangegaan waarbij burgerparticipatie centraal staat. Voor beide regelingen was tot 2020 subsidie beschikbaar. De komende jaren krijgen de cultuur- en erfgoedpacten een vervolg: de samenwerking met gemeenten en haar inwoners wordt verder versterkt. In diverse Gelderse regio's is men aan de slag gegaan met cultuur- en erfgoedpacten waaronder de Achterhoek en de Liemers.

Benutting van erfgoed en archeologie in de openbare ruimte, als onderdeel van toeristisch-recreatieve routes, bij projecten op school en als inspiratie voor de woonomgeving wordt steeds belangrijker. In de gemeente Buren zijn de afgelopen jaren diverse projecten uitgevoerd die aandacht besteden aan erfgoed waarbij burgerparticipatie, al dan niet in combinatie met historische verenigingen en natuurorganisaties, een rol speelde.

Figuur 19. Tentoonstelling 'archeologie uit je achtertuin' in het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) in Leiden met uit elke Nederlandse gemeente een archeologische vondst.

[64] https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro 30 november 2020 geraadpleegd

Figuur 20. Een gitkraal, de vondst uit gemeente Buren binnen de tentoonstelling 'vondsten uit je achtertuin' in het RMO te Leiden.

Leesbaar landschap (IVN Natuureducatie) – IVN consulentschap Gelderland maakte in 2011 een cursus leesbaar landschap als opmaat naar de TRAP-route Buren. Om alle bijzondere plaatsen voor de route in beeld te krijgen werden geïnteresseerde inwoners uitgenodigd deel te nemen aan de cursus. De deelnemers kregen hulpmiddelen aangereikt hoe gekeken kan worden naar het landschap en hoe dat zich verhoudt tot het culturele erfgoed.

TRAP-route (Toeristisch recreatief Archeologisch Project) Buren en Maurik – in 2012 zijn door Stichting Landschapsbeheer Gelderland twee cultuurhistorische fietsroutes gemaakt die de omgeving van respectievelijk Buren (Steehouwer 2012a) en Maurik (Steehouwer 2012b) als onderwerp hadden. Diverse partijen waaronder historische verenigingen en gemeente Buren zelf hebben bijdragen geleverd aan dit project.

Limesreis – In 2012 werd als onderdeel van het Romeinenfestival in Nijmegen voor het eerst een limesreis van Katwijk aan Zee tot aan Nijmegen georganiseerd. Het doel is om een breed publiek nader

kennis te laten maken met het (lokale) Romeinse verleden. Het reisgezelschap bestaand uit militairen, boeren en ambachtslieden streek ook neer op de locatie van het Maurikse castellum Mannaricium bij het Eiland van Maurik. Er werden rondleidingen en lezingen verzorgd, er waren workshops en demonstraties en een speciale klassendag voor basisschoolleerlingen. Tijdens de limesreis ging ook speciale aandacht uit naar de voorbereidingen voor de status als UNESCO-werelderfgoed. Langs de Rijnbandijk tegenover Eiland van Maurik is een limespaneel onthuld. Op het paneel worden de belangrijkste Romeinse vindplaatsen (Mannaricium en Levefanum) vermeld.

Figuur 21. Het kunstwerk 'TOT HIER' van Jan Kleingeld' langs de Nederrijn bij Rijswijk en de grens van het Romeinse Rijk markeert.

Stichting Burgers voor Buren – De BV Buren is een stichting die zich inzet voor de stad Buren en haar directe leefomgeving. Dit initiatief is in 2012 ontstaan nadat de gemeente haar Koepelvisie Buren presenteerde. Sindsdien heeft BV Buren talloze activiteiten ontplooid. Er is een hoogstambrigade opgericht die zich bezig houdt met historische fruitbomen. De contouren van kasteel Buren worden jaarlijks in het voorjaar weer zichtbaar als de sneeuwklokjes in bloei staan (figuur 22) en het bestuur van BV Buren is de afgelopen jaren gestart met een ambitieus project Beleef Historisch Buren. De historie van de Oranjestad moet beter tot haar recht komen niet alleen door de inrichting van een permanente tentoonstelling in het Marechausseemuseum maar ook door evenementen in de openbare ruimte te organiseren.

Figuur 22. De contouren van kasteel Buren worden jaarlijks in het voorjaar weer zichtbaar als de sneeuwklokjes in bloei staan.

Buren vertelt(d) Canon Buren – In 2014 kreeg de stad Buren haar eigen canon (Berkelbach 2014). In 50 lemma's werd het soms turbulente verleden van de Oranjestad verteld van het prille begin ca 2000 jaar voor Christus tot de vondst van de voorloper van de huidige stad de 8e eeuwse villa Buria.

Figuur 23. Overhandiging van het boek Buren Vertelt(d door burgemeester Jan de Boer (rechts) aan directeur van het Nederlands Openluchtmuseum Willem Wijdeveld (links) in 2014.

Ter afsluiting

Met het oog op de werelderfgoedstatus van de Limes wordt het Romeinse verleden in de gemeente Buren de komende jaren alleen maar belangrijker. De onderzoeksagenda (bijlage 4) besteedt ruimschoots aandacht aan de wetenschappelijke kant van de limes. Met die nieuwe inzichten uit kennis kunnen toekomstige (nieuwbouw)projecten teruggrijpen op de historie die nog volop aanwezig is in de gemeente. Gemeente Buren staat de komende jaren voor een bouwopgave van ca 1400 woningen (Regionale woonagenda Rivierenland en Woningprogramma 2020-2030, nieuwsbericht 17 november 2020) met name in de kleinere kernen (o.a. Erichem) waar de lokale woonbehoefte groot is. Daarnaast worden recreatieve woningen gebouwd (o.a. Wielsche dreef Eck en Wiel, Roodvoet steenfabriek Rijswijk). Ook bij deze projecten kunnen erfgoed en archeologie een meerwaarde betekenen bij de inrichtingsplannen. Zeker in samenspraak met de omgeving en belanghebbenden.

Literatuur

Literatuurlijst

Arnoldussen, S., 2000: Covered with clay, MA thesis, Faculteit der Archeologie, Universiteit Leiden.

Ban, J. van den & O. Vloedgraven, 2008. Handboek Hoogstamfruit

Bloksma, 2003. Biologische appels en peren. Teeltmaatregelen voor kwaliteitsfruit. Louis Bolk Instituut.

Boshoven, E.H., 2020. Landgebruiksanalyse gemeente buren. RAAP Adviesdocument 1109. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Botman, A. & M. Benjamins, 2008. Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Buren. Rapport H 025. ADC Heritage, Amersfoort.

Breimer, J. N.W. & C. Sueur, 2014. Mag het een onsje minder zijn? Rapportage bodemverstoringsonderzoek in de gemeenten Eersel, Teylingen, Midden-Drenthe, Neder-Betuwe en Peel en Maas. *A=M Publicaties* 2014-06, A=M, Voorburg.

Broeke, E.M. ten, 2012. Verstoringsdiepteonderzoek gemeente Peel en Maas. *Econsultancy-rapport* 12021140. Econsultancy, Doetinchem.

Buro de Brug, A=M, 2016. Nota Archeologiebeleid 2016, gemeente Neder-Betuwe.

Cohen, K.M. & E. Stouthamer, 2012a. Digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas Delta. DANS: http://dx.doi.org/10.17026/dans-x7g-sjt.

Cohen, K.M & E. Stouthamer, 2012b. Vernieuwd digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas delta: beknopte toelichting bij het digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas Delta. Rapport Departement Fysische Geografie, Universiteit Utrecht.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik & A. Geurts, 2012. Rhine-Meuse Delta studies: digital basemap for delta evolution and palaeogeography. Departement Fysische Geografie, Universiteit Utrecht. Digital dataset: https://easy.dans.knaw.nl/ui/datasets/id/easy-dataset:52125.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, W.Z. Hoek, H.J.A. Berendsen & H.F.J. Kempen, 2010. Zand in banen: zanddieptekaarten van het rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel. Arnhem.

Egberts, H., 1950: De bodemkartering van Nederland, deel VII. De bodemgesteldheid van de Betuwe, STIBOKA no 56.19, Wageningen / 's-Gravenhage.

Heeringen, R.M. van & W.A.M. Hessing, 2016. Toekomstbestendigheid archeologiebeleid gemeente Buren. Adviesdocument. Vestigia-rapport V1437.

Heijden, P. van der, 2016. Grens van het Romeinse Rijk. De Limes in Gelderland. Matrijs, Utrecht.

Heijden, P. van der, 2020. Romeinse schepen in het Gelderse Rivierengebied. Deel 1: een inventarisatie. Archeologie in Nederland, jaargang 4, nr. 2, juni 2020

Hesseling, H.J., 2018. In de sporen van het boerenbestaan - Een laatmiddeleeuwse nederzetting langs een dijk. Dijkverbeteringsplan Hagestein-Opheusden, onderzoeksgebieden Loswal en Rijnbandijk (loslocatie 7) te Rijswijk (gemeente Buren). Archeologisch onderzoek: een archeologische begeleiding conform protocol opgraven. RAAP-rapport 3310. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Heunks, E., 1995. Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie. RAAP-rapport 100. Stichting RAAP, Amsterdam.

Horssen, J. van & J. van der Roest, 2010. Archeologisch onderzoek Lekbandijk 61 Ravenswaaij, gemeente Buren; archeologisch noodonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 811. Grontmij, Houten.

Keunen, L.J. & E.H. Boshoven & C.J. Frank, 2018. '... alles gebeurde met de hand ...'. Een geactualiseerde archeologische waarden- en verwachtingskaart en een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Veenendaal. RAAP-rapport 3334. Weesp.

Lascaris, M.A., R.C.G.M. Lauwerier & B.J.H. van Os, 2019. Archeologie en verstoring door bodembewerkingen. RAM 257. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Lil, R. van & M. Benjamins, 2009: Richtlijnen voor archeologisch onderzoek in verband met een wijziging van het agrarisch grondgebruik – herzien concept, Amersfoort (typescript ADC; 01-04-2009).

Lil, R. van, M. Benjamins, E. Blom, W. van Zijverden, P.C. de Boer, 2008: Een voorstel voor gemeentelijk selectiebeleid en een gemeentelijke onderzoeksagenda voor de gemeente Buren, Amersfoort (typescript ADC; 05-09-2008).

Maas, G.J. & H. van Reuler, 2008. Boomkwekerij en aardkunde in Nederland. Werkdocument 113, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.

Massop, H.Th.L. & C. Schuiling, 2016. Buisdrainagekaart 2015; Update landelijke buisdrainagekaart op basis van de landbouwmeitellingen van 2012. *Alterra-rapport* 2700. Alterra Wageningen University & Research centre, Wageningen.

Pierik, H.J., 2017. Geomorphological reconstructions of the natural levee landscape in the first millennium AD of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands. DANS

Reubens B., G. Ruysschaert, T. D'Hose & K. D'Haene, 2012. Eindrapport BodemBreed Interreg: overzicht van resultaten, inzichten en aanbevelingen. Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), Merelbeke, België. 147 p.

Reuler, H. van, G.D. Vermeulen, J. Spruijt, D.J.M. van Balen, M.P.M. Derkx, G. Heijerman, A.H.M.C. Baltissen & J.J. de Haan 2014. *Inventarisatie van reguliere teelthandelingen in de landbouw in Nederland, de invloed ervan op de bodem in verband met de consequenties voor de archeologische resten*. Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) onderzoeksinstituut Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Wageningen.

Stiller, D, 2018. Notitie Uitvoering actualisatie archeologiebeleid gemeente Buren – input Kadernota 2018. Kenmerk RA916. Omgevingsdienst Rivierenland, Tiel.

Stiller, D.R. & H.J. van Oort, 2018. Handboek Archeologie Regio Rivierenland. Richtlijnen voor bedrijven. Omgevingsdienst Rivierenland, Tiel.

Teters, J., 2014. Toevallige archeologische vondsten bij bouwprojecten. In: Tijdschrift voor Bouwrecht, 2014, TBR 2014/197, jrg 7-12, pp 1114-1119. Den Haag

Vanderhoeven, T., N. van der Heijden & E. Amsing, 2018. Eindrapport archeologische begeleiding Maurikse Wetering, Buren. Arcadis Archeologische Rapporten 133. Arcadis, Amersfoort.

Veldman, H.A.P. (red.) 2011. Graven in Zoelen. De opgraving van een Romeinse nederzetting en grafveld te Zoelen Scharenburg, gemeente Buren. ADC rapport 2391, ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.

Verspay, J. e.a., 2018. Village Formation in the Netherlands during the Middle Ages (AD 800 – 1600) An assessment of recent excavations and a path to progress. Nederlandse Archeologische Rapporten 56.

Wal, A. ter, 2014. Maurik - Buitenweg. Een grafveld uit de Romeinse tijd. Opgraving. BAAC-rapport A-12.0260. BAAC, 's-Hertogenbosch

Willemse, N.W., 2019. Optimale strategieën voor de veldtoetsing van bodembewerkingsdiepten op agrarische percelen. Een theoretische en praktische verkenning. RAAP-rapport 3705. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Geraadpleegde websites en datasets

- *ARCHIS-gegevens:* https://archis.cultureelerfgoed.nl/

- *Digitale Limeskaart:* https://www.romeinen.nl/romeinse-limes/limeskaart

- *Paleogeografische kaart van het Nederlandse rivierengebied*. Digitale dataset: https://easy.dans.knaw.nl/ui/datasets/id/easy-dataset:52125

- *Website met bestemmingsplannen:* www.Ruimtelijkeplannen.nl

- *Verstoringsbronnenkaart*: https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/verstoringsbronnenkaart

Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding gemeente Buren (rode omtrek). 6
Figuur 2. Rondom de Terweistraat in Zoelen zijn grote AMK-terreinen aanwezig; delen van wijk Scharenburg zijn indertijd onderzocht. Zo toont deze foto een inhumatiegraf uit de eerste helft van de 3e eeuw dat is aangetroffen tijdens een opgraving uitgevoerd door ADC in het toenmalige woningbouwplan Scharenburg (Veldman, 2011). 10
Figuur 3. Een 3D-reconstructie van het kasteel van Buren, een van de AMK-terreinen binnen de gemeente (afbeelding RAAP). 12
Figuur 4. De digitale Limeskaart (https://www.romeinen.nl/romeinse-limes/limeskaart) met een weergave van het landschap in de Romeinse tijd (de rivierlopen geven de toenmalige ligging weer, niet de huidige rivier). De meest linker rode locatie betreft Levefanum en de rode locatie oostelijker is Mannaricium. 17
Figuur 5. Overzicht met AMK-terreinen en vondstlocaties uit ARCHIS met datering in (onder andere) Romeinse tijd. 18
Figuur 6. Dagblad De Gelderlander bericht over het archeologisch onderzoek langs de dijk in Rijswijk en Beusichem (23 juli 2015). 21
Figuur 7. Detail van een opgravingstekening van de opgraving aan de Buitenweg in Maurik met daarop de grafbijgaven (Ter Wal, 2014). 22
Figuur 8. Voorbeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; boven) en de zanddieptekaart (onder; Cohen e.a. 2009) van de omgeving Mierlingsestraat, Burensewal en Erichemsekade. De kronkelende lijn op de zanddieptekaart betreft een restgeul van een stroomgordel. Deze restgeul is nog steeds zichtbaar als een verlaging in het maaiveld (zoals zichtbaar met lichtgele tot groene kleur op het AHN en weergegeven met stippellijn). 23
Figuur 9. Uitsnede van de gedetailleerde bodemkaart van de ruilverkaveling Avezaath-Ophemert (Bles, 1973) voor het gebied tussen Erichem en Kerk-Avezaath. 24
Figuur 10. Uitsnede van de rivierkaart uit circa. 1832 voor het uiterwaardengebied (en binnendijks gelegen zone) nabij Maurik. 27
Figuur 11. Profielfoto van een proefsleuvenonderzoek op een perceel direct noordelijk van de Provinciale weg ter hoogte van Ommeren waar een bouwvoor van zo'n 30 cm zichtbaar is met bijna direct daaronder een donker gekleurde cultuurlaag uit de Romeinse tijd/vroege middeleeuwen (Foto RAAP). Het betreffende perceel is in de periode tussen 1967 en 1990 in gebruik geweest als boomgaard. 28
Figuur 12. Geomorfologie van een meanderende rivier. Bij hoog water legt de rivier dunne laagjes zand en klei op het omringende landschap neer die mettertijd lage ruggetjes of oeverwallen vormen. Op de oeverwallen aan de buitenbochten (oever-op-kom) ontstaan bij hoogwater doorbraakgeulen en doorbraakwaaiers (crevassen). De crevassen voeren het water de lager gelegen kom in en kunnen zich ontwikkelen tot miniatuur-rivieren, die hun eigen oeverwalletjes vormen. Door de hoeveelheid water in de rivierbedding, de stroomsnelheid en de meegevoerde zand- en kleideeltjes gaan rivieren soms kronkelen (meanderen). Door erosie van de buitenbochtoever en het neerleggen van zand in de binnenbocht, verplaatsen de meanderbochten zich buitenwaarts en stroomafwaarts. Zo ontstaan

kronkelwaarden (met kronkelwaardruggen en -geulen). Het kronkelen gaat net zolang door totdat de rivier de eigen bocht kan afsnijden. De geulen van de afgesneden bochten raken daarna geleidelijk opgevuld met klei (verlanden) en worden restgeulen genoemd. In de restgeulen kunnen meren met stilstaand water en veen ontstaan (hoefijzermeren). Dit vanuit de rivier gevormde landschap wordt door geologen aangeduid met het verzamelbegrip stroomgordel (of stroomrug). 31
Figuur 13. Schematische lithogenetische doorsnede door het centrale rivierengebied met enkele gehanteerde begrippen, de relatieve fasering van afzettingen (A t/m E) en een indicatie van potentiële archeologische niveaus. Riviersysteem C heeft tevens crevassegeulen gevormd. Riviersysteem D heeft alleen oeverafzettingen (oeverwal) achtergelaten. 32
Figuur 14. infographic met de geldende uitzonderingen op de certificeringsplicht (bron RCE). 40
Figuur 15. Scheiding tussen de Erfgoedwet en de Omgevingswet voor wat betreft bepalingen (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort).. 44
Figuur 16. Ondertekening van de intentieverklaring Werelderfgoednominatie door toenmalige wethouder mevr. G. van der Donk-van Andel in januari 2014. 46
Figuur 17. De archeologische beleidskaart uit 2008 (Botman & Benjamins, 2008). 51
Figuur 18. Archeologisch onderzoek voorafgaand aan bodemverstoringen die plaatsvinden bij de dijkversterking van de Rijnbandijk ter hoogte van de Garststraat te Maurik (foto RAAP). 54
Figuur 19. Tentoonstelling ‘archeologie uit je achtertuin’ in het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) in Leiden met uit elke Nederlandse gemeente een archeologische vondst. 69
Figuur 20. Een gitkraal, de vondst uit gemeente Buren binnen de tentoonstelling ‘vondsten uit je achtertuin’ in het RMO te Leiden. 70
Figuur 21. Het kunstwerk ‘TOT HIER’ van Jan Kleingeld’ langs de Nederrijn bij Rijswijk en de grens van het Romeinse Rijk markeert. 71
Figuur 22. De contouren van kasteel Buren worden jaarlijks in het voorjaar weer zichtbaar als de sneeuwklokjes in bloei staan. 72
Figuur 23. Overhandiging van het boek Buren Vertelt(d door burgemeester Jan de Boer (rechts) aan directeur van het Nederlands Openluchtmuseum Willem Wijdeveld (links) in 2014. 73

Tabellen:

Tabel 1. Overzicht van aanwezige complextypen en bijbehorende perioden. Zwartgedrukte getallen zijn het aantal complexen dat in de betreffende periode dateert, terwijl met de rode getallen het aantal complexen weergegeven wordt dat in twee of meerdere perioden valt (voorbeeld: bij nederzettingen zijn 3 complexen met een datering in ijzertijd tot en met vroege middeleeuwen). 11
Tabel 4. Attributen en attribuutwaarden van het gis-bestand met AMK-terreinen. 13
Tabel 2. Opbouw van het GIS-(punten)bestand met archeologische vondstlocaties uit ARCHIS. 14
Tabel 3. Opbouw van het GIS-(punten)bestand met vondstlocaties uit andere bronnen. 15
Tabel 4. Opbouw van het GIS-(vlakken)bestand met vindplaatsen. 15
Tabel 5. Opbouw van het GIS-(vlakken)bestand met oude woongronden. 16
Tabel 6. Overzicht met vermeend aantal woonheuvels op basis van de gebruikte bronnen. 18
Tabel 7. Aantal gekarteerde woonheuvels (naar type). 19
Tabel 8, Tabelstructuur van het fysisch-geografisch vlakkenbestand. 25
Tabel 9. Profieltypen voor de archeologische verwachtingswaarden. 33
Tabel 10. Naam, nummer en begin- en eindfasedatering van fossiele riviersystemen die binnen de gemeente Buren actief zijn geweest (bron: Cohen e.a. 2012). 36

Tabel 11. Dichtheid aan vondstlocaties per waarde-/verwachtingszone. 37
Tabel 12. Overzicht van de vrijstellingsgrenzen zoals weergegeven op de archeologische beleidskaart van gemeente Buren uit 2008. 50
Tabel 13. Overeenkomsten en verschillen tussen de vrijstellingsgrenzen uit 2008 en huidig voorstel. 57
Tabel 14. Werkingsdiepte en bewerkingsaantallen voor verschillende hoofdgrondbewerkingen en grondverbeteringen (Willemse, 2019; naar: Heunks 1995; Reubens et al 2012; Ten Broeke 2012; Reuler et al 2014; Breimer & Seuer 2014; Massop & Schuiling 2016; landbouwmechanisatiebedrijven Goudland/Buts Meulepas B.V, Lemke Gmbh). 63

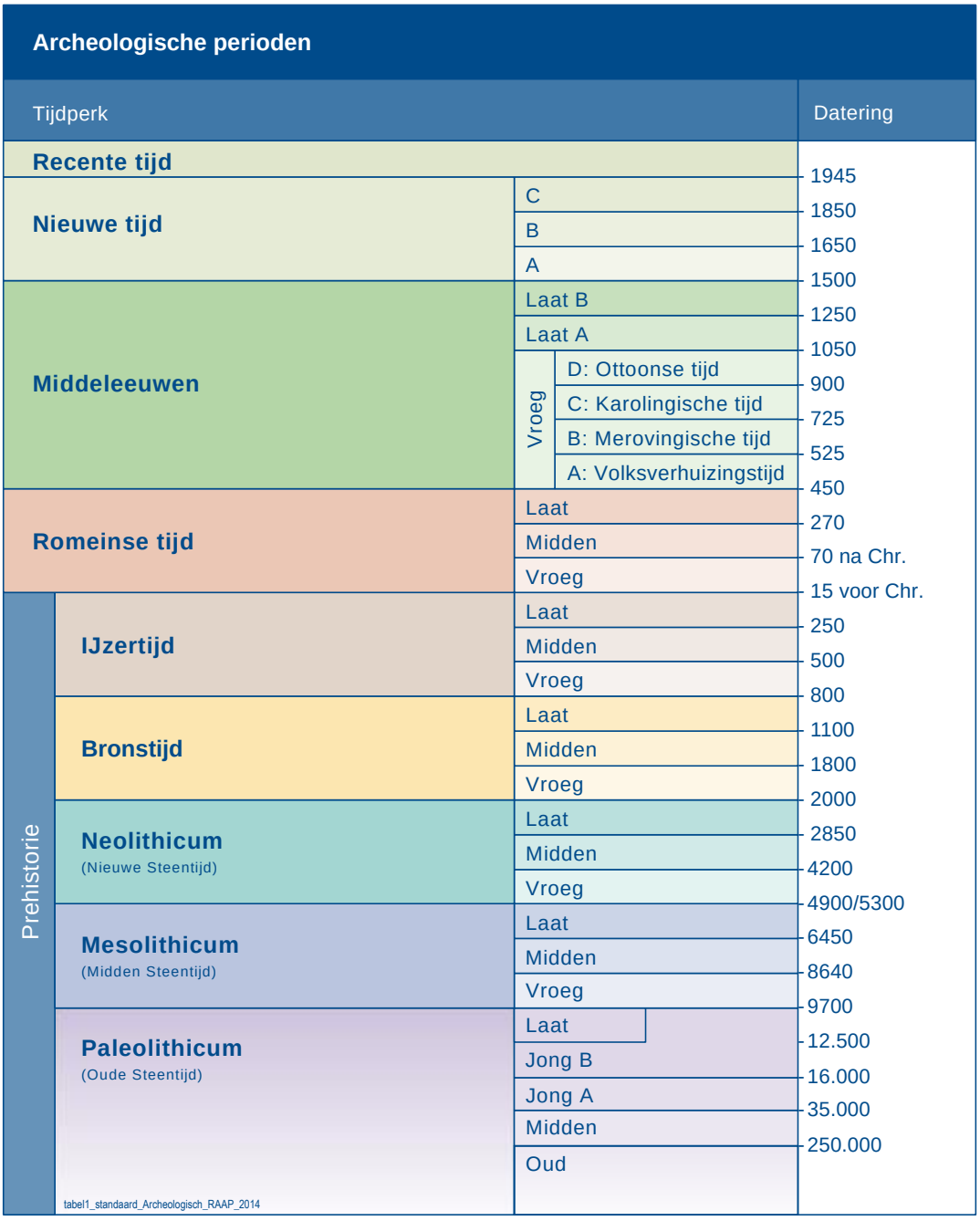
Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. stroomgordelkaart
Bijlage 3. Overzicht vrijstellingen in omliggende gemeenten
Bijlage 4. Gemeentelijke archeologische onderzoeksagenda
Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren
Bijlage 5. Catalogus Archeologische rijksmonumenten, AMK-terreinen en vindplaatsen
Bijlage 6. Catalogus archeologische vondstlocaties (ARCHIS en overige bronnen)
Bijlage 7. Voorwaarden gekoppeld aan de ontheffing detectieverbod APV Buren

Kaartbijlagen

Kaartbijlage 1. Geomorfogenetische kaart met bekende archeologische vindplaatsen
Kaartbijlage 2. Archeologische waarden- en verwachtingenkaart
Kaartbijlage 3. Archeologische beleidskaart
Kaartbijlage 4. Bodemverstoringenkaart

Bijlage 1. Tijdschaal

Bijlage 2. stroomgordelkaart

Bijlage 3. Overzicht vrijstellingen in omliggende gemeenten

	Buren 2008		Neerijnen 2008		Lingewaal 2011		Geldermalsen 2015		Tiel (2009)		Neder-Betuwe (2016)		Culemborg (2017/2018)	
	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)	oppervlak (m2)	diepte (m)
Archeologische Waarden														
AMK-terreinen	0/30	0/0,3	100	0,5	0	0,3	100	0,3	30	0,3	100	0,3/0,51	50	0,3
Historische dorpskern	100	0,3	100	0,5	0	0,3	10	0,3	100	0,5	100	0,3/0,51		
Stadskernen									30	0,5				
voormalige steenfabrieken	0	0												
Terreinen zonder status met attentiezone 50 m1					100	0,3	100	0,3						
Oude woongronden					100	0,3	100	0,3	100	bouwvoor	100	0,3/0,51		
Hoge Archeologische verwachting	1000	0,3	250	0,5	100	0,3	500	0,3	500	30	500	0,3/0,51	200	0,3
HAV restgeul Linge							1000	0,3						
Gematigde Archeologische verwachting	2000	0,3	5000	0,5					5000	30	10000	0,3/0,51		
zone van 50 m rondom AMK-terreinen	2000	0,3												
Middelmatige Archeologische verwachting voor ondiep gelegen archeologie					500	0,3	1000	0,3					1000	0,3
Middelmatige Archeologische verwachting voor dieper gelegen archeologie					500	2,0	2500	3,0					2000	2,0
Lage Archeologische verwachting	100000		10000	0,5	5000	1,0	geen	geen	10000	30	geen	geen	geen	geen
Onbekende archeologische verwachting					5000	1,0								
Geen Archeologische verwachting	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen
opgegraven gebieden							geen	geen						
Diepe verstoringen en afgravingen							geen	geen						
Water	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen	geen
archeologische onderzoeksmelding													afhankelijk van uitgevoerd onderzoek	

Bijlage 4. Gemeentelijke archeologische onderzoeksagenda

Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren

Inleiding

In opdracht van de gemeente Buren heeft ADC Heritage in 2008 een archeologische verwachtings- en beleidskaart opgesteld. Vervolgens heeft ADC een voorstel gemaakt voor een gemeentelijk selectiebeleid en een gemeentelijke onderzoeksagenda voor de gemeente Buren. De huidige versie is na twaalf jaar toe aan een actualisatieslag.

Wat is een gemeentelijke onderzoeksagenda? Een gemeentelijke archeologische onderzoeksagenda benoemt belangrijke archeologische thema's, kennislacunes en onderzoeksvragen die binnen de gemeente nog niet beantwoord zijn. Aan de hand van deze vragen kunnen keuzes worden gemaakt op het gebied van archeologisch beleid en onderzoek.

Wat is gemeentelijk selectiebeleid? In een gemeentelijk archeologisch selectiebeleid zijn de ambities van de gemeente op het gebied van archeologie vastgelegd: Welke archeologische waarden zijn voor de gemeente waardevol en hoe moet er met deze waarden worden omgegaan.

In 2008 heeft de gemeente Buren reeds aangegeven dat het de mogelijkheid wil hebben om door middel van selectie **verregaande keuzes** te maken en differentiatie aan te brengen in gebieden met een onderzoeksverplichting.

Indertijd is gekozen om te selecteren op basis van drie gronden, namelijk 1. oppervlakte van plangebied of ingreep, 2. diepte van de ingreep en 3. inhoudelijk door middel van een waardering.

Twee gronden zijn dus kwantitatief van aard: getalsmatige grenzen, één grond is kwalitatief te bepalen door een waarde. De kwalitatieve selectiegronden zijn indertijd opgenomen in de gemeentelijke beleidskaart en geleidelijk aan ook verankerd in het planologisch domein (ruimtelijke plannen).

Voor de kwalitatieve selectiegrond is de inhoudelijke onderzoeksagenda van toepassing. Het is op basis van een archeologische verwachting alleen niet mogelijk een inhoudelijk selectiebeleid te voeren. Aan ieder inhoudelijk selectiebesluit moet namelijk een waardering ten grondslag liggen. Alle bodemingrepen in de gebiedsdelen met een archeologische waarde of verwachting dienen dan ook voorafgegaan te worden door adequaat archeologisch inventariserend onderzoek, uiteraard rekening houdend met de vrijstellingsgrenzen voor oppervlakte en diepte van de ingreep.

Als na de inventariserende fase vervolgonderzoek benodigd is omdat er inderdaad archeologische resten in het onderzoeksgebied zijn aangetroffen, is dit waarderend onderzoek: het bepalen aan de hand van vastgestelde criteria wat de waarde een vindplaats is. Na de waarderende fase van het archeologisch onderzoeksproces is het wel mogelijk om tot een verantwoord selectiebesluit te komen. Op basis van deze waardering wordt besloten of een vindplaats daadwerkelijk voor behoud in situ of voor definitieve archeologische opgraving in aanmerking komt (dit wordt vastgelegd in het zogeheten selectieadvies).

De indeling van de onderzoeksagenda uit 2008 was op basis van 7 onderzoeksthema's. Enkele hiervan richtten zich op het (cultuur)landschap en de inrichting en ontwikkeling er van, terwijl andere thema's een specifiek archeologische periode betreffen.

1. Het landschap
2. Archeobotanie en archeozoölogie
3. Ontwikkelingsgeschiedenis van dijken

4. De Limes

5. Archeologische perioden: De prehistorie

6. Archeologische perioden: IJzertijd en Romeinse tijd

7. Archeologische perioden: Middeleeuwen en Nieuwe tijd

Voor de duidelijkheid: De onderzoeksagenda is vooral van toepassing op percelen, terreinen, plangebieden, zones waarvan enige (landschappelijke dan wel archeologische) informatie bekend is. Bij weinig kennis vooraf geldt een meer algemene vraagstelling en is het onderzoekskader daar ook op ingericht (zie bijvoorbeeld het Handboek archeologie Rivierenland). Kunnen vooraf naar aanleiding van een bureauonderzoek of inventariserend onderzoek al meer gerichte vragen gesteld worden dan is het van belang dat deze agenda door de uitvoerende partij en/of de archeologisch adviseur wordt toegepast. Alleen op deze manier dicht de overheid het gat ten aanzien van kennislacunes en tilt het inhoudelijke kenniswinst met gebruikmaking van archeologische instrumenten naar een hoger plan. Pas dan is sprake van goede archeologische erfgoedzorg.

Het trechtermodel van de AMZ-cyclus werkt ook hier: naarmate je meer over een gebied weet, kun je gerichtere vragen stellen en daarmee gerichter onderzoek doen binnen onderzoeksthema's die je als gemeente belangrijk vindt.

Voor de afgelopen twaalf jaar kunnen we constateren dat met name de onderzoeksagenda van ADC goed heeft gefunctioneerd. Er is namelijk relatief vaak tot aan de waarderingsfase informatie beschikbaar gekomen over landschap, datering stroomgordels, vestigingsfactoren, inrichting (thema's landschap en ontwikkelingsgeschiedenis van de dijken), voedseleconomie (thema archeobotanie en archeozoölogie) en de Romeinse inmenging langs de Neder-Rijn (thema De limes). Voor het bepalen van de behoudenswaardigheid schoot het selectiebeleid aan de hand van de afzonderlijke onderzoeksthema's vaak te kort: een vindplaats bevat vaak meerdere onderdelen die voor kenniswinst alleen in samenhang met elkaar onderzocht kunnen worden. Door vooraf een stringent selectiebeleid vast te stellen, ontneem je onderzoekers (en daarmee de betreffende gemeente) in feite de mogelijkheid om juist het onderzoek te kunnen uitvoeren dat op dat moment nodig is. Het Programma van Eisen is hét document om onderzoeksvragen en kennislacunes vast te leggen, rekening houdend met de relevante onderzoeksagenda('s).

Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA)

Op landelijk niveau is de nationale onderzoeksagenda (NOaA) beschikbaar. De NOaA 1.0 is ontwikkeld in de periode tussen 2005 en 2008 en uitgebracht als boekvorm. In totaal zijn ruim 1500 vragen opgesomd die kunnen helpen bij het uitvoeren van archeologisch onderzoek en zijn onderverdeeld in 22 thema's.

Sinds 2016 wordt gewerkt met de NOaA 2.0 en betreft een digitaal systeem dat jaarlijks wordt geactualiseerd[65]. Het aantal onderzoeksvragen is teruggebracht naar zo'n 117 stuks, verdeeld onder 23 onderzoeksthema's. De NOaA maakt wat betreft archeologische onderzoeksvragen het nationale (bovenregionale) perspectief expliciet en doet bovendien suggesties voor het vertalen van vragen in veldwerk. De NOaA is bedoeld als aangrijpingspunt en inspiratiebron voor het maken van keuzes en het formuleren van beleid, bijvoorbeeld wat betreft de vraagstelling van archeologische opgravingen (via programma van Eisen: PvE) en het ontwikkelen of aanpassen van een regionale of gemeentelijke onderzoeksagenda. De bij de Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren relevante

[65] https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/nationale-onderzoeksagenda-archeologie

onderzoeksthema's vanuit de NOaA worden benoemd en kort toegelicht zodat te allen tijde de koppeling met de NOaA blijft bestaan en gemeentelijke archeologische zaken ook in een breder (landelijk) kader geplaatst kunnen worden.

Regionale kennisagenda

De provincie Gelderland heeft in 2012 drie kennisagenda's op laten stellen, te weten een kennisagenda voor het rivierengebied, voor de Veluwe en voor het gebied Oost Gelderland[66]. De kennisagenda van het rivierengebied, waar het grondgebied van gemeente Buren onder valt, geeft naast een overzicht van de beschikbare kennis ook inzicht in actuele kennisvragen. Hierbij wordt gesteld dat de kennisagenda inzicht geeft in de thema's en vragen die op het moment van schrijven op het gebied van de archeologie en monumentenzorg centraal stonden.

De kennisagenda rivierengebied is ingedeeld in 12 kennisvensters; gebieden waar een specifieke periode aan bod komt. Daarnaast worden per archeologische periode de onderzoekslacunes, kenniskansen en onderzoeksthema's besproken. In de thema's van de Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren wordt verwezen naar deze regionale vensters en thema's. Relevante informatie dient als input bij het opstellen van PvE's.

Over de gemeentelijke onderzoeksagenda

Net als de nationale onderzoeksagenda (NOaA) is deze Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren te gebruiken als achtergrondinformatie en inspiratiebron en als hulpmiddel bij het maken van keuzes en het formuleren van doelstellingen. De Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren geeft vooral op hoofdlijnen aan wat de gemeente per thema/periode van belang acht. Er wordt geen duidelijke rangorde in kennisleemten aangegeven op basis waarvan een prioritering kan worden opgesteld of een selectiebeleid kan worden vormgegeven.

Ondanks de relatief grote dichtheid aan archeologische vindplaatsen in de gemeente zijn er binnen de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van gemeente Buren een aantal duidelijke kennislacunes aan te wijzen. Deze kennislacunes kunnen worden onderverdeeld in vier thema's. Op grond van de kennis en kennislacunes in de gemeente Buren zijn enkele speerpunten te formuleren in onderzoeksmethoden die richtinggevend kunnen zijn bij het synthetiserende en interpretatieve deel van het onderzoek naar de verschillende archeologische periodes. De speerpunten worden in de onderzoeksthema's behandeld.

De onderzoeksagenda is een zogenaamd werkend document. Naar gelang er meer onderzoek is gedaan, kunnen meer vragen worden beantwoord, kunnen verschuivingen in kennislacunes optreden en kunnen prioriteiten veranderen. Het is daarom verstandig de onderzoeksagenda regelmatig te voorzien van nieuwe onderzoeksgegevens en te onderzoeken of de onderzoeksvragen nog actueel zijn. De eerste onderzoeksagenda had ook thema's gericht op tijdsperiodes. Die insteek is hier verlaten. De onderzoeksthema's hebben hun specifieke thematische relevantie ongeachte de tijdsdiepte. Uiteraard hoort een thema als de Limes en het achterland bij een specifieke periode.

Waar gaat het niet over?

De Onderzoeksagenda Archeologie Gemeente Buren gaat níet in op de selectie van archeologische vindplaatsen[67] op basis van perioden en/of thema's. Hoewel het voor de hand zou liggen, gaat het er

[66] Bruning, 2012
[67] de behoudenswaardigheid van een vindplaats wordt gescoord aan de hand van een waarderingstabel. Het kan dus zijn dat een vindplaats behoudenswaardig is die in geen enkel onderzoeksthema valt.

niet om dat de oudste vindplaatsen uit perioden waarvan we het minst weten, veel belangrijker zijn dan vindplaatsen uit perioden waarvan we nu stellen dat er een redelijke voorraad van bekend en onderzocht is. Thema's die betrekking hebben op ons verleden, of deze nou meer wetenschappelijk of meer maatschappelijk van aard zijn, zijn nou eenmaal sterk tijdgebonden en het 'verrassingselement' van archeologie is nooit uit te sluiten. Je weet pas of je iets nieuws hebt ontdekt als je het hebt ontdekt en opgegraven. Ook ontstaan er bij voortduring nieuwe onderzoeksmethoden of onderzoekstechnieken. Het DNA-, isotopen- en geochemisch onderzoek van de laatste 15 jaar is samen met de mogelijkheden die remote-sensing technieken ons bieden (zoals het AHN) revolutionair te noemen wanneer we de onderzoeksmogelijkheden met die van 20 jaar geleden vergelijken.

In de gemeentelijke onderzoeksagenda wordt aandacht besteed aan een viertal belangrijke onderzoeksthema's. Binnen de thema's wordt verwezen naar relevante onderzoeksvragen binnen de landelijke en regionale onderzoeksagenda's. Er worden binnen de thema's geen concrete onderzoeksvragen gesteld, maar plaats daarvan worden specifieke, concrete kennislacunes genoemd. In het PvE worden de kennislacunes verder uitgewerkt en zullen ook de onderzoeksvragen een plaats krijgen.

Thema's

Landschapsvorming: Lange termijnontwikkelingen in bewoning in relatie tot het landschap

Inleiding

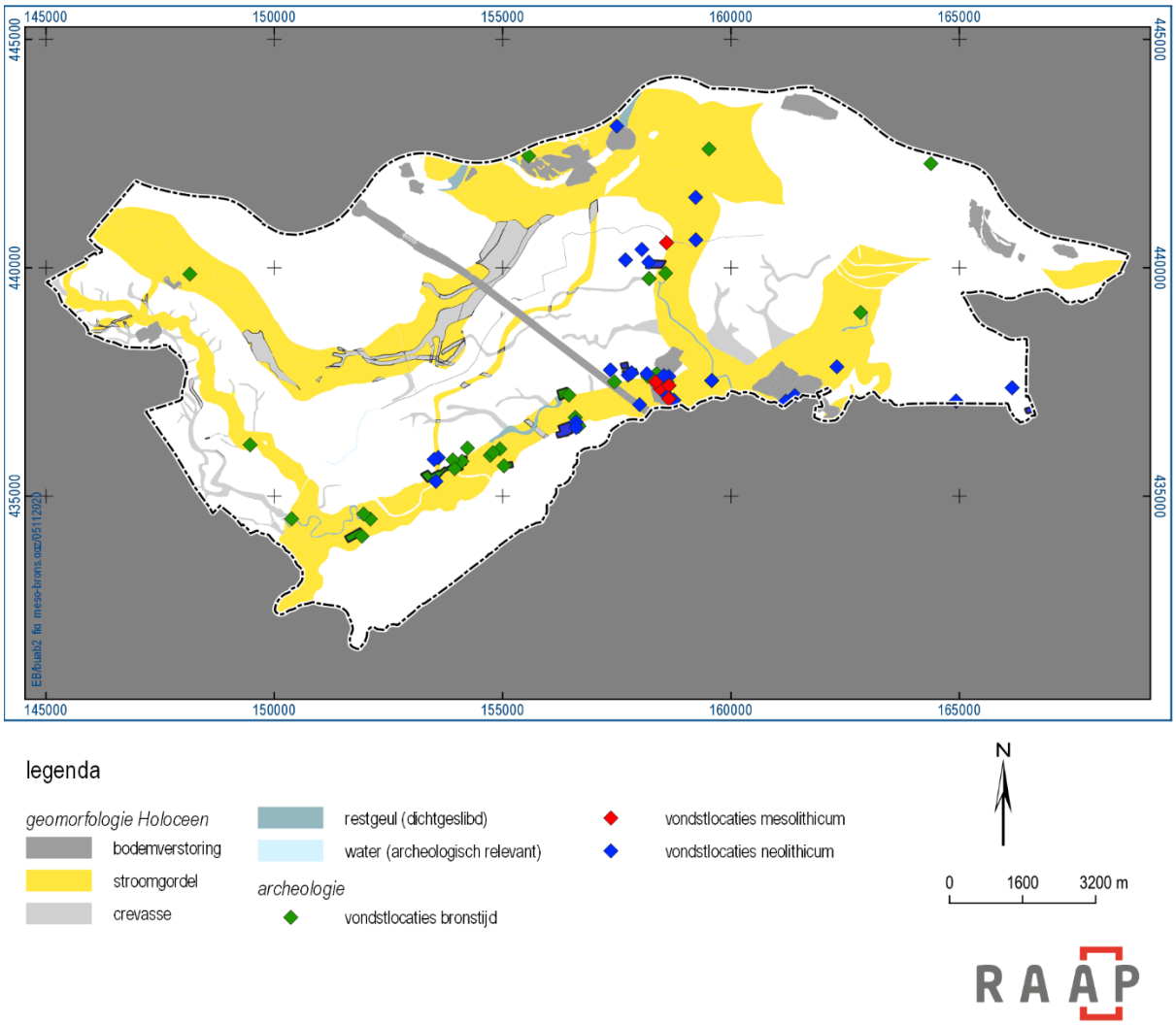
Van de ondergrond is met name de ligging van de voormalige stroomgordels (voormalige Rijn lopen), dankzij duizenden uitgevoerde boringen, goed in beeld. Dit geldt met name voor de stroomgordels die vanaf de bronstijd/ijzertijd actief waren en waarvan de afzettingen relatief ondiep onder het oppervlak (tot 1 à 2 m –mv) aanwezig zijn. Van de oudere, en daarmee dieper gelegen, stroomgordels is de begrenzing minder goed bekend. Ook is de ouderdom van deze stroomgordels veelal niet nauwkeurig in beeld omdat dateringen als bijvoorbeeld C14-dateringen van de restgeul ontbreken. Bijkomend probleem is dat van de oudere stroomgordels (periode mesolithicum, neolithicum en bronstijd) de exacte begrenzing niet goed bekend is en van deze stroomgordels weinig tot geen crevasses bekend zijn, terwijl dergelijke crevasse-afzettingen wel worden verwacht. Veelal betreft het relatief smalle, grillig gevormde crevasse-afzettingen die zich door de diepteligging (> 1m –mv) niet laten ontdekken door bijvoorbeeld AHN-studies en ook nauwelijks worden ontdekt met regulier booronderzoek (ook omdat er weinig grootschalige booronderzoeken plaatsvinden). Ook kunnen in de komgebieden zones aanwezig zijn waar in de komafzettingen een vegetatieniveau tot ontwikkeling is gekomen. Dergelijke zones zijn vermoedelijk geschikt geweest voor bewoning. Zo zijn oostelijker in de Betuwe diverse vindplaatsen uit de bronstijd aangetroffen in dergelijke komafzettingen. Tot slot kan bewoning verwacht worden in de zones waar de pleistocene terrassen relatief hoog lagen en derhalve lange tijd geschikt zijn geweest voor bewoning. Doordat deze terrassen in de loop van het holoceen zijn afgedekt met veelal meters dikke afzettingen is binnen de gemeente Buren nog nauwelijks onderzoek gedaan naar bewoning op dergelijke terrassen. Oostelijker in de Betuwe, maar ook zuidelijk van de Waal in het Land van Maas en Waal zijn echter diverse vindplaatsen bekend die gerelateerd zijn aan de aanwezigheid van een pleistoceen terrasniveau. In dit kader is het niet vreemd om te veronderstellen dat dergelijke terrasniveaus binnen de gemeente Buren bewoond zijn geweest. Hoewel in het rivierengebied vele rivierduinen op het pleistocene rivierterras te vinden zijn, is in de gemeente Buren slechts één rivierduin aanwezig: de Zandberg (nabij Zandbergseweg) tussen Ravenswaaij en Rijswijk.

Relatie met regionale en nationale onderzoeksagenda's

- NOaA2: thema 2. De dynamiek van het Nederlandse landschap
- NOaA2: thema 21. De dynamiek van het landgebruik
- Kennisagenda Rivierengebied: Venster 3 - Geldermalsen (late prehistorie: neolithicum-midden bronstijd)
- Kennisagenda Rivierengebied: Venster 6 - Tiel-Medel (late prehistorie: late bronstijd-midden ijzertijd)
- Kennisagenda Rivierengebied: Thema vroege prehistorie (par 3.5.2)
- Kennisagenda Rivierengebied: Thema late prehistorie (par 3.5.3)
- Kennisagenda Rivierengebied: Thema Romeinse tijd (par 3.5.4)

Onderzoeksgeschiedenis

Op dit moment zijn met name de perioden mesolithicum, neolithicum (en bronstijd) ondervertegenwoordigd in het aantal vindplaatsen binnen de gemeente. Ook van de bronstijd zijn relatief weinig vondstlocaties bekend (Erichem - Erichemsewal, Zoelen - Het Beemd, De Beldert, Maurik - Hornixveld). Vondstlocaties uit het mesolithicum en neolithicum zijn vooral aangetroffen ter plaatse van de grote zand- en grindputten De Beldert en het Lingemeer. De stroomgordels uit deze periode bevinden zich vooral in het agrarisch gebied waar relatief weinig diepe bodemingrepen plaatsvinden en derhalve nauwelijks archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Kansen voor archeologisch onderzoek in dit agrarische gebied liggen met name op het vlak van ruilverkavelingen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Figuur 1. Overzicht van AMK-terreinen en vondstlocaties uit het mesolithicum, neolithicum en bronstijd en met de nu nog aanwezige resten van stroomgordels en crevassen uit die perioden in de ondergrond.

Kennislacunes met betrekking tot het landschap en de relatie er van met bewoning

- De landschappelijke differentiatie van het dieper gelegen pleistocene (terrassen)niveau en de verbreiding van archeologische resten op dat oppervlak;
- Locatie en begrenzing van de crevassesystemen en in mindere mate de stroomgordels;
- Ouderdom van de stroomgordels en crevassesystemen;
- Bewoning in hoger gelegen komgebieden en kenmerken door de aanwezigheid van een vegetatiehorizont;
- Bewoning in de vroege prehistorie (tot ca. 1000 voor Chr.) in relatie tot de ligging en ontwikkeling van de verschillende fossiele stroomruggen;
- Bewoning op de diverse crevassesystemen; Hoe manifesteert bewoning op/lands crevasses zich?
- Het gebruik en inrichting van de natte (kom)gebieden.

Speerpunten in operationalisering

- Uitvoeren van verkennend booronderzoek in de zones waar oude stroomgordels worden verwacht, waarbij boringen niet alleen worden uitgevoerd in de zone met bedding- en oeverafzettingen, maar juist ook in de zones met komafzettingen omdat juist in deze laatste zones de aanwezigheid van crevasse-afzettingen worden verwacht.
- Bij geplande diepe bodemingrepen in het archeologisch onderzoek aandacht besteden aan de diepere ondergrond: aanwezigheid van stroomgordels, crevassen en het pleistocene terras.
- Inzet van geofysische methoden in de vorm van (een combinatie van) elektromagnetisch onderzoek en grondradaronderzoek om bijvoorbeeld restgeulen in kaart te brengen, dan wel de ligging van crevasses te begrenzen.
- Inzet van dateringstechnieken als C14 en OSL om de ouderdom van stroomgordels en crevasses te bepalen.
- De uitvoering van archeologische inspecties (door deskundige archeoloog namens de gemeente of lokale amateurarcheologen) in zones waar archeologisch vooronderzoek niet heeft geleid tot vervolgonderzoek (en daarmee zijn vrijgegeven). Inspecties zijn laagdrempelige, kortdurende onderzoeken waarbij relevante archeologische waarnemingen kunnen worden genoteerd. Te denken valt aan werkzaamheden als de aanleg van natuurvriendelijke oevers of de aanleg van transportleidingen. De verzamelde informatie van inspecties kunnen worden gebruikt om het inzicht in het landschappelijke ondergrond- en verwachtingsmodel aan te vullen en te verfijnen.

Romeinse Limes en het achterland

Inleiding

De ontwikkeling van het landschap in het rivierengebied tot een cultuurlandschap door interventie van de mens (zie boven) is vooral zichtbaar langs de Limes, waar het Romeinse leger een strook land langs de Rijn inrichtte met infrastructurele ‘militaire’ werken (en op de beleidskaart is weergegeven middels een Limes-zoekzone). Tijdens de regering van de keizers Caligula en Claudius (37-54 n.Chr.) begon het Romeinse leger met de omvorming van de Rijn tot een gecontroleerde grens. Vanaf dat moment vormde de rivier een belangrijke politieke en culturele scheidslijn tussen het Imperium en de Germaanse stamgebieden aan de overzijde van de rivier (ADC, 2008). In het landschap verschenen niet alleen elementen als wegen en forten, maar ook werden de waterstromen gereguleerd door bijvoorbeeld de aanleg van duikers.

Figuur 2. Inscriptie op een helm die gevonden is bij Rijswijk.

Het geheel van rivier, weg, forten en wachtposten wordt vanaf het einde van de 1ste eeuw aangeduid met de term Limes ad Germaniam inferiorem. In Nederland lag de Limes langs de toenmalige Rijnloop en is uitgebreid bestudeerd in bijvoorbeeld het nabijgelegen Wijk bij Duurstede. Ook van andere locaties is de ligging van de Limesweg en diverse castella bekend en zijn deze locaties meegenomen in de aanvraag voor opname op de UNESCO Werelderfgoedlijst. Voor het grondgebied van Buren is het een ander verhaal aangezien de locaties van zowel de Limesweg als de castella niet exact bekend zijn, zijn deze locaties niet meegenomen in de gewenste UNESCO bescherming. Bovendien is de kans reëel dat delen van de castella op het Burens grondgebied verspoeld zijn door het meanderend gedrag van de Rijn.

De Limeszone was niet alleen militair in gebruik, de vele vindplaatsen tonen aan dat er diverse nederzettingen in de directe nabijheid van de Limes hebben gelegen. Ook zijn in het gebied grafvelden opgegraven. Uit de kaart met vondstlocaties binnen de gemeente Buren blijkt bovendien dat niet alleen de Limeszone bewoond is geweest, maar dat ook in het zuidelijke gebied van de gemeente (Kerk-Avezaath-Zoelen-Lienden/Medel) veel resten uit de Romeinse tijd zijn gevonden. Dit alles wijst er op dat het gebied in de Romeinse tijd intensief bewoond en gebruikt werd.

Relatie met regionale en nationale onderzoeksagenda's

- NOaA2: thema 15. De limes: inrichting en interactie
- NOaA2: thema 23. Netwerken en infrastructuur
- Kennisagenda Rivierengebied: Venster 8 - Tiel-Zoelen (Romeinse tijd)

- Kennisagenda Rivierengebied: Thema Romeinse tijd (par 3.5.4)

Onderzoeksgeschiedenis

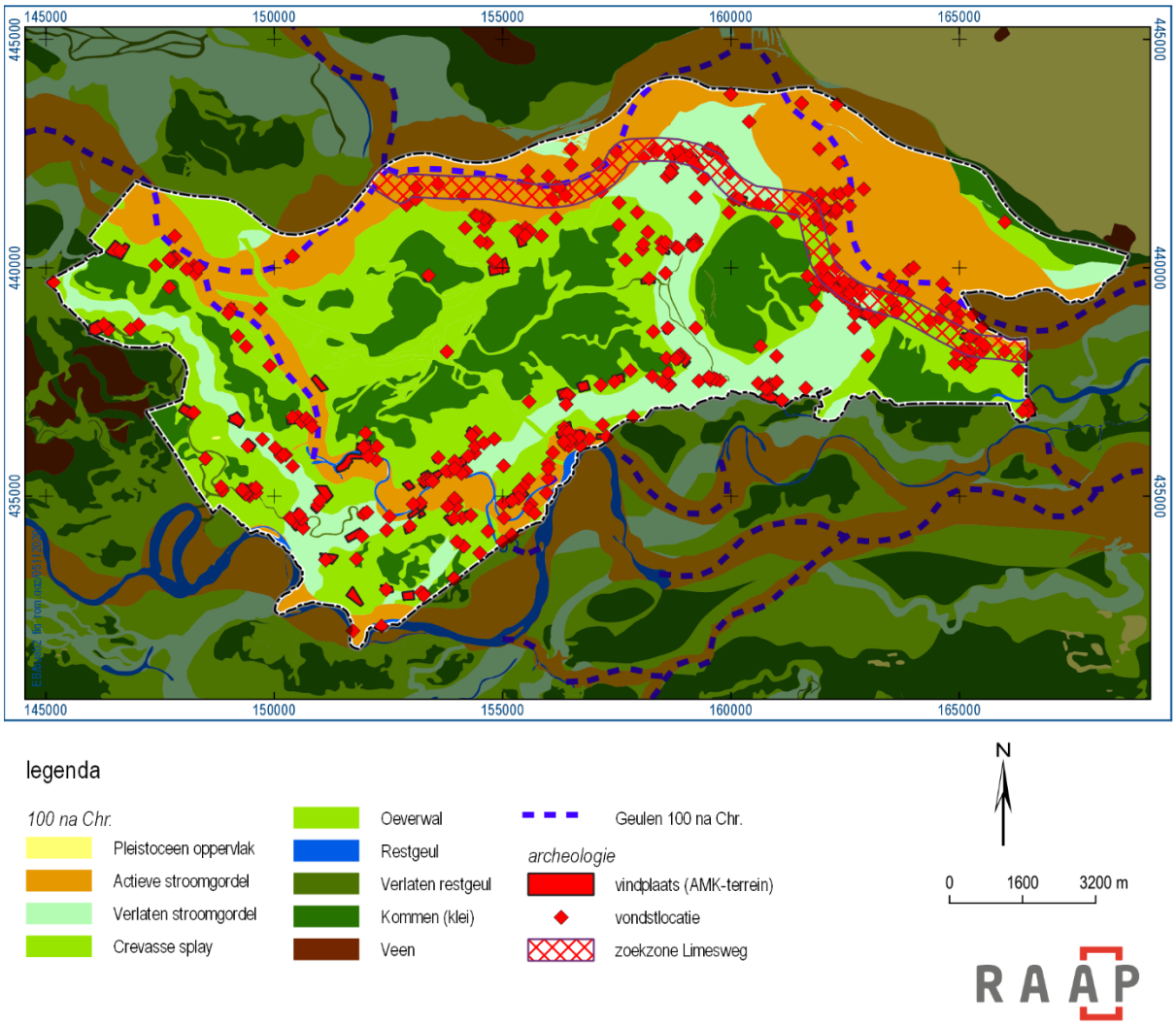
Zoals hiervoor al vermeld zijn in gemeente Buren nog geen resten van de Limesweg aangetroffen. Wel zijn van de vermoedelijke locatie van de castella diverse (bagger)vondsten gedaan. Het aantal opgravingen in de gemeente is met een aantal van 12 op een totaal van 384 onderzoeken slechts beperkt. Bovendien heeft slechts een klein deel van deze opgravingen specifiek betrekking op de Limeszone dan wel de Romeinse tijd in bredere zin. Afgelopen twee decennia zijn wel diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd waarbij onder meer een grafveld uit de Romeinse tijd is aangetroffen aan de Buitenweg in Maurik[68] en zijn door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed mogelijk resten van Romeinse steenbouw aangetroffen in Ingen[69] en zijn bijzondere vondsten aangetroffen zoals een zwaard onder het museum Baron van Brakel. Aan de zuidkant van de gemeente, in Zoelen, zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd in het plan Scharenburg waar een nederzetting en grafveld is aangetroffen[70].

Figuur 3. Natuursteen dat is aangetroffen bij het onderzoek naar mogelijke Romeinse steenbouw in Ingen.

Samen met het grote aantal in PAN geregistreerde metaalvondsten van het grondgebied van Buren leert dat er veel sporen uit de Romeinse tijd aanwezig en te verwachten zijn.

[68] Ter Wal, 2014
[69] https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2007/01/01/mogelijk-romeinse-steenbouw-in-ingen-in-de-betuwe
[70] Veldman, 2011

Figuur 4. Overzicht van de Limes-zone, AMK-terreinen en vondstlocaties uit de Romeinse tijd, geprojecteerd op de kaart met ligging van de in 100 na Chr. actieve geulsystemen en aanwezige crevasses en oeverwallen (Pierik, 2017).

Kennislacunes met betrekking tot de Romeinse Limes

- De ligging (en opbouw) van de Limesweg, specifiek binnen de Limes-zoekzone op het gemeentelijk grondgebied;
- De locaties van de castella en wachttorens;
- De aanwezigheid van wachtposten/wachttorens en andere militaire versterkingen;
- De locaties van eventuele aanlegplaatsen langs de toenmalige Rijnloop;
- De inrichting en verkaveling van het landschap in de Romeinse tijd;
- De dynamische verplaatsing en de impact van het verschuiven van de geulen van de Ingen en Lienden stroomgordels in noordelijke richting/huidige Nederrijn op de bewoning
- De locaties van grafvelden;
- Interactie van militaire sites en burgerlijke nederzettingen in het achterland van de Limes en ook in relatie tot locaties buiten de gemeente als Tiel – Passewaaij en Tiel - Medel;

- De ligging van overige weginfrastructuur. Waar lagen deze, waren het lokale of interlokale wegen en welke nederzettingen weden via deze wegen verbonden.

Speerpunten in operationalisering

- Onderzoek naar de ligging van de Romeinse Limesweg kan door in de betreffende zoekzone (zoals weergegeven op de archeologische verwachtingenkaart) gericht archeologisch onderzoek uit te voeren. Naar verwachting laten de resten van deze weg zich lastig opsporen door archeologisch boringen, een gericht proefsleuvenonderzoek zal vermoedelijk betere resultaten opleveren.
- Het uitvoeren van archeologische begeleidingen en inspecties bij lijnvormige bodemingrepen in de zoekzone. Te denken valt aan de aanleg van watergangen, aanleg en vervanging van rioleringen en dergelijke.
- De uitvoering van wetenschappelijk onderzoek naar de ligging van zowel de castella als de Romeinse Limesweg zonder dat dit onderzoek gekoppeld is aan ruimtelijke plannen of ingrepen. Wellicht zijn er subsidies te verkrijgen voor dergelijk onderzoek waardoor gericht onderzoek kan worden uitgevoerd.[71] Te denken valt aan proefsleuvenonderzoek, maar ook aan geofysische onderzoekstechnieken als grondradaronderzoek en elektromagnetisch onderzoek.
- De mogelijkheid om onderwaterverkenningen uit te voeren in zandputten in de uiterwaarden moet overwogen voor onderzoek naar Levefanum en Mannaricium. Bij professioneel onderzoek door gespecialiseerde bedrijven dienen duikvereniging Mergor in Mosam en de Landelijke Werkgroep Archeologie onder water (LWAOW) betrokken te worden.

Dorpsvorming en (laat)middeleeuwse ontginningen

Inleiding

Feitelijk is nog steeds weinig van het ontstaan van de landelijke nederzettingen in het rivierengebied. Afgelopen decennia heeft de nadruk vooral gelegen op het onderzoek naar belangrijke handelsnederzettingen als Tiel en Dorestad (Wijk bij Duurstede). Pas met het archeologisch onderzoek in Kerk-Avezaath eind jaren 1990, in het kader van de aanleg van de Betuweroute, is een eerste inzicht gekregen in de landelijke bewoning. Verspay e.a. (2018) heeft deze opgravingen meegenomen in een case-study over dorpsontwikkeling.

Het ontstaan van nederzettingen in de gemeente Buren zal samenhangen met de ontginningsgeschiedenis. In het onderzoeksgebied zijn verschillende ‘oude cultuurgronden/oude woongronden’ gekarteerd. Het betreft de gebieden waar nu de historische dorpskernen liggen. Soms worden binnen deze kernen ook woonheuvels aangetroffen, maar dergelijke woonheuvels komen ook in het buitengebied voor (Oude Hofstede op de Hul Eck en Wiel).

Relatie met regionale en nationale onderzoeksagenda’s

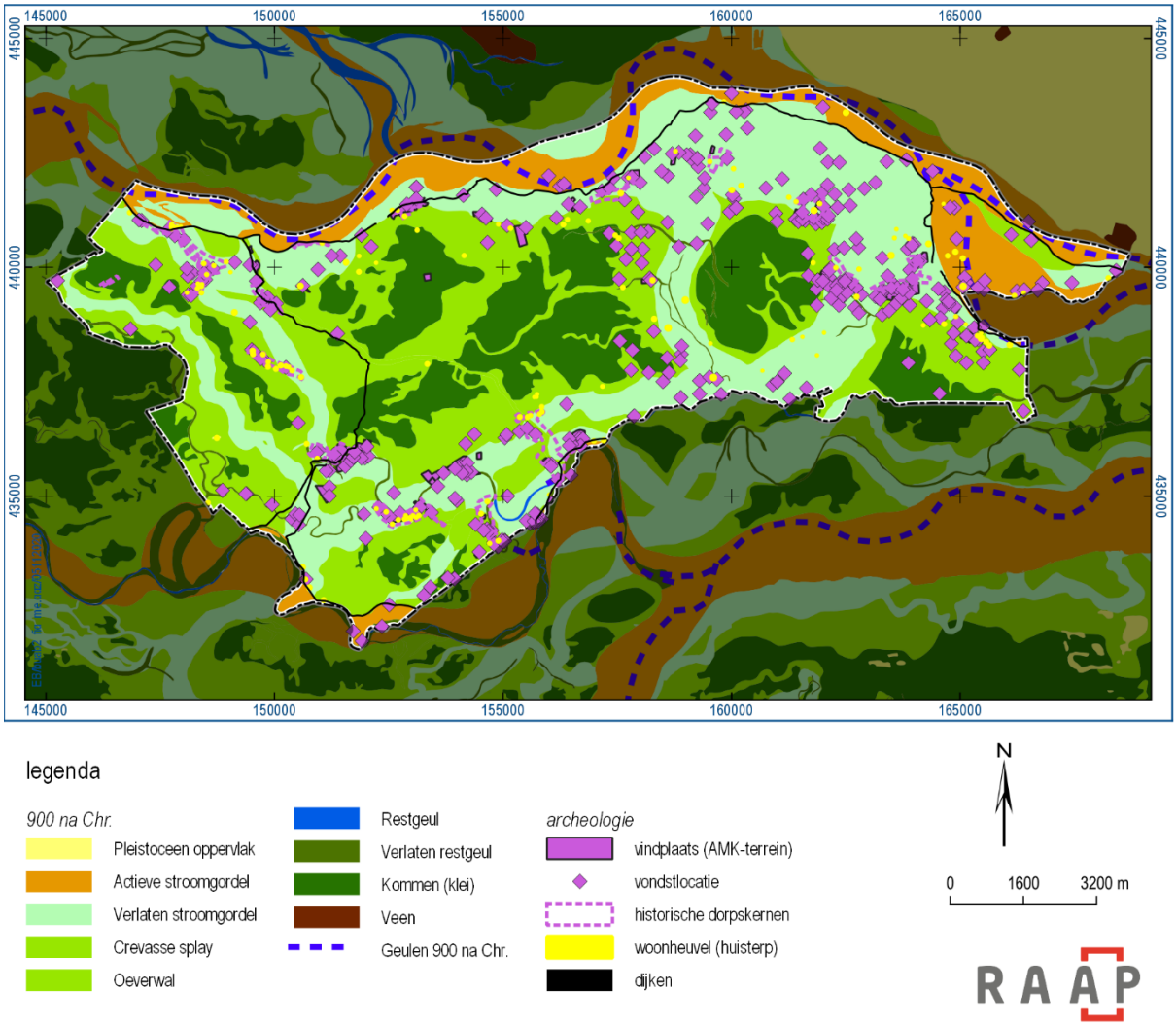
- NOaA2: thema 18. Dorpsvorming
- NOaA2: thema 20. De relatie stad - platteland
- Kennisagenda Rivierengebied: Venster 11: Kerk-Avezaath – Huis Malburg/ Stenen Kamer (late middeleeuwen)

---

[71] recentelijk luidde het televisieprogramma Ridders van Geldre van Omroep Gelderland (okt 2020) de noodklok t.a.v. Romeins erfgoed aan de uiterste westgrens van het Rijk (i.e. Rijswijk gemeente Buren).

- Kennisagenda Rivierengebied: Thema vroege middeleeuwen (par 3.5.5)
- Kennisagenda Rivierengebied: Thema late middeleeuwen en nieuwe tijd (par 3.5.6)
- Studie Verspay e.a. (2018): paragraaf 10.4 voorgestelde onderzoeksvragen

Onderzoeksgeschiedenis

Figuur 5. Overzicht van AMK-terreinen en vondstlocaties uit de middeleeuwen, geprojecteerd op de kaart met ligging van de in 900 na Chr. actieve geulsystemen en aanwezige crevasses en oeverwallen (Pierik, 2017).

Verspay e.a. (2018) heeft een uitgebreid synthetiserend onderzoek gedaan naar dorpsvorming in de middeleeuwen en gaat nader in op vier case-studies, waarvan het gebied rond Kerk-Avezaath en Kapel-Avezaath een van de case-studies is. Aan de hand van diverse bronnen als landschappelijke ondergrondmodellen, opgravingsgegevens en historische bronnen is een reconstructie gemaakt van de ontwikkeling van de dorpen. Dit bleek voor de betreffende case-study een flinke uitdaging te zijn omdat slechts weinig opgravingen hebben plaatsgevonden in de dorpskernen.

Ook binnen andere dorpskernen en woonheuvels binnen de gemeente Buren is een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Meestal betrof het echter ‘postzegel’ onderzoeken voor de bouw van een woning, die bovendien niet verder gingen dan de inventariserende fase. Grote

onderzoeken waarbij een groot deel van een dorpskern is opgegraven ontbreekt echter. Recentelijk is in het centrum van Ommeren een deel van de middeleeuwse bewoning blootgelegd bij de Kroonheuvel[72]. Door de geringe omvang van de opgravingen is het lastig aan de hand van alleen de betreffende opgraving een synthetiserend verhaal te schrijven. Juist in de betreffende dorpskernen is het belangrijk om bij de uitwerking van een opgraving de onderzoeksresultaten van andere opgravingen in de betreffende kern en nabijgelegen kernen te gebruiken.

Kennislacunes met betrekking tot de dorpsvorming en (laat)middeleeuwse ontginningen

- De ontstaansgeschiedenis van de (eerste) dorpen
- Onderzoek naar de aanvang van de bedijkingen langs de Nederrijn/Lek en Linge: wanneer is de dijkenbouw begonnen, op welke wijze werden de eerste dijken aangelegd en is er een relatie met de aanleg van huisterpen in het gebied?
- De relatie tussen de dorpen en omliggende steden (met name Tiel, maar ook Geldermalsen en oud-Buren/'villa Buria' op de zuidoever van de Korne)
- De locaties en ouderdom van de middeleeuwse kastelen in het buitengebied.

Speerpunten in operationalisering

- Het verrichten van historisch geografisch onderzoek in combinatie met archeologisch onderzoek. De veldstrategie dient in het bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek al duidelijk suggesties voor vervolgonderzoek te doen. De adviezen uit Verspay et al dienen hier als welkome leidraad voor de veldstrategie.
- Het uitvoeren van gravend archeologisch onderzoek bij geplande nieuwbouw in de historische kernen houdt rekening met kleinschalige plannen en de versnipperde informatie die dat tot gevolg heeft. De onderzoeksstrategie wordt dusdanig ingericht dat maximale informatie verzameld wordt, rekening houdend met andere snippers informatie uit de (directe) omgeving, daarbij nadrukkelijk eerder uitgevoerd onderzoek raadplegend.
- Synthetiserend onderzoek door gebruik te maken van de onderzoeksresultaten van meerdere opgravingen

De rivier: economische ruggengraat

Inleiding

De rivieren vormen de ruggengraat van het landschap in het rivierengebied. Eeuwenlang ontstonden nederzettingen op de oeverwallen langs actieve rivieren, maar ook op die van verlaten rivieren waar de restgeul al dan niet nog bevaarbaar was. De rivier moet al in vroege tijden gebruikt zijn geweest voor verplaatsing van mensen, bijvoorbeeld voor (ruil)handel met nabijgelegen nederzettingen, maar de rivier is ook intensief gebruikt, bijvoorbeeld voor het vangen van vis. Enkele voorbeelden van archeologische resten die gerelateerd zijn aan de rivier:

- Aanwezigheid van scheepswrakken uit bijvoorbeeld Romeinse tijd en middeleeuwen. Mogelijk ook uit oudere perioden vaartuigen als kano's te verwachten
- Afvaldumps van naastgelegen nederzettingen
- Constructies in en direct langs de geulen (bruggen, aanlegplaatsen) maar ook havens en stapelplaatsen/overslag van goederen
- Visserij (netverzwaarders, visfuiken)
- Ontwatering/afwatering van 'landbouw'gronden (kanaalsystemen, sluizen, dammen, duikers)

[72] Van der Leije, 2020

Tevens kan worden gesteld dat archeologische resten veelal onder grondwaterspiegel liggen en dat organische resten daardoor uitstekend bewaard is gebleven. Dit maakt dat bij archeologische onderzoeken in restgeulen veel specialistisch onderzoek mogelijk is en veel informatie vergaard kan worden die van grote waarde is bij de uitwerking van synthetiserende onderzoeken.

Relatie met regionale en nationale onderzoeksagenda's

- NOaA2: thema 3. Gebruik van het water
- NOaA2: thema 23. Netwerken en infrastructuur
- Kennisagenda Rivierengebied: Venster 8 - Tiel-Zoelen (Romeinse tijd)
- Kennisagenda Rivierengebied: Thema late middeleeuwen en nieuwe tijd (par 3.5.6)

Onderzoeksgeschiedenis

In 2012 en 2013 zijn bij de Maurikse Wetering, ten oosten van de historische kern van Buren, een proefsleuvenonderzoek en begeleiding uitgevoerd (Verhoeven e.a., 2018), het onderzoek vond plaats in het kader van de aanleg van een vistrap die de aanwezige sluis in De Korne/Maurikse Wetering moet passeren. Ter plekke bevinden zich (rest)geulafzettingen van de Avezaath stroomgordel (actief tussen IJzertijd en Romeinse tijd), maar vermoedelijk in de vroege middeleeuwen gereactiveerd is. Op basis van de onderzoeken is vastgesteld dat sprake is van afvaldumps van een nabijgelegen nederzetting, maar ook dat de locatie een havenfunctie had in de volle middeleeuwen. Door de hoge grondwaterstand zijn diverse houten palen en structuren als oeverbeschoeiingen aangetroffen en ook organisch materiaal is goed bewaard gebleven.

Figuur 6. Monstername van een houten paal voor dendrochronologisch onderzoek bij de opgraving bij de Maurikse Wetering (Verhoeven e.a, 2018).

Uit een inventarisatie van Van der Heijden (2020) blijkt dat er afgelopen decennia diverse scheepswrakken uit de Romeinse tijd zijn gevonden in het Gelderse rivierengebied. Soms betrof het nagenoeg complete wrakken, maar in andere gevallen om slechts enkele planken. Zo zijn bij de zandwinning in Maurik in de jaren 1970 meerdere houten planken gevonden en zijn in het gebied tussen Kerk-Avezaath en Tiel eveneens scheepsresten gevonden.

De uitgevoerde onderzoeken laten vooral locatie- en objectgerichte resultaten zien. Informatie over de achtergrond van de vondsten is er eigenlijk niet.

Kennislacunes met betrekking tot de rivier

- De locaties van scheepswrakken in restgeulen van de diverse stroomgordels (met name in de periode ijzertijd tot en met vroege middeleeuwen)
- De ouderdom van de restgeulen van de diverse stroomgordels en of en hoe lang de (rest)geulen bevaarbaar waren.
- Wat is de invloed van de mens geweest op de ligging en verplaatsing van de diverse stroomgordel.
- Waterstaatskundige ontwikkeling binnen het gebied. Hoe kwam de bedijking van het gebied tot stand, hoe vond de afwatering van het binnengedijkte gebied (richting rivier) plaats.
- Handel en bevoorrading door het gebied en door de tijd heen. Zijn er aanwijzingen voor continuïteit? Is er een duidelijke indeling te zien tussen erf/nederzetting, en infra zoals de rivier.
- Waterbeheer en management op het erf n.a.v. rivierfluctuaties. Welke oplossingen koos men als bescherming tegen hoog water?
- Hoe ontwikkelden doorbraakgeulen in het gebied zich? Zijn deze korte of langere tijd watervoerend geweest?
- Waar bevonden zich constructies in en direct langs de geulen (bruggen, aanlegplaatsen) en waar bestonden deze uit?
- Wat was de bevaarbaarheid van kleinschalige waterwegen als de Zoel.

Speerpunten in operationalisering

- Gebruik de paleolandschappelijk informatie om een lokaal beeld te schetsen van de watervoorziening en de economische mogelijkheden. Betrek dit in het verwachtingsmodel en vindt uit of vragen beantwoord kunnen worden.
- Bij de nu bekende wraklocaties in de Linge en Buren-Avezaath rekening houden met archeologische resten in de fossiele bedding.
- Voorkomen dat archeologische niveaus worden aangetast bij baggerwerkzaamheden in stads- en kasteelgrachten. Door voorafgaand aan de baggerwerkzaamheden een booronderzoek uit te voeren kan worden bepaald hoe dik de recente sliblaag is. Door alleen deze recente sliblaag te

verwijderen (met graafmachine uitgerust met RTK-GPS) blijven zo de onderliggende archeologisch relevante lagen behouden.

- Bij de uitvoering van archeologisch onderzoek naar vindplaatsen op een rivieroeverwal dient gericht onderzoek te worden gedaan naar de aanwezige restgeul (indien aanwezig). Allereerst worden bij een dergelijke restgeul afvaldumpingen verwacht, maar juist ook zaken als beschoeiingen, resten van visfuiken en ook de aanwezigheid van scheepswrakken zijn niet uit te sluiten. Dergelijke zaken zijn over het algemeen niet met een booronderzoek op te sporen, derhalve is het van groot belang bij gravend onderzoek aandacht aan deze restgeulen te besteden, zoals de aanleg van proefsleuven haaks op de restgeul.
- C14-Datering van restgeulen die tijdens archeologisch onderzoek worden aangetroffen leidt tot verfijning van het inzicht dat er is op de ouderdom van de diverse stroomgordels in het rivierengebied. Aan de hand van nauwkeurigere dateringen van de diverse stroomgordels kan ook de verwachting voor (nederzettings)resten op de oeverwallen van de stroomgordels worden verfijnd.

Literatuur

Bruning, L., 2012. Integrale Kennisagenda Archeologie Provincie Gelderland. Rivierengebied, Velwue en Oost Gelderland.Provincie Gelderland.

Wal, A. ter, 2015. Maurik – Buitenweg. Een grafveld uit de Romeinse tijd. Opgraving. BAAC rapport A-12.0260. BAAC, ’s-Hertogenbosch.

Corver, B.A. & M. Berkhout, 2012. Bedrijventerrein oost, fase 2, Maurik, gemeente Buren. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven en een archeologische opgraving. B&G rapport 1160. IDDS, Noordwijk

Veldman, H.A.P., 2012. Graven te Maurik Buitenweg (gemeente Buren). Een inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. ADC Rapport 3148. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.

Leije, J. van der, 2020. Middeleeuwse bewoning langs een restgeul te Ommeren. Opgraving Ommeren – De Kroonheuvel, gemeente Buren. Archol Rapport 484. Archol, Leiden.

Veldman, H.A.P., 2011. Graven in Zoelen. De opgraving van een Romeinse nederzetting en grafveld te Zoelen Scharenburg, gemeente Buren. ADC rapport 2391. ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.

Bijlage 5. Catalogus Archeologische rijksmonumenten, AMK-terreinen en vindplaatsen

Bijlage 6. Catalogus archeologische vondstlocaties (ARCHIS en overige bronnen)

Bijlage 7. Voorwaarden gekoppeld aan de ontheffing detectieverbod APV Buren

Algemene regels op basis waarvan een ontheffing op het detectieverbod kan worden verleend, als bedoeld in artikel XXX van de Algemeen Plaatselijke Verordening van de gemeente Buren.

1. De gemeente Buren kan de ontheffing te allen tijde intrekken, indien de algemene regels niet worden nageleefd.

2. de ontheffingaanvrager dient een bewijs van lidmaatschap van een erkende vereniging te kunnen overleggen, te weten de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN), de Vereniging Oudheidkamer Tiel en Omstreken, Beoefenaars Archeologie Tiel en Omstreken (BATO) of Historische Kring Kesteren en Omstreken (HKKO).

3. De ontheffinghouder dient kennis genomen te hebben van de Erfgoedwet, het gemeentelijk archeologiebeleid en hieruit voortvloeiende regelingen.

4. De ontheffinghouder onderschrijft en eerbiedigt de gedragscode zoals die voor metaaldetectie in Nederland is opgesteld door PAN (Portable Antiquities of the Netherlands).

5. De ontheffing geldt voor het gehele grondgebied van de gemeente Buren, met uitzondering van:

   a. monumenten zoals vermeld in art. 2.2. lid 2 van Besluit Erfgoedwet archeologie

   b. speciaal door gemeente daartoe aangewezen terreinen.

6. Indien vondsten worden gedaan tijdens een archeologisch onderzoek van een daartoe gecertificeerd bedrijf, behoren de vondsten tot het archeologisch onderzoek en zijn deze eigendom van provincie Gelderland.

7. De ontheffinghouder dient altijd schriftelijke toestemming te hebben verkregen van de eigenaar van het terrein waar gedetecteerd wordt. Als de gemeente Buren eigenaar is, dient ook aan de gemeente toestemming te worden gevraagd.

8. Alle vondsten dienen te allen tijde en binnen afzienbare tijd na de vondst gemeld te worden in de landelijke database Archis beheerd door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en geregistreerd te worden in de database van Portable Antiquities of the Netherlands. Een afschrift van de melding en registraties worden ter beschikking gesteld aan de betreffende afdeling van gemeente Buren.

9. De ontheffinghouder is verplicht de ontheffing tijdens het detecteren bij zich te dragen en deze op verzoek te tonen.

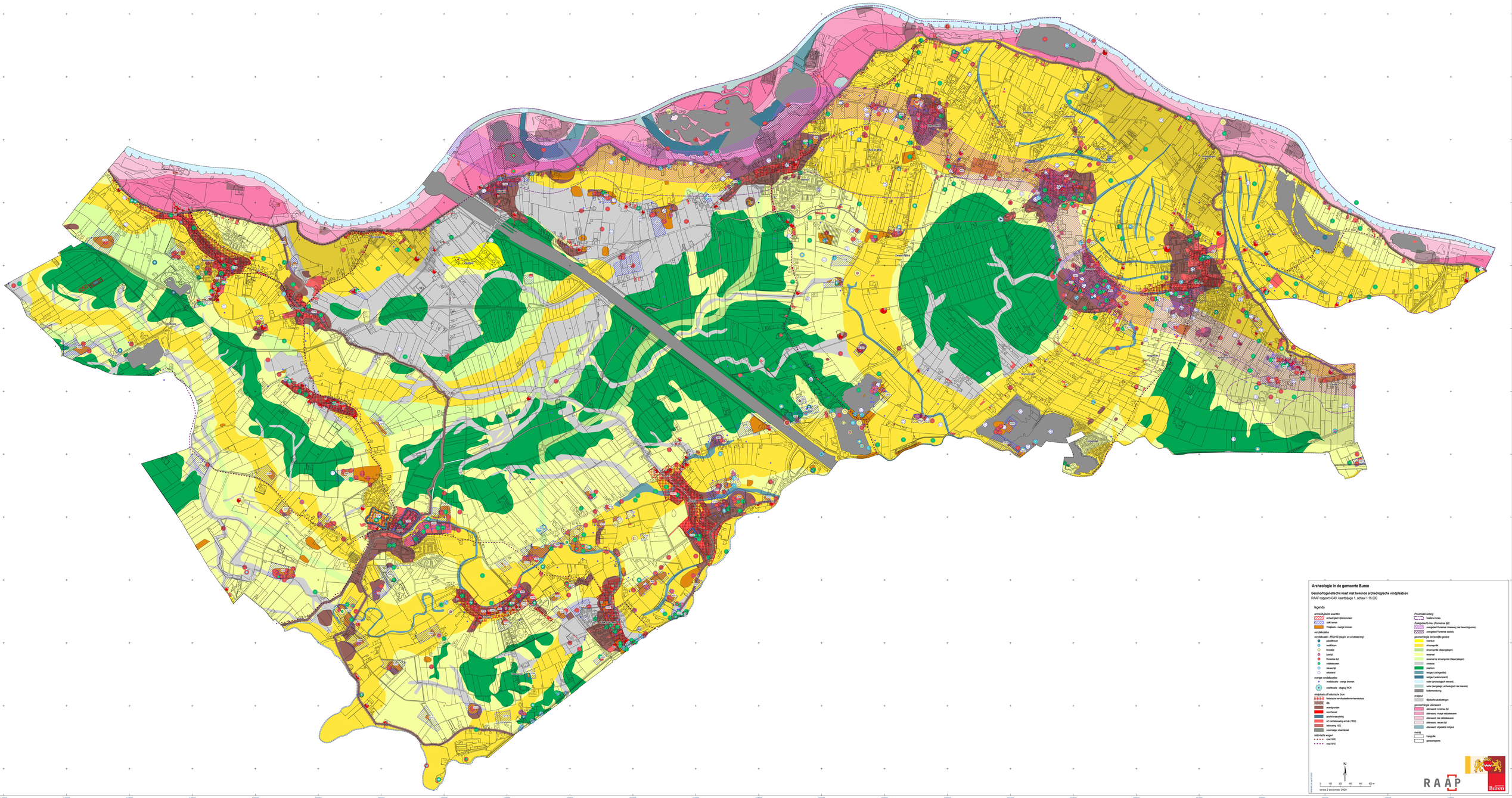
10.Er mag uitsluitend worden gedetecteerd tussen zonsopkomst en zonsondergang.

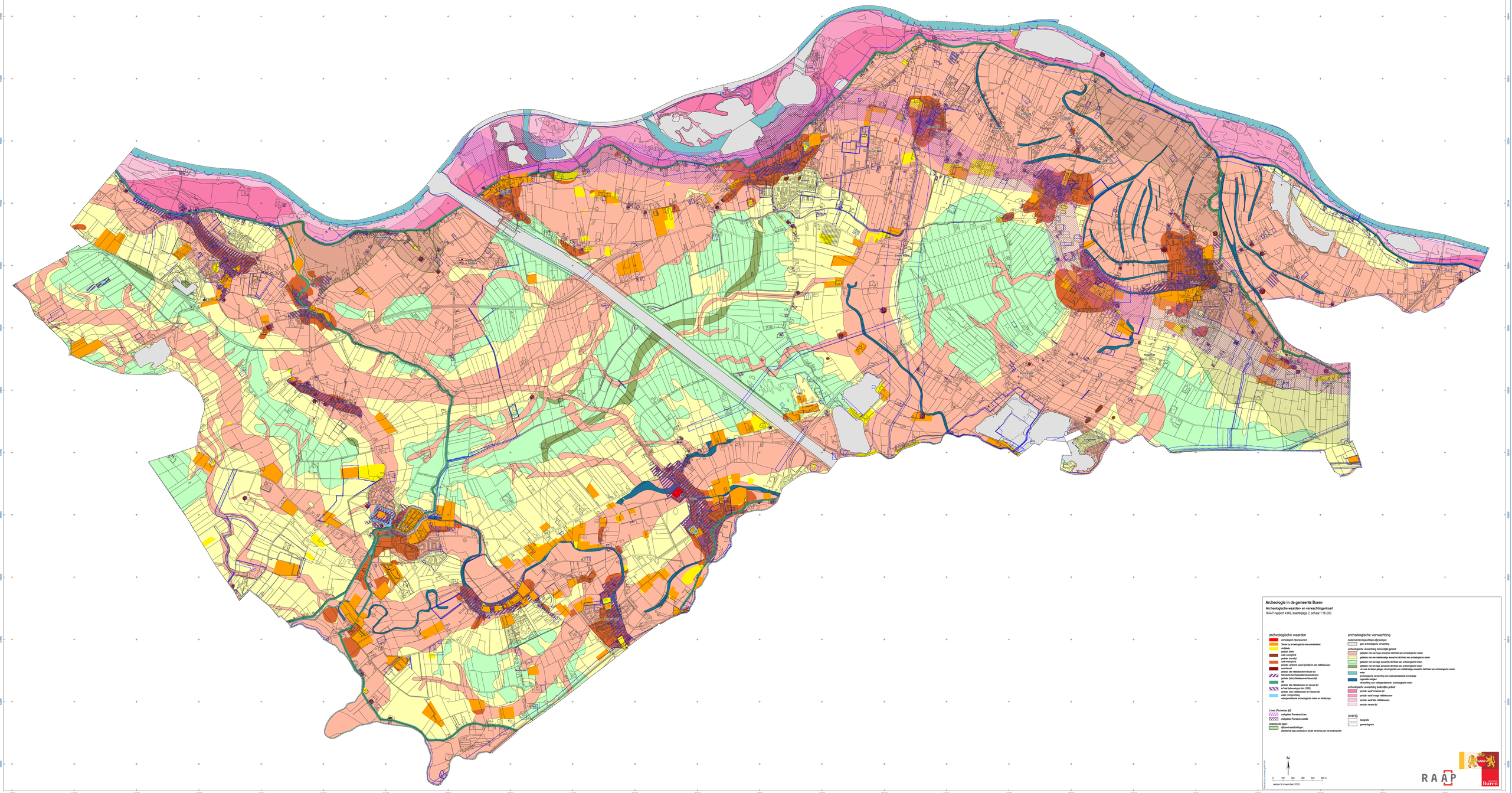
11. Indien tijdens het detecteren mogelijke explosieven worden aangetroffen, dienen deze onverwijld te worden gemeld bij de gemeente Buren en de politie.

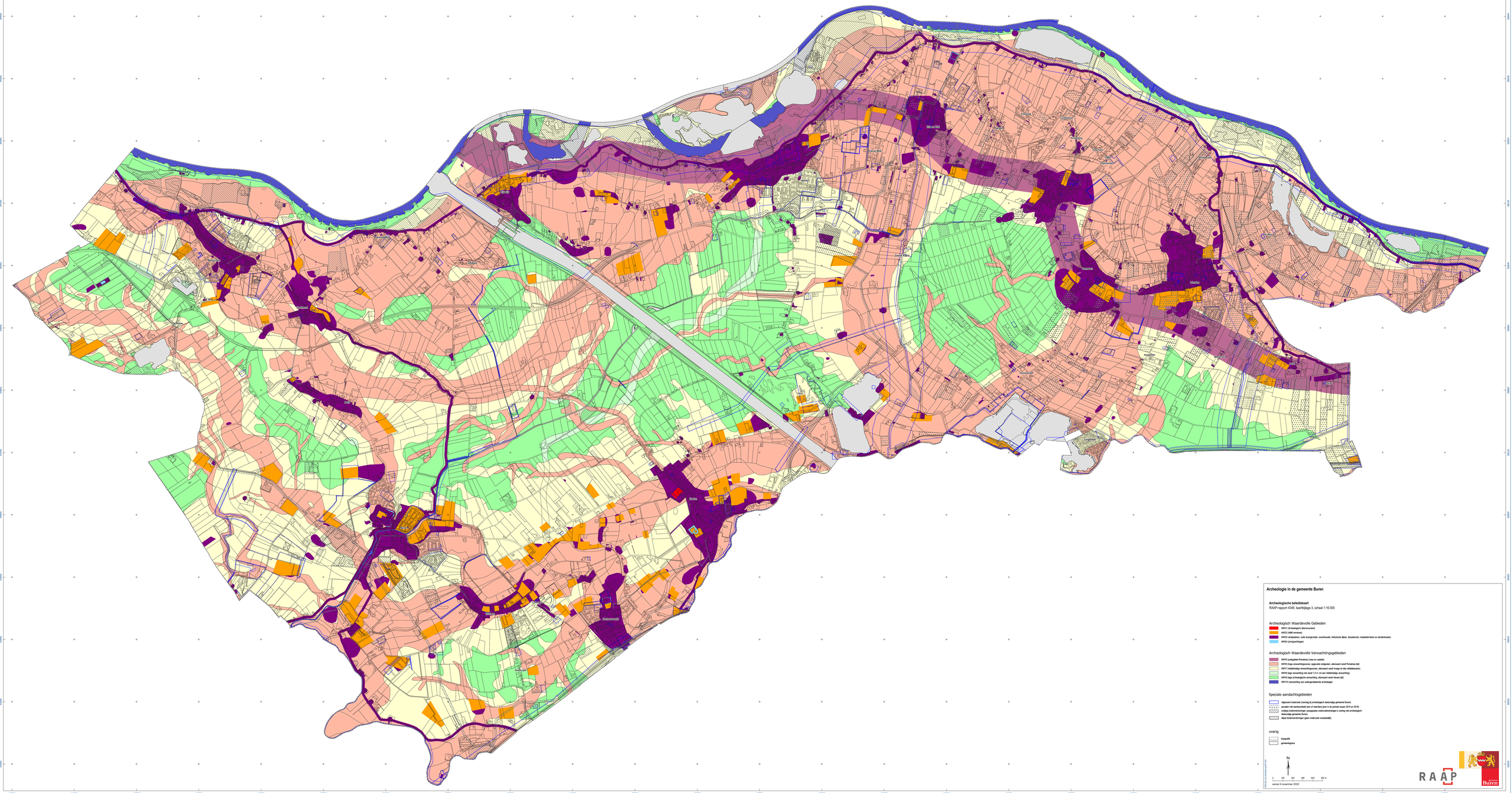
12. Aanwijzingen van gemeentelijke toezichthouders en politie dienen te allen tijde onverwijld en nauwkeurig opgevolgd te worden.

13. Gemeente Buren is niet aansprakelijk voor schade of letsel voortkomende uit het gebruikmaken van deze ontheffing.

14. De ontheffing wordt verleend behoudens rechten van derden

Archeologie in de gemeente Buren
Gesmorfogenetische kaart met bekende archeologische vindplaatsen
RAAP-rapport 4349, kaartbijlage 1, schaal 1:16.000
legenda
archeologische waarden
archeologisch dorpsmonument
AMK-terrein
Vindplaats - overige bronnen
vondstlocaties
vindlocaties - ARCHIS (begin- en einddatering)
paleolithicum
neolithicum
bronstijd
ijzertijd
Romeinse tijd
middeleeuwen
nieuwe tijd
onbekend
overige vondstlocaties
vondstlocatie - overige bronnen
cranklocatie - dagzalig WOII
vindplaats uit historische bron
historische kerkstadsterreinverdenkingen
stip
waardgronden
woerdenveld
grachtomgrenzing
erf met bebouwing en lan. (1832)
bebouwing 1832
(vermalige) steenfabriek
historische wegen
veld 1830
veld 1910
Provincial boling
Gelderse Linies
Zwaligebied Linies (Romeinse tijd)
zwaligebied Romeinse Limesweg (met bewoningszone)
zwaligebied Romeinse castella
gesmorfologie (smeerrijke gebied
meerlas
stroomgrond
stroomgrond (dekpergelegen)
zeeveld
zeeveld op stroomgrond (dekpergelegen)
crevasse
rivierkom
restgeul (dichtgeslibd)
restgeul (watervoerend)
water (archeologisch relevant)
water (aangelegd, archeologisch niet relevant)
bodemverstoring
restgeul
dijkdoorbraakafzettingen
gesmorfologie uiterwaard
uiterwaard: crevasse tijd
uiterwaard: vroeger middeleeuwen
uiterwaard: late middeleeuwen
uiterwaard: nieuwe tijd
uiterwaard: afgesloten restgeul
overig
topografie
gemeentegrens
N
0 160 320 480 640 800 m
versie 2: december 2020
RAAP
Buren

Archeologie in de gemeente Buren
Archeologische waarden- en verwachtingenkaart
RAAP-rapport 4349, kaartbijlage 2, schaal 1:16.000
archeologische waarden
archeologische verwachting
overig
N
0 160 320 480 640 800 m
versie 9 november 2020
RAAP
Gemeente Buren

Archeologie in de gemeente Buren
Archeologische beleidskaart
RAAP-rapport 4349, kaartbijlage 3, schaal 1:16.000
Archeologisch Waardevolle Gebieden
AWG1 (Archeologisch Monument)
AWG2 (Wth-terrein)
AWG3 (vindplaatsen, oude woongronden, woonheuvel, historische dijken, dorpskernen, kasteelterreinen en aanlandwallen)
AWG4 (ijzingsrichtingen)
Archeologisch Waardevolle Verwachtingsgebieden
AWV5 (vindplaats Romeinse Limes en castella)
AWV6 (hoge verwachtingszones, zogenoemde nederzetten, uitsnijvend veraf Romeinse tijd)
AWV7 (middelmatige verwachtingszones, uitsnijvend veraf vroege en late middeleeuwen)
AWV8 (lage verwachting met veraf 1,5 m- en een middelmatige verwachting)
AWV9 (lage archeologische verwachting uitsnijvend veraf nieuwe tijd)
AWV10 (verwachting voor watergerelateerde archeologie)
Speciale aandachtsgebieden
uitgevoerd onderzoek (vervolg bij archeologisch doorslaggevende gemeente Buren)
perceden met aardsommelijkheid (een of meerdere jaren in de periode tussen 2010 en 2018)
oudlaag bodemverstoringen (aangepaste onderzoekstrategie in overleg met archeologisch doorslaggevende gemeente Buren)
diepe bodemverstoringen (geen onderzoek noodzakelijk)
overig
topografie
gemeentegrens
N
0 160 320 480 640 800 m
versie 9 november 2020
RAAP
Gemeente Buren

Gemeente Buren
Actualisatie archeologiebeleid
Bodemverstoringenkaart

RAAP-rapport 4349, kaartbijlage 4, schaal 1:30.000

legenda

- laanboomteelt in 1 of meerdere jaren tussen 2015 en 2019
  bron gegevens: Basisregistratie Gewaspercelen

bodemverstoringen (invloed op archeologie is onbekend)

- afgegraven
- geëgaliseerd
- opgehoogd terrein
- ligging transportleiding
- vergraven

afgegraven (verstoord tot onder archeologisch niveau)

- afgegraven (verstoord tot onder archeologisch niveau)

gemeentegrens

- gemeentegrens

N

0 300 600 900 1200 1500 m

RAAP

Buren

versie 9 november 2020

[Effmach_Art_bodemverstoringen_ggm2019.2020]

145000 147500 150000 152500 155000 157500 160000 162500 165000 167500

445000 442500 440000 437500 435000 432500

Beesdseveld
Rakendaal
Zoelmond
Asch
Rijswijk
Maurik
Eck en Wiel
Ochten
Zwarte Haard
Zandveren
Laageind
Asse
Lingewaal
Tuil
Erichem
Herveldsestraat
Zoelen
Asperen

Bijlage 10 Wijzigingsvoorstel Algemeen Plaatselijk Verordening Detectieverbod

Artikel 5:40 Detectieverbod

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 2.2 Besluit Erfgoedwet archeologie is het verboden zonder ontheffing het college van Burgemeester en wethouders in het openbaar een metaaldetector of enig ander voorwerp, bestemd voor het opsporen van metalen voorwerpen te gebruiken of voor onmiddellijk gebruik voorhanden te hebben.
2. De burgemeester kan ontheffing verlenen van het in het eerste lid gestelde verbod. De ontheffing kan worden geweigerd:
    a. in het belang van de bescherming van archeologische waarden;
    b. in het belang van de bescherming van ander cultureel erfgoed;
    c. ter bescherming van de woon- of leefomgeving;
    d. in verband met de veiligheid van personen of goederen;
    e. in het belang van de openbare orde.
3. De burgemeester kan algemene regels vaststellen op basis waarvan ontheffingen worden verleend als bedoeld in het tweede lid. Deze regels kunnen onder meer betrekking hebben op de wijze waarop van de ontheffing gebruik wordt gemaakt en de eisen waaraan een ontheffinghouder moet voldoen.
4. Het verbod in het eerste lid geldt niet voor degenen aan wie ingevolge artikel 5.2 van de Erfgoedwet een certificaat is verstrekt.
5. Op de ontheffing is paragraaf 4.1.3.3. Awb (positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen) niet van toepassing.

Algemene regels op basis waarvan een ontheffing op het detectieverbod kan worden verleend, als bedoeld in artikel XXX van de Algemeen Plaatselijke Verordening van de gemeente Buren.

1. De gemeente Buren kan de ontheffing te allen tijde intrekken, indien de algemene regels niet worden nageleefd.

2. de ontheffingaanvrager dient een bewijs van lidmaatschap van een erkende vereniging te kunnen overleggen, te weten de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN), de Vereniging Oudheidkamer Tiel en Omstreken, Beoefenaars Archeologie Tiel en Omstreken (BATO) of Historische Kring Kesteren en Omstreken (HKKO).

3. De ontheffinghouder dient kennis genomen te hebben van de Erfgoedwet, het gemeentelijk archeologiebeleid en hieruit voortvloeiende regelingen.

4. De onthefffinghouder onderschrijft en eerbiedigt de gedragscode zoals die voor metaaldetectie in Nederland is opgesteld door PAN (Portable Antiquities of the Netherlands).

5. De ontheffing geldt voor het gehele grondgebied van de gemeente Buren, met uitzondering van:

a. monumenten zoals vermeld in art. 2.2. lid 2 van Besluit Erfgoedwet archeologie
b. speciaal door gemeente daartoe aangewezen terreinen.

6. Indien vondsten worden gedaan tijdens een archeologisch onderzoek van een daartoe gecertificeerd bedrijf, behoren de vondsten tot het archeologisch onderzoek en zijn deze eigendom van provincie Gelderland.

7. De ontheffinghouder dient altijd schriftelijke toestemming te hebben verkregen van de eigenaar van het terrein waar gedetecteerd wordt. Als de gemeente Buren eigenaar is, dient ook aan de gemeente toestemming te worden gevraagd.

8. Alle vondsten dienen te allen tijde en binnen afzienbare tijd na de vondst gemeld te worden in de landelijke database Archis beheerd door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en geregistreerd te worden in de database van Portable Antiquities of the Netherlands. Een afschrift van de melding en registraties worden ter beschikking gesteld aan de betreffende afdeling van gemeente Buren.

9. De ontheffinghouder is verplicht de ontheffing tijdens het detecteren bij zich te dragen en deze op verzoek te tonen.

10.Er mag uitsluitend worden gedetecteerd tussen zonsopkomst en zonsondergang.

11. Indien tijdens het detecteren mogelijke explosieven worden aangetroffen, dienen deze onverwijld te worden gemeld bij de gemeente Buren en de politie.

12. Aanwijzingen van gemeentelijke toezichthouders en politie dienen te allen tijde onverwijld en nauwkeurig opgevolgd te worden.

13. Gemeente Buren is niet aansprakelijk voor schade of letsel voortkomende uit het gebruikmaken van deze ontheffing.

14. De ontheffing wordt verleend behoudens rechten van derden

Beantwoording technische vragen m.b.t. agendapunt 4.1. Nieuw archeologiebeleid

Onderwerp: Nieuw archeologiebeleid
Datum: 4 oktober 2022
Portefeuillehouder: J.P. Neven
Ambtelijke ondersteuning: Martha Boekestein, Beleidsmedewerker erfgoed en archeologie, E. mboekestein@buren.nl

Beantwoording van toezeggingen tijdens de beeldvormende bijeenkomst van 27 september 2022:

PvdD	Vraag:	Antwoord:
Vraag 1:	In het raadsvoorstel wordt de periode van 2015-2019 genoemd als kader voor de gronden die reeds verstoord zijn door laanboomteelt. Terwijl de gemeente vroeger helemaal vol hoogstambomen stond. Waar komt dit kader vandaan?	Er is een groot verschil tussen de invloed van laanboomteelt en hoogstambomen op de bodem. Meerdere onderzoeken tonen dit aan. Zo hebben in het verleden ook hoogstambomen gestaan op de gronden bij Zoelen-Scharenburg. Hier is onlangs uit opgravingen bekend geworden dat deze gronden vrijwel intact waren. Laanboomteelt is veel intensiever en daardoor veel meer verstorend dan hoogstambomen. Dit is ook gebleken uit onderzoek dat in de gemeente Neder-Betuwe is uitgevoegd. Hier is uitgekomen dat gronden waar laanboomteelt heeft plaatsgevonden gemiddeld tot 51 cm zijn verstoord. Op basis van dit resultaat is besloten deze verstoorde gronden vrij te stellen van onderzoek bij plannen tot 50 cm onder het maaiveld.
Vraag 2:	Kunnen deze onderzoeken worden aangeleverd?	De onderzoeken zullen worden toegestuurd. Deze vindt u in de bijlage “Buren-boomgaard_bouwvoor”.
Vraag 3:	Er wordt in de presentatie gesproken over dat we het niet (alleen) doen omdat het moet, maar ook omdat we het archeologisch erfgoed willen beschermen. Welke ruimte geeft de wetgeving precies?	Vanuit de wetgeving is vastgesteld dat in heel Nederland een vrijstellingsgebied van 100 m^2 geldt (art. 41a Monumentenwet). Dit is voor sommige gebieden echter te streng terwijl voor andere gebieden een kleiner oppervlak is gewenst. Afwijken is overigens niet nieuw voor de gemeente Buren. Dat is met het staande beleid al gedaan sinds 2008. Verder is in het Besluit erfgoedwet archeologie een uitzondering gemaakt voor metaaldetectie tot 30 cm. Gaat men dieper dan wordt het opgravingsverbod overschreden. Om op te graven is een certificaat nodig conform de beoordelingsrichtlijn 4000 archeologie van SIKB. In Buren is bij sommige gebieden gekozen voor een groter vrijstellingsgebied, bij gebieden met hoge waarden is het iets strenger. Al deze afwijkingen zijn onderzocht en onderbouwd. Zo wordt bij reeds verstoorde percelen door laanboomteelt de vrijstelling tot 50 cm onder het maaiveld gegeven. Zie het adviesdocument landgebruik voor meer informatie over dit onderzoek.

Beantwoording technische vragen gesteld ter voorbereiding op de behandeling van agendapunt 4.1. Nieuw archeologiebeleid

VVD	Vraag:	Antwoord:
Vraag 1:	Het voorstel wat er lag in de tijd van de voorgaande wethouder is toen niet verder behandeld omdat volgens de wethouder het stuk nog niet klaar was. Nu wordt het voorstel opnieuw aangeboden zonder dat hij is aangepast volgens, TCO en NFO, kunnen jullie hier duiding in geven?	Eind 2020 is het voorstel inderdaad bij het college voorgelegd. Voormalige wethouder van den Hurk heeft toen aangegeven dat hij wilde dat er nog een overleg werd ingepland met de TCO. Echter zijn met de TCO en NFO voor en tijdens het opstellen van het beleid al meerdere overleggen geweest met deze groepen. Na afwijzing is niet nog een dergelijk gesprek ingepland. De argumenten van de TCO en NFO zijn bekend en inhoudelijke vragen worden zo goed mogelijk beantwoord. Voor de voorbespreking van 4 oktober zal met de wethouder, behandelend ambtenaar en regioarcheoloog nog een gesprek worden gevoerd met de groepen. Daarna is het aan de politiek om te besluiten hoe om te gaan met dit voorstel. Voor dit voorstel is uitgebreid onderzoek gedaan en belangrijk is te beseffen dat het meer omvat dan de verandering in de vrijstelling voor de laanboom- en fruitteeltsectoren. Het gaat om het aansluiten op nieuwe wetgeving, gebruik maken van recentere informatie en beschermen van nieuwe waardevolle gebieden (de Limes).
Vraag 2:	In hoeverre is in het proces naar dit archeologiebeleid gekeken naar het archeologiebeleid van de omringende gemeenten, zoals bijvoorbeeld de gemeente Neder-Betuwe?	Het archeologiebeleid van gemeente Neder-Betuwe en andere omliggende gemeenten is uiteraard bekeken en gebruikt (zie ook par. 4.1, bronlijst en bijlage 3 van het toelichtende rapport, bijlage 5 bij de raadsstukken). Sterker nog het was een van de gunningsvoorwaarden om aan te sluiten bij de omliggende gemeenten. Onze regio vertoont naast vele verschillen ook vele gelijkenissen. Het rivierengebied is niet voor niets een eigen archeoregio vanwege haar ontstaan, ondergrond en bewoningshistorie.
Vraag 3:	Krijgen we van werelderfgoed Unesco een bijdrage?	Unesco geeft geen subsidie voor archeologische onderzoeken aan de Limes.
Vraag 4:	Wat zijn de gevolgen als we dit voorstel niet aannemen?	Allereerst is in 2018 een investering gedaan in het opstellen van dit nieuwe beleid. Hiertoe is uitgebreid onderzoek gedaan en een rapport en kaarten opgesteld. Het niet vaststellen van dit beleid maakt dat deze investering voor niets is geweest. Daarnaast blijft de bestaande situatie intact. Dat betekent dat gewerkt wordt met verouderde informatie. Hierdoor kan het voorkomen dat verkeerde keuzes worden gemaakt in de onderzoeksstrategie of –locatie. De advisering ten aanzien van archeologie loopt uit de pas met regiogemeenten waar wel wordt gewerkt met meer actuele informatie (Culemborg, West Betuwe). Het bestaande beleid sluit niet aan op de toekomstige Omgevingswet. De Limes, UNESCO werelderfgoed, wordt niet beschermd.

Vraag 5:	Wanneer wordt het Paraplu bestemmingsplan aan ons voorgelegd ter besluitvorming?	Na vaststelling van het beleid zal het parapluplan worden voorgelegd, naar verwachting voor het einde van dit jaar. Het plan is in concept zo goed als klaar, maar moet worden juridisch worden getoetst en voorgelegd bij provincie en waterschap.
Vraag 6:	Omgevingswet wordt waarschijnlijk uitgesteld, welke effecten heeft dat voor deze besluitvorming?	Dit is niet van invloed op de besluitvorming. Het beleid functioneert ook binnen het huidige systeem, maar is zo opgesteld dat deze aansluit op de regelgeving van de Omgevingswet.
Vraag 7:	Waar kunnen we de verslagen vinden van de ondernemers?	Er is tijdens het proces overlegt met de TCO, de NFO, belangengroepen als Pasquelini, milieuwerkgroep Buren.
Vraag 8:	en tot slot waar zit de ruimte van de raad? Wat wordt er uiteindelijk gevraagd aan de raad en waar hebben wij een politieke keuze, hoe zit dat landelijk met regelgeving en wetgeving?	Zie antwoord vraag 3 PvdD.

GB:	**Vraag:**	**Antwoord:**
Vraag 1:	Wat is het verschil van het beleid want nu ingevoerd gaat worden in Buren ten opzichte van Neder-Betuwe?	Beleid is een veelomvattend begrip. Dat geldt ook voor archeologiebeleid. In de presentatie gingen we eerder in op de juridisch-planologische component en de inhoudelijke component. Beleid zorgt in alle gevallen voor keuzes. De juridisch-planologische borging bevat gemotiveerde keuzes gebaseerd op archeologische informatie en gebruik van relevant bronnenmateriaal. Die informatie maakt bijvoorbeeld dat we voor de Romeinse Limes een vrijstelling hanteren tot 200 m2 en niet tot 500 m2 in gebieden met een reguliere hoge verwachting. In gemeente Neder-Betuwe is ervoor gekozen om de Limes als zonering niet apart op te nemen. In 2016 toen hun kaart werd gemaakt was er nog geen sprake van Unesco Werelderfgoed, inmiddels wel. Daarbij komt dat we in Gelderland ten westen van Elst tot aan het Utrechtse Cothen-Bunnik weinig tot niets weten over de noordgrens van het Romeinse Rijk. De Limesweg, de belangrijkste route is nog altijd niet aangetroffen in gemeente Buren (noch in Neder-Betuwe). Met de zonering op de beleidskaart en bijbehorend vrijstellingsregime willen we hier beter aandacht aan besteden. Ook watergerelateerde archeologie is nieuw op de beleidskaart en wijkt af van Neder-Betuwe of andere omliggende gemeenten. In het verleden is in beleid weinig of geen onderscheid gemaakt tussen landbodems en waterbodems. Wat vreemd is want dit vraagt een andere onderzoeksystematiek en kennis. Overigens zijn de grachtpartijen van bekende archeologische vindplaatsen beperkt, de watergerelateerde verwachting is gelet op de waterwegen in de gemeente relevanter.

		Inhoudelijke beleidskeuzes afwijkend t.a.v. Neder-Betuwe zijn metaaldetectieverbod met ontheffing en de onderzoeksagenda die de bestaande agenda vervangt.

PCG:	**Vraag:**	**Antwoord:**
Vraag 1:	Met de branche organisatie TCO en NFO zijn meerdere gesprekken geweest middels de klankbordgroep. Zij hebben medio oktober 2020 ook een concreet visie document aangeleverd met zienswijze en vragen inzake het Raadsvoorstel archeologiebeleid. Is met hen daar concreet terug koppeling over geweest?	15 oktober 2020 is een overleg geweest in bijzijn van Wethouder Van den Hurk, ambtelijke ondersteuning Bastiaan Bouman, Niek van Staaden, raadslid Kees van de Bijl, RAAP en ODR. Er is geen overleg bekend n.a.v. dit visiedocument uit 26 oktober 2020. Inhoudelijk t.a.v. archeologie waren in ieder geval geen betrokkenen aanwezig. Dit visiedocument uit 2020 is nu voor het eerst pas gezien bij de huidige betrokken personen.
Vraag 2:	Zo ja wat was hier de uitkomst van?	-
Vraag 3:	Het bij 1 genoemde visie document is dat gedeeld met de Raad?	Dit document was tot op heden niet bekend. Echter lijkt het overeen te komen met het document dat voor de beeldvormende avond is toegestuurd door de TCO en NFO, dus zou de raad op de hoogte moeten zijn van de inhoud.
Vraag 4:	En als dat niet geval is waarom niet?	-
Vraag 5:	In dit document worden een groot aantal feiten benoemd gerelateerd aan het huidige beleid en aan democratisch genomen besluiten aangaande dit huidige beleid door de raad in het verleden, dit is gedaan om de verschillen van het nieuwe beleid t.o.v. nu voorgestelde beleid te duiden. Als raad moeten wij goed in positie gebracht worden door juist deze verschillen te kunnen toetsen en te wegen. Het bij het voorstel mee gestuurde overzicht met wijzigingen lijkt totaal niet aan te sluiten met wat de branche organisaties aangeven en wat daarin wordt voorgesteld. Wil het college voor de behandeling in de raad een concrete was/wordt lijst opleveren met alle verschillen welke impact hebben voor de grondeigenaren in onze gemeente?	Het archeologiebeleid 2008 is nimmer vastgesteld. Bestemmingsplan buitengebied is in 2008 vastgesteld met als onderlegger de beleidskaart die als kaartbijlage 2 bij het plan is gevoegd (en overigens niet in ruimtelijke plannen is terug te vinden, niet te raadplegen noch te toetsen is). Er zijn op perceelsniveau zeker verschillen. Die kunnen de raadsleden inzien door de bestaande beleidskaart te leggen naast de nieuwe beleidskaart. Het voert te ver om een overzicht met impact voor iedere grondeigenaar aan te geven. Er zijn talloze particuliere eigenaren. Het aangeven van al die verschillen legt een enorme druk op het ambtelijk apparaat. Die capaciteit is niet voorhanden.
Vraag 6:	Het huidige bestemmingsplan zoals benoemd onder 3 geeft in een aantal gevallen vrijstelling toch heeft de ODR de afgelopen 2 jaar in een aantal gevallen onderzoek gedwongen opgelegd terwijl daar conform het huidige bestemmingsplan vrijstelling voor was. Heeft het college dit scherp en waarom is dat dan als nog door de ODR opgelegd? (ODR controleert o.b.v. beleid gemeente en niet op eigen inzicht of beleid).	Dat is deels waar, maar niet het hele verhaal. Wij handelen nav meldingen. Wij krijgen wel eens meldingen binnen waarbij archeologie een rol speelt zoals ook op het perceel Woudstraat 15 in Ingen (College wel bekend). Kort en bondig: daar is als verweer door eigenaar aangevoerd dat archeologisch onderzoek niet noodzakelijk is op basis van historische bewijslast uit het betreffende art. bp Het bezwaar en beroep handelde juist over die specifieke uitzonderingsbepaling en is tot RvS aangevochten. Ondertussen was door bezwaarcie gemeente Buren onderzoek afgedwongen om te bepalen of er inderdaad gediepploegd was zoals de verweerder

		stelde. Dat bleek dmv booronderzoek niet zo te zijn. Verstoring geen 1m zoals beweerd maar 40 cm. Lopende dit onderzoek en bezwaar/beroep koos de eigenaar eieren voor zijn geld (met hernieuwde dreiging van melding door appellant) en liet voor de grote laanboomontwikkeling in Ingen preventief archeologisch onderzoek doen waaruit naar voren kwam dat wel degelijk een ondiepe vindplaats aanwezig was in de ondergrond. Deze vindplaats is ingepast dmv ophoging. Dit is een van de zeer weinige voorbeelden van archeologisch vooronderzoek. Een ander perceel ligt aan de P. van Westrheenenweg in Ingen. De eigenaar wilde klaarblijkelijk bezwaar tav vergunning en het verzoek om voorlopige voorziening niet afwachten en heeft ervoor gekozen vooronderzoek te laten doen. Dit lijkt het schrikeffect van de bezwaarmaker te zijn want die appellant heeft diverse pachters telers en eigenaren op de korrel en behaalt vaak successen bij de rechter. Ter aanvulling: De rol van de ODR heeft betrekking op de toezicht en handhavingstaken vanuit VTH beleid dat is belegd bij de omgevingsdienst. Zo is ODR verplicht te handelen na melding van derden. De melding bij een specifiek perceel in Ingen in 2017 drong aan op handhaving ook t.a.v. archeologie. In het jarenlange juridische proces dat volgende heeft dit geleid tot enkele onderzoeken door verschillende telers/eigenaren.
Vraag 7:	Wij willen van het college weten wat exact wettelijk is en waar we als gemeente speelruimte en eigen invulling kunnen geven aan dit beleid.	Wat exact wettelijk is, is omschreven in de toelichting op het beleidskader. Om het kort en toegespitst te houden. De monumentenwet 1988 art. 41a geeft aan dat in bestemmingsplannen met een kleinere oppervlakte dan 100 m2 geen rekening gehouden hoeft te worden met archeologie. In het besluit erfgoedwet archeologie (Bea) is bij het opgravingsverbod opgenomen dat het verbod niet van toepassing is op metaaldetectie tot 30 onder het maaiveld. Reden hiervoor is dat de gemiddelde dikte van de bouwvoor 30cm bedraagt en reeds als verstoord wordt gezien. In afwijking of deze kwantitatieve voorwaarden kan gemeente beredeneerd andere grenzen hanteren, zowel voor oppervlakte als voor diepte. Die speelruimte heeft gemeente Buren genomen, al in 2008 en wederom in 2020/2022. Door geen beleidskeuze te maken zou je terugvallen op de situatie van 2008. De raad heeft vanaf 2018 middelen vrijgemaakt juist om het beleid te actualiseren en met nieuwe informatie en kennis en inzichten afgewogen beleidskeuzes te maken.
Vraag 8:	Op de beeldvormende avond zijn er vragen gesteld aan de ODR inzake de 30 en 50 cm verstoring, hier kwam een onduidelijk en niet concreet antwoordt op en er staat niets benoemd in het raadsvoorstel hierover, in de context van vraag 5 en in relatie tot wat er voor beleid is gemaakt in onze buurgemeente op dit punt de vraag: Wat is het verschil van beleid en dus gevolg in uitvoering voor initiatiefnemers op dit punt in onze gemeente t.o.v. neder Betuwe?	Gebieden waar i.p.v. 30 cm de 50 cm vrijstelling geldt zijn in kaartbijlage 4 van RAAP rapport 4349 opgenomen met de daar bijbehorende perceelscontouren. Binnen de contouren geldt 50 cm vrijstelling, daarbuiten 30 cm (+ de betreffende oppervlakte van de bijbehorende hoge verwachting). Dat betekent dat bestemmingsplanwijzigingen en aanvragen omgevingsvergunningen die binnen deze contouren spelen getoetst worden aan de betreffende vrijstellingsgrens. Zie ook bijlage 1 voor de adviesnotitie van RAAP.

Vraag 9:	Wordt er onderscheidt gemaakt in hoge verwachtingsgebieden en waardevolle gebieden etc. waar laan en fruitteelt op plaats vindt in de diepte van de archeologie?	De vraag is wat onduidelijk gesteld. Wellicht is het volgende antwoord verhelderend t.a.v. deze vraag. Waardevolle gebieden zijn net als in de huidige situatie niet uitgezonderd wanneer laanboomteelt zal plaatsvinden in deze gebieden. Er vindt een plantoets plaats conform bp buitengebied 2008 en/of reparatieplan 2012. Daar geldt 30 cm. Dat zal in de nieuwe situatie nog steeds zo zijn. Voor verwachtingsgebieden in gebieden met laanbomen (doorgaans hoge of middelmatige verwachting) aangegeven in BGP 2015-2019 zal in de nieuwe situatie 50 cm gelden waar nu een algehele uitzondering geldt.
Vraag 10:	Dus ook al is het een hoog verwachtingsgebied als de archeologie op 80 cm aanwezig is en de teelt niet verder gaat dan 50 cm moet er dan alsnog onderzoek op kosten van de ondernemer plaats vinden?	Zonder veldtoets is dit op voorhand niet aan te geven. Feit is dat de hoge verwachtingsgebieden in gemeente Buren doorgaans al vanaf het maaiveld archeologische resten opleveren. Met de standaard bouwvoordikte van 30 cm is pas onderzoek te verlangen van de initiatiefnemer vanaf die diepte of in geval van laanbomen vanaf 50 cm. Proefondervindelijk moet dan blijken wat de werkelijk situatie is en of de activiteit in conflict is met het erfgoedbelang. Deze systematiek is niet anders dan voor welke sector ook die grondroerende activiteiten uitvoert. Op deze wijze is de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) ingericht in Nederland. Volgens de wet sinds 2007 maar in de praktijk al sinds 1998 toen de tweede kamer zich ging inspannen om het Verdrag van Malta in wetgeving te verankeren. De huidige AMZ werkwijze is voor een groot deel ontstaan tijdens de werkzaamheden van de Betuweroute medio en eind jaren negentig. Het veroorzakersprincipe maakt dat de initiatiefnemer de kosten draagt.
Vraag 11:	Aanvullend op vraag 10: Kan er dus concreet maatwerk worden geleverd o.b.v. de kennis omtrent de verschillende bewerkingslagen en diepten van archeologie?	De actualisatie met het kaartmateriaal is op zichzelf een maatwerk productie aangezien alle beschikbare en relevante bronnen t.a.v. de situatie in gemeente Buren zijn toegepast. Dat geldt voor de gemeente als geheel. In concrete gevallen (dus bijv. voor woningbouwlocaties of bij aanvragen omgevingsvergunning) kan er ingezoomd worden op de plaatselijke situatie en uiteraard binnen de gestelde kaders een maatwerkadvies worden afgegeven, zoals onze adviseurs archeologie bij ODR al jaren doen. Denk daarbij aan het op voorhand ontzien van kansrijke locaties of het inpassen van een vindplaats binnen de plannen, of het type onderzoek dat noodzakelijk is om de juiste informatie te verkrijgen.
Vraag 12:	Er wordt onder 1.3 van RV gesteld dat er positieve gevolgen zijn voor de lastendruk omdat er gerichter onderzoek kan worden verlangd , echter als er meer gerichter wordt verlangd van initiatiefnemers en meer gebieden worden aangewezen zal dit in de praktijk het tegenovergesteld bewerkstelligen n.l meer lasten / kosten. Kunt u dat nader duiden?	Met deze nieuwe serie inhoudelijke archeologische kaarten zijn veel nadrukkelijker beslissingen te nemen over het al dan niet onevenredig schaden van archeologische monumenten. Die kennis wordt gebruikt wanneer op basis van de beleidskaart en in juridische zin het bestemmingsplan aangeeft dat een archeologisch rapport moet worden aangeleverd. Dat zal betekenen dat in voorkomende gevallen door de deskundige archeoloog geen onderzoek zal worden verlangd terwijl de planregels dit wel mogelijk maken. De lasten zullen zoals gesteld vooral te maken hebben met onderzoek dat noodzakelijk zal zijn vanwege oplossen

		van wetenschappelijke vragen en verkrijgen van lokale historische informatie die niet uit schriftelijke bronnen is te halen.
Vraag 13:	Er wordt wat strakker beleid voorgesteld voor metaaldetectie, doordat men een ontheffing v.d. gemeente moet hebben controleert de gemeente voor het uitgeven van die ontheffing of dat gebruikers ook een schriftelijke toestemming hebben van eigenaren van de gronden waar zij op willen zoeken?	De ontheffing (pas) wordt verstrekt aan een aanvrager. Deze draagt de pas te allen tijd bij zich wanneer met de detector op pad wordt gegaan. Onze toezichthouders zijn standaard geïnstrueerd en bevoegd om de ontheffing te controleren. Er wordt niet actief gecontroleerd. Alleen wanneer een persoon met een metaaldetector bezig is in het veld en een toezichthouder constateert dit dan zal om de ontheffing worden gevraagd.
Vraag 14:	Onder punt 3 bij 1.1. wordt de reeds bodemverstoring kaart in beeld gebracht. Concreet wordt daar gesteld dat laan en fruitteelt kwekerijen welke volgens BGP en 20215/2020 daar aanwezig waren in aanmerking komen voor vrijstelling. Hoe verhoud dit zich t.o.v. de huidige vrijstelling in het huidige bestemmingsplan?	Op dit moment geldt een algehele uitzondering voor de activiteit laanboomteelt voor de archeologische waardevolle verwachtingsgebieden 2008. Die komen overeen met de verwachtingszones van de beleidskaart. Er is een kaartje bijgevoegd met de situatie van 2008 in vergelijking met 2020. Ten aanzien van de verwachtingsgebieden verandert er grosso modo niet veel. Hoge verwachtingsgebieden blijven doorgaans hoog; middelhoog en laag wijzigen op detailniveau enigszins. Met de nieuwe situatie is de limesverwachting toegevoegd (hoog+). Het archeologische beleid verandert enigszins t.o.v. 2008. De locatie van de laanbomen is doorgaans in de hogere verwachtingszones.
Vraag 15:	Waarom is er maar voor een periode van 5 jaar gekozen en niet voor een periode van 20 jaar? Er is al veel langer laan en fruitteelt in onze gemeente dus de referentie kan veel verder	Dit is al eerder meerdere keren toegelicht. De BGP maakt pas sinds 2015 gebruik van een expliciete aanduiding laanboomteelt. Tot die tijd was de aanduiding meer generiek (bijv boomkwekerij). Met deze algemene benaming is geen goed onderscheid te maken tussen bijv. buxusteelt, coniferen en laanboomteelt. Zie ook bijlage 1, voor de gebruiksanalyse bodem, en bijlage 2, voor de voorbeelden waarbij bleek dat de bodem niet verstoord was ondanks voorheen aanwezige hoogstambomen.
Vraag 16:	Wie betaalt de kosten bij toevalsvondsten? (zie vraag 21)	Toevalsvondsten kunnen niet voor rekening komen van de veroorzaker omdat deze niet in een ruimtelijk kader of bij een aanvraag omgevingsvergunning worden gedaan. Die bieden de mogelijk wettelijke voorwaarden of regels te verbinden aan bouwen, aanleggen of slopen. Toevalsvondsten kunnen voor rekening van de overheid komen wanneer bepaald wordt dat het behoud een algemeen of nationaal belang dient. En daarmee komen de kosten voor berging, onderzoek, opslag en beheer voor rekening van de overheid. De kosten voor archeologie dienen zoveel mogelijk bij de veroorzaker gelegd te worden aangezien deze een ontwikkeling initieert die niet ten goede komt van het erfgoed. De kosten voor archeologie moeten zoveel mogelijk voorzienbaar en vermijdbaar zijn. De serie archeologische kaarten voorzien in die behoefte: ze maken inzichtelijk waar wat in de grond aanwezig is of met een bepaalde verwachting kan zitten. Daarmee zijn (hoge) kosten te vermijden. Wordt echter van dit model of dit systeem afgeweken, kan in feite geen sprake zijn van toevalsvondst

		wanneer een ontwikkeling zonder onderzoek plaatsvindt in een zone met hoge verwachting. De bronnen geven immers aan dat de trefkans hoog is. Door als overheid dit risico van het veroorzakersprincipe als het ware op zich te nemen, loopt het grote kans dat het ooit aangeslagen wordt voor kosten van 'de toevalsvondst'. Het veroorzakersprincipe is juist bedoeld om de kosten te leggen bij degene die het grootste (economische, maatschappelijke) belang heeft bij het voorgenomen initiatief.
Vraag 17:	Er staat in het RV dat er geen financiële consequenties zijn voor de gemeente, echter het nieuwe voorgestelde beleid vraagt om meer archeologisch onderzoek voor zowel vergunning aanvragers , als ook door de gemeente zelf wanneer deze initiatieven wil ondernemen zoals nieuwbouw, eveneens moeten al die onderzoeken worden getoetst en nageleefd en op gehandhaafd worden, dat kost de gemeente toch gewoon geld ?	In het huidige beleid moet er ook al archeologisch onderzoek worden gedaan en getoetst wanneer dit nodig is op grond van de archeologische verwachtingen. Hier is alleen de laanboom- en fruitteelt uitgezonderd. Bij nieuwbouw moet er dus al onderzoek worden aangeleverd, dit wordt in het nieuwe beleid niet per se meer. De nieuwe beleidskaarten geven eerder een beter beeld van de verwachtingen en waarden, waardoor specifieker kan worden bepaald wanneer onderzoek nodig is. De hoeveelheid onderzoeken die erbij zouden komen ter beoordeling zou dus alleen vanuit de laanboom- en fruitteelt uitbreidingen komen, wat een minimale toename zou zijn.
Vraag 18:	Er wordt aangegeven in het raadsbesluit dat de kaarten na de ter inzage legging , in werking treden, echter is het normaliter zo dat er juridisch pas iets veranderd voor een gemeente als ook het huidige bestemmingsplan veranderd, dus wat wordt er nu concreet bedoeld met "in werking treden"?	Het klopt dat het parapluplan ook vastgesteld moet worden, echter willen we eerst het beleid en de bijbehorende kaarten vaststellen. Hiervoor moet ook het beleid ter inzage worden gelegd, alvorens deze formeel zijn vastgesteld. Het parapluplan zal later dit jaar, wanneer het beleid is vastgesteld, worden voorgelegd bij het college en de raad. Dit kan pas als het beleid is vastgesteld, omdat de regels in het parapluplan hiervan afhankelijk zijn.
Vraag 19:	Op dit moment hebben fruit/laanboom telers in het huidige bestemmingsplan een algehele uitzondering, wat is er nu mis gegaan de afgelopen 14 jaar dat het beleid nu dan ineens volledig anders moet?	Inhoudelijk is de werkwijze niet veel anders dan 14 jaar geleden. Wezenlijk anders zijn wel de beleidskeuzes. Op basis van andere argumenten dan archeologische is indertijd besloten zonder meer sectorale uitzonderingen toe te staan. Begrijpelijk vanuit de belangen van sommigen maar hoogst uitzonderlijk bezien vanuit het gelijkheidsbeginsel. Rechtsongelijkheid speelt hier een grote rol, want waarom zou één sector slechts worden uitgezonderd van de regels? De bewijslast voor 'het niet onevenredig schaden van aanwezige dan wel te verwachten archeologische monumenten' wordt daarmee omgekeerd. Niet de verstoorder moet in specifieke gevallen aantonen dat de ontwikkeling mogelijk is, maar de wetgever. En naar wat er mis is gegaan kunnen we alleen maar gissen. Als een vrijstelling wordt opgenomen voor bepaalde activiteiten of (geen) beperking wordt opgenomen van de (wettelijk) vrijgestelde bebouwingsoppervlakten, terwijl de impact van deze vrijstelling of afwijking op bescherming van archeologische waarde onvoldoende is onderzocht en gemotiveerd, kan daardoor strijd ontstaan met o.a. artikel 3:2 Awb (zorgvuldige voorbereiding besluitvorming). Temeer nu deze vrijstelling niet gemaximeerd is naar diepte -een (gecombineerde) grondslag die in jurisprudentie, mits gemotiveerd, wel aanvaard wordt- maar slechts begrenzing vindt

		in (sectorale) activiteit: alle werken en werkzaamheden ten behoeve van laanboom- en fruitteelt. In dat verband zou vanwege het 'nalaten' bij de voorbereiding van het plan de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen' vernietiging door de rechter kunnen volgen (zie o.a. ABRvS 13 oktober 2010 ECLI:NL:RVS:2010:BO0272).
Vraag 20:	Wat zijn nu de gemotiveerde beweegredenen van de gemeente om allerlei nauwelijks bodem verstorende werkzaamheden zoals het plaatsen van (gladde) tonkinstokken , het op de oppervlakte neerleggen van stelconplaten en/of andersoortige oppervlakkige verharding toch vergunning plichtig te maken? Nog niet zolang geleden is er juist besloten om al deze werkzaamheden juist vrij te stellen van vergunning plicht omdat de redenatie en onderzoek toen simpel weg aantoonden dat er nauwelijks of zelfs geen verstoring is.	*Hier is technisch gezien geen antwoord op te geven. Dit is een politiek besluit dat eerder genomen is waar archeologie niet direct de aanleiding van was.*
Vraag 21:	Hoe vaak zijn er in onze gemeente toevals vondsten gedaan? en wie heeft de gevolgen hiervan moeten bekostigen? (zie vraag 16)	Er worden in de gemeente zeer veel (metaal) vondsten gedaan zoals gemeld tijdens de beeldvormende raad. Officieel gemelde en geregistreerde vondsten zijn uiterst beperkt. Dat heeft meerdere oorzaken: 1) de instanties zijn lastig te vinden/benaderen, 2) het registratieformulier is dermate ingewikkeld dat je het niet eenvoudig invult, 3) onduidelijk is wat voor vondst je zou moeten melden 4) de geoefende vinder houdt zelf een administratie bij die bekend is in lokale kringen maar niet officieel is gemeld, 5) men meldt liever niet vanwege de mogelijke consequenties (bang voor stillegging werkzaamheden) en 6) men meldt tegenwoordig eerder bij PAN dan bij Archis. Overigens is het niet-melden van een archeologische toevalsvondst strafbaar vanuit wet Economische Delicten (boete of max 1 jaar gevangenisstraf).
Vraag 22:	De omgevingswet geeft aan dat er sprake moet zijn van aantoonbare verwachtingen, en daarvan is sprake als er lokale historische en lokale bodeminformatie is geraadpleegd. (zie het besluit Kwaliteit Leefomgeving). Dat betekent dat er concrete en gedegen inventarisatie moet zijn van verstoorde percelen zoals door fruit en laanboomteelt. De kaart welke nu hiervoor wordt ingezet inventariseert deze percelen maar voor 5 jaar. Dat is een volkomen willekeurige en volledig onterechte korte periode in de context dat de laanboomteelt c.a. 40/50 jaar in onze gemeente actief wordt bedreven , en fruit nog veel langer. De conclusie is dat de bodemverstoring kaart welke nu hiervoor gebuikt wordt niet voldoet aan de omgevingswet. De kans dat zowel particulieren , organisaties als bedrijven dit bij de rechter aanvechten is zeer aannemelijk en groot. Omdat er zoals de wet voorschrijft geen aantoonbare verwachtingen zijn.	Ik kan u verzekeren dat de kaart voldoet aan de omgevingswet. Ook dit was een eis bij de opdrachtverstrekking. De kaart is intern tegen het licht gehouden van de handreiking inventarisatiekaarten, een vooralsnog niet-geautoriseerde handreiking die handen-en-voeten geeft aan het Ronnes amendement 'aantoonbare archeologische verwachtingen'. Hoewel geen rechten ontleend kunnen worden scoort de nieuwe kaart op de ingevulde validatietabel 148 punten. Het kwaliteitslabel dat daarbij hoort is uitstekend (een kwalificatie boven een score van 105 punten). Ter vergelijking: de bestaande kaart scoort 80,5 punt, een kwalificatie die aan de bovenkant van middelmatig zit/aan de onderkant van goed. Dit ter illustratie van de kwaliteit van het product. De laanboomteelt is zeker enige decennia actief in gemeente Buren. In 1962 zijn op de topografische kaart enkele percelen aangeduid voor de boomteelt. In 1990 gaat het in totaal om 8 ha bomen. De meitellingenkaart geeft een momentopname. In Neder-Betuwe is de meiltellingenkaart uit 2008 gebruikt. Niet alle kaarten en jaargangen zijn openbaar gemaakt door Ministerie van Economische Zaken (RVO).

	Waarom heeft de gemeente dit niet beter onderzocht, geïnventariseerd over een langere periode en vast gelegd? De z.g.n Mei tellingen gaan tot veel verder terug.	Op de meitellingekaart die Neder-Betuwe gebruikt is geen onderscheid gemaakt tussen boomkwekers en fruittelers. Dezelfde situatie derhalve als in de basisregistratie gewaspercelen (BGP) welke vanaf 2015 meer specifiek en tot in detail teeltwijze van honderden gewassen aangeeft. Voor laanbomen is onderscheid gemaakt in opzetters, spillenteelt en onderstammen zowel in open grond als in potten (6 categorieën). Zie ook antwoord bij vraag 15 en bijlage 1 en bijlage 2.
Vraag 23:	In de gemeente Neder Betuwe geldt bij een lage archeologische verwachting geen onderzoek verplichting wat is de beweegreden / motivatie dat dit in de gemeente Buren wel moet conform voorstel?	Lage verwachting wil niet zeggen dat er geen archeologische resten aanwezig kunnen zijn. De kans om die aan te treffen met de gangbare onderzoeksmethoden (grondboringen, kijkgaten, proefsleuven) is significant lager dan in de hogere verwachtingsgebieden. Het gaat hier zonder uitzondering om het buitengebied (al dan niet buitendijks). Het is een keuze om deze gebieden met een ruimhartig regime alsnog te beschermen voor onderzoek als er ingrepen gebeuren waar je als gemeentelijk overheid de mogelijkheid wilt hebben informatie over onze voorouders en de regionale historie vast te leggen. Ingrepen die hiervoor in aanmerking komen zijn bijvoorbeeld aanleg waterbergingsbassins, natuurvriendelijke oevers, landgoederen en grootschalige leidingtracés. Regulier (agrarisch) grondgebruik valt hier buiten. Niet alleen Neder-Betuwe is onze buurgemeente, dat zijn ook Tiel, West Betuwe en Culemborg. Tiel hanteert vrijstelling tot 10.000 m2 in lage verwachtingsgebieden, West Betuwe is in overeenstemming met het voorstel van Buren dus vrijstelling tot 5.000 m2. In Culemborg hebben de komgronden waar geen enkele fossiele rivierloop wordt verwacht, alleen een komkleidek op pleistocene ondergrond een lage verwachting waarvoor een algehele vrijstelling geldt.

Extra bijlagen:

	Bijlage:	**Toelichting:**
Bijlage 1:	Adviesdocument	In dit document vindt u het onderzoek dat is gedaan naar het landgebruik in de gemeente Buren, en de mate van bodemverstoringen hierbij. Er is onderzocht wat de verstorende werking is van onder andere hoogstambomen, laanbomen en laagstamfruit. Op basis van dit onderzoek zijn de gebieden aangewezen waar de vrijstelling is vergroot tot 50 cm onder het maaiveld.
Bijlage 2:	Buren-boomgaard_bouwvoor	In dit document vindt u voorbeelden van archeologisch onderzoek op grond waar ooit hoogstamboomgaarden hebben gestaan. Uit deze voorbeelden is gebleken dat dit gebruik tot relatief weinig verstoringen heeft geleid. Dit is dan ook de reden dat niet alle gronden waar ooit hoogstambomen hebben gestaan zijn meegenomen in de vrijstellingsgebieden.

Stichting Milieuwerkgroep Buren e.o.

Secretariaat: Veerweg 4, 4112 PC Beusichem

Aan de gemeente Buren,
t.a.v. alle fracties van de gemeenteraad,
Postbus 23
4020 BA Maurik
(per mail verzonden aan griffie@buren.nl)

Beusichem, 30 september 2022,

Betreft: Vaststellen nieuw archeologiebeleid
Voorbespreking 4 oktober 2022.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Tijdens de beeldvormende bijeenkomst van de gemeenteraad van 27 september jl. werd het nieuwe archeologiebeleid toegelicht. Wij hebben de discussie met belangstelling gevolgd. Er ligt een gedegen onderzoek aan ten grondslag en wij kunnen ons voor een groot deel vinden in het voorgestelde conclusies.

Het viel ons op dat de fractievoorzitter van de PCG het, tijdens die bijeenkomst van de raad, wel zeer vurig opnam voor de boomkwekerijsector. Via de vragen die werden gesteld werd het standpunt van de PVG duidelijk naar voren: het archeologiebeleid mag geen enkele belemmering vormen voor de bomenteelt. Noch voor de bestaande bedrijven, noch voor de toekomstige uitbreidingen. De in het raadsvoorstel archeologiebeleid voorgestelde vrijstelling voor (een groot deel van) bestaande boomkwekerijen is niet genoeg. Geen belemmeringen voor de bomensector.

Voor ons is de inbreng van de PCG mede aanleiding om u een ander geluid te laten horen. De bescherming van archeologische waarden is niet vrijblijvend. Een en ander is vastgelegd in Europese en nationale wetgeving. In die wetgeving is bepaald dat er archeologisch onderzoek moet plaatsvinden bij een bodemverstoring dieper dan 30 cm-mv.

De in het raadsvoorstel genoemde vrijstelling voor bestaande boomkwekerijen is gebaseerd op een pilot-onderzoek uit 2013 in de gemeente Neder-Betuwe op een twintigtal percelen. Uit dat onderzoek bleek dat de bodem op die percelen gemiddeld tot 51 cm-mv verstoord was. Milieuwerkgroep Buren vindt het bedenkelijk dat er op grond van zo'n beperkte steekproef op zo'n grote schaal een algehele vrijstelling voor archeologisch onderzoek wordt voorgesteld. Voor zover ons bekend is het ruime vrijstellingsbeleid van de gemeente Neder-Betuwe nooit getoetst door de Raad van State.

Verstoringsdiepte is afhankelijk van meerdere factoren en kan zelfs van locatie tot locatie van één en hetzelfde perceel verschillen. Verstoring op percelen met spillenteelt is niet erg diep. Als de spillen met kluit worden geleverd moeten die volgens de Kwaliteitsnormen van de Raad van de Boomkwekerij een kluit met een diameter van 25 tot 30 cm hebben *).
Op percelen met spillenteelt hoeft dus geen diepe verstoring te hebben plaatsgevonden en is een vrijstelling dus onterecht.

Op percelen waar echt zware bomen worden geteeld doet zich een ander probleem voor: daar wordt de bodem verstoord tot een grotere diepte dan de vrijgestelde 51 cm-mv.
Bomen met een omtrek van 20/25 cm moeten minimaal een kluit hebben met een diameter van 60 cm. Bij bomen met nog grotere diameter loopt de kuitdiameter op tot 100 cm *).

Het komt er dus op neer dat bodemverstoring op een aantal bestaande boomkwekerijen niet dieper is dan 30 cm-mv, maar dat er ook percelen zijn met een verstoring aanzienlijk dieper dan 51 cm-mv. Daarom is een algemene vrijstelling voor archeologisch onderzoek voor alle bestaande boomkwekerijen, onaanvaardbaar en in strijd met de Europese en landelijke wetgeving.

Wij vragen u bovenstaande informatie in uw overwegingen mee te nemen en in elk geval niet mee te gaan met het pleidooi van de PCG voor een generale vrijstelling voor de bomenteelt.

Wij wensen u een vruchtbare discussie en hopen op een wijs besluit.

Met vriendelijke groet,
Namens Milieuwerkgroep Buren,

J.T. Wildschut
Voorzitter

*) geciteerd uit een onderzoeksrapport van Wageningen UR. Het rapport is terug te vinden op internet.
H. van Reuler, G.D. Vermeulen, J. Spruijt, D.J.M. van Balen, M.P.M. Derkx, G. Heijerman, A.H.M.C. Baltissen en J.J. de Haan (april 2014): Inventarisatie van reguliere teelthandelingen in de landbouw in Nederland, de invloed ervan op de bodem in verband met de consequenties voor de archeologische resten.

Adviesdocument

RAAP Adviesdocument 1109

Type onderzoek	:	landgebruiksanalyse
Toponiem plangebied	:	gemeente Buren
Plaats	:	Buren
Gemeente	:	Buren
Provincie	:	Gelderland
Opdrachtgever		gemeente Buren
RAAP-projectcode	:	BUAB2

Auteur(s)	:	ir. E.H. Boshoven

Versie	:	29-06-2020

Analyse van het agrarisch landgebruik

Hoofdgroepen landgebruik

In 2019 was binnen de gemeente Buren 9310 hectare agrarisch in gebruik[1]. Dit betreft circa 65% van het totale grondoppervlak van de gemeente. Het belangrijkste agrarisch landgebruik betrof grasland, gevolgd door bouwland (tabel 1).

Binnen de hoofdgroep grasland zijn de geregistreerde 'gewassen' tijdelijk grasland, blijvend grasland, natuurlijk grasland, graszaad of agrarisch natuurmengsel.

Landgebruik	oppervlak (hectare)
Bouwland	3749
Braakland	3
Grasland	5520
Natuurterrein	<1
Overige	38
totaal	**9310**

Tabel 1. Agrarisch landgebruik in gemeente Buren in 2019.

Gewastypen

In tabel 2 staat een overzicht van de gewassen binnen de hoofdgroep bouwland. Het merendeel van de gewassen wordt geteeld op akkerland waar gebruikelijke bewerkingsmethoden als spitten/woelen, ploegen toegepast. Dit levert een bouwvoor van zo'n 25 tot 35 à 40 cm.

De teelt van een gewas als asperge, waar beduidend diepere bodemingrepen plaatsvinden, vindt niet plaats in de gemeente Buren. Wel bevindt zich in de gemeente een groot areaal aan fruitbomen. De 'ouderwetse' hoogstamboomgaarden kenmerken zich door grote bomen die op flinke afstand van elkaar staan. Bodemverstoring vindt bij deze boomgaarden vooral plaats bij het kappen van de bomen en het verwijderen van de stobben. Omdat de bomen echter op grote afstand van elkaar staan (veelal een afstand tussen de hoogstambomen van 8 à 10 m^2; oftewel een oppervlak van 64 tot 100 m^2 per boom), Bij een intensief wortelstelsel van 1 m rond de boom is sprake van 3,1 m^2 aan verstoring en in meest extreme situatie van een verstoring van 2 m rond de boom zou sprake zijn van 12,56 m^2 per boom. Kortom, de omvang van de bodemverstoring zeer beperkt tot hooguit enkele meters rond de stammen en bedraagt daarmee zo'n 5 tot 20% van het perceeloppervlak.

Laagstamfruit wordt geplant in rijen met een afstand van 3 m tussen de rijen. Veelal is er een geleidingssysteem aangelegd (palen met horizontale draden) waarlangs de takken van de fruitbomen geleid kunnen worden. Bodemverstoring vindt vooral plaats in smalle stroken waar de bomen gepoot zijn en vindt vooral plaats bij verwijdering (of vervanging) van de fruitbomen waarbij de boomstobben worden verwijderd. De breedte van deze verstoring wordt geschat op z'n 30 tot 50 cm.

[1] Basisregistratie Percelen - GewasPercelen (BRP), 2019
[2] Van den Ban &Vloedgraven, 2008.

gewas(groep)	specificatie gewassen	oppervlak (hectare)
Aardappelen	consumptieaardappelen	20
Bieten	suiker- en voederbieten	143
Fruitbomen	appelen, peren, pruimen, vruchtbomen, wijndruiven	1231
Granen	(zomer/winter) gerst, (japanse) haver, (zomer/winter) tarwe, triticale	561
Groenbemesting	bladrammenas	37
Kersen	zoete kersen, zure kersen	70
Klein(rood)fruit	aardbeien, rode bessen, frambozen, overig kleinfruit (kruisbes, kiwi etc)	77
Kool	winter/zomer) bloemkool	4
Koolzaad	-	42
Laanbomen	laanbomen/parkbomen, sierconiferen, sierheesters & klimplanten Onderverdeeld in: - Spillen, Open grond - Spillen, pot- en containerveld - Opzetters, open grond - Opzetters, pot- en containerveld - Onderstammen, open grond - Onderstammen, pot- en containerveld	388
Mais	korrelmaïs, snijmaïs, corncob mix maïs	1033
Notenbomen	-	<1
Peulvruchten	veldbonen, erwten (droog te oogsten), erwten (groen te oogsten), productie peulen	30
Overig	Ethiopische mosterd, gele mosterd luzerne miscanthus (olifantsgras) overige bloemen productie pompoen sla (overig, productie) spinazie (zaden en opkweekmateriaal) zaaiuien zonnebloemen	112
Totaal		**3749**

Tabel 2. Overzicht van de in 2019 geregistreerde gewassen binnen hoofdgroep 'bouwland'.

Laanboomteelt vindt plaats op de lichtkleiige oeverzones. Soms is sprake van teelt op het maaiveld (in de vorm van pot- en/of containerveld), maar veelal ook in open grond. De planten worden in rijen (afstand tussen de rijen is vaak minder dan 1 m) in de grond gezet en gedurende de teeltperiode vinden over het algemeen weinig bodemverstoringen plaats. Afhankelijk van de

omvang van de laanbomen wordt wel wortelsnoei uitgevoerd. Na een periode variërend van zo'n 3 tot 8 jaar zijn de bomen klaar voor verkoop aan de klant. Hierbij worden de bomen met kluit en al gerooid door een rooimachine. Hierbij kunnen, bij flinke bomen, bodemverstoringen ontstaan tot wel 80 cm diepte (Willemse, 2019). Bij bomen met gemiddelde grootte zal de dikte van de kluit zo'n 40 cm bedragen. Na het rooien wordt het land geschikt gemaakt voor de plant van nieuwe bomen. De nieuwe bomen komen hierbij veelal niet op dezelfde plaats te staan, maar de rijen schuiven

Maas en Van Reuler 2008 (pag.25, 26) over laanboomteelt en bodemverstoring (vanuit bodemkundig oogpunt):

De spillenteelt duurt drie jaar. Het eindproduct heeft een stamomtrek van 6/8 en 8/10 cm. Volgens de Kwaliteitsnormen van de Raad van de Boomkwekerij (2007) moeten spillen, indien met kluit geleverd, een kluit met een diameter van minimaal 25-30 cm hebben. Meer dan 90% van de spillen wordt echter zonder kluit geleverd.

Indien de ondernemer een grotere maat wil produceren worden de bomen verplant en begint de opzetterteelt. In de teelt van opzetters kunnen meerdere fasen worden onderscheiden, meestal twee. Aan het eind van de eerste fase hebben de bomen gemiddeld een omtrek van 14/16 tot 16/18 cm. Deze bomen worden voor ca.70% geleverd met kluit met een minimale diameter van resp. 45 en 55 cm. De overige 30% wordt geleverd met naakte wortel.

Een deel van de opzetters wordt nog eens verplant voor de teelt van nog zwaardere bomen. Aan het eind van deze fase hebben de bomen een omtrek vanaf 20-25 cm en moet de kluit een minimale diameter van 60 cm hebben. Bij nog zwaardere bomen loopt dat op tot een kluitdiameter van 100 cm. Dit betekent dat ieder jaar in Nederland gerooid worden:

- Spillen 420 ha (driejarige teelt); slechts ca. 10% met kluit geleverd;
- Opzetters 1 600 ha (driejarige teelt); ca. 70% wordt met kluit geleverd;
- Opzetters 2 250 ha (ca. driejarige teelt).

De verstoring van het bodemkundige profiel door het rooien van spillen met kluit is te vergelijken met de oogst van rooi- en hakvruchten. Bij het rooien van opzetters, met name de opzetters 2 vindt verstoring plaats. Echter een deel van teelt vindt plaats op niet gevoelige bodems.

Het is een trend in de boomkwekerij dat steeds meer bomen (en sierheesters) en steeds grotere bomen met kluit worden gerooid. Na het rooien vindt er op zandgronden, indien niet strikt noodzakelijk uit het oogpunt van bodemvruchtbaarheid, in veel gevallen geen aanvulling van de grond plaats. De bodemvruchtbaarheid kan ook worden verbeterd door na aanleg van een nieuwe teelt compost aan te brengen. Gevolgen voor de bodem van het rooien met kluit zijn:

- bodembewerking (gaten!) tot, bij grote bomen, meer dan 100cm –mv;
- slijtage van de bodem en het bodemprofiel door het afvoeren van bomen met kluit;
- nivellering van het reliëf door intensieve bodembewerking na teelt (opvullen van de gaten);

Uit berekeningen blijkt dat bij de teelt van grotere maten laanbomen (Opzetters 2 en grotere maten) gemiddeld 1 cm grond per jaar verdwijnt. Naast een aanzienlijke bodemdaling betekent dat, dat zonder aanvulling van de grond het bodemprofiel in de meeste zandgronden in 30 – 50 jaar geheel is verdwenen. Vervanging van de afgevoerde grond is uit het oogpunt van duurzaamheid noodzakelijk.

Naast deze bodemverstoringen treden ook lokale bodemverstoringen op bij aanleg van drainagesystemen en is wellicht sprake van historische bodemverstoringen. Zo zijn veel laagstamboomgaarden, maar ook laanboompercelen vroeger in gebruik geweest als hoogstamboomgaard. Ditzelfde geldt ook voor nieuwe percelen die ingericht worden ten behoeve

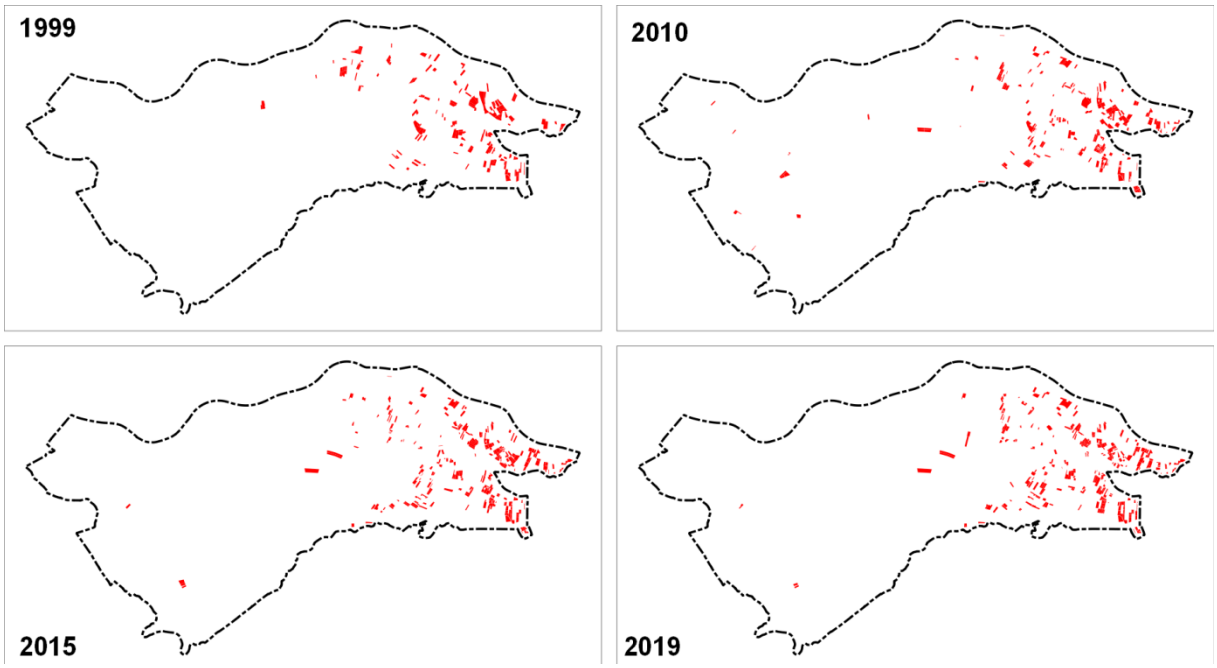
van de laanboomteelt. Op dergelijke percelen kunnen reeds diepere bodemverstoringen aanwezig zijn die dieper reiken dan de bouwvoor (zo'n 30 cm) door historische aanleg van drainage en historisch landgebruik als hoogstamboomgaard of laagstamboomgaard.

Laanboomteelt door de jaren heen

Afgelopen 20 jaar is het oppervlak aan laanboomteelt in de gemeente met zo'n 33% gegroeid (tabel 3) en concentreert zich met name in het gebied oostelijk van het Amsterdam-Rijnkanaal (figuur 1).

jaar	bron	oppervlak (hectare)
1999	topografische kaart	291
2010	BRP-basis	330
2015	BRP-uitgebreid	373
2019	BRP-uitgebreid	388

Tabel 3. Oppervlakte aan laanboomteelt in gemeente Buren in de laatste 20 jaar.

Figuur 1. Percelen met laanboomteelt in de jaren 1999, 2010, 2015 en 2019.

Volgens Maas en Van Reuler (2008) bevond zich in 2006 in Nederland bijna 20.000 hectare aan boomkwekerij in Nederland (volgens data van de topografische kaart) en betrof het oppervlak in Gelderland ruim 3500 hectare. Het oppervlak aan boomkwekerij zal in dat jaar in gemeente Buren grofweg rond de 300 hectare zijn geweest, oftewel zo'n 8,5% van het oppervlak aan boomkwekerij in Gelderland.

Laanboomteelt in 2019

Op basis van de data van BRP is van het jaar 2019 is een verdeling gemaakt naar het type laanboomteelt in de gemeente Buren (zie tabel 4). Uit deze gegevens blijkt dat opzetters in open grond een oppervlakspercentage van 38,4% op het totaal aan oppervlakte laanboomteelt in de gemeente. De teelt van spillen op open grond raakt bijna de 40%; om exact te zijn 39,8%. De teelt van onderstammen in open grond heeft een oppervlaktebijdrage van 20%. De overige teelten samen beslaan slechts een beperkt oppervlak, namelijk 5,6 hectare, oftewel 1,4% van het oppervlak aan laanboomteelt.

type laanboomteelt in gemeente Buren in 2019	**oppervlakte (hectare)**
Laanbomen/parkbomen, onderstammen, open grond,	78,8
Laanbomen/parkbomen, onderstammen, pot- en containerveld,	0,1
Laanbomen/parkbomen, opzetters, open grond,	149,2
Laanbomen/parkbomen, opzetters, pot- en containerveld,	2,4
Laanbomen/parkbomen, spillen, open grond,	154,6
Laanbomen/parkbomen, spillen, pot- en containerveld,	1,6
Sierconiferen, open grond,	0,8
Sierheesters en klimplanten, open grond,	0,8
totaal	**388,4**

Tabel 4. Oppervlakte van de in 2019 aanwezige laanboomteelt (aangevuld met coniferen en sierheesters) onderverdeeld naar type (data is bewerking van gegevens uit BRP).

Periode 2015 tot en met 2019

De BRP bevat gedetailleerde gegevens over type laanboomteelt vanaf 2015. Over de periode van 2015 tot en met 2019 is derhalve een analyse van 5 jaar te maken. Hieruit blijkt dat in deze periode een totaal van 485 hectare een of meerdere jaren in gebruik is geweest voor de laanboomteelt, terwijl in 2019 slechts sprake was van 383 hectare. Van het oppervlak in 2019 dat in gebruik is voor laanboomteelt is zo'n 56% al (minstens) 5 jaar als zodanig in gebruik. Van het oppervlak dat in de periode 2015-2019 slechts 1 jaar voor laanboomteelt in gebruik was, 29 hectare, heeft 19 hectare betrekking op aanleg in 2019.

aantal jaar laanboomteelt in periode 2015-2019	**oppervlak (hectare)**	**opmerking**
1 jaar	29	waarvan 19 hectare in 2019 is aangelegd
2 jaar	47	
3 jaar	59	
4 jaar	136	
5 jaar	214	
totaal	**485**	

Tabel 5. Overzicht met het aantal jaren (in de periode 2015-2019) met het totaaloppervlak van percelen in gebruik waren voor de laanboomteelt.

Uit de periode voor 2015 bevat de dataset van BRP minder gedetailleerde gegevens. Zo zijn alle typen laanboomteelt met de globale verzamelnaam ‘boomkwekerij en vaste planten’ aangeduid. Nog verder terug in de tijd is men afhankelijk van andere bronnen. Zo werd (en wordt) op topografische kaarten (schaal 1:25.000) ook het landgebruik weergegeven, maar ook hier wordt gebruik gemaakt van verzamelnamen. Op dergelijke kaarten staan 14 landgebruikstypen weergegeven, waarvan ‘boomkwekerij’ er 1 is, naast andere algemene termen als bouwland, weide, fruitkwekerij, loofbos, gemengd bos e.d.

aantal jaar laanboomteelt met data van zeven jaren (in 1999, 2010 en 2015-2019)	oppervlak (hectare)
1 jaar	193
2 jaar	58
3 jaar	37
4 jaar	71
5 jaar	147
6 jaar	129
7 jaar	46
totaal	**681**

Tabel 6. Overzicht met het aantal jaren (in de jaren1999, 2010 en de periode 2015-2019) met het totaaloppervlak van percelen in gebruik waren voor de laanboomteelt.

In tabel 6 is een overzicht gegeven van de gecombineerde analyse van BRP-uitgebreid (periode 2015-2019), BRP-basis (2010) en topografische kaart (1999). Hieruit blijkt dat in deze jaren in totaal 681 hectare één of meerdere jaren in gebruik was voor laanboomteelt en dat 46 hectare in alle jaren in gebruik was voor de laanboomteelt.

aantal jaren spillenteelt in open grond (periode 2015-2019)	oppervlak (hectare)
1 jaar	10
2 jaar	10
3 jaar	17
4 jaar	14
5 jaar	55
totaal	**106**

Tabel 7. Spillenteelt in open grond onderverdeeld naar aantal jaren en getotaliseerd naar oppervlak.

Naast een analyse per type laanboomteelt of analyse per jaar is het erg zinvol om deze twee analyses te analyses te combineren, zodat de vraag kan worden beantwoord of er door de jaren heen wijzigingen wijzigingen plaatsvinden in teelttypen. Een goede teelttype om te vergelijken is de teelt van spillen in open spillen in open grond, aangezien de teelt van spillen relatief slechts ondiepe bodemverstoringen veroorzaakt. In de afgelopen 5 jaar is 106 hectare in gebruik (geweest) voor de spillenteelt (

tabel 7). Circa de helft van dit oppervlak (55 hectare) was de volle 5 jaar in gebruik voor spillenteelt, terwijl 10 hectare slechts 1 jaar in gebruik was. Aangezien spillenteelt over het algemeen 3 jaar duurt, zou het logisch zijn dat deze 10 hectare betrekking heeft op 2019. Maar uit een verdere analyse, zie tabel 8, blijkt dit niet het geval te zijn. 2/3 deel van deze 10 hectare

inderdaad betrekking heeft op 2019, terwijl de overige 3,3 hectare betrekking heeft op een van de andere jaren. Mogelijk is op deze percelen toch slechts 1 jaar spillen geteeld, maar het is niet uitgesloten dat er fouten zitten in de data van BRP.

percelen met enkel jaar laanboomteelt in vorm van spillenteelt in open grond	oppervlak (hectare)
2015	2,1
2016	0,6
2017	0,0
2018	0,6
2019	6,6
totaal	**9,9**

Tabel 8. Percelen waar in de periode 2015-2019 slechts 1 jaar laanboomteelt aanwezig was in de vorm van spillenteelt in open grond

Tot slot kan een analyse worden uitgevoerd wat het totale oppervlak aan laanboomteelt betreft als het areaal laanboomteelt in 2019 wordt gecombineerd met een ander jaar (of jaren). Het resultaat hiervan is weergegeven in tabel 9 en laat zien dat er bij combinatie van twee jaren altijd enige overlap zit in het feit dat een aantal percelen in beide jaren in gebruik waren voor laanboomteelt. Bij vergelijking tussen de jaren 2015 tot en met 2018 met het jaar 2019 en de periode 2015 t/m 2019 is zichtbaar dat het verschil maximaal 10% bedraagt (minimaal 444 ha, maximum van 484 ha). Worden de afzonderlijke jaren vergeleken met de totale periode 2010 t/m 2019 dan blijkt het oppervlak uit de gehele periode van 10 jaar aanzienlijk groter, namelijk 557 ha waar een of meerdere jaren laanboomteelt aanwezig was. Uit deze (middel)lange reeks komt duidelijk naar voren dat in de loop van jaren nieuwe percelen in gebruik worden genomen voor de laanboomteelt, maar tegelijkertijd ook flink wat percelen voor laanboomteelt buiten gebruik worden gesteld.

betreffende jaren	aantal jaar	oppervlak (hectare)
2010 en 2019	2	523
2015 en 2019	2	473
2016 en 2019	2	473
2017 en 2019	2	462
2018 en 2019	2	444
2015, 2016, 2017, 2018, 2019	5	484
2010, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019	6	557

Tabel 9. Totaal oppervlak laanboomteelt (in hectare) bij combinatie van meerdere jaren

Literatuur

Ban, J. van den & O. Vloedgraven, 2008. Handboek Hoogstamfruit.

Maas, G.J. & H. van Reuler, 2008. Boomkwekerij en aardkunde in Nederland. Werkdocument 113, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.

Willemse, N.W., 2019. Optimale strategieën voor de veldtoetsing van bodembewerkingsdiepten op agrarische percelen. Een theoretische en praktische verkenning. RAAP-rapport 3705. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

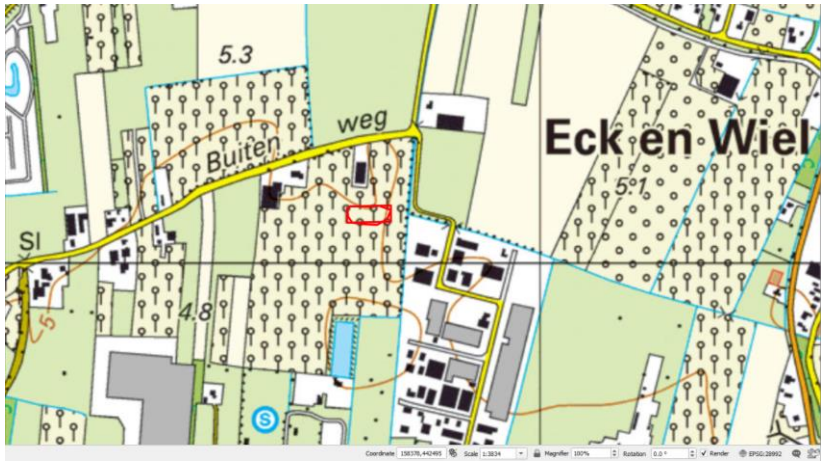
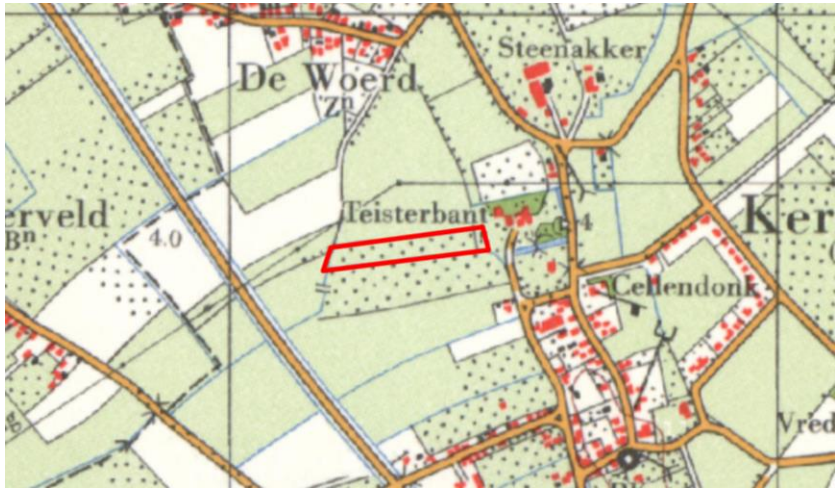
Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices

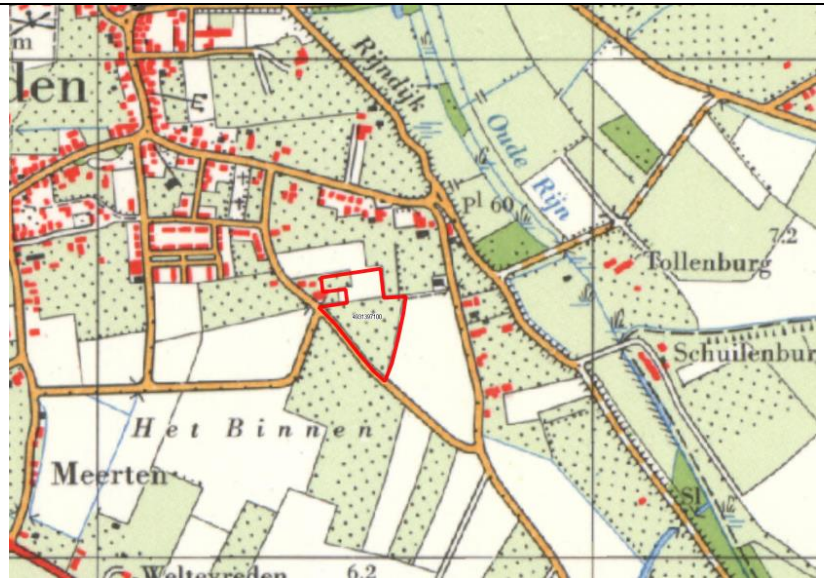
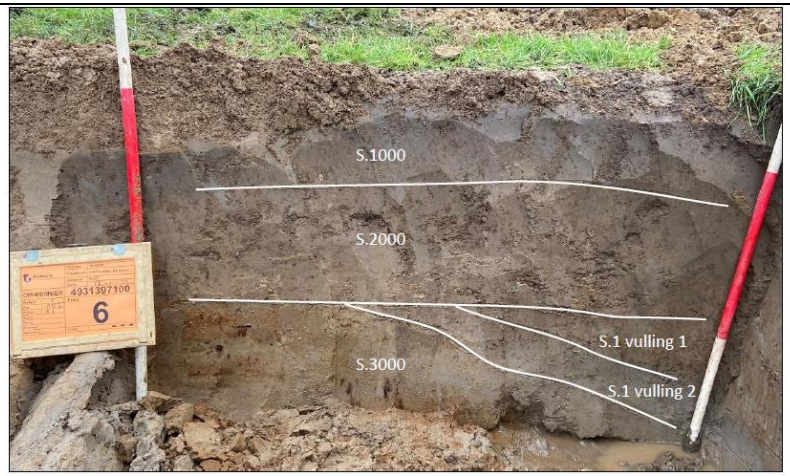
Figuren

Figuur 1. Percelen met laanboomteelt in de jaren 1999, 2010, 2015 en 2019. 5

Tabellen

Tabel 1. Agrarisch landgebruik in gemeente Buren in 2019. 2
Tabel 2. Overzicht van de in 2019 geregistreerde gewassen binnen hoofdgroep ‘bouwland’. 3
Tabel 3. Oppervlakte aan laanboomteelt in gemeente Buren in de laatste 20 jaar. 5
Tabel 4. Oppervlakte van de in 2019 aanwezige laanboomteelt (aangevuld met coniferen en sierheesters) onderverdeeld naar type (data is bewerking van gegevens uit BRP). 6
Tabel 5. Overzicht met het aantal jaren (in de periode 2015-2019) met het totaaloppervlak van percelen in gebruik waren voor de laanboomteelt. 6
Tabel 6. Overzicht met het aantal jaren (in de jaren1999, 2010 en de periode 2015-2019) met het totaaloppervlak van percelen in gebruik waren voor de laanboomteelt. 7
Tabel 7. Spillenteelt in open grond onderverdeeld naar aantal jaren en getotaliseerd naar oppervlak. 7
Tabel 8. Percelen waar in de periode 2015-2019 slechts 1 jaar laanboomteelt aanwezig was in de vorm van spillenteelt in open grond 8
Tabel 9. Totaal oppervlak laanboomteelt (in hectare) bij combinatie van meerdere jaren 8

Maurik – Buitenweg Opgraving BAAC 2014 Boomgaard op topkaart: o.a. 1963, 1975, 1995 (west), 2009 Bouwvoor van circa 40 cm	2011: 	
Kerk-Avezaath: Lutterveld II Proefsleuven ADC – 2005 Boomgaard op topkaart: o.a. 1950, 1963 1976 Bouwvoor van 30 cm met daaronder direct het archeologisch relevante niveau (op foto spoor van waterput)	1976: 	

Lienden – Het Binnen Proefsleuven Transect – 2021 Boomgaard op topkaart: o.a. 1967, 1976, 1980, 2000 Bouwvoor ca. 30-40 cm	 1967	 Figuur 3. Profiel 1.1 in werkput 1.

Voorbespreking I

Dossiernummer	2422
Extern Zaak ID	Z.043927
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.2
Titel	Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Witting, C.L.
Portefeuillehouder	E.M. de Bas

Bijlagen
1. Raadsvoorstel Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
2. Raadsbesluit Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Deel 1 2022
3. Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Deel 1 2022
4. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
5. Klimaatbewust Buren
6. Lokale Adaptatie Strategie 2022

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Toelichting

Het uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 kan worden gezien als een geheel waar ook de onderdelen Klimaatbewust Buren (bijlage 5) en Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid (bijlage 4) onder hangen.

Voorgesteld besluit

Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 vast te stellen met de onderdelen:
a. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
b. Klimaatbewust Buren 2022
c. Pilot Versteende Omgeving
d. Uitgangspunten voor het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023
2. De kosten van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid van € 6.862.000 te dekken vanuit het GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan).
a. hiervoor in 2022 een voorziening in te stellen met een beginsaldo van € 3.000.000 vanuit de voorziening GRP.
b. een afschrijvingstermijn van 10 jaar hanteren op de projecten uit het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid.
3. Instemmen met de tariefontwikkeling voor de rioolheffing volgens alternatief 2, conform het geactualiseerde kostendekkingsplan van het GRP.
4. Het college van burgemeester en wethouders te mandateren voor grondaankoop ten behoeve van waterberging en/of –afvoer tot maximaal € 75.000 per transactie.
5. De kosten van € 50.000 voor de Pilot Versteende Omgeving te dekken uit de reserve duurzaamheid.
6. De voorlopige geraamde kosten van € 120.000 van de maatregelen van

Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023 te dekken door een onttrekking uit de reserve duurzaamheid.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.127237** **Z.043927**

Voorstel ingebracht door	C.L. Witting
Portefeuillehouder	E.M. de Bas
Begrotingsprogramma en taakveld	2. Fysieke leefomgeving; 7.4 Milieubeheer en 7.2 Riolering

Onderwerp **Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022**

Voorgesteld besluit

1. Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 vast te stellen met de onderdelen:
    a. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
    b. Klimaatbewust Buren 2022
    c. Pilot Versteende Omgeving
    d. Uitgangspunten voor het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023
2. De kosten van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid van € 6.862.000 te dekken vanuit het GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan).
    a. hiervoor in 2022 een voorziening in te stellen met een beginsaldo van € 3.000.000 vanuit de voorziening GRP.
    b. een afschrijvingstermijn van 10 jaar hanteren op de projecten uit het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid.
3. Instemmen met de tariefontwikkeling voor de rioolheffing volgens alternatief 2, conform het geactualiseerde kostendekkingsplan van het GRP
4. Het college van burgemeester en wethouders te mandateren voor grondaankoop ten behoeve van waterberging en/of –afvoer tot maximaal € 75.000 per transactie.
5. De kosten van € 50.000 voor de Pilot Versteende Omgeving te dekken uit de reserve duurzaamheid
6. De voorlopige geraamde kosten van € 120.000 van de maatregelen van Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023 te dekken door een ontrekking uit de reserve duurzaamheid

Samenvatting van het voorstel

Het klimaat verandert. Wij passen onze samenleving en leefomgeving daarop aan. Hiervoor volgen we op basis van de RAS verschillende strategielijnen vanuit de Lokale Adaptatie Strategie:

- Informeren, stimuleren en faciliteren
- Projecten en integraal werken
- Toekomstgericht zijn
- Prioriteren

Het uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 beschrijft de maatregelen inclusief dekking voor de onderdelen Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid en Klimaatbewust Buren 2022. Ook beschrijft het de Pilot Versteende Omgeving. Daarnaast beschrijft het de uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling en de daarbij behorende voorlopige geraamde kosten van Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

De urgentie om ons aan te passen aan het klimaat en de effecten van klimaatverandering tegen te gaan wordt steeds meer gevoeld. Uit een regionale stresstest blijkt dat de regio Rivierenland gevoelig tot zeer gevoelig is voor droogte, wateroverlast, hitte en overstromingen. De eerste drie soorten extreem weer door klimaatverandering steeds vaker te verwachten. Daarom wil Buren de leefomgeving zo goed mogelijk aanpassen aan klimaatverandering. En het is ook belangrijk om ons bewustzijn als samenleving te vergroten om ons gedrag aan te kunnen passen aan het extremere weer. Deze aanpassing wordt klimaatadaptatie genoemd. Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie is een uitwerking van de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) die de gemeenteraad vaststelde in februari 2022. De LAS is op haar beurt een uitwerking van de RAS (Regionale Adaptatie Strategie) vastgesteld in juli 2021.

Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 (bijlage 3) is een parapluplan dat ook de separate plannen Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid (bijlage 4) en Klimaatbewust Buren 2022 (bijlage 5) omvat. Daarnaast bevat het de Pilot Versteende Omgeving en de uitgangspunten voor het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023. In schema ziet het er als volgt uit:

Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2, die wij opstellen in 2023, is een vervolg op Uitvoeringsplan deel 1. Deze uitvoeringsplannen beschrijven de maatregelen die wij nemen om tot een klimaatbestendig en waterrobuuste gemeente Buren te komen. De beide uitvoeringsplannen hebben een looptijd tot en met 2027. Het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid heeft een langere looptijd, namelijk tot en met 2033. Dit voorstel doel ook voorstellen om de kosten voor de diverse maatregelen te dellen. Het gaat dan om drie groepen met maatregelen:

Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
Buien worden steeds heftiger. Het gebeurt steeds vaker dat in korte tijd heel veel neerslag valt. Op 19 mei van dit jaar leidde dat op veel plaatsen tot overlast en zelfs tot aanzienlijke schade. Er valt beduidend meer regen dan waar het rioolstelsel ooit voor aangelegd is. Dit vraagt om andere oplossingen. We willen hemelwater zoveel mogelijk bovengronds bergen en afvoeren. Daarvoor moeten we op sommige plekken de omgeving anders inrichten. Dat doen we binnen de grenzen van het redelijke. We moeten accepteren dat er zo nu en dan hinder of overlast is. Schade willen we voorkomen.
Het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid gaat hier nader op in en bevat de acties om de risicolocaties beter bestand te maken tegen hevige neerslag. Deze risicolocaties bleken uit de praktijk en/of uit de modelsimulatie.
De maatregelen bestaan vooral uit het aanleggen van waterberging en vergroten van afvoercapaciteit door middel van goten, (verwijderen van) drempels en -als laatste mogelijkheid- buizen.

Klimaatbewust Buren 2022
Het onderdeel Klimaatbewust Buren 2022 (bijlage 5) gaat over het bewuster maken van inwoners, ondernemers en de organisatie over de klimaateffecten en wat zij zelf kunnen doen om zich aan te passen aan het klimaat. De informatievoorziening naar inwoners is belangrijk. Ten tweede is het doel dat inwoners zich bewuster worden van klimaatverandering. Ten slotte wordt gestimuleerd dat inwoners zelf aan de slag gaan met duurzaamheid en ook weten hoe dat kan.

Pilot Versteende Omgeving
We voeren in 2023 een pilot uit in een versteende omgeving in de gemeente. Met behulp van beschikbare kaarten kunnen wij zien welke locaties in de gemeente het meest versteend zijn, waar wij de meest urgente locatie van uitkiezen. Het doel van de pilot is om na te gaan wat het effect is van het nemen van klimaatadaptieve maatregelen met betrekking tot wateroverlast in dat gebied. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het plaatsen van regentonnen of waterbergingen, het verwijderen van tegels en het afkoppelen van hemelwaterafvoeren.

Uitgangspunten voor het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie 2023
De onderwerpen die in het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie 2023 naar voren komen hebben meer interne en externe afstemming en dus tijd nodig. Ook sluiten de thema's aan bij huidige ontwikkelingen, zoals de landelijke maatlat klimaatbestendig bouwen, de omgevingsprogramma's en kerngericht werken. De maatregelen die wij in deel 2 opnemen hebben betrekking op bouwen en wonen, bedrijventerreinen, koelte plekken, participatie en groene en klimaatbestendige kernen.

2. Doel / meetbaar effect

Het hoofddoel is het klimaatbestendig en waterrobuust maken van gemeente Buren. Dit doen wij voor de eerste stappen:

Inwoners zijn bewuster van wat klimaatverandering is, hoe zij zich kunnen voorbereiden op de effecten en hoe zij zelf kunnen bijdragen aan het bestendig maken van de gemeente.

De gemeente heeft zelf over 10 jaar de openbare ruimte robuuster ingericht met het oog op neerslagbestendigheid, volgens de huidige inzichten in de klimaatontwikkeling.

Het starten met het verder ontwikkelen van de uitvoering van de overige klimaatadaptatie thema's, zoals bouwen en wonen, bedrijventerreinen, koelte plekken, participatie en groene en klimaatbestendige kernen. Het effect hiervan is een passend en integraal Uitvoeringsplan deel 2 in 2023, die dient als vervolg op Uitvoeringsplan deel 1.

3. Argumenten

1.1. *Het is tijd voor actie.*
In onze LAS (Lokale Adaptatie Strategie) stelden we als doel om in 2050 klimaatbestendig en robuust te zijn. Willen we dat doel halen, dan moeten we echt beginnen. Zeker omdat in de afgelopen jaren al verschillende situaties optraden van droogte, hitte en zeker ook wateroverlast. De inwoners ervaren dus al overlast, wat een afname van de leefbaarheid veroorzaakt. Als we nu niet met het klimaat mee veranderen, lopen we steeds meer risico op grote schade. Uit de rechtspraak blijkt dat gemeenten actief rekening moeten houden met de gevolgen van toename van extreme weersomstandigheden. Anders wordt mogelijk niet voldaan aan de wettelijke inspanningsverplichting en kan aansprakelijkheid volgen.

1.2. *Het uitvoeringsplan geeft duidelijkheid naar onze inwoners.*
Met het plan zien inwoners wat ze wanneer van ons kunnen verwachten. Klimaatbewustheid en het verbeteren van de neerslagbestendigheid geven wij met voorliggende plannen prioriteit, omdat uit de hoosbuien stresstest is gekomen dat er een kans bestaat dat regenwater de huizen van inwoners inkomt. Daarnaast ondervinden inwoners nu al wateroverlast. Wij voeren Klimaatbewust Buren uit om draagvlak te hebben voor de maatregelen die wij als gemeente gaan uitvoeren.

1.3. *We hanteren reële termijnen.*
Een planningshorizon van 5 jaar voor Klimaatbewust Buren 2022 sluit goed aan op ervaringen met landelijke acties en campagnes zoals 'Steenbreek'.
De planningshorizon van 10 jaar voor het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid is reëel voor de aanpassingen in de openbare ruimte. Deze termijn houdt het midden tussen wat organisatorisch haalbaar en maatschappelijk aanvaardbaar is.

1.4. *Een aantal aspecten vereisen verdere uitwerking en afstemming*
Enkele projecten moeten integraal aansluiten bij andere ontwikkelingen zoals de landelijke maatlat klimaatadaptatie, onze omgevingsprogramma's en het kerngericht werken. Hiervoor

zijn al wel richtinggevende uitgangspunten nodig, zodat wij u als gemeenteraad in 2023 het integrale Uitvoeringsplan deel 2 voor kunnen leggen.

2.1. *Het is rechtmatig om de kosten voor maatregelen om de neerslagbestendigheid te vergroten te dekken vanuit de rioolheffing.*
Gemeenten hebben een zorgplicht voor hemelwater. De rioolheffing is hiervoor het financieringsinstrument. De gemeenteraad bepaalde in het verleden dat de rioolheffing kostendekkend moest zijn. Dit uitgangspunt van kostendekkendheid is dus ook gehanteerd voor het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid.

2.2. *Er is geen aanvullende onttrekking uit de algemene middelen nodig.*
Het onderdeel Klimaatbewust Buren wordt gedekt vanuit het structurele budget klimaatadaptatie. Daarnaast is een reserve duurzaamheid opgebouwd die te beperkt is om in dekking van de kosten voor de vereiste maatregelen in de openbare ruimte tegen wateroverlast te voorzien. Deze kosten zijn nu verwerkt in de tariefstelling van de rioolheffing, waarbij we ook de verwachte subsidietoekenning uit de Impulsregeling verwerkten. De reeds aanwezige gelden uit de reserve duurzaamheid gebruiken wij voor de maatregelen die terug komen in het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2.

2.3. *Met een voorziening houden we meerjarig goed financieel overzicht.*
Het maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid heeft een planningshorizon van tien jaar en is op basis van globale kostenkengetallen geraamd. Een voorziening helpt om een goed overzicht te houden op zowel de financiële als de uitvoeringstechnische voortgang. Daarnaast is sprake van een andersoortige voorziening omdat in deze voorziening gewerkt wordt met afschrijvingen.

2.4. *Het is rechtmatig om verbeterinvesteringen af te schrijven.*
Ingrepen in de openbare ruimte zijn vaak kapitaalintensief. Deze ingrepen zijn permanente aanpassingen. Het langjarig beheer (dus inclusief eventuele vervanging) wordt opgenomen in de betreffende beheerplannen van de kapitaalgoederen. Om de kosten te spreiden en de maatregelen daarmee betaalbaar te maken bestaat de mogelijkheid om in een gekozen periode af te schrijven.

3.1. *De tariefontwikkeling is gelijkmatig.*
Voor de noodzakelijke extra investeringen in de komende jaren bedraagt de jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing € 5,- waarbij we meerjarig kostendekkend blijven. De relatieve jaarlijkse stijging is daarmee circa 2%. Ons tarief is in lijn met wat andere gemeenten hanteren, zowel landelijke als regionaal (zie de achtergrondinformatie)
De tarieven stelt u in november vast bij de verordening.

3.2. *Het kostendekkingsplan van het GRP is weer actueel.*
We actualiseerden het kostendekkingsplan van het GRP alle financiële onderdelen. In de achtergrondinformatie staat een korte opsomming van de relevante aanpassingen ten opzichte van het vorige raadsbesluit in 2020 (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte, D.055255)

4.1. *Er is grond nodig om ruimte voor water te realiseren.*
Om de neerslagbestendigheid te vergroten moeten we ruimte voor water maken. Daar is grond voor nodig. Het mandateren van het college vergroot de slagvaardigheid. Aangezien het niet om strategische gronden gaat, past mandatering binnen het grondbeleid.

5.1. *De reserve duurzaamheid is toereikend*
Bij de jaarrekening 2021 is de reserve duurzaamheid ontstaan. Hierin zit voldoende ruimte om de maatregelen uit te voeren die wij opnemen in het Uitvoeringsplan deel 2. In de mei circulaire 2022 zijn middelen ontvangen voor het uitvoeren van het klimaatakkoord. Deze middelen worden aan de reserve toegevoegd. Daarmee is de reserve ook toereikend voor nieuwe duurzaamheidsprojecten, waaronder de Pilot Versteende Omgeving.

4. Kanttekeningen

1.1 *De betrokkenheid en participatie van bewoners is essentieel*
Veel zal afhangen van de inzet en betrokkenheid als het gaat om de inrichting van tuinen, watergebruik en dergelijke. Het betrekken van inwoners vraagt de interne betrokkenheid van onder andere de kernregisseurs, zeker bij het onderdeel inwonersinitiatief. De vraag is op welke termijn dat kan starten na de vaststelling van dit plan.

2.1. *Afschrijven wijkt af van de eerdere beleidskeuze binnen het GRP*
In 2013 besloot de gemeenteraad om binnen het GRP te sparen voor investeringen. Dat is financieel gunstiger. Immers, geld lenen kost geld. En kapitaallasten zijn langdurige verplichtingen. Bij de voorziening Maatregelen Neerslagbestendigheid tóch weer de afschrijvingssystematiek toepassen is administratief verwarrend. Maar het is wel toegestaan. Bovendien zochten we naar een korte afschrijvingstermijn waarbij de heffingsontwikkeling stabiel en relatief beperkt blijft. Hierdoor schuiven we niet te veel lasten door naar de volgende generatie.

2.2. *Er is gerekend met een subsidietoekenning vanuit de Impulsregeling.*
Om uitvoering van maatregelen voor klimaatadaptatie te versnellen heeft het rijk een subsidieregeling ingesteld. Voor een deel is daar al een beroep op gedaan. Maar er is geen garantie dat de subsidie van in totaal € 318.721 toegekend wordt. Mocht dit een tegenvaller worden, dan verwerken we dat in een latere berekening van de tariefontwikkeling.

3.1. *Er is weinig reserveruimte op de voorzieningen.*
Voorzieningen mogen volgens voorschrift niet negatief worden. Volgens de gehanteerde prognoses gebeurt dat ook nét niet. Bovendien leert de praktijk dat het resultaat van alle uitgangspunten samen voor voldoende veiligheid zorgde.

4.1. *De kosten voor grondaankoop zijn nog niet gedekt*
Het maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid voorziet in realisatie van maatregelen maar niet in aankoop van gronden. De dekking zal per geval gezocht moeten worden, in overleg met het waterschap vanuit haar verantwoordelijkheid voor het watersysteem. Overigens mag grondaankoop voor waterberging ook betaald worden vanuit de rioolheffing.

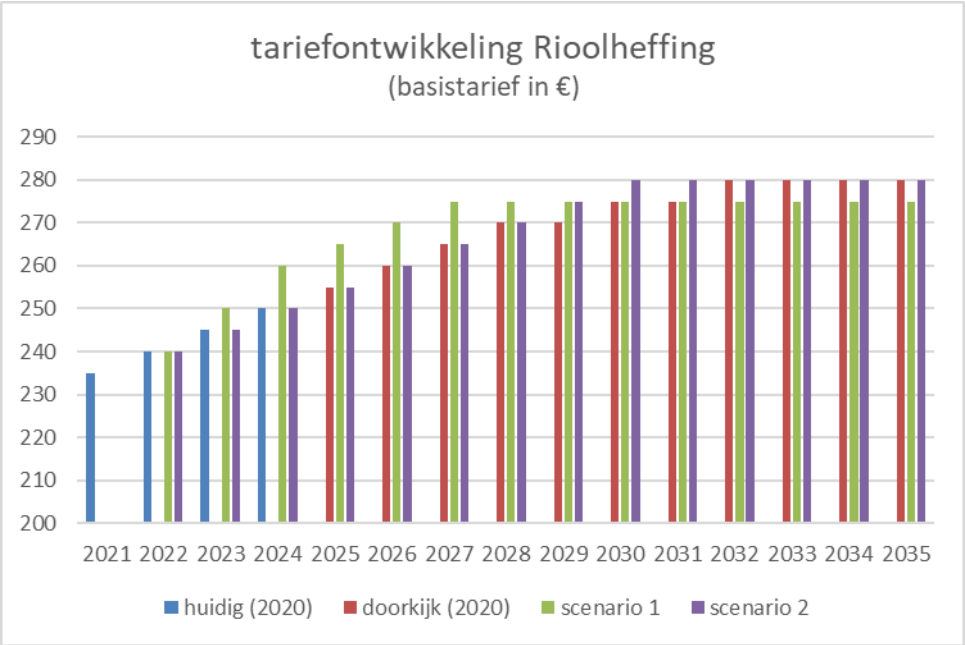
5.1. *Het ambitieniveau kan hoger*
Het geraamde budget wordt geheel gedekt vanuit de al bestaande reserve. Indien wij als gemeente nog hogere ambities willen stellen of er ontwikkelingen voordoen waar extra klimaatmaatregelen voor moeten worden uitgevoerd, zullen er wel aanvullende middelen beschikbaar gesteld moeten worden.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

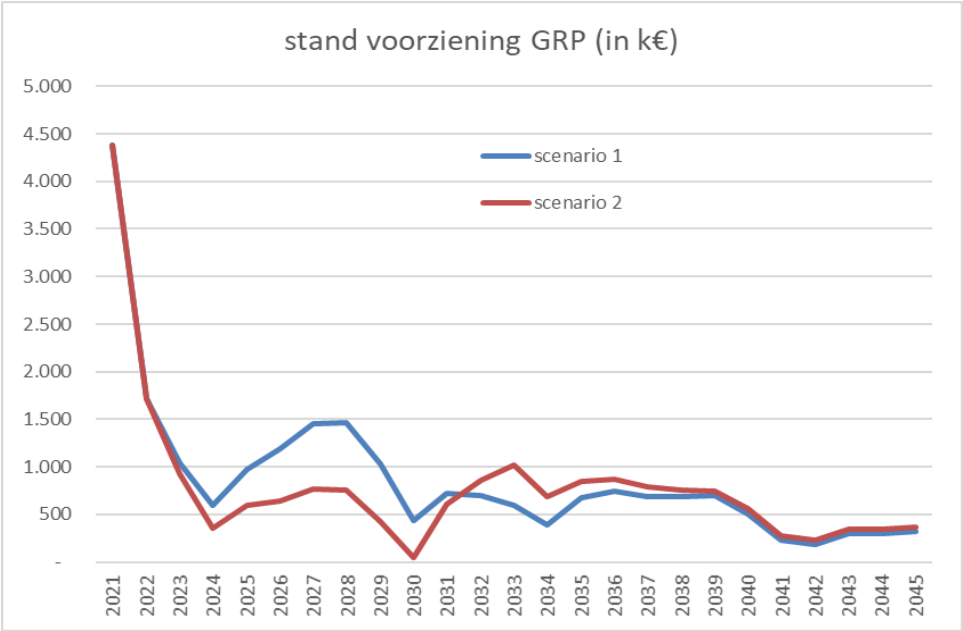
Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid (actualisatie kostendekkingsplan GRP)
Voor de dekking van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid is de kostendekking voorzien via het stedelijk waterbeheer (GRP). U ziet twee scenario's. Scenario 1 is met directe afboeking van de klimaatmaatregelen, terwijl in scenario 2 gerekend is met een afschrijvings-termijn van 10 jaar.

In scenario 1 is het nodig dat de rioolheffing iets sneller stijgt dan in 2020 voorzien. In scenario 2 kan de eerder gepresenteerde lijn gehandhaafd worden. De inhoud van de egalisatievoorziening GRP is in scenario 2 daarentegen lager. Dat betekent dat er minder reserve is als in de andere voorzieningen een tekort ontstaat.

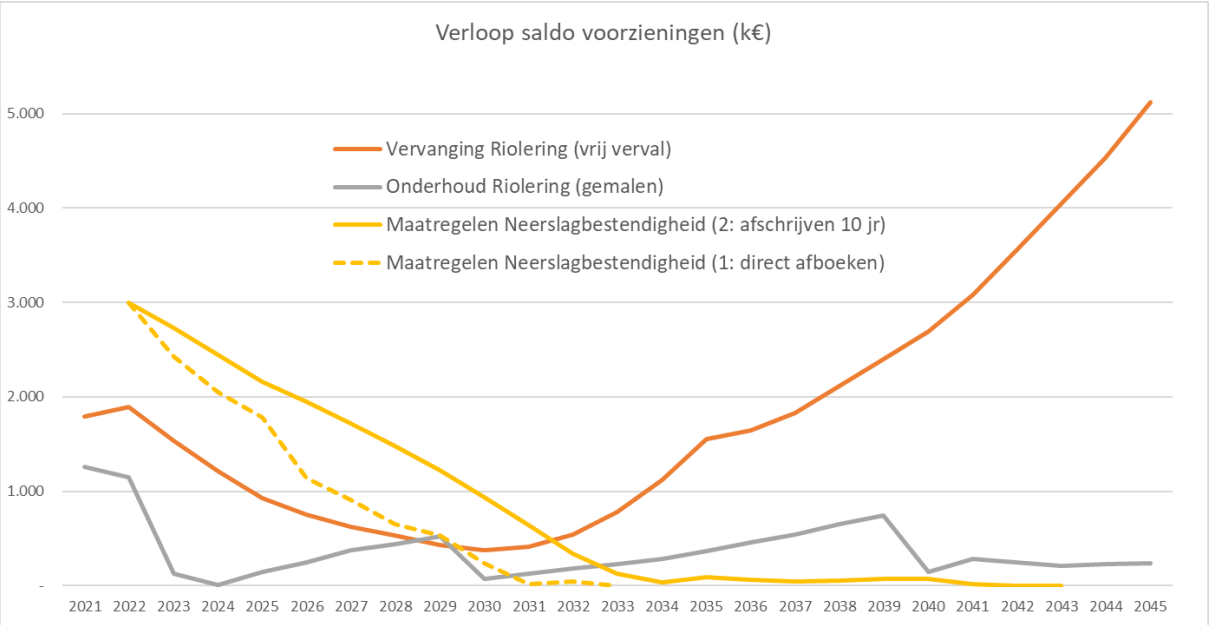

Ondanks de extra inspanningen voor de neerslagbestendigheid kunnen we de tariefontwikkeling tóch ongeveer gelijk kunnen houden. De belangrijkste reden hiervoor is dat uit de recente rioolinspecties bleek dat de kwaliteit van het rioolstelsel nog best goed is. Doordat we de vervangingsprognose konden aanpassen, is de komende jaren minder geld nodig voor de voorziening Vervanging Riolering. Voor dit jaar is in het kostendekkingsplan een dotatie van € 100.000 voorzien, die de komende jaren weer stijgt. Eerder was jaarlijks € 628.000 voorzien.

De stand in de voorziening GRP is in scenario 1 iets hoger, omdat het tarief in dat scenario de komende jaren iets hoger ligt. In de jaren er na middelt dat weer uit.

Voor de voorzieningen Vervanging Riolering en Onderhoud Riolering is het beeld in beide scenario's gelijk, voor de voorziening Maatregelen Neerslagbestendigheid verschilt het natuurlijk wel.

Klimaatbewust Buren (vanuit budget klimaatadaptatie)
De acties in Klimaatbewust Buren worden bekostigd vanuit het structurele budget duurzaamheid. In het huidige budget is € 25.000 per jaar gealloceerd voor communicatie en participatie voor klimaatadaptatie. Daarnaast zetten wij jaarlijks € 5.000 over uit de pot onvoorzien van klimaatadaptatie (in totaal €10.000) naar Klimaatbewust Buren, zodat wij wat meer ruimte hebben om de onderdelen afkoppelcoach en jongerenparticipatie uit te werken. De € 7.000 voor participatie wordt onttrokken uit de huidige reserve duurzaamheid.

Pilot Versteende Omgeving (vanuit reserve duurzaamheid)
In de mei circulaire van 2022 hebben wij als gemeente Buren € 212.555 ontvangen voor de uitvoering van het klimaatakkoord, omdat de huidige middelen van het rijk ontoereikend bleken te zijn om de uitvoering te versnellen. Dit bedrag wordt in de reserve duurzaamheid gestort. De pilot Versteende Omgeving wordt hieruit bekostigd.

Uitgangspunten voor Uitvoeringsplan deel 2 (vanuit reserve duurzaamheid)
In de lokale adaptatie strategie, vastgesteld in februari 2022, stelden wij vast dat er mogelijk een aanvullende dekking als cofinanciering nodig is om klimaatmaatregelen uit te voeren en gebruik te kunnen maken van de DPRA impulsgelden. Daarom werd besloten om een reserve duurzaamheid op te bouwen om een deel van de maatregelen te kunnen dekken. De dekking van de kosten voor de maatregelen tegen wateroverlast inclusief cofinanciering wordt nu geregeld via de rioolheffing. Dit werd in de LAS ook benoemd als een van de mogelijkheden. Omdat er bij de rekening al een eerste storting voor die reserve is gedaan van € 120.000 kan dat nu voor de klimaatmaatregelen uit het Uitvoeringsplan deel 2 worden ingezet.

De maatregelenmatrix in het Uitvoeringsplan (bijlage 3, hoofdstuk 6) is ook een geraamde begroting dat inzicht biedt in welk deel van deze reserve wij inzetten voor welk project. Dit biedt kansen voor een ontwikkeling in de komende jaren en tijd voor integraliteit en het samenwerken met inwoners en bedrijven. Daarnaast kunnen we zo ook zo veel mogelijk gebruik maken van bestaande subsidies en impulsgelden. De subsidioloog zou verdere subsidies kunnen verkennen en kunnen begeleiden bij het aanvragen hiervan. Het totaal benodigde budget in dit voorstel wordt de komende jaren geheel gedekt vanuit de al bestaande reserve duurzaamheid. Indien wij als gemeente een nog hoger ambitieniveau willen halen, zullen er wel aanvullende middelen beschikbaar gesteld moeten worden.

Overzicht totale kosten

Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid		
Planning	Totale kosten van 2023 tot en met 2033	Dekking
Totaal	€ 6.000.000	GRP

Klimaatbewust Buren		
Planning	Structurele kosten per jaar (looptijd 2023 tot en met 2027)	Dekking
Totaal	€ 30.000	Uit het structureel budget klimaatadaptatie van € 50.000 per jaar. Het restant is bestemd als bijdrage aan Klimaat Actief Rivierenland, participatie en onvoorzien.
Pilot Versteende Omgeving		
Planning	Eenmalige kosten	Dekking
2023	€ 50.000	Reserve duurzaamheid
Geraamde kosten maatregelen Uitvoeringsplan deel 2		
Planning	Totale kosten van 2023 tot en met 2027	Dekking
Totaal	€ 120.000	Reserve duurzaamheid

6. Communicatie

Het project Klimaatbewust Buren 2022 gaat over het informeren van inwoners, ondernemers en de organisatie over de klimaateffecten en over wat zij zelf kunnen doen om zich aan te passen aan het klimaat. Voor Klimaatbewust Buren 2022 maken wij gebruik van de compacte communicatiestrategie duurzaamheid. Hierin staan als doelen het informeren, stimuleren en faciliteren van onze ondernemers, organisaties en inwoners.

Via onze website (www.buren.nl/hoosbui) is de informatie over de risicovolle locaties voor wateroverlast algemeen toegankelijk. De eigenaren van de risicovolle locaties informeerden we tijdens het onderzoek. Na vaststelling van het maatregelplan publiceren we de geplande maatregelen eveneens via de website. Daarbij informeren we de eigenaren van de risicovolle locaties opnieuw specifiek.
Wanneer deze plannen worden vastgesteld en Klimaatbewust Buren en het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid wordt uitgevoerd, communiceren wij hierover in onze nieuwsbrief, sociale media en op de website.

7. Uitvoering en planning

De planning van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid loopt van 2023 tot en met 2033. Binnen de gebruikelijke P&C cyclus evalueren we de voortgang.

Het onderdeel Klimaatbewust Buren 2022 loopt van 2023 tot en met 2027. Het eerste pilot project NK tegelwippen, de nieuwsbrief en website zijn al gestart. We evalueren Klimaatbewust Buren 2022 jaarlijks intern (medewerkers duurzaamheid, communicatie en de kernregisseurs). Het resultaat bespreken we met de raadswerkgroep Klimaat. Waar nodig is dan bijsturing mogelijk.

Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 stellen we op in 2023 om het te laten aansluiten bij huidige ontwikkelingen.

8. Participatie

Voor het onderdeel Klimaatbewust Buren 2022 gebruikten we een breed uitgezette vragenlijst, en en e-mails van inwoners. Verder vragen we de mening van inwoners via de gemeentepeiler en de nieuwsbrief. In het onderdeel Klimaatbewust Buren is ook er ruimte voor inwoners om aan te geven wat zij van de acties vinden en waar ze behoefte aan hebben. Hierop wordt het programma waar dit kan aangepast.

Daarnaast willen wij nog ruimte geven aan inwonersinitiatieven in samenwerking met de kernregisseurs. Dit wordt opgenomen in Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2. Dit kunnen grotere en kleinere inwonersinitiatieven zijn. Daarnaast bieden de onderdelen geveltuintjes, koelte-plekken, duurzame bedrijventerreinen en groene kernen ook veel kansen voor inwonersparticipatie. Om de participatie vorm te geven organiseren wij een forumbijeenkomst. Voor deze bijeenkomst worden de kernregisseurs, kernorganisaties en andere betrokken groepen uitgenodigd. Hiervoor wordt een startbijeenkomst en circa twee verdere bijeenkomsten georganiseerd, waarbij wij samen een plan maken voor de komende jaren.

Voor het opstellen van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid gebruikten we modelresultaten, aangevuld met de geregistreerde meldingshistorie en praktijkkennis. Bij de uitvoering van de maatregelen betrekken we de eigenaren van de risicovolle locaties en informeren we de direct aanwonenden.

9. Duurzaamheid

Dit voorstel draagt bij aan onze doelstelling: een klimaatbestendig en robuust Buren in 2050.

Bijlagen:

1. Raadsvoorstel Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
2. Raadsbesluit Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
3. Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022
4. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
5. Klimaatbewust Buren 2022
6. Lokale Adaptatie Strategie

Achtergrondinformatie

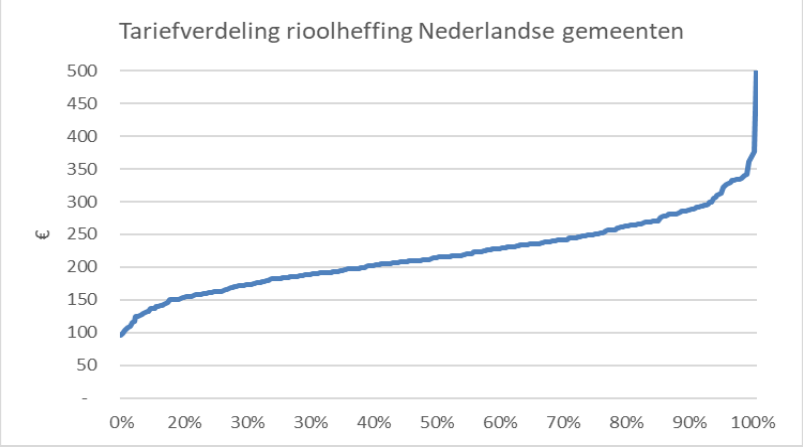
De volgende zaken verwerkten we in de actualisatie van het kostendekkingsplan van het GRP.

a) de klimaatadaptieve maatregelen om de neerslagbestendigheid te vergroten, waarbij we de toekenning van de subsidie in totaal € 318.721 uit de Impulsgelden verwerkten .
b) Inkomsten vanuit het hemelwatertarief (aanpassing verordening nav onderzoek kostendekkendheid heffing)
c) Kosten baggeren stedelijk water (besluit nav ZBB traject)
d) Voorheen hielden we naar de toekomst toe het aantal aansluitingen constant en veronderstelden we dat deze toename (circa 1% per jaar) wegviel tegen de inflatie. Bij een frequente actualisatie met een doorkijk over over 4 jaar is dat ook tijdig te corrigeren. Maar het leverde toch vragen op bij (accountants)controle of bedrijfsvoeringsonderzoeken. Als nieuw uitgangspunt namen we
    - De toename aansluitingen conform woningbouwprognose tot 2030 (coalitieakkoord en regionale besluitvorming
    - Een Inflatiecorrectie van jaarlijks 2,5 %, eveneens tot 2030

    Voor de jaren erna hanteren we gebruikelijke uitgangspunt.
e) Reguliere ontwikkelingen, met uitzondering van de stijgende energieprijzen. Daarover is voor 2023 nog geen informatie beschikbaar.
f) De planning en kostenraming van geprognotiseerde projecten is geactualiseerd.
g) De vervangingsprognose (voorziening Vervanging Riolering (vrij verval); 7.997.10.20) is bijgesteld op basis van de gegevens uit de rioolinspecties die we tot en met 2021 uitvoerden.
h) De onderbouwing voor het langjarig beheer van rioolgemalen (voorziening Onderhoud Riolering (gemalen); 7.997.10.15) is verder gedetailleerd en aangepast aan de doorontwikkelde kwaliteitsstandaard.

Het Coelo (www.coelo.nl) presenteert jaarlijks de atlas van de lokale lasten. Ons tarief van 2022 voor de rioolheffing is in lijn met wat andere gemeenten hanteren, zowel landelijk als regionaal (standaartarief meerpersoonshuishouden).

Gemeente	Tarief (€)
Buren	240
Culemborg	246
Maasdriel	238
Neder-Betuwe	234
Tiel	227
West Betuwe	377
West Maas en Waal	270
Zaltbommel	288

Meer dan een globale indicator is dit overgens niet. De gemeentelijke beleidsvrijheid in de uitgangspunten en allerlei specifieke omstandigheden zorgen voor een flinke spreiding in het uiteindelijke tarief.

Inlichtingen bij:

Naam	C.L. Witting
	A.G. de Haan (onderdeel neerslagbestendigheid)
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.127237** **Z.043927**	**D.129602** **Z.043927**

Onderwerp **Raadsbesluit Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Deel 1 2022**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 2022 vast te stellen met de onderdelen:
    a. Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid
    b. Klimaatbewust Buren 2022
    c. Pilot Versteende Omgeving
    d. Uitgangspunten voor het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023
2. De kosten van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid van € 6.862.000 te dekken vanuit het GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan).
    a. hiervoor in 2022 een voorziening in te stellen met een beginsaldo van € 3.000.000 vanuit de voorziening GRP.
    b. een afschrijvingstermijn van 10 jaar hanteren op de projecten uit het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid.
3. Instemmen met de tariefontwikkeling voor de rioolheffing volgens alternatief 2, conform het geactualiseerde kostendekkingsplan van het GRP
4. Het college van burgemeester en wethouders te mandateren voor grondaankoop ten behoeve van waterberging en/of –afvoer tot maximaal € 75.000 per transactie.
5. De kosten van € 50.000 voor de Pilot Versteende Omgeving te dekken uit de reserve duurzaamheid
6. De voorlopige geraamde kosten van € 120.000 van de maatregelen van Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023 te dekken door een ontrekking uit de reserve duurzaamheid

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022,

De griffier, De voorzitter,

J.J Rochat J.P.M. Meijers

UITVOERINGSPLAN KLIMAATADAPTATIE

DEEL 1

Gemeente Buren 2022

Maatregelplan Neerslagbestendigheid
Klimaatbewust Buren
Verdere uitgangspunten

GEMEENTE BUREN
DOMEIN RUIMTE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. De uitvoeringsmaatregelen deel 1 4
2.1 Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid 4
2.2 Klimaatbewust Buren 4
2.3 Pilot Versteende Omgeving 5
3. Uitgangspunten Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 6
4. Organisatie 7
4.1 Interne afstemming 7
4.2 Afstemming met regio Rivierenland 8
4.3 PDCA cyclus en evaluaties 8
5. Communicatie en participatie 8
6. Planning, kosten en dekking 9
6.1 Kosten en dekking Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid 9
6.2 Kosten en dekking Klimaatbewust Buren 11
6.3 Kosten en dekking Pilot Versteende Omgeving 11
6.4 Kosten en dekking onderdelen Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 11

1. Inleiding

We voelen steeds meer de urgentie om ons aan te passen aan het klimaat en om de effecten van klimaatverandering tegen te gaan. Uit een regionale stresstest blijkt dat de regio Rivierenland gevoelig tot zeer gevoelig is voor droogte, wateroverlast, hitte en overstromingen. De eerste drie situaties treden nu al op. Dat ervaren de inwoners van de gemeente Buren nu al. Helaas valt dit soort extreem weer door klimaatverandering steeds vaker te verwachten. Daarom wil Buren de samenleving en leefomgeving zo goed mogelijk aanpassen aan klimaatverandering. Deze aanpassing wordt klimaatadaptatie genoemd.

Dit uitvoeringsplan bevat de door te voeren acties en maatregelen voor de jaren 2023-2027 op de onderwerpen *Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid, Klimaatbewust Buren en een Pilot Versteende Omgeving*. De eerste twee plannen zijn als bijlagen te lezen bij het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1. De uitvoering van deze onderwerpen dient snel te starten vanwege de urgentie. Uit de hoosbuien stresstest is gekomen dat er een kans bestaat dat regenwater de huizen van inwoners inkomt. Daarnaast ondervinden inwoners nu al wateroverlast. Wij voeren Klimaatbewust Buren uit om draagvlak te hebben voor de maatregelen die wij als gemeente gaan uitvoeren. Ook is het voortraject al eerder in gang gezet. Daarnaast worden de uitgangspunten inclusief geraamde begroting van het Uitvoeringsplan deel 2 gegeven, wat hierna verder wordt uitgewerkt. Dit is dus een vervolg op het Uitvoeringsplan deel 1. In het tweede uitvoeringsplan worden overige onderwerpen, zoals groen, bedrijventerreinen en wonen verder uitgewerkt. De afstemming heeft meer interne en externe tijd nodig, omdat het moet aansluiten bij nieuwe ontwikkelingen. Het tweede uitvoeringsplan zal naar verwachting in 2023 gereed zijn.

Zo zit het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 1 in elkaar.

In hoofdstuk 2 worden de maatregelen van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid en Klimaatbewust Buren beschreven en gekoppeld aan de strategielijnen en projectthema's uit de LAS. Ook hebben wij een Pilot Versteende Omgeving opgenomen. Dit zijn de maatregelen die bij vaststelling van dit uitvoeringsplan worden uitgevoerd. In hoofdstuk 3 geven we aan wat de uitgangspunten inclusief geraamde begroting zijn voor het uitvoeringsplan deel 2. Dit om een 'go' te hebben om deze maatregelen verder uit te werken en volgende jaar te laten vaststellen. In hoofdstuk 4 wordt de organisatie beschreven, de algehele communicatie in hoofdstuk 5 en de financiën in hoofdstuk 6.

Het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie is een uitwerking van de LAS (Lokale Adaptatie Strategie) die de gemeenteraad vaststelde in februari 2022, De LAS is op haar beurt een uitwerking van de RAS (Regionale Adaptatie Strategie) vastgesteld in juli 2021. In de LAS worden vier strategielijnen gevolgd, uiteengezet in de tabel hieronder.

	Strategielijnen			
Onderdelen	Informeren, stimuleren en faciliteren	Projecten en integraal werken	Toekomstgericht zijn	Prioriteren
Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid		✓	✓	✓
Klimaatbewust Buren	✓	✓		✓
Pilot versteende omgeving		✓	✓	✓
Uitgangspunten voor Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2		✓	✓	✓

2. De uitvoeringsmaatregelen deel 1

2.1 Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid

In 2021 heeft gemeente Buren de stresstest wateroverlast uitgevoerd. Met behulp van een integraal model van riolering en maaiveld zijn stresstestberekeningen uitgevoerd en aansluitend zijn vloerpeilen ingemeten. De resultaten van deze stresstest laten zien dat er circa 125 panden (met verblijfsfunctie) zijn waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend. Hierna is een maatregelenplan opgesteld om deze locaties bestand te maken tegen hevige neerslag. Zie bijlage 4 voor het gehele maatregelenplan inclusief kosten per maatregel en planning.

Gemeente Buren streeft ernaar zoveel als mogelijk overtollige neerslag bovengronds af te voeren door middel van goten of holle wegprofielen. Soms is dat echter niet mogelijk en is afvoer door een buis noodzakelijk. Daarnaast zijn er ook nog andere aanpassingen aan de bovengrond of het rioolstelsel mogelijk die de afvoercapaciteit vergroten. Grofweg is in dit maatregelenplan onderscheid gemaakt in de volgende typen maatregelen:
• Aanleggen goot;
• Aanpassen van volledig wegprofiel;
• Aanbrengen of juist verwijderen van verkeersdrempel;
• Verlagen van kleine verharde of onverharde oppervlakken;
• Aanbrengen of aanpassen van stoeprand en/of trottoir;
• Aanleggen of vergroten van riool of duiker;
• Aanbrengen overstortdrempel;
• Graven van waterberging.

Daarnaast zijn er ook nog enkele specifieke maatregelen in model gebracht om er modelmatig voor te zorgen dat de berekende situatie beter aansluit bij de praktijk.
• Aanbrengen van een muur rondom een woning;
• Verhogen van het vloerpeil van woning;
• Verwijderen van een woning indien deze reeds is gesloopt

De totale kosten van het maatregelplan Neerslagbestendigheid komen neer op € 6.000.000. Deze kosten worden gedekt vanuit het GRP. Hierover staat meer in het onderdeel financiën inclusief planning.

2.2 Klimaatbewust Buren

Het onderdeel Klimaatbewust Buren gaat over het bewuster maken van inwoners, ondernemers en de organisatie over de klimaateffecten en wat zij zelf kunnen doen om zich aan te passen aan het klimaat. De informatievoorziening naar inwoners is belangrijk. Ten tweede is het doel dat inwoners zich bewuster worden van klimaatverandering. Ten slotte wordt gestimuleerd dat inwoners zelf aan de slag gaan met duurzaamheid en ook weten hoe dat kan. Zie bijlage 5 Klimaatbewust Buren voor het hele plan.

Het onderdeel Klimaatbewust Buren wordt gevormd door communicatie en participatie. Zo geven inwoners zelf onderwerpen door die zij belangrijk vinden, zoals het NK tegelwippen, waarna hier in de jaarlijkse campagne op kan worden ingezet. Door middel van kleine acties worden inwoners gestimuleerd om deel te nemen aan het vergroten van klimaatadaptatie in Buren.

Onderdeel van Klimaatbewust Buren zijn Operatie Steenbreek met een jaarlijkse campagne actie, aansluiting bij landelijke acties, de nieuwsbrief duurzaamheid, de communicatie rondom het maatregelplan Neerslagbestendigheid, uitvoering aan het lokale hitteplan en informeren over lokale klimaateffecten. Verdere participatie, zoals inwonersinitiatieven, een mogelijke regionale subsidie en jongerenparticipatie, wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan deel 2. De kosten voor het onderdeel Klimaatbewust Buren worden gedekt uit het huidige budget voor klimaatadaptatie. Hiervoor is € 30.000 opgenomen en hierover staat meer in het onderdeel financiën inclusief planning.

2.3 Pilot Versteende Omgeving

We voeren in 2023 een pilot uit in een versteende omgeving in de gemeente. Met behulp van beschikbare kaarten kunnen wij zien welke locaties in de gemeente het meest versteend zijn, waar wij de meest urgente locatie van uitkiezen. Het doel van de pilot is om na te gaan wat het effect is van het nemen van klimaatadaptieve maatregelen met betrekking tot wateroverlast in dat gebied. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het plaatsen van regentonnen of waterbergingen, het verwijderen van tegels en het afkoppelen van hemelwaterafvoeren. Wij willen deze pilot samen met de woningbouwcorporaties uit voeren, als het versteende gebied ook sociale huurwoningen betreft. Voor de pilot stellen wij €50.000,- beschikbaar voor de uitvoeringskosten. We streven ernaar om de activiteiten uit Klimaatbewust Buren in 2023 ook aan te laten sluiten bij deze pilot.

Wateroverlast komt vaker voor in een versteende omgeving. Foto: Steenbreek

3. Uitgangspunten Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2

Het eerste uitvoeringsplan is gericht op de eerste prioriteiten van gemeente Buren. Andere onderdelen zijn veel meer verweven in andere programma's en ontwikkelingen, waardoor er wordt gekozen om de uitvoering wat langer op zich te laten wachten. Ook heeft de personele capaciteit wat meer tijd nodig. In het uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2 2023 worden deze onderdelen daarom ook opgenomen. Wel wordt in het huidige Uitvoeringsplan deel 1 2022 al richting gegeven aan de projecten die mogelijk kunnen komen en het bijbehorende budget.

Omgevingsprogramma's

Op dit moment wordt de eerste uitvoering gegeven aan de omgevingsprogramma's. Enkele van deze programma's sluiten ook aan bij de ontwikkelingen in klimaatadaptatie. Denk aan het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen en het programma groene klimaatbestendige kernen. Met collega's wordt de afstemming binnen de omgevingsprogramma's en de uitvoering van klimaatadaptatie maatregelen zo goed mogelijk afgestemd. In uitvoeringsplan deel 2 wordt de integraliteit gezocht met deze omgevingsprogramma's. De kosten en dekking voor klimaatadaptatie binnen de programma's worden opgenomen binnen de specifieke programma's.

Participatie

De gemeenteraadsleden van Buren hebben aangegeven jongeren te zien als belangrijke doelgroep in het klimaatbestendig maken van onze gemeenten. In de Klimaatvisie van de gemeente Buren is ook vastgesteld dat de gemeente jongeren en basisscholen wil vragen om mee te denken, ideeën aan te brengen en actief mee te doen. Het team duurzaamheid werkt aan een overkoepelend plan om jongeren meer en beter te betrekken bij duurzaamheid in de gemeente. Jongeren zijn een speciale doelgroep, omdat zij vaak (nog) geen woningeigenaar zijn en daardoor ook niet op dezelfde manier betrokken kunnen worden bij de energie- en warmtetransitie als andere inwoners. Ook kunnen jongeren worden onderverdeeld in verschillende leeftijdsgroepen met andere behoeftes en interesses. Aan het uitvoeringsplan deel 2 in 2023 wordt het plan voor Jongerenparticipatie Duurzaamheid gekoppeld. Voor klimaatadaptatie wordt de verkenning gedaan naar mogelijke acties rondom jongerenparticipatie. Een voorbeeld hiervan zijn workshops groene schoolpleinen en klimaatadaptatie lessen voor basisschoolkinderen. Ook verkennen wij hoe we oudere jongeren kunnen laten deelnemen aan klimaatadaptatie. De dekking voor jongerenparticipatie is opgenomen uit het structurele budget klimaatadaptatie.

In het onderdeel Klimaatbewust Buren is er ruimte voor inwoners om aan te geven wat zij van de acties vinden en waar ze behoefte aan hebben. Hierop wordt het programma mogelijk aangepast. Waarvan het voornaamste doel is om inwoners, ondernemers en de organisatie bewust te maken van klimaatverandering en de aanpassingen die wij kunnen doen om ons hierop voor te bereiden. Daarnaast willen wij nog ruimte geven aan inwonersinitiatieven in samenwerking met de kernregisseurs. Dit kunnen grotere en kleinere inwonersinitiatieven zijn. Om de participatie vorm te geven organiseren wij een forumbijeenkomst. Voor deze bijeenkomst worden de kernregisseurs, kernorganisaties en andere betrokken groepen uitgenodigd. Hiervoor wordt een startbijeenkomst en circa twee verdere bijeenkomsten georganiseerd, waarbij wij samen een plan maken voor de komende jaren. Jaarlijks wordt hier € 7.000 voor opgenomen.

Bouwen & wonen

In 2022 zijn er plannen bekend gemaakt om een landelijke (mogelijke verplichte) maatlat groene klimaatadaptatieve gebouwde omgeving op te stellen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontwikkelt de maatlat samen met de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Deze definieert wat klimaatadaptief bouwen is en schept duidelijkheid voor medeoverheden en voor bouwende en ontwikkelende partijen. Het gaat daarbij ook om welke buien een systeem aan moet kunnen. De thema's die in de maatlat naar verwachting zullen voorkomen zijn wateroverlast, droogte, hitte, bodemdaling, gevolgbeperking overstromingen en biodiversiteit en natuurinclusiviteit.

Buren is aangehaakt bij de gesprekken die gaan over waar de maatlat aan moet voldoen. Enkele van deze normen zullen naar waarschijnlijkheid op verschillende manieren interpreteerbaar zijn. Dat geeft ruimte aan lokaal maatwerk, maar kan ook onduidelijkheid scheppen voor projectontwikkelaars. In dat geval is een lokale doorvertaling gewenst. Ook vormt de leidraad de basis voor de prestatieafspraken die met de woningbouwcorporaties worden vastgesteld. Naar verwachting wordt de landelijke maatlat

eind 2022 vastgesteld en kunnen wij in Buren verder met de doorvertaling. Het is ook mogelijk om hier regionaal in op te trekken, met behulp van de regionale werkgroep. Dit kan dan worden opgenomen in het uitvoeringsplan deel 2.

Vanuit klimaatadaptatie wordt een deel van de reserve duurzaamheid gereserveerd voor het onderdeel bouwen & wonen. Met behulp van dit budget kan er een lokale doorvertaling worden gemaakt van de landelijke maatlat. Indien wij hier geen kosten voor maken, zal het budget worden ingezet voor een (pilot) project. Bijvoorbeeld voor een project Groene Daken in wijken waar veel verstening voorkomt en daardoor veel hittestress wordt ervaren.

Bedrijventerreinen

Terreinen waar bedrijven staan zijn over het algemeen grote, versteende oppervlakten waar qua klimaatbestendigheid veel winst is te halen. Wij zijn aan het verkennen of ondernemers interesse hebben in het verduurzamen van het bedrijventerrein. De eerste gesprekken zijn al gevoerd met het bedrijventerrein in Lienden. Een pilot zou kunnen gaan over het bieden van ondersteuning bij het klimaatbestendig maken van het terrein, gecombineerd met andere duurzame opgaven, een locatieafhankelijke scan laten uitvoeren op het terrein waar aanbevelingen uitkomen, de ondernemers ondersteunen bij de Gelderse subsidieaanvraag Toekomstbestendige bedrijventerreinen of het aanpassen van de openbare ruimte op het terrein (groenstroken, wegen). Vanuit klimaatadaptatie wordt hier een deel van het budget voor gereserveerd..

Groene klimaatbestendige kernen

Een belangrijke maatregel in het klimaatbestendig maken van de gemeente is door te zorgen voor voldoende groen. Over het algemeen geldt, hoe meer groen, hoe beter. Daarnaast heeft kwalitatief goed groen (grote bomen en biodiversiteit) de voorkeur. Naast het stimuleren van inwoners om de tuin te vergroenen is het daarom ook van belang om meer bomen of andere natuur in de openbare ruimte te plaatsen. Dit onderwerp sluit ook aan bij het omgevingsplan en wordt daardoor integraal opgepakt. Daarnaast hebben sommige inwoners interesse in het plaatsen van een geveltuin in de openbare ruimte. Hier hebben wij als gemeente nog geen beleid voor opgesteld, maar dit zou betrokken inwoners een leidraad geven waar groen wel wordt toegestaan en waar niet.

Een geveltuintje zorgt voor meer groen in de openbare ruimte. Het is wel belangrijk kaders vast te stellen. Foto: Steenbreek

4. Organisatie

4.1 Interne afstemming

Het plan Klimaatbewust Buren wordt uitgevoerd door de communicatie afdeling en de groep duurzaamheid. Het maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid is afgestemd met de afdeling riolering en water. Uitvoeringsplan deel 2 wordt intern afgestemd tussen de afdelingen groen, openbare ruimte, economie duurzaamheid. Om de inwonersinitiatieven vorm te geven organiseren wij een forumbijeenkomst. Voor deze bijeenkomst worden de kernregisseurs, kernorganisaties en andere betrokken groepen uitgenodigd. Hiervoor wordt een startbijeenkomst en circa twee verdere bijeenkomsten georganiseerd, waarbij wij samen een plan maken voor de komende jaren. Hiervoor is meer interne afstemming nodig. Daarom wordt dit onderdeel ook meegenomen in Uitvoeringsplan deel 2.

4.2 Afstemming met regio Rivierenland

Waar mogelijk zoeken wij de samenwerking in het regionale overleg Klimaat Actief Rivierenland in de onze regio. Wij nemen nog steeds deel aan werkgroepen en stemmen gezamenlijk af. Zo volgen wij als regio ook de landelijke maatlat klimaatadaptatie en is er een regionale communicatiestrategie.

4.3 PDCA cyclus en evaluaties

De planning van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid loopt van 2023 tot en met 2033. Binnen de gebruikelijke P&C cyclus evalueren we de voortgang.

Het onderdeel Klimaatbewust Buren 2022 loopt van 2023 tot en met 2027. Het eerste pilot project NK tegelwippen, de nieuwsbrief en website zijn al gestart. We evalueren Klimaatbewust Buren 2022 jaarlijks intern (medewerkers duurzaamheid, communicatie en de kernregisseurs). Het resultaat bespreken we met de raadswerkgroep Klimaat. Waar nodig is dan bijsturing mogelijk. We houden draaiboeken bij om succesvolle acties te kunnen herhalen.

5. Communicatie en participatie

Het project Klimaatbewust Buren 2022 gaat over het informeren van inwoners, ondernemers en de organisatie over de klimaateffecten en over wat zij zelf kunnen doen om zich aan te passen aan het klimaat. Voor Klimaatbewust Buren 2022 maken wij gebruik van de compacte communicatiestrategie duurzaamheid. Hierin staan als doelen het informeren, stimuleren en faciliteren van onze ondernemers, organisaties en inwoners.

Via onze website (www.buren.nl/hoosbui) is de informatie over de risicovolle locaties voor wateroverlast algemeen toegankelijk. De eigenaren van de risicovolle locaties informeerden we tijdens het onderzoek. Na vaststelling van het maatregelplan publiceren we de geplande maatregelen eveneens via de website. Daarbij informeren we de eigenaren van de risicovolle locaties opnieuw specifiek. Voor het opstellen van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid gebruikten we modelresultaten, aangevuld met de geregistreerde meldingshistorie en praktijkkennis. Bij de uitvoering van de maatregelen betrekken we de eigenaren van de risicovolle locaties en informeren we de direct aanwonenden.

Voor het onderdeel Klimaatbewust Buren 2022 gebruikten we een breed uitgezette vragenlijst, en en e-mails van inwoners. Verder vragen we de mening van inwoners via de gemeentepeiler en de nieuwsbrief. In het onderdeel Klimaatbewust Buren is ook er ruimte voor inwoners om aan te geven wat zij van de acties vinden en waar ze behoefte aan hebben. Hierop wordt het programma waar dit kan aangepast.

Wanneer deze plannen worden vastgesteld en Klimaatbewust Buren en het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid wordt uitgevoerd, communiceren wij hierover in onze nieuwsbrief, sociale media en op de website.

Daarnaast willen wij nog ruimte geven aan inwonersinitiatieven in samenwerking met de kernregisseurs. Dit wordt opgenomen in Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2. Dit kunnen grotere en kleinere inwonersinitiatieven zijn. Daarnaast bieden de onderdelen geveltuintjes, koelte-plekken, duurzame bedrijventerreinen en groene kernen ook veel kansen voor inwonersparticipatie.
Om de participatie vorm te geven organiseren wij een forumbijeenkomst. Voor deze bijeenkomst worden de kernregisseurs, kernorganisaties en andere betrokken groepen uitgenodigd. Hiervoor wordt een startbijeenkomst en circa twee verdere bijeenkomsten georganiseerd, waarbij wij samen een plan maken voor de komende jaren.

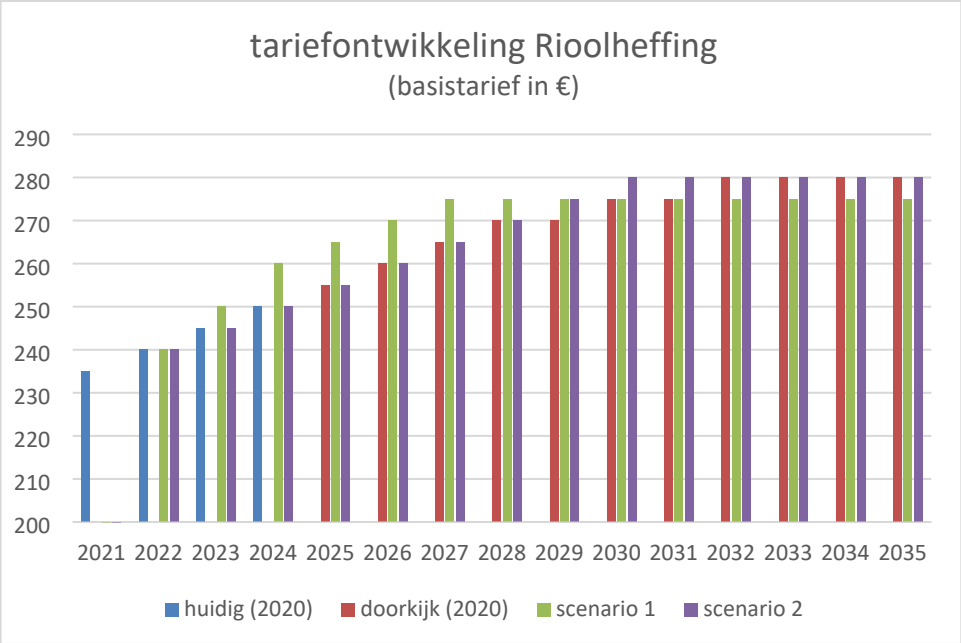
6. Planning, kosten en dekking

Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid		
Planning	Totale kosten van 2023 tot en met 2033	Dekking
Totaal	€ 6.000.000	GRP
Klimaatbewust Buren		
Planning	Structurele kosten per jaar (looptijd 2023 tot en met 2027)	Dekking
Pilot versteende omgeving		
Uitvoering hitteplan	€ 100	-
Lidmaatschap Steenbreek	€ 2.500	-
Steenbreek acties/campagnes	€ 7.500	-
Klimaatbewust over wateroverlast	€ 10.000	-
Campagne- en promotiemateriaal	€ 1.400	-
Jongerenparticipatie	€ 5.000	-
Totaal	€ 30.000	Uit het structureel budget klimaatadaptatie van € 50.000 per jaar. Het restant is bestemd als bijdrage aan Klimaat Actief Rivierenland, participatie en onvoorzien.
Pilot Versteende Omgeving		
Planning	Eenmalige kosten	Dekking
2023	€ 50.000	Reserve duurzaamheid
Geraamde kosten maatregelen Uitvoeringsplan deel 2		
Planning	Totale kosten van 2023 tot en met 2027	Dekking
Inwonersinitiatief/ participatie	€ 35.000	Reserve duurzaamheid
Uitvoeren stresstest	€ 15.000	Reserve duurzaamheid
Projecten (bedrijventerrein, groene kernen, wonen)	€ 70.000	Reserve duurzaamheid
Totaal	€ 120.000	Reserve duurzaamheid

6.1 Kosten en dekking Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid

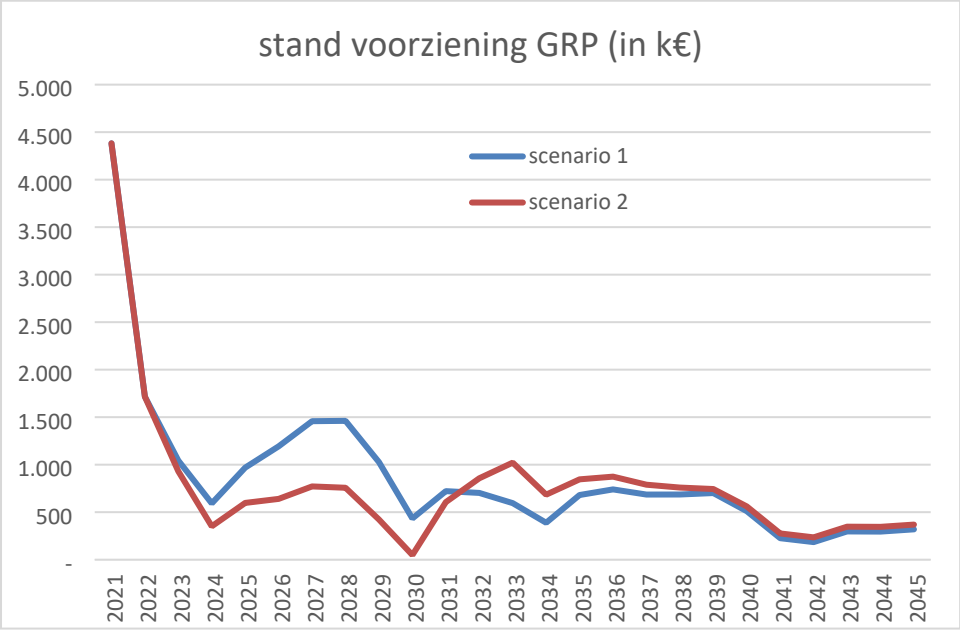
Voor de dekking van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid is de kostendekking voorzien via het stedelijk waterbeheer (GRP). U ziet twee scenario's. Scenario 1 is met directe afboeking van de klimaatmaatregelen, terwijl in scenario 2 gerekend is met een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

In scenario 1 is het nodig dat de rioolheffing iets sneller stijgt dan in 2020 voorzien. In scenario 2 kan de eerder gepresenteerde lijn gehandhaafd worden. De inhoud van de egalisatievoorziening GRP is in scenario 2 daarentegen lager. Dat betekent dat er minder reserve is als in de andere voorzieningen een tekort ontstaat.

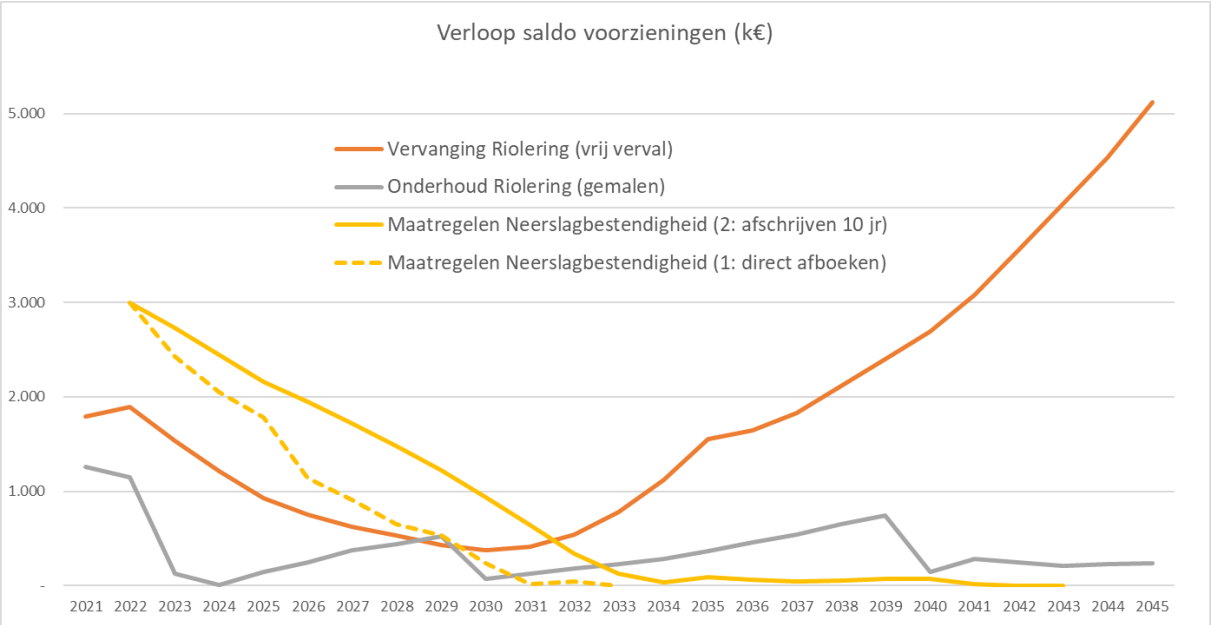

Ondanks de extra inspanningen voor de neerslagbestendigheid kunnen we de tariefontwikkeling tóch ongeveer gelijk kunnen houden. De belangrijkste reden hiervoor is dat uit de recente rioolinspecties bleek dat de kwaliteit van het rioolstelsel nog best goed is. Doordat we de vervangingsprognose konden aanpassen, is de komende jaren minder geld nodig voor de voorziening Vervanging Riolering. Voor dit jaar is in het kostendekkingsplan een dotatie van € 100.000 voorzien, die de komende jaren weer stijgt. Eerder was jaarlijks € 628.000 voorzien.

De stand in de voorziening GRP is in scenario 1 iets hoger, omdat het tarief in dat scenario de komende jaren iets hoger ligt. In de jaren er na middelt dat weer uit.

Voor de voorzieningen Vervanging Riolering en Onderhoud Riolering is het beeld in beide scenario's gelijk, voor de voorziening Maatregelen Neerslagbestendigheid verschilt het natuurlijk wel.

6.2 Kosten en dekking Klimaatbewust Buren

De acties in Klimaatbewust Buren worden bekostigd vanuit het structurele budget duurzaamheid. In het huidige budget is € 25.000 per jaar gealloceerd voor communicatie en participatie voor klimaatadaptatie. Daarnaast zetten wij jaarlijks € 5.000 over uit de pot onvoorzien van klimaatadaptatie (in totaal €10.000) naar Klimaatbewust Buren, zodat wij wat meer ruimte hebben om de onderdelen afkoppelcoach en jongerenparticipatie uit te werken. De € 7.000 voor participatie wordt onttrokken uit de huidige reserve duurzaamheid.

6.3 Kosten en dekking Pilot Versteende Omgeving

In de mei circulaire van 2022 hebben wij als gemeente Buren € 212.555 ontvangen voor de uitvoering van het klimaatakkoord, omdat de huidige middelen ontoereikend bleken te zijn om de uitvoering te versnellen. Dit bedrag wordt in de reserve duurzaamheid gestort. De pilot Versteende Omgeving wordt hieruit bekostigd.

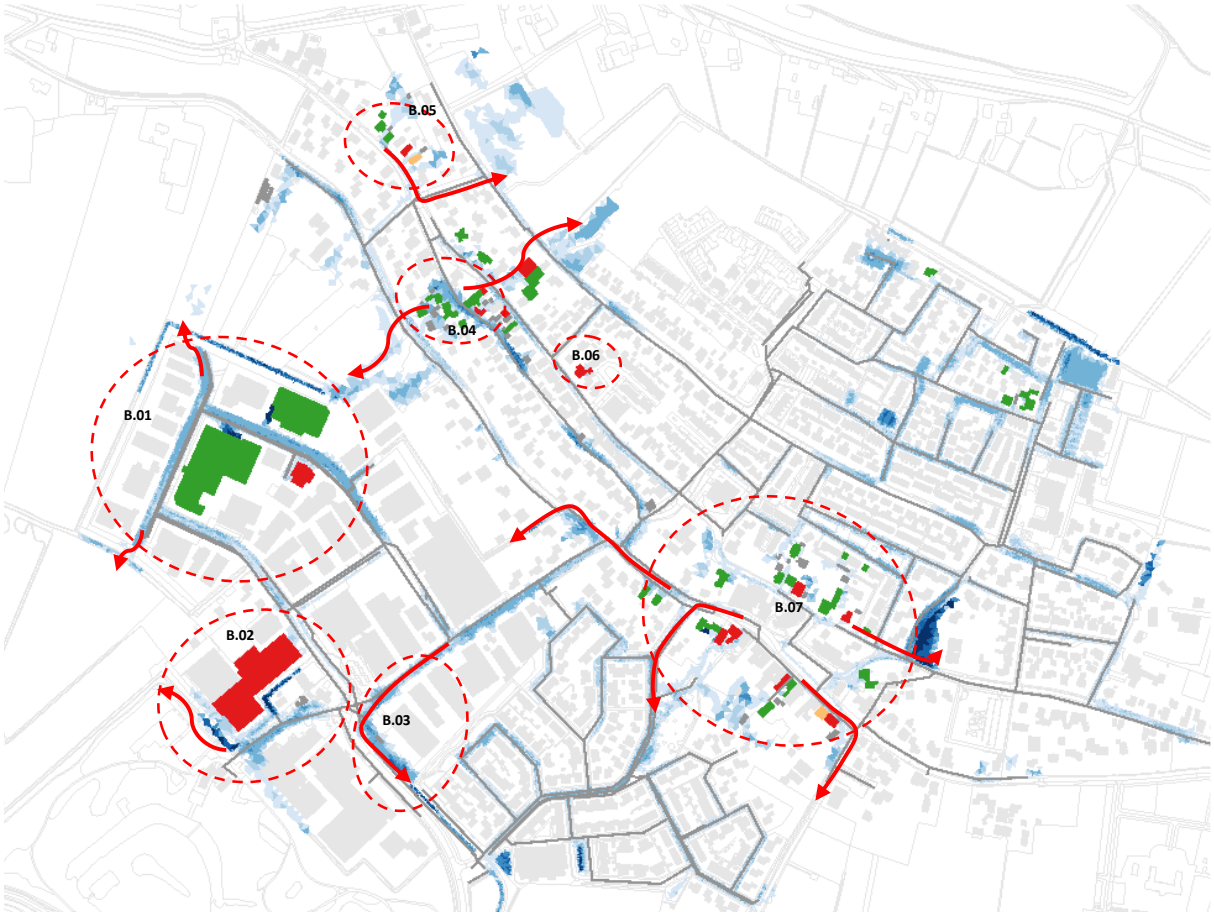
6.4 Kosten en dekking onderdelen Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2

In de lokale adaptatie strategie, vastgesteld in februari 2022, stelden wij vast dat er mogelijk een aanvullende dekking als cofinanciering nodig is om klimaatmaatregelen uit te voeren en gebruik te kunnen maken van de DPRA impulsgelden. Daarom werd besloten om een reserve duurzaamheid op te bouwen om een deel van de maatregelen te kunnen dekken. De dekking van de kosten voor de maatregelen tegen wateroverlast inclusief cofinanciering wordt nu geregeld via de rioolheffing. Dit werd in de LAS ook benoemd als een van de mogelijkheden. Omdat er bij de rekening al een eerste storting voor die reserve is gedaan van € 120.000 kan dat nu voor de klimaatmaatregelen uit het Uitvoeringsplan deel 2 worden ingezet.

De maatregelenmatrix hierboven is ook een geraamde begroting dat inzicht biedt in welk deel van deze reserve wij inzetten voor welk project. Dit biedt kansen voor een ontwikkeling in de komende jaren en tijd voor integraliteit en het samenwerken met inwoners en bedrijven. Daarnaast kunnen we zo ook zo veel mogelijk gebruik maken van bestaande subsidies en impulsgelden. De subsidioloog zou verdere subsidies kunnen verkennen en kunnen begeleiden bij het aanvragen hiervan. Zo kan het gemeentelijk budget mogelijk nog verruimd worden om dit per project meer te realiseren. Het totaal benodigde budget in dit voorstel wordt de komende jaren gedekt vanuit de al bestaande reserve van € 120.000. Indien wij als gemeente een nog hoger ambitieniveau willen halen, zullen er wel aanvullende middelen beschikbaar gesteld moeten worden.

Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid

Gemeente Buren

IMBER Advies riolering en stedelijk water

Verantwoording

Titel
Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid gemeente Buren

Subtitel

Kenmerk
R01-P0154

Status
Concept

Datum
20 juli 2022

Opdrachtgever
Gemeente Buren

Auteur(s)
Paul van Oss

Collegiaal toetser
Ferry van den Eng

Contact
Imber Advies
Graafseweg 274
6532 ZV NIJMEGEN
info@imberadvies.nl
www.imberadvies.nl
KVK 65854578

Inhoudsopgave

1 Inleiding 7
1.1 Aanleiding 7
1.2 Doel 7
1.3 Werkwijze en leeswijzer 7
2 Uitgangspunten 9
2.1 Modelberekeningen 9
2.2 Toetsbui 11
2.3 Kostenraming 12
3 Stresstest huidige situatie 14
4 Maatregelen 16
4.1 Selectie locaties 16
4.2 Strategie maatregelen 18
4.3 Typen maatregelen 18
4.4 Overzicht maatregelen 18
5 Resultaten stresstest na maatregelen 22
5.1 Samenvatting resultaten 22
6 Conclusies en aanbevelingen 23
6.1 Aanbevelingen 24

Bijlagen

1. T001 Resultaten stresstest huidige situatie, composietbui T=100, klimaat 2050
2. Te bestuderen locaties met oplossingsrichting per kern (11)
3. Overzichtstabel met onderbouwing maatregelen
4. T002 Overzicht maatregelen
5. T003 Resultaten stresstest na maatregelen, composietbui T=100, klimaat 2050
6. Kostenraming inclusief onderbouwing
7. Model (InfoWorks ICMT) met gebruikte modellen en instellingen berekeningen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte en droogte toe. Dat levert risico's op voor onze en veiligheid, gezondheid en economie. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. De kern van de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. In het kader van dit plan is afgesproken dat alle overheden een eerste stresstest voor alle thema's uitvoeren.

In 2021 heeft gemeente Buren de stresstest wateroverlast uitgevoerd. Met behulp van een integraal model van riolering en maaiveld zijn stresstestberekeningen uitgevoerd en aansluitend zijn vloerpeilen ingemeten. De resultaten van deze stresstest laten zien dat er circa 125 panden (met verblijfsfunctie) zijn waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend.

1.2 Doel

Gemeente Buren heeft Imber Advies gevraagd om gezamenlijk een maatregelplan op te stellen waarmee het aantal panden waarin water wordt berekend en de mate waarin water wordt berekend (waterdiepte en frequentie) significant afneemt ten opzichten van de huidige (berekende) situatie.

Het doel van deze studie is om maatregelen te verkennen, te modelleren en op hoofdlijnen uit te werken zodat aansluitend van alle maatregelen een globale inschatting van de kosten kan worden gemaakt.

1.3 Werkwijze en leeswijzer

In overleg met de gemeente Buren zijn voor het opstellen van het maatregelenplan de onderstaande werkstappen doorlopen:

- Selecteren en prioriteren maatregel locaties;
- Pilot maatregelen kern Lienden;
- Uitwerken maatregelen overige kernen;
- Opstellen globale kostenraming;
- Rapporteren en presenteren resultaten.

Deze rapportage omvat de gehanteerde uitgangspunten, randvoorwaarden en resultaten van deze studie.

Hoofdstuk 2 beschrijft de in deze studie gehanteerde uitgangspunten. Hoofdstuk 3 bevat een korte samenvatting stresstest wateroverlast in de huidige situatie. In hoofdstuk 4 worden de maatregelen beschreven en is een kostenraming opgenomen. De resultaten van de stresstest wateroverlast na uitvoering van de maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 5 De conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

2 Uitgangspunten

2.1 Modelberekeningen

Rekenmodel

De berekeningen zijn uitgevoerd met het hydrodynamische rekenpakket InfoWorks ICM, versie 2021.09 De gehanteerde werkwijze sluit aan bij de methodiek die is beschreven in de Kennisbank van Stichting RIONED (voorheen de Leidraad Riolering). De basis voor deze studie is het model (model20181005_stresstestv10!) dat in 2021 opgesteld is ten behoeve de stresstest wateroverlast. Een uitgebreide onderbouwing van dit model is opgenomen de rapportage R02-P0077, Stresstest wateroverlast gemeente Buren d.d. 24 september 2021.

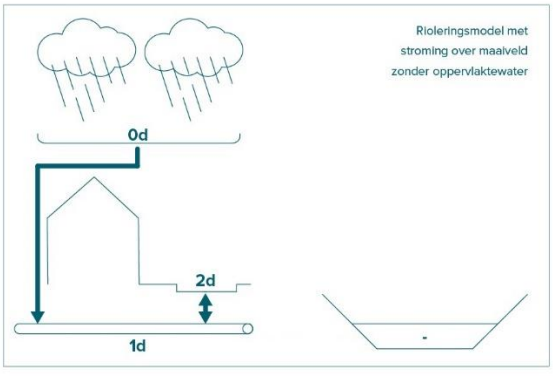
Voor deze studie is het model op enkele plekken gewijzigd:

- In plaats van 1 grote 2D zone is er per kern een 2D zone afgemaakt (totaal 24);
- Op enkele plekken zijn putten minimaal (< 1 m) verplaatst zodat ze niet in een (contour van de) waterloop liggen;
- Op enkele plekken zijn putten verplaatst om ze buiten een goot te houden.

Modelconcept stresstest wateroverlast

Voor het verkrijgen van inzicht in wateroverlast in extreme neerslagsituaties zijn er verschillende modelconcepten mogelijk, afhankelijk van de in model te brengen modelonderdelen, de informatievraag en de mate van detail (dimensies). Voor de stresstest is ervoor gekozen om het bestaande 1D-rioleringsmodel uit te breiden met een 2D maaiveldmodel.

Gezien het dichtbebouwde karakter en de beperkte maaiveldhelling, is er gekozen voor een *Rioleringsmodel met stroming over maaiveld zonder oppervlaktewater* waarbij het afstromend verharde oppervlak op traditionele wijze gekoppeld is aan het 1D rioleringsmodel; er wordt dus gebruikt gemaakt van een traditioneel (0D) inloopmodel. Het 2D maaiveldmodel fungeert hierbij als 2D overloopmodel van het 1D rioleringsmodel. Een schematische weergaven van dit modelconcept is opgenomen in figuur 1.

Figuur 1 -Rioleringsmodel met stroming over maaiveld zonder oppervlaktewater

Afvoercapaciteit oppervlaktewater

Gemeente Buren heeft geen oppervlaktewatermodel, dit is in beheer bij het waterschap. In overleg met gemeente Buren is daarom gekozen het oppervlaktewatermodel geen onderdeel te laten zijn van het stresstestmodel. In het model zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd ten aanzien van interactie met het oppervlaktewater:

- De drempels van het rioolstelsel liggen allemaal boven het streefpeil van de watergangen waarop geloosd wordt. In het model wordt daarom uitgegaan van vrije lozing vanuit de riolering op oppervlaktewater. Indien dat in de praktijk op enige moment niet meer het geval is, zal het water opstuwen tot een hoger niveau dan nu wordt berekend.
- De berging in het oppervlaktewater (boven streefpeil) is wel opgenomen in het maaiveldmodel. De AHN bevat op deze locaties namelijk laagtes waar, bij overbelasting van het rioolstelsel, overtollig regenwater naartoe kan stromen. Deze laagtes hebben in principe geen afvoer omdat duikers en stuwen niet in het model zijn opgenomen. De praktijk is hier dus juist gunstiger dan het model. Het water kan slechts stromen over het maaiveldmodel.

Het oppervlaktewater maakt geen deel uit van het model dat is opgesteld ten behoeve van de stresstest en daarmee de basis vormt voor de maatregelen. Oppervlaktewater speelt op veel plekken echter wel een grote rol bij het vergroten van de neerslagbestendigheid. Om grote hoeveelheden neerslag te verwerken zijn er grofweg twee opties; bergen en/of afvoeren. Vooral bij het afvoeren van neerslag naar plekken waar het niet tot overlast leidt speelt het oppervlaktewater een grote rol.

Om het effect van het oppervlaktewater bij het uitwerken van maatregelen toch mee te kunnen nemen is het maatregelmodel in eerste instantie veronderstelt dat het watersysteem voldoende capaciteit heeft voor het afvoeren van neerslag die er naartoe afstroomt. Dit is gemodelleerd door de watergangen binnen de modelgrenzen op te nemen in het maaiveldmodel als laagtes van circa 100 m diep. Water dat naar een watergang afstroomt zal daarmee vrij kunnen afstromen zonder dat dit leidt tot water op het maaiveld rondom een watergang.

Op deze manier is goed te onderbouwen welke afmetingen maatregelen binnen stedelijk gebied moeten hebben om overtollige neerslag af te kunnen voeren. In een volgend stadium zal in samenwerking met het waterschap ook gekeken moeten worden of het watersysteem voldoende afvoer- en bergingscapaciteit heeft.

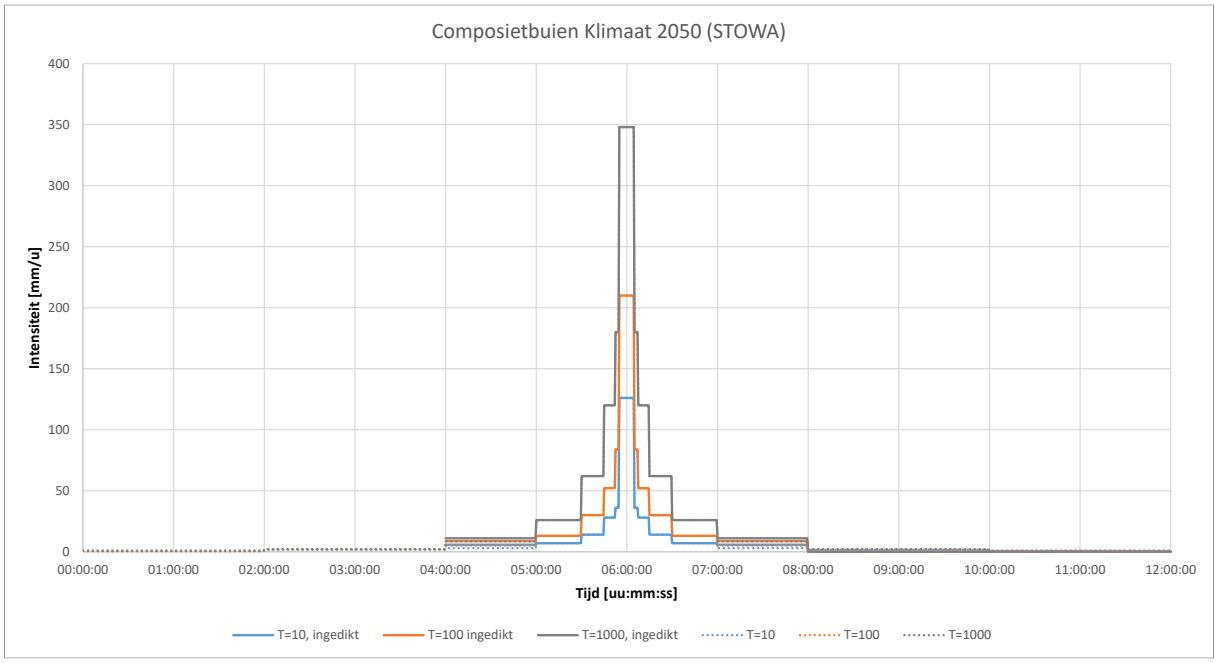
2.2 Toetsbui

In de stresstest zijn 9 neerslaggebeurtenissen geselecteerd en doorgerekend. De composietbui T=100, zichtjaar 2050 heeft in de stresstest een grotere rol gespeelt dan de andere buien. Alle panden waarin bij belasting met een T100 neerslaggebeurtenis water is uitgerekend zijn bijvoorbeeld in aanmerking gekomen voor een aanvullende inmeting.

Daarnaast heeft de gemeente de wens om schade als gevolg van water in woningen bij een T=100 gebeurtenis zoveel als redelijkerwijs mogelijk te voorkomen.

Om het effect van maatregelen te toetsen is daarom in deze studie ook gebruik gemaakt van de T=100 composietbui (zichtjaar 2050) die gebruikt is bij de stresstest berekeningen. Deze composietbui is opgesteld op basis van het STOWA onderzoek 'Neerslagstatistiek voor korte duren' (STOWA 2018-12) en past bij de T=100 herhalingstijd volgens de geactualiseerde STOWA regenduurlijnen voor klimaat 2050.

Omwille van de rekentijd en het feit dat het stedelijke gebied vooral gevoelig is voor hoge intensiteiten, is de duur van composietbuien beperkt tot 4 uur, in plaats van 12 uur. Om daarnaast de totale volumes (langere duur) goed mee te nemen, zijn de intensiteiten aan de 'randen' van de bui verhoogd. De composietbuien zijn als het ware 'ingedikt', rekening houdend met de afvoercapaciteit van het gemaal naar de RWZI. De gebruikte composietbuien zijn weergegeven in figuur 2.

Figuur 2 Toegepaste ingedikte composietbuien T10, T=100 en T=1000, klimaat 2050 (worst-case)

De in deze studie gehanteerde composietbuien zijn gebaseerd op het STOWA onderzoek 'Neerslagstatistiek voor korte duren' (STOWA 2018-12) buien. In 2019 heeft STOWA nieuwe gegevens gepresenteerd in het rapport 'Neerslagstatistiek en -reeksen voor het waterbeheer' (STOWA 2019-19). Aansluitend zijn er door RIONED op basis van deze nieuwe gegevens composietbuien gepubliceerd, met kleinere tijdstapgroottes. De regenduurlijnen (STOWA 2019-19) en composietbuien (RIONED) wijken beperkt af van de in deze studie gehanteerde neerslagstatistiek (STOWA 2018-12). De afwijkingen in de rekenresultaten zijn daarmee vermoedelijk verwaarloosbaar.

2.3 Kostenraming

Om op hoofdlijnen een indruk te krijgen van de kosten voor de benodigde maatregelen is een globale raming opgesteld. Hierbij is uitgegaan van een beperkt aantal typen maatregelen. Voor maatregelen aan het rioolstelsel is aangesloten bij het onderdeel Kostenkengetallen uit de Kennisbank Stedelijk Water van stichting Rioned. Voor aanpassingen aan wegen is aansluiting gezocht bij het beheerplan wegen (kenmerk: D.055263) van de gemeente Buren.

Bij het ramen van de kosten is daarnaast aangesloten bij de bestaande bovengrondse inrichting waarbij onderscheid is gemaakt tussen:

- Open verharding (klinkers);
- Gesloten verharding (asfalt);
- Onverhard oppervlak (groen).

Kostenkengetallen uit de Kennisbank Stedelijk Water
Voor maatregelen aan het rioolstelsel is op basis van de kostenkengetallen onderscheid gemaakt in de 3 typen bovengrondse inrichting zoals bovenstaand beschreven.

De kostenkengetallen uit de kennisbank zijn bedoeld om een eerste beeld van de kosten van werkzaamheden te krijgen. Ze geven eenzelfde bedrag voor heel Nederland en zijn bedoeld om globale ramingen mee te maken. In de praktijk kunnen kosten daarom afwijken van de kostenkengetallen. Alle kostenkengetallen zijn berekend op prijspeil januari 2021.

De kostenkengetallen richten zich op de uitvoering van de beschreven maatregelen. Om dit te kunnen doen zijn er algemene kosten aan de kant van de opdrachtnemer en opdrachtgever. Dit gaat bijvoorbeeld om zaken als verzekering, achterliggende organisatie, winst en risico, voorbereiding, toezicht en advieswerkzaamheden. Deze algemene kosten worden door de opdrachtnemer en opdrachtgever verwerkt in de kosten van de werkzaamheden. Voor de toeslagfactor is uitgegaan van:

- Uitvoeringskosten, CAR-verzekering (opdrachtnemer): 10%;
- Algemene kosten, winst en risico (opdrachtnemer): 12%;
- Voorbereiding, toezicht en advies (opdrachtgever): 15%.

Voor de raming van de maatregelen is in deze studie daarnaast uitgegaan van een prijsindexatie van 5% ten opzichten van prijspeil 2021

Beheerplan wegen
In het beheerplan wegen (kenmerk: D.055263) van de gemeente Buren wordt voor regeneratie van asfaltwegen gerekend met 80 á 200 euro per m², afhankelijk van de herbruikbaarheid van materialen. In de praktijk blijkt herbruikbaarheid zeer beperkt. (teerhoudend asfalt en fundatie van hoogovenslak of aanwezigheid asbest). Gemeente Buren heeft aangegeven uit te willen gaan van het Pareto principe (80/20 verdeling) wat (afgerond) leidt tot een eenheidsprijs van 180 euro per m².

Voor wegen met klinkers (open verharding) wordt uitgegaan van een bedrag tussen de 85 en 125 euro per m^2. Deze prijs ligt gemiddeld wat lager door de mogelijkheid van hergebruik klinkers en de minder milieubelastende materialen. Gemeente Buren heeft aangegeven voor open verharding uit te willen gaan van een eenheidsprijs van 110 euro per m^2.

In de eenheidsprijzen uit het beheerplan wegen is geen rekening gehouden met kosten voor voorbereiding, toezicht en advies. Hiervoor is in de kostenraming rekening gehouden met een toeslag van 15%. Daarnaast is uitgegaan van een prijsindexatie van 5% op de ervaringscijfers uit het beheerplan wegen.

Eenheidsprijzen

In tabel 1 zijn de gehanteerde eenheidsprijzen voor de kostenraming van de maatregelen opgenomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in een beperkt aantal typen maatregelen. Bij de kostenraming is vervolgens per (deel van een) maatregel aangesloten bij het best passende type maatregel.

Tabel 1 Gehanteerde eenheidsprijzen maatregelenplan

Omschrijving	Eenh	Kosten per eenheid			Opmerking	Bron
		Groen	Klinkers	Asfalt		
Aanleg riolering						
Riool ≤500 mm	m	420	662	872	inclusief putten en aansluitingen	Rioned
Riool circa 800 mm	m	777	1082	1313	inclusief putten en aansluitingen	Rioned
Riool circa 1000 mm	m	1029	1407	1701	inclusief putten en aansluitingen	Rioned
Overstortput (2m)	st	25043	25043	25043	Put 2x2 meter, excl verharding	Rioned
Aanpassingen wegprofiel						
Kleine goot	M	83	167	272	25% wegprofiel aanpassen	Buren
Grote goot	M	332	664	1087	volledige vervanging wegprofiel	Buren
Verlagen en herstellen	m^2	66	133	217	Verlagen 20 tot 50 cm	Buren
Aanpassingen onverharde oppervlakken (groen)						
Aanleg waterberging	m^3	26			alleen grondverzet, geen afvoer	Rioned

3 Stresstest huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de resultaten van de stresstest neerslagbestendigheid van de huidige situatie. Een uitgebreide onderbouwing hiervan is opgenomen de rapportage Stresstest wateroverlast gemeente Buren d.d. 24 september 2021.

Het stresstestmodel is belast met 9 neerslaggebeurtenissen met verschillende invalshoeken en met verschillende herhalingstijden. De berekende waterdiepten op maaiveld en in panden zijn vervolgens inzichtelijk gemaakt. Van alle panden met een woonbestemming, waarin bij belasting met een T100 neerslaggebeurtenis (composietbui T=100, zichtjaar 2050) water is berekend, is aanvullend het vloerpeil ingemeten. Nadat de gemeten vloerpeilen zijn verwerkt in het model zijn de stresstest berekeningen nogmaals uitgevoerd en de resultaten gepresenteerd.

In tabel 2 zijn de resultaten van de berekeningen ten aanzien van mogelijk kwetsbare panden samengevat. De resultaten van de stresstest laten zien dat er 126 panden (met verblijfsfunctie) zijn waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend.

In overleg met gemeente Buren kijken we in dit maatregelenplan alleen naar de effecten op het functioneren bij de T=100 neerslaggebeurtenis (composietbui T=100, zichtjaar 2050). De resultaten van de stresstest bij deze belasting zijn opgenomen in bijlage 1.

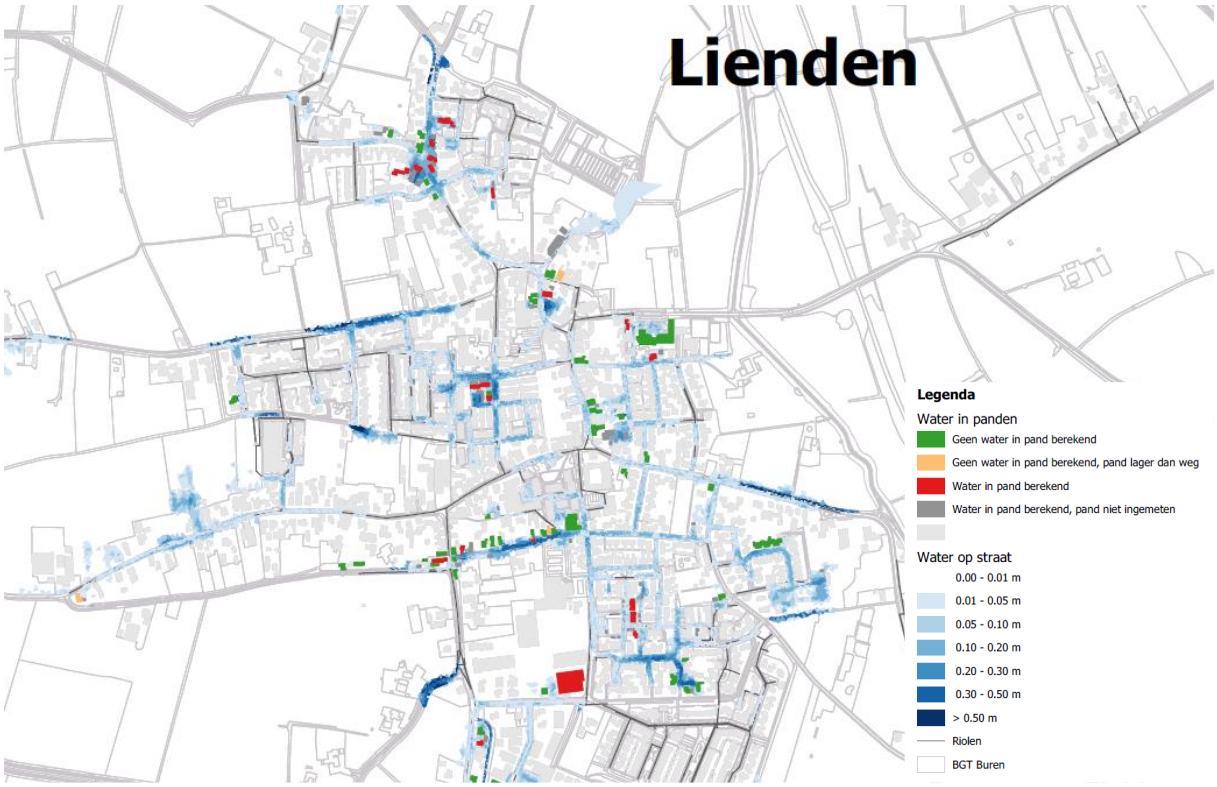
Tabel 2 Samenvatting resultaten analyse water in panden (uit Stresstest wateroverlast gemeente Buren)

Kleur	Omschrijving	Herhalingstijd		
		T=10	T=100	T=1000
Rood	Water in pand berekend, pand ingemeten;	55	126	188
Oranje	Geen water in pand berekend, pand ingemeten, pand ligt lager dan de weg (op basis van niveau dichtstbijzijnde inspectieput);	15	43	35
Groen	Geen water in pand berekend, pand ingemeten	462	363	309
Donkergrijs	Water in pand berekend, pand niet ingemeten (voornamelijk panden zonder functie).	117	384	1637*
Lichtgrijs	Geen water in pand berekend, pand niet ingemeten.	14497	14230	12977
TOTAAL		**15146**	**15146**	**15146**

* Panden waar bij T=100 geen water in is berekend, maar bij T=1000 wel krijgen bij de T=1000 resultaten een donkergrijze kleur, die rood zou kunnen worden na aanvullende inmeting.

Ten behoeve van een eenduidige (online) presentatie van de resultaten aan de bewoners van de ingemeten panden hebben alle ingemeten panden een kleur gekregen op basis van de meetwaarden en de resultaten van de stresstest. In figuur 3 is een voorbeeld opgenomen van deze resultaten.

- Rood: water in pand berekend, pand ingemeten;
- Oranje: geen water in pand berekend, pand ingemeten, pand ligt lager dan de weg (op basis van niveau dichtstbijzijnde inspectieput);
- Groen: geen water in pand berekend, pand ingemeten;
- Donkergrijs: water in pand berekend, pand niet ingemeten (voornamelijk panden zonder functie).
- Lichtgrijs: geen water in pand berekend, pand niet ingemeten.

Figuur 3 Water op straat en in panden, composietbui T=100, zichtjaar 2050, kern Lienden

4 Maatregelen

In dit hoofdstuk worden de maatregelen beschreven ter vergroting van de neerslagbestendigheid. Er wordt achtereenvolgens ingegaan op de bestudeerde locaties, de strategie van de maatregelen, typen maatregelen en de kostenraming.

In bijlage 2 is per kern een overzicht opgenomen van de door de gemeente geselecteerde locaties met daarbij aangegeven de voorgestelde oplossingsrichting. In bijlage 3 is een overzichtstabel opgenomen waarin alle bestudeerde locaties met (onderbouwing van) de benodigde maatregelen en de geraamde kosten. In bijlage 4 is zijn locaties van de maatregelen opgenomen.

4.1 Selectie locaties

De mate waarin en de frequentie waarmee wateroverlast op straat acceptabel is en de mate waarin eventuele maatregelen urgent en/of gewenst zijn, is afhankelijk van heel veel factoren zoals bijvoorbeeld:

- Duur en diepte van water op maaiveld;
- Functie van objecten en panden;
- Maatschappelijke kosten en onrust bij schade;
- Kosten voor maatregelen die de neerslagbestendigheid vergroten;
- Mate van clustering van objecten waar overlast wordt berekend en/of ervaren;
- 'Meelift-kansen' met andere ontwikkelingen;
- Eigendomsverhoudingen;
- Herkomst van het water.

Naast bovenstaande aspecten speelt ook het gemeentelijke belang om actie te ondernemen ten aanzien van locaties waar in de praktijk overlast is ervaren. Deze locaties hebben voor de gemeente extra prioriteit.

Gemeente Buren heeft op basis van de resultaten van de stresstest een selectie gemaakt van locaties waar zij maatregelen noodzakelijk acht. Hierbij heeft ze de locaties onderverdeeld in een aantal categorieën en zoveel als mogelijk rekening gehouden met de bovenstaande factoren. De categorieën kunnen grofweg als volgt kunnen worden beschreven en zijn gerangschikt naar urgentie van uitvoeren:

1. *Water in woning berekend en in woning bekend*
   Locaties waar in de stresstest (T=100) bij één of meerdere panden water is uitgerekend (rode panden) en waar ook in praktijk ervaring is met schade als gevolg van wateroverlast. Voor deze locaties is het inzicht krijgen in mogelijke maatregelen extra belangrijk. Voor deze locaties zijn autonome maatregelen gerechtvaardigd.
2. *Water in woning berekend en op straat bekend*
   Locaties waar in de stresstest (T=100) bij één of meerdere panden water is uitgerekend (rode panden), maar die de gemeente niet herkent als een locatie waar in de praktijk schade optreedt, maar waar wel overlast (water op straat) wordt ervaren. Voor deze locaties zijn autonome maatregelen gerechtvaardigd.
3. *Water in woning berekend en op straat niet bekend*
   Locaties waar in de stresstest (T=100) bij één of meerdere panden water is uitgerekend (rode panden), maar die de gemeente niet herkent als een locaties waar in de praktijk schade en of overlast (water op straat) optreedt. Voor deze locaties is meeliften met andere werkzaamheden gewenst.
4. *Water op straat berekend en bekend, vloer ≈ maaiveld*

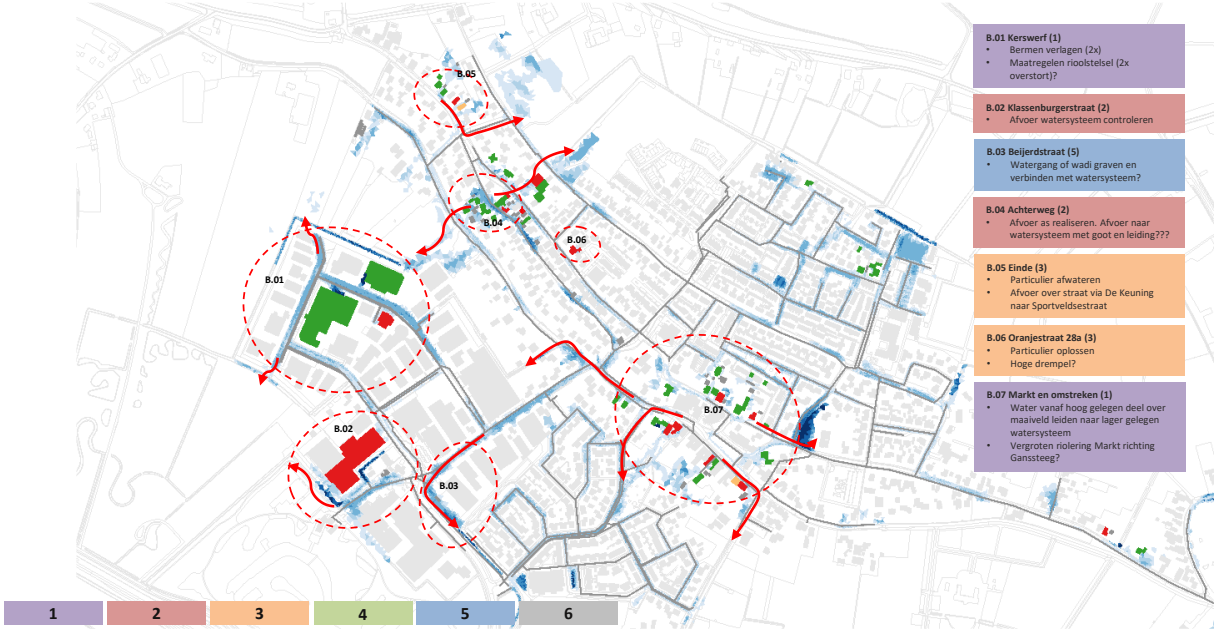
Locaties waar in de stresstest (T=100) alleen water op straat is uitgerekend, het vloerpeil van de woning ongeveer gelijk is aan maaiveld en waar deze overlast (water op straat) wordt ervaren. Voor deze locaties is meeliften met andere werkzaamheden gewenst.

5. *Water op straat, eenvoudige maatregelen*
   Locaties waar in de stresstest (T=100) alleen water op straat is uitgerekend en maatregelen op een eenvoudige manier kunnen worden uitgevoerd. Voor deze locaties zijn autonome maatregelen gerechtvaardigd.
6. *Overig*
   In deze categorie vallen de locaties die na nadere besturing afvallen of waar geen maatregel noodzakelijk is omdat bijvoorbeeld ontwikkelingen ervoor zorgen dat het knelpunt verdwijnt (afbreken woning), de modellering in het stresstestmodel te kort schoot of maatregelen reeds zijn uitgevoerd. Voor deze locaties zijn geen maatregelen noodzakelijk en/of uitgewerkt.

De categorisering is tevens vertaald in een kleurenschakering die terugkomt in tabellen en figuren.

Cat.	Omschrijving	Maatregel
1.	Water in woning berekend en in woning bekend	autonoom
2.	Water in woning berekend en op straat bekend	autonoom
3.	Water in woning berekend op straat niet bekend	meeliften
4.	Water op straat berekend en bekend, vloer ≈ maaiveld	meeliften
5.	Water op straat, eenvoudige maatregelen	autonoom
6.	Overig	geen

In totaal zijn er door gemeente Buren binnen 11 kernen circa 60 locaties aangewezen waar maatregelen gewenst zijn. Voor deze locaties is door de gemeente ook al een eerste aanzet gegeven voor de richting van de maatregel die zij kansrijk acht. Deze locaties zijn in het vervolg van deze studie verder uitgewerkt. In figuur 4 zijn voor de kern Beusichem de locaties van maatregelen en aanzet oplossingsrichting opgenomen. In bijlage 2 zijn deze overzichten voor alle kernen opgenomen.

Figuur 4 Locaties maatregelen en aanzet oplossingsrichting kern Beusichem

4.2 Strategie maatregelen

De strategie van de maatregelen richt zich in de meeste gevallen op het afvoeren naar en het bergen van overtollig regenwater op plekken waar dit zo weinig mogelijk overlast en schade tot gevolg heeft. In veel gevallen betekent dit het afvoeren van neerslag vanuit de bebouwde kernen naar oppervlaktewater aan de randen van dezelfde kernen.

Een toets van het ontvangend watersysteem zal nog inzichtelijk maken of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om het functioneren van het watersysteem op peil te houden of te verbeteren. Dit is een analyse die nader moet worden uitgevoerd in samenwerking met Waterschap Rivierenland. Aan de rand van de bebouwde kernen lijkt het realiseren van berging beter inpasbaar en relatief goedkoper dan binnen bebouwd gebied.

Bij het dimensioneren van de maatregelen is daarom vooral gekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn binnen bebouwd gebied om overtollig regenwater af te voeren naar het oppervlaktewater. Veronderstelt is dat het watersysteem voldoende capaciteit heeft om het regenwater dat ernaar afstroomt af te voeren.

4.3 Typen maatregelen

Gemeente Buren streeft ernaar zoveel als mogelijk overtollige neerslag bovengronds af te voeren door middel van goten of holle wegprofielen. Soms is dat echter niet mogelijk en is afvoer door een buis noodzakelijk. Daarnaast zijn er ook nog andere aanpassingen aan de bovengrond of het rioolstelsel mogelijk die de afvoercapaciteit vergroten. Grofweg is in dit maatregelenplan onderscheid gemaakt in de volgende typen maatregelen:

- Aanleggen goot;
- Aanpassen van volledig wegprofiel;
- Aanbrengen of juist verwijderen van verkeersdrempel;
- Verlagen van kleine verharde of onverharde oppervlakken;
- Aanbrengen of aanpassen van stoeprand en/of trottoir;
- Aanleggen of vergroten van riool of duiker;
- Aanbrengen overstortdrempel;
- Graven van waterberging.

Daarnaast zijn er ook nog enkele specifieke maatregelen in model gebracht om er modelmatig voor te zorgen dat de berekende situatie beter aansluit bij de praktijk.

- Aanbrengen van een muur rondom een woning;
- Verhogen van het vloerpeil van woning;
- Verwijderen van een woning indien deze reeds is gesloopt

4.4 Overzicht maatregelen

In tabel 3 is een beknopt overzicht opgenomen van alle beschouwde locaties inclusief de verwachte kosten. Een complete tabel is opgenomen in bijlage 3. In bijlage 4 is de locatie van alle maatregelen opgenomen op een kaart.

Tabel 3 Beknopt overzicht van maatregelen en geraamde kosten

Nr	Cat	Locatie	Omschrijving	Kosten [x 1000 euro]
Lienden				
L.01	1	Brinkstraat	Goot in het midden van de Brinkstraat met ondergrondse afvoerbuis naar berging in weiland met overloop naar oppervlaktewater	471
L.02	5	Molenstraat	Sloot diep gemaakt om afvoer watersysteem te simuleren Maaiveld ter plaatse van instroom verlaagd Drempel verlaagd	20
L.03	6	Waterstraat	Aanpassen straatwerk 10 m2, niet opgenomen in model	1
L.04	2	Rembrandt van Rijnstraat	Structuur van goten vanaf Rembrand van Rijnstraat naar watergang Korsebogerd	299
L.05	3	Eindtoe OBS Sterappel	Stoep verhogen	9
L.06	1	Achterstraat	Geen maatregel gemodelleerd omdat we daar geen overlast berekenen. De overlast wordt veroorzaakt door het watersysteem	0
L.07	2	Gildeland	Goot in het midden van Gildeland met ondergrondse afvoerbuis naar oppervlaktewater Achterstraat. Gemeente wil richting aansluiten op nieuw aan te leggen oppervlaktewater binnen ontwikkeling	522
L.08	3	Louisa Annahof	Sloot aan zuidzijde gebied diep gemaakt om afvoer watersysteem te simuleren. Maaiveld ter plaatse van instroom verlaagd	
L.09	5	Burg Voslaan	Geen maatregel noodzakelijk	217
L.10	5	Wichmanlaan	Sloot aan zuidzijde gebied diep gemaakt om afvoer watersysteem te simuleren. Maaiveld ter plaatse van instroom verlaagd	20
L.11	1	Vogelenzangse weg	Goot tussen weg en percelen met afvoer naar watergang achter Vogelenzangseweg Sloot diep gemaakt om afvoer watersysteem te simuleren	186
Ommeren				
O.01	2	Ommerenveldse weg	Vloerpeil woning verhoogd omdat hier een ontwikkeling plaatsvindt en het bestaande pand wordt gesloopt (6.00 mNAP)	66
O.02	5	Dokter Guepinlaan	Maaiveld aanpassen circa 200 m2, niet opgenomen in model	27
O.03	5	Het Voorburg	Maaiveld aanpassen circa 400 m2, niet opgenomen in model	53
Ingen				
I.01	2	Dorpsstraat 33 (JAWI)	Wegvak verlagen vanaf JAWI naar watergang aan de westzijde. Minimaal 10 en maximaal 30cm	174
I.02	4	Dorpsstraat 23	Afvoer door middel van greppel vanaf weg in noordelijke richting over particulier terrein Dorpsstraat 16	33
I.03	5	Dr. A. L. Holplein	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren. Muur aan oostzijde 10 cm boven maaiveld aangebracht om water langs woning te laten stromen	
Eck en Wiel				
E.01	2	Adam van Delenstraat	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Maaiveld ter plaatse van instroom verlagen. Zuidkant goot langs de weg	87
E.02	2	Prinses Beatrixstraat	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Duiker aanbrengen en dimensioneren	44
E.03	2	Burgemeester Verbrughweg	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Gewenste afmeting duiker bepalen	61
Beusichem				
B.01	1	De Kerswerf	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Maaiveld ter plaatse van instroom (3x) verlagen mbt goot Afvoercapaciteit rioolstelsel vergroten door extra overstorten en verbinding 600mm	250
B.02	2	Klassenburgerstraat	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	

Nr	Cat	Locatie	Omschrijving	Kosten [x 1000 euro]
B.03	5	Beijerdstraat	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Verlaging in model brengen tpv inrit?	22
B.04	2	Achterweg	Goot in de weg modelleren + afvoerbuis naar watergang Smalriemseweg (of Sportveldsestraat). Toestromingvanaf Oranjestraat voorkomen door verbeteren troittoirs	353
B.05	3	Einde	Oppervlakkige afstroming door goot modelleren die ook de drempel kan passeren. Waarschijnlijk is in praktijk alleen de aanpassing van de drempel noodzakelijk	185
B.06	3	Oranjestraat 28A	GEEN (oorzaak bekijken. Mogelijk positief effect als gevolg van B.04)	
B.07	1	Markt eo	Afvoergoot in Markt richting Ganssteeg (200m) Afvoergoot vanaf Markt richting watergang haaks op Smalriemseweg (300m) nog niet in model	372
Zoelmond				
ZM.01	3	De Hoek	Oppervlakkige afstroming door goot op particulier terrein	10
ZM.02	3	Dorpsstraat	Oppervlakkige afstroming door goot (deels op particulier terrein)	33
ZM.03	3	Opstal	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door wegvak als goot te profileren	66
ZM.04	3	Plein	Oppervlakkige afstroming door goot modelleren	53
ZM.05	3	Zandweg	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door goot modelleren	53
ZM.06	2	Kochpad	Goot in de weg modelleren + afvoerbuis naar watergang Kochpad Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	162
Rijswijk				
R.01	4	Kerkstraat	Goot op het laagste deel van het schoolplein met afvoerleiding naar watergang in nieuwe ontwikkeling	60
R.02	4	Hoekenburgplein	Oppervlakkige afstroming door goot op particulier terrein Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	3
Kerk-Avezaath				
K.01	1	Lutterveldsestraat	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door goot	217
K.02	1	Schiltmanshof	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door goot (deels op particulier terrein)	60
K.03	3	Daver	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door goot	217
K.04	3	Achterstraat 19	Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren Oppervlakkige afstroming door goot	
K.05	4	Medisch centrum	GEEN	
Buren				
BU.01	5	De Toeren	Voorstel om niets te modelleren, omdat het effect heel gering zal zijn op de resultaten EN er geen water in woningen wordt berekend	133
BU.02	1	Buitenhuizerpoort	Inzameling en afvoer van af Buitenhuizerpoort via Buitenbuurt naar groenvoorziening. Daar een laagte creeren met een afvoer naar het oppervlaktewatersysteem	232
BU.03	2	Kniphoek	Inzameling en afvoer vanaf Kniphoek via Buitenhuizerpoort naar oppervlaktewatersysteem Achterbonenbrug. Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	125
BU.04	2	Weeshuisstraat	Goot in de weg + afvoerbuis naar watergang Achterbonenburg Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	Zie B.03
BU.05	4	Bergstraat	Extra overstort gemengde stelsel aanbrengen Rodeheldenstraat - Kornewal om afvoercapaciteit rioolstelsel te vergroten	Zie B.03
BU.06	1	Prins Frederik Hendrikstraat	Oppervlakkige afstroming door goot modelleren Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	133
BU.07	2	Graafschapsstraat 2	Capaciteit rioolstelsel vergoten door op 2 plekken riolen te bergroten	61

Nr	Cat	Locatie	Omschrijving	Kosten [x 1000 euro]
BU.08	6	Lange Hofstedestraat 10	Maatregelen rioolstelsel (oa BRP), afvoercapaciteit naar te realiseren overstort Hulsterstraat vergroten, overstort naar watergang Erichemseweg realiseren	312
BU.09	6	t Hulster	Maatregelen rioolstelsel (oa BRP), afvoercapaciteit naar te realiseren overstort Hulsterstraat vergroten, overstort naar watergang Erichemseweg realiseren	Zie B.08
Maurik				
M.01	1	Tielsestraat/Marijkelaan	Nieuwe goot in Tielseweg aansluiten op bestaande duikertrace richting het zuiden	109
M.02	6	Regina Kok Hofje	Vloerpeilen schuren zijn in model onjuist toegekend aan de woningen. Woningpeilen aanpassen!	0
M.03	3	Dorpsplein 2	Muur van de woning in model gebracht om te voorkomen dat water aan de voorzijde (waar geen deuren zijn) het pand binnen kan lopen	0
M.04	3	Dijkhof	Oppervlakkige afstroming door goot naar buitengebied	66
M.05	3	Molenstraat 26	Oppervlakkige afstroming openbaar gebied naar sloot mogelijk maken. Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	
M.06	2	Buitenweg	Overstort Buitenweg (BRP) realiseren Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	25
M.07	3	Garststraat	Gerealiseerde overstort Lindelaan (BRP) + rioolvergrotingen in model brengen Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	
Zoelen				
Z.01	2	Jeudestraat / Kattegat	Oppervlakkige afstroming in Kattegat door goot naar oppervlaktewater. Herprofileren Jeudestraat om geleide afvoer naar oppervlaktewater mogelijk te maken	293
Z.02	3	Jeudestraat 3	Model ter plekke fijner maken om afstroming over particulier terrein zonder water in de woning zichtbaar te maken	
Z.03	3	Jeudestraat 67	Oppervlakkige afstroming door goot modelleren Sloot diep maken om afvoer watersysteem te simuleren	71

5 Resultaten stresstest na maatregelen

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de resultaten van de stresstest neerslagbestendigheid na het uitvoeren van maatregelen.

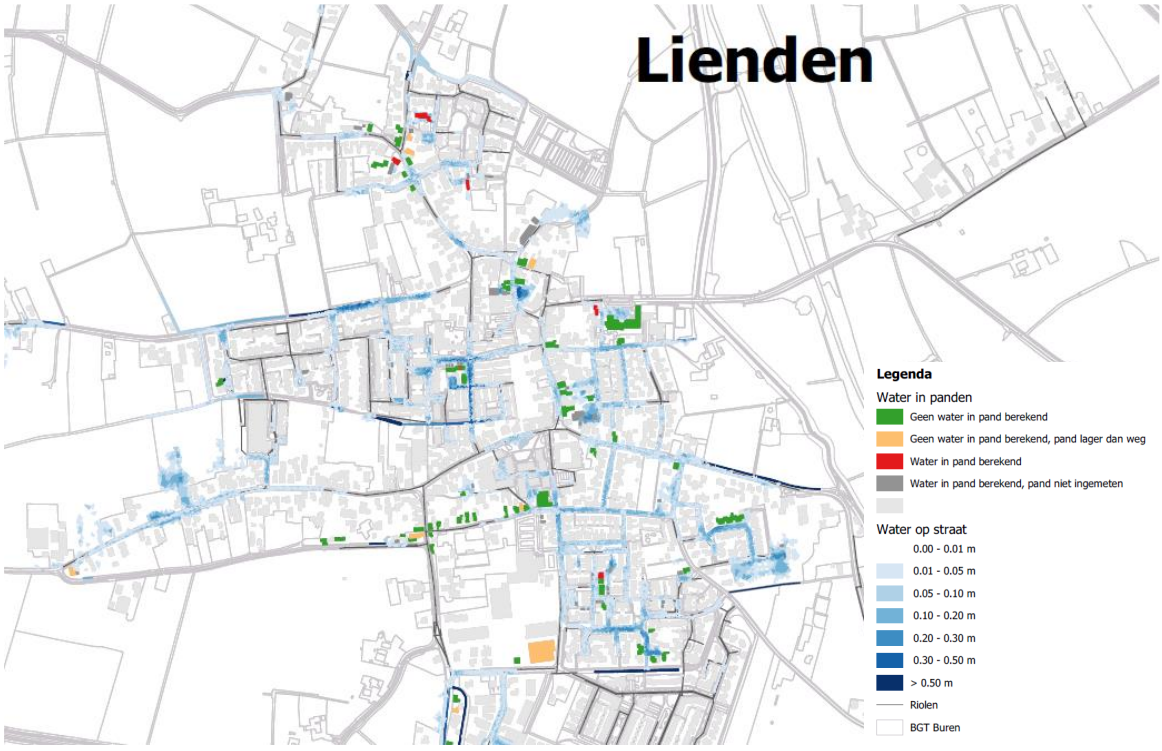
5.1 Samenvatting resultaten

In overleg met gemeente Buren kijken we in het maatregelenplan alleen naar de effecten op het functioneren bij de T=100 neerslaggebeurtenis (composietbui T=100, zichtjaar 2050). De resultaten van de stresstest na het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen is opgenomen in bijlage 5. In figuur 5 is een voorbeeld opgenomen van deze resultaten voor de kern Lienden.

In tabel 4 zijn de resultaten van de berekeningen ten aanzien van mogelijk kwetsbare panden samengevat. De resultaten van de stresstest laten zien dat het aantal panden (met verblijfsfunctie) waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend afneemt van 126 naar 31.

Tabel 4 Samenvatting resultaten analyse water in panden

Kleur	Omschrijving	Herhalingstijd T=100	
		Huidig	Maatregelen
Rood	Water in pand berekend, pand ingemeten;	126	31
Oranje	Geen water in pand berekend, pand ingemeten, pand ligt lager dan de weg (op basis van niveau dichtstbijzijnde inspectieput);	43	93
Groen	Geen water in pand berekend, pand ingemeten	363	408
Donkergrijs	Water in pand berekend, pand niet ingemeten (voornamelijk panden zonder functie).	384	265
Lichtgrijs	Geen water in pand berekend, pand niet ingemeten.	14230	14349
TOTAAL		**15146**	**15146**

Figuur 5 Water op straat en in panden na maatregelen, composietbui T=100, zichtjaar 2050, kern Lienden

6 Conclusies en aanbevelingen

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte en droogte toe. Dat levert risico's op voor onze en veiligheid, gezondheid en economie. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. In 2021 heeft gemeente Buren de stresstest neerslagbestendigheid uitgevoerd. Met behulp van een integraal model van riolering en maaiveld zijn stresstestberekeningen uitgevoerd en aansluitend zijn vloerpeilen ingemeten. De resultaten van deze stresstest laten zien dat er circa 126 panden (met verblijfsfunctie) zijn waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend.

Aansluitend op de uitgevoerde stresstest heeft gemeente Buren Imber Advies gevraagd om gezamenlijk een maatregelplan op te stellen waarmee het aantal panden waarin water wordt berekend en de mate waarin water wordt berekend (waterdiepte en frequentie) significant afneemt. Het doel van deze studie is om maatregelen te verkennen, te modelleren en op hoofdlijnen uit te werken zodat aansluitend van alle maatregelen een globale inschatting van de kosten kan worden gemaakt.

Gemeente Buren heeft op basis van de resultaten van de stresstest een selectie gemaakt van locaties waar zij maatregelen noodzakelijk acht. Hierbij heeft ze de locaties onderverdeeld in een aantal categorieën die zijn gerangschikt naar urgentie van uitvoeren:

Cat.	Omschrijving	Maatregel
1.	Water in woning berekend en in woning bekend	autonoom
2.	Water in woning berekend en op straat bekend	autonoom
3.	Water in woning berekend op straat niet bekend	meeliften
4.	Water op straat berekend en bekend, vloer ≈ maaiveld	meeliften
5.	Water op straat, eenvoudige maatregelen	autonoom
6.	Overig	geen

In totaal zijn er door gemeente Buren binnen 11 kernen circa 60 locaties aangewezen waar maatregelen gewenst zijn. Voor deze locaties is door de gemeente ook al een eerste aanzet gegeven voor de richting van de maatregel die zij kansrijk acht.

De strategie van de maatregelen richt zich in de meeste gevallen op het afvoeren van overtollig regenwater naar en het vervolgens bergen op plekken waar dit zo weinig mogelijk overlast en schade tot gevolg heeft. In veel gevallen betekent dit het afvoeren van neerslag vanuit de bebouwde kernen naar oppervlaktewater aan de randen van dezelfde kernen.

Gemeente Buren streeft ernaar zoveel als mogelijk overtollige neerslag bovengronds af te voeren door middel van goten of holle wegprofielen. Soms is dat echter niet mogelijk en is afvoer door een buis noodzakelijk. Grofweg is in dit maatregelenplan onderscheid gemaakt in de volgende typen maatregelen:

- Aanleggen goot;
- Aanpassen van volledig wegprofiel;
- Aanbrengen of juist verwijderen van verkeersdrempel;
- Verlagen van kleine verharde of onverharde oppervlakken;
- Aanbrengen of aanpassen van stoeprand en/of trottoir;
- Aanleggen of vergroten van riool of duiker;
- Aanbrengen overstortdrempel;
- Graven van waterberging.

Het effect van de voorgestelde maatregelen op het functioneren is in beeld gebracht bij belasting met de T=100 neerslaggebeurtenis (composietbui T=100, zichtjaar 2050). De resultaten van de stresstest (na maatregelen) laten zien dat het aantal panden (met verblijfsfunctie) waar bij een T=100 gebeurtenis water in wordt berekend afneemt van 126 naar 31.

Tabel 5 Samenvatting kostenraming

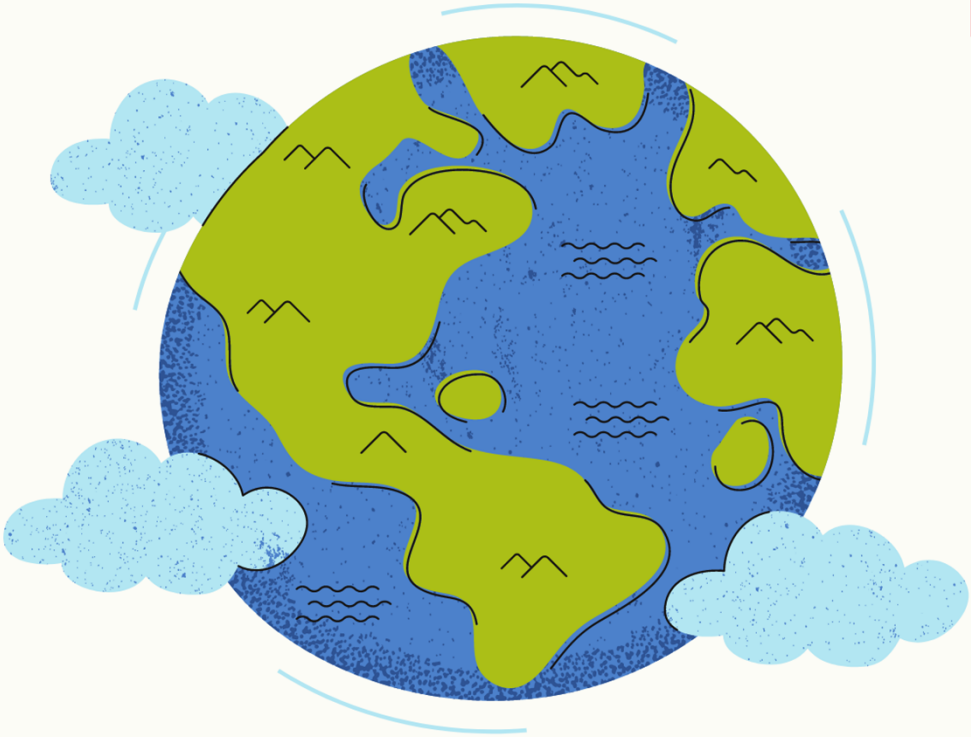
Planjaar	Kosten per planjaar en project categorie [x 1000 euro]						Totaal [x 1000 euro]
	1	2	3	4	5	6	
2023	703	0	0	0	0	0	**703**
2024	536	0	0	0	20	0	**556**
2025	432	0	0	0	0	0	**432**
2026	251	559	0	0	0	0	**809**
2027	109	360	0	0	0	0	**469**
2028	0	522	0	0	0	0	**522**
2029	0	440	0	0	0	0	**440**
2030	0	609	0	0	0	0	**609**
2031	0	0	262	32	234	105	**632**
2032	0	0	262	32	0	105	**398**
2033	0	0	262	32	0	105	**398**
Totaal	**2029**	**2489**	**785**	**96**	**254**	**314**	**5967**

6.1 Aanbevelingen

De voorgestelde, gemodelleerde en geraamde maatregelen zijn nadrukkelijk maatregelen op hoofdlijnen. Dit betekent dat de maatregelen, voordat ze daadwerkelijk worden uitgevoerd, in detail moeten worden uitgewerkt om ervoor te zorgen dat het gewenste effect daadwerkelijk wordt bereikt.

Het oppervlaktewater maakt geen deel uit van het model dat is opgesteld ten behoeve van de stresstest en daarmee de basis vormt voor de maatregelen. Om het effect van het oppervlaktewater bij het uitwerken van maatregelen toch mee te kunnen nemen is in eerste instantie veronderstelt dat het watersysteem voldoende capaciteit heeft voor het afvoeren van neerslag die er naartoe afstroomt. Oppervlaktewater speelt op veel plekken mogelijk wel een (beperkende)rol bij het vergroten van de neerslagbestendigheid. Een toets van het ontvangend watersysteem zal nog inzichtelijk moeten maken of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om het functioneren van het watersysteem op peil te houden.

Niet alle ‘rode’ panden zijn door het modelleren van maatregelen verdwenen. De overgebleven ‘rode’ panden verdienen extra aandacht bij het verder uitwerken van de maatregelen om ervoor te zorgen dat ook deze locaties in de toekomst voldoende neerslagbestendig worden

KLIMAATBEWUST

BUREN 2022

1. Inleiding

Het project Klimaatbewust Buren gaat over het informeren van inwoners, ondernemers en de organisatie over de klimaateffecten en over wat zij zelf kunnen doen om zich aan te passen aan het klimaat. In het uitvoeringsplan geven wij hier invulling aan. Buren kan alleen klimaatbestendig zijn en worden als wij samen met de inwoners, bedrijven en andere betrokkenen optrekken. Iedereen krijgt namelijk meer te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Groene tuinen en bedrijven- en schoolterreinen spelen daarnaast een belangrijke rol in het verminderen van mogelijke overlast.

Voor Klimaatbewust Buren maken wij gebruik van de compacte communicatiestrategie duurzaamheid. Hierin staan als doelen het informeren, stimuleren en faciliteren van onze ondernemers, organisaties en inwoners. Ten eerste is de informatievoorziening naar inwoners belangrijk, net als de transparantie over eigen werk. Ten tweede hebben wij als doel dat inwoners zich bewuster worden van klimaatverandering. Ten derde stimuleren wij dat inwoners zelf aan de slag gaan met duurzaamheid en ook weten hoe dat kan. Wij vinden het belangrijk om verschillende doelgroepen aan te spreken met Klimaatbewust Buren. Hier zullen wij daarom ook rekening mee houden bij de jaarlijkse campagnes. Participatie (algemeen) en jongerenparticipatie komen ook in dit plan terug.

De acties die hier worden besproken in Klimaatbewust Buren worden bekostigd vanuit het huidige budget duurzaamheid en lopen van 2023 tot en met 2027. Hieronder in het plan Klimaatbewust Buren bespreken wij de acties, daarna de kosten en dekking en ten slotte nog de jaarlijkse evaluatie.

2. Overzicht acties

Stichting Steenbreek / jaarlijkse campagnes

Ieder jaar zal er tenminste één campagne of actie worden gehouden, waarbij gebruikt wordt gemaakt van ons lidmaatschap van stichting Steenbreek. Door middel van lidmaatschap laat de gemeente Buren zien dat zij zich actief inzet om samen met bedrijven en inwoners de leefomgeving te vergroenen. Steenbreek biedt ondersteuning bij het opzetten van acties, biedt jaarlijkse fotopakketten aan en deelt ervaringen van andere gemeenten. Ook hebben zij communicatie toolkits beschikbaar. De kernthema's van Steenbreek zijn breder dan alleen klimaatadaptatie. De andere drie thema's zijn biodiversiteit, gezondheid en sociale cohesie. Bij het opzetten van acties betrekken we collega's vanuit verschillende beleidsterreinen en waar mogelijk ook bedrijven en organisaties.

In 2022 hebben wij het NK tegelwippen georganiseerd in de gemeente, waarbij wij aansloten bij de landelijke actie. Een tegeltaxi reedt de gemeente rond om tegels bij inwoners op te halen. Ook konden inwoners vaste planten ophalen bij het tuincentrum in ruil voor het aanmelden van eruit gehaalde tegels.

Indien de campagnes van Steenbreek niet meer aansluiten bij de lokale situatie en de wensen van inwoners beëindigen we het lidmaatschap en richten wij ons op andere (landelijke) acties. Wij peilen de behoeftes aan acties onder onze inwoners door middel van de nieuwe gemeentepeiler, maar ook door gebruik te maken van reacties en opmerkingen op al afgeronde of actuele acties, zoals het NK tegelwippen. De aankondiging van duurzame polls in de gemeentepeiler doen wij ook in de nieuwsbrief.

De komende jaren haken we aan bij campagnes zoals Groene Gezonde Bedrijventerreinen, Gezonde Bodem en het Vergeten Plantseizoen. Het is niet mogelijk om de campagnes nu al vast te leggen, omdat het qua publiciteit en ondersteuning goed is om aan te sluiten bij landelijke acties. Wel reserveren wij in totaal €10.000 per jaar voor Steenbreek en de acties vanuit het bestaande budget klimaatadaptatie.

MAANDAG 25 APRIL 2022

Inwoners gemeente Buren kunnen gewipte tuintegels gratis laten ophalen

De tegeltaxi moet zorgen voor een goed 'wipjaar'

Tegels eruit, plantjes erin. De gemeente Buren wil vergroening van tuinen stimuleren met een gratis tegelophaalservice en een plant cadeau. Zaterdag rukte de tegeltaxi uit.

Bas Moerman
Buren

We weten het al jaren: bestrating rond je huis verwijderen en bloeiende planten poten op de vrijgekomen plek is goed voor het milieu. Maar het is makkelijker gezegd dan gedaan. Die tegels eruitwippen is tot daaraan toe, maar dán. Dan zit je met zo'n stapel stenen opgescheept. Ze mogen niet in de huisvuilcontainer en als je ze naar de milieustraat sjouwt, moet je ervoor betalen. Al met al voor menigeen een reden om het erbij te laten zitten.

Jammer, vindt Pieter Neven, verhouder duurzaamheid in Buren, 'meer groen in de tuin heeft tal van voordelen voor onze gezondheid en voor de leefomgeving'. Dus bedacht hij een actie om aarzelende inwoners over de streep te trekken: de tegeltaxi. Afgelopen zaterdag reden ze door de gemeente om tegels op te halen bij degenen die zich daarvoor hebben aangemeld. Het afvoeren was kosteloos.

De klus is uitbesteed aan Jan van Mourik, eigenaar van een bedrijf in Ingen waar onder meer park- en tuinmachines te koop zijn. Maar bij zijn loods aan de Provincialeweg blijkt dat de term 'taxi's' enigszins misleidend is. Er staan twee kleine vrachtwagens met aanhangers klaar om uit te rukken, elk bemand met twee medewerkers. Er staan vandaag achttien adressen op de lijst.

Wij rijden mee met Tonie (21) en Denzel (16). Voor de eerste klant zetten we koers naar Maurik. Aan de voet van de Rijnbandijk liggen zo'n 25 zwarte grindtegels klaar, dus steken beide mannen de handen uit de mouwen.

Een mooie manier om ervan af te komen en een goede actie van de gemeente, vinden Ronald van der Hout (61) en Ria Bloemberg (60), die de bodembedekkers eerder uit hun tuin wipten. Trots laten ze zien dat hun tuin nu 80 procent groen en waterdoorlatend is.

Ik snap niet waarom sommige mensen al dat beton in hun omgeving willen
– Ronald van der Hout

Van der Hout: „Ik begrijp dat bestrating praktisch is, maar ik snap niet waarom sommige mensen al dat steen en beton in hun omgeving willen. Je woont 's zomers als het ware op een hete bakplaat. Als de zon schijnt, kun je er een eitje op bakken."

Bij het volgende adres in het dorp, een woning aan de Garststraat, staat Heleen van Wijk (76) al op het tuinpad om de ophalers te verwelkomen. Het gaat hier om vier tegels van fors formaat.

„Mijn broer heeft ze eruit gehaald, want voor mij is dat te zwaar. Ik zie ook geen kans om ze eigenhandig naar de Avri te brengen," zegt ze vol lof over de eendagsactie van de gemeente en hoopt dat die een vervolg krijgt.

1908 tegels

Het tegeltaxi-project is gekoppeld aan het Nederlands Kampioenschap Tegelwippen, waaraan dit jaar bijna honderd gemeenten meedoen. De deelname van Buren verloopt – wellicht dankzij de actie – voorspoedig. In de categorie 'kleine gemeenten' staan ze met 1908 gewipte tegels op een eervolle vijfde plaats.

De wedstrijd is voor het eerst in 2020 gehouden en wordt onder meer gesteund door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Tot en met 31 oktober kunnen gemeenten en particulieren meedoen. De spelregels staan op nk-tegelwippen.nl. Wie tegels verwijdert kan op die site het aantal melden en moet als bewijs een foto uploaden. De gemeente met de meeste gewipte tegels wint de Gouden Tegel. 2021 bleek een vruchtbaar 'wipjaar'. Er werden landelijk 1.536.919 stuks gemeld. Momenteel staat de teller op 175.368.

Zo'n wedstrijd is leuk, maar het gaat natuurlijk niet alleen om rivaliteit. Het dient ook een hoger, gemeenschappelijk doel. Als tegels worden vervangen door gras, bloemperken, bomen en geveltuinen, wordt ons land klimaatbestendiger, herr leefbaar voor insecten en andere kleine dieren.

Nazat de tegeltaxi houdt Buren ook een plantenactie. Inwoners die gewipte tegels aanmelden op de eerder genoemde site, krijgen een bevestigingsmail. Op vertoon van die mail en een identiteitsbewijs krijgen ze een vaste plant ter waarde van 5 euro om het gat op te vullen. De planten kunnen worden opgehaald bij drie tuincentra in de regio: Nimmer Dor in Eck en Wiel, Van Ingen in Lienden en De Graaf in Beusichem.

Tonie en Denzel halen de tuintegels op bij Ria Bloemberg in Maurik. Haar tuin is nu 80 procent groen. FOTO'S LIAM KOOTSTRA

Ik zie geen kans om de tegels eigenhandig naar de Avri te brengen
– Heleen van Wijk

Afbeelding 2. Krantenartikel over het NK tegelwippen in gemeente Buren

Groene Stad Challenge

In 2022 heeft de gemeente Buren zich aangesloten bij de Groene Stad Challenge. Met behulp van satellietbeelden en luchtfoto's worden gemeenten qua hoeveelheid en kwaliteit groen met elkaar te vergeleken. Ook krijg je als gemeente voor drie jaar lang inzicht in de locaties die nog groener zouden kunnen worden. Deze achtergrondinformatie delen wij met collega's om te bepalen waar er meer kans is voor groen in de verdere ontwikkeling naar klimaatbestendigheid, bijvoorbeeld voor een pilotproject groene daken of voor een project groene kernen. Ook zullen wij onderzoeken hoe wij deze informatie het best kunnen delen naar inwoners toe en hoe wij hiermee kunnen communiceren in nieuwe projecten. Tijdens de eerste meting heeft het dorp Zoelen in gemeente Buren trouwens de derde prijs gewonnen voor groenste dorp van Nederland!

Afbeelding 3. De award voor Groenste Dorp Zoelen plek 3, te bewonderen in het gemeentehuis

Nieuwsbrief duurzaamheid

In de tweemaandelijkse digitale nieuwsbrief duurzaamheid delen we informatie over klimaatadaptatie. Zo blijven inwoners op de hoogte van de projecten die bezig zijn in de gemeente. Maar kunnen we hen ook wijzen op nieuwe subsidiemogelijkheden en webinars en informatie delen vanuit Steenbreek. Onderwerpen die afgelopen nieuwsbrieven de revue passeerden zijn 'Klimaatambassadeur worden bij Klimaat Actief Rivierenland', 'Droogtebestendige planten', 'Doe mee aan het NK tegelwippen' en aankondiging van de 'Lokale adaptatie strategie'. De nieuwbrief wordt momenteel gelezen door 200 lezers. Wij streven ernaar om het aantal te verhogen naar 800 lezers door middel van promotie. Aanmelden voor de nieuwsbrief kan op www.buren.nl/nieuwsbriefduurzaamburen. Hier kunnen ook al uitgebrachte nieuwsbrieven worden teruggelezen. Voor de nieuwsbrief verwachten wij geen kosten voor klimaatadaptatie.

Website klimaatadaptatie

Op de website https://www.buren.nl/duurzaamheid/klimaatadaptatie-2/ van de gemeente Buren maken wij inzichtelijk wat ons regionaal samenwerkingsverband doet en wat de gemeente doet aan klimaatadaptatie. Ook verwijzen wij naar specifieke pagina's opgezet voor projecten rondom klimaatadaptatie, zoals het NK tegelwippen, hoosbuien en het hitteplan. Verder benoemen wij nog bestaande subsidies en handige websites. Voor de website verwachten wij geen kosten voor klimaatadaptatie.

Bewust over wateroverlast

Als onderdeel van Klimaatbewust Buren zullen wij inwoners en ondernemers informeren over wat de gemeente gaat doen tegen wateroverlast. Om inwoners over de voortgang te informeren zetten we een aparte website op en delen wij de voortgang op sociale media. Voor de uitvoering van het Maatregelplan vergroten neerslagbestendigheid willen wij ook benadrukken dat het uitbreiden van waterbergingslocaties belangrijk is, zodat wateroverlast bij woningen minder wordt, doordat het water ergens anders kan worden opgevangen. Een specifieke doelgroep om dit naar te communiceren zijn grondeigenaren die mogelijk hun grond zouden willen verkopen. Daarnaast zijn er ook veel tuinen versteend in de gemeente Buren, in enkele dorpen wat meer dan in andere (zie LAS, 2022). Om inwoners handelingsperspectief te bieden onderzoeken wij of een kenniscafé wateroverlast kan worden georganiseerd. Daarnaast is het ook belangrijk om het riool zo min mogelijk te laten overstromen. Wanneer inwoners hun regenpijp afkoppelen én de gemeente zorgt voor een goede afwatering in de openbare ruimte, zal het regenwater de grond in stromen. Meerdere inwoners geven aan te willen afkoppelen, maar het is niet altijd duidelijk hoe dit moet.

Daarom willen wij een afkoppelcoach inzetten. De coach kan gratis advies bieden aan inwoners bij het afkoppelen van hun regenwater in hun specifieke situatie en kleine voorzieningen aanbrengen die al een groot verschil kunnen maken. Hiervoor is jaarlijks € 10.000 gereserveerd.

Uitvoering hitteplan

In 2022 is het lokale hitteplan van de gemeente Buren vastgesteld door het college van B&W. Dit is een uitwerking van het regionale speerpunt van de RAS over hitteplannen. Het voornaamste doel van het hitteplan is om inwoners te informeren over hitte. Omdat met name zelfstandig wonende ouderen een kwetsbare doelgroep zijn en zij soms niet actief zijn op sociale media, heeft de gemeente Buren flyers laten drukken en een handleiding geschreven voor medewerkers en maatschappelijke instellingen die op huisbezoek gaan bij deze ouderen. Het is mogelijk dat bij de jaarlijkse evaluatie nog behoefte is aan nieuwe communicatiemateriaal of advertenties in het gemeentenieuws. Hiervoor is jaarlijks € 100 gereserveerd.

Communicatiewerkgroep RAS

Vanuit de gemeente Buren zijn wij aangesloten bij de regionale werkgroep communicatie van de Regionale Adaptatie Strategie. De werkgroep heeft de pagina Klimaatactief Rivierenland opgezet om inwoners in de regio te informeren over projecten. Daarnaast heeft de werkgroep communicatiebureau de Lynx ingeschakeld om de regionale communicatiestrategie verder uit te werken in opdracht en acties uit te voeren. Zoals het uitlichten van klimaatambassadeurs, het maken en verspreiden van een pop-up tuin en het organiseren van klimaatcafés. De kosten voor de werkgroep communicatie worden gedekt vanuit de jaarlijkse bijdrage van gemeente Buren aan de RAS vanuit het structurele budget klimaatadaptatie.

Participatie

Verdere inwonersparticipatie nemen wij mee in het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2, waarbij bijvoorbeeld een pilot voor groene daken, geveltuintjes of een buurtinitiatief voor een boomspiegel kan worden georganiseerd. Om de participatie vorm te geven organiseren wij een forumbijeenkomst. Voor deze bijeenkomst worden de kernregisseurs, betrokken collega's, kernorganisaties en andere betrokken groepen uitgenodigd. Hiervoor wordt een startbijeenkomst en circa twee verdere bijeenkomsten georganiseerd, waarbij wij samen een plan maken voor de komende jaren. De uitkomsten hiervan nemen wij op in het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie deel 2. Jaarlijks wordt hier € 7.000 voor gereserveerd. In 2023 wordt dit deels ingezet om de forumbijeenkomsten te organiseren. De jaren daarna wordt het budget gebruikt voor de inwonersinitiatieven.

Jongerenparticipatie

De gemeenteraadsleden van Buren hebben aangegeven jongeren te zien als belangrijke doelgroep in het klimaatbestendig maken van onze gemeenten. In de Klimaatvisie van de gemeente Buren is ook vastgesteld dat de gemeente jongeren en basisscholen wil vragen om mee te denken, ideeën aan te brengen en actief mee te doen. Het team duurzaamheid werkt aan een overkoepelend plan om jongeren meer en beter te betrekken bij duurzaamheid in de gemeente. Jongeren zijn een speciale doelgroep, omdat zij vaak (nog) geen woningeigenaar zijn en daardoor ook niet op dezelfde manier betrokken kunnen worden bij de energie- en warmtetransitie als andere inwoners. Ook kunnen jongeren worden onderverdeeld in verschillende leeftijdsgroepen met andere behoeftes en interesses. Aan het uitvoeringsplan deel 2 koppelen wij het plan voor Jongerenparticipatie Duurzaamheid. Voor klimaatadaptatie onderzoeken we de mogelijkheden voor workshops groene schoolpleinen voor basisschoolkinderen en klimaatadaptatie lespakketten. Ook onderzoekt team duurzaamheid hoe de oudere doelgroepen beter bereikt kunnen worden en neemt dit mee in het plan. Hiervoor is jaarlijks € 5.000 gereserveerd.

Communicatie rondom project koelteplekken

Vanuit het programma JOGG 'Samen maken wij gezond gewoon' zijn wij integraal bezig met het realiseren van koelteplekken. Dit zijn plekken waar een watertappunt samen met een boom en bankje te vinden is. Het doel van het project is om bezoekers bewust te maken van hittestress en het belang van voldoende water drinken en gebruik maken van schaduwplekken in warme perioden. Bij hoge temperaturen bieden deze plekken verkoeling voor recreanten, sportende kinderen en inwoners. Het mogelijke effect is dat de vraag naar koelteplekken in de gemeente zal stijgen, waardoor uiteindelijk in iedere kern een koelteplek kan worden gecreëerd. Vanuit de provincie Gelderland wordt 50% cofinanciering geboden bij hitte projecten. Ons project zit momenteel in aanvraag. Het budget dat wij dan bijleggen om dit project te realiseren, komt deels vanuit klimaatadaptatie, maar ook uit andere domeinen zoals gezondheid en groen en indien mogelijk van ondernemers. Wij zullen inwoners, maar ook sportclubs en wandelclubs informeren wanneer deze koelteplekken gerealiseerd gaan worden, aangezien enkelen van hen hier ook naar hebben gevraagd. Vanuit JOGG zal de verdere communicatie rondom dit project worden geïnitieerd.

Communicatie rondom projecten en maatregelen Buren

In de komende jaren zullen wij nog meer projecten uitvoeren waarin klimaatadaptatie een rol speelt. Wij willen inwoners informeren over welke acties worden genomen om beter bestand te zijn tegen hitte, wateroverlast en droogte.

Overig en onvoorzien

Dit kan gaan over het aansluiten bij projecten die onze collega's uitvoeren, zoals mee gaan op de omgevingsbus of deelnemen aan de biodiversiteitsavond. Hierdoor is ook budget nodig met betrekking tot facilitaire zaken. Ook kan er worden bijgedragen aan kleinere acties, zoals de bloeipotloden als promotiemateriaal. Hiervoor is € 3.500 beschikbaar.

3. Planning en kosten

De acties in Klimaatbewust Buren worden bekostigd vanuit het structurele budget duurzaamheid. In het huidige budget is € 25.000 per jaar gealloceerd voor communicatie en participatie voor klimaatadaptatie. Daarnaast zetten wij jaarlijks € 5.000 over uit de pot onvoorzien van klimaatadaptatie (in totaal €10.000) naar Klimaatbewust Buren, zodat wij wat meer ruimte hebben om de onderdelen afkoppelcoach en jongerenparticipatie uit te werken. De € 5.000 voor participatie wordt onttrokken uit de huidige reserve duurzaamheid.

Planning	2023	2024	2025	2026	2027
Uitvoering hitteplan	€100	€ 100	€100	€100	€100
Lidmaatschap Steenbreek	€2.500	€2.500	€2.500	€2.500	€2.500
Steenbreek acties/ campagnes/acties	€7.500	€7.500	€7.500	€7.500	€7.500
klimaatbewust over wateroverlast: wateroverlast café of afkoppelcoach	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Participatie	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Jongerenparticipatie	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Campagne- en promotiemateriaal	€1.400	€1.400	€1.400	€1.400	€1.400
Overig en onvoorzien	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
Totaal	**€ 30.000**	**€ 30.000**	**€ 30.000**	**€ 30.000**	**€ 30.000**

4. Evaluatie

Wij doen een jaarlijkse evaluatie aan het einde van het jaar. Bij deze evaluatie zijn de medewerkers van communicatie, duurzaamheid en kernregisseurs betrokken. Hierbij wordt vastgelegd welke acties en communicatiemiddelen wel of niet aanslaan. Ook worden er van de acties en campagnes in draaiboeken vastgelegd, zodat acties makkelijker herhaald kunnen worden en terug te lezen zijn. De evaluatie wordt ook gedeeld met de Raadswerkgroep Klimaat.

LOKALE ADAPTATIESTRATEGIE

Gemeente Buren 2022

GEMEENTE BUREN
DOMEIN RUIMTE

INHOUD

WOORD VOORAF 3

SAMENVATTING 4

1 INLEIDING 6

2 BESTUURLIJKE ACHTERGROND 7

2.1 DPRA DELTAPROGRAMMA 7

2.2 REGIONALE ADAPTATIE STRATEGIE (RAS) 7

3 UITGANGSPUNTEN 9

4 GEVOLGEN IN BUREN 14

4.1 DROOGTE 15

4.2 HITTE 16

4.3 WATEROVERLAST 17

5 MISSIE EN DOELSTELLINGEN 18

5.1 ALGEMEEN 18

5.2 GEZONDHEID 19

5.3 OPENBARE RUIMTE 20

5.4 WONEN 21

5.5 ECONOMIE 23

5.6 AGRARISCH 24

5.7 NATUUR 25

5.8 RECREATIE 26

5.9 OVERIG 27

6 STRATEGIELIJNEN 28

6.1 INFORMEREN, STIMULEREN EN FACILITEREN 28

6.2 PROJECTEN EN INTEGRAAL WERKEN 28

6.3 TOEKOMSTGERICHT ZIJN 28

6.4 PRIORITEREN 28

7 PLAN VAN AANPAK UITVOERINGSPLANNEN 29

7.1 ACTIES EN ACTIVITEITEN 29

7.2 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE 30

7.3 KOSTEN EN DEKKING 32

7.4 EVALUATIE 33

Kijk voor de begrippenlijst duurzaamheid op www.buren.nl/duurzaamheid

WOORD VOORAF

We krijgen allemaal meer met klimaatverandering te maken. Zo kunnen we extremere weersomstandigheden verwachten, zoals hete temperaturen en krachtige piekbuien. Helaas hebben we dit in Buren de afgelopen jaren ook al ervaren. Denk aan de wateroverlast in Lienden dit jaar of de drogere zomers van de jaren ervoor. In de testen die wij regionaal en lokaal hebben uitgevoerd zien we dat dit vaker zal voorkomen.

Hierdoor ligt er een opgave voor ons om ons zo goed mogelijk aan te passen aan dit veranderende klimaat. In de lokale adaptatie strategie (LAS) wordt aandacht gegeven aan het aanpassen aan wateroverlast, droogte en hitte. Klimaatadaptatie geeft daarnaast ook een kans om de leefomgeving en het woonplezier in onze dorpen te verbeteren. Zo zorgt het planten van bomen niet alleen voor verkoeling van de omgeving en een betere waterdoorlaatbaarheid van de bodem, maar is er ook meer biodiversiteit en een gezondere lucht.

Met deze LAS geven wij aan hoe wij als gemeente aansluiten op de regionale visie in de regionale adaptatie strategie (RAS) en de daarbij behorende samenwerkingsagenda. Aangezien sommige onderwerpen spelen in de hele regio kunnen we de krachten bundelen. Daarnaast beschrijven wij ook op welke onderwerpen wij ons lokaal willen richten, zoals het aanpakken van wateroverlast in kernen die hier veel last van hebben en door prestatieafspraken op te stellen met woningbouwverenigingen. Integraal werken is hier een belangrijk onderdeel van. Aanpassen aan het klimaat kan door klimaatadaptatie een onderdeel te laten zijn van onder andere wonen, economie en natuur en door projecten te combineren.

Samen optrekken met inwoners en ondernemers is belangrijk. Tuinen en bedrijventerreinen met ruimte voor water en planten zijn noodzakelijk voor een klimaatbestendig Buren. Meerdere inwoners hebben al aangegeven hier zelf ook aan bij te willen dragen, bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater of het aanleggen van een groen dak. Ook hebben inwoners in december massaal gebruik gemaakt van een gezamenlijke actie om hoogstamfruitbomen op te halen om te planten op eigen terrein. Om deze LAS als lokale strategische visie concreet te maken volgt een uitvoeringsplan, waarin ook een communicatie- en participatieplan wordt opgenomen. Hierin worden de campagnes en acties beschreven die voor en samen met de inwoners in de komende jaren worden uitgevoerd. Samen op weg naar een klimaatbestendig en waterrobuust Buren!

Pieter Neven

Wethouder Duurzaamheid

SAMENVATTING

Het doel van de Lokale Adaptatie Strategie is om richting te geven aan het klimaatbestendig maken van de gemeente Buren. Door middel van deze strategie is aangegeven op welke manier de gemeente wil aansluiten op het regionale beleid en is beschreven op welke onderwerpen zij zich lokaal wil richten. De verdere en structurele dekking, mede gezien de financiële situatie en de beperkte middelen vanuit het rijk voor deze landelijke opgaven, vormt nog een uitdaging voor de komende jaren. Dat wetende, is het wel nodig om de nu noodzakelijke plannen voor te bereiden. Om deze LAS als lokale strategische visie concreet te maken volgt media 2022 een lokaal uitvoeringsplan op verschillende ambitieniveaus met bijbehorend benodigde capaciteit en budget. De LAS wordt daarnaast toegevoegd ter herbevestiging en eventueel aangepast naar aanleiding van nieuwe inzichten uit het uitvoeringsplan.

De LAS is opgesteld aan de hand van 4 strategische hoofdlijnen:

A. Informeren, stimuleren en faciliteren
   Buren voorbereiden op het veranderende klimaat kan de gemeente niet alleen. De gemeente is weliswaar verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte, maar een groot deel van de ruimte is in eigendom van bewoners en ondernemers, die hier zelf de regie over hebben. De gemeente heeft hierbij een informerende, stimulerende en faciliterende rol.

B. Projecten en integraal werken
   Klimaatadaptatieve maatregelen worden uitgevoerd op verschillende domeinen, zoals de openbare ruimte, wonen en natuur en projecten bieden kansen voor het koppelen van biodiversiteit en gezondheid. Er gebeurt al veel en het is belangrijk om overzicht te bewaren om integraal werken met de diverse betrokken partijen en stakeholders en binnen de gemeente mogelijk te maken. Binnen de gemeente is daarom een interne werkgroep klimaatadaptatie opgezet. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeente Buren op relevante beleidsterreinen, zoals wonen, economie en openbare ruimte.

C. Toekomstgericht zijn
   De gemeente moet zich voorbereiden op een klimaat dat in toenemende mate verandert. Uitgangspunten hierbij zijn de huidige inzichten en voorspellingen ten aanzien van het veranderende klimaat. Om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en gevolgen evalueert de gemeente de LAS driejaarlijks binnen de werkgroep klimaatadaptatie en stelt deze zonodig bij.

D. Prioriteren
   Vanwege beperkte middelen en capaciteit wordt geprioriteerd op het uitvoeren van maatregelen. De gemeente gebruikt de stresstesten, klimaatgesprekken en inbreng van inwoners en ondernemers om te bepalen welke thema's voorrang krijgen en welke maatregelen waar het eerst moeten worden uitgevoerd. Daarnaast worden enkele thema's ook regionaal opgepakt en is het vanwege capaciteit en uniformiteit goed om hierbij aan te sluiten.

Hiernaast komen per thema de volgende inhoudelijke doelstellingen naar voren in de LAS en richting de uitvoering. In de LAS wordt klimaatadaptatie gekoppeld aan de thema's wonen, natuur, agrarisch, openbare ruimte, recreatie, economie en gezondheid. Per thema wordt besproken hoe klimaatverandering effect heeft en hoe de gemeente zich hierin kan aanpassen. Hieronder staan de belangrijkste punten uit de thema's benoemd.

1. <u>Gezondheid</u>:
   Buren sluit zich aan bij de regionale gesprekken om tot een (lokaal) hitteplan te komen.
   Lokaal wordt voornamelijk ingezet op een informerende rol van gezondheid door het mee koppelen aan maatregelen die binnen andere domeinen worden uitgevoerd.
   De rol van gezondheid bij klimaatadaptatie zou in de toekomst groter kunnen worden door het veranderende klimaat en onvoorspelbare gevolgen.

2. Openbare ruimte:
   Voor het tegengaan van wateroverlast wordt een maatregelenplan voor alle kernen opgesteld. Hitte is een gevolg van klimaatverandering dat met name in de versteende dorpen wordt gevoeld. Bij het uitvoeren van de maatregelen tegen wateroverlast wordt daarom gestreefd naar het meekoppelen van groen.
   Bij acties en campagnes voor het vergroenen van tuinen wordt ook gekeken of het beheren van geveltuintjes in de openbare ruimte een oplossing kunnen zijn voor inwoners die geen tuin bezitten.

3. Wonen:
   Buren sluit regionaal aan bij het uitwerken van groennormen en ontwerpprincipes, samen met andere partners zoals ontwikkelaars.
   Lokaal wordt gekeken of er een loketfunctie kan worden geopend om meldingen van inwoners over scheurvorming te registreren.
   Daarnaast gaat de gemeente Buren vanaf het najaar van 2021 het gesprek aan met woningbouwcorporaties Thius en Kleurrijk Wonen met het doel om tot concrete klimaatadaptieve maatregelen te komen om jaarlijks op te nemen in de prestatieafspraken.

4. Economie:
   Buren stemt informatie naar ondernemers over klimaatadaptatie af met de regionale communicatie campagnes.
   De gemeente zal met het parkmanagement van Doejenburg II in gesprek gaan over de mogelijkheden voor toekomstbestendig (in dit geval klimaatbestendig) maken van het bedrijventerrein.
   Daarna worden klimaatbestendige maatregelen op andere bedrijventerreinen verkend.

5. Agrarisch:
   Buren neemt regionaal deel in de werkgroep landelijk, samen met het waterschap, de provincie en andere stakeholders, met het doel om een regionale netwerkstructuur op te zetten.
   Aangezien er regionaal al veel klimaatbestendige maatregelen worden getroffen ligt de prioriteit lokaal nu niet op het stimuleren van klimaatbestendige landbouw.
   De gemeente blijft wel aangehaakt in gesprekken over teeltondersteunende voorzieningen vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie.

6. Natuur:
   Aangezien regionaal met de natuurbeheerders wordt samengewerkt in de werkgroep landelijk (zie punt 5), zet de gemeente lokaal vooral in op het vergroten van natuur in de wijken, participatie van inwoners en meekoppelen van natuur bij andere domeinen.
   Met behulp van de Groene Stad Challenge analyse krijgt de gemeente meer inzicht in hoeveel groen aanwezig is en kan zij de maatregelen daarop aanpassen.
   Voor versteende en verdichte wijken kan worden ingezet op verticaal groen, terwijl bij grotere tuinen meer ruimte is voor onttegelen. Openbaar groen kan op meerdere manieren worden vergroot, bijvoorbeeld met verticaal groen, groene daken en het planten van bomen.

7. Recreatie:
   De prioriteiten liggen nu bij het informeren van bezoekers over waterkwaliteit (onder andere blauwalg),
   onderzoeken of er meer schaduwplekken op recreatieterreinen nodig zijn en
   of er maatregelen zijn die positieve invloed hebben op de beheerkosten.

8. Communicatie- en participatie:
   Om de communicatie naar en participatie van inwoners doelgericht te houden wordt er een communicatie- en participatieplan geschreven. Dit ook om de gemeentelijke inzet te kunnen plannen. Hierin worden de campagnes en acties beschreven die voor en samen met de inwoners in de komende jaren worden uitgevoerd.

1 Inleiding

De urgentie om ons aan te passen aan het klimaat en om klimaatverandering tegen te gaan wordt steeds meer gevoeld. Uit een regionale stresstest blijkt dat de regio Rivierenland gevoelig tot zeer gevoelig is voor droogte, wateroverlast, hitte en de kans op overstromingen (RAS, 2021). Dit zijn gevolgen die de inwoners van de gemeente Buren nu al ondervinden. Helaas valt dit soort extreem weer door klimaatverandering steeds vaker te verwachten (2021, IPCC)[1].

De gemeente kan op twee manieren aan de slag voor het klimaat, zoals beschreven in de Klimaatvisie Buren. De eerste manier is *klimaatmitigatie*, waarbij men de door de mens veroorzaakte uitstoot van broeikasgassen vermindert. De gemeente pakt dit aan door middel van de energietransitie, de warmtetransitie en circulaire economie. De tweede vorm is *klimaatadaptatie,* waarbij de gemeente onze samenleving en leefomgeving zo goed mogelijk aanpast aan droogte, wateroverlast, hitte en de kans op overstromingen. De lokale adaptatie strategie (LAS) focust zich volledig op klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is geen vervanging voor klimaatmitigatie, maar wel erg belangrijk om te zorgen dat schade en overlast door de klimaateffecten zo veel mogelijk beperkt is.

Maatregelen voor klimaatadaptatie, zoals ruimte voor waterberging en vergroenen, bieden daarnaast volop mogelijkheden voor een fijne leefomgeving in buurten en wijken, het vergroten van de biodiversiteit in het gebied, het versterken van de economie en voor een betrokken en actieve deelname van inwoners aan de samenleving.

De gemeente Buren hoeft niet vanaf nul te beginnen, want er gebeurt al veel op de verschillende terreinen. Zo worden er samen met scholieren bomen geplant op schoolpleinen, zijn er in meerdere kernen wadi's aangelegd die het regenwater opvangen en afvoeren en zijn de eerste lichte wegdekken aangelegd die als voordeel hebben dat zij minder warm worden in de zomer. Desondanks is er meer nodig om de gemeente zo goed mogelijk voor te bereiden op het klimaat.

Het doel van de Lokale Adaptatie Strategie is daarom om richting te geven aan het klimaatbestendig maken van de gemeente Buren. Door middel van de LAS kan de gemeente aangeven op welke manier zij wil aansluiten op het regionale beleid en beschrijft zij op welke onderwerpen zij zich lokaal wil richten.

De drie klimaateffecten wateroverlast, droogte en hitte worden hierbij aangepakt. Dat gebeurt aan de hand van 4 strategische hoofdlijnen: 1. Informeren, stimuleren en faciliteren, 2. Projecten en integraal werken, 3. Toekomstgericht zijn en 4. Prioriteren. Om integraal werken te waarborgen is de LAS opgesteld met behulp van de werkgroep klimaatadaptatie. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeente Buren op relevante beleidsterreinen, zoals wonen, economie en openbare ruimte. Na het vaststellen van de LAS zal er een uitvoeringsplan worden opgesteld op verschillende ambitieniveaus met bijbehorend benodigde capaciteit en budget. De LAS wordt daarnaast toegevoegd ter herbevestiging en eventueel aangepast naar aanleiding van nieuwe inzichten uit het uitvoeringsplan.

Figuur 1 Een licht wegdek, zoals hier in de Eck en Wiel, zorgt voor een koelere leefomgeving (Luchtfoto Google Earth)

[1] IPCC, 2021. Climate Change 2021: The Physical Science Basis. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/

2 BESTUURLIJKE ACHTERGROND

2.1 DPRA DELTAPROGRAMMA

De lokale (klimaat)adaptatiestrategie en het uitvoeringsplan worden door iedere gemeente in Nederland opgesteld om klimaatadaptatie vorm te geven. Dit komt voort uit afspraken uit het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie, waarin gemeenten via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben toegezegd de ambities van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) uit te voeren. Het DPRA is een gezamenlijk plan van de gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten voor 2050. Binnen het DPRA is klimaatadaptatie onderverdeeld in vier klimaateffecten: droogte, hitte, wateroverlast en het overstromingsrisico. Het vierde bekende klimaateffect, het verminderen van het overstromingsrisico, valt binnen het Deltaprogramma waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Dit is opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de Veiligheidsregio Rivierenland en de maatregelen hiervoor worden met name door het waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat uitgevoerd.

Figuur 2 De vier DPRA klimaateffecten

De strategielijn van het DPRA is uitgewerkt in zeven ambities. Deze ambities zijn ook van belang bij de uitwerking van de LAS in Buren. Zo zijn er stresstesten uitgevoerd om kwetsbaarheden in beeld te brengen en risicodialogen gevoerd. In de strategie worden koppelkansen benut en ruimtelijke adaptatie in beheer en onderhoud gereguleerd en geborgd. Ook is er ingezet op het stimuleren en faciliteren van klimaatbestendige maatregelen. Om te handelen bij calamiteiten stelt de gemeente onder andere een lokaal hitteplan op. Verder geeft de LAS richting aan het opstellen van een uitvoeringsagenda.

2.2 REGIONALE ADAPTATIE STRATEGIE (RAS)

De DPRA is vervolgens in de regio Rivierenland uitgewerkt in de Regionale Adaptatie Strategie (RAS). De RAS heeft als doel om richting te geven aan de opgave om vanaf 2020 klimaatadaptief te handelen en in 2050 klimaatadaptief te zijn ingericht. Meerdere gemeenten waaronder Buren, de provincie Gelderland, het waterschap Rivierenland en andere stakeholders hebben de RAS samen tot stand gebracht. De doelstellingen en speerpunten van de RAS zullen ook als basis worden genomen om tot de LAS Buren te komen, aangezien de regionale problematiek ook lokaal speelt.

Figuur 3 De Regionale Adaptatie Strategie is een samenwerkingsverband tussen meerdere partners in het Rivierengebied

Om de uitgangspunten en doelstellingen in de regionale adaptatie strategie (RAS) op te pakken is een samenwerkingsagenda opgesteld met concrete opgaven en speerpunten voor de jaren 2021-2023. Verschillende stakeholders, waaronder de gemeenten, het waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland hebben hier aan meegewerkt. Binnen regionale werkgroepen worden de speerpunten verder opgepakt door gemeenteambtenaren. Enkele speerpunten zullen voornamelijk regionaal worden getrokken, maar het kan zo zijn dat Buren het speerpunt ook lokaal uitwerkt of wordt gevraagd om een- of meermalig haar visie te delen. Ook neemt Buren deel in meerdere regionale werkgroepen.

	Speerpunten samenwerkingsagenda RAS
1	We hebben klimaatadaptatie als een integraal onderdeel opgenomen in onze omgevingsvisies en omgevingsplannen.
2	We beschikken over hitteplannen en -protocollen die we actief uitdragen naar inwoners, zorginstellingen, bedrijven, organisatoren evenementen.
3	We willen klimaatadaptief handelen stimuleren bij inwoners en bedrijven in de regio (participatie).
4	We hebben groennormen en ontwerpprincipes geformuleerd voor het klimaatadaptief ontwikkelen van bebouwd en onbebouwd gebied.
5	We nemen klimaatadaptatie-doelen standaard mee in de prestatieafspraken met de woningcorporaties en contracten met ontwikkelaars.
6	We stellen perspectieven en actiepunten op voor de klimaatbestendige inrichting van de land- en tuinbouw voor de langere termijn.
7	We stellen perspectieven op voor de klimaatbestendige inrichting van de natuur voor de langere termijn.
8	We hebben de klimaatkwetsbaarheden van de vitale en kwetsbare functies in onze regio in beeld en geanalyseerd.
9	We hebben stakeholders actief betrokken in onze ambitie en strategie om alle relevante, vitale, kwetsbare functies voldoende te beschermen.

De LAS gaat in op deze speerpunten en in hoeverre Buren deze lokaal uitwerkt. Natuurlijk is dit ook afhankelijk van de andere uitgangspunten, gevolgen en resultaten die in hoofdstuk 3 worden genoemd.

3 UITGANGSPUNTEN

Om de Lokale Adaptatie Strategie op te stellen is gebruik gemaakt van verschillende bronnen, personen en beleidskaders. Lokaal zijn er veel nieuwe ontwikkelingen die koppelkansen bieden, maar ook ruimte vragen in de ondergrond.

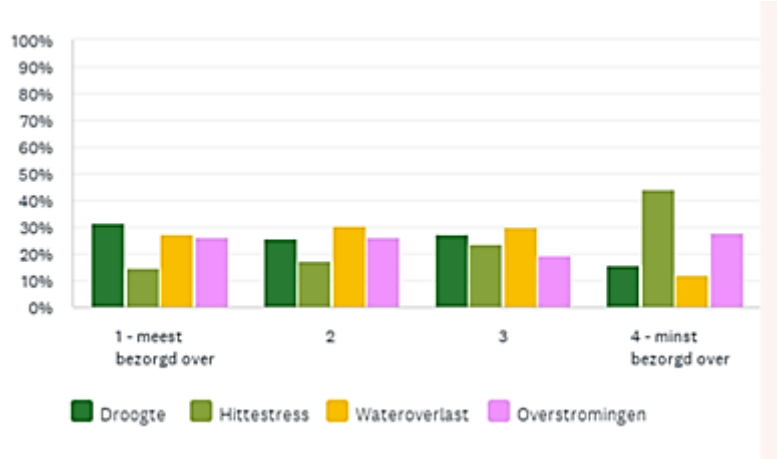
Hieronder staan de uitgangspunten voor de LAS benoemd. Dit zijn beleidsstukken van de gemeente, maar ook regionale en nationale stukken. Enkele uitgangspunten, zoals de stresstesten, de Klimaatvisie Buren en de Regionale Adaptatie Strategie, zijn essentieel voor het opstellen van de LAS. De belangrijkste resultaten en gevolgen hiervan worden in hoofdstuk 4 toegelicht. Met behulp van deze resultaten worden de algemene missie en doelstellingen geformuleerd, maar ook per thema.

Stresstesten

Om inzicht te krijgen in de huidige gevolgen van klimaatverandering in Buren en de mogelijke gevolgen in de toekomst is gebruik gemaakt van meerdere bronnen, waaronder klimaattesten. Op landelijk niveau is de klimaateffectatlas opgesteld, waarbij je per gemeente een algemeen beeld kunt schetsen voor meerdere klimaateffecten, zoals bodemdaling, het overstromingsrisico en hittestress. Aanvullend is vanuit de RAS een regionale test uitgevoerd om meer inzicht te krijgen. Hierbij is op gemeenteniveau in te zoomen, waarbij de resultaten van verharding, droogte- en natschade en de opwarming van oppervlaktewateren worden getoond. Hiernaast heeft Buren zelf nog een lokale test de kans op wateroverlast in woningen en huizen bij hoosbuien uitgevoerd. Deze resultaten zijn op woningniveau te bekijken. Daarnaast kan groen een positief effect hebben op de gevoelshitte, wateroverlast en droogte. Om meer inzicht te krijgen in haar groen participeert Buren in de Groene Stad Challenge. De Groene Stad Challenge geeft op basis van data-analyses, satellietbeelden, luchtfoto's en Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) drie jaar lang diepgaand inzicht in de mate van vergroening per wijk of buurt binnen de gemeente. Zo is duidelijk waar al 'voldoende' groen aanwezig is en waar de vergroeningspotenties zijn. De Groene Stad Challenge start in 2022 en vanaf dan kunnen deze resultaten ook worden gebruikt.

Inwonersinbreng

In hoofdstuk 4 worden ook de resultaten van de inwonersvragenlijst en andere signalen van inwoners en organisaties in de gemeente meegenomen. De vragenlijst klimaatadaptatie is ingevuld door 155 inwoners, ondernemers en medewerkers van lokale organisaties (zie bijlage 4). Hierbij zijn de inwoners de grootste groep. Er is een goede man-vrouw verdeling en de leeftijd van de respondenten ligt hoog, waarbij de groep onder de 28 jaar maar uit 4 procent bestaat. Een groot aantal respondenten woont in Lingemeer, bijna de helft van alle deelnemers. Hier is rekening mee gehouden in hoofdstuk 4 door met name de open antwoorden te analyseren. Van de respondenten vindt 70 procent het belangrijk dat er in Buren meer aandacht komt voor klimaatadaptatie en ook maken zij zich een beetje tot veel zorgen over klimaatverandering.

Figuur 4 Resultaat van de vragenlijst. Inwoners zijn het meest bezorgd over droogte en wateroverlast en minder over hitte.

De inwoners geven aan dat zij hitte en droogte het afgelopen jaar het meest hebben ervaren en dat wateroverlast en overstromingen meestal zelden of nooit voorkwam. Toch zijn er de minste zorgen over hitte en worden droogte en wateroverlast als problematischer ervaren. Door de open vragen geven de inwoners aan waar zij specifiek overlast hebben ervaren. De resultaten hiervan worden meegenomen in hoofdstuk 4 over gevolgen van klimaatverandering in Buren. Doordat veel respondenten uit Lingemeer komen, zijn de open vragen gerangschikt per kern.

De antwoorden op de gesloten vragen zijn meegenomen in de ontwikkeling van de LAS. Zo wordt gezondheid gezien als het belangrijkste thema met betrekking tot klimaatadaptatie, met daarna veiligheid en kwetsbare functies en op de derde plek waterhuishouding. Met deze reden is gezondheid opgenomen als apart thema in de LAS met eigen doelstellingen. Daarnaast noemen de inwoners het thema veiligheid en kwetsbare functies, en de rol van de gemeente en regio hierin. Ook is waterhuishouding sterk meegenomen in de thema's openbare ruimte en agrarisch.

Daarnaast zijn er nog vragen gesteld over de oplossingen die inwoners zelf hebben en waar de inwoners behoefte aan hebben. Deze antwoorden dienen ook als uitgangspunt van de LAS en worden verder meegenomen in het uitvoeringsplan.

Overige inbreng inwoners

Naast de vragenlijst voor inwoners en ondernemers zijn er ook meerdere klimaatbestendige ideeën en signalen binnengekomen via de mail, de omgevingsbus en tijdens het gesprek met de jongerenraad (zie bijlage 5). Tussen de ambtelijke groep duurzaamheid en de Jongerenraad Buren is in het najaar 2021 een gesprek gevoerd over verschillende duurzaamheidsonderwerpen, de betrokkenheid van de jongerenraad en de rol van de gemeente. Op het onderdeel klimaatadaptatie zijn meerdere ideeën genoemd door de jongeren waar de gemeente mee aan de slag kan. De jongerenraad zou met name in de vorm van communicatie willen bijdragen. De ideeën die de jongeren hebben bedacht worden bekeken en waar mogelijk meegenomen in het uitvoeringsplan van de LAS. Voorbeelden zijn meedoen aan het NK tegelwippen en biodiversiteit en gezondheid koppelen aan klimaatadaptatie.

Medewerkers van de gemeente zijn in oktober 2021 ook aangesloten bij de participatierondes van de omgevingsbus. De omgevingsbus ging langs verschillende kernen om het gesprek met inwoners aan te gaan. De inwoners werden ook gewezen op de vragenlijst klimaatadaptatie en konden suggesties in de duurzame ideeënbox doen. De ideeën die ook betrekking hebben op klimaatadaptatie zijn bekeken voor de LAS en worden waar mogelijk meegenomen in het uitvoeringsplan. Met name burgerparticipatie werd vaak genoemd als behoefte van onze inwoners, maar ook 'maak het betaalbaar' en 'richt je meer op jongeren' kwamen vaker terug.

Verder zijn via de mail inwonersverzoeken binnengekomen over de beschikbaarheid van een openbaar watertappunt en het aanleggen van een groen dak of aanschaffen van een regenton en hier subsidie voor krijgen.

Raadsinbreng

Tien raads- en burgerleden van de gemeente Buren hebben ook een vragenlijst ingevuld, waarvan de resultaten als één van de uitgangspunten worden genomen voor de ontwikkeling van de LAS (zie bijlage 6). Van de respondenten vindt 78% het belangrijk dat er meer aandacht voor klimaatadaptatie komt in Buren. Daarnaast maakt bijna 90% zich een beetje tot veel zorgen over het klimaat. De Burense gemeenteraad sluit zich verder aan bij de inwoners en rangschikt gezondheid, veiligheid en kwetsbare functies en waterhuishouding in de top drie van belangrijkste thema's. Hoewel de raadsleden daarnaast woningen, gebouwen en kernen hoger rangschrikken dan de inwoners, waar de inwoners weer natuur kiezen. De resultaten zullen ook worden gebruikt als input voor het uitvoeringsplan, maar daarnaast zal verdere inbreng van de gemeenteraad worden gevraagd.

Beleidskaders en ontwikkelingen

Hieronder staat het beleid en ontwikkelingen genoemd die ook van belang zijn voor de LAS. Om integraliteit te bewaken is zo veel mogelijk aangesloten bij al opgestelde beleidskaders.

	Data	Relevante inhoud
Nationale beleidskaders en ontwikkelingen		
DPRA Deltaprogramma		Zie hoofdstuk 2, bestuurlijke achtergrond
Regionale beleidskaders en ontwikkelingen		
Regionale Adaptatie Strategie en Samenwerkingsagenda	Vastgesteld in 2021.	Speerpunten staan hierboven benoemd. Regionale Adaptatie Strategie: Bijlage 7 Samenwerkingsagenda: Bijlage 8
Actieplan Klimaatadaptatie van Provincie Gelderland	2021-2023	De vijf thema's zijn hittestress, klimaatbestendig (ver)bouwen, groene steden en dorpen, natuurlijk bodem en watersysteem als basis en klimaatbestendige provinciale wegen.
Fruitpact Rivierenland plan klimaatadaptatie en water	Wordt mogelijk opgesteld in 2021/2022	Plan van aanpak om watergerelateerde problematiek in relatie tot klimaatadaptatie in de fruitsector aan te pakken.
Lokale beleidskaders en ontwikkelingen		
Beleidsnota Klimaatvisie Buren	Vastgesteld in 2020.	Vier ambities voor klimaatadaptatie in de gemeente Buren. 1. Veilig voor het water 2. Minimale hinder van te veel of te weinig neerslag 3. De inwoners zijn zich bewust van de effecten van klimaatverandering en weten wat zij kunnen doen 4. Klimaatadaptatie draagt bij aan een comfortabele, leefbare en aantrekkelijke gemeente.
Omgevingsvisie	Wordt opgesteld in 2022.	In de omgevingsvisie is aandacht gevraagd voor de LAS en het bijbehorende uitvoeringsplan in verdere ontwikkelingen. Meer ruimte voor waterberging en het tegengaan van hittestress worden specifiek genoemd.
Nota Kerngericht Werken En bijlage Handreiking overheidsparticipatie	Vastgesteld voor de jaren 2020-2023.	In de Nota worden drie uitgangspunten genoemd. Deze punten zullen ook als uitgangspunt dienen in het uitvoeringsplan van de LAS. 1. Inwoners en de gemeente werken samen als partners. 2. Inwonersinitiatieven krijgen ruimte 3. We leveren maatwerk naar de kernen. In de handreiking overheidsparticipatie

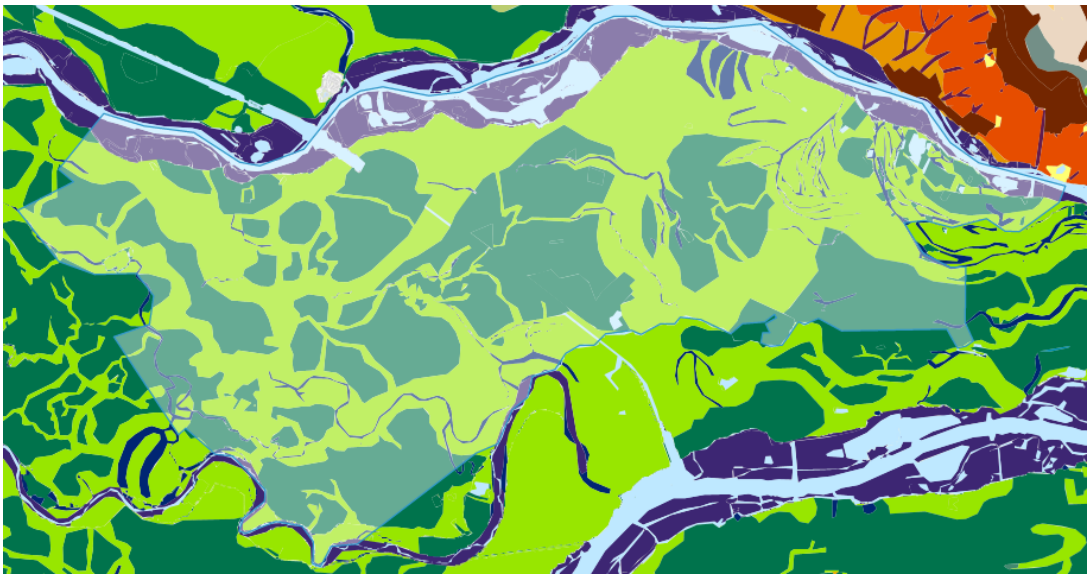
		worden vijf stappen genoemd: 1. Ken de context 2. Bepaald je houding 3. Bepaal je rol 4. Zorg voor duidelijkheid 5. Evalueer en leer
Beheerplan riolering	-	Bij vervanging of in geval van nieuwe ontwikkelingen houdt de gemeente de volgende voorkeursvolgorde aan: • Duurzaam gescheiden stelsel o Hemelwater wordt na de nodige filtering, bij voorkeur door een wadi, rechtstreeks op het oppervlaktewater geloosd. • Verbeterd gescheiden stelsel o Hemelwater wordt in een apart leidingstelsel opgevangen en beperkt afgevoerd naar de waterzuivering. • Gemengd stelsel o Zowel het afvalwater als het regenwater worden door middel van één stelsel afgevoerd naar de waterzuivering. Bovengrondse inzameling en afvoer hebben duidelijk de voorkeur boven ondergronds. Hemelwater is een leidend ordenend principe, dat randvoorwaarden oplegt aan de inrichting van nieuwe ontwikkelingen.
Nota Economie	Vastgesteld in 2021.	De gemeente zet zich in voor een goed en sterk ondernemersklimaat. De ambitie vanuit de Nota Economie is om de gemeente Buren aantrekkelijker te maken voor ondernemers door duidelijke ruimtelijke richtlijnen en kaders, ook op het gebied van duurzaamheid en bereikbaarheid. Per sector en locatie(type) wordt gekeken naar maatwerk oplossingen binnen deze kaders. Ook wordt genoemd afstemming te zoeken met en input te willen leveren in het duurzaamheidsbeleid. Hiernaast ook het verkennen van de mogelijkheden provincie/rijk voor verduurzaming van bedrijventerreinen. Deze uitgangspunten zullen worden meegenomen in de LAS, bij het onderdeel Bedrijven.
Visie Recreatie en Toerisme	Wordt opgesteld in 2022.	De uitgangspunten zullen zijn: Focus op 1. Verblijfsrecreatie 2 Dag attracties 3. Routes 4.Activiteiten en evenementen en 5.Promotie en samenwerking. Ook worden drie ruimtelijke gebieden aangewezen waar de aandacht op is gelegd, te weten 1. Het eiland van Maurik 2.De stad Buren en 3. Het buitengebied en recreatieplassen. Deze uitgangspunten zullen worden meegenomen in de LAS bij het

		onderdeel Recreatie.
Woningprogramma	Opgesteld voor 2020-2030, dynamisch document.	In het woningprogramma staan benoemd dat duurzaamheid en klimaatadaptatie in verschillende woonvormen een uitgangspunt zijn:, Steeds meer ontwikkelende en bouwende partijen zetten daarop in. Zeker bij de partijen die zich richten op modulair bouwen is daarvan sprake. Dat past bij het streven om de woningvoorraad in de gemeente te duurzamen. Bij nieuwbouw zien we dat de wetgeving ook al zorgt voor een grote slag. Ook woningsplitsing kan er voor zorgen dat er in oude, minder duurzame panden mogelijkheden ontstaan om ook de woning duurzamer te maken. Behalve op het niveau van de woning biedt ook de woonomgeving kansen voor verduurzaming en klimaatadaptatie. Dit houdt in dat er bij de inrichting van nieuwe plannen zoveel mogelijk rekening gehouden moet worden met het voorkomen van wateroverlast en hittestress.
Landschapsontwikkelingsplan	Opgesteld in 2012.	In de LOP (inclusief werkboeken) worden vier landschapsensembles binnen de gemeente Buren beschreven, typerend voor het rivierenlandschap, die ieder hun eigen karakteristiek en ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Het Betuws agrarisch cultuurlandschap komt sterk naar voren als gewenst landschap. De uitgangspunten genoemd in de LOP worden meegenomen in het verdere traject.
Nota Gezondheidsbeleid	Wordt opgesteld in 2022.	Op dit moment heeft de gemeente Buren geen gezondheidsbeleid voor na 2020. In 2021 zal deze worden opgesteld. In het nieuwe gezondheidsbeleid zal de LAS in acht worden genomen, net zoals gezondheid is betrokken bij de ontwikkeling van deze LAS.
Compacte communicatie strategie duurzaamheid	Opgesteld in 2021.	In de compacte communicatiestrategie duurzaamheid staan drie doelen benoemd. Als eerste is de informatievoorziening naar inwoners belangrijk, net als de transparantie over eigen werk. Ten tweede is het doel dat inwoners zich bewuster worden van klimaatverandering. Als derde wordt gestimuleerd dat inwoners zelf aan de slag gaan met duurzaamheid en ook weten hoe dat kan.

4 Gevolgen in Buren

Om de gevolgen voor Buren van klimaatverandering in kaart te brengen zijn de uitgangspunten uit hoofdstuk 3 gebruikt. De gevolgen benoemd in dit hoofdstuk vormen in het verdere bestand samen met de speerpunten van de RAS, de huidige ontwikkelingen in de gemeente en de suggesties van inwoners de missie en doelstellingen van de LAS.

De klimaatgevolgen voor de gemeente Buren verschillen van andere gemeenten onder andere door de ligging en het bodem- en watersysteem. Daarnaast speelt de inrichting van de (openbare) ruimte een rol.

Figuur 5 Basiskaart natuurlijk systeem subtypen gemeente Buren

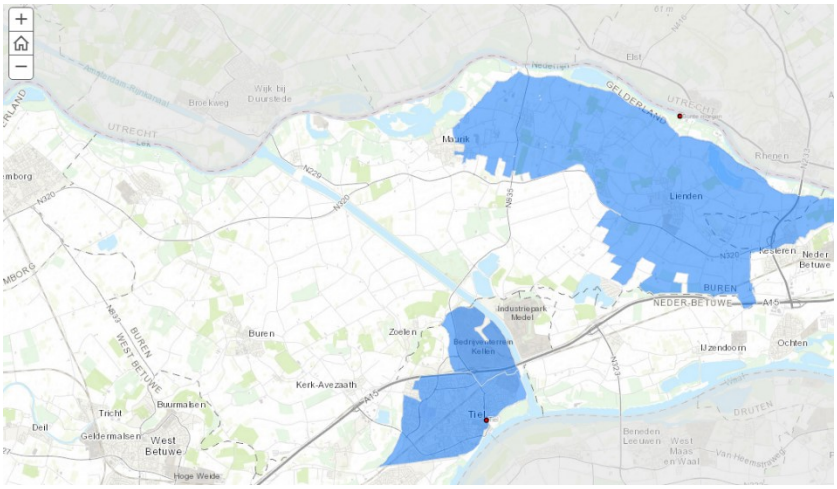
De bodem is niet overal in de gemeente hetzelfde. In figuur 5 de basiskaart ‘natuurlijk systeem subtypen’ van de Klimaateffectatlas is te zien dat er verschillende natuurlijke systemen in Buren voorkomen, met name rivierenkommen (donkergroen), stroomruggen/oeverwallen (lichtgroen) en uiterwaarden (paars). Het waterbergend vermogen van deze gronden verschilt en hier is in de verdere uitwerking van dit hoofdstuk ook rekening mee gehouden.

De belangrijkste gevolgen voor de gemeente Buren worden hieronder per klimaateffect *droogte, wateroverlast* en *hitte* besproken. Zoals eerder genoemd wordt het verminderen van het overstromingsrisico met name regionaal uitgevoerd in het Deltaprogramma waterveiligheid en zoetwatervoorziening. De maatregelen hiervoor worden met name door het waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat uitgevoerd.

4.1 DROOGTE

Door klimaatverandering bestaat de kans dat droogte meer zal toenemen door een groter neerslagtekort in de zomer en de afname van rivierwateraanvoer, met name in het binnenland van Nederland. Zeker in klei- en veengebieden kunnen door droogte bodemdalingen ontstaan. De landelijke en regionale stresstesten tonen aan dat ook Buren een significante bodemdaling ervaart. Een risico voor Buren is daarnaast ook dat enkele gebieden waar bodemdaling wordt ervaren overlappen met inlaatgebieden. In deze gebieden bestaat er door droogte een kans dat het waterpeil van de rivier daalt tot onder het niveau van de inlaat voor een gebied. Hierdoor wordt bodemdaling versterkt.

Deze inlaatgebieden zijn op onderstaande kaart (regionale stresstest) met blauw aangegeven.

Figuur 6 Kaart van gemeente Buren uit stresstest van inlaatgebieden die overlappen met gebieden die bodemdaling ervaren

Droogte kan ook leiden tot verschilzetting van gebouwen en dit blijkt in de gemeente Buren laag tot zeer laag te zijn (Klimaateffectatlas). Niet alle schademechanismen van funderingsproblematiek zijn echter meegenomen. Ook gebieden waar krimp- en zwel gedrag van kleibodems tot schade kan leiden, zoals in het rivierengebied, zijn nog niet meegenomen in de kaart. Scheurvorming in huizen is in de stad Buren door inwoners wel genoemd[2] (Gelderlander, 2019). De gemeente Buren heeft de afgelopen jaren ook meerdere meldingen ontvangen. Bij de omgevingsdienst Rivierenland (ODR) is nagevraagd of zij ook meldingen over scheurvorming hebben ontvangen, maar dit is niet het geval.

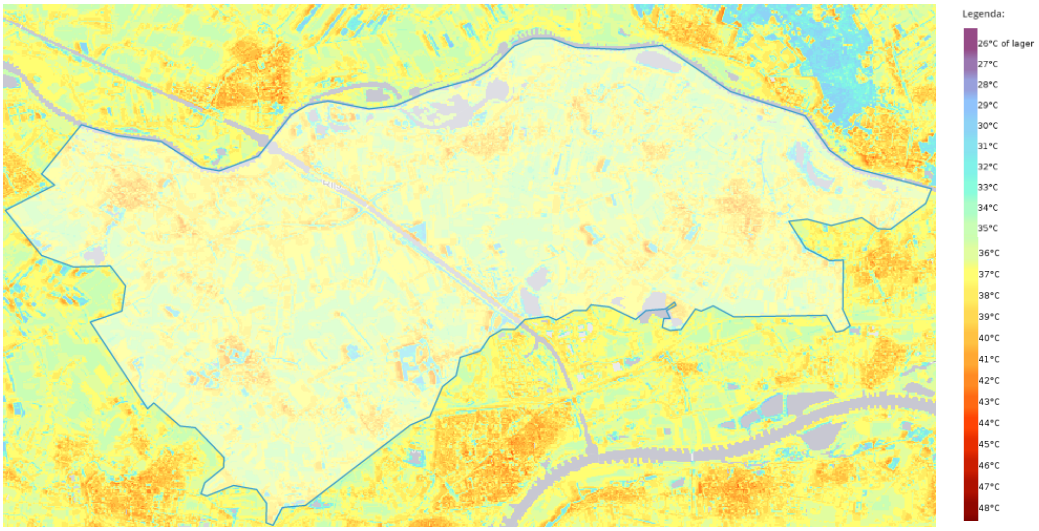
Daarnaast kan droogte nog meer gevolgen hebben. Uit gesprekken tussen de regionale RAS werkgroep landelijk en betrokkenen blijkt dat in de landbouw door droogte meer water wordt gebruikt, maar in de watersystemen hier te weinig op is geanticipeerd. Dit leidt tot watertekorten, zeker voor agrariërs die achteraan de watergang zitten. Daarnaast ervaren agrariërs meer zonneschade op gewassen en meer overlast van plaagsoorten. Ook geven betrokkenen uit de natuursector aan last te hebben van droogte. Diverse diersoorten hebben het hier moeilijk door. Water wordt te snel afgevoerd en te weinig opgevangen, waardoor natuurgebieden verdrogen. Hierdoor kunnen er meer natuurbranden ontstaan. Uit de stresstest (Klimaateffectatlas) blijkt dat het laatste in de gemeente Buren in beperkte mate kan voorkomen.

Ten slotte kan droogte leiden tot een drinkwatertekort. De provincie wijst momenteel in de gemeente Buren nieuwe drinkwaterreserveringsgebieden aan die moeten worden beschermd, volgens het ontwerp-Actualisatieplan 9 Omgevingsverordening Aanvullende Strategische Voorraden (ASV).

[2] Stad Buren zakt en scheurt: 'Sinds de verlaging van het waterpeil is begonnen' | Buren | gelderlander.nl

4.2 Hitte

Hitte levert gevaren op voor onze inwoners, met name voor kwetsbare groepen in de samenleving, zoals ouderen, kinderen en chronisch zieken. Blootstelling aan hoge temperaturen zorgt voor gezondheidsrisico's. Langdurig aanhoudende hitte kan leiden tot klachten als vermoeidheid, concentratieproblemen en hoofdpijn. Er bestaat ook risico op uitdroging en oververhitting. Onderstaande kaart uit de klimaateffectatlas laat zien waar het op een warme dag extra heet aanvoelt (rood en oranje) en waar verkoeling gezocht kan worden (groen en paars).

Figuur 7 Hittekaart van gemeente Buren uit de klimaateffectatlas

Verharding wordt gekoppeld aan de hitte die wordt gevoeld in een dorp of stad, de gevoelstemperatuur. Hoe meer verhard een gebied is, hoe warmer het aanvoelt. Uit de regionale analyse blijkt dat er in de gemeente Buren enkele aandachtsgebieden zijn die sterk verhard zijn. Dit zijn de dorpen Maurik, Lienden, Buren, Zoelmond, Beusichem en Eck en Wiel. In een snelle analyse uitgevoerd door Stichting Steenbreek komt Lienden naar voren als meest versteende plek van de gemeente en blijkt meer dan de helft van de tuinen van inwoners in de hele gemeente verhard. Kerk-Avezaath heeft ook last van verharding in mindere mate. De Groene Stad Analyse, waar Buren gebruik van maakt, kan meer inzicht bieden in de mogelijkheden tot vergroenen per kern. Bij genoemde maatregelen in de klimaatadaptatie vragenlijst kwam -meer groen in de openbare ruimte om de omgeving te verkoelen- bovenaan als meest gewenst voor de inwoners.

De kwaliteit van oppervlaktewater kan door opwarming ook achteruit gaan, waardoor er een risico is op blauwalg en daardoor op gezondheidsklachten. Uit de regionale stresstest blijkt bijvoorbeeld dat met het huidige klimaat het aantal dagen dat het zwemwatergebied de Beldert een hogere temperatuur dan 20 graden heeft tussen de 20 en 30 dagen ligt. Vanaf 2050 is de voorspelling dat de Beldert meer dan 40 dagen een temperatuur van boven de 20 graden heeft. En dit is hetzelfde geval voor alle andere zwemwateren in de gemeente.

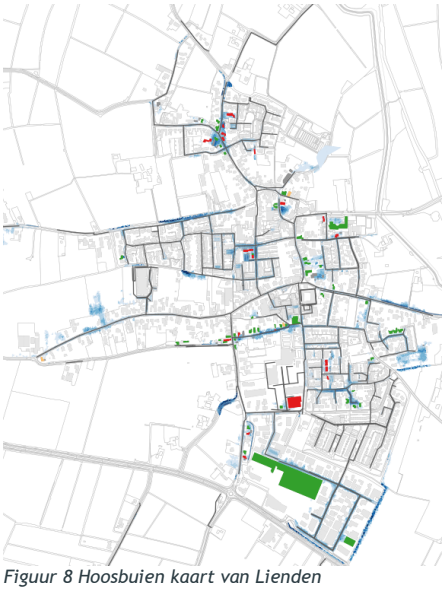
Andere gevolgen zijn dat in de natuur warmere temperaturen kunnen zorgen voor het verdwijnen van soorten en de komst van exoten. Door hitte kan infrastructuur uitzetten, waardoor bepaalde wegen onbereikbaar worden, wat een gevaar is voor de veiligheid. Hiernaast leidt een hogere bodemtemperatuur tot een hogere watertemperatuur in drinkwaterleidingen, wat slecht kan zijn voor de kwaliteit van het drinkwater. De landbouw krijgt te maken met nieuwe plaagsoorten, wat nu al wordt ervaren door agrariërs in de regio Rivierenland. Door een ander seizoensritme moet ook de timing van veel landbouwactiviteiten aangepast worden.

4.3 WATEROVERLAST

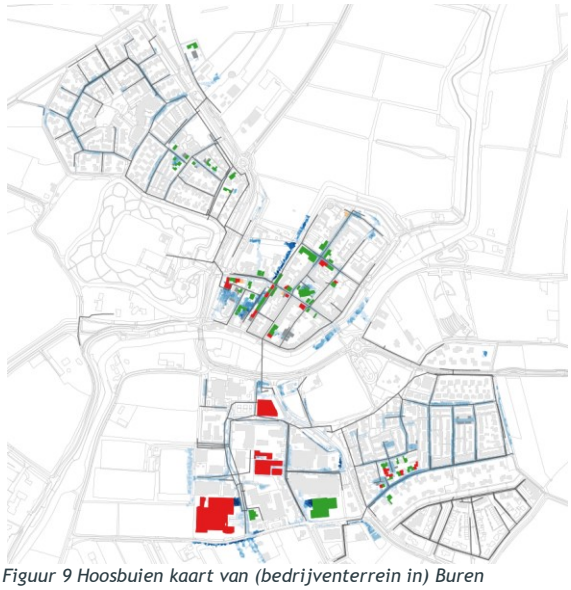
Door klimaatverandering kan de gemeente te maken krijgen met kortdurende hevige neerslag en met wateroverlast door langdurige neerslag. Ook kan rivierkwel zorgen voor wateroverlast door hogere grondwaterstanden. Met name in het noorden van de gemeente Buren en het dorp Zoelen kan rivierkwel voorkomen. Wateroverlast kan ook voor andere gevolgen zorgen. De toegang voor hulpdiensten kan beperkt worden, omdat wegen niet meer begaanbaar zijn. Ook is er een kans op uitval van vitale en kwetsbare instanties, zoals in verpleeghuizen en elektriciteitskasten. Vervolgens kunnen gezondheidsklachten optreden, doordat rioolwater op straat terecht komt, waar ziekteverwekkers in zitten.

Wateroverlast kan ook leiden tot schade in gebouwen en daardoor tot overlast voor inwoners, doordat onder andere in verharde gebieden het water niet kan infiltreren in de bodem en de riolering de neerslag niet aankan. Om te berekenen hoe groot de kans is dat wateroverlast in gebouwen in Buren voorkomt, heeft de gemeente een lokale wateroverlast test laten uitvoeren. In dat rekenmodel komen ontwerpbuien voor die eens per tien, honderd of duizend jaar in Nederland kunnen vallen. Het model rekende uit hoe het water wegliep en hoe hoog het water overal komt te staan. Ten eerste staan normaal gesproken de straten blank, maar daarna kan het ook de tuinen instromen. Als het water tot aan de gevel van een woning of bedrijfspand komt is de kans aanwezig dat wateroverlast in de woning wordt ervaren. Uit de test blijkt dat, afhankelijk van het type modelbui (theoretische kans van optreden van eens per 10 of 100 jaar), zo'n 60-135 woningen water binnen kunnen krijgen.

Figuur 8 laat de kans zien dat water eens in de honderd jaar een woning of bedrijfspand in het dorp Lienden instroomt. In de rood gekleurde huizen ligt het waterpeil hoger dan de laagst gemeten vloer van de woning. Ook in andere gebieden in de gemeente Buren is er een kans dat water sommige gebouwen in stroomt. Overlast door water wordt ook nu al door inwoners ervaren. Zo vindt er volgens brandweer Gelderland-Zuid structureel wateroverlast plaats in de Brinkstraat in Lienden. Andere locaties in Lienden, Eck en Wiel en Ingen zijn ook genoemd.

Figuur 8 Hoosbuien kaart van Lienden

Figuur 9 Hoosbuien kaart van (bedrijventerrein in) Buren

Over het algemeen is de beschikbare bodemberging van hemelwater bij de gronden in de gemeente Buren laag, afhankelijk van de hoogte van het grondwater. Hierdoor heeft vasthouden en langzaam afvoeren vaak de voorkeur bij maatregelen. Aan de andere kant liggen enkele delen van Buren op een stroomrug, wat hoger gelegen is. In dit geval kan er wel worden ingezet op snellere infiltratie in de bodem ter aanvulling op het grondwater. Bij het uitwerken van de LAS in een uitvoeringsplan zal daarom ook worden gekeken naar het bodemsysteem.

Enkele bedrijven op bedrijventerrein 't Hulster in de stad Buren (figuur 9) blijken ook een hoge kans te hebben om wateroverlast te ervaren bij een hoosbui. In tegenstelling tot het nieuwe deel van bedrijventerrein Doejenburg in Eck en Wiel, dat waterrobuuster is ingericht.

5 Missie en doelstellingen

5.1 Algemeen

Uiterlijk in 2050 wil Buren klimaatbestendig zijn. Dit heeft de gemeenteraad van Buren vastgesteld in de Klimaatvisie Buren. Met klimaatbestendig zijn zorgt de gemeente dat de inwoners zo min mogelijk last hebben van droogte, wateroverlast en hitte om een aantrekkelijke en leefbare gemeente te blijven. Klimaatadaptatie geeft daarnaast een kans om de leefomgeving en het woonplezier in onze dorpen te verbeteren. Klimaatadaptatie kan naast noodzakelijk ook leuk zijn en sociale cohesie vergroten. Naast het verminderen van schade geven groene klimaatbestendige maatregelen voordelen zoals, gezondere inwoners, meer biodiversiteit en een sterkere economische positie van de gemeente. De waarde van vastgoed gaat omhoog en bedrijven vestigen zich graag in een goede omgeving. Daarnaast is het de ambitie dat de Burense inwoners en ondernemers weten wat zij ook zelf kunnen doen om meer ruimte aan groen en water te geven en zich bewust zijn van de baten.

In regionaal verband wordt onder andere samen gewerkt om de bescherming tegen overstromingen te vergroten en onze vitale en kwetsbare functies veilig te houden. Lokaal gaat Buren aan de slag met het aanpakken van wateroverlast, droogte en hittestress. De thema's in de LAS zijn 'gezondheid', 'openbare ruimte', 'wonen', 'economie', 'agrarisch', 'recreatie' en 'natuur'. Waar mogelijk zal ook worden gekeken naar samenhang met andere thema's, zoals 'energietransitie' en 'veiligheid'. Per thema zijn er doelstellingen opgesteld om de klimaateffecten te beperken. Natuurlijk hangen deze thema's ook samen en worden waar mogelijk onderwerpen mee gekoppeld. Per thema wordt aangegeven welke regionale speerpunten van de RAS aansluiten bij het thema, maar ook waar de lokale prioriteiten liggen. Vervolgens worden deze doelstellingen vanaf 2022 uitgewerkt in acties en maatregelen in een uitvoeringsplan. Het regionale speerpunt 1 'We hebben klimaatadaptatie als een integraal onderdeel opgenomen in onze omgevingsvisies en omgevingsplannen' sluit niet aan bij één van bovengenoemde thema's. Omdat het wel de doelstelling is om te zorgen dat klimaatadaptatie is geborgd in de omgevingsvisie van Buren is er ook vanuit klimaatadaptatie inbreng geleverd op de lokale visie.

Enkele acties zullen voor de hele gemeente gelden, bijvoorbeeld goed voorbereid zijn op hittegolven door het opstellen van een hitteplan. Of met de inwoners tegels wippen om samen zo toekomstbestendig mogelijk te zijn. Dit betekent dat de gemeente zich ook moet kunnen aanpassen aan klimaateffecten in de toekomst en deze ontwikkelingen nauw in de gaten moeten houden. Andere maatregelen zullen zo veel mogelijk kern- en locatiegericht zijn. De reden hiervoor is dat de urgentie op enkele plekken groter is voor het aanpakken van droogte, hitte of wateroverlast. Dat blijkt uit *hoofdstuk 4: Gevolgen in Buren*, waarin de resultaten van klimaattesten en de reacties van inwoners worden besproken. De kernregisseurs zullen daarnaast ook worden betrokken bij het opstellen van de maatregelen, wanneer het over inwonersparticipatie gaat. Om de acties met inwoners lokaal en kerngericht uit te voeren wordt er nog een apart communicatie- en participatieplan voor inwoners opgesteld.

Hierbij zet de gemeente Buren voor inwoners en ondernemers sterk in op informeren, stimuleren en faciliteren. De noodzaak van reguleren wordt wel gezien bij het stellen van klimaatadaptatie-eisen op het gebied van nieuwbouw voor de ontwikkeling van nieuwe projecten. Als de klimaatadaptatie-maatregelen in het begin worden meegenomen, zal dat minder kosten dan het oplossen van overlast achteraf. De behoefte wordt gevoeld om dit regionaal op te pakken om uniformiteit in Rivierenland te krijgen. Daarom wordt aangesloten bij het verband om groennormen en ontwerpprincipes op te stellen samen met partners in de regio.

Figuur 10 De wadi bij de Lage Korn in Buren bergt hemelwater, maar biedt ook een mooi zicht met de fruitbomen en ruimte om te spelen

5.2 GEZONDHEID

Door hitte, droogte en hevige buien wordt de waterkwaliteit van aangetast, waardoor ziekteverwekkers, zoals de legionellabacterie en blauwalg, beter kunnen groeien. Ook kan rioolwater op straat komen bij overbelasting van het riool. Verder hebben de klimaateffecten op de natuur ook invloed op de gezondheid van de mens, zoals het langere hooikoortsseizoen.

Regionaal

In de regionale samenwerking wordt er in het thema gezondheid ingezet op het opstellen van hitteplannen, om aan speerpunt 2: 'We beschikken over hitteplannen en -protocollen die we actief uitdragen naar inwoners, zorginstellingen, bedrijven, organisatoren van evenementen' te voldoen. In 2022 zijn regionale afspraken gepland om samen met gemeenten in het Rivierenland tot concept hitteplannen te komen. Medewerkers uit de gemeente Buren sluiten zich hierbij aan. Daarna wordt het plan vertaald naar een lokaal hitteplan. Deze ontwikkeling wordt door de GGD gecoördineerd.

Lokaal

In de gemeente Buren wordt voornamelijk ingezet op een informerende rol door het meekoppelen aan maatregelen die binnen andere domeinen worden uitgevoerd. Zo kan bij het vergroenen van het openbaar domein of klimaatbestendige afspraken maken met woningcorporaties ook worden gekeken naar de gezondheidseffecten. Om te zorgen dat collega's weten hoe zij het thema gezondheid integraal kunnen meenemen wordt er een informatiedocument opgesteld door de medewerker gezondheid en gedeeld met andere collega's en domeinen. Hierin staat benoemd welke effecten bepaalde keuzes op de gezondheid van inwoners hebben. Verder wordt door de medewerker gezondheid waar nodig afgestemd met communicatie en andere medewerkers om inwoners te informeren over klimaateffecten en gezondheid. Gedacht kan worden aan informatie over de huidige waterkwaliteit, woningen koel houden en infectieziekten overgedragen door insecten.

De koppeling tussen gezondheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit wordt daarnaast veel gemaakt, waaronder in de Groene Stad waar de gemeente zich voor heeft aangemeld. Deze koppeling wordt ook door inwoners gezien, aangezien het thema gezondheid zelfs op de eerste plek staat in de vragenlijst over klimaatadaptatie. Er moet nog verkend worden bij welke acties voor klimaatadaptatie gezondheid zal aanhaken. Een voorbeeld kan een project voor gezonde scholen zijn, waarbij gedacht moet worden aan vergroening van schoolpleinen en het aanleggen van openbare watertappunten.

Ten slotte zal Buren inbreng geven in de hitteplannen/protocollen die regionaal worden opgesteld en dit verder lokaal uitwerken met behulp van de landelijke stresstest. De rol van gezondheid bij klimaatadaptatie zou in de toekomst groter kunnen worden. Er komen steeds warmere voorjaarsmaanden voor door klimaatverandering. Door de hogere temperaturen en de afwezigheid van natuurlijke vijanden kunnen plagen ontstaan. Een bekend voorbeeld is de eikenprocessierups. Daarnaast zijn nieuwe bedreigingen voor de gezondheid, zoals infectieziekten overgedragen door diersoorten die normaal niet in Nederland voorkomen, moeilijk te voorspellen.

Figuur 111 De eikenprocessierups komt door de warmere voorjaarsmaanden in steeds grotere aantallen voor

5.3 Openbare ruimte

Klimaatverandering kan veel schade leveren aan de openbare ruimte. Door wateroverlast of overstromingen kunnen wegen en gebieden overstromen, waardoor hulpdiensten beperkt worden in mobiliteit. Hete straten en pleinen kunnen gezondheidsrisico's opleveren voor inwoners. Het algemene leefklimaat kan minder worden.

Regionaal

Regionaal wordt het speerpunt 4 over het opstellen van groennormen en ontwerpprincipes verder uitgewerkt. Meer hierover is te vinden in 5.4 wonen. Medewerkers van Buren betrokken bij de regiekamer zullen zich ook aansluiten bij regionale gesprekken over dit speerpunt.

Lokaal

Lokaal geeft Buren prioriteit aan het aanpakken van wateroverlast die schade veroorzaakt aan woningen en bedrijven. Uit de gevolgen beschreven in hoofdstuk 4 blijkt dat in Lienden nu al ernstige wateroverlast is ervaren. Daarom worden de eerste projecten voorgesteld in de kern Lienden. Met behulp van een maatregelenplan, opgesteld samen met een adviesbureau, zullen de belangrijkste oplossingen om wateroverlast tegen te gaan in kaart worden gebracht. Deze maatregelen gaan niet alleen over de kern Lienden, maar worden ook uitgewerkt voor de andere kernen. Hierbinnen wordt een prioritering gemaakt naar aanleiding van de resultaten van de lokale hoosbuientest. Deze maatregelscenario's inclusief kosten en dekking neemt de gemeente op in het uitvoeringsplan van de LAS. Ook komt er wateroverlast voor bij huizen die hun vloerpeil lager hebben liggen ten aanzien van het wegpeil. Informeren van deze bewoners en zelf de verantwoordelijkheid laten nemen zou een andere stap kunnen zijn.

Naast deze maatregelen zijn er in de gemeente al voorkeursregels opgesteld bij projecten in de openbare ruimte. Bij vervanging of nieuwe ontwikkelingen wordt er een voorkeur gegeven aan een duurzaam gescheiden stelsel, waarbij hemelwater na infiltratie, door bijvoorbeeld een wadi, wordt geloosd op het oppervlaktewater. Bovengrondse en vertraagde afvoer heeft hierbij de voorkeur. Door de vele kleibodems in de gemeente is het niet altijd mogelijk om regenwater in de bodem te infiltreren. De gevolgen van droogte in de openbare ruimte spelen op dit moment minder in het Rivierenland.

Hitte is een gevolg van klimaatverandering dat met name in de versteende dorpen wordt gevoeld, waarbij Lienden er bovenuit springt. Andere aandachtsgebieden zijn de dorpen Maurik, Zoelmond, Beusichem en Eck en Wiel en de stad Buren. Bij het uitvoeren van de maatregelen tegen wateroverlast wordt daarom gestreefd naar het meekoppelen van groen. Vergroenen is een erg gewenste maatregel om hittestress en wateroverlast tegen te gaan door infiltratie in de bodem, verkoeling door verdamping en het bieden van schaduw. Ook voldoet meer groen aan de wens van inwoners, blijkt uit de vragenlijst klimaatadaptatie. Aan de andere kant vragen bomen en planten ook veel water. Bij het plaatsen van groen moet hier rekening mee worden gehouden door het type vegetatie af te stemmen op de waterbeschikbaarheid en een goede watervoorziening aan te leggen.

Met behulp van de analyse Groene Stad Challenge krijgt de gemeente meer inzicht in het openbaar groen en ziet zij waar er meer ruimte is voor het aanleggen van bomen en planten. Bomen kunnen als natuurlijke schaduwplekken dienen. Dit biedt ook kansen om de aspecten biodiversiteit en gezondheid naar voren te laten komen. Afhankelijk van de resultaten van deze analyse zal Buren verdere maatregelen op dit gebied uitwerken. Ook zal er verdere afstemming met collega's van infrastructuur en verkeer worden gezocht om zichtbare klimaatbestendige maatregelen te nemen bij onderhoud, zoals een licht wegdek.

Verder in de LAS worden de plannen voor communicatie en participatie met inwoners toegelicht. Voor het thema openbare ruimte geldt dat niet alle inwoners een tuin bezitten, maar desondanks wel betrokken willen zijn bij klimaatadaptatie. Inwoners een stukje groen laten beheren scheelt de gemeente onderhoudskosten én heeft een positief effect op sociale cohesie van een wijk. Daarom wordt (samen met de kernregisseurs) bij acties en campagnes voor het vergroenen van tuin ook gekeken of het beheren van geveltuintjes in de openbare ruimte een oplossing kunnen zijn voor inwoners die geen tuin bezitten.

5.4 Wonen

Door langer aanhoudende droge periodes versnelt bodemdaling op een aantal plekken. Daardoor kan schade ontstaan aan de fundering van woningen en leiden tot scheurvorming, verschilzetting en paalrot. Toenemende hitte kan daarnaast zorgen voor hittestress in woningen. Door verstening in tuinen wordt warmte langer vastgehouden. Wateroverlast kan naast hinder in de openbare ruimte leiden tot schade in kelders en woningen.

Regionaal

Het thema klimaatadaptief wonen wordt regionaal uitgewerkt door middel van speerpunt 4 'We hebben groennormen en ontwerpprincipes geformuleerd voor het klimaatadaptief ontwikkelen van bebouwd en onbebouwd gebied'. Samen met omgevingsdiensten, ontwikkelaars, waterschap, provincie en andere partijen wordt in gezamenlijkheid gezocht naar groennormen en ontwerpprincipes met draagvlak. De regionale werkgroep groennormen is bezig met een convenant op te stellen. Wanneer dit verder is uitgewerkt sluit de gemeente Buren zich aan bij de regionale overleggen om lokale inbreng te leveren en gebruik te maken van het al bestaande netwerk.

Ook wordt regionaal het speerpunt 5 'We nemen klimaatadaptatiedoelen standaard mee in de prestatieafspraken met de woningcorporaties en contracten met ontwikkelaars' uitgewerkt. Hiervoor wordt regionale afstemming geïnitieerd met stakeholders zoals woningbouwverenigingen en projectontwikkelaars. Op dit moment initieert de regio voornamelijk kennisdeling tussen de partijen en verzorgt inspiratiesessies, zoals de 'ROADshow voor groene huisvesters'. Woningbouwcorporaties kunnen gebruik maken van deze trainingen.

Lokaal

Uit de resultaten van de stresstesten (beschreven in hoofdstuk 4.1 droogte) blijkt dat de kans op verschilzetting door droogte in de gemeente laag tot zeer laag is, hoewel hierbij niet alle factoren zijn meegenomen. Desondanks geven inwoners in de stad Buren wel aan last te hebben van scheurvorming in huizen en merken de woningbouwverenigingen dit ook op. Tussen 2018 en 2020 zijn hier meerdere meldingen bij de gemeente over binnengekomen van inwoners. Om meer inzicht te krijgen in deze problematiek zal intern worden besproken en onderzocht of een loketfunctie kan worden geopend om meldingen over scheurvorming en inklinking te registreren. Daarna kan naar aanleiding van het aantal meldingen worden beslist wat hiermee gedaan zal worden.

In het woningprogramma 2020-2030 van gemeente Buren staat benoemd dat er bij de inrichting van nieuwe plannen zoveel mogelijk rekening gehouden moet worden met het voorkomen van wateroverlast en hittestress. Daarom gaat de gemeente Buren vanaf het najaar van 2021 het gesprek aan met woningbouwcorporaties Thius en Kleurrijk Wonen om hun ambities en de eigen ambities op het gebied van klimaatadaptatie te bespreken. Het doel hiervan is om tot concrete klimaatadaptieve maatregelen te komen om op te nemen in de prestatieafspraken. Voorbeelden hiervan zijn zonweringen, groene daken en natuurlijke erfafscheidingen plaatsen.

In de meerjarige prestatieafspraken 2022-2026 tussen de gemeente en woningbouwcorporaties, vastgesteld in 2021, zijn twee afspraken opgenomen met betrekking tot de LAS en het bijbehorende uitvoeringsplan. De eerste afspraak is als volgt en geldt voor de jaren 2022-2026: *De gemeente werkt de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) Rivierenland, die in 2021 is vastgesteld door de gemeente Buren, uit in een Lokale Adaptatie Strategie (LAS). Corporaties worden uitgenodigd deel te nemen aan de gesprekstafels om te komen tot een LAS en bijbehorend uitvoeringsplan. De gezamenlijke afspraken die voortvloeien uit dit proces en gerelateerd zijn aan volkshuisvesting en het bezit van de corporaties worden jaarlijks opgenomen in de prestatieafspraken. Hiernaast spelen er regionale ontwikkelingen die ook van invloed kunnen zijn op de meerjarige afspraken tussen gemeente Buren en corporaties. Een voorbeeld hiervan zijn de bijeenkomsten die worden georganiseerd door de provincie om gezamenlijk met de gemeenten te versnellen op een klimaatrobuuste omgeving.*

Daarnaast is de volgende afspraak opgenomen voor het jaar 2022: *De gemeente werkt in samenspraak met andere partijen, waaronder de corporaties, de LAS en het bijbehorend uitvoeringsplan verder uit en streeft ernaar deze medio 2022 voor te kunnen leggen aan de raad ter vaststelling*.

Naast het maken van afspraken over klimaatbestendig wonen wordt ook het gesprek met de woningbouwcorporaties aangegaan over inwonersparticipatie. Meerdere inwoners benoemen in de vragenlijst klimaatadaptatie dat droogte in de tuinen een steeds groter probleem wordt. Daarom wordt door de gemeente het gesprek aangegaan met de woningbouwcorporaties om een actie als het NK tegelwippen te organiseren om inwoners op een leuke manier te stimuleren om hun tuinen te vergroenen, zelf hemelwater op te slaan en steen eruit te halen.

Figuur 12 In de kern Lingemeer vangen veel huizen het regenwater op via buizen, waarna het wordt afgevoerd naar de singels (foto: Belangenvereniging Villapark Lingemeer)

5.5 Economie

Bedrijventerreinen zijn meestal logistiek efficiënt ingericht en daardoor gevoelig voor de klimaateffecten. Zo hebben de terreinen vaak te maken met hittestress en wateroverlast bij extreem weer door verstening. Een groenblauwe inrichting kan juist zorgen voor wateropvang, waterafvoer en verkoeling. Daarnaast biedt het aanpakken van terreinen ook kansen voor de biodiversiteit en een verhoogd welzijn bij medewerkers. Zo kunnen de terreinen zo worden ingericht dat zij uitnodigen tot bewegen en stress verlagen. Zelfs het uitzicht op groen zorgt ervoor dat werknemers hun werk beter kunnen doen en het werk meer waarderen. Ook kunnen bedrijventerreinen een fijne plek zijn voor insecten en andere dier- en plantensoorten.

Regionaal

Het RAS speerpunt 3 ‘Klimaatadaptief handelen stimuleren bij inwoners en bedrijven’ wordt vorm gegeven door middel van een regionale communicatiestrategie. Vanuit de regionale communicatiestrategie wordt in 2022 ingezet op het informeren van inwoners. Daarna is er een grote kans dat het informeren van ondernemers het jaar erna wordt opgestart. In de gemeente Buren wordt ook gevoeld dat informeren naar ondernemers over klimaatadaptatie gewenst is. Om zoals gezegd ondernemers niet te ‘overspoelen’ met duurzaamheidsinformatie en om gebruik te maken van de regionale ondersteuning zal Buren indien mogelijk aanhaken bij het regionale communicatie traject en aandacht vragen voor het informeren van ondernemers. Wanneer blijkt dat er in 2023 of 2024 geen regionaal communicatietraject naar ondernemers wordt opgezet over klimaatadaptatie zal Buren hier zelf naar kijken.

Lokaal

In Buren bevinden zich vier bedrijventerreinen: in Lienden, Maurik, Buren en Beusichem. De gemeente wil inzetten op het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen. Om te zorgen dat de bedrijventerreinen klimaatbestendig worden wil de gemeente gebruikt maken van het programma ‘toekomstbestendige bedrijventerreinen’ van de Provincie Gelderland. De provincie biedt (financiële) ondersteuning voor de realisatie van fysieke maatregelen voor onder andere klimaatadaptatie. Daarnaast wordt uitgezocht of de DPRA impulsgelden ook geschikt zijn voor cofinanciering. Uit de stresstest wateroverlast bij hoosbuien blijkt dat het bedrijventerrein in Buren een hoge kans heeft dat water enkele gebouwen binnendringt. Bij het bedrijventerrein Doejenburg II in Maurik is dit minder het geval. Wanneer een bedrijventerreinen ‘toekomstbestendig’ wordt gemaakt wordt daarom ook gekeken naar waar de prioriteiten liggen.

Op het bedrijventerrein Doejenburg II in Maurik is een parkmanagement-organisatie aangesteld. De gemeente zal met het parkmanagement in gesprek gaan over de mogelijkheden voor toekomstbestendig maken van het bedrijventerreinen. Daarbij worden maatregelen voor klimaatadaptatie besproken, voornamelijk gericht op verkoeling en de opvang en infiltratie van regenwater. Wateroverlast tegengaan speelt minder op dit terrein. Andere duurzame maatregelen, zoals energieopwekking en biodiversiteit, kunnen hieraan worden gekoppeld. Na het onderzoeken van de mogelijkheden voor Doejenburg II, samen met het parkmanagement, zal bekeken worden welke andere bedrijventerreinen op welke manier klimaatbestendig gemaakt kunnen worden. Als eerste zal dan naar het bedrijventerrein in Buren worden gekeken vanwege een gesprek dat al met deze ondernemers is gevoerd.

Daarnaast wordt voor nieuwe terreinen, net als met andere nieuwe projectontwikkelingen, aangehaakt bij de regionale ontwikkelingen voor groennormen en ontwerpprincipes. Meer hierover is te vinden in *hoofdstuk 4.3 wonen*. Zoals hierboven genoemd zal ook lokaal worden ingezet op het geven van informatie aan ondernemers over klimaatadaptatie. Dit zal worden afgestemd met het regionale communicatietraject. Als dit niet mogelijk is wordt bekeken of informatie over klimaatadaptatie kan worden gegeven op de ondernemersavonden in samenhang met andere duurzaamheidsonderwerpen.

5.6 AGRARISCH

Door klimaatverandering krijgen landbouw en tuinbouw vaker last van extreme weersomstandigheden, zoals hittestress, stormschade, hagelschade, vorstschade, droogte en overstromingen. Deze effecten kunnen de opbrengst van de oogst verminderen. Ook komt er meer ruimtelijke concurrentie in het landelijk gebied. Zo worden sommige gebieden aangewezen als potentieel drinkwatergebied, waardoor de tuinders minder gebruik kunnen maken van het bronwater in tijden van droogte.

Regionaal

Regionaal wordt RAS speerpunt 6: 'We stellen perspectieven op voor de klimaatbestendige inrichting van de land- en tuinbouw voor de langere termijn' uitgewerkt. Om verder richting te geven aan het speerpunt is een regionale ambtelijke werkgroep landelijk opgesteld. Onlangs zijn ook de provincie Gelderland, LTO en Staatsbosbeheer aangehaakt. Buren neemt deel in de ambtelijke werkgroep landelijk als medetrekker. Vanuit de werkgroep wordt ook afgestemd met de gemeentelijke collega economie en andersom.

Vanuit de werkgroep zijn de eerste gesprekken gevoerd met betrokkenen in de land- en tuinbouwsector. Zoals genoemd in hoofdstuk 4 is de beschikbaarheid tot water in tijden van droogte een probleem. Ook komen er door de hogere temperaturen meer plaagdieren voor. Om de opgaven, ontwikkelingen en stakeholders in het landelijk gebied beter in kaart te brengen laat de kerngroep een pre-verkenning uitvoeren. Hierna wordt een aanpak opgesteld om tot een netwerkstructuur te komen. De uitgangspunten hierbij zijn dat er in de regio al diverse projecten lopen gericht op klimaat en het landelijk gebied en de werkgroep hier zo veel mogelijk bij wil aanhaken. Daarnaast moeten andere partners dan de overheid in het netwerk zitten om breed draagvlak te creëren.

Lokaal

Aangezien er regionaal al veel klimaatbestendige maatregelen worden getroffen ligt de prioriteit lokaal nu niet op het stimuleren van klimaatbestendige landbouw. In de toekomst kan dit veranderen wanneer regionale ontwikkelingen ook lokale aandacht vragen. Een eerste voorbeeld is de verdere ontwikkeling van teeltondersteunende voorzieningen (TOV's). Het Fruitpact en de Laanboompact geven aan dat de noodzaak voor TOV's steeds belangrijker wordt vanwege de toenemende plagen en de extremere weersomstandigheden. Deze voorzieningen zorgen voor een grotere oogstopbrengst en minder noodzakelijkheid tot chemische gewasbescherming. Voorbeelden zijn regenkappen, hagelnetten en kassen. Deze voorzieningen leveren dilemma's op met betrekking tot landschappelijke inpassing. De gemeente blijft daarom aangehaakt in gesprekken onder andere vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie. Indien deze ontwikkelingen vragen om maatregelen zal hier verder op worden ingezet. Een voorbeeld kan het informeren van inwoners zijn over het nut van deze teeltondersteunende voorzieningen in relatie tot klimaatverandering.

5.7 Natuur

Klimaatverandering en bijbehorende weersextremen hebben impact op de natuur. Een belangrijke verandering in de natuur is de migratie van soorten. Zo zullen nieuwe soorten vestigen in Nederland die goed tegen warmte kunnen en andere soorten zullen verdwijnen, waardoor ecosystemen veranderen. De snelheid waarmee dit gebeurt, is een probleem voor de natuur om zich aan te passen en hierdoor kan de biodiversiteit verminderen. Ook wordt de natuur minder weerbaar. Veel natuurgebieden zijn klein en niet aaneengesloten, waardoor een droge zomer veel effect heeft. Diersoorten kunnen dan niet makkelijk verplaatsen naar een natter en koeler gebied.

Regionaal

Het speerpunt 7: 'We stellen perspectieven op voor de klimaatbestendige inrichting van de natuur voor de langere termijn' heeft betrekking op het thema natuur en klimaatadaptatie. Om dit speerpunt verder uit te werken is een regionale werkgroep landelijk opgesteld. Hieraan is ook het regionale speerpunt voor land- en tuinbouw gekoppeld. Meer hierover staat benoemd in hoofdstuk 5.6 agrarisch. Vanuit de werkgroep wordt ook afgestemd met de gemeentelijke collega natuur en andersom.

Lokaal

Het hebben van meer groen en meer bomen wordt door de inwoners in de vragenlijst klimaatadaptatie het meest genoemd als idee om zo snel mogelijk klimaatbestendig te worden. Ook vinden zij meer openbaar groen hebben om de omgeving te verkoelen de beste maatregel. Om meer inzicht te krijgen in het openbaar groen van de gemeente, maar ook in het groen op privé terreinen, doet de gemeente Buren mee met de Groene Stad Challenge. Met behulp van deze analyse krijgt de gemeente meer inzicht in hoe veel groen aanwezig is en kan zij de maatregelen daarop aanpassen. Openbaar groen kan op meerdere manieren worden vergroot, bijvoorbeeld met verticaal groen, groene daken en het planten van bomen.

Figuur 13 Het plaatsen van bomen op versteende plekken - zoals op de foto door de wethouder duurzaamheid en beleidsmedewerker groen van Buren samen met basisschoolkinderen wordt gedaan - heeft naast het vergroten van biodiversiteit veel klimaatbestendige voordelen zoals het bieden van schaduw en vergroten van infiltratie van regenwater in de grond

Het type groen dat gebruikt wordt zal intern worden afgestemd, met een voorkeur voor inheems en klimaatbestendig. Meer vegetatie is een erg gewenste maatregel om hittestress en wateroverlast tegen te gaan door infiltratie in de bodem, verkoeling door verdamping en het bieden van schaduw. Aan de andere kant vragen bomen en planten ook veel water. Bij het plaatsen van groen moet hier rekening mee worden gehouden door het type vegetatie af te stemmen op de waterbeschikbaarheid en een goede watervoorziening aan te leggen. Om integraliteit te verhogen is het van belang dat ook wordt gekeken naar andere domeinen. Zo zet de gemeente Buren in op het koppelen van vergroening aan maatregelen tegen wateroverlast, bijvoorbeeld door groene, natuurvriendelijk beplante wadi's aan te leggen. Dit geeft biodiversiteit in de wijken een kans. Ook zal intern afstemming tussen het uitvoeringsplan van de LAS en het Biodiversiteitsplan worden gezocht. Dit plan wordt door meerdere regionale gemeenten vanuit de regiodeal opgesteld in 2022.

Aangezien regionaal met de natuurbeheerders wordt samengewerkt en Buren hier ook bij betrokken is, zet de gemeente lokaal vooral in op het vergroten van natuur in de wijken, participatie van inwoners en meekoppelen van natuur bij andere domeinen. Inwoners hebben aangegeven dat zij graag zien dat burgerparticipatie een proces van onderaf is. Daarom zal Buren in het communicatie- en participatieplan voor klimaatadaptatie ook groen en natuur laten terugkomen.

5.8 Recreatie

Regionaal

Recreatie is geen thema waar een speerpunt voor is opgenomen in de RAS samenwerkingsagenda.

Lokaal

Buren heeft meerdere recreatieplassen die belangrijk zijn voor inwoners en toeristen om op warme dagen verkoeling te zoeken. Deze plassen, net als het Eiland van Maurik, zijn een focuspunt in de Visie Recreatie en Toerisme. Klimaatverandering kan invloed hebben op recreatie. Zo blijkt uit de stresstesten dat het zwemwater in de gemeente zal opwarmen in de komende vijftig jaar en dat hierdoor de kwaliteit van het water kan worden verminderd. Ook worden er meer warme dagen voorspeld, waardoor meer behoefte is aan schaduw en waterdrinkpunten. De prioriteiten liggen daarom nu bij het informeren van bezoekers over de waterkwaliteit (onder andere over blauwalg), onderzoeken of er meer schaduwplekken op recreatieterreinen nodig zijn en of er maatregelen zijn die positieve invloed hebben op de beheerkosten. Ook wordt bij het opstellen van de lokale hitteplannen aandacht gevraagd voor een hitteprotocol op evenementen. Wanneer in de toekomst de klimaateffecten in de recreatiegebieden groter worden of wanneer meer toeristen de gemeente bezoeken kunnen andere maatregelen verder worden onderzocht.

Figuur 14 Jutterseiland is een speeleiland op recreatiepark de Meent in Beusichem en een belangrijke recreatieplek voor kinderen en volwassenen. Het speeleiland is klimaatbestendig ingericht met ruimte voor water, schaduwplekken en natuur.

5.9 Overig

5.9.1 Veiligheid en vitale en kwetsbare functies

Regionaal

Voor het uitwerken van het thema veiligheid en vitale en kwetsbare functies ligt vooral een rol bij de veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De twee speerpunten van de RAS die hierbij horen zijn 8 'We hebben de klimaatkwetsbaarheden van de vitale en kwetsbare functies in onze regio in beeld en geanalyseerd' en 9 'We hebben stakeholders actief betrokken in onze ambitie en strategie om alle relevante, vitale, kwetsbare functies voldoende te beschermen'.

In een regionale werkgroep worden de speerpunten uitgewerkt. De regionale werkgroep is nog niet opgestart.

Lokaal

Aangezien de inwoners van Buren veiligheid en kwetsbare functies als belangrijk thema zien zal er vanuit Buren regionaal wel aandacht gevraagd worden voor het oppakken van dit speerpunt en het starten van de regionale werkgroep. Ook vraagt Buren om betrokken te blijven bij de regionale ontwikkelingen, zodat het gemeentelijk kan worden afgestemd.

5.9.2 Energietransitie

Regionaal

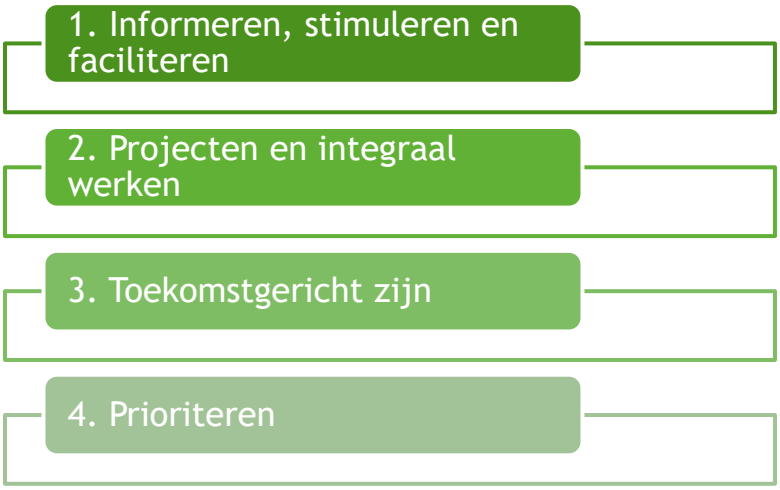
Aan het thema energietransitie is geen RAS speerpunt gekoppeld.

Lokaal

Lokaal zal de gemeente verkennen of maatregelen voor klimaatadaptatie ook aan de energietransitie kunnen worden gekoppeld. Klimaatmitigatie (verminderen van de uitstoot van broeikasgassen) en klimaatadaptatie (aanpassen van de leefomgeving aan het veranderende klimaat) worden door velen vaak met elkaar verward. Dit biedt kansen om beide onderdelen van duurzaamheid te combineren.

Zo wordt er door een toenemende hitte meer behoefte aan energie verwacht voor koeling, zoals airconditioning. Klimaatbestendig ontwerp zoals vegetatie en waterbuffering kunnen juist zorgen voor een natuurlijke verkoeling van de omgeving. Ook kunnen (blauw)groene daken en zonnepanelen elkaar versterken. De straling van de zon is bij groene daken hoger, doordat het meer zonlicht reflecteert. Het groen zorgt dat het dak een lagere temperatuur heeft, waardoor het rendement van zonnepanelen wordt verhoogd. Nieuwe vormen van energiewinning bieden ook kansen. Thermische energiewinning uit oppervlaktewater zorgt voor een lagere watertemperatuur, wat voor een betere waterkwaliteit en verminderde kans op blauwalg zorgt. Hiernaast kan bij het aanleggen van een warmtenet door het openbreken van de straat ook worden gekeken naar mogelijkheden voor vergroenen of het plaatsen van waterdoorlatend asfalt. In de gemeente Buren zal er naar worden gestreefd om meekoppelkansen te onderzoeken en zo veel mogelijk te benutten. Zeker in relatie tot de doelstellingen bij het thema economie om ondernemers te informeren over de baten bij de koppeling tussen duurzame energie en klimaatadaptatie.

6 STRATEGIELIJNEN

Figuur 12 De strategielijnen van de LAS

6.1 INFORMEREN, STIMULEREN EN FACILITEREN

Buren kan alleen klimaatbestendig zijn en worden als zij samen met de inwoners, bedrijven en andere betrokkenen optrekt. Iedereen heeft immers te maken met de gevolgen van klimaatverandering en kan ook bijdragen aan de oplossing. Zo is het vergroenen van tuinen en bedrijven- en schoolterreinen iets waar de inwoners en ondernemers zelf de regie over hebben. De gemeente heeft hierbij een informerende, stimulerende en faciliterende rol. Door de inwoners meer bewust te maken van het thema klimaatadaptatie kan de gemeente actiebereidheid vergroten. Samenwerken en het koppelen van doelstellingen van verschillende partijen is hierin belangrijk.

6.2 PROJECTEN EN INTEGRAAL WERKEN

Klimaatadaptatieve maatregelen staan nooit alleen. Deze maatregelen worden uitgevoerd op verschillende domeinen, zoals de openbare ruimte, wonen en natuur. Daarnaast bieden projecten op het gebied van klimaatadaptatie kansen voor het koppelen van biodiversiteit en gezondheid. Er gebeurt al veel en het is belangrijk om overzicht te bewaren om integraal werken binnen de gemeente mogelijk te maken. Binnen de gemeente is daarom een ambtelijke werkgroep klimaatadaptatie opgezet, wat bijdraagt aan de integraliteit.

6.3 TOEKOMSTGERICHT ZIJN

De gemeente moet zich voorbereiden op een klimaat dat in toenemende mate verandert. Uitgangspunten hierbij zijn de huidige inzichten en voorspellingen ten aanzien van het veranderende klimaat. In de regio wordt toekomstgericht gewerkt door klimaatadaptatiemaatregelen waar mogelijk te borgen in nieuwbouw en herinrichtingsprojecten. Ook maakt de gemeente prestatieafspraken met woningcorporaties. Om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en gevolgen evalueert de gemeente de LAS driejaarlijks binnen de ambtelijke werkgroep klimaatadaptatie, in samenspraak met de raadswerkgroep klimaatvisie, en stelt deze zonodig bij.

6.4 PRIORITEREN

Vanwege beperkte middelen en capaciteit wordt geprioriteerd op het uitvoeren van maatregelen. De gemeente gebruikt de stresstesten, klimaatgesprekken en inbreng van inwoners en ondernemers om te bepalen welke thema's voorrang krijgen en welke maatregelen waar het eerst moeten worden uitgevoerd. Hierbij is kerngericht werken van belang. Daarnaast worden enkele thema's ook regionaal opgepakt en is het vanwege capaciteit en uniformiteit goed om hierbij aan te sluiten.

7 Plan van aanpak uitvoeringsplannen

Om de doelstellingen en ambities in de Lokale Adaptatie Strategie in de praktijk te brengen wordt een uitvoeringsplan op verschillende ambitieniveaus geschreven. Dit plan wordt medio 2022 voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarnaast worden ook al enkele acties opgezet met het huidige budget voor klimaatadaptatie, lokaal en regionaal. Naast de acties hieronder worden ook de mogelijke maatregelen verkend en gesprekken aangegaan met andere betrokkenen.

7.1 Acties en activiteiten

Om de doelstellingen en ambities in de Lokale Adaptatie Strategie in de praktijk te brengen wordt een uitvoeringsplan op verschillende ambitieniveaus door de werkgroep klimaatadaptatie geschreven. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeente Buren op relevante beleidsterreinen, zoals wonen, economie en openbare ruimte. Een voorbeeld van maatregelen die in het uitvoeringsplan kunnen voorkomen is te vinden in bijlage 9. Na maart 2022 zullen de gemeenteraad en de inwoners worden gevraagd inbreng te leveren op de uitgewerkte maatregelen.

Het uitvoeringsplan wordt medio 2022 voorgelegd aan de gemeenteraad. Naast het uitvoeringsplan wordt een communicatie- en participatieplan geschreven, om bij te voegen aan de LAS.

Voor het uitvoeringsplan staat voor nu in ieder geval op de planning:

- Gemeentebreed maatregelenplan wateroverlast met adviesbureau opstellen inclusief prioritering
- Aansluiten bij regionale gesprekken groennormen ontwikkelaars
- De eerste gesprekken met de woningbouwcorporaties om te komen tot jaarlijkse prestatieafspraken over wonen
- Opstart gesprekken met parkmanagement over klimaatbestendig bedrijventerrein
- Deelnemen aan bijeenkomsten opstellen lokale hitteplannen
- Met de regionale werkgroep landelijk een pre-verkenning laten uitvoeren

Hiernaast worden de mogelijke maatregelen verkend en gesprekken aangegaan met andere betrokkenen.

Daarnaast worden ook al in het eerste deel van 2022 acties opgezet met het huidige budget voor klimaatadaptatie, lokaal en regionaal.

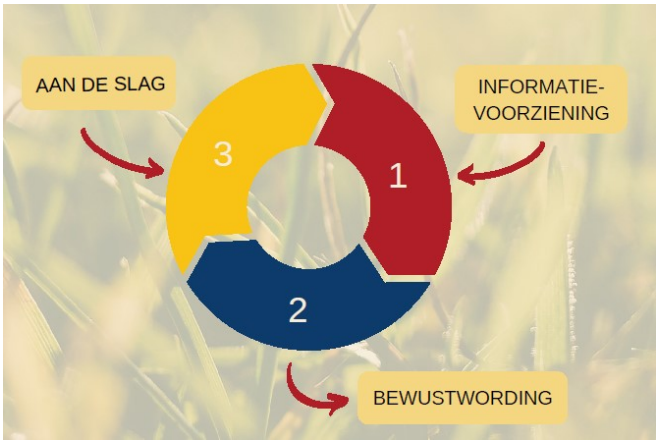
- Buren neemt deel aan de Groene Stad Challenge om inzichten te krijgen in het groen van de dorpen en stad. De eerste resultaten worden in 2022 bekend gemaakt.
- Gemeente Buren start met NK tegelwippen om inwoners te stimuleren om tegels in hun tuin te vervangen voor groen.

7.2 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Buren kan alleen klimaatbestendig zijn en worden als samen wordt opgetrokken met de inwoners, bedrijven en andere betrokkenen. Iedereen krijgt namelijk meer te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Groene tuinen en bedrijven- en schoolterreinen spelen een belangrijke rol in het verminderen van mogelijke overlast en inwoners en ondernemers hebben hier zelf de regie over. Daarom is communicatie en participatie een belangrijk onderdeel van de lokale klimaatadaptatie strategie van Buren en het uitvoeringsplan.

In regionaal verband wordt participatie uitgewerkt naar aanleiding van RAS speerpunt 3: 'We willen klimaatadaptief handelen stimuleren bij inwoners en bedrijven in de regio (participatie)'. Ook in de gemeente Buren wordt dit punt als belangrijk gezien. Voor communicatie en participatie wordt de strategielijn 'informeren, stimuleren en faciliteren' gebruikt en hieronder uiteengezet. Onderdeel hiervan is het opstellen van een communicatie- en participatieplan in 2022, gekoppeld aan het uitvoeringsplan.

De drie pijlers *informeren, stimuleren en faciliteren* sluiten aan bij de compacte communicatiestrategie duurzaamheid waarin drie doelen staan benoemd. Als eerste is de informatievoorziening naar inwoners belangrijk, net als de transparantie over eigen werk. Ten tweede is het doel dat inwoners zich bewuster worden van klimaatverandering. Als derde wordt gestimuleerd dat inwoners zelf aan de slag gaan met duurzaamheid en ook weten hoe dat kan.

Figuur 16 De drie doelen van de compacte communicatiestrategie duurzaamheid

Informeren

De inwoners in Buren zijn meermaals geïnformeerd dat de gemeente een lokale adaptatie strategie en bijbehorend uitvoeringsplan aan het opstellen is, waarbij inbreng van inwoners (door middel van de vragenlijst) is meegenomen.

In de regionale RAS groep is een werkgroep communicatie opgesteld om inwoners meer te betrekken bij klimaatadaptatie. Zij hebben een communicatiebureau ingeschakeld om een campagne op te starten. De huidige en eerste campagne is vooral gericht op bewustwording bij inwoners en informatie geven over wat inwoners zelf kunnen doen. In de vragenlijst klimaatadaptatie is nagevraagd hoeveel inwoners behoefte hebben aan meer informatie over klimaatadaptatie. Met als resultaat ongeveer de helft van de inwoners. Het liefst ontvangen zij de informatie via een nieuwsbrief. Ook de plaatselijke krant, de website van de gemeente, informatieavonden en huis-aan-huis bladen zijn gewenste kanalen.

Onderdeel van de regionale campagne is een *swipocratie* (digitale participatie tool), het instellen van klimaatambassadeurs en het opstarten van een website (https://www.klimaatactiefrivierenland.nl/). Om het een en ander af te stemmen is er contact tussen deze regionale werkgroep en medewerkers van Buren. Zo kan Buren publicatiemomenten over klimaatadaptatie plannen en gebruik maken van de beschikbare toolkit. In 2022 kan Buren ook de klimaatbestendige pop-up tuin gebruiken bij campagnes. Het publiceren van berichten uit de campagne wordt zo veel mogelijk afgestemd op

lokale activiteiten in Buren, weersextremen (hittegolven, periodes van droogte etc.) en nieuws over lokale en regionale maatregelen voor klimaatadaptatie. Een voorbeeld is de content voor wateroverlast koppelen aan lokale situaties, zoals de extreme wateroverlast die in Lienden voorkwam in 2021. Verdere regionale campagnes zullen naar verwachting ook gericht zijn op informeren met aandacht voor ondernemers en parkmanagers. Deze behoefte wordt ook gevoeld door ondernemers in Buren. Daarom zal Buren zich bij de regionale campagnes en ontwikkelingen hierover aansluiten.

Stimuleren

In de verschillende thema's in de LAS zijn al veel prioriteiten genoemd, waarbij ook een rol voor inwoners kan liggen. Denk aan verticaal groen, opslag van hemelwater en aanleggen van groenblauwe daken. Dit zijn maatregelen die in de openbare ruimte kunnen worden uitgevoerd, maar ook op privéterreinen en in tuinen. Meerdere inwoners hebben zelf al aangegeven ook te willen handelen. Om inwoners hierbij te ondersteunen en verder te stimuleren wordt bij het uitvoeringsplan een communicatie- en participatieplan opgesteld door de ambtelijke werkgroep klimaatadaptatie, de vakgroep communicatie en de kernregisseurs. Een eerste activiteit is het NK tegelwippen, waaraan Buren in 2022 voor de eerste keer zal meedoen. Tijdens deze activiteit wordt ook actief de samenwerking gezocht met een andere relevante partij, zoals de woningbouwverenigingen. Capaciteit is een probleem in de gemeentelijke organisatie en ondersteuning kan gewenst zijn in het opstarten van activiteiten. Daarom wordt gekeken of externe ondersteuning hulp kan bieden. Een organisatie zoals Steenbreek ondersteunt gemeenten met een klimaatadaptatie activiteitenpakket.

Faciliteren

De gemeente zal ook klimaatbestendige activiteiten bij inwoners faciliteren. Voorbeelden zijn subsidies op groene daken, samenwerkingen met andere organisaties aangaan om inwoners korting te geven op het aanschaffen van een boom of regenton en inwoners de kans te geven een stukje 'openbare ruimte' te beheren, zoals een geveltuin of buurtgroen. Samen met de kernregisseurs wordt gekeken waar behoefte aan is en of dit verschilt per kern. In het uitvoeringsplan zal hier een keuze in moeten worden gemaakt. Bij het faciliteren van activiteiten wordt ook samenwerking gezocht met organisaties die kennis en ondersteuning kunnen bieden, bijvoorbeeld in het opstarten van een buurttuin (Leefbaarheidsalliantie Gelderland) of het aanleggen van een groen dak (Natuur & Milieu).

Vakgroep communicatie

In het verdere traject om de gemeente Buren klimaatbestendig te maken ligt er een belangrijke rol voor informatie, communicatie en participatie. In het voortraject van de LAS is dat al gebeurt door informatie op te halen bij inwoners door middel van het verspreiden van een vragenlijst en swipocratie. Om de communicatie naar en participatie van inwoners doelgericht te houden wordt er met de vakgroep communicatie een communicatie- en participatieplan geschreven. Dit ook om gemeentelijke inzet te kunnen plannen. Hierin worden de campagnes en acties beschreven die voor en samen met de inwoners in de komende jaren worden uitgevoerd. Dit plan wordt gekoppeld aan het uitvoeringsplan en heeft als uitgangspunt: "beter goed informeren, dan te veel informeren", zodat de inwoners niet worden 'overspoeld' met duurzaamheidsinformatie. Om doelmatig campagnes op te zetten wordt aangesloten bij een aantal landelijke campagnes mede omdat dat de aandacht versterkt en het minder gemeentelijke inzet vraagt. Een voorbeeld is aansluiten bij landelijke campagnes van stichting Steenbreek.

Kernregisseurs

Bij de LAS zijn de kernregisseurs betrokken door te informeren welke inwoners nu al klimaatbestendig bezig is. Zij hebben geholpen bij het verspreiden van de vragenlijst om inbreng op te halen voor deze strategie. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan zullen de kernregisseurs verder worden betrokken. Zo wordt in het communicatie- en participatieplan gekeken of er behoefte is aan andere maatregelen in de verschillende kernen. Ook bij het ophalen van informatie zal worden afgestemd welk communicatiekanaal in welke kern geschikt is. Bij het uitvoeringsplan worden ook de kernregisseurs betrokken en spelen de uitgangspunten uit de Nota Kerngericht Werken zeker een rol. Dit zijn; 1. 'Inwoners en de gemeente werken samen als partners' 2. 'Inwonersinitiatieven krijgen ruimte' 3. 'We leveren maatwerk naar de kernen'.

7.3 Kosten en dekking

De verdere en structurele dekking, mede gezien de financiële situatie en de beperkte middelen vanuit het rijk voor deze landelijke opgaven, vormt nog een uitdaging voor de komende jaren. In feite gaat het in deze LAS en het eerste uitvoeringsplan om de financiering van een eerste inhaalslag voor het klimaatbestending maken van de bestaande ruimtelijke omgeving. Zo is er voor de verdere stappen in de adaptatie nodig na te gaan hoe de verdere en meer structurele kosten voor klimaatmaatregelen gedekt kunnen worden. In de kadernota zal als nieuw beleid 2023 of anders in het uitvoeringsplan een voorstel gedaan worden voor de aanvullende dekking van de projectkosten als andere dekkingsmogelijkheden onvoldoende blijken voor de noodzakelijke klimaatmaatregelen.

DPRA impulsgelden

Vanaf 2021 tot 2027 kunnen gemeenten, provincies en waterschappen gebruik maken van de landelijke DPRA impulsregeling. Deze rijksbijdrage is bedoeld om klimaatadaptieve maatregelen te versnellen en betreft alleen de (extra) kosten voor maatregelen tegen wateroverlast, droogte en het verminderen van het overstromingsrisico in de openbare ruimte. Maatregelen tegen hittestress vallen niet primair onder de impulsregeling.

Voor Buren is een gedrag gereserveerd van € 358.721. Minimaal 67% van de kosten moeten worden bijgelegd door de gemeente zelf. De rijksbijdrage levert namelijk 1/3 cofinanciering en stelt als voorwaarde dat de maatregelen voor 31 december 2027 zijn uitgevoerd.

De gemeente Buren wilt de impulsgelden deels gebruiken voor het uitvoeren van maatregelen tegen wateroverlast om een deel van de kosten te dekken. Ook zal de gemeente verkennen of klimaatbestendige maatregelen op bedrijventerreinen mede gedekt kunnen worden uit de DPRA gelden. In het uitvoeringsplan zal dit als totaal kostenoverzicht met bijbehorende dekking in beeld worden gebracht.

Budget gemeente

In de begroting van Buren is nu structureel € 50.000 per jaar opgenomen voor het uitvoeren van klimaatbestendige maatregelen. Hiervan moet jaarlijks structureel € 15.000 worden gereserveerd voor de bijdrage aan de werkregio Klimaat Actief Rivierenland (KAR), waaraan Buren deelneemt. De KAR is de ambtelijke werkregio van de RAS. Daarnaast wordt er jaarlijks € 25.000 vanuit dit budget gereserveerd voor de informatie, communicatie met en participatie met inwoners en stakeholders. Het gaat dan ook om het opzetten van campagnes of faciliteren van kleinschalige acties van inwoners zoals het NK tegelwippen. Het resterende bedrag van € 10.000 is jaarlijks nodig voor onvoorziene zaken.

Er zal daarom in de kadernota van nieuw beleid 2023 of anders in het uitvoeringsplan een voorstel gedaan worden om klimaatadaptieve projecten of maatregelen van inwoners te stimuleren, zoals bijvoorbeeld een bijdrage aan het vergroenen van daken.

Subsidie toekomstbestendige bedrijventerreinen

Voor het klimaatbestendig maken van het nieuwe deel van het bedrijventerrein in Doejenburg en mogelijk ook andere bedrijventerreinen wordt gestreefd naar het gebruik maken van een bijdrage regeling van de provincie Gelderland. Dit zal in de verdere uitwerking voor het uitvoeringsplan verder uitgezocht worden. Mogelijk dat ook hierbij de DPRA impulsgelden als co-financieringsstroom een rol kunnen spelen.

Overige subsidies

Mogelijk is dat er in de komende jaren ook andere subsidies beschikbaar komen, bijvoorbeeld van het Rijk en de Provincie Gelderland. Een voorbeeld is de regio deal, waar de gemeente op andere terreinen gebruik van heeft gemaakt. Ook biedt provincie Gelderland financiële ondersteuning bij maatregelen tegen hittestress, omdat hitte niet is opgenomen in de DPRA impulsgelden. Ook is er incidenteel cofinanciering van de provincie voor het vergroenen van schoolpleinen en het aanvragen van een watertappunt. Dit zijn maatregelen die aansluiten bij de LAS. Daarom worden enkele maatregelen zo veel mogelijk gekoppeld aan (co)financieringsmogelijkheden en per jaar uitgevoerd.

Ook worden subsidies beschikbaar gesteld door organisaties genoemd op de duurzaamheidspagina van de website van de gemeente Buren, die mogelijk ook aantrekkelijk zijn voor initiatieven van inwoners en ondernemers.

Huidige middelen meekoppelen

Ten slotte kan klimaatadaptatie in huidige herstructureringsprojecten en onderhoud worden meegenomen. Het gebeurt bijvoorbeeld al dat bij het renoveren van een weg wordt gekeken welk type wegdek het meest verkoelend werkt en of het aanplanten van bomen langs de weg mogelijk is.

Tot slot

Het is denkbaar dat er extra rijksmiddelen beschikbaar komen voor klimaatadaptatie, omdat het onderdeel is van de (landelijke) duurzaamheidsopgave. Die kunnen dan uiteraard voor de verdere uitvoering ingezet worden.

Verder zal bij de rekening 2021 nagegaan worden in hoeverre het mogelijk en nodig is resterende incidentele middelen duurzaamheid (taakveld 7.3 milieu) over te hevelen naar 2022. Dit is dan de eerste basis voor de middelen van circa € 710.000 (66%) die nodig zijn om in aanmerking te komen voor de cofinanciering van de DPRA gelden van € 358.721 (33%). Andere bronnen daarvoor kunnen mogelijk in bestaande beheerbudgetten of andere mogelijke cofinanciering gevonden worden.

In de kadernota kan als nieuw beleid 2023 of anders in het uitvoeringsplan mogelijk ook een voorstel gedaan worden voor de aanvullende dekking van de 66% projectkosten van DPRA- projecten als die eerdere dekkingsmogelijkheden onvoldoende blijken voor de noodzakelijke klimaatmaatregelen.

Verder moet ook nagedacht worden over de structurele dekking van klimaatadaptief werken. Zo is er voor de verdere stappen in de adaptatie nodig na te gaan hoe de verdere en meer structurele kosten voor klimaatmaatregelen gedekt kunnen worden. Een voorbeeld met betrekking tot lokaal waterbeheer kan zijn dat die kosten en dekking toegevoegd worden aan het betreffende beheerplan.

7.4 Evaluatie

Het klimaat verandert in toenemende mate. Uitgangspunten voor de LAS zijn de huidige inzichten en voorspellingen ten aanzien van het veranderende klimaat. Sommige gevolgen zijn echter nog onbekend. Daarnaast verandert ook onze samenleving en vindt er veel bedrijvigheid plaats in de gemeente. Het is belangrijk om in te kunnen spelen op gevolgen en ontwikkelingen die nog niet bekend zijn of bekende ontwikkelingen waarvan de prioriteit toeneemt. Dit gaat over de klimaatontwikkelingen net als de ontwikkelingen rond wonen, bedrijven en in de kernen. Daarnaast zal de ambtelijke werkgroep klimaatadaptatie de voortgang van de realisatie van de doelstellingen in de LAS driejaarlijks evalueren. Met behulp van de monitoring en evaluatie zal de gemeente het uitvoeringsplan en wanneer nodig ook de LAS elke 3 jaar actualiseren.

Voorbespreking I

Dossiernummer	2440
Extern Zaak ID	Z.042147
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.3
Titel	Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Crum, S.
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 1: Raadsbesluit bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 2: Toelichting Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 3: Regels Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a
Bijlage 4: Verbeelding Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Toelichting

Om het bestaande gebouw van het uitvaartcentrum uit te breiden is het noodzakelijk om het geldende bestemmingsplan aan te passen. Het bestemmingsplan ‘Ommeren, Ommerenveldseweg 8a’ bevat de mogelijkheid om het gebouw uit te breiden. De gemeenteraad wordt voorgesteld het bestemmingsplan vast te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan “Ommeren, Ommerenveldseweg 8a” met identificatienummer NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg-BVA1 vast te stellen.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a omdat het kostenverhaal met een anterieure overeenkomst is geregeld.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.130005** **Z.042147**

Voorstel ingebracht door	S. Crum
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	n.v.t. Ruimte

Onderwerp **Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a**

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan “Ommeren, Ommerenveldseweg 8a” met identificatienummer NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg-BVA1 vast te stellen.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a omdat het kostenverhaal met een anterieure overeenkomst is geregeld.

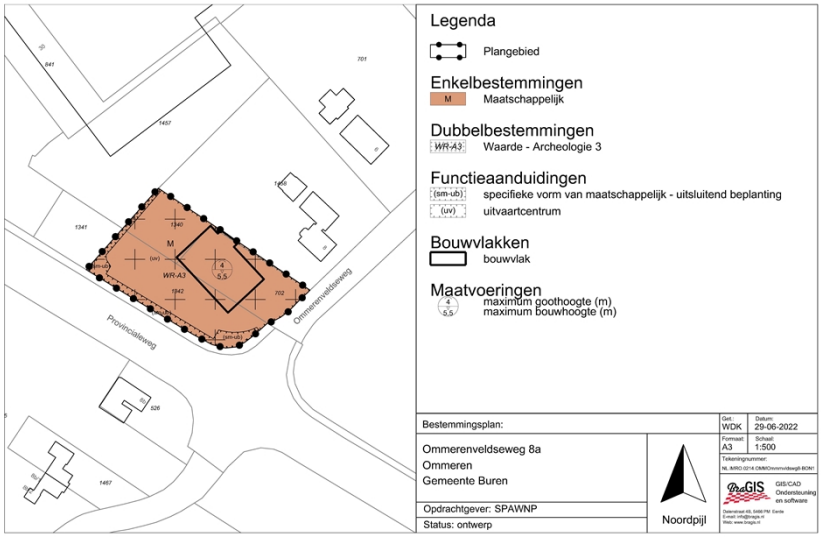
Samenvatting van het voorstel

Om het bestaande gebouw van het uitvaartcentrum uit te breiden is het noodzakelijk om het geldende bestemmingsplan aan te passen. Het bestemmingsplan ‘Ommeren, Ommerenveldseweg 8a’ bevat de mogelijkheid om het gebouw uit te breiden. Het college stelt de raad voor het bestemmingsplan vast te stellen.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Initiatiefnemer heeft een verzoek ingediend voor de uitbreiding van het uitvaartcentrum aan de Ommerenveldseweg 8a te Ommeren. Op 12 juli 2022 heeft het college het ontwerp bestemmingsplan vrij gegeven voor publicatie. De uitbreiding van het uitvaartcentrum betreft het bestaande gebouw en het terrein daar omheen. De oppervlakte van de bebouwing wijzigt van 290m2 naar 515m2. In het naastgelegen weiland wordt een parkeerterrein aangelegd. Tevens wil men de activiteit resomeren toevoegen. Dit is een techniek van alkalische hydrolyse waarbij stoffelijke resten van mens of dier onder druk met behulp van kaliumhydroxide worden opgelost in heet water. Resomeren is een nieuwe activiteit, niet alleen op deze locatie maar in heel Nederland. Het is wettelijk nog niet toegestaan op grond van de Wet op de lijkbezorging. In het ontwerp bestemmingsplan is de activiteit resomeren dan ook nog niet toegestaan. Dit jaar wordt een wetswijziging verwacht die het resomeren mogelijk maakt. In het bestemmingsplan is vastgelegd dat er, als de wet wordt aangenomen, een omgevingsvergunning kan worden aangevraagd voor de activiteit resomeren, mits er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie. Het perceel krijgt de bestemming Maatschappelijk met de functieaanduiding ‘uitvaartcentrum’.

Afbeelding 1 Bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a

2. Doel / meetbaar effect

De uitbreiding van het uitvaartcentrum planologisch mogelijk maken op het perceel Ommerenveldseweg 8a, Ommeren.

3. Argumenten

1.1. *Uitbreiding van het uitvaartcentrum is ruimtelijk aanvaardbaar*

De locatie ligt buiten de bebouwde kom van Ommeren en daarmee in het buitengebied. In het algemeen is uitbreiding van stedelijke functies in het buitengebied niet wenselijk. Voor bedrijven is het uitgangspunt dat uitbreiding niet of nauwelijks mogelijk is en vestiging op een bedrijventerrein de voorkeur heeft. We hebben hier te maken met een maatschappelijke functie die op een bedrijventerrein niet vanzelfsprekend is. In de omgevingsvisie, vastgesteld 14 juni 2022, ligt het perceel in de multifunctionele dorpszone rond Ommeren. In de multifunctionele zone rond Ommeren past deze maatschappelijke functie goed. We zien een gemengd gebied met woon- en werkfuncties. De vestiging van Fruit nl aan de Provincialeweg overheerst het ruimtelijk beeld. De (uitbreiding van) bebouwing van het uitvaartcentrum is hieraan ondergeschikt en heeft weinig invloed op het gebied. Een voordeel is de goede ontsluiting op de provinciale weg N320.

1.2. *Er zijn geen zienswijzen binnen gekomen op het ontwerp bestemmingsplan*

Het ontwerp bestemmingsplan heeft van 14 juli 2022 tot en met 24 augustus 2022 ter inzage gelegen. Dit is gepubliceerd in het gemeenteblad. Het plan kan ingezien worden op www.ruimtelijkeplannen.nl. Er zijn geen zienswijzen binnen gekomen op het ontwerp bestemmingsplan.

2.1. Een exploitatieplan vaststellen is niet nodig

De wet schrijft voor dat er een exploitatieplan moet worden vastgesteld door de gemeenteraad voor gronden waarvoor een bouwplan is voorzien. De raad kan bij de vaststelling van een bestemmingsplan besluiten geen exploitatieplan vast te stellen als het verhaal van de kosten van de grondexploitatie op een andere manier is geregeld. Er is voor dit plan een anterieure overeenkomst gesloten, op deze manier is het kostenverhaal geregeld. De raad kan daarom besluiten geen exploitatieplan vast te stellen.

4. Kanttekeningen

Geen kanttekeningen

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

De kosten voor het plan worden verhaald op de initiatiefnemer. Het kostenverhaal is vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

6. Communicatie

Het vastgestelde bestemmingsplan publiceren wij digitaal in het Gemeenteblad en via de landelijke voorziening: www.ruimtelijkeplannen.nl. Gedurende zes weken kunnen belanghebbende tegen het plan in beroep gaan.

7. Uitvoering en planning

Het bestemmingsplan kan voor vaststelling worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Nadat het bestemmingsplan is vastgesteld, zal het plan opnieuw ter inzage worden gelegd. Gedurende zes weken kunnen belanghebbende tegen het plan in beroep gaan. Na afloop van de beroepstermijn van zes weken treedt het plan in werking.

8. Participatie

Omwonenden zijn van tevoren op de hoogte gesteld van het plan. Het ontwerp bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Een ieder kon een zienswijze indienen.

9. Duurzaamheid

De nieuwe bedrijfswoning wordt verwarmd middels een warmtepomp. Ook komen er zonnepanelen op het dak van de woning.

Bijlagen:

1. Raadsbesluit
2. Toelichting
3. Regels
4. Verbeelding

Inlichtingen bij:

Naam	S. Crum
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18-10-2022	**D.130005** **Z.042147**	**D.130218** **Z.042147**

Onderwerp **bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. Het bestemmingsplan “Ommeren, Ommerenveldseweg 8a” met identificatienummer NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg-BVA1 vast te stellen.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Ommeren, Ommerenveldseweg 8a omdat het kostenverhaal met een anterieure overeenkomst is geregeld.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

SPAWNP
INGENIEURS

Toelichting

Bestemmingsplan Ommerenveldseweg 8a in Ommeren

NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg8a-BON1

Ontwerp

Toelichting

Bestemmingsplan Ommerenveldseweg 8a in Ommeren

NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg8a-BON1

Ontwerp

Gemeente:	Buren
Status:	Ontwerp
Datum:	6 juli 2022
Opgesteld door:	SPA WNP ingenieurs
Projectnr.:	22200076
Opdrachtgever:	Uitvaartverzorging Erik van Zoest

Klinkenbergerweg 30a | 6711 MK EDE | 0318 614 383
Vrijlandstraat 33-c | 4337 EA MIDDELBURG | 0118 227 466
Hoenderkamp 20 | 7812 VZ EMMEN | 0591 238 110
info@SPAWNP.nl | SPAWNP.nl
| kvk 0909.2661
ISO 9001:2015 | btw NL8053.02.530.B01

DENKKRACHT IN BOUW - MILIEU - RUIMTE

INHOUD PAGINA

1. INLEIDING 3
   1.1 Aanleiding en doelstelling 3
   1.2 Plangebied 3
   1.3 Omschrijving plan 4
   1.4 Vigerende planologische situatie 5
   1.5 Leeswijzer 5

2. BELEIDSKADER 6
   2.1 Rijksbeleid 6
   2.2 Provinciaal beleid 7
   2.3 Gemeentelijk beleid 9

3. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN 12
   3.1 Bedrijven en milieuzonering 12
   3.2 Geluid 13
   3.3 Bodem 14
   3.4 Externe veiligheid 14
   3.5 Geur Wet geurhinder en veehouderij 16
   3.6 Verkeer en parkeren 16
   3.7 Luchtkwaliteit 17
   3.8 Ecologie 18
   3.9 Archeologie – en cultuurhistorie 19
   3.10 Water 20
   3.11 M.e.r. 23

4. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID 24

5. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID 24

6. JURIDISCHE OPZET VAN HET PLAN 25
   6.1 Inleiding 25
   6.2 Begrenzing plangebied 25
   6.3 Opzet van de regels 25
   6.4 Verantwoording van de regels 27

BIJLAGEN

1 Milieuzonering
2 Bodem- en asbestonderzoek
3 Onderzoek luchtkwaliteit
4 Quickscan ecologie
5 Onderzoek stikstofdepositie
6 Archeologisch onderzoek
7 Digitale watertoets

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem/haar worden gebruikt voor het doel waarvoor het is opgesteld. Niets uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en/of van SPA WNP ingenieurs. Kwaliteit en verbetering van product en proces zijn bij SPA WNP ingenieurs gewaarborgd middels een kwaliteitsmanagementsysteem dat is gecertificeerd volgens NEN-EN-ISO 9001:2015.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

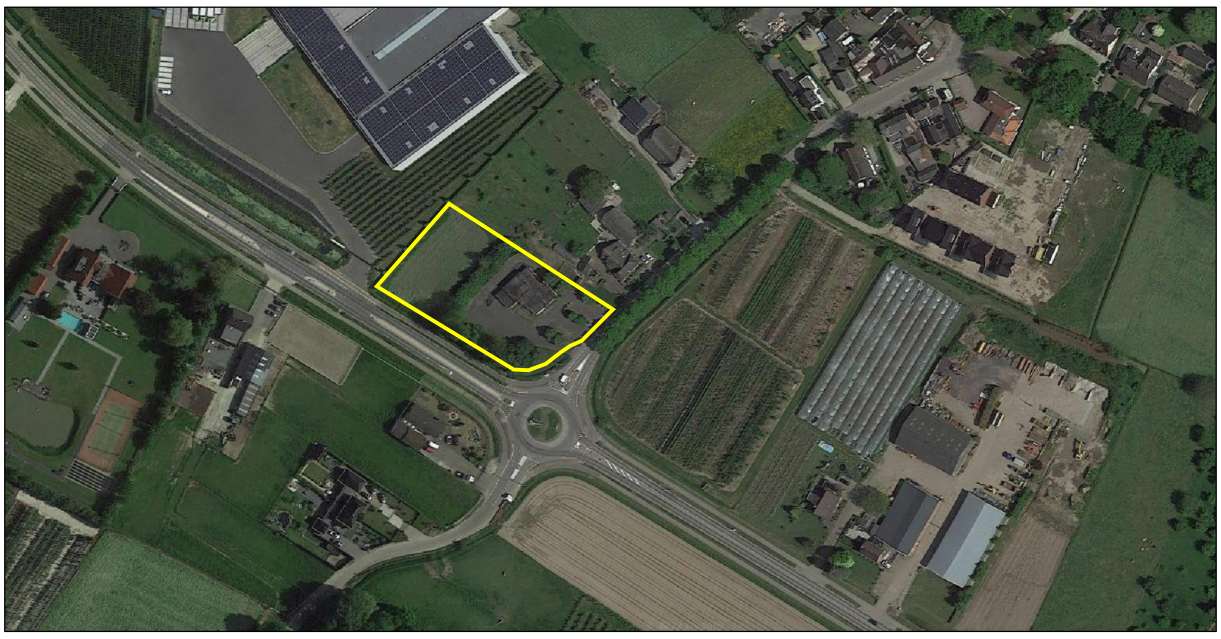
Initiatiefnemer Uitvaartverzorging Erik van Zoest heeft het voornemen om het bestaande gebouw aan de Ommerenveldseweg 8a uit te breiden. Het initiatief voorziet in een uitbreiding van 225 m² en daarmee de vestiging van een uitvaartcentrum. Ten behoeve van het uitvaartcentrum is ook een kelder en een uitbreiding van het parkeerterrein voorzien. Onderdeel van het nieuwe uitvaartcentrum is het aanbieden van de dienst resomeren, een vorm van cremeren waarbij water wordt gebruikt in plaats van vuur.

Voor het plangebied geldt het bestemmingsplan 'Buitengebied Buren' vastgesteld op 29 september 2009. In dit bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemmingen 'Maatschappelijk' en 'Agrarisch – Oeverwalgebied'. De ontwikkeling past niet binnen dit vigerende bestemmingsplan. Voornaamste reden hiervan is dat de uitbreiding van het gebouw meer is dan wat het bestemmingsplan toestaat. Ook past het parkeerterrein niet binnen de bestemming 'Agrarisch – Oeverwalgebied'. Hiernaast past de nieuwe activiteit van het resomeren niet onder de aanduiding 'mortuarium' welke van toepassing is binnen het vigerende bestemmingsplan. Voor de ontwikkeling is om die reden een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

1.2 Plangebied

In de huidige situatie is aan de Ommerenveldseweg 8a in Ommeren een mortuarium gevestigd. Naast het gebouw zijn er meerdere parkeerplaatsen aanwezig, het gebied is grotendeels verhard. Het plangebied is gelegen ten zuiden van de kern Ommeren en wordt begrensd door agrarische percelen, de Ommerenveldseweg en de Provinciale weg N320. Het gebied voor de ruimtelijke procedure is kadastraal bekend als Gemeente Lienden, Sectie O, nummers 702, 1340 en 1342. In de onderstaande afbeelding is de ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1: Plangebied geel omlijnd

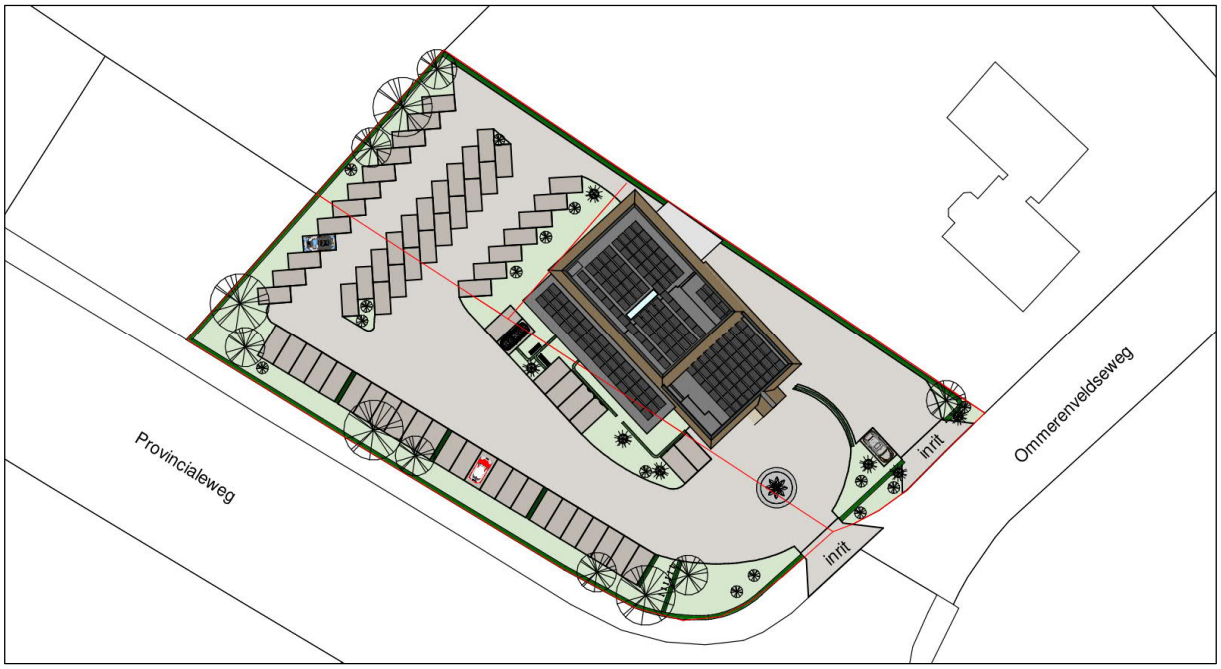
1.3 Omschrijving plan

Het beoogde plan bestaat uit het uitbreiden van de bebouwing en daarmee het vestigen van een uitvaartcentrum. De oppervlakte van de bebouwing wijzigt van 290 m² naar 515 m². Ook wordt een nieuwe kelder gerealiseerd en vindt er een uitbreiding van het parkeerterrein plaats zodat er circa 75 parkeerplaatsen ontstaan. Binnen het nieuwe uitvaartcentrum zal een nieuwe vorm van cremeren worden aangeboden, resomeren. Resomeren is een vorm van cremeren waarbij water wordt gebruikt in plaats van vuur. De volgende afbeeldingen geven een impressie van het initiatief.

Afbeelding 2: Impressie beoogde situatie

Afbeelding 3: Impressie beoogd terrein

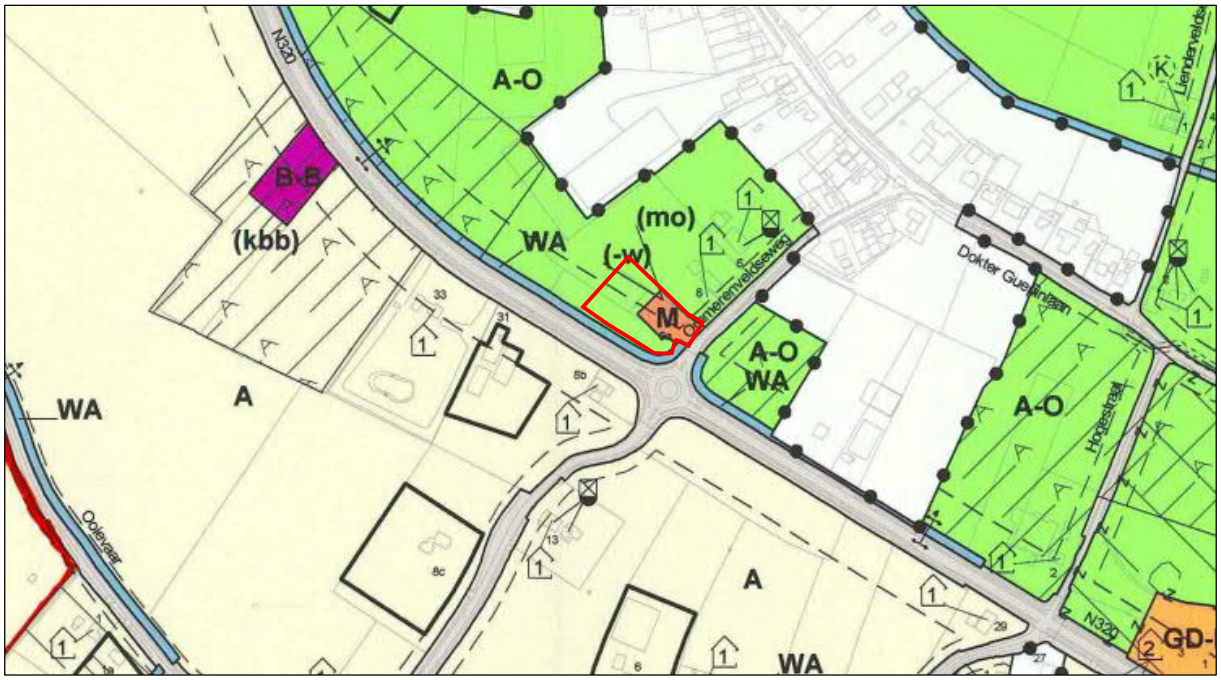

1.4 Vigerende planologische situatie

Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Buren' is vastgesteld op 29 september 2009. In de afbeelding hierna is een uitsnede van de verbeelding te zien. In de onderstaande opsomming zijn de huidige bestemmingen en functieaanduidingen ter plaatse van het plangebied weergegeven:

- enkelbestemming: Agrarisch – Oeverwalgebied
- enkelbestemming: Maatschappelijk
- aanduiding: 'zonder woning' (-w)
- aanduiding: 'mortuarium' (mo)

Afbeelding 4: Vigerende planologische situatie plangebied (rood omlijnd) en omgeving plangebied

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het relevante beleid van het Rijk, de Provincie Gelderland en van de gemeente Buren samengevat. Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van de diverse milieuaspecten. De economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid is aangetoond in hoofdstuk 4. Afgesloten wordt met de juridische opzet in hoofdstuk 5.

2. BELEIDSKADER

2.1 Rijksbeleid

De nationale omgevingsvisie (NOVI)

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. De NOVI is de langetermijnvisie voor een duurzame fysieke leefomgeving. De NOVI heeft maatschappelijke opgaven samengevat in vier prioriteiten:

1. ruimte voor klimaatadaptie en energietransitie
2. duurzaam economisch groeipotentieel
3. sterke en gezonde steden en regio's
4. toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Onder deze prioriteiten hangen 21 nationale belangen, die het lokale, regionale en provinciale niveau overstijgen. Deze belangen hebben onder andere betrekking op het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit, zorg te dragen voor een woningvoorraad die aansluit op woonbehoeften, het beperken van klimaatverandering et cetera. De verantwoordelijkheid van het omgevingsbeleid ligt voor een groot deel bij provincies, gemeenten en waterschappen. Inhoudelijke keuzes kunnen in veel gevallen ook het beste regionaal worden gemaakt. Met de NOVI wordt het proces in gang gezet, waarmee de keuzes voor de leefomgeving sneller en beter gemaakt kunnen worden.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, december 2011) worden nationale ruimtelijke belangen juridisch geborgd. Bij het opstellen van bestemmingsplannen dient rekening gehouden te worden met de regels van het Barro, zodat de nationale belangen doorwerken in de beleidsruimte van andere overheden.

Ladder voor duurzame verstedelijking (artikel 3.1.6 Bro)

De Ladder duurzame verstedelijking werd geïntroduceerd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en trad per 1 oktober 2012 in werking als motiveringsvereiste in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het instrument is van toepassing op de functies wonen, bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen.

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is opgenomen, dat gemeenten en provincies verplicht zijn om in de toelichting van een ruimtelijk besluit de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' op te nemen wanneer een zodanig ruimtelijk besluit een nieuwe stedelijke ontwikkeling (zie art. 1.1.1 Bro) mogelijk maakt. De Ladder is opgenomen in artikel 3.1.6 lid 2, 3 en 4 van de Bro. In het kader van deze onderbouwing is artikel 3.1.6 lid 2 onderstaand opgenomen:

> “3.1.6 lid 2
> De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.”

Toetsing plan
De uitbreiding van het bestaande gebouw is minder dan 500 m² en betreft de uitbreiding van een bestaande maatschappelijke functie. Derhalve is er geen sprake van een substantiële uitbreiding en daarmee een nieuwe stedelijke ontwikkeling. De laddertoets is om die reden verder niet relevant.

Conclusie rijksbeleid

Het plan heeft geen relatie met de in de NOVI opgenomen rijksbelangen. Met het plan is er geen sprake van een stedelijke ontwikkeling. Het rijksbeleid vormt geen belemmering voor de uitvoering van het beoogde plan.

2.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Gelderland

Op 19 december 2018 hebben Provinciale Staten de Omgevingsvisie "Gaaf Gelderland" vastgesteld. In de Omgevingsvisie is als doel benoemd: gezond, veilig, schoon en welvarend. De provinciale hoofddoelen zijn vertaald in provinciale ambities:

- energietransitie: van fossiel naar duurzaam
- klimaatadaptie: omgaan met veranderend weer
- circulaire economie: sluiten van kringlopen
- biodiversiteit: werken met de natuur
- vestigingsklimaat: Een krachtige duurzame topregio!
- woon- en leefomgeving: dynamisch, divers, duurzaam

De Omgevingsvisie beschrijft hoe de provincie Gelderland in de komende jaren wil omgaan met ontwikkelingen en initiatieven. In de visie is onder meer aangegeven dat de provincie streeft naar aanbod van woningtypen en woonmilieus passend bij de diversiteit aan woningvraag. Het streven is onder andere het benutten van bestaande bebouwde omgeving en het aardgasvrij aanleggen van alle nieuwbouw.

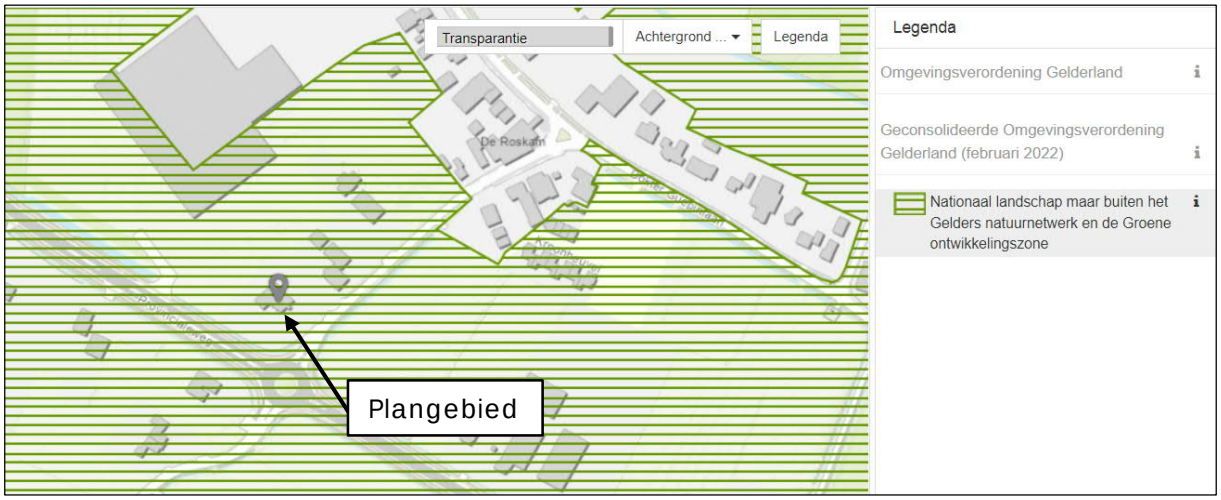
Toetsing
Met de beoogde uitbreiding van het bestaande gebouw treden er geen gebouwgebonden emissies meer op. Er wordt hiermee een bijdrage geleverd aan de energietransitie. De vestiging van een uitvaartcentrum draagt bij aan het vestigingsklimaat en zorgt voor een ruimer aanbod aan diensten waar vraag naar is. Het in stand houden van de maatschappelijke functie (het pand stond te koop) is van een maatschappelijk toegevoegde waarde voor Ommeren en omgeving. Op basis hiervan is de ontwikkeling in lijn met de omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Omgevingsverordening Gelderland

Naast de Omgevingsvisie heeft de provincie een Omgevingsverordening opgesteld, waarin de beleidsuitgangspunten uit de Omgevingsvisie zijn vertaald in concrete regels die van toepassing zijn op gemeentelijke bestemmingsplannen.

Op basis van de themakaarten behorende bij de verordening zijn de volgende aanduidingen van toepassing binnen het plangebied: artikel 2.17 (eenmalige uitbreiding bestaand glastuinbouwbedrijf), artikel 2.38 (instructieregel bestemmingsplan Intrekgebied), artikel 2.56 (ontwikkeling in Nationaal landschap) en artikel 3.33 (verbod op winning fossiele energie in Intrekgebieden).

Afbeelding 5: Themakaart 'ontwikkeling in Nationaal landschap'

Toetsing
Artikel 2.17 (eenmalige uitbreiding bestaand glastuinbouwbedrijf) heeft geen connectie met het beoogde plan. Ter plaatse van het plangebied is geen sprake van een glastuinbouwbedrijf. Artikelen 2.38 (instructieregel bestemmingsplan Intrekgebied) en 3.33 (verbod op winning fossiele energie in Intrekgebieden) hebben te maken met intrekgebieden. Het plangebied bevindt zich binnen een dergelijk intrekgebied. Dit heeft tot gevolg dat er geen fossiele energie (aardgas, aardolie, schaliegas of steenkoolgas) mag worden gewonnen in deze intrekgebieden voor de drinkwatervoorziening. Hier is met het beoogde plan geen sprake van.

Hiernaast is artikel 2.56 (ontwikkeling in Nationaal landschap) van toepassing. De afbeelding geeft de bijbehorende themakaart weer. Te zien is dat het plangebied valt binnen het Nationaal landschap, maar buiten het Gelders natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone. Wanneer een initiatief binnen het Nationaal landschap valt, is het van belang dat er geen kernkwaliteiten worden aangetast. Het plangebied ligt binnen landschap Rivierengebied en in deelgebied Lienden. De kernkwaliteiten binnen dit deelgebied zijn voornamelijk gericht op het behoud van het karakter van de omgeving en de dorpskernen. Met de beoogde uitbreiding van het bouwvlak is het initiatief niet in strijd met de kernkwaliteiten van het deelgebied.

<u>Conclusie provinciaal beleid</u>

Het provinciaal beleid vormt geen belemmering voor de uitvoering van het beoogde plan.

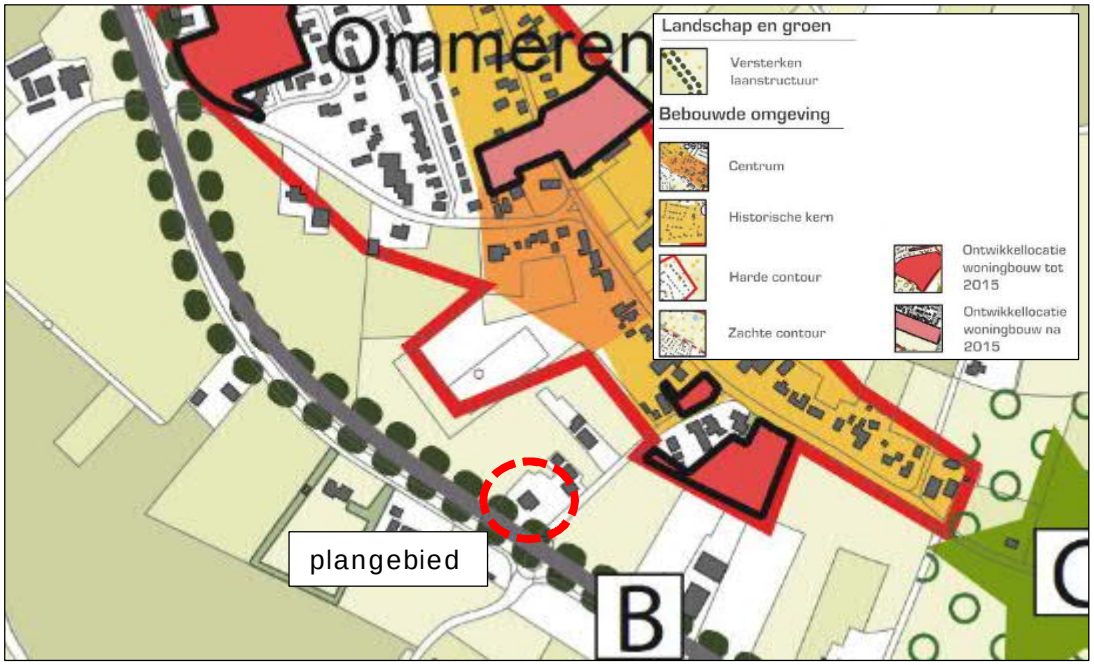
2.3 Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Buren 2009-2019

De structuurvisie van de gemeente Buren bevat de hoofdlijnen van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. De structuurvisie bevat voor iedere kern kernmerken die waardevol en behoudenswaardig zijn. Ook zijn per kern de bijzondere kwaliteiten van het omliggende buitengebied aangeduid waaronder waardevolle gebieden, landschappelijke grenzen, bufferzones, waardevolle landschapselementen, kenmerkende kleinschaligheid en waardevolle ruimtelijke relaties. De structuurvisie vormt een leidraad voor de beoordeling van nieuwe plannen en initiatieven.

De gemeente kent weinig verstedelijking waardoor kwaliteiten als rust, ruimte en een schoon milieu ruimschoots aanwezig zijn. Het ruimtelijk beleid van de gemeente is erop gericht deze kwaliteiten te behouden en verder uit te bouwen, zodanig dat deze kwaliteiten bepalend blijven voor het imago van de gemeente.

Afbeelding 6: Uitsnede kaart Structuurvisie

De planlocatie is gelegen aan de rand van de kern Ommeren. Binnen Ommeren zijn behoud van ruimtelijke relaties met het buitengebied en het behoud van het dorpse karakter van waarde. Het plangebied is niet gelegen in één van de ontwikkellocaties of binnen de bebouwde omgeving. Wel is het plangebied gelegen aan de provinciale weg N320 waar behoud van de laanstructuur een aandachtspunt is.

Toetsing
De voorgenomen ontwikkeling vormt geen belemmering voor de doelen van de structuurvisie Buren 2009-2019. De uitbreiding van het gebouw is beperkt en heeft, mede gezien het overheersende bedrijfspand ten noorden van het plangebied, geen tot nauwelijks ruimtelijke impact. De parkeerplaatsen worden met een goede inpassing in de omgeving gerealiseerd.

Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan

Het Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan betreft een nadere uitwerking van de Structuurvisie Buren 2009-2019. Het landschapsontwikkelingsplan biedt instrumenten en houvast om ontwikkelingen in het landschap in de gewenste richting te begeleiden. In dit plan beschrijft de gemeente wat ze in het landschap willen versterken en hoe ze dit willen doen. De structuurvisie bestaat uit een visiedeel, een uitvoeringsprogramma met (voorbeeld)projecten, alsmede vier praktische werkboeken voor vier verschillende landschappen en een aanvullende beleidsnotitie over de landschapsversterkingszones zoals die zijn aangegeven in de Structuurvisie.

Binnen de gemeente Buren zijn op basis van de historie én het huidige gebruik vier verschillende varianten van het rivierenlandschap te herkennen:

1 Buren's historische rivierenlandschap met zes dubbellintdorpen op smalle stroomruggen en het stadje Buren aan de Korne, met een afwisseling van burgerlijk verpozen en grootschalig boeren.
2 Rijswijk's weidse rivierenlandschap van de binnen- en buitendijkse agrarische polders in en om het Rijswijkse Veld, waar verhalen over de verdwenen en verschenen rivieren te lezen zijn.
3 Maurik's dynamische rivierenlandschap van het Eiland van Maurik naar De Beldert met van noord naar zuid de reeks: (vergraven) uiterwaarden - dijk - oeverwal (met Maurik) – komgebied het Broek en het Hornixveld - ontgrondende oeverwal langs de Linge.
4 Lienden's lommerrijke rivierenlandschap met lintbebouwing op het brede stroomruggencomplex van Lienden- Ommeren- Ingen tegenover de Utrechtse Heuvelrug - met de uiterwaarden van de Nederrijn en de Marspolder in het noorden en de dorpspolders van Aalst, Meerten, Ommeren en Ingen in het zuiden.

Vervolgens is de visie nader uitgewerkt en per onderscheiden deelgebied binnen de vier verschillende landschappen geconcretiseerd. De planlocatie maakt onderdeel uit van het Lienden's Lommerrijk rivierenlandschap, deelgebied 'de stroomruggen met hun dorpen en lommerrijke linten'. Hier bepalen de fruit- en bomenteelt en de daartussen gelegen erven het beeld van het landschap, dat het gebied een besloten karakter geven. Het gebied kent een traditie van rijke en veelsoortige boombeplantingen op de omhaagde erven.

Toetsing
Bij de voorgenomen uitbreiding wordt de erfafscheiding met bomenrij grotendeels in stand gehouden, wat zorgt voor een besloten terrein. Dit geeft een beeld dat in de rest van het landschap veel voorkomt en waarmee de aansluiting met de omgeving wordt behouden. Er worden geen waardevolle landschapskenmerken aangetast.

Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Buren

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties wordt binnen de gemeente Buren gewerkt aan de gemeentelijke omgevingsvisie. De omgevingsvisie bevat thema's die iedereen in de gemeente aangaat, zoals wonen, bedrijvigheid, natuur, landschap, water, energieproductie en milieu.

Ten tijde van het opstellen van dit bestemmingsplan is de Omgevingsvisie in de ontwerpfase. Zodra deze is vastgesteld zal de gemeente de doelen en ambities doorvertalen in het omgevingsplan en naar uitvoeringsprogramma's.

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de fysieke leefomgeving. Het behandeld diverse maatschappelijke vraagstukken en schetst de koers voor de toekomst. Om in de toekomst nog steeds een prettige leefomgeving te behouden in het typerende rivierenlandschap zijn de volgende vijf speerpunten uitgewerkt.

Evenwichtige groei
Voor de komende jaren ligt een grote woningbouwopgave op de loer. Tegelijk is er een verandering van de bevolkingssamenstelling met meer vergrijzing. Dit vraagt om het verzorgen van aanbod van woningen waarbij een goede mix van de doelgroepen plaatsvindt. Hierdoor zorgen inwoners samen voor zelfredzaamheid en/of samenredzaamheid. Ook dient de gemeente geleidelijk te groeien waarbij behoud van kenmerkende ruimtelijke structuren, met betrekking op identiteit van de gemeente en historie, centraal staat. Binnen dit thema zijn ook ruimte voor bedrijvigheid, ondernemerschap en eigen initiatief van belang.

Gezonde en veilige leefomgeving
De gemeente zet in op een gezonde leefomgeving om gezondheidsklachten te verminderen, de gezondheidszorg binnen onze gemeente goed te houden, de groeiende groep ouderen langer in een goede gezondheid te laten leven en in te spelen op veranderingen in het klimaat.

Sterke voorzieningen
Voor sterke voorzieningen wordt ingezet op een goed aanbod voor de lange termijn. Ook wordt hier ingespeeld op de veranderende samenstelling van de bevolking en de veranderende wensen in de samenleving. Het zorgen voor een minimaal aanbod per kern komt de sociale cohesie ten goede en verbindt inwoners met elkaar.

Naar een multifunctioneel buitengebied
De diversiteit aan inwoners, ondernemers, de veranderingen in de agrarische sector (met vrijkomende agrarische erven), maar ook ontwikkelingen rondom de (afnemende)biodiversiteit en klimaatverandering vragen om een integrale benadering. Zo zijn er nieuwe ruimtevragen en komen locaties vrij die nuttig ingevuld kunnen worden. Er is een buitengebied nodig waar functies rekening met elkaar houden of elkaar versterken. Natuur, wonen, water en energie kunnen gecombineerd worden om een multifunctioneel buitengebied te creëren.

Ruimte voor onze kernkwaliteiten en activiteiten
Binnen het multifunctionele buitengebied worden delen ingericht voor de kwaliteiten en activiteiten die horen bij de identiteit van de gemeente. Zo heeft de gemeente Buren veel goede grond voor agrarische activiteiten en geeft de landbouw karakter aan het buitengebied. Daarnaast zijn bij de aanwezige natuur mogelijkheden voor de ontwikkeling van recreatie.

Toetsing
Wegens de specifieke inhoud van het initiatief tot vestiging van een uitvaartcentrum is deze niet letterlijk onder één van de speerpunten te verdelen. Wel zorgt het initiatief voor een functie dat de multifunctionele zone rondom Ommeren waarborgt. Hiernaast voorziet het initiatief in een belangrijke maatschappelijke voorziening voor Ommeren en omgeving. Het is duidelijk dat het initiatief geen knelpunten heeft binnen de omgevingsvisie en dat er geen belemmeringen plaatsvinden aan de hand van de realisatie van het initiatief.

<u>Conclusie gemeentelijk beleid</u>

Het gemeentelijk beleid vormt geen belemmering voor de uitvoering van het beoogde plan.

3. MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

3.1 Bedrijven en milieuzonering

Bij het realiseren van milieubelastende functies dient rekening gehouden te worden met (mogelijke) milieuaspecten naar de omgeving. Voor het waarborgen of realiseren van een goed woon- en leefklimaat wordt milieuzonering gehanteerd. Milieuzonering zorgt ervoor dat nieuwe bedrijven (milieubelastend) een passende locatie in nabijheid van woningen (milieugevoelig) krijgen en dat deze op een verantwoorde manier van elkaar gescheiden worden. Bij nieuwe ontwikkelingen dienen twee doelen te worden gerealiseerd:

- Het voorkomen van of zoveel mogelijk beperken van hinder en gevaar voor woningen.
- Het bieden van voldoende zekerheid aan bedrijven, dat zij hun activiteiten duurzaam binnen aanvaardbare voorwaarden kunnen uitoefenen.

Een hulpmiddel voor milieuzonering is de VNG-handreiking “Bedrijven en milieuzonering”, waarvan de laatste versie stamt uit 2009. Deze handreiking gaat uit van de hinderaspecten geur, stof, geluid en veiligheid.

Bij het bepalen van richtafstanden is het omgevingstype van belang. Er zijn voor milieuzonering drie omgevingstypen: ‘rustige woonwijk’, ‘rustig buitengebied’ en ‘gemengd gebied’. Een ‘rustige woonwijk’ is ingericht volgens het principe van functiescheiding. Naast de wijkgebonden voorzieningen komen vrijwel geen andere functies voor en er is weinig verstoring door verkeer. Omgevingstype ‘rustig buitengebied’ betreft een gebied waar eveneens weinig verstoringen zijn. Bij het omgevingstype ‘gemengd gebied’ is er sprake van functiemenging en/of ligging nabij drukke wegen. De richtafstanden mogen bij ‘gemengd gebied’ met één stap verlaagd worden.

<u>Onderzoek</u>

In het kader van deze ruimtelijke procedure is een onderzoek milieuzonering uitgevoerd. Dit onderzoek is opgenomen in de bijlage van dit bestemmingsplan.

Uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van een omgevingstype “gemengd gebied”. Dit vanwege de provinciale weg en de diverse functies in de omgeving van het plangebied. De richtafstanden voor milieubelastende bestemmingen uit de VNG-bundel “Bedrijven en Milieuzonering “(2009) zijn om die reden in dit onderzoek met een afstandstap verlaagd.

Omdat het plan uitsluitend een milieubelastende bestemming mogelijk maakt, is inwaartse zonering niet aan de orde. Op basis van de VNG-handreiking is uitgegaan van de functie ‘crematoria’. De richtafstand voor het aspect geur op basis van de handreiking is echter niet representatief voor de beoogde functie. Dit doordat er in de beoogde situatie voorzien wordt in resomeren. Resomeren is een vorm van cremeren waarbij in plaats van vuur, water wordt gebruikt (proces wordt aangeduid als alkalische hydrolyse). In plaats van verbranden tot as is er sprake van oplossen in vloeistof. Resomeren wordt als milieuvriendelijk alternatief (minder gebruik grondstoffen, minder uitstoot) gezien.

Geuroverlast bij resomeren is niet aan de orde en een vergelijk met crematoria voor wat betreft de milieucategorie vanwege 'geur' is niet opportuun. Er is geen reden om uit te gaan van milieucategorie 3.2 (gelijk aan die van crematoria). Om die reden is in het onderzoek uitgegaan van de huidige milieucategorie (1). Er is voor het aspect geur worstcase uitgegaan van een richtafstand van 10 meter, hetgeen gelijk staat aan de richtafstand voor geluid.

Uit de uitwaartse milieuzonering blijkt dat de milieugevoelige bestemmingen in de omgeving geen hinder ondervinden van de milieubelastende bestemming binnen het plangebied. De in de omgeving aanwezige bestemmingen bevinden zich op een grotere afstand dan de richtafstand. Op basis van het onderzoek blijkt dan ook dat in de omgeving van het plan een goed woon- en leefklimaat gewaarborgd blijft.

Conclusie

Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt geen belemmering voor de realisatie van het bestemmingsplan.

3.2 Geluid

Wet geluidhinder

In de Wet geluidhinder (Wgh) is vastgelegd in welke mate het geluid, veroorzaakt door gezoneerde wegen, spoorwegen en/of gezoneerde industrieterreinen, geluidgevoelige bestemmingen (woningen, ziekenhuizen, scholen en dergelijke) mag belasten.

Op basis van de wet zijn voor de geluidgevoelige bestemmingen voorkeursgrenswaarden opgenomen waaraan in principe aan voldaan moet worden:

- wegverkeer 48 dB
- spoorwegverkeer 55 dB
- industrielawaai van gezoneerde industrieterreinen 50 dB(A)

Onderzoek

Een uitvaartcentrum is geen geluidgevoelige functie in de zin van de Wet geluidhinder. Om die reden hoeft er geen nadere toets plaats te vinden en voldoet het plan aan de geldende norm. Aangezien er als gevolg van de uitbreiding geen significante extra geluid producerende activiteiten bij het uitvaartcentrum plaatsvinden, neemt het geluid naar de omgeving naar verwachting niet significant toe. Uit de milieuzonering (zie paragraaf hiervoor) blijkt dat er aan de richtafstand voldaan wordt.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.3 Bodem

Bij bodem wordt onderscheid gemaakt in de fysische en de chemische bodemkwaliteit. De fysische bodemkwaliteit heeft betrekking op de opbouw en samenstelling van de bodem. Denk hierbij aan draagkracht en in de bodem aanwezige voorwerpen, zoals archeologische vondsten. Dit deeladvies gaat in op de chemische en fysische bodemkwaliteit, waarbij mogelijke verontreinigingen centraal staan.

Het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) bevat voorschriften die dienen voor uitvoering van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). Op grond van de Bro, artikel 3.1.6, verricht de gemeente bij de voorbereiding van een bestemmingsplan onderzoek naar de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Hieronder valt onderzoek naar de bodemgesteldheid van het plangebied.

Onderzoek

In het kader van de beoogde ontwikkeling is een verkennend onderzoek uitgevoerd welke deel uitmaakt van de bijlage van dit bestemmingsplan. Uit het onderzoek blijkt dat licht verhoogde gehalten zijn aangetroffen in de grond en het grondwater. Deze licht verhoogde gehalten vormen geen belemmering voor het voortzetten van het gebruik (maatschappelijke functie). Voor PFAS geldt dat ter plaatse van één van de grondmonsters de aangetroffen gehalten niet voldoen aan de bodemkwaliteitsklasse Wonen. Bij eventuele gebruikswijziging van het plangebied naar wonen dient hier rekening mee te worden gehouden. Hiernaast voldoen de aangetroffen gehalten PFAS niet aan de normering voor ‘vrije’ toepassing op land. Bij het afvoeren van grond dient hier rekening mee gehouden te worden. Op basis van de onderzoeksresultaten zijn er geen bezwaren om het terrein goed te keuren voor bouwvergunning en de voortzetting van de maatschappelijke functie.

Conclusie

Het aspect bodem vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.4 Externe veiligheid

Externe veiligheid heeft betrekking op locaties waar een ongeval met gevaarlijke stoffen kan plaatsvinden, waardoor personen die geen directe relatie hebben tot de risicovolle activiteit zouden kunnen komen te overlijden. Bij een ruimtelijk besluit voor het toelaten van (beperkt) kwetsbare objecten moet worden getoetst aan risiconormen en veiligheidsafstanden. Dit is met name relevant op korte afstand van risicobronnen. Indien een (beperkt) kwetsbaar object wordt toegelaten binnen het invloedsgebied van een belangrijke risicobron, moet ook het groepsrisico worden verantwoord. Bovendien is het van belang om af te wegen in hoeverre nieuwe risicobronnen binnen een plangebied worden toegestaan.3

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet voor externe veiligheid worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen het invloedsgebied van specifieke risicovolle inrichtingen, relevante transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen of relevante buisleidingen. Toetsingskaders zijn het “Besluit externe veiligheid inrichtingen” (Bevi), het “Besluit externe veiligheid transportroutes” (Bevt) en het “Besluit externe veiligheid buisleidingen” (Bevb). Daarnaast zijn in het Vuurwerkbesluit en het Activiteitenbesluit milieubeheer veiligheidsafstanden genoemd die rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting, moeten worden

aangehouden. Ook zijn in de gemeentelijke beleidsvisie externe veiligheid ambities opgenomen over het toelaten van nieuwe risicobronnen en “bijzonder kwetsbare objecten”.

Onderzoek

Risicovolle bedrijven
Binnen de bestemming “Maatschappelijk” van het plangebied worden geen risicovolle activiteiten, zoals Bevi-activiteiten, beoogd. De vestiging van een Bevi-inrichting binnen het plangebied is daarmee uitgesloten. Daarmee kan er dus ook geen strijd met het de EV-visie van Buren ontstaan.

Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt dat het plangebied niet ligt binnen het invloedsgebied van een Bevi-inrichting of de veiligheidsafstanden van andere stationaire bronnen. Hierdoor is geen verantwoording van het groepsrisico nodig vanwege risicovolle inrichtingen.

Vervoer gevaarlijke stoffen
Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt verder dat het aspect externe veiligheid wel relevant is vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen, maar dan alleen vanwege het vervoer over de Betuweroute. Het plangebied ligt namelijk binnen het invloedsgebied van deze transportroute, waarbij personen kunnen overlijden als rechtstreeks gevolg van een zwaar ongeval met toxische stoffen. Het plangebied ligt echter buiten een veiligheidszone, een plasbrandaandachtsgebied en buiten de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones).

Op grond van artikel 7 van het Bevt moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op:
- De bestrijdbaarheid van een zwaar ongeval op deze transportroute
- De zelfredzaamheid met betrekking tot nog niet aanwezige (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied.

Volgens artikel 9 van het Bevt moet de veiligheidsregio in de gelegenheid worden gesteld om hierover een advies uit te brengen. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft op 10 januari 2022 aangegeven dat in dit geval sprak is van een situatie, waarvoor onderstaande verantwoordingstekst kan worden gehanteerd. Relevant hierbij is ook dat het ruimtelijk besluit geen betrekking heeft op het mogelijk maken van een (nog niet aanwezig) “zeer kwetsbaar gebouw”, bestemd voor verminderd zelfredzame personen.

- Bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval

Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperk of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

- Mogelijkheden tot zelfredzaamheid

Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij een incident. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL-alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies tijdig op te volgen.

Buisleidingen
Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt tenslotte dat het plangebied niet is gelegen binnen het invloedsgebied van relevante buisleidingen voor aardgas en vloeibare brandstoffen. Hierdoor is er geen verantwoording van het groepsrisico nodig vanwege buisleidingen.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid is alleen relevant vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Gelet op de hiervoor genoemde overwegingen zijn erin het plangebied voldoende mogelijkheden voor de zelfredzaamheid bij een zwaar ongeval op deze transportroute. Dit betekent dat geen andere eisen aan het plan gesteld hoeven te worden in het kader van het aspect externe veiligheid.

3.5 Geur Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij bevat normen en afstanden die tussen veebedrijven en geurgevoelige functies en objecten moeten worden aangehouden. De Wet geurhinder en veehouderij geeft gemeenten de beleidsvrijheid om maatwerk te leveren, dat is afgestemd op de ruimtelijke en milieu hygiënische feiten en omstandigheden in een concreet gebied en de gewenste (toekomstige) ruimtelijke inrichting.

Onderzoek

Het plan betreft een beperkte uitbreiding van een bestaand gebouw dat in de huidige situatie in gebruik is als mortuarium. Er is met de vestiging van een uitvaartcentrum sprake van het toevoegen van een geurgevoelig object. Omdat er in de relevante omgeving geen veehouderijen aanwezig zijn, is er ook in de toekomstige situatie sprake van een acceptabel verblijfsklimaat.

Conclusie

Het aspect geur op basis van de Wet geurhinder en veehouderij vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.6 Verkeer en parkeren

Verkeer

Het plangebied wordt in de huidige en beoogde situatie via de Ommerenveldseweg ontsloten. Door de ligging van het plangebied nabij de provinciale weg N320 en aan de rand van Ommeren is er sprake van een goede verkeersontsluiting. Op basis van de CROW publicatie 381 geldt voor een soortgelijke functie, een crematorium, een kengetal van maximaal 48,6 verkeersbewegingen per plechtigheid. Met een verwacht aantal van 200 plechtigheden is de verwachting dat het aantal verkeersbewegingen niet sterk zal toenemen. De uitbreiding van het gebouw is immers beperkt. Vanwege de goede ontsluiting en ligging van het plangebied zal de gewijzigde situatie niet leiden tot verkeersbelemmeringen.

Parkeren

Ten aanzien van parkeren geldt op basis van de CROW publicatie 381 een kengetal voor crematoria van maximaal 35,1 (afgerond 36) parkeerplaatsen per plechtigheid. Er vinden er geen plechtigheden tegelijkertijd plaats. De uitbreiding zorgt voor een lichte toename van benodigde parkeerplaatsen. Binnen het plangebied is ruim voldoende mogelijkheid voor het parkeren, in totaal zijn er 75 parkeerplaatsen op eigen terrein beoogd. 70 voor gasten en 5 voor werknemers. Hiermee wordt ruim aan de CROW norm voldaan.

Conclusie

Het aspect verkeer- en parkeren vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

3.7 Luchtkwaliteit

Regeling Niet In Betekenende Mate

Op 15 november 2007 is de AMvB Niet In Betekenende Mate (Besluit NIBM) en de ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM) in werking getreden. Hierin zijn de uitvoeringsregels vastgelegd die betrekking hebben op het begrip NIBM. Het begrip 'niet in betekenende mate' is gedefinieerd als 3% van de grenswaarde voor NO_2 en PM_{10}.

In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën van gevallen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen, die niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Deze gevallen kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Onderzoek

Ten behoeve van het initiatief is een onderzoek luchtkwaliteit uitgevoerd dat is opgenomen in de bijlage van dit bestemmingsplan. De eventuele effecten op de luchtkwaliteit van het proces resomeren zijn nader onderzocht. Hierna zijn daarvan de bevindingen integraal weergegeven.

Het proces ‘resomeren’ kent geen lokale additionele uitstoot van zwaveldioxide, stikstofoxide, stikstofdioxide of zwevende deeltjes en ook de andere grenswaarden zoals genoemd in bijlage 2 behorend bij artikel 5.16a van de Wet Milieubeheer worden niet overschreden. Alkalische hydrolyse (‘verzepen’) vindt plaats in een oplossing van 95 % water en 5 % kaliumhydroxide en betreft chemisch gezien een relatief eenvoudig proces, waarbij het zachte lichaamsweefsel gecontroleerd ‘oplost’ in een gesloten druktank tot de basisbouwstenen. Van eiwitten resteren de peptiden of losse aminozuren en de vetten verzepen door een reactie met loog. Het zogenaamde effluent bevat voornamelijk aminozuren, peptiden, suikers en zouten en er is geen sprake van een bacteriologische omzetting o.i.d.. Er komen vanwege het volledig gesloten proces tijdens het resomeren geen gassen of vaste deeltjes vrij die de luchtkwaliteit zouden kunnen verslechteren.

Verder is beoordeeld of op basis van de verkeerstoename het aspect luchtkwaliteit relevant is. Daarnaast is de luchtkwaliteit ter plaatse van het plangebied bepaald. In het onderzoek is op basis van het aantal verkeersbewegingen de luchtkwaliteit beoordeeld door middel van de NIBM-tool. Uit de NIBM-tool blijkt dat het plan op basis van een worstcase scenario niet of

nauwelijks bijdraagt aan de luchtverontreiniging en in dat opzicht niet in betekenende mate is. Daarom is in dat kader een onderzoek naar de luchtkwaliteit en/of toetsing aan de grenswaarden in dit verband niet nodig.

Afbeelding 7: Resultaten NIBM rekentool

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

	Jaar van planrealisatie	2023
Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	187
	Aandeel vrachtverkeer	3,2%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in µg/m^3	**0,16**
	PM_{10} in µg/m^3	**0,03**
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet-in-betekenende-mate; geen nader onderzoek nodig		

Ter beoordeling van de luchtkwaliteit ter plaatse van het plangebied zijn de achtergrondconcentraties bepaald. Hieruit blijkt dat in de huidige en toekomstige situatie, de berekende concentraties aan stikstofdioxide, fijnstof en fijner stof ruim lager zijn dan de grenswaarden.

Tabel 1: Achtergrondconcentraties

	Jaar 2022	Jaar 2032	Grenswaarde	Advieswaarde WHO**
NO_2	12	8	40	40
PM_{10}	17	14	40	20
$PM_{2,5}$	10	7	25	10
EC	0,5	0,4	-*	-

* Voor elementair koolstof is geen grenswaarde vastgesteld

** De gemeente Buren heeft zich (nog) niet gecommitteerd aan het Schone Lucht Akkoord. Daarbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijn stof en stikstofdioxide. Het betreft hier de WHO-advieswaarden uit 2005.

Conclusie

Het aspect luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

3.8 Ecologie

Het wettelijk kader voor natuurbescherming is per 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Natuurbescherming is onder de Wnb op te delen in gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden), soortenbescherming en bescherming van houtopstanden. De bescherming van Nationaal natuurnetwerk (NNN) is vastgelegd in de Barro.

Onderzoek

In het kader van de beoogde ontwikkeling is een quickscan ecologie uitgevoerd dat opgenomen is in de bijlage van dit bestemmingsplan. Het onderzoek heeft zich gericht op alle relevante ecologische waarden die in het plangebied aanwezig zijn. Dit betreft ook een deel van het grasland achter de bestaande groenstrook. De conclusie van het onderzoek is als volgt:

Natuurnetwerk (GNN)
Het plangebied ligt niet in het GNN. Er hoeft geen verdere toetsing uitgevoerd te worden.

Natura 2000
Door de beperkte afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied "Rijntakken" zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten. Derhalve is een onderzoek stikstofdepositie uitgevoerd welke is opgenomen in de bijlage van dit bestemmingsplan. Uit de AERIUS-berekening volgt dat er geen natuurgebieden zijn met rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/jaar.

Beschermde flora en fauna
Uit de quickscan ecologie blijkt dat nader onderzoek naar beschermde soorten niet noodzakelijk is en de geplande werkzaamheden geen overtreding vormt t.a.v. de Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsvisie en -verordening Provincie Gelderland. Voor alle andere soortgroepen valt het redelijkerwijs uit te sluiten dat de geplande ingreep een overtreding vormt t.a.v. de Wet natuurbescherming dan wel Omgevingsvisie en -verordening Provincie Gelderland, mits wordt voldaan aan de in de rapportage beschreven voorwaarden. Wel dient de Zorgplicht in acht te worden genomen.

Conclusie

Het aspect ecologie vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

3.9 Archeologie – en cultuurhistorie

Archeologie

Het Verdrag van Malta regelt de omgang met het Europees archeologisch erfgoed. Nederland ondertekende dit verdrag van de Raad voor Europa in 1992. Aanleiding voor dit verdrag was, dat het Europese archeologische erfgoed in toenemende mate bedreigd werd. Niet alleen door natuurlijke processen of ondeskundig gebruik van het bodemarchief, maar ook door ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening.
In 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. Hierop is onder meer de Monumentenwet 1988 aangepast. Inmiddels is per 1 juli 2016 de Erfgoedwet in werking getreden en zijn alle onderdelen van de Wamz zowel voor de monumentenzorg als voor de omgang met erfgoed in de ruimtelijke ordening overgenomen.

Archeologie – planspecifiek

Binnen het plangebied bestaat een middelmatige archeologische verwachting voor de Nieuwe tijd en een hoge archeologische verwachting voor de late ijzertijd tot en met de late middeleeuwen. Ten behoeve van de ruimtelijke procedure is een inventariserend veldonderzoek dmv karterend boringen uitgevoerd (bijlage 6 bij dit bestemmingsplan).

Uit het onderzoek blijkt dat in tien van de dertien boringen een vrijwel intact bodemprofiel is aangetroffen met oeverafzettingen bestaande uit gerijpte klei.. In enkele boringen is een humeuze laag in de top van of net boven de oeverafzettingen aanwezig. Alle afzettingen behoren tot de Zoelen stroomgordel. In twee boringen is onder het bouwzand een bouwvoor van nog onbekende ouderdom aangetroffen op een diepte van ca 50-70 cm –mv (wellicht relatief recent maar mogelijk oude woongrond). In een boring is ditzelfde fenomeen aangetroffen op een diepte van ca 35-110 cm –mv. In geen van de boringen zijn vooralsnog archeologische indicatoren gezien. Echter blijft de hoge verwachting voor archeologische resten uit genoemde periode gehandhaafd. Op grond van de resultaten van het onderzoek en het feit dat het plangebied ligt in de zone van de Romeinse limes (sinds zomer 2021 Unesco Werelderfgoed) heeft gemeente Buren besloten nader onderzoek in de vorm van proefsleuven op de locatie van de aanbouw te verlangen van de initiatiefnemer. Voor het overige deel worden geen bodemingrepen verwacht, hier is geen nader archeologisch onderzoek nodig, maar dient de dubbelbestemming gehandhaafd te worden in het bestemmingsplan. De resultaten van het aanvullende onderzoek zullen meegenomen worden bij de vaststelling van dit bestemmingsplan .

Cultuurhistorie

Binnen het plangebied is geen sprake van een dubbelbestemming voor cultuurhistorische waarden. Ook zijn er geen cultuurhistorische objecten aanwezig.

Conclusie

Het aspect archeologie zal met inachtneming van het nader onderzoek en enig voorbehoud in de besluitvorming, vermoedelijk geen belemmering vormen voor de uitvoerbaarheid van dit initiatief.”. Het aspect cultuurhistorie is niet relevant en vormt geen belemmering.

3.10 Water

Bij ruimtelijke plannen geldt vanaf 1 november 2003 de wettelijke verplichting van een waterparagraaf/watertoets. De watertoets is één van de pijlers van het Waterbeleid voor de 21e eeuw, waarin aan water een meesturende rol in de ruimtelijke ordening is toegekend. Met de watertoets wordt beoogd waterbeheerders vroegtijdig in het ruimtelijke ordeningsproces te betrekken. De watertoets betreft het hele proces van informeren, adviseren, afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten.

Het doel van een waterparagraaf is een samenhangend beeld te geven van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met duurzaam waterbeheer en de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Het voorkomen van negatieve effecten op de waterhuishouding staat bij de watertoets voorop. Vervolgens komen inrichtingsmaatregelen en compensatie in beeld.

Beleid

Europese Kaderrichtlijn Water
De Europese Kaderrichtlijn Water gaat ervan uit dat water geen gewone handelswaar is, maar een erfgoed dat moet worden beschermd en verdedigd. Het hoofddoel van de richtlijn is daarop gebaseerd. De Kaderrichtlijn Water geeft het kader voor de bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwater en grondwater.

Dat moet ertoe leiden dat: aquatische ecosystemen en gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van deze ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed; emissies verbeteren; duurzaam gebruik van water wordt bevorderd op basis van bescherming van de beschikbare waterbronnen op lange termijn en er wordt gezorgd voor een aanzienlijke vermindering van de verontreiniging van grondwater.

Nationaal Waterplan 2022-2027
Het Nationaal Waterplan(NWP) 2022-2027 is vastgesteld op 18 maart 2022. Het Nationaal Waterplan 2022-2027 geeft de hoofdlijnen, principes en inrichting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2022-2027 met een vooruitblik tot 2050.

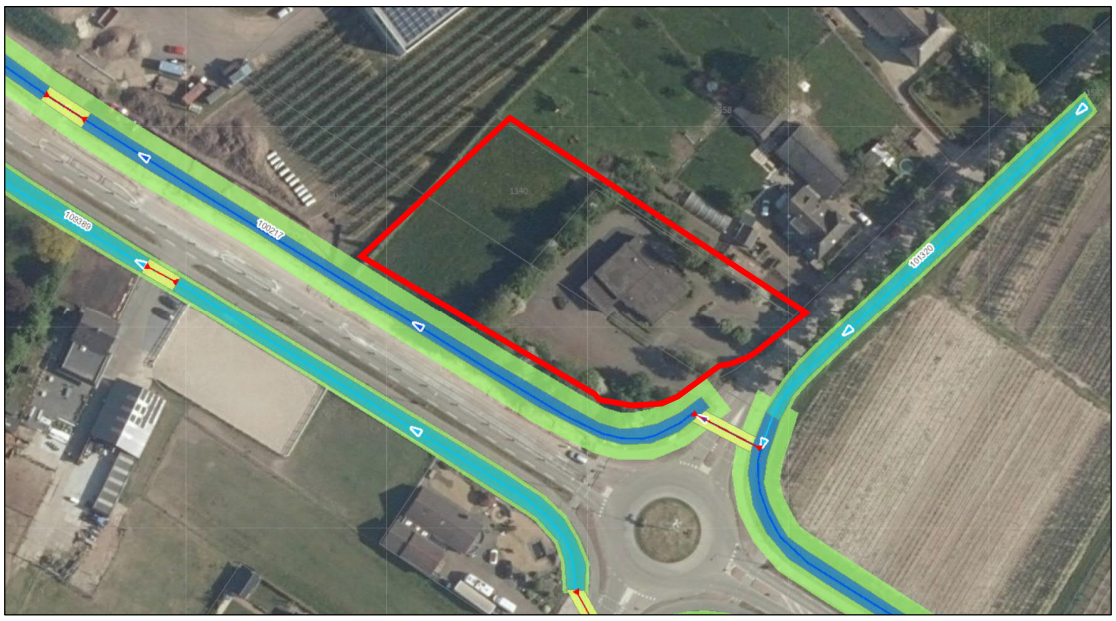
Het Rijk speelt proactief in op klimaatverandering. Doel is het robuust en toekomstgericht inrichten van ons watersysteem, gericht op bescherming tegen overstromingen, het voorkomen van wateroverlast en droogte en het bereiken van een goede waterkwaliteit en gezond ecosysteem, als basis voor welzijn en welvaart. Het beleid is integraal van opzet door natuur, scheepvaart, landbouw, energie, wonen, recreatie, cultureel erfgoed en economie zo veel mogelijk in samenhang met de wateropgaven te ontwikkelen. Het Rijk initieert zelf en werkt samen met andere partijen en stimuleert en informeert om de beleidsdoelen te bereiken
.
Omgevingsvisie Gelderland
In de Omgevingsvisie wordt onder meer de ambitie en de rol van de provincie voor het aspect water aangegeven. De provincie stuurt op een veerkrachtig en duurzaam water- en bodemsysteem. Dit bestaat uit bodem en ondergrond, grondwater en oppervlaktewater. Een veerkrachtig en duurzaam water- en bodemsysteem helpt mee aan een optimale en duurzame driedimensionale inrichting van Gelderland.

Waterbeheerprogramma 2022-2027
Het Waterbeheerprogramma (WBP) van Waterschap Rivierenland geeft de koers aan die het waterschap de komende jaren gaat varen. Voor waterkeringen, landelijk gebied, stedelijk gebied en waterketen zijn er programma's opgesteld.

Watertoets

Oppervlaktewater
Het plangebied ligt in de huidige- en toekomstige situatie deels binnen de beschermingszone van een A-watergang. Ter plaatse van de beschermingszone is in de toekomstige situatie echter slechts een groenstrook beoogd die geen invloed heeft op de watergang.

Afbeelding 8: Legger Waterschap Rivierenland (plangebied rood omlijnd)

Riolering
Voor de riolering wordt gebruik gemaakt van het bestaande stelsel.

Hemelwater
In de huidige situatie is het plangebied voor een groot deel verhard wegens de aanwezigheid van het bestaande rouwcentrum met de bijbehorende parkeerplaats. Dit komt neer op circa 2.080 m² aan verhard oppervlak. In de nieuwe situatie zal het noordwestelijke deel wat nu onverhard is bij het plangebied worden betrokken.

Daarmee is er in de nieuwe situatie sprake van 3.416 m² aan verharding. Van de totale 3.416 m² is circa 815 m² aan parkeervakken voorzien. De parkeervakken worden met halfverharding gerealiseerd waardoor het parkeerterrein zal bestaan uit 407,5 m² verhard oppervlak. Hiermee komt het totaal aan verharding binnen het plangebied uit op 3.008,5 m² en is er sprake van een toename aan verharding van 928,5 m².

Op basis van het beleid geldt dat er een compensatieplicht geldt als de toename van het verhard oppervlak als gevolg van een bouwplan in het landelijk gebied meer dan 1.500 m² bedraagt. In dat geval dienen er extra waterbergingsvoorziening aangelegd te worden. De benodigde ruimte voor compenserende waterberging dient in dat geval te worden verantwoord. Voorliggend initiatief is gelegen in landelijk gebied en leidt tot een toename aan verhard oppervlak van circa 928,5 m². Om die reden is het initiatief, conform het beleid van het waterschap, niet compensatieplichtig in het kader van waterberging. Met de realisatie van een half verhard parkeerterrein is er door de initiatiefnemer gekozen voor een klimaatbestendige oplossing. Hierdoor vindt er ook infiltratie op het perceel plaats en is er ook een gescheiden afvoer mogelijk doordat het oppervlakkig afspoelend hemelwater van het dakoppervlak en de terreinverharding op de groene delen worden afgewaterd. Dit in de richting van de naastgelegen A-watergang.

Digitale watertoets
Voor het plan is een digitale watertoets uitgevoerd op www.dewatertoets.nl. Uit de toets blijkt dat een normale procedure benodigd is wegens de nabijgelegen A-watergang. Binnen de beschermingszone is echter geen bebouwing beoogd waardoor onderhoud aan de watergang kan plaatsvinden vanaf het perceel van het plangebied.
De beschermingszone van de A-watergang vormt hierdoor geen belemmering voor het initiatief. Het resultaat van de digitale watertoets is opgenomen in de bijlage van dit bestemmingsplan.

Conclusie

Het aspect water vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit plan.

3.11 M.e.r.

De milieueffectrapportage (m.e.r.) is een hulpmiddel om bij diverse procedures het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Er is sprake van een plan mer-plicht, project mer-plicht of mer-beoordelingsplicht wanneer het te realiseren project wordt genoemd in onderdeel C of D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. Daarnaast dient ook bij activiteiten onder de drempelwaarden uit onderdeel D getoetst te worden of er belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn.

Onderzoek

De voorgenomen activiteiten binnen het plangebied vallen onder de volgende categorie van het Besluit m.e.r. (zie tabel). Om die reden is er sprake van een vormvrije MER.
Tabel 2: Categorie m.e.r.

Categorie	Activiteiten	Drempelwaarde
D.11.2	De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject	2.000 woningen / oppervlakte van 100 ha. of meer.

De genoemde drempelwaarde bij deze activiteit bedraagt een oppervlakte van 100 hectare of meer. De toename aan oppervlakte blijft met de ontwikkeling ruim onder de drempelwaarde. Echter voor de activiteiten die aan de bijbehorende drempelwaarden voldoen, dient alsnog nagegaan te worden of er sprake kan zijn van belangrijke gevolgen voor het milieu.

Kenmerken van het project
Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen
Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen ten behoeve van de realisatie, zal plaatsvinden op een conventionele manier en geeft geen aanleiding aanzienlijke gevolgen voor het milieu te veronderstellen, zodanig dat daarvoor een MER dient te worden uitgevoerd.

De productie van afvalstoffen
Het ontstaan van afval tijdens de bouw is tevens vanzelfsprekend en zal op een andere locatie niet anders zijn.

Verontreiniging en hinder (geur, energie en verwerking van afvalstoffen)
Er vinden bij de voorgenomen activiteit geen geur veroorzakende werkzaamheden plaats. Tijdens de bouw wordt vanzelfsprekend energie gebruikt, dit zou echter op elke willekeurige locatie het geval zijn. De afvalstoffen worden zoveel mogelijk gescheiden ingezameld en afgevoerd. Afvoer geschiedt door een erkende inzamelaar.

Locatie van het project
Relatieve rijkdom aan en beschikbaarheid natuurlijke hulpbronnen
Onder natuurlijke hulpbronnen wordt verstaan alle van nature aanwezige stoffen, die van economisch nut kunnen zijn (zoals zoet water, delfstoffen, bos als houtleverancier). Natuurlijke hulpbronnen zijn ter plaatse van de beoogde uitbreiding niet aanwezig.

Soort en kenmerken van het potentiële effect
Bereik van het effect
De mogelijke effecten betreffen de aspecten geluid en verkeer. Deze zijn lokaal van aard, er is geen sprake van getroffen bevolking.

Grensoverschrijdend karakter van het effect
Gezien de ligging van het plangebied en de effectafstanden is geen sprake van een grensoverschrijdend karakter.

Naar aanleiding van voorgaande milieuparagrafen en de uitgevoerde onderzoeken is de conclusie, dat een mer-procedure of mer-beoordelingsprocedure conform het Besluit m.e.r. niet noodzakelijk is voor deze ruimtelijke procedure.

Conclusie

Het aspect milieueffectrapportage vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van dit plan.

4. ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Uitgangspunt voor de beoogde ontwikkeling is dat deze voor de gemeente budgetneutraal wordt ontwikkeld. Op grond van artikel 6.12 lid 1 Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de gemeenteraad van Buren verplicht om, indien er sprake is van een bouwplan, de gemeentelijke kosten te verhalen.

De kosten worden verhaald door middel van een met de initiatiefnemer afgesloten anterieure overeenkomst. Middels de afgesloten overeenkomst is het kostenverhaal voldoende verzekerd en is de financiële haalbaarheid in voldoende mate aangetoond.

5. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

Bij de voorbereiding van een ontwerp bestemmingsplan dient op grond van artikel 3.1.6 lid 1 Wro sub c overleg te worden gevoerd als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro. Op basis van het eerste lid van dit artikel wordt overleg gevoerd met waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen, welke in het plan in het geding zijn.

Een ontwerpbestemmingsplan dient conform afdeling 3.4 Awb gedurende 6 weken ter visie gelegd worden. Hierbij is er de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen op het plan. Na vaststelling door de Raad wordt het vaststellingsbesluit bekend gemaakt. Het bestemmingsplan ligt na deze bekendmaking nogmaals 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is er de mogelijkheid beroep in te dienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State.

Het bestemmingsplan treedt vervolgens daags na afloop van de ter inzagelegging in werking als er geen beroep is ingesteld. Is er wel beroep ingesteld dan treedt het bestemmingsplan ook in werking, tenzij naast het indienen van een beroepschrift ook om een voorlopige voorziening is gevraagd. De schorsing van de inwerkingtreding eindigt indien de voorlopige voorziening wordt afgewezen. De procedure eindigt met het besluit van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Vanaf dat moment is een bestemmingsplan onherroepelijk.

6. JURIDISCHE OPZET VAN HET PLAN

6.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op het plangebied, het relevante beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. De informatie uit deze hoofdstukken is gebruikt voor het juridische deel van het bestemmingsplan: de verbeelding en de regels. In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de opzet van dit juridische deel. Daarnaast wordt een verantwoording gegeven van de gemaakte keuzes op de verbeelding en in de regels. Dat betekent dat er wordt aangegeven waarom een bepaalde functie ergens is toegestaan en waarom bepaalde bebouwing daar acceptabel is.

6.2 Begrenzing plangebied

In de opgenomen verbeelding is uitgegaan van percelen 702, 1340 en 1342. Zodoende is deze ook hierop begrensd.

6.3 Opzet van de regels

<u>Algemeen</u>

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro), die op 1 juli 2008 in werking is getreden, is de verplichting opgenomen om ruimtelijke plannen en besluiten digitaal vast te stellen. De digitaliseringsverplichting geldt vanaf 1 januari 2010. Ook de Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2008 (SVBP2008) is vanaf deze datum verplicht. De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008 maakt het mogelijk bestemmingsplannen te maken, die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op eenzelfde manier worden verbeeld. Vergelijkbare bestemmingsplannen leiden tot een betere dienstverlening en tot een effectievere en efficiëntere overheid.

De SVBP geeft normen voor de opbouw van de planregels en voor de digitale verbeelding van het bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan is opgesteld conform de normen van de SVBP2012. Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende verbeelding waarop de bestemmingen zijn aangegeven. Deze verbeelding kan zowel digitaal, als analoog worden verbeeld. De verbeelding en de planregels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1. Inleidende regels
2. Bestemmingsregels
3. Algemene regels
4. Overgangs- en slotregels

Inleidende regels
Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied en bevatten:

- Begrippen (Artikel 1)

In dit artikel zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee is een eenduidige interpretatie van deze begrippen vastgelegd.

- Wijze van meten (Artikel 2)

Dit artikel geeft onder meer bepalingen hoe voorkomende eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Bestemmingsregels
Hoofdstuk 2 van de regels bevat de juridische vertaling van de in het plangebied voorkomende bestemmingen. De regels zijn onderverdeeld in o.a.:

- bestemmingsomschrijving: omschrijving van de activiteiten die zijn toegestaan;
- bouwregels: eisen waaraan de bebouwing moet voldoen.

Algemene regels
- Anti-dubbeltelbepaling (Artikel 5)

In dit artikel wordt de anti-dubbeltelregeling beschreven. Deze regel voorkomt dubbele beoordeling van bouwplannen.

- Algemene bouwregels (Artikel 6)

In dit artikel worden de algemene bouwregels beschreven. Deze regels bevatten additionele regels voor het realiseren van bouwwerken.

- Algemene gebruiksregels (Artikel 7)

In dit artikel worden de algemene gebruiksregels beschreven. Deze regels bevatten bepalingen omtrent functies die in ieder geval in strijd zijn met het bestemmingsplan.

- Algemene afwijkingsregels (Artikel 8)

In dit artikel worden de algemene afwijkingsregels beschreven. Deze regels maken het mogelijk om op ondergeschikte punten van de regels in het bestemmingsplan af te wijken.

- Overige regels (Artikel 9)

In dit artikel worden regels omtrent parkeren gegeven.

- Overgangsrecht (Artikel 10)

In de overgangsregels is aangegeven wat de juridische consequenties zijn van bestaande situaties die in strijd zijn met dit bestemmingsplan.

- Slotregel (Artikel 11)

In de slotregel wordt aangegeven hoe het bestemmingsplan wordt genoemd.

6.4 Verantwoording van de regels

Kenmerk van de Nederlandse ruimtelijke ordeningsregelgeving is dat er wordt uitgegaan van toelatingsplanologie. Een bestemmingsplan geeft aan welke functies waar zijn toegestaan en welke bebouwing mag worden opgericht. Bij het opstellen van dit bestemmingsplan zijn keuzes gemaakt over welke functies waar worden mogelijk gemaakt en is gekeken welke bebouwing stedenbouwkundig toegestaan kan worden.

Het is noodzakelijk dat het bestemmingsplan een compleet inzicht biedt in de bouw- en gebruiksmogelijkheden binnen het betreffende plangebied. Het bestemmingsplan is het juridische toetsingskader dat bindend is voor de burger en overheid en geeft aan wat de gewenste planologische situatie voor het plangebied is.

INHOUD PAGINA

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS 2
Artikel 1 Begrippen 2
Artikel 2 Wijze van meten 4

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGSREGELS 6
Artikel 3 Maatschappelijk 6
Artikel 4 Waarde – Archeologie 3 7

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS 10
Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling 10
Artikel 6 Algemene bouwregels 10
Artikel 7 Algemene gebruiksregels 10
Artikel 8 Algemene afwijkingsregels 10
Artikel 9 Algemene wijzigingsregels 11
Artikel 10 Overige regels 11

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS 11
Artikel 11 Overgangsrecht 11
Artikel 12 Slotregel 12

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

In deze planregels wordt verstaan onder:

1.1 aanduiding
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.2 aanduidingsgrens
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.3 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.4 bebouwingspercentage:
het percentage van de oppervlakte van een bouwperceel, binnen de op de verbeelding aangegeven bouwgrenzen, dat mag worden bebouwd.

1.5 bestaand:
a. bij bouwwerken:
bouwwerken die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering zijn, dan wel gebouwd kunnen worden volgens een omgevingsvergunning

b. bij gebruik:
het legale gebruik van grond en bebouwing, zoals aanwezig op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan, dan wel toegestaan volgens een omgevingsvergunning;

1.6 bestemmingsgrens
De grens van een bestemmingsvlak.

1.7 bestemmingsplan
De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.8 bevoegd gezag:
bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning.

1.9 bijgebouw:
een gebouw dat in bouwkundig en functioneel opzicht ondergeschikt is aan een op hetzelfde bouwperceel gelegen hoofdgebouw, waarbij het bijgebouw vrijstaand dan wel aangebouwd aan het hoofdgebouw kan zijn uitgevoerd

1.10 bouwgrens:
de grens van een bouwvlak.

1.11 bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar volgens de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten.

1.12 bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die direct of indirect met de grond verbonden is, of die direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.13 bouwwerk, geen gebouw zijnde
Een bouwwerk, dat niet is aan te merken als gebouw.

1.14 dienstverlening:
het bedrijfsmatig verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden.

1.15 gebouw:
bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.16 hoofdgebouw:
een gebouw, of gedeelte daarvan, dat op een bouwperceel door zijn constructie of afmetingen dan wel gelet op de bestemming als het belangrijkste gebouw is aan te merken.

1.17 maatschappelijke voorzieningen:
educatieve, medische, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke, sport- en recreatieve voorzieningen/dienstverlening en voorzieningen ten behoeve van het openbaar bestuur en openbare dienstverlening, met ondergeschikte detailhandel en horeca ten dienste van deze voorzieningen.

1.18 nevenactiviteit:
Een ander gebruik naast het bestaande gebruik, maar daaraan ondergeschikt en waarbij het bestaande gebruik volwaardig
blijft bestaan.

1.19 neventak:
Een ander gebruik dan het bestaande gebruik, waarbij het bestaande gebruik volwaardig blijft bestaan.

1.20 omgevingsvergunning:
een vergunning als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.21 perceel
Een aaneengesloten stuk grond met een bepaald doel of eigendom.

1.22 perceelsgrens:
de scheiding tussen percelen, die niet aan éénzelfde eigenaar behoren dan wel niet door éénzelfde gebruiker worden benut.

1.23 plan
Het bestemmingsplan ‘Ommerenveldseweg 8a Ommeren’ met het identificatienummer NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg8a-BON1 van de gemeente Buren.

1.24 voorgevellijn:
de lijn waarin de voorgevel van een bouwwerk is gelegen en het verlengde daarvan.

Artikel 2 Wijze van meten

2.1 meetwijze
Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:
2.1.1 afstand
De afstand tussen bouwwerken onderling alsmede de afstand van bouwwerken tot (bouw)perceelsgrenzen wordt daar gemeten waar deze afstand het kleinst is;

2.1.2 bouwhoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

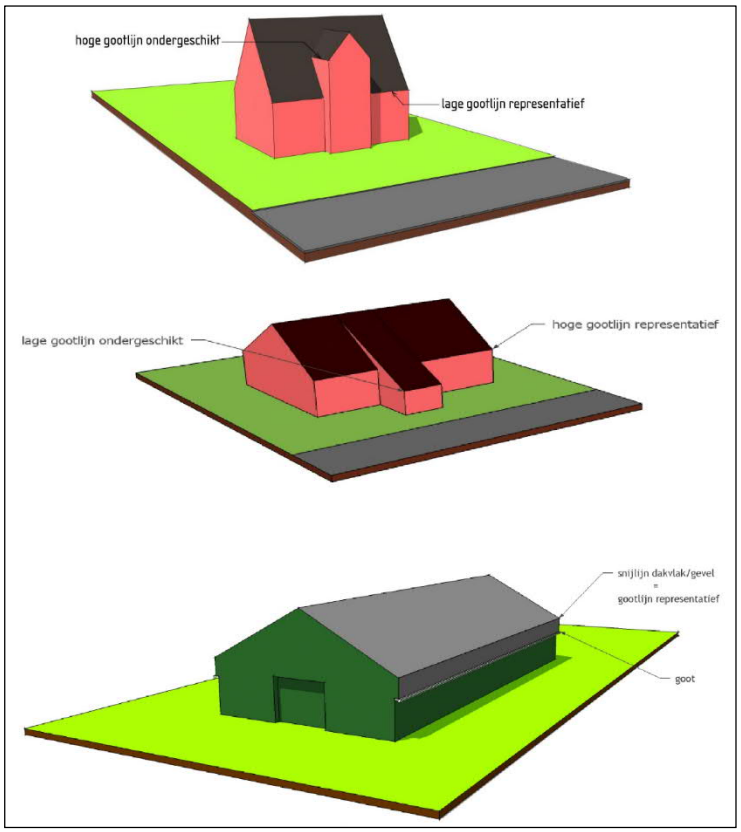
2.1.3 breedte, lengte, diepte van een bouwwerk
Afstand tussen de buitenwerkse hoofdgevelvlakken en/of het de harten van gemeenschappelijke scheidingsmuren;

2.1.4 dakhelling
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.1.5 goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

<u>Toelichting bij de goothoogte:</u>
Als gootlijn wordt aangemerkt het snijpunt van het verticale gevelvlak met de bovenzijde van het aansluitende dakvlak.

De te toetsen goothoogte is die hoogte die representatief kan worden geacht voor de hoofdmassa. Onderstaande figuur toont voorbeelden wat onder de representatieve goothoogte wordt verstaan en wat onder ondergeschikte delen wordt verstaan. De ondergeschikte goothoogte mag niet meer dan 1/3e deel van de breedte van het dakvlak bedragen.

2.1.6 inhoud van een bouwwerk
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.1.7 oppervlakte van een bouwwerk
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.1.8 de oppervlakte van een overkapping
tussen de buitenzijde van de afdekking van de overkapping, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van de overkapping. vloeroppervlakte: de gebruiksvloeroppervlakte volgens NEN 2580.

2.2 Peil
a. Voor gebouwen, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. In andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende maaiveld.

2.3 ondergeschikte bouwdelen
Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, gevel- en kroonlijsten, regenpijpen, stoeptreden, luifels, balkons en overstekende daken, buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw- of bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 m bedraagt.

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Maatschappelijk

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Maatschappelijk" aangewezen gronden zijn bestemd voor;

a. maatschappelijke voorzieningen;
b. een uitvaartcentrum, ter plaatse van de aanduiding ‘uitvaartcentrum’ (uv);
c. uitsluitend beplanting ter plaatse van de aanduiding ‘specifieke vorm van maatschappelijk – uitsluitend beplanting’.

met de daarbij behorende:

d. groen- en speelvoorzieningen;
e. nutsvoorzieningen;
f. parkeervoorzieningen;
g. tuinen, erven en paden;
h. waterhuishoudkundige voorzieningen.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. hoofdgebouwen worden binnen het bouwvlak gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding ‘maximum goothoogte (m)’mag de goothoogte niet meer bedragen dan is aangegeven;
c. ter plaatse van de aanduiding ‘maximum bouwhoogte (m)’mag de goothoogte niet meer bedragen dan is aangegeven;

3.2.2. Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende regels:

a. bijbehorende bouwwerken worden achter de voorgevel van de hoofdgebouwen gebouwd;
b. de oppervlakte mag niet meer bedragen dan 75 m^2;
c. de goothoogte mag niet meer bedragen dan 3 meter;
d. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 6 meter.

3.2.3 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen vóór de voorgevellijn mag niet meer bedragen dan 1 m, met uitzondering van toegangspoorten, waarvan de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 2 m;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de voorgevellijn mag niet meer bedragen dan 2 m;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag niet meer bedragen dan 10 meter;
d. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

3.4 Specifieke gebruiksregels

3.4.1 Verboden gebruik

Onder het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval verstaan het resomeren van het lichaam van een overledene.

3.4.2 Voorwaardelijke verplichting landschappelijke inpassing

Een gebruik als uitvaartcentrum is slechts toegestaan indien de landschappelijke inpassing zoals opgenomen in bijlage 1 is uitgevoerd en blijvend in stand wordt gehouden.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in 3.4.1, onder voorwaarde dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie.

Artikel 4 Waarde – Archeologie 3

4.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud van de archeologische waarden van de gronden.

4.2 Bouwregels
a. Voor het bouwen op gronden met de bestemming "Waarde - Archeologie 3" dient, overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen, de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld. Op voorwaarde dat:
    1. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte groter is dan 100 m2 en de grondwerkzaamheden dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
    2. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte kleiner is dan 100 m2 en de grondwerkzaamheden dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld voor zover de bouw van de bouwwerk(en) plaatsvindt op een kleinere afstand dan 50 m van gronden die bestemd zijn als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied".
b. Indien uit het onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
    1. De verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    2. De verplichting tot het doen van opgravingen;
    3. De verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

4.3 Afwijken van de bouwregels

4.3.1 Omgevingsvergunning bouwen
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4 lid 2 sub a indien:
a. het bouwwerk dient ter vervanging van een bestaand bouwwerk, waarbij de oppervlakte noch de diepte wordt uitgebreid;
b. het bouwwerk(en) betreft die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
c. de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld;
d. het bouwwerk is gesitueerd binnen 3 m uit de fundering van een bestaand bouwwerk.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
4.4.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden binnen de gronden met de bestemming "Waarde - Archeologie 3" zonder of in afwijking van een vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten voeren:

a. het afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, mengen, ontginnen, scheuren en woelen van gronden;
b. het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren of het aanbrengen van drainage;
c. het verwijderen van bestaande funderingen;
d. het verlagen van het waterpeil;
e. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
f. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwerpen in de bodem;
g. het aanplanten van een houtopstand, waaronder begrepen een bos, boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel, of het rooien daarvan waarbij stobben worden verwijderd;
h. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden/- banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
i. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

4.4.2 Uitzonderingen

Het in artikel 4 lid 4.1 vervatte verbod geldt niet voor:

a. werken en werkzaamheden in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld en met een oppervlakte kleiner dan 100 m2 voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een grotere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied";
b. werken en werkzaamheden in de bodem met een oppervlakte kleiner dan 30 m2 voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een kleinere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied";
c. werken en werkzaamheden voor zover het betreft de herplant van een bestaande houtopstand, waaronder begrepen een bos, boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel;
d. werken en werkzaamheden die het gewone onderhoud betreffen, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande oppervlakteverhardingen, beplantingen langs wegen en bestaande tracés van kabels en leidingen;
e. werken en werkzaamheden, indien en voor zover daarvoor, op het tijdstip van het van kracht worden van het plan, reeds een omgevingsvergunning is verleend;
f. werken en werkzaamheden die ten tijde van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren; werken en werkzaamheden die zijn bedoeld om de directe gevolgen van calamiteiten of plagen te beperken;
g. werken en werkzaamheden die archeologisch onderzoek betreffen.

4.4.3 Verlening

a. Een omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 4 lid 4.1 kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden;
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld;
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

4.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

a. In het belang van de archeologische monumentenzorg kan het bevoegd gezag regels verbinden aan een sloopvergunning;
b. Aan de omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag de regel verbinden dat de sloopwerken vanaf het maaiveld en dieper worden begeleid door een deskundige wanneer de latere verstoringsdiepte dieper reikt dan 0,30 m onder maaiveld en het grondoppervlak van de werken meer bedraagt dan 100 m^2;
c. Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken van zeer hoge waarde worden aangetroffen, wordt hiervan onmiddellijk melding gemaakt bij het bevoegd gezag die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorwaarden kunnen verbinden aan de omgevingsvergunning.

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Toegelaten bouwwerken met afwijkende maten
Voor een bouwwerk, dat krachtens een omgevingsvergunning op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden en dat in het plan volgens de bestemming is toegelaten, maar waarvan de bestaande afstands-, hoogte-, inhouds- en oppervlaktematen afwijken van de bouwregels van de betreffende bestemming, geldt dat bestaande maten, die meer bedragen dan de bouwregels in de betreffende bestemming toestaan, als ten hoogste toelaatbaar mogen worden aangehouden.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Strijdig gebruik
Onder gebruik in strijd met de regels van dit plan wordt in ieder geval verstaan:
a. gebruik als stort- en/of opslagplaats van grond en/of afval, anders dan als stort- en/of opslagplaats voor normaal gebruik.
b. het gebruik van vrijstaande bijgebouwen en bedrijfsgebouwen voor bewoning, met uitzondering van bewoning voor mantelzorg.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

8.1 Grenzen en aanduidingen
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de regels van het plan, onder voorwaarde dat geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, voor:
a. het afwijken van bestemmingsgrenzen, bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, als de afwijking noodzakelijk is in verband met de uitmeting van het terrein, er geen dringende redenen zijn die zich tegen de afwijking verzetten en de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2 m;
b. het afwijken van bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, niet zijnde bestemmingsgrenzen, als afwijking noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatig gebruik van de grond en de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2 m;
c. het afwijken van de maximale bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m.

8.2 Nutsvoorzieningen
Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bepalingen van het plan ten behoeve van de bouw van bouwwerken voor nutsvoorzieningen, waarvan de inhoud niet meer mag bedragen dan 50 m³ en de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 3 m.

Artikel 9 Algemene wijzigingsregels

9.1 Archeologische waarden
9.1.1 Verwijderen dubbelbestemming
Burgemeester en wethouders kunnen het plan, met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening, wijzigen ten aanzien van de gronden met de bestemmingen "Waarde - Archeologisch onderzoekgebied" of "Waarde - Archeologisch onderzoekgebied historische kern", waarbij de bestemming geheel of gedeeltelijk vervalt indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende gronden geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn, dan wel er niet langer archeologische begeleiding of zorg nodig is.

9.1.2 Toevoegen dubbelbestemming
Burgemeester en wethouders kunnen het plan, met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening, wijzigen waarbij gronden alsnog worden bestemd tot "Waarde - Archeologisch onderzoekgebied" of "Waarde - Archeologisch onderzoekgebied historische kern", indien uit archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse behoudenswaardige archeologische waarden aanwezig zijn.

Artikel 10 Overige regels

10.1 Voorwaardelijke verplichting parkeren
10.1.1 Algemeen
a. Een omgevingsvergunning voor hoofdgebouwen wordt slechts verleend, indien sprake is van voldoende parkeergelegenheid, uitgaande van de kengetallen uit CROW-publicatie-317.
b. Indien de onder a. bedoelde kerngetallen worden gewijzigd, wordt met die wijziging rekening gehouden.

10.1.2 Afwijking
Het bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in 10.1.1
a. indien het voldoen aan de kengetallen uit de CROW-publicatie leidt tot de aanleg en instandhouding van een onevenredig aantal parkeerplaatsen, gerelateerd aan het bestaande én het nieuwe gebruik; aangetoond dient te worden dat met het voorgenomen aantal parkeerplaatsen voldaan kan worden aan de parkeerbehoefte;
b. voor zover aangetoond wordt dat op andere wijze in de parkeerbehoefte kan worden voorzien

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 11 Overgangsrecht

11.1 Overgangsrecht bouwwerken
11.1.1 Algemeen
Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

11.1.2 Afwijken bij omgevingsvergunning
Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in 11.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 11.1.1 met maximaal 10 %.

11.1.3 Uitzondering
Het bepaalde in 11.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

11.2 Overgangsrecht gebruik
11.2.1 Algemeen
Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

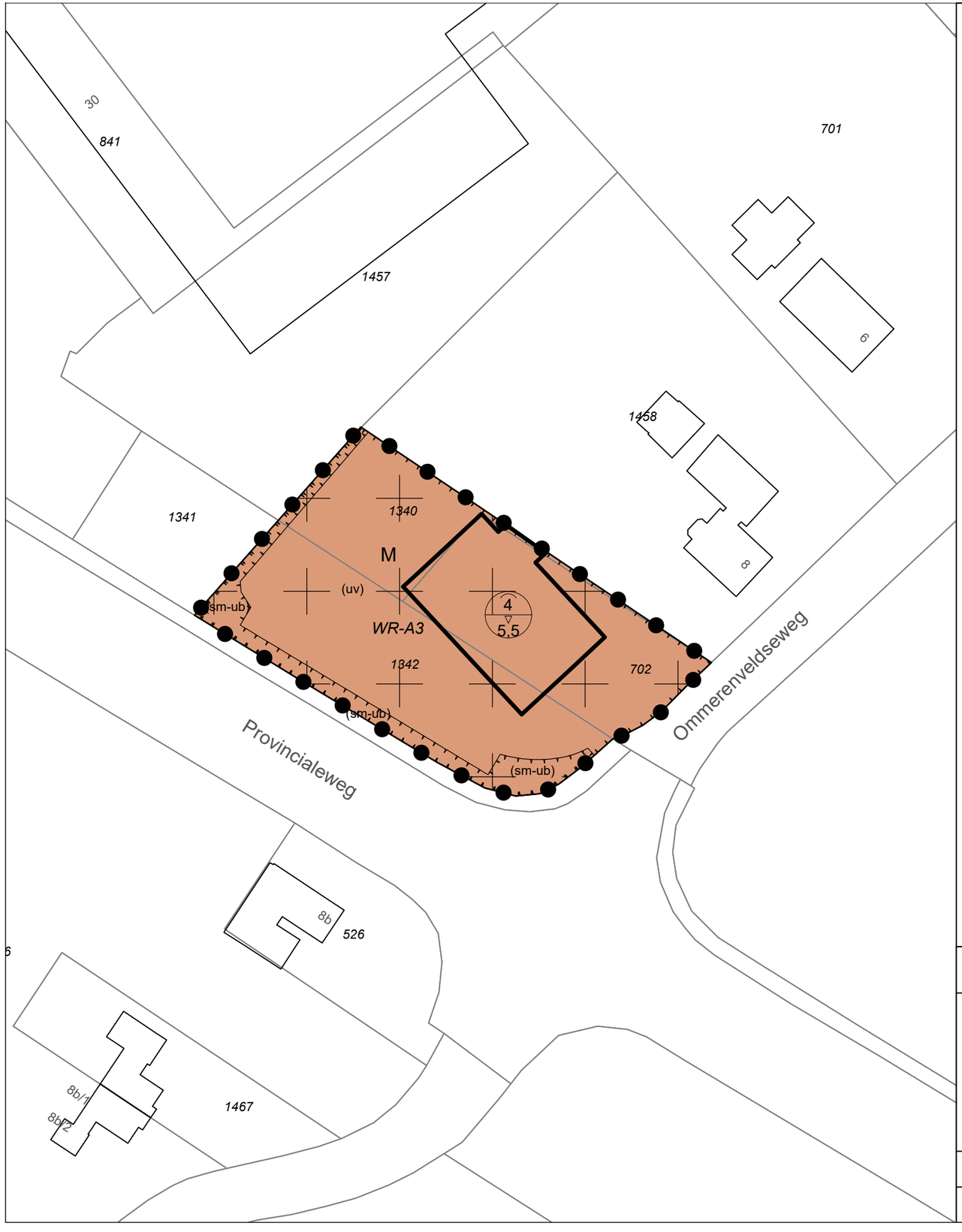
11.2.2 Strijdig gebruik
Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 11.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

11.2.3 Onderbroken gebruik
Indien het gebruik, bedoeld in 11.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

11.2.4 Uitzondering
Het bepaalde in 11.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 12 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan Ommerenveldseweg 8a Ommeren

Legenda

Plangebied

Enkelbestemmingen

M — Maatschappelijk

Dubbelbestemmingen

WR-A3 — Waarde - Archeologie 3

Functieaanduidingen

(sm-ub) — specifieke vorm van maatschappelijk - uitsluitend beplanting

(uv) — uitvaartcentrum

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

4 / 5,5 — maximum goothoogte (m) / maximum bouwhoogte (m)

Bestemmingsplan:

Ommerenveldseweg 8a
Ommeren
Gemeente Buren

Opdrachtgever: SPAWNP

Status: ontwerp

Noordpijl

Get.: WDK

Datum: 29-06-2022

Formaat: A3

Schaal: 1:500

Tekeningnummer:
NL.IMRO.0214.OMMOmmrnvldswg8-BON1

BraGIS GIS/CAD Ondersteuning en software
Dalenstraat 4B, 5466 PM Eerde
E-mail: info@bragis.nl
Web: www.bragis.nl

Voorbespreking I

Dossiernummer	2436
Extern Zaak ID	Z.030027
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.4
Titel	Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Straatman, N.
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 1: Raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2a: Toelichting ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2b: Regels ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 2c: Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
Bijlage 3: Overeenkomst Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 (vertrouwelijk)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 met IDN NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89;

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.127514** **Z.030027**

Voorstel ingebracht door	N. Straatman
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte; Ruimtelijke ordening

Onderwerp **Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89**

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 met IDN NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89;

Samenvatting van het voorstel

Het college legt het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Het plan maakt de bouw een vrijstaande woning en 2 woningen die twee-onder-een-kap worden gebouwd mogelijk. In totaal kunnen er 3 woningen worden gebouwd. Het ontwerpbestemmingsplan lag ter inzage voor een periode van zes weken. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Voorgesteld wordt om het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Initiatiefnemer heeft een verzoek ingediend om de bebouwing op de percelen Jeudestraat 87 en 89 te Zoelen te mogen slopen en hiervoor in de plaats twee woningen die twee-onder-een-kap worden gebouwd en een vrijstaande woning te mogen realiseren. In totaal kunnen er 3 woningen worden gebouwd. Het betreft het slopen van het voormalige winkelpand inclusief de bedrijfswoning en de aangrenzende garage.

Op 24 mei 2022 besloot het college om het ontwerpbestemmingsplan in procedure te brengen. Het plan lag van 2 juni 2022 tot en met 13 juli 2022 ter inzage. Tijdens deze periode zijn er geen zienswijzen ingediend.

2. Doel / meetbaar effect

Door het vaststellen van het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 worden er 3 woningen mogelijk gemaakt.

3. Argumenten

1.1. Het plan voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.

De beoogde ruimtelijke ontwikkeling is getoetst aan de geldende beleidskaders. De milieu- en omgevingsaspecten zijn onderzocht. Dit is samen met een beschrijving van het plangebied en de beoogde ontwikkeling onderbouwd in het bestemmingsplan. In dit bestemmingsplan staat ook een toelichting op de relevante juridische aspecten en de uitvoerbaarheid van het plan. Het bestemmingsplan toont nu aan dat de beoogde ontwikkeling voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.

1.2. Er zijn geen zienswijzen ingediend.
Het ontwerpbestemmingsplan lag van 2 juni 2022 tot en met 13 juli 2022 ter inzage. Er zijn tijdens deze periode geen zienswijzen ingediend. Belanghebbenden en omwonenden hebben dus geen bezwaar tegen deze ontwikkeling. Wij zien ambtshalve ook geen aanleiding om aanpassingen door te voeren in het vast te stellen plan.

1.3. Een exploitatieplan vaststellen door de gemeenteraad is niet nodig
De wet schrijft voor dat er een exploitatieplan vastgesteld moet worden door de gemeenteraad voor gronden waar wordt gebouwd. Dit is nodig om ambtelijke kosten terug te vorderen bij de bouwer; het verhalen van kosten. Voor dit plan is een anterieure overeenkomst gesloten waarin het verhaal van ambtelijke kosten is opgenomen. Dit maakt dat een exploitatieplan niet meer nodig is.

4. Kanttekeningen

1.1. Als het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, wordt niet voldaan aan de inspanningsverplichting.
In de overeenkomst die gesloten is voor het plan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 een inspanningsverplichting opgenomen voor het realiseren van het plan. Als het college het bestemmingsplan niet vaststelt, kan de aanvrager niet voldoen aan die verplichting.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën
Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst gesloten voor deze bestemmingsplan herziening. De kosten die gemaakt worden voor dit plan, worden verhaald op de initiatiefnemer. Hierdoor hoeft de gemeenteraad geen exploitatieplan vast te stellen voor dit bestemmingsplan.

6. Communicatie
De initiatiefnemer informeren wij over het besluit tot vaststelling. Na vaststelling van het bestemmingsplan wordt het bestemmingsplan op de gebruikelijke wijze gepubliceerd.

7. Uitvoering en planning
Niet van toepassing.

8. Participatie
In het kader van de omgevingsdialoog heeft de initiatiefnemer de omwonenden geïnformeerd over de ontwikkeling aan de Jeudestraat te Zoelen.

9. Duurzaamheid
De drie nieuwe woningen worden allemaal gasloos gebouwd. De woningen zijn dan ook niet afhankelijk van fossiele brandstoffen en dragen in die zin bij aan het aspect duurzaamheid. Daarnaast worden de woningen goed geïsoleerd waardoor er weinig energie nodig is om de woning te verwarmen. De oude woningen was slecht geïsoleerd en verbruikt gas om te kunnen verwarmen, in die zin is het bouwen van een nieuwe woning al een verbetering qua duurzaamheid.
Voor de bouw van de woningen worden hoogwaardige materialen gebruikt die lang meegaan. Ook in die zin is met dit plan rekening gehouden met het aspect duurzaamheid.

Bijlagen:
1. Raadsbesluit
2. A. Ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
   B. Regels ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
   C. Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89
3. Overeenkomst Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 (vertrouwelijk)

Inlichtingen bij:
Naam N. Straatman , Domein Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.127514** **z.030027**	**D.130208** **Z.030027**

Onderwerp **Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89 met IDN NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Jeudestraat 87 en 89;

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022.

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

Zoelen, Jeudestraat 87 + 89
Gemeente Buren

HDD Advies
Voorstraat 8
4033 AD Lienden

T. 085 – 023 90 59
www.hddadvies.nl
info@hddadvies.nl

Bevoegd gezag:	Gemeente Buren
Plangebied:	Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen
Opdrachtgever:	J.J. van Ginkel Jeudestraat 89 4011 GK Zoelen
Opgesteld door:	mevr. C.E.J. van Os
Projectleider:	dhr. J.H.A. Verweij
Datum:	5 mei 2022
IMRO-code:	NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BON1

HDD advies

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 6
1.3 Vigerend bestemmingsplan 6
1.4 Leeswijzer 7

2 Plangebied en planontwikkeling 8
2.1 Ontstaansgeschiedenis wijdere omgeving 8
2.2 Ontstaansgeschiedenis van Zoelen 8
2.3 Ruimtelijke en functionele structuur 9
2.4 Beoogde situatie 12
2.5 Wijziging van het geldende bestemmingsplan 12

3 Beleidskader 13
3.1 Europees beleid 13
3.1.1 Vogel- en habitatrichtlijn 13
3.2 Landelijk beleid 14
3.2.1 Nationale Omgevingsvisie 14
3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening 15
3.2.3 Soorten 15
3.3 Provinciaal beleid 15
3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 15
3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland 17
3.4 Beleid Waterschap 19
3.4.1 KRW 19
3.4.2 Waterbeheerprogramma 2016-2021 19
3.4.3 Keur Waterschap Rivierenland 2014 19
3.4.4 Waterplan Buren 2009 – 2017 20
3.5 Gemeentelijk beleid 20
3.5.1 Structuurvisie 2009-2019 20
3.5.2 Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan 21

4 Milieu- en omgevingsaspecten 23
4.1 Archeologie en cultuurhistorie 23
4.1.1 Archeologie 23
4.1.2 Cultuurhistorie 24
4.2 Kabels en leidingen 24
4.3 Milieu 25
4.3.1 Bedrijven en milieuzonering 25
4.3.2 Bodem 27
4.3.3 Externe veiligheid 27
4.3.4 Geluid 29
4.3.5 Luchtkwaliteit 29
4.3.6 Gebieden – Natuurbeschermingswet en EHS 29
4.3.7 Soorten – flora en fauna 31
4.4 Verkeer en parkeren 31
4.5 Waterhuishouding 32

5 Juridische regeling 33
5.1 Juridische achtergrond 33
5.2 Toelichting verbeelding 33
5.3 Toelichting regels 33

6 Economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid..... 34
6.1 Economische uitvoerbaarheid..... 34
6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 34

Bijlagen:

1. Situatieschetsen Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen
2. Watertoets
3. Quick Scan Flora en Fauna
4. Archeologisch vooronderzoek
5. Beplantingsplan
6. Controlerapport asbestsanering Jeudestraat 89 Zoelen
7. Bodemonderzoek

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is opgesteld vanwege het voornemen om oude bebouwing in dienst van een voormalige detailhandel tezamen met de bedrijfswoning en garage te amoveren en deze te vervangen door drie burgerwoningen, middels het gebruik maken van de wijzigingsbevoegdheid die locatie Jeudestraat 87 bezit. De bestemming van het perceel van Jeudestraat 87 wordt veranderd in 'Wonen'. De bestaand aanwezige bestemming van het perceel is 'Detailhandel'. In de nieuwe situatie zijn er drie burgerwoningen op de percelen van Jeudestraat 87 en 89 gesitueerd. Het naastgelegen perceel van Jeudestraat 89, tevens in bezit van de opdrachtgever, wordt dus ook meegenomen in onderhavig plan. Dit perceel is reeds bestemd met 'Wonen'. In de huidige situatie is er enkel een garage op dit perceel gelegen. De nieuwe woningen worden in het huidige bouwvlak van Jeudestraat 87 + 89 geplaatst, passend in de omgeving.

De planlocatie bestaat thans uit oude bebouwing voormalig in dienst voor de detailhandel, een bedrijfswoning, garage, tuin en grasstrook. In de nieuwe situatie wordt het voormalige winkelpand inclusief bedrijfswoning en de aangrenzende garage geamoveerd om drie nieuwe burgerwoningen op de percelen te realiseren.

Figuur 1.1 geeft de nieuwe situatie weer waarop de toetsing plaatsvindt.

Figuur 1.1: Situatieschets nieuwe situatie Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen.

Onderhavig rapport omschrijft de nieuwe situatie op de percelen van Jeudestraat 87 + 89 en toetst de nieuwe situatie aan de relevante wet- en regelgeving.

1.2 Plangebied

De karakteristiek van de directe omgeving van het plangebied is dorpslint met gemengde functies: hoofdzakelijk wonen met verspreide dooradering van detailhandel, bedrijven, horeca, maatschappelijk en dienstverlening. De planlocatie is in het noorden van de kern Zoelen gelegen, waar de functie 'Wonen' geconcentreerd is alsmede in het oostelijke gedeelte van het dorp. Daaromheen liggende gronden zijn veelal agrarisch in gebruik, waarvan hoofdzakelijk fruitboomgaarden en graslanden.

De gronden ten westen van de kern bestaan uit het landgoed Soelen, die bestaat uit oeverwalgebied met bossen en weilanden. Het gebied ten noorden van het plangebied is veelal agrarisch. Ten zuidoosten van het plangebied ligt de stad Tiel, ten zuidwesten het dorp Kerk-Avezaath en verderop ten westen de stad Buren. De A15 loopt ten zuiden van het plangebied boven Tiel. De Waal is ten zuiden van de A15 gelegen en het Amsterdams-Rijnkanaal loopt ten noordoosten van het plangebied. Eén van de stuwende krachten in de omgeving zijn de nieuwe bewoners. Mogelijk te maken door het ontwikkelen van nieuwe woningen.

Figuur 1.2: Wijdere omgeving Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen (Bron: google.nl/maps).

1.3 Vigerend bestemmingsplan

Ter plaatse van het plangebied geldt het bestemmingsplan 'Kernen Buren' vastgesteld op 25 juni 2013. Het plangebied heeft de volgende bestemmingen:

<u>Jeudestraat 87</u>

- Enkelbestemming: 'Detailhandel'
- Dubbelbestemming: 'Waarde – Archeologie 3'
- Bouwvlak ter grootte van ca. 675 m^2
- Gebiedsaanduiding: 'wro-zone – wijzigingsgebied 4'

Jeudestraat 89

- Enkelbestemming: ‘Wonen’
- Dubbelbestemmingen: ‘Waarde – Archeologie 3’ en ‘Waarde – Cultuurhistorie’
- Bouwvlak ter grootte van ca. 165 m^2
- Bouwaanduiding: specifieke bouwaanduiding – bv

Figuur 1.3: Plangebied (rood gearceerd) conform vigerend bestemmingsplan 'Kernen Buren'.

De planlocatie is een voormalige detailhandel. Volgens de Woningmarktthermometer bestaat er voor de gemeente Buren een woonbehoefte aan ca. 70 woningen per jaar. Het deelgebied Buren e.o., waar Zoelen onder valt, heeft een bovengemiddelde woningbehoefte in de gemeente met een gewenst aantal toewijzingen van 234 woningen voor 2025. Op locatie Jeudestraat 87 ligt een wijzigingsbevoegdheid voor twee woningen, daar het gelegen is in de “wro-zone - wijzigingsgebied 4”. Het naastgelegen perceel van Jeudestraat 89 wordt bij onderhavig plan betrokken. Dit perceel is bestemd met ‘Wonen’, maar op dit stuk grond is nog geen woning gerealiseerd.

In ruil voor de bedrijfswoning op Jeudestraat 87 wordt op grond van artikel 3.6 Wet ruimtelijke ordening en het bepaalde in artikel 55.4.5 van het bestemmingsplan in totaal drie nieuwe vrijstaande woningen op beide percelen gerealiseerd. Onderhavig plan voorziet hiermee in een deel van de woningbehoefte van de gemeente.

1.4 Leeswijzer

In voorliggende ruimtelijke onderbouwing wordt na dit inleidende hoofdstuk in hoofdstuk 2 ingegaan op het plangebied en het initiatief. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het beleid van de verschillende overheden omschreven. In hoofdstuk 4 wordt het initiatief getoetst aan de relevante milieu- en omgevingsaspecten. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 en 6 de juridische aspecten en de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid omschreven.

2 PLANGEBIED EN PLANONTWIKKELING

2.1 Ontstaansgeschiedenis wijdere omgeving

Vanouds was de Neder-Betuwe, het gebied waarin de gemeente Buren ligt, een onbedijkt landschap, dat in grote mate werd gekenmerkt en gevormd door de dynamiek van de rivieren. Bij hoge waterafvoeren konden de rivierbeddingen het water niet verwerken en functioneerden de aangrenzende, lager gelegen gebieden als 'overstort'. Grote delen van de Neder-Betuwe stonden herhaaldelijk blank. De manier waarop de meegevoerde ladingen zand en klei door het rivierwater werden afgezet was bepalend voor de landschappelijke structuur van het gebied. In en nabij de rivierbeddingen bezonk het zwaardere, zandige materiaal, waardoor parallel aan de rivierlopen langgerekte, hogere, zandige oeverwallen ontstonden. Verder van de rivieren, in lager gelegen, vaak afvoerloze gebieden, waar het water na een overstroming maanden lang kon blijven staan, bezonken de lichtere kleideeltjes. Hier ontstonden de zogenaamde komgebieden: lager gelegen gebieden met een zware, kleiige bodem.

Tegen het einde van de Vroege Middeleeuwen, zo omstreeks het jaar 1000, had het Burense landschap op hoofdlijnen reeds zijn huidige structuur gekregen. Het patroon van oeverwallen en komgebieden, zoals dat tot op de dag van vandaag aan de oppervlakte ligt, had zich gevormd. Na het jaar 1000 brak een periode aan waarin de bevolking van de Neder-Betuwe sterk toenam. Omstreeks het jaar 1500 was het Burense landschap grotendeels verkaveld en ontgonnen. Vrijwel het gehele gebied was in agrarisch gebruik, waarbij de natuurlijke omstandigheden nog in grote mate bepalend waren voor het mogelijke grondgebruik. De oeverwalgebieden kregen een karakteristiek kleinschalig en besloten karakter met afwisseling van fruitgaarden, laanbeplanting, bosschages en landgoederen. De komgebieden hadden een veel opener karakter.

Sinds 1950 is de landbouw in de Neder-Betuwe in snel tempo aan het moderniseren. Het vanouds voorkomende, op de regionale en nationale markt georiënteerde, gemengde bedrijf maakt meer en meer plaats voor gespecialiseerde, op de internationale markt georiënteerde, bedrijven. De natuurlijke omstandigheden zijn bij dit alles niet langer in grote mate bepalend voor het mogelijke grondgebruik. Het gebied wordt, onder meer door middel van diverse ruilverkavelingen, aangepast aan de behoeften van de moderne landbouw. Zowel de ontwatering, de ontsluiting, als de verkaveling van het gebied worden onder handen genomen. Tevens worden boerderijen verplaatst naar gronden buiten de dorpen en buurtschappen, waaronder met name gronden in de voorheen vrijwel onbewoonde komgebieden.

Sinds de jaren '70 is de Neder-Betuwe in een snel tempo aan het verstedelijken. Nieuwe infrastructuur, zoals de A15, maken het gebied goed bereikbaar voor stedelingen die landelijk willen wonen, voor industrievestiging en voor recreatie. Verspreid over het landelijk gebied ontstaan allerlei functies, van agrarisch, niet-agrarische activiteiten tot recreatieve voorzieningen.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van Zoelen

Zoelen is ontstaan op de oeverwallen ter plaatse van de voormalige rivier de Soel, waar het dorp zijn naam aan te danken heeft. Aan weerszijden van de oeverwallen ontstonden de westelijke en oostelijke dorpswegen waar over een afstand van 1500 m boerderijen langs werden gebouwd. De open lagergelegen ruimte tussen de dorpswegen deed dienst als dorpsbrink. Ten westen van het dorp in de lagergelegen komgronden ontstond door de eeuwen heen het tegenwoordig 157 ha grote landgoed Soelen met op een eiland het huidige, versterkte huis Soelen gelegen.

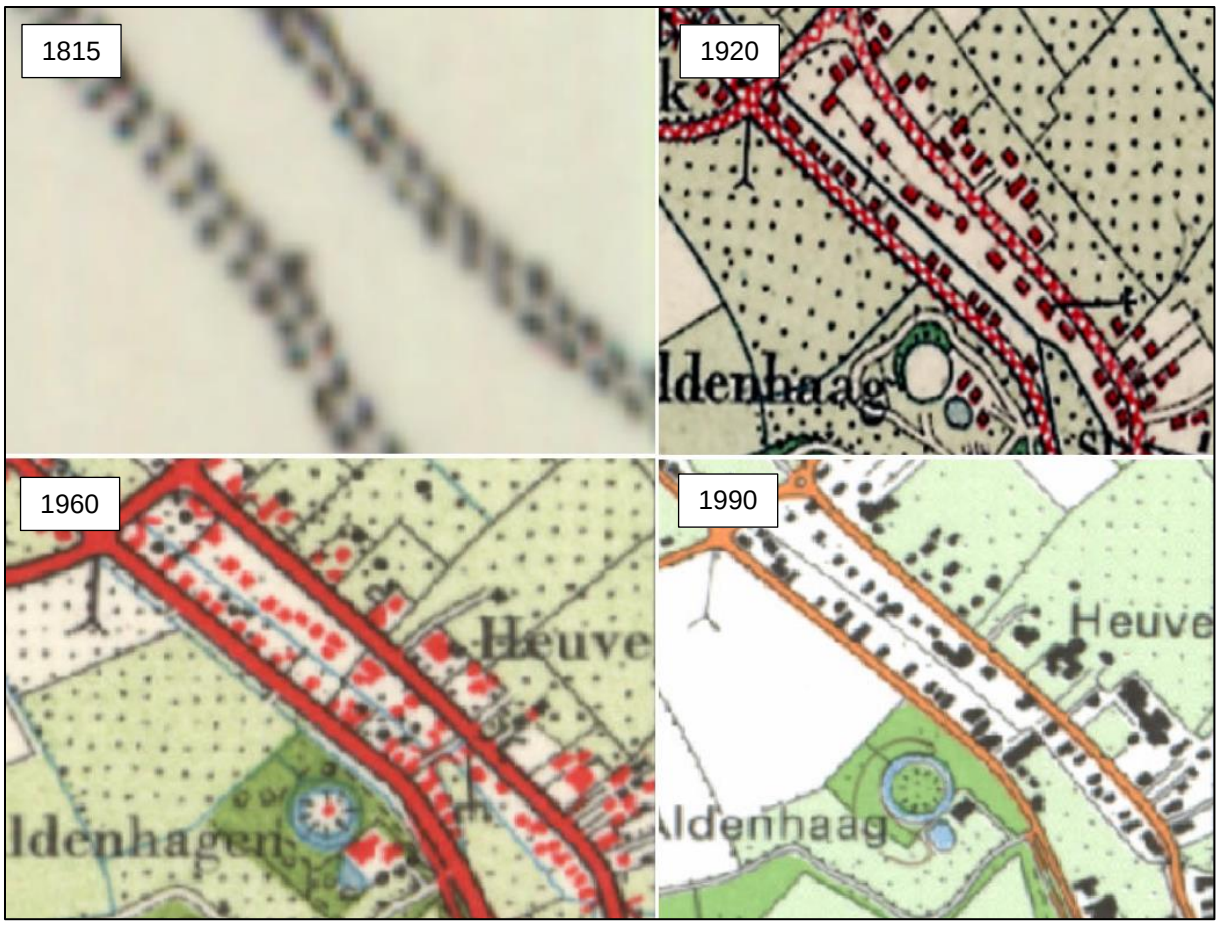
De eerste vermelding van de naam Van Soelen komt uit de periode 1207-1307 toen een Wouter van Soelen genoemd werd als borg en als getuige en een Otto van Soelen als ministeriaal in de geschriften. Arend van Arkel of zijn zoon huwde waarschijnlijk met de dochter van Otto en werd beleend met het oude huis Soelen, dat later tot heerlijkheid 'Den Aldenhaag' werd verheven. Het oude huis Soelen werd in 1355 vernield en in 1362 gesloopt. Het huidige huis ligt 500m zuidelijker en wordt in 1306 voor het eerst als hofstede vermeld. In 1574 werd dit huis uitgebrand en deels afgebroken en herbouwd in 1576-1583. De Stefanuskerk van Zoelen stamt ook uit de 16^{e} eeuw en is in het uiterste zuiden van het dorp

geplaatst in de directe nabijheid van de rivier de Linge en heeft een centraal punt van het dorpsstructuur gevormd waar veel wegen samenkomen. Het punt heeft echter niet tot centrumvorming geleid. Het landgoed tezamen met de zuidzijde van de dorpskern vormen een waardevolle nederzettingsstructuur en hebben sinds 1984 de status als beschermd dorpsgezicht.

Door de westelijke ligging van het landgoed heeft de uitbreiding van het dorp in oostelijke richting plaatsgevonden. In de jaren ’60 werd het uitbereidingsplan de Vergarde gerealiseerd en eind jaren ’80 zijn daar nog een schil van woningen omheen gerealiseerd.

Zoelen heeft tegenwoordig nog een open bebouwingsbeeld van vrijstaande bebouwing die wordt afgewisseld met onbebouwde plekken, zoals moestuinen en boomgaarden. Boerderijen van het zogenoemde hallehuistype bepalen in sterke mate het dorpsbeeld. Kenmerkend voor Zoelen zijn de T-vormige rieten kappen en de aanwezigheid van veel landarbeidershuisjes. Het inwonersaantal van Zoelen was 1.080 is 2006.

Figuur 2.1 geeft een reis door de tijd weer van het plangebied.

Figuur 2.1: Reis door de tijd voor het plangebied (bron: Topotijdreis).

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

Het plangebied is gelegen aan Jeudestraat 87 + 89 in de noordelijke dorpslint van Zoelen in de gemeente Buren. Het betreft kerngebied. In de directe omgeving zijn hoofdzakelijk woningen, enkele bedrijven en detailhandels, een school en een horecagelegenheid gelegen. De bebouwing aan de Jeudestraat is aan de noordzijde achterop de percelen gelegen op relatief grote afstand van de straat. Zuidelijker is de bebouwing voor op de percelen gelegen. De daaromheen liggende gronden betreffen voornamelijk agrarisch oeverwalgebied met graslanden, boomkwekerijen en grasland ten oosten van het plangebied en bos en weilanden ten westen van het plangebied.

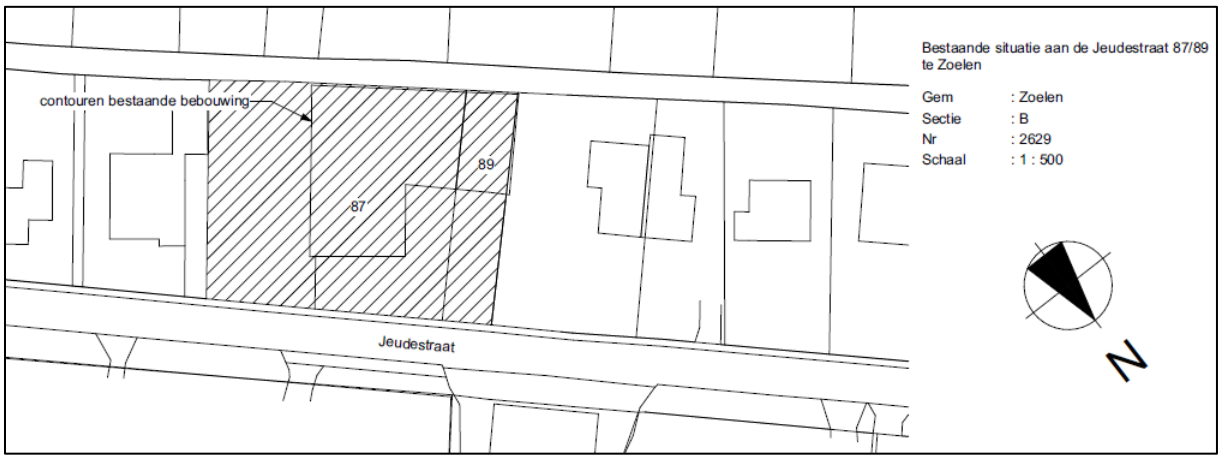
Het plangebied zelf bestaat thans uit een voormalig winkelpand, bedrijfswoning, een garage, tuin, grasstrook en opritten.

In figuur 2.2 is de directe omgeving van de planlocatie (groene kader) weergegeven.

Figuur 2.2: Directe omgeving planlocatie (bron: Ruimtelijkeplannen).

Figuur 2.3 e.v. geven aanzichten en foto's van de huidige situatie van het plangebied weer.

Figuur 2.3: Huidige situatie Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen (bron: Buro Van Blijderveen).

Figuur 2.4: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de zuidzijde van de Jeudestraat (bron: google.nl/maps).

Figuur 2.5: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de noordzijde van de Jeudestraat (bron: google.nl/maps).

Zie bijlage 1 voor de volledige situatieschetsen van het plangebied.

2.4 Beoogde situatie

In de beoogde situatie worden twee nieuwbouwhuizen op het perceel gerealiseerd: een vrijstaande woning en een dubbelwoning. Het voormalig winkelpand inclusief de bedrijfswoning en de aangrenzende garage worden hiervoor ingeleverd.

In figuur 2.6 wordt een plattegrond weergegeven van de beoogde situatie in de rij bestaande woningen aan de Jeudestraat.

Figuur 2.6: Nieuwe situatie aan de Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen (bron: Buro Van Blijderveen).

2.5 Herziening van het geldende bestemmingsplan

De geldende juridisch-planologische situatie van het plangebied is vastgelegd in het bestemmingsplan ‘Kernen Buren 2013’. Voor de uitvoering van de beoogde situatie dient de bestemming van het perceel van Jeudestraat 87 herzien te worden.

In het bestemmingsplan heeft het perceel ter plekke de bestemming ‘Detailhandel’ met dubbelbestemming ‘Waarde – Archeologie 3’, bijbehorend bouwvlak en gebiedsaanduiding ‘wro-zone – wijzigingsgebied 4’. Gedeeltelijk geldt de bestemming ‘Wonen’. Om het plan mogelijk te maken dient de bestemming van het gehele plangebied te worden gewijzigd in de bestemming ‘Wonen’.

3 BELEIDSKADER

Door Europa, het rijk, de provincie en de gemeente zijn diverse beleidsnota's vastgesteld die voor de ontwikkelingsmogelijkheid van het perceel Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen van belang kunnen zijn. In dit hoofdstuk wordt het beleid beschreven dat van toepassing is op het plangebied.

3.1 Europees beleid

3.1.1 Vogel- en habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn biedt bescherming aan alle in het wild levende vogels, hun eieren, nesten en leefgebieden in de Europese Unie. De Vogelrichtlijn kent een regime voor soortbescherming en gebiedsbescherming. Het soortenbeschermingsregime is gericht op de bescherming van individuele exemplaren met onder meer een verbod op het opzettelijk doden en vangen van vogels, het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en het verbod om eieren te rapen. De soortenbescherming was voorheen opgenomen in de Flora- en Fauna wet, welke per 1 januari 2017 is vervangen door hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming.

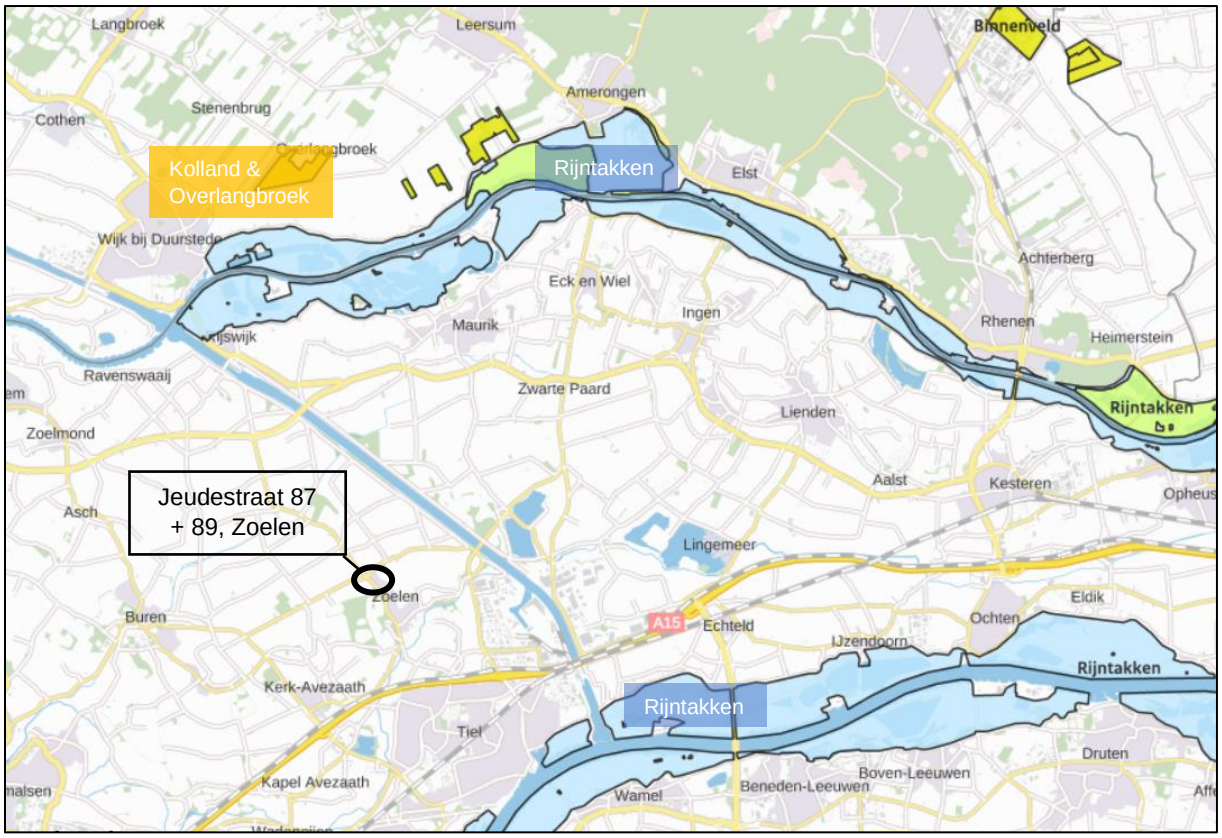
De gebiedsbescherming verplicht de lidstaten alle nodige maatregelen te nemen om voor alle in de Europese Unie in het wild levende vogelsoorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en van een voldoende omvang te beschermen, in stand te houden en te herstellen. De gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998, welke per 1 januari 2017 is vervangen door hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit in de Lidstaten. Aanleiding is de continue achteruitgang van de natuurlijke habitats en de bedreiging voor het voortbestaan van bepaalde wilde soorten. De richtlijn stelt een Europees ecologisch netwerk vast van speciale beschermingszones. Dit wordt "Natura 2000" genoemd. Ook de door de Lidstaten aangewezen beschermingszones op grond van de Vogelrichtlijn maken deel uit van dit netwerk.

Tevens kent de Habitatrichtlijn een soortenbescherming die enigszins vergeleken kan worden met die van de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn biedt echter, in tegenstelling tot die van de Vogelrichtlijn, een mogelijkheid om vanwege dringende redenen van sociale en/of economische aard een uitzondering op het opgelegde soortenbeschermingsregime te maken.

Elke lidstaat moet op haar grondgebied de gebieden die het belangrijkst zijn voor het behoud van de onder de richtlijn vallende habitats en soorten identificeren en vervolgens aanwijzen als speciale beschermingszone. Evenals bij de Vogelrichtlijn is de soortenbescherming in Nederland opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming (voorheen Flora en Fauna wet) en wordt de gebiedsbescherming geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming (voorheen Natuurbeschermingswet 1998).

Planspecifiek: Het dichtstbijzijnde vogel- en habitatrichtlijngebied vanaf de planlocatie betreft het gebied Rijntakken. De afstand van de planlocatie tot het dichtstbijzijnde vogelrichtlijngebied bedraagt circa 4,5 km. Zie figuur 3.1 voor de situering van het plangebied ten opzichte van de Natura-2000 gebieden.

Figuur 3.1 Uitsnede situering Natura 2000-gebieden (bron: AERIUS).

3.2 Landelijk beleid

3.2.1 Nationale Omgevingsvisie

De nationale omgevingsvisie (NOVI) 2021 omvat de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI biedt een perspectief om grote opgaven - zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en wonen - aan te pakken, samen Nederland mooier en sterker te maken en daarbij voort te bouwen op het bestaande landschap en de (historische) steden. In de NOVI geeft het kabinet een schets hoe Nederland er in 2050 uit moet zien. Het beleid in de NOVI is op de navolgende prioriteiten gericht:

- Ruimte voor de klimaatadaptatie en energietransitie;
- Duurzaam economisch groeipotentieel;
- Sterke en gezonde steden en regio's;
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Sommige belangen en opgaven overstijgen het lokale, regionale en provinciale niveau en vragen om nationale aandacht. In totaal zijn er 21 nationale belangen in de NOVI. Het Rijk heeft voor alle nationale belangen een zogenaamde systeem-verantwoordelijkheid. Voor een aantal belangen is het Rijk eindverantwoordelijk, maar voor een groot aantal nationale belangen zijn dat de medeoverheden. De NOVI richt zich op ontwikkelingen waarin meerdere nationale belangen bij elkaar komen en keuzes in samenhang moeten worden gemaakt tussen die nationale belangen.

Planspecifiek: Onderhavige ontwikkeling is niet strijdig met nationale belangen van de NOVI. Derhalve heeft de NOVI geen consequenties voor voorliggend plan.

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt regels omtrent de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), die zijn opgegaan in de NOVI.

Planspecifiek: Dit plan raakt geen Rijksbelangen uit het Barro.

3.2.3 Soorten

Met ingang van 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van de soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Onder de nieuwe wet blijft de bescherming van een groot aantal dier- en plantensoorten ongewijzigd, maar er zijn ook een aantal wijzigingen aangebracht in de bescherming die dier- en plantensoorten genieten.

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming vormt het wettelijk kader voor de bescherming van een groot aantal inheemse bedreigde dier- en plantensoorten. In de Wet natuurbescherming is opgenomen dat het verboden is om beschermde vogels en dieren te doden, vangen of verontrusten en om plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen. Bij nieuwe ruimtelijke ingrepen en activiteiten dient te worden nagegaan of deze ingrepen en/of activiteiten eventueel negatieve gevolgen hebben voor aanwezige dier- en plantensoorten in de omgeving.

Planspecifiek: Het plangebied is gelegen in kerngebied, waardoor het niet aannemelijk is dat ingrepen en/of activiteiten die uitgevoerd worden ten gevolge van de wijziging van de bestemming op het perceel van Jeudestraat 87, negatieve gevolgen zullen hebben voor dier- en plantensoorten in de omgeving. Desalniettemin is een Quickscan flora en fauna uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde soorten in het te amoveren gebouw en op en rondom de betreffende percelen uit te sluiten. De resultaten van dit onderzoek bekend zijn aan de ruimtelijke onderbouwing toegevoegd als bijlage 3.

3.3 Provinciaal beleid

Het provinciaal ruimtelijk beleid is vastgesteld in de nota's:

- Omgevingsvisie Gaaf Gelderland;
- Omgevingsverordening Gelderland.

Provinciale Staten hebben op woensdag 19 december 2018 de nieuwe Omgevingsvisie en geactualiseerde Omgevingsverordening vastgesteld.

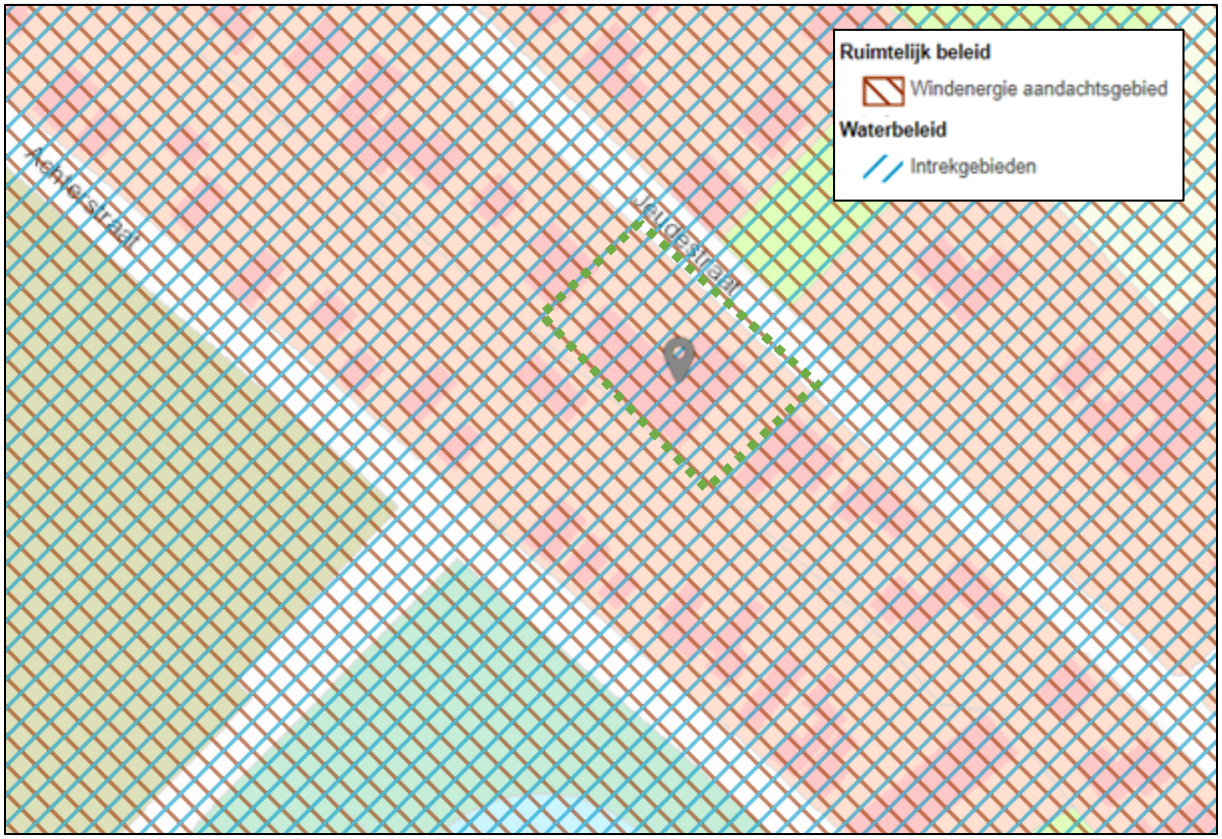
3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

Deze Omgevingsvisie gaat over 'Gaaf Gelderland'. 'Gaaf' is een woord met twee betekenissen. 'Gaaf' betekent 'mooi' en gaat over wat – historisch en landschappelijk gezien - heel en mooi en ongeschonden is. Het beschermen waard! Maar 'Gaaf' verwijst ook naar dat wat 'cool' en nieuw en vernieuwend is; aantrekkelijk voor nieuwe generaties. Het ontwikkelen waard! Beide kanten zijn van toepassing op Gelderland en onlosmakelijk verbonden met de Gelderlanders. Beide aspecten zijn dan ook opgenomen in de Gelderse Omgevingsvisie. De provincie benoemt wat van waarde is en wat zij willen beschermen.

Om samen stappen te zetten, hebben we een gezamenlijke horizon nodig: een gedeeld vergezicht, een gedeelde ambitie dat dient als leidraad voor ons handelen. In de Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland' wordt een ambitie en het gewenste vergezicht omschreven: het beeld op de toekomst. Dit beeld is het resultaat van gesprekken met partners: inwoners, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, overheden. Een vergezicht dat het accent legt op wat wij samen belangrijk vinden. Een vergezicht dat tot de verbeelding spreekt en uitnodigt en aanspoort tot actie.

Een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland staat daarbij centraal. Dat is het streven. Dat is waar de provincie aan wil werken. Bij de uitoefening van de taken wordt de focus gelegd op een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland. Met behulp van zeven ambities – op het terrein van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid, economisch vestigingsklimaat en op het woon- en leefklimaat – wordt richting gegeven.

Planspecifiek: Uit de bijhorende planviewer van de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland blijkt dat de percelen in een intrekgebied en een windenergie aandachtsgebied liggen. Dit is weergegeven in figuur 3.2.

Figuur 3.2: Ligging van de percelen (oranje omstippeld) in Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Ruimtelijk beleid

Al sinds 2014 is de ruimtelijke ontwikkeling van Gelderland een maatschappelijke opgave met verantwoordelijkheden voor overheden, organisaties en partners. De provincie draagt op een toekomstbestendige manier bij, met beleid dat een duurzame economische structuur in de provincie en regio's versterkt en dat richting geeft aan de vestigingsmogelijkheden en milieugebruiksruimte voor bedrijven. Het provinciaal belang is gelegen in het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit.

Waterbeleid

De hoofdzaken van het provinciaal beleid voor water zijn gericht op een veerkrachtig en duurzaam water- en bodemsysteem. Dit systeem bestaat uit bodem en ondergrond, grondwater en oppervlaktewater en is duurzaam als het ook in de toekomst kan blijven functioneren en in stand kan worden gehouden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De provincie onderschrijft de ambitie van de Europese Kaderrichtlijn Water dat uiterlijk in 2027 het grond- en oppervlaktewater in Europa schoon en ecologisch gezond moet zijn en dat er voldoende water is voor duurzaam gebruik en voert deze uit.

Met de Gelderse waterschappen en de landbouw geeft de provincie invulling aan het vasthouden van water in de bodem, het grondwater en de haarvaten van het watersysteem. Bescherming tegen overstromingen vindt primair plaats op basis van preventie, waar nodig aangevuld met maatregelen in de ruimtelijke ordening en evacuatie. Deze bescherming gebeurt bij voorkeur in combinatie met het ontwikkelen en versterken van karakteristieke riviernatuur in Natura 2000-gebieden.

Natuur- en landschapsbeleid
De provincie spant zich in voor een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden en behoud en versterking van de kwaliteit van het landschap. Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) worden beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten: dat zijn de natuurwaarden, de potentiële waarden en de omgevingscondities. In de GO is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

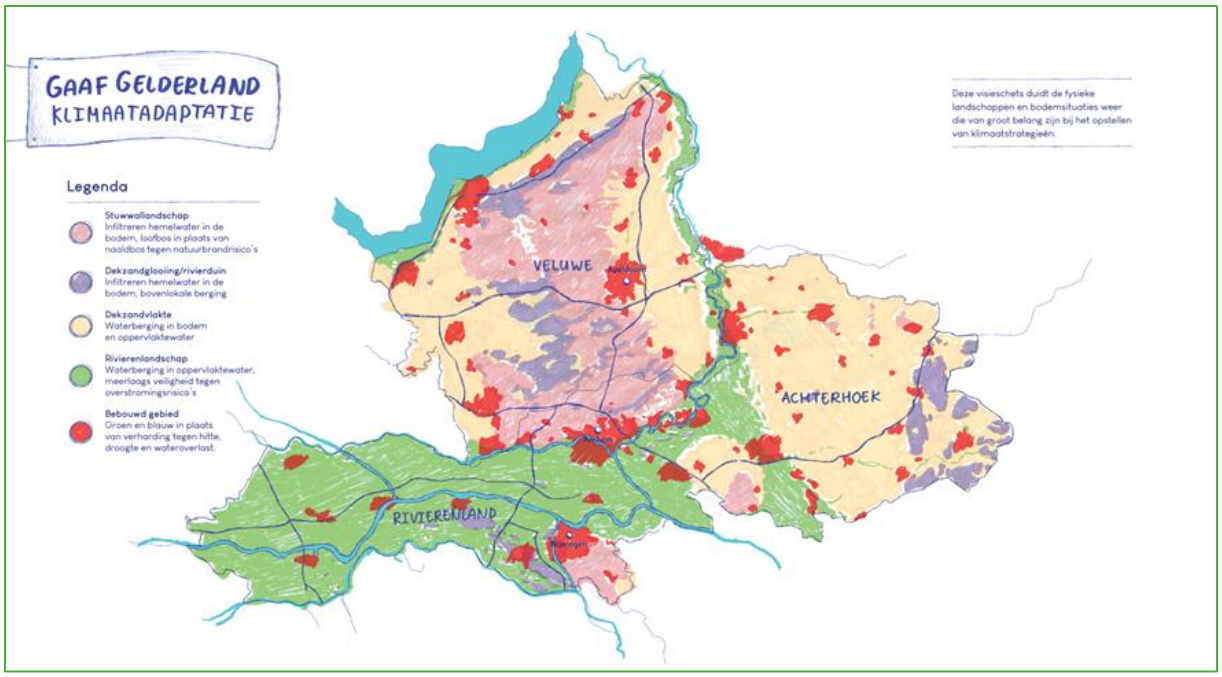
Energie
Al sinds 2014 is de ruimtelijke ontwikkeling van Gelderland een maatschappelijke opgave met verantwoordelijkheden voor overheden, organisaties en partners. De provincie draagt op een toekomstbestendige manier bij, met beleid dat een duurzame economische structuur in de provincie en regio's versterkt en dat richting geeft aan de vestigingsmogelijkheden en milieugebruiksruimte voor bedrijven.

Het provinciaal belang is gelegen in het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit. De klimaatbestendigheid wordt vergroot, de mogelijkheden om zonne- en windenergie op te wekken zijn in kaart gebracht en de natuur- en landschappelijke kwaliteit blijft behouden. De provincie zet zich in voor vitale steden en dorpen en voor een duurzame verstedelijking, gericht op versterking van de stedelijke netwerken, gecombineerd met aandacht voor de vitaliteit van kleine kernen en dorpen. De kwalitatieve regionale opgave voor wonen is van provinciaal belang, net als het belang dat bij locaties met een bovenlokaal ontwikkelpotentieel die potenties benut worden.

Het beleid voorziet in provinciale kaders voor het terugdringen van leegstand en overcapaciteit in gemeentelijke plannen en voor zorgvuldige locatie-afwegingen op regionaal niveau, waarbij de ladder voor duurzame verstedelijking wordt ingezet. Voor wonen en werken geldt een regionale aanpak die gericht is op een gezonde en veilige woonomgeving, waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen en die goed bereikbaar is en goede voorzieningen heeft.

Planspecifiek: Aangezien de locatie aan Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen in de dorpskern gelegen is, is het niet aannemelijk om windmolens te vestigen op de locatie. In het plan is geen sprake van de realisatie van het plaatsen van windmolens en de nieuwe woningen worden niet gevestigd in een groene ontwikkelingszone. Vanuit de omgevingsvisie Gaaf Gelderland zijn er geen verdere belemmeringen waargenomen die het onderhavige plan hinderen.

3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland
De Omgevingsverordening is een van de instrumenten om de ambities uit de Omgevingsvisie te realiseren. Om samen een Gaaf Gelderland te bereiken, legt de provincie bij het uitvoeren van de taken de focus op een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland. Er wordt richting gegeven aan door gezamenlijk zeven samenhangende ambities na te streven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid; economisch vestigingsklimaat en woon- en leefklimaat. In de verordening zijn alleen regels opgenomen als dit nodig is om de provinciale ambities waar te maken of wettelijke plichten na te komen.

Figuur 3.3: Omgevingsverordening Gelderland.

Net als de Omgevingsvisie richt de Omgevingsverordening zich op de inrichting en kwaliteit van de Gelderse leefomgeving. De provincie heeft daarom bijna alle regels op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, natuur, water, verkeer en bodem in deze verordening opgenomen. Alleen de Waterverordeningen (per waterschap) en de Gelderse Vaarwegverordening 2009 zijn (nog) niet in de Omgevingsverordening opgenomen.

De Omgevingsverordening heeft daarom de status van:

- Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1 Wet ruimtelijke ordening:
- Milieuverordening in de zin van artikel 1.2 Wet Milieubeheer:
- Natuurverordening in de zin van de Wet Natuurbescherming;
- Waterverordening in de zin van de Waterwet;
- Verkeersverordening in de zin van artikel 57 van de Wegenwet en artikel 2 A van de Wegenverkeerswet.

Deze wetten worden opgenomen in de Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking treden. Door de provinciale verordeningen die gebaseerd zijn op deze wetten op te nemen in één provinciale Omgevingsverordening, is geanticipeerd op de situatie onder de Omgevingswet.

Planspecifiek: Het plangebied is gelegen in de volgende aangewezen gebieden:

- Eenmalige uitbreiding glastuinbouw;
- Tijdelijk verbod nieuwvesting glastuinbouw;
- Tijdelijk verbod uitbreiding bestaande glastuinbouw;
- Tijdelijk verbod hervestiging glastuinbouw;
- Instructieregel bestemmingsplan Intrekgebied;
- Verbod op winning fossiele energie in Intrekgebieden;

Geen van de artikelen is relevant. Het voornemen omvat immers geen glastuinbouw of veehouderijbedrijf.

3.4 Beleid Waterschap

3.4.1 KRW

In 2000 hebben de EU-lidstaten de Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld. De belangrijkste doelen van de KRW zijn de algemene bescherming en verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewateren, van de grondwaterkwantiteit, de specifieke bescherming en verbetering van beschermde gebieden, met als drijfveer het duurzaam gebruik van water. Om deze doelen te bereiken is een systematiek opgesteld die alle Europese lidstaten in de nationale wetgeving moeten implementeren en uitvoeren.

Het maatregelenprogramma bestaat in Nederland uit de optelsom van alle maatregelen voor de uitvoering van de KRW die zijn opgenomen in de waterplannen op grond van de Waterwet: het Nationale Waterplan, het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren, de regionale waterplannen en de beheerplannen voor de regionale wateren. Het Rijk voert de regie op hoofdlijnen en is verantwoordelijk voor het vastleggen van doelen en maatregelen voor de Rijkswateren.

Planspecifiek: De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling heeft betrekking op de verandering van een bestaand erf, de functie van het erf van Jeudestraat 87 wijzigt van ‘Detailhandel’ in ‘Wonen’. Er wordt ca. 555 m^2 aan bebouwing gesloopt en het totale grondoppervlak van de nieuwbouwwoningen is ca. 325 m^2. Het verhard oppervlakte in de bestaande situatie op de percelen is ca. 925 m^2 en wordt gereduceerd naar ca. 825 m^2 in onderhavig plan. Het verhard oppervlakte wordt met 100 m^2 verminderd wat leidt tot een eenvoudigere infiltratie van het hemelwater. Het plan heeft geen nadelige effecten op het oppervlaktewater en grondwater. Het voornemen leidt daarmee niet tot strijdigheid met de EU kaderrichtlijn Water.

3.4.2 Waterbeheerprogramma 2016-2021

Op 27 november 2015 heeft het bestuur van Waterschap Rivierenland het Waterbeheerprogramma 2016-2021 vastgesteld, met als titel “Koers houden, kansen benutten”. Het programma is op 22 december 2015 in werking getreden. Met dit programma blijft het waterschap op koers om het rivierengebied veilig te houden tegen overstromingen, om voldoende en schoon water te hebben en om het afvalwater effectief te zuiveren. Het waterbeheerprogramma beschrijft wat het Waterschap Rivierenland in de planperiode (2016 – 2021) wil bereiken en op welke manier.

De speerpunten uit het waterbeheerprogramma zijn:

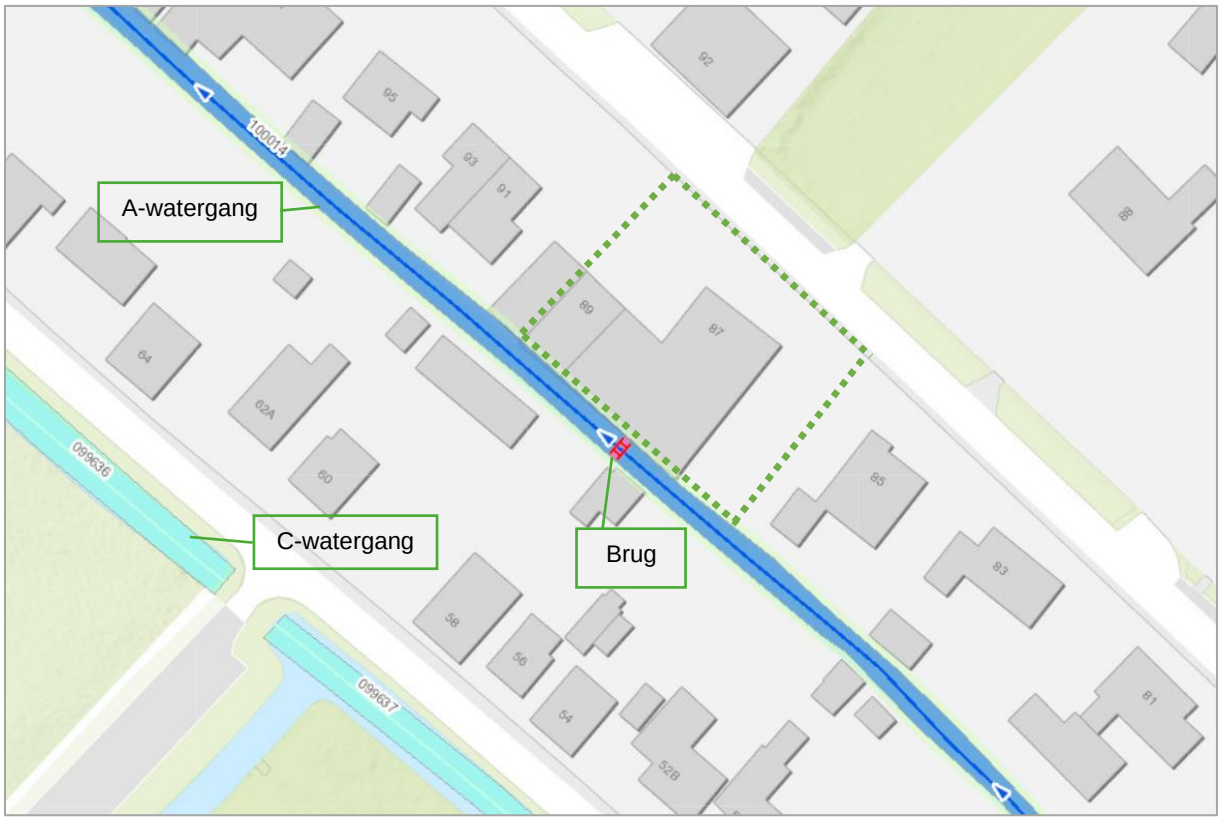
- Een veilig rivierengebied: Verbeteren en versterken van dijken en boezemkades met daarnaast oog voor oplossingen door aanpassingen in de ruimtelijke inrichting en door risicobeheersing (bijv. Evacuatie);
- Het duurzaam en doelmatig zuiveren van afvalwater door o.a. centralisatie van zuiveringen en van slibverwerkingen;
- Anticiperen op klimaatveranderingen: een robuust en ecologisch gezond watersysteem dat voldoende water van goede kwaliteit biedt aan landbouw, natuur, stedelijk gebied en recreatie.

Planspecifiek: In onderhavig plan is naast een wijziging van de bestemming, ook sprake van het amoveren van verouderde gebouwen die voormalig in dienst waren van de detailhandel en de realisatie van drie nieuwe woningen. Derhalve is het opstellen van een watertoets noodzakelijk. Zie bijlage 2 voor de uitkomsten van de watertoets.

3.4.3 Keur Waterschap Rivierenland 2014

De Keur Waterschap Rivierenland 2014 is vastgesteld op 1 januari 2015 en vervolgens enkele malen gewijzigd. Hierin zijn regels opgenomen om te voorkomen dat dijken en oevers beschadigen. Ook zijn er regels voor het onderhoud van sloten, beken, rivieren en andere waterlopen om de waterafvoer in dit oppervlaktewater te waarborgen. Op de leggers staan de oppervlaktewateren en dijken aangegeven die in beheer zijn het bij waterschap en waarop de keur van toepassing is.

Figuur 3.4 geeft de legger van Waterschap Rivierenland ter plaatse van het plangebied (groen gearceerd) weer.

Figuur 3.4: Legger ter plaatse van het plangebied.

Planspecifiek: De planlocatie is gelegen in het dorpskern van Zoelen. De achterzijde van de percelen grenzen aan een A-watergang. De A-watergang is van primair belang voor het waterbeheer en wordt door het waterschap onderhouden. Ook is er een brug aanwezig over de watergang. Het waterschap heeft hier een onderhoudsplicht voor. De aanwezige watergang direct tegen de planlocatie heeft geen nadelige effecten op het planvoornemen. Het voorgenomen plan heeft geen directe invloed op de waterwerken. Het verhard oppervlak neemt ook niet toe. Derhalve is watercompensatie niet noodzakelijk.

3.4.4 Waterplan Buren 2009 – 2017

De gemeente Buren en het waterschap hebben in 2009 het Waterplan Buren 2009-2017 vastgesteld. Knelpunten in oppervlaktewater, grondwater en de riolering zijn geïnventariseerd en samen met kansen vertaald in een concreet maatregelenpakket. Dat betekent dat onder andere in een aantal kernen extra waterberging wordt aangelegd. Daarnaast worden maatregelen genomen aan de riolering en zijn er maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Nadien is geen nieuw waterplan meer opgesteld.

Planspecifiek: Het voorgenomen plan heeft geen invloed op het Waterplan.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Structuurvisie 2009-2019

De structuurvisie gaat in op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente tot 2019. Het doel van de structuurvisie is enerzijds het aangeven van de kaders waarbinnen ontwikkelingen en projecten kunnen plaatsvinden en anderzijds het communiceren van de ambities van de gemeente aan derden. De structuurvisie biedt het ruimtelijk kader voor de uitwerking van concrete plannen en projecten. De uitwerking van de structuurvisie vindt plaats door middel van het vaststellen van bestemmingsplannen voor de diverse ontwikkelingslocaties.

De gemeente Buren valt te typeren als een landelijke gemeente, met kleinere, landelijke kernen en een omvangrijk buitengebied met landbouw- en natuurgebieden. De gemeente kent weinig verstedelijking, wat tot uiting komt in de aanwezigheid van kwaliteiten als rust, ruimte en een relatief schoon milieu. In het vrij dun bevolkte buitengebied is de landbouw de belangrijkste vorm van grondgebruik.

Met name rundveehouderij, fruitteelt en boomkwekerij nemen veel grond in beslag en zijn beeldbepalend voor de gemeente. Ondanks de gestage afname van het aantal landbouwbedrijven is de landbouw nog steeds een belangrijke functie voor het economische draagvlak en de leefbaarheid van de gemeente.

Bij het landbouwkundig gebruik van de gronden en bij nieuwbouw van landbouwbedrijven en bouwwerken dient zorgvuldig te worden omgegaan met de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Bovendien dient aangesloten te worden op het cultuurhistorisch onderscheid tussen oeverwallen, komgronden en uiterwaarden.

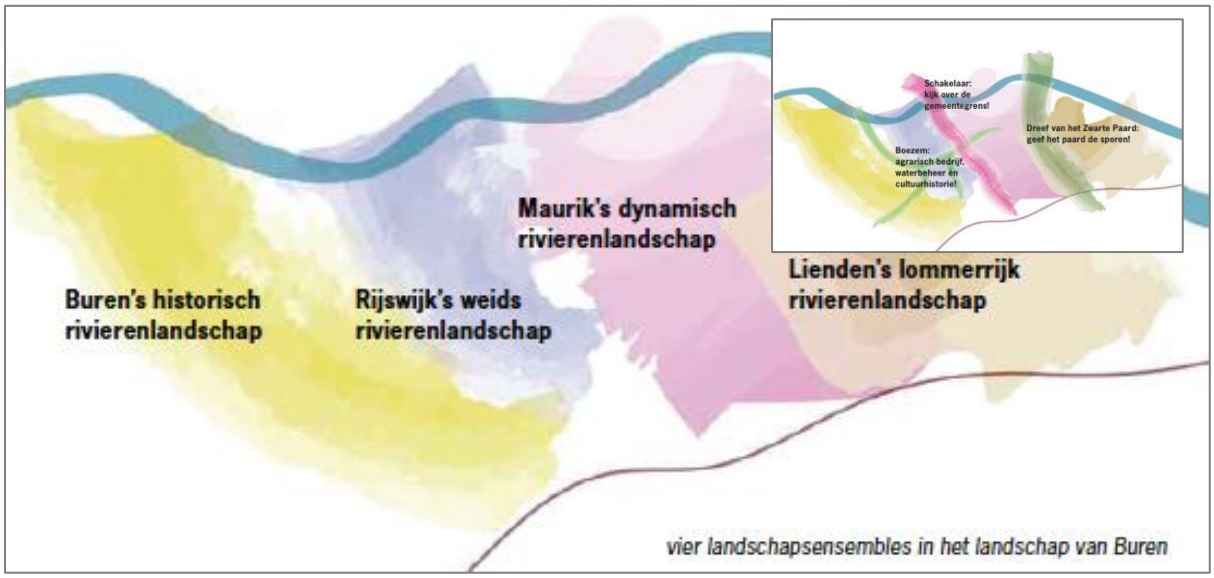
Planspecifiek: In het voorgenomen plan wordt ruim 550 m^2 verouderde bebouwing geamoveerd. Daarvoor komen drie vrijstaande nieuwbouwwoningen van in totaal ca. 325 m^2 terug in de plaats. In essentie leidt het plan tot minder verstening en een toename in de kwaliteit van de landschappelijke waarde.

3.5.2 Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan

Op 30 oktober 2012 heeft de gemeente Buren het landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. Het LOP kan worden gezien als een uitwerking van de Structuurvisie Buren 2009-2019. De structuurvisie bestaat uit een visiedeel, een uitvoeringsprogramma met (voorbeeld)projecten alsmede vier praktische werkboeken voor vier verschillende landschappen en een aanvullende beleidsnotitie over de landschapsversterkingszones zoals die zijn aangegeven in de Structuurvisie.

Binnen de gemeente Buren zijn – op basis van de historie én het huidige gebruik – verschillende varianten van het rivierenlandschap te herkennen:

1. Buren's historische rivierenlandschap;
2. Rijswijk's weidse rivierenlandschap;
3. Maurik's dynamische rivierenlandschap;
4. Lienden's lommerrijke rivierenlandschap.

Figuur 3.5: Vier landschapselementen vanuit het LOP.

De planlocatie ligt aan de rand van het Buren's historisch rivierenlandschap. De ruggengraat van dit landschap wordt gevormd door een lange stroomrug die in een boog van Zoelen naar Beusichem loopt. Opvallend aan de dorpen op de stroomrug is dat de kern uit twee parallelle wegen met lintbebouwing bestaat met daartussen de vroegere rivierbedding geleggen. Vanuit de op de rug gelegen dorpen zijn vanuit de beslotenheid van het dorp zichtlijnen naar de lagergelegen gebieden van boezemlanden met weteringen. Het functionele karakter van de dorpen is wonen en lokale bedrijvigheid.

Planspecifiek: De nieuwbouwwoningen worden in lijn met en met dezelfde functie als de bestaande bebouwing geplaatst. Door het slopen van de oude bebouwing worden meer zichtlijnen naar lagergelegen gebieden buiten het dorp gecreëerd. De watergang achter het perceel blijft ongeschonden. Met het voorgenomen plan worden de doelstellingen in het LOP behaald.

4 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

4.1 Archeologie en cultuurhistorie

4.1.1 Archeologie

Voorafgaand aan de realisatie van de beoogde bedrijfsopzet dient onderzocht te worden of er sprake is van aantasting van archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden.

Uitgangspunt inzake archeologie is het archeologische erfgoed te beschermen op Europees niveau. Ten behoeve hiervan is door het Rijk het Verdrag van Malta ondertekend en zijn de verplichtingen aangegaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dienen bij archeologische waardevolle terreinen en gebieden met een (middel-) hoge verwachtingswaarde de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart te worden gebracht.

Planspecifiek: De archeologische verwachtingswaarde van het perceel is vastgelegd in het bestemmingsplan. Daaruit blijkt dat het een hoge verwachtingswaarde betreft, zie figuur 4.1. Plangebieden met een oppervlakte groter dan 1.000 m^2 en met bodemingrepen die dieper gaan 30 cm beneden maaiveld moeten de archeologische waarden met een vooronderzoek in kaart brengen.

Figuur 4.1: Uitsnede archeologische beleidsadvieskaart en bestemmingsplan 'Buitengebied 2008'.

De oppervlakte van de toekomstige bodemverstoring bedraagt ca. 1.370 m2 met een diepte van maximaal 1m beneden maaiveld. De bodem zal waarschijnlijk tot ver in het archeologische niveau worden verstoord. Eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen daarbij verloren gaan. Op basis van het gespecificeerde verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek is aan de hand van de 'Leidraad Inventariserend Veldonderzoek' een karterend booronderzoek met een boordichtheid van ten minste 10 boringen per hectare uitgevoerd. De boringen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104 en bodemkundig geïnterpreteerd.

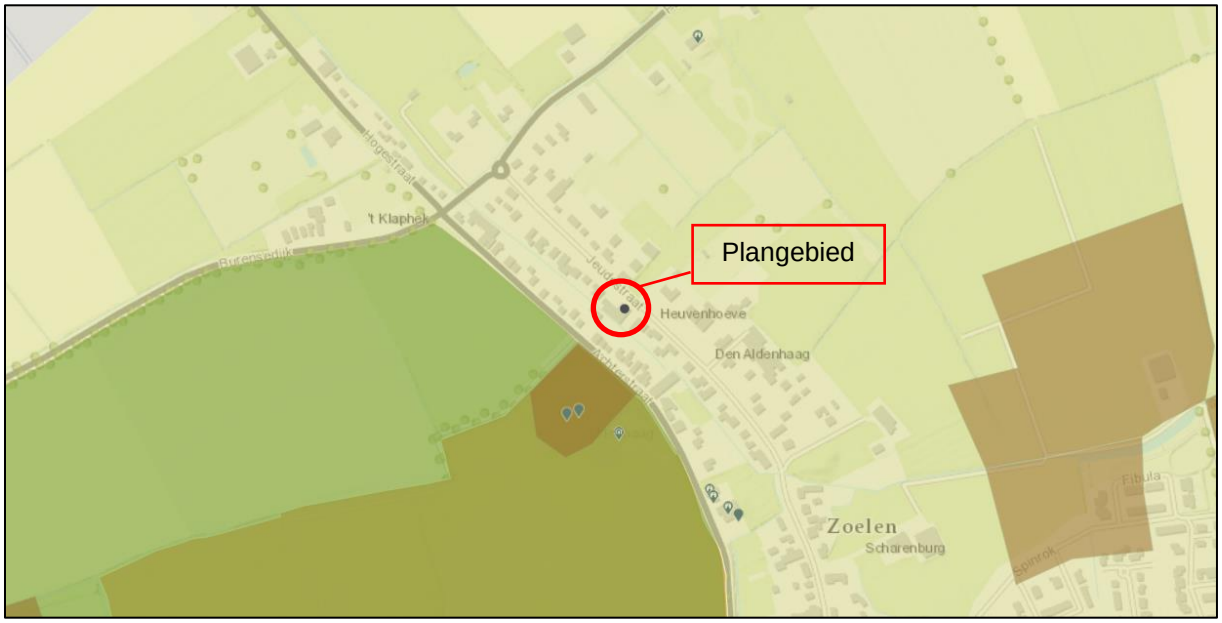
Op basis van de resultaten van het booronderzoek is mogelijk een archeologische vindplaats in het plangebied aanwezig. Wanneer de geplande graafwerkzaamheden dieper reiken dan 30 cm beneden maaiveld kunnen eventueel aanwezige archeologische resten verloren gaan en is vervolgonderzoek noodzakelijk. Dit geldt voor het meest oostelijke deel van het plangebied. Hier blijft een dubbelbestemming waarde archeologie van kracht. Toekomstige ingrepen in de bodem kunnen mogelijk vergunningplichtig zijn vanwege archeologie.

De resultaten en conclusies uit het onderzoeksrapport zijn namens gemeente Buren door regioarcheoloog Rivierenland beoordeeld en akkoord bevonden. Het besluit is genomen de aanbeveling uit het rapport, om een archeologische begeleiding d.m.v. proefsleuven in het kader van deze ontwikkeling uit te voeren, niet over te nemen. De voorgenomen bouw van de twee woningen kan doorgang vinden en is daarmee vrijgesteld van aanvullend onderzoek.

Het Archeologisch onderzoek is aan de ruimtelijke onderbouwing toegevoegd als bijlage 4.

4.1.2 Cultuurhistorie

Het versterken van de regionale identiteit en eigenheid van Gelderland is een ambitie uit het uitvoeringsprogramma Cultuur & Erfgoed. De regio rivierenland wordt gekenmerkt door het karakteristieke rivierenlandschap met zijn rivieren, uiterwaarden, dijken, oeverwallen, komgebieden en kleine, landelijke dorpskernen. Het plangebied ligt de dorpskern van Zoelen.

Figuur 4.2: Verdiepingskaart cultuurhistorie in de provincie Gelderland.

Planspecifiek: Het plangebied heeft in het vigerende, gemeentelijke bestemmingsplan ten dele de aanduiding ‘Waarde – cultuurhistorie’. Dit betekent onder andere dat cultuurhistorische waarden waar mogelijk moeten worden versterkt of teruggebracht. Daarnaast is het plangebied gelegen op een oeverwal. Het plangebied herbergt zelf geen cultuurhistorische objecten of structuren. Op afstand zijn Rijksmonumenten, buitenplaatsen en komgebieden gelegen. Wat betreft het aspect cultuurhistorie wordt de planlocatie passend ingepast in de directe omgeving, met oog voor de bestaande cultuurhistorische structuren met behulp van een landschapsplan. De verstening wordt in onderhavig plan verminderd en de architect zal zorgen dat de vormgeving van de nieuwe woningen in lijn is met de omgeving. Het beplantingsplan is aan de ruimtelijke onderbouwing toegevoegd als bijlage 5.

4.2 Kabels en leidingen

In het kader van het bestemmingsplan dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen.

Planspecifiek: Het gebied wat uitgegraven wordt is marginaal. Voor aanvang van de sloop- en bouwwerkzaamheden zal een klic-melding uitgevoerd worden. Hierdoor is het niet aannemelijk dat eventueel aanwezige kabels en leidingen beschadigd zullen worden.

4.3 Milieu

4.3.1 Bedrijven en milieuzonering

Goede ruimtelijke ordening voorziet in het voorkómen van hinder en gevaar. Door bij nieuwe ontwikkelingen voldoende afstand in acht te nemen tussen milieubelastende activiteiten (zoals bedrijven) en gevoelige functies (zoals woningen) kan dit gerealiseerd worden. Hiervoor worden de afstanden uit de VNG publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' als maatgevend beschouwd. In deze publicatie zijn voor verschillende milieubelastende activiteiten (naar SBI-code gerangschikt) richtafstanden opgenomen ten opzichte van milieugevoelige functies. De lijst geeft richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een milieubelastende activiteit en daarmee ook voor de uiteindelijke (indicatieve) richtafstand.

De afstanden worden gemeten tussen enerzijds de grens van de bestemming die de milieubelastende functie(s) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een milieugevoelige functie die op grond van het bestemmingsplan mogelijk is.

De afstand hangt onder meer af van de aard van de omgeving: een rustige woonwijk verdient een hoger beschermingsniveau dan een gebied waar al enige hinder is van bedrijven of infrastructuur (gemengd gebied).

De richtafstanden van de VNG-publicatie gelden tot het gebiedstype 'rustige woonwijk' en 'rustig buitengebied'. In bepaalde gevallen kan gemotiveerd worden dat er geen sprake is van een 'rustige woonwijk' of een 'rustig buitengebied', maar een 'gemengd gebied'. Als de omgeving wordt aangemerkt als 'gemengd gebied' kunnen de richtafstanden volgens de brochure met één afstandstap worden verlaagd. Een indicatie van richtafstanden bij verschillende bedrijfscategorieën is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4.1: Richtafstand in relatie tot omgevingstype.

Richtafstand (in meters) tot omgevingstype		
Categorie	**Rustige woonwijk / rustig buitengebied**	**Gemengd gebied***
1	10	0
2	30	10
3.1	50	30
3.2	100	50
4.1	200	100
4.2	300	200
5.1	500	300
5.2	700	500
5.3	1000	700
6	1500	1000

** Volgens de VNG-brochure is een 'gemengd gebied' een gebied met matige tot sterke functiemenging. De brochure geeft als voorbeelden woningen met direct daarnaast andere functies zoals winkels, horeca en kleine bedrijven of lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid, of gebieden die direct langs de hoofdinfrastructuur (grote wegen) liggen.*

Ook kan gekeken worden naar de specifieke situatie bij een bedrijf als een bedrijf afwijkt van het 'gemiddelde' bedrijf vanuit de VNG-handreiking of als het bedrijf reeds beperkt wordt door bestaande, omliggende woningen kan een andere afstand worden aangehouden.

Voor de planlocatie wordt uitgegaan van het gebiedstype 'rustige woonwijk', vanwege de in hoofdzaak aanwezige woonbestemmingen en ondanks de spaarzame bedrijfsbestemmingen.

Hinder vanuit het plangebied

In de huidige situatie is er een voormalige detailhandel op het plangebied gelegen. Deze wordt beëindigd in de nieuwe situatie. Eventuele hinder vanuit de detailhandel voor direct omwonenden zal hierdoor verdwijnen. Een verkeersgeneratie van afgerond 24 (8,2 + 2 x 7,8) per etmaal is normaal voor 3 woningen. Dit is veel minder dan de verkeersgeneratie van een detailhandel (>88 mvt/etmaal).

Omgekeerde werking

Goede ruimtelijke ordening voorziet in het voorkómen van hinder en gevaar. Dit geldt ook voor de nieuwe burgerwoningen. Met name hinder en gevaar vanuit de naastgelegen bedrijven is van belang. Aan de Jeudestraat 90, Jeudestraat 92 en Achterstraat 78 zijn volgens de voorschriften van het bestemmingsplan bedrijven tot en met milieucategorie 4.2 toegestaan. Deze bedrijven dienen niet in meerdere mate een blijvende onevenredige afbreuk te doen aan het woon- en leefmilieu. Bij deze milieucategorie dient in beginsel c.q. op basis van de planologische mogelijkheden rekening te worden gehouden met een richtafstand van 300 m. Kijkend naar de feitelijke bedrijvigheid en het 'op slot zitten' van de bedrijven wegens omliggende burgerwoningen kan gesteld worden dat er voldaan dient te worden aan kleinere richtafstanden. In de omgeving van het plan zijn de volgende bedrijven gelegen:

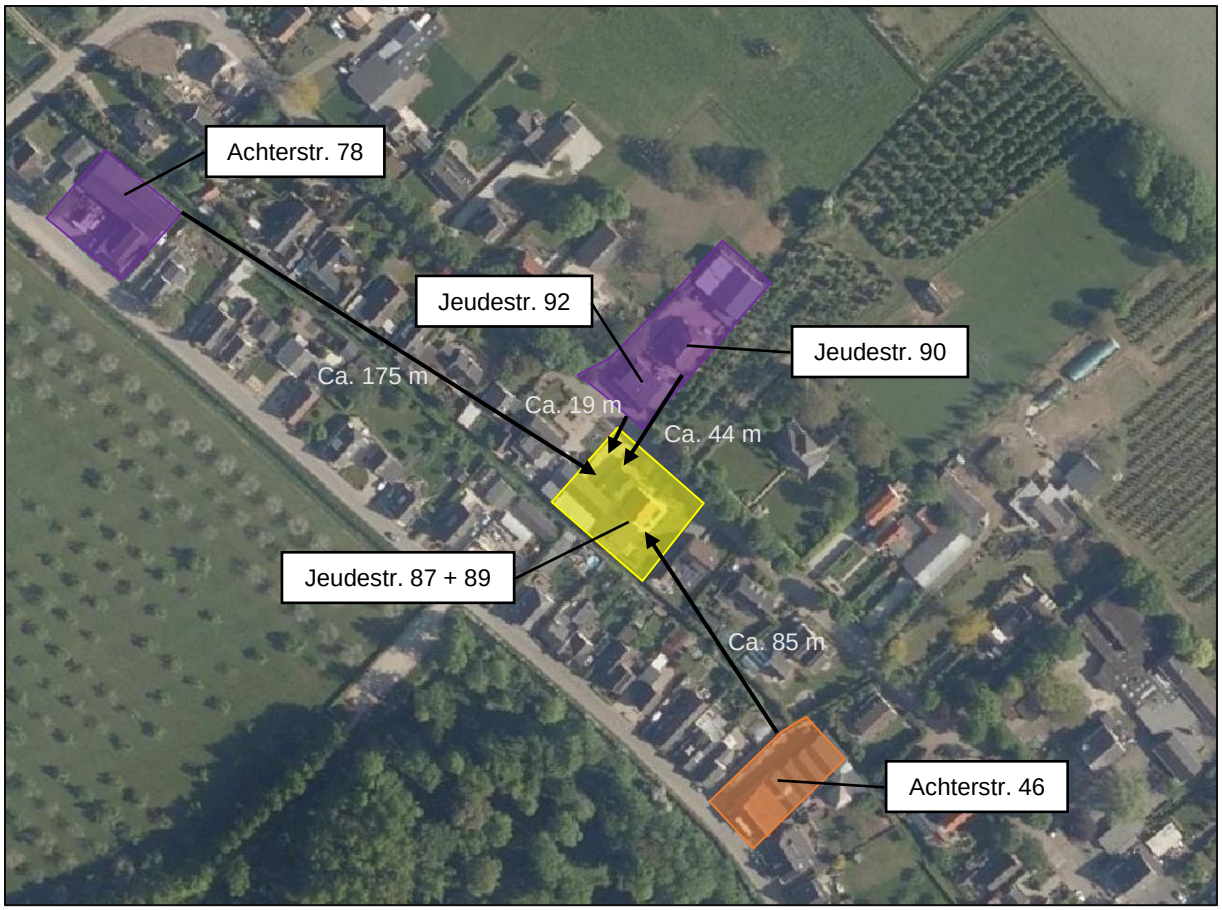
Tabel 4.1: Bedrijven in de directe omgeving met bijbehorende richtafstanden.

Adres	SBI-code	Richtafstand (m)	Werkelijke afstand (m)
Jeudestraat 92	94993	10	ca. 19 m
Jeudestraat 90	4941	50	ca. 44 m
Achterstraat 78	4730	30	ca. 175 m
Achterstraat 78	0111	30	ca. 175 m
Achterstraat 46	94997	10	ca. 85 m

Bij de werkelijke afstand is uitgegaan van de afstand tussen de grond met bedrijfsbestemming tot de gevel van de dichtstbijzijnde toekomstige burgerwoning. Voor Jeudestraat 90 is uitgegaan van de afstand tussen de gevel van het bedrijfspand en de gevel van de dichtstbijzijnde toekomstige burgerwoning, omdat dit bedrijf op hetzelfde bestemmingsvlak als Jeudestraat 92 is gelegen, maar de bedrijfsactiviteiten achter op het perceel plaatsvinden in het betreffende bedrijfsgebouw. Uit bovenstaande tabel blijkt dat voor het bouwvlak van de planlocatie wordt voldaan aan de richtafstanden van de huidige gevestigde bedrijven, met uitzondering van Jeudestraat 90.

De toekomstige woningen veroorzaken geen extra belemmeringen in de bedrijfsvoering van Jeudestraat 90, omdat andere bestaande woningen al maatgevend zijn. Onderhavig plan beperkt omliggende bedrijven niet meer dan dat zij reeds 'beperkt' zijn. De in – en uitrit van Jeudestraat 90 zit dichterbij de nieuwe in- en uitrit van de nieuwe woning aan de Jeudestraat 89 dan de reeds bestaande woningen in de straat. Op het adres is een kleine handelsonderneming gevestigd, alsook een filmproductiestudio (richtafstand max. 30 m) is de verkeersgeneratie van het adres minimaal. Hinder vanuit dit bedrijf is niet waarschijnlijk.

Zie voor de afstanden ook figuur 4.3.

Figuur 4.3: Richtafstanden omgekeerde werking.

Spuitzone

Aan de overzijde van de weg is een hobbyboomgaard gelegen. Deze hobbyboomgaard is conform het vigerend bestemmingsplan bestemd als 'Tuin – Gaarde'. Het betreft geen productieboomgaard die wordt bespoten. Een spuitzone is derhalve niet van toepassing.

4.3.2 Bodem

Bij de verkenning van de mogelijkheden om nieuwe functies in een gebied te realiseren dient de bodemkwaliteit te worden betrokken.

Planspecifiek: In het voorgenomen plan worden er nieuwe verblijfsruimtes aangevraagd met functie wonen. In de huidige situatie is reeds een verblijfsruimte op de locatie aanwezig. In de nieuwe situatie is echter sprake van een gevoeliger gebruik en daarom is een verkennend bodemonderzoek conform NEN 5740 en een verkennend asbestonderzoek conform NEN 5707/5897 nodig. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd en als bijlage toegevoegd aan de ruimtelijke onderbouwing.

Volgens de controle asbestsanering van de Omgevingsdienst Rivierenland is al het asbest is van de planlocatie verwijderd, zie bijlage 6.

4.3.3 Externe veiligheid

Externe veiligheid heeft betrekking op locaties waar een ongeval met gevaarlijke stoffen kan plaatsvinden, waardoor personen die geen directe relatie hebben tot de risicovolle activiteit zouden kunnen komen te overlijden. Bij een ruimtelijke besluit voor het toelaten van (beperkt) kwetsbare objecten moet worden getoetst aan risiconormen en veiligheidsafstanden. Dit is met name relevant op korte afstand van risicobronnen. Indien een (beperkt) kwetsbaar object wordt toegelaten binnen het invloedgebied van een belangrijke risicobron, moet ook het groepsrisico worden verantwoord.

Bovendien is het van belang om af te wegen in hoeverre nieuwe risicobronnen binnen een plangebied worden toegestaan.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet voor externe veiligheid worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen het invloedgebied van specifieke risicovolle inrichtingen, relevante transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen of relevante buisleidingen. Toetsingskaders zijn het "Besluit externe veiligheid inrichtingen" (Bevi), het "Besluit externe veiligheid transportroutes" (Bevt) en het "Besluit externe veiligheid buisleidingen" (Bevb). Daarnaast zijn in het Vuurwerkbesluit en het Activiteitenbesluit milieubeheer veiligheidsafstanden genoemd die rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting, moeten worden aangehouden.

Tenslotte zijn in de beleidsvisie externe veiligheid van de gemeente ambities opgenomen over het al dan niet toelaten van risicovolle activiteiten.

Risicovolle activiteiten binnen het plangebied

Het bestemmingsplan voorziet niet in de komst van een nieuwe risicovolle activiteit. De detailhandel zelf vormt geen inrichting waarvan het plaatsgebonden risico hoger is dan 10^{-6} per jaar, zoals opgenomen in het Bevi en de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi). Daarmee vormt het plangebied zelf geen risicovolle inrichting. De directe omgeving van de planlocatie is bestemd met ‘Wonen’. Het is aannemelijk dat er reeds voldoende aandacht is besteed aan een goed woon-leefklimaat.

Buisleidingen

Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt dat het plangebied niet is gelegen binnen het invloedgebied van relevante buisleidingen voor aardgas en vloeibare brandstoffen. Hierdoor is geen verantwoording van het groepsrisico nodig vanwege buisleidingen.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt dat het aspect externe veiligheid wel relevant is vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Het plangebied ligt namelijk binnen het invloedsgebied van deze transportroute, waarbij personen kunnen overlijden als rechtstreeks gevolg van een zwaar ongeval met toxische stoffen. Het plangebied ligt echter buiten een veiligheidszone, een plasbrandaandachtsgebied en buiten de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones).

Op grond van artikel 7 van het Bevt moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op de mogelijkheden voor:

- de bestrijdbaarheid van een zwaar ongeval op deze transportroute

en

- de zelfredzaamheid met betrekking tot nog niet aanwezige (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied.

Volgens artikel 9 van het Bevt moet de veiligheidsregio in de gelegenheid worden gesteld om hierover een advies uit te brengen.

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft op 23 maart 2021 aangegeven dat in dit geval sprake is van een standaardsituatie, waarvoor onderstaande verantwoordingstekst kan worden gehanteerd. Relevant hierbij is ook dat het ruimtelijke besluit geen betrekking heeft op het mogelijk maken van een (nog niet aanwezig) "zeer kwetsbaar gebouw", bestemd voor verminderd zelfredzame personen.

Bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval

Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperken of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

Mogelijkheden tot zelfredzaamheid
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij dat incident. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL- alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies tijdig op te volgen.

Conclusie
Het aspect externe veiligheid is alleen relevant vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Gelet op de hiervoor genoemde overwegingen zijn er voor het plangebied voldoende mogelijkheden voor de zelfredzaamheid bij een zwaar ongeval op deze transportroute. Dit betekent dat geen nadere eisen aan het plan hoeven te worden gesteld in het kader van het aspect externe veiligheid.

4.3.4 Geluid
Een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, waarbij sprake is van de realisatie van geluidsgevoelige objecten dient te worden getoetst aan de Wet geluidhinder. In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke weg een geluidszone heeft, met uitzondering van woonerven en wegen waar een maximumsnelheid van 30 km/u voor geldt. Bij een ruimtelijke ontwikkeling waarbij sprake is van de ontwikkeling van geluidsgevoelige objecten binnen een geluidszone, dient een onderzoek te worden uitgevoerd naar de geluidsbelasting op deze gebouwen of terreinen.

Planspecifiek: In het voornemen worden drie geluidgevoelige objecten gerealiseerd. Het perceel van Jeudestraat 87 + 89 ligt aan een weg waar een maximumsnelheid van 30 km/u voor geldt, waardoor er geen akoestisch onderzoek hoeft worden uitgevoerd.

4.3.5 Luchtkwaliteit
Het initiatief maakt planologisch gezien een nieuwe woning op de locatie mogelijk. Volgens de ministeriële regeling NIBM draagt een bouwplan met minder dan 1.500 woningen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging. Toetsing aan de grenswaarden is derhalve niet noodzakelijk.

Planspecifiek: Er worden slechts drie nieuwe woningen opgenomen in het plan. Dit is veel minder dan de drempel van 1.500 woningen vanuit de ministeriële regeling NIBM. Het aspect luchtkwaliteit vormt derhalve geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.3.6 Gebieden – Natuurbeschermingswet en EHS
Natuurbeschermingswet
In 1992 is door de lidstaten van de Europese Unie (EU) een netwerk van beschermde natuurgebieden opgezet. Dit is het ‘Natura 2000 netwerk’. Het netwerk is bedoeld om zowel de vitaliteit als de biodiversiteit op Europees grondgebied te beschermen en te behouden. Hiervoor vormen de Europese Vogelrichtlijn uit 1979 en de habitatrichtlijn uit 1992 de basis.

De gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998, welke per 1 januari 2017 is vervangen door hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. In artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is opgenomen dat het verboden is om zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudings-doelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

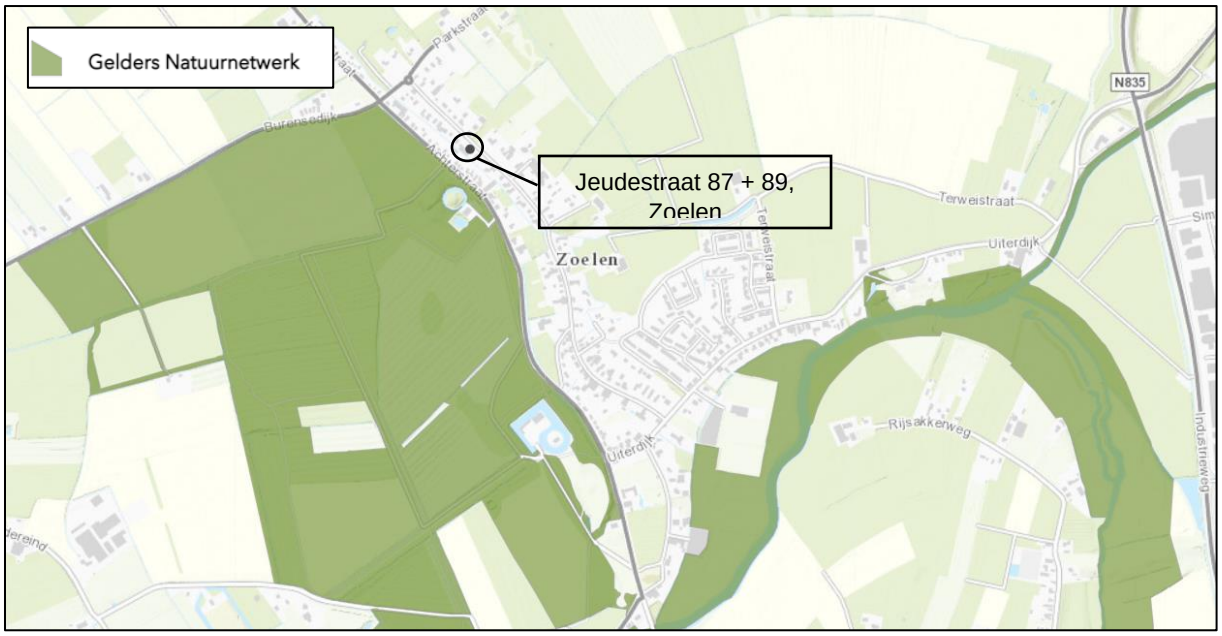
Planspecifiek: Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 4,5 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken, zie daarvoor ook figuur 3.1. Vanwege deze grote afstand kan met zekerheid worden gesteld dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechtert. De nieuwe woningen worden gasloos uitgevoerd en daarmee hebben de woningen in de gebruiksfase geen effect op Natura 2000 als gevolg van stikstofuitstoot. De aanlegfase is vrijgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming.

Gelders Natuurnetwerk

De ecologische hoofdstructuur vormt een netwerk van natuurgebieden op nationaal en internationaal (lees: Natura - 2000) niveau. Het concept is vastgelegd in het Natuurbeleidsplan en nader ingevuld in de Nota ruimte. De begrenzing van de ecologische hoofdstructuur is door de verschillende provincies bepaald en vastgelegd. Ruimtelijke ontwikkelingen in of nabij de ecologische hoofdstructuur zijn mogelijk als het de werking van deze niet bedreigd. Bij de ecologische hoofdstructuur is de saldo benadering van toepassing. Een eventuele aantasting hoeft niet te leiden tot een verbod als de werking van de ecologische infrastructuur op een andere wijze gegarandeerd wordt.

De provincie Gelderland heeft de Ecologische Hoofdstructuur opnieuw gedefinieerd in het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Intensieve samenwerking tussen Gelderse partners heeft geleid tot een samenhangend omgevingsbeleid voor natuur- en landschap aan de hand van verschillende ruimtelijke categorieën en andere instrumenten. Om de nieuwe verantwoordelijkheid van de provincie te benadrukken spreekt de provincie niet meer van een Ecologische Hoofdstructuur, maar van het Gelders Natuurnetwerk.

Planspecifiek: In figuur 4.6 is de ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) weergegeven. Hieruit blijkt dat het plangebied nabij, maar niet binnen het Gelders Natuurnetwerk is gelegen. Derhalve heeft de voorgenomen ontwikkeling geen nadelige effecten op deze gebieden.

Figuur 4.6: Plangebied ten opzichte van GNN.

4.3.7 Soorten – flora en fauna

De planlocatie is gelegen in een dorpskern. Ook in kernen kunnen beschermde soorten aanwezig zijn, die bij de sloop en de nieuwbouw verstoord kunnen worden. Aangezien niet op voorhand uitgesloten kan worden dat er beschermde soorten op de planlocatie aanwezig zijn, is er een Quickscan flora en fauna uitgevoerd om duidelijk te krijgen of er negatieve effecten op beschermde soorten kunnen optreden. De resultaten van dit onderzoek zijn aan de ruimtelijke onderbouwing toegevoegd als bijlage.

4.4 Verkeer en parkeren

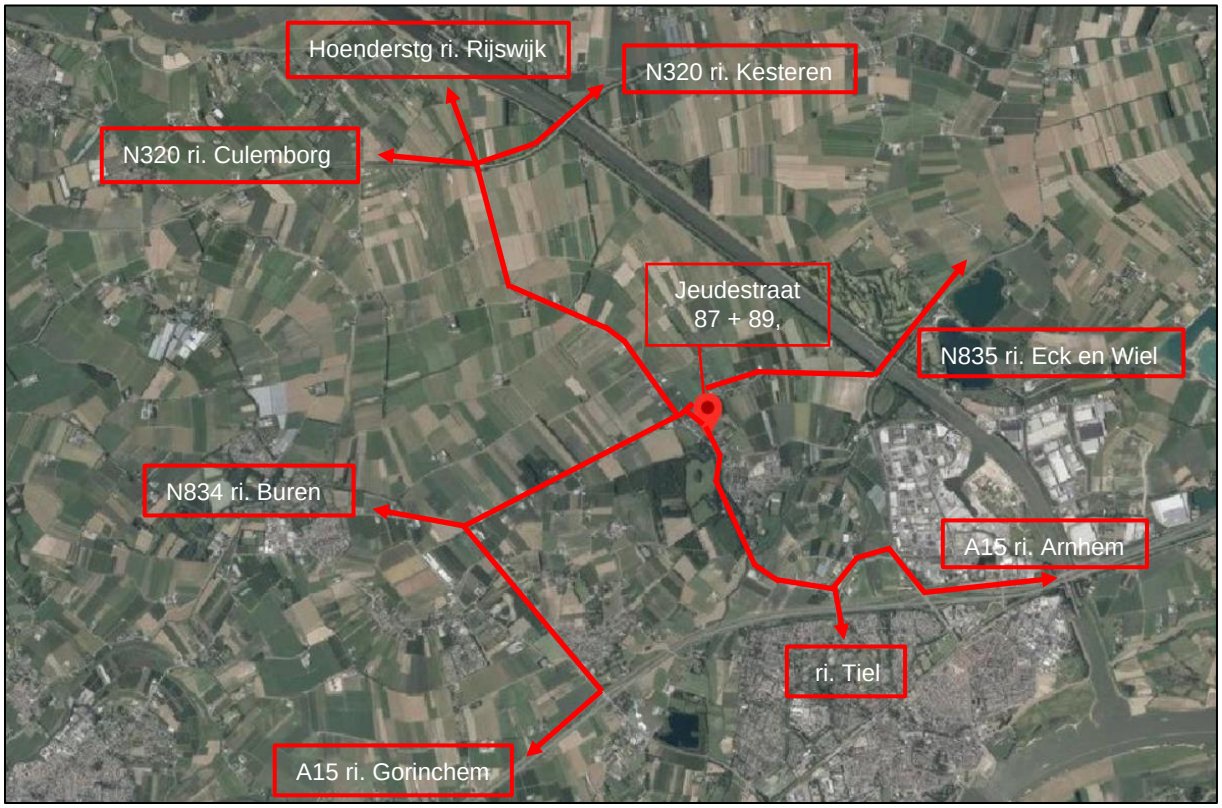
Met betrekking tot onderhavige planontwikkeling dienen de (eventuele) gevolgen voor de verkeersstructuur alsmede het parkeren inzichtelijk te worden gemaakt.

Verkeer

Een verkeersgeneratie van afgerond 24 (8,2 + 2 x 7,8) per etmaal is normaal voor 3 woningen.

De percelen worden ontsloten via de Jeudestraat te Zoelen. De percelen zijn in de huidige situatie reeds ontsloten op deze weg. In de nieuwe situatie zijn er drie opritten naar de Jeudestraat, zie Figuur 2.5. Vanaf de Jeudestraat verloopt de route van het verkeer noordwaarts naar een rotonde met de eerste afslag richting Eck en Wiel via de Parkstraat, Retsestraat en de N835. De tweede afslag op de rotonde gaat naar de Parkstraat waar direct een kruispunt achter volgt. Noordwaarts gaat het verkeer op het kruispunt via de Hogestraat en Rijswijksesteeg naar de N320 richting Kesteren en Culemborg of vervolgt het verkeer de route via de Hoendersteeg richting Rijswijk. Op het kruispunt gaat het verkeer in westelijke richting naar de N834, die in noordwestelijke richting naar Buren loopt en in zuidelijke richting ontsluit op de A15 richting Gorichem. Vanaf de Jeudestraat verloopt de route van het verkeer zuidwaarts naar de Zoelenseweg en naar de Rivierenlandlaan richting Tiel. De Rivierenlandlaan ontsluit in noordelijke richting op de Industrieweg met de oprit naar de A15 richting Arnhem.

Zie voor de routes ook figuur 4.7 op de volgende pagina.

Figuur 4.7: Verkeersroutes vanuit plangebied.

Parkeren

Het parkeren zal plaatsvinden op eigen terrein. Voor de vrijstaande woning is de parkeernorm volgens de gemeente Buren binnen de kernen 2,3 en voor de twee-onder-één-kappers elk 2,2. Tezamen zijn er afgerond 7 parkeerplaatsen benodigd in de nieuwe situatie. In de nieuwe situatie is er ruimte voor minimaal twee personenauto's per woning op de betreffende erven en ruimte voor één personenauto per garage, zie figuur 2.6. In totaal zijn er dus minimaal 9 parkeerplaatsen aanwezig in de nieuwe situatie.

Planspecifiek: Zowel vanuit verkeerskundig oogpunt als vanuit het parkeerkundig oogpunt levert dit plan geen bezwaren op voor het voorgenomen initiatief.

4.5 Waterhuishouding

De bestaande bebouwing heeft in de huidige situatie een oppervlakte van ca. 555 m^2. Het oppervlak van de bebouwing in de nieuwe situatie is minder, namelijk ca. 325 m^2. Tevens wordt de verharding op de percelen met 100 m^2 verminderd, van 925 m^2 naar 825 m^2 verharding. Het hemelwater zal hierdoor niet versneld afgevoerd worden in het plangebied. Doordat het verhard oppervlak afneemt in de nieuwe situatie, is watercompensatie niet noodzakelijk.

Wateradvies in het kader van de watertoetsprocedure

De concept ruimtelijke onderbouwing Jeudestraat 87 en 89 geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Het plan is conform de eisen van het waterschap.

Waterberging

Uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is dat deze hydrologisch neutraal plaatsvinden. Dit betekent onder meer dat er bij een toename van verhard oppervlak ter compensatie extra waterberging gerealiseerd moet worden. Voor dit plan geldt dat het bebouwde oppervlak afneemt. Afhankelijk van de aan te brengen terreinverharding is sprake van een afname of zeer beperkte toename van het verharde oppervlak. Binnen de bebouwde kom is de eerste 500 m^2 verhard oppervlak vrijgesteld van compensatie. Er is niet eerder gebruik gemaakt van deze vrijstelling, daarom is voor dit plan geen waterbergingscompensatie vereist.

Beschermingszone A-watergang

Bij de inrichting van het terrein dient rekening te worden gehouden met de langs de A-watergang aanwezige beschermingszone (1 m breed). Voor deze beschermingszone geldt dat deze vrij moet blijven van obstakels die de bereikbaarheid belemmeren, waaronder ook beplanting. De huidige bebouwing ligt in de beschermingszone van de aangrenzende A-watergang waardoor het bij de sloop van belang is het talud van de A-watergang te waarborgen en bekleding van de beschermingszone te herstellen.

Waterstromen

De afvalwaterstromen komen uit op het vuilwaterriool. Het hemelwater zal zo veel als mogelijk worden afgekoppeld van het vuilwaterriool, zodat dit water de bodem kan infiltreren. Door het scheiden van schone en vuile waterstromen wordt voorkomen dat schone waterstromen naar de rioolwaterzuivering worden afgevoerd.

Bouwpeil

Het bouwpeil betreft de bovenkant van de klinker. Het bouwpeil wijzigt niet ten opzichte van het bestaande bouwpeil.

Watervergunning

Voor het uitvoeren van het plan is een watervergunning van het waterschap vereist. Deze zal tijdig in het wijzigingsproces worden aangevraagd.

5 JURIDISCHE REGELING

In dit hoofdstuk wordt de juridische plansystematiek uiteengezet.

5.1 Juridische achtergrond

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten bestemmingsplannen op te stellen. In de Wro en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is nader uitgewerkt uit welke onderdelen een bestemmingsplan in ieder geval moet bestaan. Het gaat om een verbeelding met planregels en een toelichting daarop.

Het juridisch bindende onderdeel van het bestemmingsplan bestaat uit de verbeelding en de regels. De regels bevatten het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van de gronden en gebouwen en bepalingen omtrent de toegelaten bebouwing. De verbeelding heeft een ondersteunende rol voor de toepassing van de regels alsmede de functie van visualisering van de bestemmingen.

De verbeelding en de regels van het bestemmingsplan sluiten inhoudelijk aan op het bestemmingsplan ‘Kernen Buren 2013’. De regels zijn aangepast aan de Standaard Vergelijkbare Bestemmings Plannen (SVBP 2012) en de nieuwe wet- en regelgeving.

5.2 Toelichting verbeelding

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan begrepen gronden aangewezen en begrensd. Op de verbeelding zijn de volgende bestemmingen en aanduidingen opgenomen:

- Enkelbestemming
  - Wonen
- Dubbelbestemming
  - Waarde – Archeologie 3
- Bouwvlak

Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan vinden de volgende veranderingen plaats:

- Verwijderen van enkelbestemming ‘Detailhandel’ op het perceel van Jeudestraat 87.
- Verwijderen dubbelbestemming ‘Waarde – Cultuurhistorie’
- Toevoegen vervangende enkelbestemming ‘Wonen’ op het perceel van Jeudestraat 87.

5.3 Toelichting regels

De regels behorende bij voorliggend bestemmingsplan bestaan uit inleidende regels, bestemmingsregels, algemene regels en overgangs- en slotregels. De regels hebben betrekking op de in de verbeelding opgenomen bestemmingen.

6 ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

6.1 Economische uitvoerbaarheid

De voorgestane ontwikkeling aan de Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen betreft een particulier initiatief. De kosten voor deze ruimtelijke onderbouwing komen voor rekening van de initiatiefnemer alsook de opname in het bestemmingsplan.

Met de initiatiefnemer wordt een anterieure overeenkomst afgesloten betreffende verhaal van exploitatiekosten en eventuele planschade wordt afgewend op de initiatiefnemer. Het plan is hiermee economisch uitvoerbaar. Het opstellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig. Het plan heeft verder geen consequenties voor de gemeentelijke kas. De economische uitvoerbaarheid is hiermee voldoende aangetoond.

6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De maatschappelijke uitvoerbaarheid heeft als doel aan te tonen dat het plan maatschappelijk draagvlak heeft.

De vaststellingsprocedure van het bestemmingsplan vindt plaats volgens artikel 3.9a van de Wet ruimtelijke ordening. Het bestemmingsplan wordt in dit kader ter visie gelegd gedurende een periode van zes weken. Gedurende deze periode wordt een ieder in de gelegenheid gesteld zijn zienswijzen kenbaar te maken tegen het plan.

Na vaststelling wordt het bestemmingsplan voor de tweede maal zes weken ter visie gelegd. Gedurende deze periode kunnen belanghebbenden tegen het vaststellingsbesluit beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Tevens kan er beroep worden ingesteld tegen de eventueel gewijzigde onderdelen. Indien geen beroep wordt ingesteld, is het plan na deze beroepstermijn onherroepelijk en treedt het plan in werking. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders.

BIJLAGEN

1. Situatieschetsen Jeudestraat 87 + 89 te Zoelen
2. Watertoets
3. Quick Scan Flora en Fauna
4. Archeologisch onderzoek
5. Landschappelijk inpassingsplan
6. Controlerapport asbestsanering Jeudestraat 89 Zoelen
7. Bodemonderzoek

Planregels bestemmingsplan “Jeudestraat 87 en 89, Zoelen”

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

Artikel 2 Wijze van meten

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Wonen

Artikel 4 Waarde – Archeologie 3

hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling

Artikel 6 Algemene bouwregels

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 9 Overgangsrecht

Artikel 10 Slotregel

Bijlagen

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

In deze planregels wordt verstaan onder:

1.1 Plan
Het bestemmingsplan met het identificatienummer NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BON1 van de gemeente Buren.

1.2 Wijzigingsplan
De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aan huis gebonden bedrijf:
een bedrijf, gericht op het verlenen van diensten en/of het uitoefenen van (ambachtelijke) bedrijvigheid, met ondergeschikte detailhandel ten dienste van het aan huis verbonden bedrijf, dat uitsluitend door de bewoner(s) van de woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitstraling heeft, die met de woonfunctie in overeenstemming is.

1.5 aan huis gebonden beroep:
een (para)medisch, juridisch, administratief, therapeutisch, ontwerptechnisch, kunstzinnig, adviesgevend of daarmee gelijk te stellen dienstverlenend beroep, als ook ondergeschikte detailhandel ten dienste van het dienstverlenend beroep, dat uitsluitend door de bewoner(s) van de woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitstraling heeft, die met de woonfunctie in overeenstemming is.

1.6 archeologische waarde:
de aan een gebied toegekende waarde in verband met de kennis en de studie van het in dat gebied voorkomende bodemarchief.

1.8 bebouwd oppervlak:
de oppervlakte van alle op een bouwperceel gelegen bouwwerken tezamen.

1.9 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.10 bebouwingspercentage:
het percentage van de oppervlakte van het bouwperceel, binnen de op de verbeelding aangegeven bouwgrenzen, dat mag worden bebouwd.

1.11 bed en breakfast:
Een kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte accommodatie voor uitsluitend logies en ontbijt bedoeld voor kortstondig, wisselend recreatief of zakelijk verblijf.

1.12 bestaand:
bij bouwwerken:
bouwwerken die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering zijn, dan wel gebouwd kunnen worden krachtens een omgevingsvergunning;

bij gebruik:
het legale gebruik van grond en bebouwing, zoals aanwezig op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan, dan wel toegestaan krachtens een omgevingsvergunning;

1.13 bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak.

1.14 bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.15 bevoegd gezag:
bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning.

1.16 bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.17 bouwgrens:
de grens van een bouwvlak.

1.18 bouwlaag:
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd.

1.19 bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.20 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel.

1.21 bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.22 bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.23 bouwwerk, geen gebouw zijnde:
een bouwwerk, welke niet is aan te merken als gebouw.

1.24 cultuurhistorische waarde:
de aan een bouwwerk, een werk of een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis heeft gemaakt van dat bouwwerk, dat werk of dat gebied.

1.25 dak:
iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.26 detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit. Een internetwinkel of webwinkel wordt alleen als detailhandel aangemerkt als de mogelijkheid bestaat ter plaatse producten te bekijken en/of af te halen.

1.27 eerste bouwlaag:
de bouwlaag op de begane grond.

1.28 erf:
al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbiedt.

1.29 escortbedrijf:
Een bedrijf uitgeoefend door een natuurlijke persoon, groep van personen of rechtspersoon die bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, prostitutie aanbiedt die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte wordt uitgeoefend.

1.30 gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.31 halfvrijstaande woning:
een twee-onder-één-kap-woning.

1.32 hoofdgebouw:
een gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.33 huishouden:
elke bewoning van één of meer personen waarbij, voor zover het gaat om meer personen de intentie bestaat de samenstelling continu te laten zijn en er sprake is van onderlinge verbondenheid.

1.34 kantoor:
een ruimte of bij elkaar horende ruimten die bestemd is/zijn om voornamelijk te worden gebruikt voor administratieve werkzaamheden of dienstverlening.

1.35 omgevingsvergunning:
een vergunning als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.36 peil:
1. Voor gebouwen, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst:
de hoogte van de weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
2. voor een woonschip: de waterspiegel;
3. In andere gevallen:
de gemiddelde hoogte van het aansluitende maaiveld.

1.37 perceelsgrens:
de scheiding tussen percelen, die niet aan éénzelfde eigenaar behoren dan wel niet door éénzelfde gebruiker worden benut.

1.38 seksinrichting:
een voor publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden en waaronder in elk geval wordt verstaan een prostitutiebedrijf, waaronder begrepen een erotische massagesalon, seksbioscoop, seksautomaat, sekstheater of parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.39 voorgevel:
de naar de weg of naar de openbare ruimte gekeerde gevel van een gebouw of, indien het een gebouw betreft met meer dan één naar de weg of naar de openbare ruimte gekeerde gevel, de gevel die kennelijk als zodanig moet worden aangemerkt.

1.40 woning:
een (gedeelte van een) gebouw, niet zijnde een woonwagen, dat dient voor de huisvesting van één huishouden.

1.41 woonwagen:
voor bewoning bestemd gebouw dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst en op een daartoe bestemd perceel is geplaatst.

1.42 verbeelding
De verbeelding van het wijzigingsplan 'Jeudestraat 87 en 89, Zoelen', bestaande uit de kaart met nr. NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BON1.

Artikel 2 Wijze van meten

2.1 Meetwijze
Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1.1 afstand tot de bouwperceelgrens
tussen de grenzen van een bouwperceel en enig punt van het op dat bouwperceel voorkomend (hoofd)gebouw, waar die afstand het kortst is.

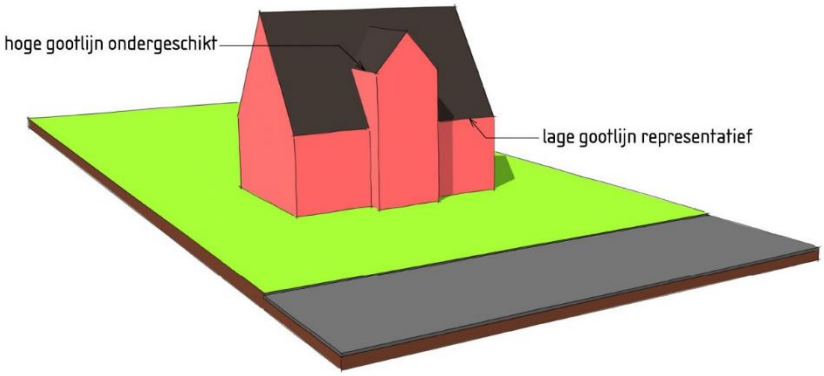
2.1.2 de dakhelling
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

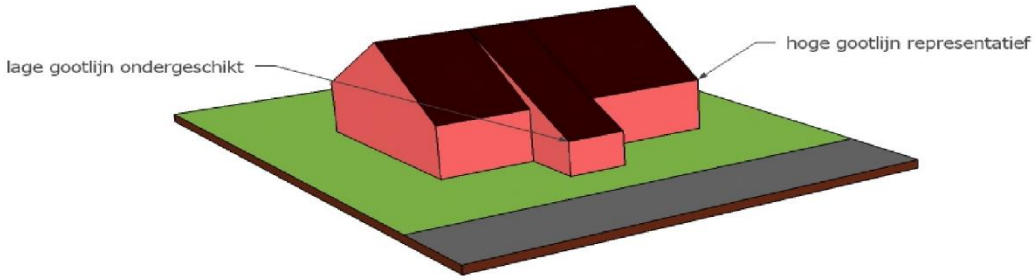
2.1.3 de goothoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

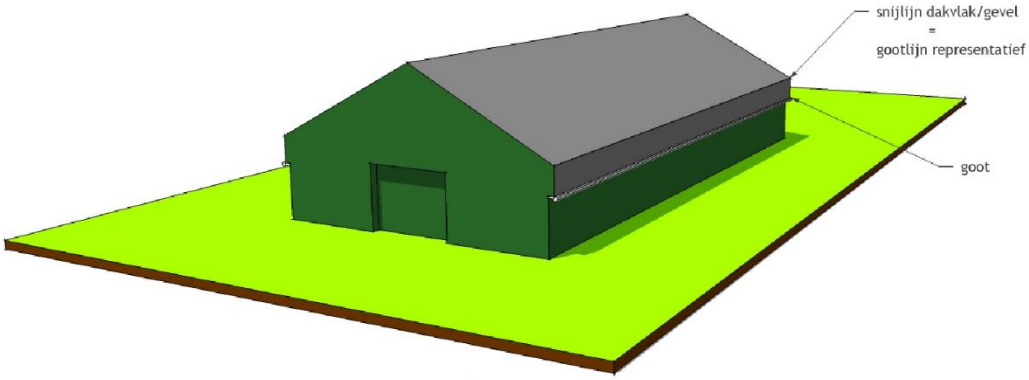
Toelichting bij de goothoogte:

Als gootlijn wordt aangemerkt het snijpunt van het verticale gevelvlak met de bovenzijde van het aansluitende dakvlak.

De te toetsen goothoogte is die hoogte die representatief kan worden geacht voor de hoofdmassa. Onderstaande figuur toont voorbeelden wat onder de representatieve goothoogte wordt verstaan en wat onder ondergeschikte delen wordt verstaan. De ondergeschikte goothoogte mag niet meer dan 1/3e deel van de breedte van het dakvlak bedragen.

2.1.4 de bouwhoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.1.5 de inhoud van een bouwwerk
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.1.6 de oppervlakte van een bouwwerk
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.1.7 oppervlakte van een overkapping
tussen de buitenzijde van de afdekking van de overkapping, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van de overkapping.

2.2 Ondergeschikte bouwdelen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, gevel- en kroonlijsten, regenpijpen, stoeptreden, luifels, balkons en overstekende daken, buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 m bedraagt.

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Wonen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De op de verbeelding voor "Wonen" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
a. woningen;
b. beroep en/of bedrijf aan huis;
c. met de daarbij behorende:
d. groen- en speelvoorzieningen;
e. tuinen, erven en paden;
f. parkeervoorzieningen;
g. nutsvoorzieningen.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Toegestane bebouwing
Op de gronden met de bestemming "Wonen" mogen uitsluitend worden gebouwd:
a. woningen;
b. bij de woningen behorende bijbehorende bouwwerken;
c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2.2 Hoofdgebouwen
Voor het bouwen van de in artikel 3.2 lid 1 sub a genoemde woningen (i.c. hoofdgebouwen) gelden de bepalingen, met dien verstande dat, indien de bestaande goothoogte hoger is, deze hogere maat maatgevend is:
a. de goothoogte mag maximaal 4m bedragen;
b. de bouwhoogte mag maximaal 8 m bedragen.

3.2.3 Bouwdiepte
De bouwdiepte van een woning mag niet meer bedragen dan 15 m, met dien verstande dat, indien de bestaande bouwdiepte meer bedraagt, de bestaande bouwdiepte maatgevend is.

3.2.4 Bebouwingspercentage
Voor het bouwen van de in artikel 3.2 lid 1 sub a, artikel 3.2 lid 1 sub b en artikel 3.2 lid 1 sub c genoemde bouwwerken mag het bebouwingspercentage niet meer bedragen dan 60%.

3.2.5 Maximum aantal woningen
Het aantal woningen per bouwvlak mag niet meer bedragen dan het bestaande aantal tenzij op de verbeelding een maximaal aantal woningen is aangegeven.

3.2.6 Bijbehorende bouwwerken
Voor het bouwen van de in artikel 3.2 lid 1 sub b genoemde bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
a. de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken, mag niet meer bedragen dan:

Totale bouwperceelgrootte	**Maximum oppervlak aan bijbehorende bouwwerken**
tot 500 m2	75 m2
vanaf 500 m2 tot 1500 m2	100 m2
vanaf 1500 m2	150 m2

b. bijbehorende bouwwerken dienen tenminste 1 m achter de voorgevel van het hoofdgebouw of het verlengde daarvan te worden gebouwd;
c. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 6 m;

d. de goothoogte mag niet meer bedragen dan 3 m;
e. indien het een aangebouwd bijbehorende bouwwerken aan een hoofdgebouw betreft is het gestelde in sub e niet van toepassing en mag de goothoogte niet meer bedragen dan de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw plus 0,30 m.

3.2.7 Erkers
Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in de vorm van erkers voor de voorgevel gelden de volgende regels:
a. de breedte mag niet meer bedragen dan 75% van de breedte van de voorgevel van het bijbehorende hoofdgebouw;
b. de diepte mag niet meer bedragen dan 1,5 meter vanaf de voorgevel van het bijbehorende hoofdgebouw;
c. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de begane grondlaag van het hoofdgebouw + 0,25 meter tot een maximum van 4 meter;
d. per perceel is maximaal 1 bijbehorend bouwwerk in de vorm van een erker toegestaan aan de voorgevel.

3.2.8 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde
Voor het bouwen van de in artikel 3 lid 2.1 sub c genoemde bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:
a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen vóór de naar de weg gekeerde voorgevel(s) dan wel het verlengde daarvan mag niet meer bedragen dan 1 m, met uitzondering van toegangspoorten, waarvan de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 2 m;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de naar de weg gekeerde voorgevel(s) dan wel het verlengde daarvan mag niet meer bedragen dan 2 m;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

3.3 Specifieke gebruiksregels

3.3.1 Strijdig gebruik
Tot een gebruik strijdig met de bestemming “Wonen” wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
b. een gebruik van gronden en bouwwerken voor (detail)handel, met uitzondering van detailhandel in de vorm van een webwinkel.

3.3.2 Aan huis gebonden beroep of bedrijf
Gebruik van ruimten ten behoeve van een aan huis gebonden beroep of bedrijf wordt als gebruik overeenkomstig de bestemming aangemerkt voor zover de volgende bepalingen in acht worden genomen:
a. maximaal 40% van het vloeroppervlak van alle bestaande gebouwen mag gebruikt worden voor het aan huisgebonden bedrijf of beroep;
b. Het onbebouwde deel van het perceel van het bestemmingsvlak niet wordt gebruikt voor de beoogde activiteit, met uitzonderingen van parkeervoorzieningen die zijn afgestemd op de activiteit;
c. Degene die de activiteiten uitvoert, moet de bewoner van de woning zijn;
d. Geen detailhandel plaatsvindt, tenzij het als ondergeschikte activiteit van het bedrijf of beroep plaatsvindt;
e. Buitenopslag niet is toegestaan.

3.4 Voorwaardelijke verplichtingen

3.4.1 Sloop Jeudestraat 87 en 89 te Zoelen
Een omgevingsvergunning voor een woning wordt slechts verleend als alle bestaande bebouwing zoals die aanwezig was op het moment van ter inzage legging van het plan gesloopt is.

Artikel 4 Waarde – Archeologie 3

4.1 Bestemmingsomschrijving
De voor 'Waarde – Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud van de archeologische waarden van de gronden.

4.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen op gronden met de bestemming "Waarde - Archeologie 3" dient, overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen, de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld. Op voorwaarde dat:

    1. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte groter is dan 100 m^2 en de grondwerkzaamheden dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
    2. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte kleiner is dan 100 m^2 en de grondwerkzaamheden dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld voor zover de bouw van de bouwwerk(en) plaatsvindt op een kleinere afstand dan 50 m van gronden die bestemd zijn als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied".

b. Indien uit het onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:
    a. De verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
    b. De verplichting tot het doen van opgravingen;
    c. De verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

4.3 Afwijken van de bouwregels

4.3.1 Omgevingsvergunning bouwen
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4 lid 2 sub a indien:
a. het bouwwerk dient ter vervanging van een bestaand bouwwerk, waarbij de oppervlakte noch de diepte wordt uitgebreid;
b. het bouwwerk(en) betreft die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
c. de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld;
d. het bouwwerk is gesitueerd binnen 3 m uit de fundering van een bestaand bouwwerk.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

4.4.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden binnen de gronden met de bestemming "Waarde - Archeologie 3" zonder of in afwijking van een vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten voeren:
a. het afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, mengen, ontginnen, scheuren en woelen van gronden;
b. het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren of het aanbrengen van drainage;
c. het verwijderen van bestaande funderingen;

d. het verlagen van het waterpeil;
e. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
f. het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwerpen in de bodem;
g. het aanplanten van een houtopstand, waaronder begrepen een bos, boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel, of het rooien daarvan waarbij stobben worden verwijderd;
h. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden/- banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
i. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

4.4.2 Uitzonderingen
Het in artikel 4 lid 4.1 vervatte verbod geldt niet voor:
a. werken en werkzaamheden in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld en met een oppervlakte kleiner dan 100 m2 voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een grotere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied";
b. werken en werkzaamheden in de bodem met een oppervlakte kleiner dan 30 m2 voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een kleinere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als "Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied";
c. werken en werkzaamheden voor zover het betreft de herplant van een bestaande houtopstand, waaronder begrepen een bos, boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel;
d. werken en werkzaamheden die het gewone onderhoud betreffen, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande oppervlakteverhardingen, beplantingen langs wegen en bestaande tracés van kabels en leidingen;
e. werken en werkzaamheden, indien en voor zover daarvoor, op het tijdstip van het van kracht worden van het plan, reeds een omgevingsvergunning is verleend;
f. werken en werkzaamheden die ten tijde van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren; werken en werkzaamheden die zijn bedoeld om de directe gevolgen van calamiteiten of plagen te beperken;
g. werken en werkzaamheden die archeologisch onderzoek betreffen.

4.4.3 Verlening

a. Een omgevingsvergunning zoals bedoeld in artikel 4 lid 4.1 kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden;
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld;
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

4.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

a. In het belang van de archeologische monumentenzorg kan het bevoegd gezag regels verbinden aan een sloopvergunning;
b. Aan de omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag de regel verbinden dat de sloopwerken vanaf het maaiveld en dieper worden begeleid door een deskundige wanneer de latere verstoringsdiepte dieper reikt dan 0,30 m onder maaiveld en het grondoppervlak van de werken meer bedraagt dan 100 m²;
c. Indien tijdens de begeleiding van de sloopwerken van zeer hoge waarde worden aangetroffen, wordt hiervan onmiddellijk melding gemaakt bij het bevoegd gezag die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorwaarden kunnen verbinden aan de omgevingsvergunning.

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Situering van gebouwen

Gebouwen dienen binnen een bouwvlak gebouwd te worden.

6.2 Situering woningen

Hoofdgebouwen dienen, voor zover het woningen betreffen, met een naar de weg gekeerd gevelvlak in de bouwgrens aan de wegzijde van het bouwvlak geplaatst te worden.

6.3 Omgevingsvergunning bouwen buiten bouwgrens

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het gestelde in artikel 6 lid 2, ten behoeve van het niet bouwen in de bouwgrens aan de wegzijde van het bouwvlak, indien en voor zover de overschrijding van de betreffende bouwgrens niet meer bedraagt dan 1 m.

6.4 Toegelaten bouwwerken met afwijkende maten

a. voor een bouwwerk, dat krachtens een omgevingsvergunning op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden en dat in het plan ingevolge de bestemming is toegelaten, maar waarvan de bestaande afstands-, hoogte-, inhouds- en oppervlaktematen afwijken van de maatvoeringsbepalingen in de bouwregels van de betreffende bestemming, geldt dat:
    1. bestaande maten, die meer bedragen dan in hoofdstuk 2 zijn voorgeschreven, mogen als ten hoogste toelaatbaar worden aangehouden;
b. ingeval van herbouw is lid a onder 1 en 2 uitsluitend van toepassing, indien de herbouw op dezelfde plaats plaatsvindt.
c. op een bouwwerk zoals bedoeld in sub a, is het Overgangsrecht bouwwerken als opgenomen in dit plan niet van toepassing.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik in strijd met de regels van dit plan wordt in ieder geval verstaan:

a. gebruik als seksinrichting;
b. gebruik als escortbedrijf, zijnde een natuurlijke persoon, groep van personen of rechtspersoon die bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, prostitutie aanbiedt die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte wordt uitgeoefend;
c. gebruik als smartshop, zijnde een ruimte waarin detailhandel plaatsvindt in psychotrope stoffen;
d. gebruik als coffeeshop, zijnde een alcoholvrije horecagelegenheid waar handel in en gebruik van softdrugs plaatsvindt;
e. gebruik als stort- en/of opslagplaats van grond en/of afval, anders dan als stort- en/of opslagplaats voor normaal gebruik.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

8.1 Maten en maatvoeringen

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijking van de in de regels en op de verbeelding gegeven maten, afmetingen en percentages tot niet meer dan 10% van deze gegeven maten met dien verstande dat er mag geen onevenredige afbreuk worden gedaan aan:

a. het woon- en leefklimaat,
b. de stedenbouwkundige kwaliteit van de omgeving,
c. de waterhuishouding.

8.2 Bed & breakfast
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor de inrichting en het gebruik van woningen ten behoeve van Bed & breakfast, waaronder wordt verstaan een kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte accommodatie voor uitsluitend logies en ontbijt en bedoeld voor kortstondig, wisselend recreatief verblijf, indien en voor zover:

a. het betreft een woning, die tevens bewoond blijft;
b. niet meer dan 3 slaapkamers, ten behoeve van maximaal 6 personen, van de betreffende woning worden ingericht en gebruikt voor Bed & breakfast;
c. de Bed & breakfast voorziening niet functioneert als een zelfstandige woning;
d. indien is aangetoond dat Bed & breakfast niet gerealiseerd kan worden in de woning, kan gebruikt gemaakt worden van een bijbehorend bouwwerk;
e. parkeren plaats vindt op eigen terrein;
f. van tevoren in voldoende mate is verzekerd dat het beoogde gebruik geen onevenredig nadelige gevolgen heeft voor het woon- en leefklimaat van de omliggende woningen of voor de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven.

8.3 Erkers
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan ten behoeve van de bouw van erkers buiten een bouwvlak, waarbij aan de volgende voorwaarden moet worden voldaan:

a. de breedte mag niet meer bedragen dan 75% van de breedte van de voorgevel van het bijbehorende hoofdgebouw;
b. de diepte mag niet meer bedragen dan 1,5 meter vanaf de voorgevel van het bijbehorende hoofdgebouw;
c. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de hoogte van de begane grondlaag van het hoofdgebouw + 0,25 meter tot een maximum van 4 meter;
d. per perceel is maximaal 1 bijbehorend bouwwerk in de vorm van een erker toegestaan aan de voorgevel.

8.4 Grenzen en aanduidingen
Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan ten behoeve van:

a. het afwijken van bestemmingsgrenzen, bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, indien en voor zover afwijking noodzakelijk is in verband met de uitmeting van het terrein en er geen dringende redenen zijn die zich tegen de afwijking verzetten, mits de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2,5 m;
b. het afwijken van bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, niet zijnde bestemmingsgrenzen, indien en voor zover afwijking noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatig gebruik van de grond, mits de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2,5 m;
c. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m.

8.5 Extra woning
Het bevoegd gezag kan eenmalig bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor de realisering van één extra woning, indien en voor zover:

a. Het uitsluitend gaat over splitsing van woningen, geen bedrijfswoning zijnde;
b. de extra woning wordt gerealiseerd binnen een bestaande woning met een grotere inhoud dan 1000 m³:
c. de extra woning een inhoud heeft van tenminste 300 m³.

8.6 Nutsvoorzieningen
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan ten behoeve van de bouw van bouwwerken voor nutsvoorzieningen zoals pompgemalen, verdeel-, regel- of transformatorruimten, telefooncentrales, telefooncellen, geldautomaten en abri's, waarvan de inhoud niet meer mag bedragen dan 50 m³ en de hoogte niet meer mag bedragen dan 3 m, alsmede

voor beeldhouwwerken en daarmee gelijk te stellen kunstzinnige elementen met geen grotere hoogte dan 6 m en lichtmasten en vlaggenmasten met geen grotere hoogte dan 10 m.

8.8 Kleinschalige voorzieningen in de toeristische en recreatieve sector
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het gebruik van gronden ten behoeve van kleinschalige voorzieningen in de toeristische en recreatieve sector, mits voldaan wordt aan het volgende:

a. voorzien wordt in een inpassing middels landschappelijke beplanting;
b. op eigen terrein dient te worden voorzien in voldoende parkeergelegenheid;
c. er vindt geen onevenredige aantasting plaats van het woon- en leefmilieu;
d. er vindt geen milieubelemmering plaats voor omliggende functies en bedrijven;
e. er vindt geen onevenredige aantasting plaats van de verkeersveiligheid;
f. er ontstaat geen onevenredige verkeers- en parkeeroverlast voor de omgeving.

8.9 Bouwwerken, geen gebouw zijnde
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, zoals zwembaden, speeltoestellen, geluidsschermen, antennes, lichtmasten, vlaggenmasten, reclame-uitingen, zonnepanelen, pergola's, (beeldende) kunstwerken, verkeersborden met in acht name van het volgende:

a. bouwwerken, geen gebouw zijnde niet hoger mogen zijn dan 5 meter, met uitzondering van:
    1. zonnepanelen tot maximaal 2 meter;
    2. antennes, lichtmasten en vlaggenmasten tot maximaal 10 meter;
b. de oppervlakte niet meer bedraagt dan 50m^2;
c. een zwembad mag al dan niet overdekt zijn met een maximale hoogte van 2 meter en moet binnen het erf gelegen zijn;
d. er geen (milieu)belemmering plaatsvindt voor omliggende functies en bedrijven;
e. er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het woon- en leefmilieu.

8.10 Dakterrassen
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het bouwen van dakterassen met in acht name van het volgende:

a. dakterassen niet gerealiseerd mogen worden op vrijstaande bijgebouwen;
b. dakterassen bereikbaar zijn via een deur vanuit een ruimte op diezelfde verdieping;
c. dakterassen zijn toegestaan op minimaal 1 meter achter de voorgevel;
d. Er een afstand is van minimaal 2 meter tussen het dakterras en een perceelgrens.

8.11 Plaatsen gebouwen buiten het bouwvlak
Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het plaatsen gebouwen buiten het bouwvlak, met in acht name van het volgende:

a. het aantal woningen mag niet wijzigen;
b. het moet aansluiten op een bestaand bouwvlak;
c. de nieuwe plaats van het gebouw moet passend zijn binnen het bestaande verkavelingspatroon;
d. er geen landschappelijke, ruimtelijke, stedenbouwkundige en milieuhygiënische belemmeringen zijn.

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 9 Overgangsrecht

9.1 Overgangsrecht bouwwerken

9.1.1 Algemeen
Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

9.1.2 Omgevingsvergunning
Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in 9.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 9.1.1 met maximaal 10%.

9.1.3 Uitzondering
Het bepaalde in 9.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

9.2 Overgangsrecht gebruik

9.2.1 Algemeen
Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

9.2.2 Strijdig gebruik
Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 9.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

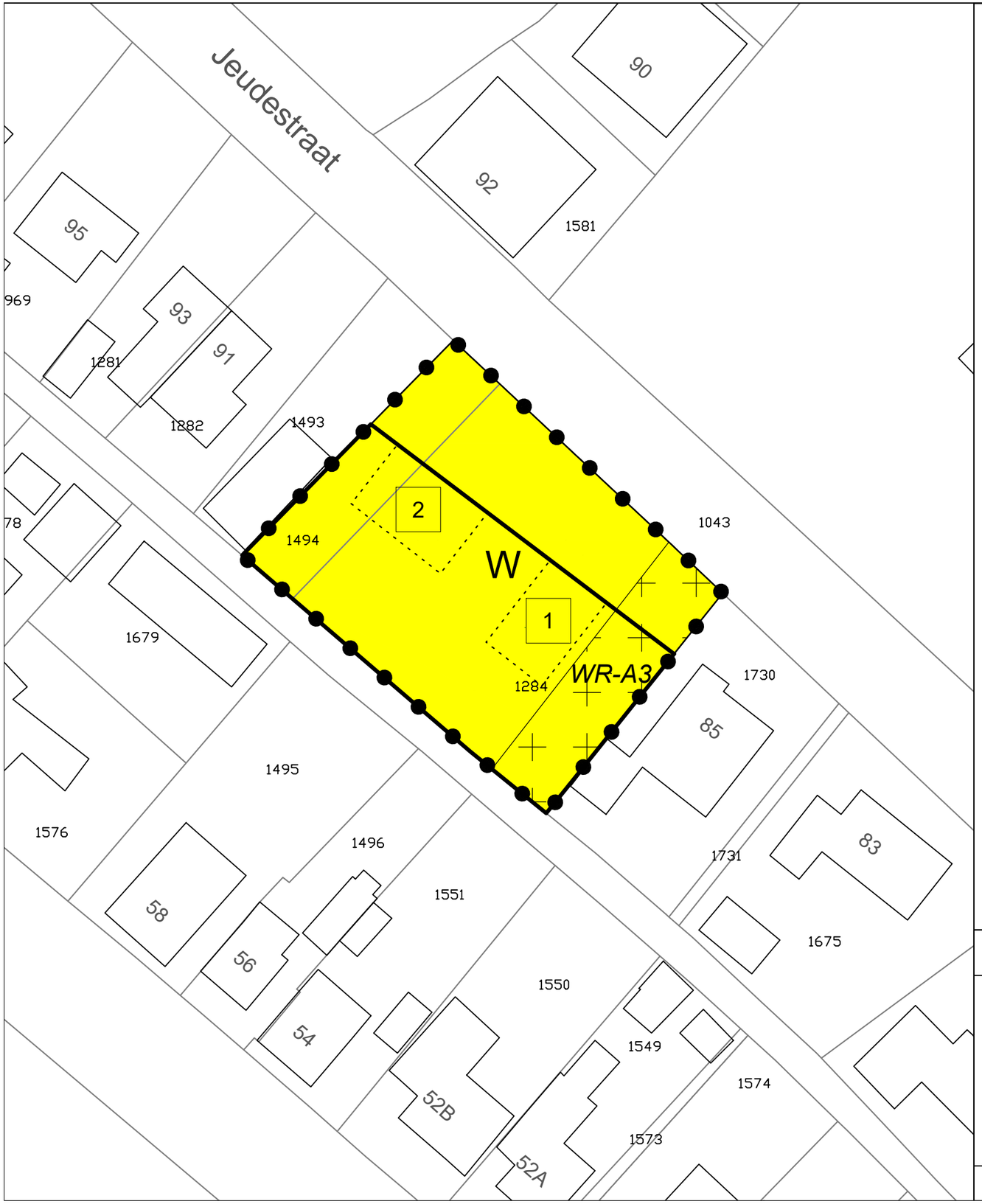
9.2.3 Onderbroken gebruik
Indien het gebruik, bedoeld in 9.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

9.2.4 Strijd met voorheen geldend bestemmingsplan
Indien het gebruik, bedoeld in 9.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

Artikel 10 Slotregel
Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan “Jeudestraat 87 en 89, Zoelen”

BIJLAGEN

Bijlage 1: Toelichting
Bijlage 2: Verbeelding

Legenda

Plangebied

Enkelbestemmingen

W — Wonen

Dubbelbestemmingen

WR-A3 — Waarde - Archeologie 3

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

2 — maximum aantal wooneenheden

Bestemmingsplan:

Jeudestraat 87 - 89
Zoelen
Gemeente Buren

Status: ontwerp

Noordpijl

Get.: WDK
Datum: 03-05-2022
Formaat: A3
Schaal: 1:500
Tekeningnummer: NL.IMRO.0214.ZOEJeudestraat87-BON1

HDD advies

Voorbespreking I

Dossiernummer	2437
Extern Zaak ID	Z.044814
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.5
Titel	Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Straatman, N.
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Toelichting ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Regels ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Verbeelding ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
Overeenkomst Zoelen, Terweistraat 2 (vertrouwelijk)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 met IDN NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.130119** **Z.044814**

Voorstel ingebracht door	N. Straatman
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte; Ruimtelijke ordening

Onderwerp **Vaststelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2**

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 met IDN NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2.

Samenvatting van het voorstel

Het college legt het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. De geldende bestemming Bedrijf – Beperkt wordt omgezet naar de bestemming Wonen. De bebouwing op het perceel blijft gehandhaafd. De bestaande bedrijfswoning wordt omgezet naar een reguliere woning. Het ontwerpbestemmingsplan lag ter inzage voor een periode van zes weken. Er zijn geen zienswijzen ingediend. Voorgesteld wordt om het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Initiatiefnemer heeft een verzoek ingediend om de bestemming van het perceel te mogen wijzigen. De geldende bestemming is Bedrijf – Beperkt, deze wil men omzetten naar een bestemming Wonen. De bebouwing op het perceel blijft gehandhaafd. De bestaande bedrijfswoning wordt omgezet naar een reguliere woning.

Op 5 juli 2022 besloot het college om het ontwerpbestemmingsplan in procedure te brengen. Het plan lag van 14 juli 2022 tot en met 24 augustus 2022 ter inzage. Tijdens deze periode zijn er geen zienswijzen ingediend.

2. Doel / meetbaar effect

Door het vaststellen van het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 krijgt het perceel de bestemming Wonen.

3. Argumenten

1.1. *Het plan voldoet aan een goede ruimtelijke ordening*

De beoogde ruimtelijke ontwikkeling is getoetst aan de geldende beleidskaders. De milieu- en omgevingsaspecten zijn onderzocht. Dit is samen met een beschrijving van het plangebied en de beoogde ontwikkeling onderbouwd in het bestemmingsplan. In dit bestemmingsplan staat ook een toelichting op de relevante juridische aspecten en de uitvoerbaarheid van het plan. Het bestemmingsplan toont nu aan dat de beoogde ontwikkeling voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.

1.2. *Er zijn geen zienswijzen ingediend.*
Het ontwerpbestemmingsplan lag van 14 juli 2022 tot en met 24 augustus 2022 ter inzage. Er zijn tijdens deze periode geen zienswijzen ingediend. Belanghebbenden en omwonenden hebben dus geen bezwaar tegen deze ontwikkeling. Wij zien ambtshalve ook geen aanleiding om aanpassingen door te voeren in het vast te stellen plan.

1.3. *Een exploitatieplan vaststellen door de gemeenteraad is niet nodig.*
De wet schrijft voor dat er een exploitatieplan vastgesteld moet worden door de gemeenteraad voor gronden waar wordt gebouwd. Dit is nodig om ambtelijke kosten terug te vorderen bij de bouwer; het verhalen van kosten. Voor dit plan is een anterieure overeenkomst gesloten waarin het verhaal van ambtelijke kosten is opgenomen. Dit maakt dat een exploitatieplan niet meer nodig is.

4. Kanttekeningen

1.1. *Als het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, wordt niet voldaan aan de inspanningsverplichting.*
In de overeenkomst die gesloten is voor het plan Zoelen, Terweistraat 2 een inspanningsverplichting opgenomen voor het realiseren van het plan. Als het college het bestemmingsplan niet vaststelt, kan de aanvrager niet voldoen aan die verplichting.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

Met de initiatiefnemer is een anterieure overeenkomst gesloten voor deze bestemmingsplan herziening. De kosten die gemaakt worden voor dit plan, worden verhaald op de initiatiefnemer. Hierdoor hoeft de gemeenteraad geen exploitatieplan vast te stellen voor dit bestemmingsplan.

6. Communicatie

De initiatiefnemer informeren wij over het besluit tot vaststelling. Na vaststelling van het bestemmingsplan wordt het bestemmingsplan op de gebruikelijke wijze gepubliceerd.

7. Uitvoering en planning

Niet van toepassing.

8. Participatie

De initiatiefnemer heeft de omwonenden geïnformeerd over de ontwikkeling aan de Terweistraat 2 te Zoelen. De omwonenden hebben aangegeven geen problemen te hebben met de wijziging van de bestemming.

9. Duurzaamheid

Duurzaamheid is een breed begrip. Met dit initiatief wordt een passende bestemming toegekend aan een bestaande situatie. Dit betekent dat de bestaande gebouwen een nieuwe functie krijgen, namelijk wonen. Hergebruik van gebouwen is positief in het kader van duurzaamheid. Door de beoogde bestemming kan de locatie langdurig gebruikt worden voor dit doel. Het is voor de eigenaar daardoor ook interessant om goed onderhoud te plegen wat de levensduur van de gebouwen zal verlengen. Op het bijgebouw zijn zonnepanelen aanwezig. Hierdoor kan de eigenaar voorzien in de eigen energiebehoefte. Het initiatief draagt ook bij aan het terugdringen van het te kort aan woningen.

Bijlagen:

1. Raadsbesluit
2. Ontwerpbestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2
3. Overeenkomst Zoelen, Terweistraat 2 (vertrouwelijk)

Inlichtingen bij:

Naam	N. Straatman
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.130119** **Z.044814**	**D.130136** **Z.044814**

Onderwerp **Opstelling bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. Het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2 met IDN NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BVA1 ongewijzigd vast te stellen ten opzichte van het in procedure gebrachte ontwerpplan;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen bij het bestemmingsplan Zoelen, Terweistraat 2.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022.

De griffier, De voorzitter,

E.E. Weijenberg J.P.M. Meijers

TOELICHTING

Zoelen, Terweistraat 2
Gemeente Buren

HDD Advies
Voorstraat 8
4033 AD Lienden

T. 085 – 023 90 59
www.hddadvies.nl
info@hddadvies.nl

Bevoegd gezag:	Gemeente Buren
Plangebied:	Terweistraat 2 in Zoelen
Opdrachtgever:	D.J. van Neerbos Terweistraat 2 4011 EX Zoelen
Opgesteld door:	dhr. B. Bouwman
Projectleider:	dhr. J.H.A. Verweij
Datum:	31 mei 2022
IMRO-code:	NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BON1

HDD advies

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding en doelstelling 5
1.2 Plangebied 6
1.3 Vigerend bestemmingsplan 7
1.4 Leeswijzer 7

2 Plangebied en planontwikkeling 8
2.1 Ontstaansgeschiedenis wijdere omgeving 8
2.2 Ontstaansgeschiedenis van Zoelen 8
2.3 Ruimtelijke en functionele structuur 9
2.4 Beoogde situatie 13
2.5 Wijziging van het geldende bestemmingsplan 13

3 Beleidskader 14
3.1 Europees beleid 14
3.1.1 Vogel- en habitatrichtlijn 14
3.2 Landelijk beleid 15
3.2.1 Nationale Omgevingsvisie 15
3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening 15
3.2.3 Soorten 16
3.3 Provinciaal beleid 16
3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland 16
3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland 18
3.4 Beleid Waterschap 19
3.4.1 KRW 19
3.4.2 Keur Waterschap Rivierenland 2014 20
3.4.3 Waterplan Buren 2009 – 2017 21
3.5 Gemeentelijk beleid 21
3.5.1 Structuurvisie 2009-2019 21
3.5.2 Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan 21

4 Milieu- en omgevingsaspecten 23
4.1 Archeologie en cultuurhistorie 23
4.1.1 Archeologie 23
4.1.2 Cultuurhistorie 24
4.2 Kabels en leidingen 24
4.3 Milieu 24
4.3.1 Bedrijven en milieuzonering 24
4.3.2 Bodem 27
4.3.3 Externe veiligheid 27
4.3.4 Geluid 29
4.3.5 Luchtkwaliteit 29
4.3.6 Gebieden – Natuurbeschermingswet en EHS 29
4.3.7 Soorten – flora en fauna 30
4.4 Verkeer en parkeren 30
4.5 Waterhuishouding 31

5 Juridische regeling 32
5.1 Juridische achtergrond 32
5.2 Toelichting verbeelding 32
5.3 Toelichting regels 32

6 Economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid..... 33
6.1 Economische uitvoerbaarheid..... 33
6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 33

Bijlagen:

1. Verbeelding bestemmingsplan “Terweistraat 2 te Zoelen”

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Voorliggende ruimtelijke onderbouwing is opgesteld vanwege het voornemen om de bestaande bebouwing te gebruiken ten behoeve van wonen in plaats van kantoor met bijbehorende woning. Daartoe dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden. De bestemming van het perceel zal gewijzigd worden naar de bestemming Wonen.
Op basis van de huidige bestemming is een woning behorende bij een kantoor toegestaan op deze locatie. In de nieuwe situatie zal één woning aanwezig zijn met bijbehorende bouwwerken.

De planlocatie bestaat thans uit een woning met bijbehorende bouwwerken en een kantoor. De tuin bestaat hoofdzakelijk uit erfverharding en gras. De direct omliggende gronden bestaan uit grasland. In de nieuwe situatie blijft dit ongewijzigd. Alleen de functie kantoor komt te vervallen.

Figuur 1.1 geeft de situatie weer waarop de toetsing plaatsvindt.

Figuur 1.1: Situatie Terweistraat 2 te Zoelen.

Onderhavig rapport omschrijft de nieuwe situatie op het perceel Terweistraat 2 in Zoelen en toetst de nieuwe situatie aan de relevante wet- en regelgeving.

1.2 Plangebied

De karakteristiek van de directe omgeving van het plangebied is aan de noord en oost zijde agrarische functies. Aan de zuidzijde is een bebouwingslint aanwezig met woningen. Aan de westzijde is de nieuwe woonwijk Scharenburg aanwezig. De planlocatie ligt tegen de oostzijde van de kern Zoelen. Daaromheen liggende gronden zijn veelal agrarisch in gebruik, waarvan hoofdzakelijk fruitboomgaarden en direct rondom het plangebied als grasland. De gronden ten westen van de kern bestaan uit het landgoed Soelen, die bestaat uit oeverwalgebied met bossen en weilanden. Het gebied ten noorden van het plangebied is veelal agrarisch in gebruik. Ten oosten van het plangebied ligt het bedrijventerrein Kellen en ten zuiden van het plangebied ligt de stad Tiel. De A15 loopt ten zuiden van het plangebied boven Tiel. De Waal is ten zuiden van de A15 gelegen en het Amsterdams-Rijnkanaal loopt ten noordoosten van het plangebied. Eén van de stuwende krachten in de omgeving zijn de nieuwe bewoners. Dit kan mede mogelijk gemaakt worden door te voorzien in passende woonruimte.

Figuur 1.2: Wijdere omgeving Terweistraat 2 te Zoelen (Bron: www.ruimtelijkeplannen.nl).

1.3 Vigerend bestemmingsplan

Ter plaatse van het plangebied geldt het bestemmingsplan ‘Buitengebied, vijfde herziening’ vastgesteld op 14 april 2015. Het plangebied heeft de volgende bestemmingen:

- Enkelbestemming: ‘Bedrijf-beperkt’
- Enkelbestemming: ‘Agrarisch met waarden – Oeverwalgebied’
- Dubbelbestemming: ‘Waarde – Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1’
- Dubbelbestemming: ‘Waarde – Cultuurhistorie’
- Functieaanduiding: ‘kantoor’
- Gebiedsaanduiding: ‘Vrijwaringszone – weg’

Figuur 1.3: Plangebied (rood omlijnd) conform vigerend bestemmingsplan 'Buitengebied, vijfde herziening'.

De planlocatie heeft de functieaanduiding ‘Kantoor’. Hier is een kantoor toegestaan met een maximale bedrijfsvloeroppervlakte van 128m^2. Deze activiteit vindt hier echter niet meer plaats. De eigenaar wil de bestemming omzetten naar Wonen. Er is reeds een woning aanwezig binnen het plangebied. Het aantal woningen neemt met dit initiatief niet toe.

1.4 Leeswijzer

In voorliggende ruimtelijke onderbouwing wordt na dit inleidende hoofdstuk in hoofdstuk 2 ingegaan op het plangebied en het initiatief. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het beleid van de verschillende overheden omschreven. In hoofdstuk 4 wordt het initiatief getoetst aan de relevante milieu- en omgevingsaspecten. Ten slotte worden in hoofdstuk 5 en 6 de juridische aspecten en de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid omschreven.

2 PLANGEBIED EN PLANONTWIKKELING

2.1 Ontstaansgeschiedenis wijdere omgeving

Vanouds was de Neder-Betuwe, het gebied waarin de gemeente Buren ligt, een onbedijkt landschap, dat in grote mate werd gekenmerkt en gevormd door de dynamiek van de rivieren. Bij hoge waterafvoeren konden de rivierbeddingen het water niet verwerken en functioneerden de aangrenzende, lager gelegen gebieden als 'overstort'. Grote delen van de Neder-Betuwe stonden herhaaldelijk blank. De manier waarop de meegevoerde ladingen zand en klei door het rivierwater werden afgezet was bepalend voor de landschappelijke structuur van het gebied. In en nabij de rivierbeddingen bezonk het zwaardere, zandige materiaal, waardoor parallel aan de rivierlopen langgerekte, hogere, zandige oeverwallen ontstonden. Verder van de rivieren, in lager gelegen, vaak afvoerloze gebieden, waar het water na een overstroming maanden lang kon blijven staan, bezonken de lichtere kleideeltjes. Hier ontstonden de zogenaamde komgebieden: lager gelegen gebieden met een zware, kleiige bodem.

Tegen het einde van de Vroege Middeleeuwen, zo omstreeks het jaar 1000, had het Burense landschap op hoofdlijnen reeds zijn huidige structuur gekregen. Het patroon van oeverwallen en komgebieden, zoals dat tot op de dag van vandaag aan de oppervlakte ligt, had zich gevormd. Na het jaar 1000 brak een periode aan waarin de bevolking van de Neder-Betuwe sterk toenam. Omstreeks het jaar 1500 was het Burense landschap grotendeels verkaveld en ontgonnen. Vrijwel het gehele gebied was in agrarisch gebruik, waarbij de natuurlijke omstandigheden nog in grote mate bepalend waren voor het mogelijke grondgebruik. De oeverwalgebieden kregen een karakteristiek kleinschalig en besloten karakter met afwisseling van fruitgaarden, laanbeplanting, bosschages en landgoederen. De komgebieden hadden een veel opener karakter.

Sinds 1950 is de landbouw in de Neder-Betuwe in snel tempo aan het moderniseren. Het vanouds voorkomende, op de regionale en nationale markt georiënteerde, gemengde bedrijf maakt meer en meer plaats voor gespecialiseerde, op de internationale markt georiënteerde, bedrijven. De natuurlijke omstandigheden zijn bij dit alles niet langer in grote mate bepalend voor het mogelijke grondgebruik. Het gebied wordt, onder meer door middel van diverse ruilverkavelingen, aangepast aan de behoeften van de moderne landbouw. Zowel de ontwatering, de ontsluiting, als de verkaveling van het gebied worden onder handen genomen. Tevens worden boerderijen verplaatst naar gronden buiten de dorpen en buurtschappen, waaronder met name gronden in de voorheen vrijwel onbewoonde komgebieden.

Sinds de jaren '70 is de Neder-Betuwe in een snel tempo aan het verstedelijken. Nieuwe infrastructuur, zoals de A15, maken het gebied goed bereikbaar voor stedelingen die landelijk willen wonen, voor industrievestiging en voor recreatie. Verspreid over het landelijk gebied ontstaan allerlei functies, van agrarisch, niet-agrarische activiteiten tot recreatieve voorzieningen.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van Zoelen

Zoelen is ontstaan op de oeverwallen ter plaatse van de voormalige rivier de Soel, waar het dorp zijn naam aan te danken heeft. Aan weerszijden van de oeverwallen ontstonden de westelijke en oostelijke dorpswegen waar over een afstand van 1500 m boerderijen langs werden gebouwd. De open lagergelegen ruimte tussen de dorpswegen deed dienst als dorpsbrink. Ten westen van het dorp in de lager gelegen komgronden ontstond door de eeuwen heen het tegenwoordig 157 ha grote landgoed Soelen met op een eiland het huidige, versterkte huis Soelen gelegen.

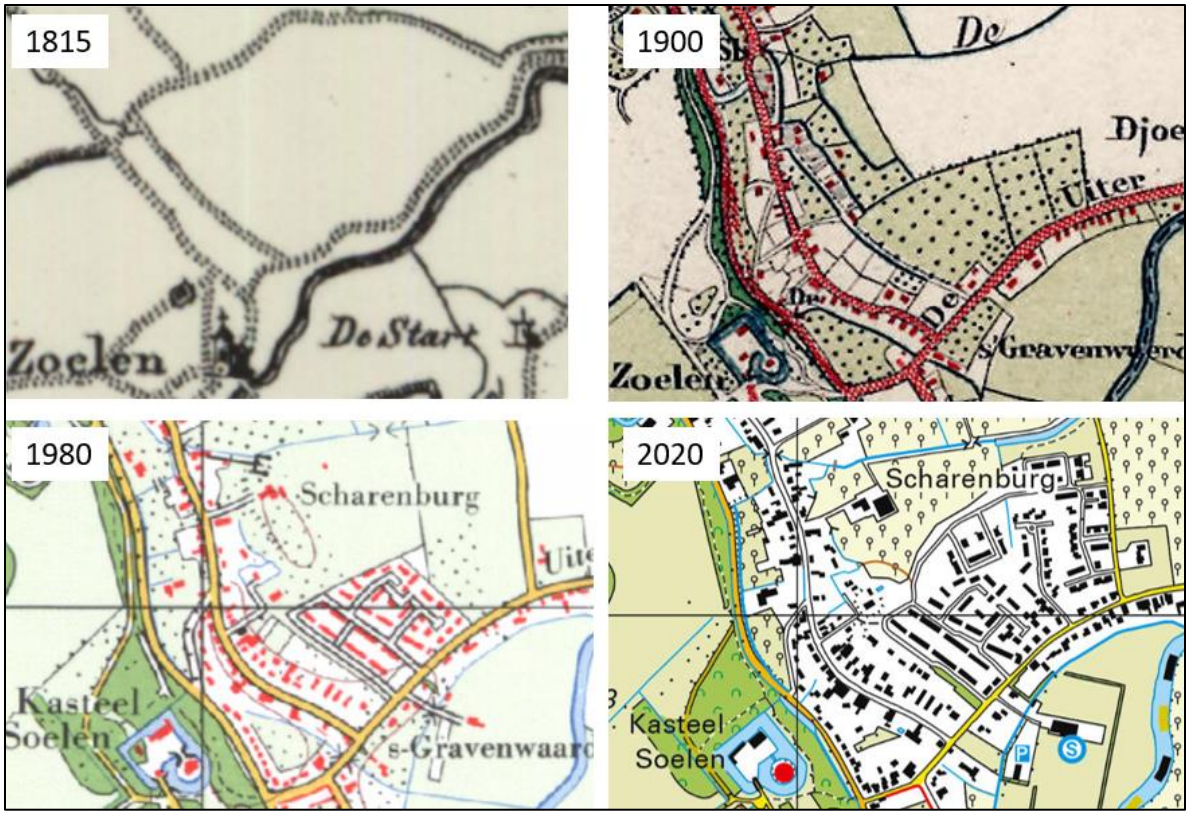
De eerste vermelding van de naam Van Soelen komt uit de periode 1207-1307 toen een Wouter van Soelen genoemd werd als borg en als getuige en een Otto van Soelen als ministeriaal in de geschriften. Arend van Arkel of zijn zoon huwde waarschijnlijk met de dochter van Otto en werd beleend met het oude huis Soelen, dat later tot heerlijkheid 'Den Aldenhaag' werd verheven. Het oude huis Soelen werd in 1355 vernield en in 1362 gesloopt. Het huidige huis ligt 500m zuidelijker en wordt in 1306 voor het eerst als hofstede vermeld. In 1574 werd dit huis uitgebrand en deels afgebroken en herbouwd in 1576-1583. De Stefanuskerk van Zoelen stamt ook uit de 16^{e} eeuw en is in het uiterste zuiden van het dorp

geplaatst in de directe nabijheid van de rivier de Linge en heeft een centraal punt van het dorpsstructuur gevormd waar veel wegen samenkomen. Het punt heeft echter niet tot centrumvorming geleid. Het landgoed tezamen met de zuidzijde van de dorpskern vormen een waardevolle nederzettingsstructuur en hebben sinds 1984 de status als beschermd dorpsgezicht.

Door de westelijke ligging van het landgoed heeft de uitbreiding van het dorp in oostelijke richting plaatsgevonden. In de jaren ’60 werd het uitbereidingsplan de Vergarde gerealiseerd en eind jaren ’80 is daar nog een schil van woningen omheen gerealiseerd.

Zoelen heeft tegenwoordig nog een open bebouwingsbeeld van vrijstaande bebouwing die wordt afgewisseld met onbebouwde plekken, zoals moestuinen en boomgaarden. Boerderijen van het zogenoemde hallenhuistype bepalen in sterke mate het dorpsbeeld. Kenmerkend voor Zoelen zijn de T-vormige rieten kappen en de aanwezigheid van veel landarbeidershuisjes. Het inwonersaantal van Zoelen is ca. 1715 personen.

Figuur 2.1 geeft een reis door de tijd weer van het plangebied.

Figuur 2.1: Reis door de tijd voor het plangebied (bron: Topotijdreis).

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

Het plangebied is gelegen aan Terweistraat 2 aan de oostelijke zijde van de kern van Zoelen in de gemeente Buren. Het plangebied ligt net buiten de kern. De bebouwing in de directe omgeving bestaat uit woningen. Verder zijn de omliggende gronden agrarisch in gebruik. Het plangebied omvat een relatief groot perceel waar de bebouwing op het midden is geconcentreerd is. Dit wijkt af van de bebouwingsstructuur in de nabije omgeving. De omgeving bestaat uit percelen met woningen. Ten westen van het plangebied in de vorm van een nieuwe woonwijk en aan de zuidzijde in de vorm van lintbebouwing. Verder zijn de omliggende gronden agrarisch in gebruik als productieboomgaard.

Het plangebied zelf bestaat thans uit een bedrijfswoning met bijbehorende bouwwerken en een kantoor en tuin met oprit. Rond het plangebied bestaat het perceel uit grasland.

In figuur 2.2 is de directe omgeving van de planlocatie (rode kader) weergegeven.

Figuur 2.2: Directe omgeving planlocatie (bron: Ruimtelijkeplannen).

Figuur 2.3 e.v. geven met foto's de huidige situatie van het plangebied weer.

Figuur 2.3: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de westzijde van de Terweistraat (bron: www.funda.nl)

Figuur 2.4: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de zuidzijde van de Uiterdijk (bron: www.funda.nl).

Figuur 2.5: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de oostzijde (bron: www.funda.nl).

Figuur 2.6: Huidige situatie van het plangebied, gezien vanaf de noordzijde (bron: www.funda.nl).

2.4 Beoogde situatie

In de beoogde situatie blijft de bestaande bebouwing behouden. Alleen de functie wijzigt van kantoor met bedrijfswoning naar wonen. De bedrijfswoning wordt burgerwoning. De bijbehorende bouwwerken worden gebruikt als bijbehorend bouwwerk bij de woning.

2.5 Wijziging van het geldende bestemmingsplan

De geldende juridisch-planologische situatie van het plangebied is vastgelegd in het bestemmingsplan ‘Buitengebied, vijfde herziening’. Voor de uitvoering van de beoogde situatie dient de bestemming van het perceel van Terweistraat 2 gewijzigd te worden.

In het bestemmingsplan heeft het perceel ter plekke de bestemming ‘Bedrijf - beperkt’ met de functieaanduiding ‘kantoor’. Daarnaast zijn de dubbelbestemmingen ‘Waarde – Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied’ en ‘Waarde – Cultuurhistorie’ aan het plangebied toegekend. Op een deel van het plangebied ligt de gebiedsaanduiding ‘vrijwaringszone – weg’. Aan de gronden rondom het plangebied is de enkelbestemming ‘Agrarisch met waarden – Oeverwalgebied’ toegekend.

Om het plan mogelijk te maken zal de bestemming ‘Wonen’ moeten worden toegekend aan het plangebied dat nu de bestemming ‘Bedrijf – beperkt’ heeft.

3 BELEIDSKADER

Door Europa, het rijk, de provincie en de gemeente zijn diverse beleidsnota's vastgesteld die voor het perceel Terweistraat 2 in Zoelen van belang kunnen zijn. In dit hoofdstuk wordt het beleid beschreven dat van toepassing is op het plangebied.

3.1 Europees beleid

3.1.1 Vogel- en habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn biedt bescherming aan alle in het wild levende vogels, hun eieren, nesten en leefgebieden in de Europese Unie. De Vogelrichtlijn kent een regime voor soortbescherming en gebiedsbescherming. Het soortenbeschermingsregime is gericht op de bescherming van individuele exemplaren met onder meer een verbod op het opzettelijk doden en vangen van vogels, het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en het verbod om eieren te rapen. De soortenbescherming was voorheen opgenomen in de Flora- en Fauna wet, welke per 1 januari 2017 is vervangen door hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming.

De gebiedsbescherming verplicht de lidstaten alle nodige maatregelen te nemen om voor alle in de Europese Unie in het wild levende vogelsoorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en van een voldoende omvang te beschermen, in stand te houden en te herstellen. De gebiedsbescherming is per 1 januari 2017 geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit in de lidstaten. Aanleiding is de continue achteruitgang van de natuurlijke habitats en de bedreiging voor het voortbestaan van bepaalde wilde soorten. De richtlijn stelt een Europees ecologisch netwerk vast van speciale beschermingszones. Dit wordt "Natura 2000" genoemd. Ook de door de lidstaten aangewezen beschermingszones op grond van de Vogelrichtlijn maken deel uit van dit netwerk.

Tevens kent de Habitatrichtlijn een soortenbescherming die enigszins vergeleken kan worden met die van de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn biedt echter, in tegenstelling tot die van de Vogelrichtlijn, een mogelijkheid om vanwege dringende redenen van sociale en/of economische aard een uitzondering op het opgelegde soortenbeschermingsregime te maken.

Elke lidstaat moet op haar grondgebied de gebieden die het belangrijkst zijn voor het behoud van de onder de richtlijn vallende habitats en soorten identificeren en vervolgens aanwijzen als speciale beschermingszone. Evenals bij de Vogelrichtlijn is de soortenbescherming in Nederland opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming en wordt de gebiedsbescherming geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Planspecifiek: Het dichtstbijzijnde vogel- en habitatrichtlijngebied vanaf de planlocatie betreft het gebied Rijntakken. De afstand van de planlocatie tot het dichtstbijzijnde vogelrichtlijngebied bedraagt circa 3,5 km. Zie Figuur 3.1 voor de situering van het plangebied ten opzichte van de Natura-2000 gebieden. Het feitelijk gebruik veranderd nauwelijks. De bedrijfswoning blijft een woning. De kantoorfunctie wijzigt naar bijbehorend bouwwerk. De uitstoot van stikstof zal naar verwachting afnemen en zeker niet toenemen. Het opstellen van een AERIUS berekening kan daarom achterwege blijven.

Figuur 3.1 Uitsnede situering Natura 2000-gebieden (bron: www.natura2000.nl).

3.2 Landelijk beleid

3.2.1 Nationale Omgevingsvisie

De nationale omgevingsvisie (NOVI) 2021 omvat de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI biedt een perspectief om grote opgaven - zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en wonen - aan te pakken, samen Nederland mooier en sterker te maken en daarbij voort te bouwen op het bestaande landschap en de (historische) steden. In de NOVI geeft het kabinet een schets hoe Nederland er in 2050 uit moet zien. Het beleid in de NOVI is op de navolgende prioriteiten gericht:

- Ruimte voor de klimaatadaptatie en energietransitie;
- Duurzaam economisch groeipotentieel;
- Sterke en gezonde steden en regio's;
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Sommige belangen en opgaven overstijgen het lokale, regionale en provinciale niveau en vragen om nationale aandacht. In totaal zijn er 21 nationale belangen in de NOVI. Het Rijk heeft voor alle nationale belangen een zogenaamde systeem-verantwoordelijkheid. Voor een aantal belangen is het Rijk eindverantwoordelijk, maar voor een groot aantal nationale belangen zijn dat de medeoverheden. De NOVI richt zich op ontwikkelingen waarin meerdere nationale belangen bij elkaar komen en keuzes in samenhang moeten worden gemaakt tussen die nationale belangen.

Planspecifiek: Onderhavige ontwikkeling is niet strijdig met nationale belangen van de NOVI. Derhalve heeft de NOVI geen consequenties voor voorliggend plan.

3.2.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt regels omtrent de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), die zijn opgegaan in de NOVI.

Planspecifiek: Dit plan raakt geen rijksbelangen uit het Barro.

3.2.3 Soorten

Met ingang van 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van de soorten, gebieden en houtopstanden.

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming vormt het wettelijk kader voor de bescherming van een groot aantal inheemse bedreigde dier- en plantensoorten. In de Wet natuurbescherming is opgenomen dat het verboden is om beschermde vogels en dieren te doden, vangen of verontrusten en om plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, ontwortelen of te vernielen. Bij nieuwe ruimtelijke ingrepen en activiteiten dient te worden nagegaan of deze ingrepen en/of activiteiten eventueel negatieve gevolgen hebben voor aanwezige dier- en plantensoorten in de omgeving.

Planspecifiek: Het plangebied ligt direct naast de kern van Zoelen. Daarnaast wordt de bebouwing binnen het plangebied niet uitgebreid en er wordt ook geen bebouwing gesloopt. Hierdoor is het niet aannemelijk dat de wijziging van de bestemming op het perceel van Terweistraat 2, negatieve gevolgen zal hebben voor dier- en plantensoorten in de omgeving. Een Quickscan flora en fauna is dan ook niet noodzakelijk.

3.3 Provinciaal beleid

Het provinciaal ruimtelijk beleid is vastgesteld in de nota's:

- Omgevingsvisie Gaaf Gelderland;
- Omgevingsverordening Gelderland.

Provinciale Staten hebben op woensdag 19 december 2018 de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland vastgesteld. Op 31 maart 2021 is de laatste versie van de Omgevingsverordening vastgesteld.

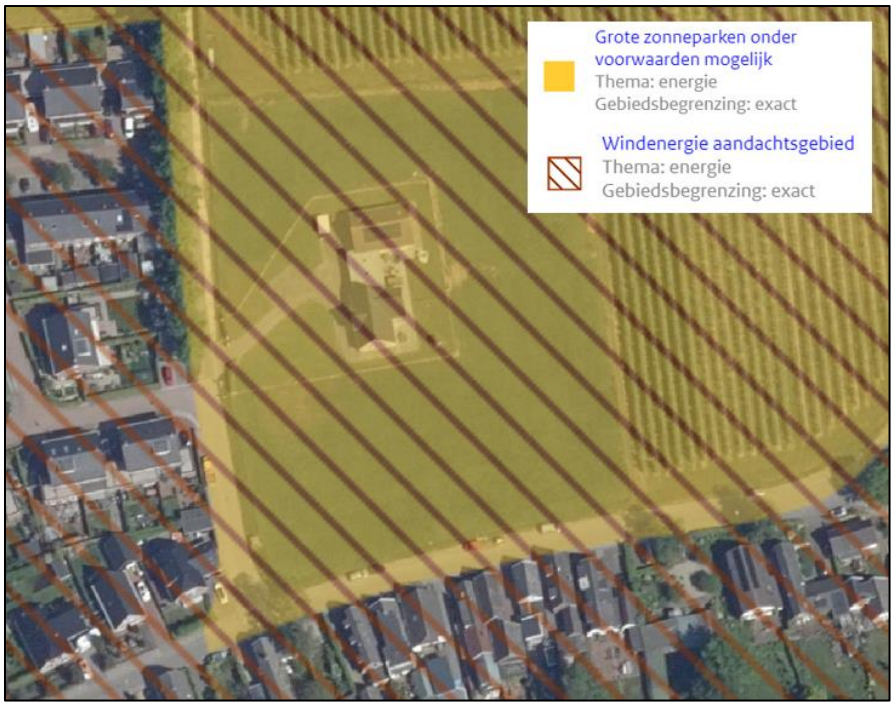
3.3.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

Deze Omgevingsvisie gaat over 'Gaaf Gelderland'. 'Gaaf' is een woord met twee betekenissen. 'Gaaf' betekent 'mooi' en gaat over wat – historisch en landschappelijk gezien - heel en mooi en ongeschonden is. Het beschermen waard! Maar 'Gaaf' verwijst ook naar dat wat 'cool' en nieuw en vernieuwend is; aantrekkelijk voor nieuwe generaties. Het ontwikkelen waard! Beide kanten zijn van toepassing op Gelderland en onlosmakelijk verbonden met de Gelderlanders. Beide aspecten zijn dan ook opgenomen in de Gelderse Omgevingsvisie. De provincie benoemt wat van waarde is en wat zij willen beschermen.

Om samen stappen te zetten, hebben we een gezamenlijke horizon nodig: een gedeeld vergezicht, een gedeelde ambitie dat dient als leidraad voor ons handelen. In de Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland' wordt een ambitie en het gewenste vergezicht omschreven: het beeld op de toekomst. Dit beeld is het resultaat van gesprekken met partners: inwoners, ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, overheden. Een vergezicht dat het accent legt op wat wij samen belangrijk vinden. Een vergezicht dat tot de verbeelding spreekt en uitnodigt en aanspoort tot actie.

Een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland staat daarbij centraal. Dat is het streven. Dat is waar de provincie aan wil werken. Bij de uitoefening van de taken wordt de focus gelegd op een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland. Met behulp van zeven ambities – op het terrein van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid, economisch vestigingsklimaat en op het woon- en leefklimaat – wordt richting gegeven.

Planspecifiek: Uit de themakaart ruimtelijk beleid bijhorende bij de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland blijkt dat het plangebied in een gebied ligt waar grote zonneparken onder voorwaarden mogelijk zijn en in een windenergie aandachtsgebied. Dit is weergegeven in figuur 3.2. Het initiatief heeft geen betrekking op het realiseren van een zonnepark of een voorzieningen voor de opwekking van energie door middel van wind. Deze aspecten uit de Omgevingsvisie vormen geen belemmering voor het plan.

Figuur 3.2: Ligging van het plangebied op de themakaart ruimtelijk beleid in Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

Uit de themakaart waterbeleid bijhorende bij de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland blijkt dat het plangebied in een gebied ligt dat is aangewezen als Intrekgebied en in een gebied dat is aangewezen als Boringsvrije zone. Dit is weergegeven in figuur 3.3. Aangezien er geen fysieke wijzigingen plaats gaan vinden heeft het initiatief geen nadelig effect op het intrekgebied en ook boringen zijn niet aan de orde. Deze aspecten uit de Omgevingsvisie vormen geen belemmering voor het plan.

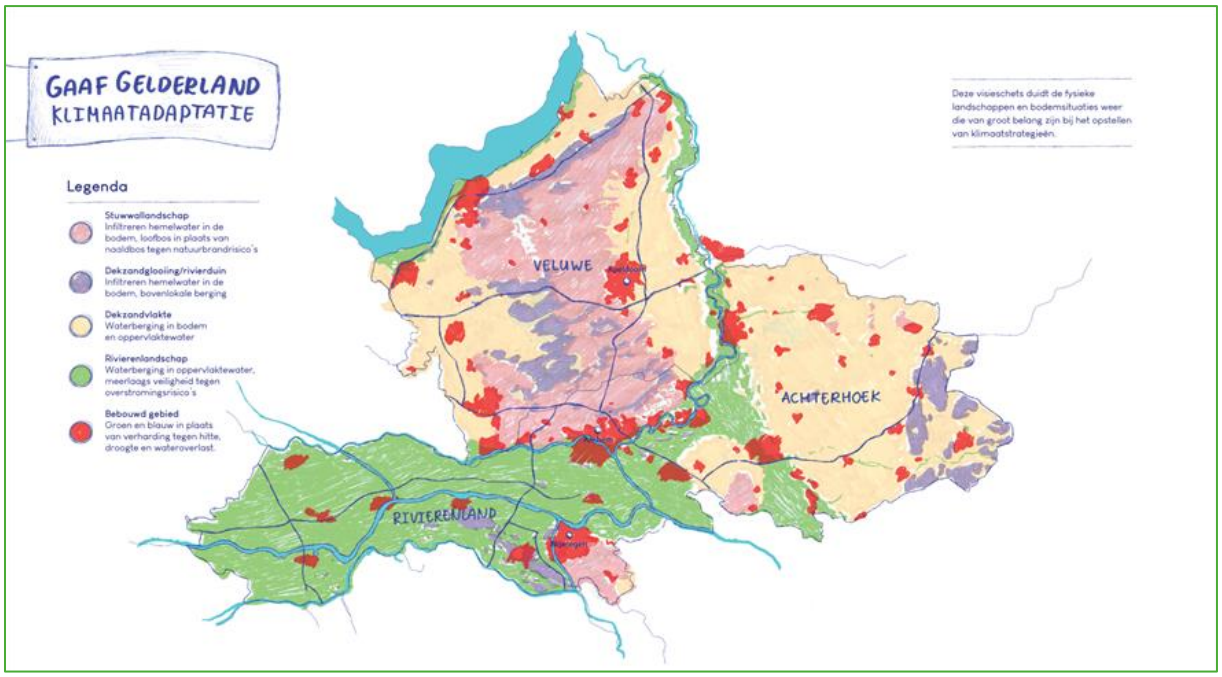
Figuur 3.3: Ligging van het plangebied op de themakaart waterbeleid in Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

De themakaarten Milieubeleid en Natuur- en landschapsbeleid zijn niet relevant voor dit initiatief. Het plangebied valt buiten de aanduidingen die op deze themakaarten zijn weergegeven.

Het initiatief is in overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zoals die zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland.

3.3.2 Omgevingsverordening Gelderland

De Omgevingsverordening is een van de instrumenten om de ambities uit de Omgevingsvisie te realiseren. Om samen een Gaaf Gelderland te bereiken, legt de provincie bij het uitvoeren van de taken de focus op een duurzaam, verbonden en economisch krachtig Gelderland. Er wordt richting gegeven aan door gezamenlijk zeven samenhangende ambities na te streven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid; economisch vestigingsklimaat en woon- en leefklimaat. In de verordening zijn alleen regels opgenomen als dit nodig is om de provinciale ambities waar te maken of wettelijke plichten na te komen.

Figuur 3.3: Omgevingsverordening Gelderland.

Net als de Omgevingsvisie richt de Omgevingsverordening zich op de inrichting en kwaliteit van de Gelderse leefomgeving. De provincie heeft daarom bijna alle regels op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, natuur, water, verkeer en bodem in deze verordening opgenomen. Alleen de Waterverordeningen (per waterschap) en de Gelderse Vaarwegverordening 2009 zijn (nog) niet in de Omgevingsverordening opgenomen.

De Omgevingsverordening heeft daarom de status van:

- Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1 Wet ruimtelijke ordening:
- Milieuverordening in de zin van artikel 1.2 Wet Milieubeheer:
- Natuurverordening in de zin van de Wet Natuurbescherming;

Deze wetten worden opgenomen in de Omgevingswet, waarvan de beoogde datum van inwerkingtreding 1 juli 2022 is. Door de provinciale verordeningen die gebaseerd zijn op deze wetten op te nemen in één provinciale Omgevingsverordening, is geanticipeerd op de situatie onder de Omgevingswet.

Planspecifiek: Het plangebied is gelegen in de volgende aangewezen gebieden:

- Tijdelijk verbod hervestiging glastuinbouw;
- Tijdelijk verbod nieuwvesting glastuinbouw;

- Tijdelijk verbod uitbreiding bestaande glastuinbouw;
- Nationaal landschap buiten Gelders natuurnetwerk, Groene ontwikkelzone en Nieuw Hollandse Waterlinie;
- Boringsvrije zone;
- Intrekgebied;

De bepalingen ten aanzien van glastuinbouw zijn niet relevant voor dit initiatief. In het plangebied is geen glastuinbouwbedrijf aanwezig en met het initiatief wordt ook niet beoogd een glastuinbouwbedrijf te realiseren.

Nationaal Landschap:
Het plangebied ligt in het nationale landschap “Rivierenland” in het deelgebied ‘Buren – Kerk-Avezaath’. Aangezien er geen fysieke wijzigingen worden beoogd en het gebruik van het plangebied niet intensiveert met dit initiatief, heeft het plan geen negatieve effecten op de kernkwaliteiten van nationale landschap Rivierenland, deelgebied Buren – Kerk-Avezaath. Het aspect landschap vormt geen belemmering voor het initiatief.

Boringsvrije zone:
Het initiatief voorziet niet in nieuwbouw. Grond- en funderingswerkzaamheden op een diepte van meer dan drie meter zijn uitgesloten. Ook is er geen voornemen om boringen uit te voeren binnen het plangebied. Het aspect boringsvrije zone vormt geen belemmering voor het initiatief.

Intrekgebied:
Een bestemmingsplan voor een initiatief dat ligt binnen een intrekgebied maakt de winning van fossiele energie niet mogelijk. Met het initiatief wordt dit niet beoogd. Dat betekent dat ook het aspect intrekgebied geen belemmering vormt voor het initiatief.

3.4 Beleid Waterschap

3.4.1 KRW

In 2000 hebben de EU-lidstaten de Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld. De belangrijkste doelen van de KRW zijn de algemene bescherming en verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewateren, van de grondwaterkwantiteit, de specifieke bescherming en verbetering van beschermde gebieden, met als drijfveer het duurzaam gebruik van water. Om deze doelen te bereiken is een systematiek opgesteld die alle Europese lidstaten in de nationale wetgeving moeten implementeren en uitvoeren.

Het maatregelenprogramma bestaat in Nederland uit de optelsom van alle maatregelen voor de uitvoering van de KRW die zijn opgenomen in de waterplannen op grond van de Waterwet: het Nationale Waterplan, het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren, de regionale waterplannen en de beheerplannen voor de regionale wateren. Het Rijk voert de regie op hoofdlijnen en is verantwoordelijk voor het vastleggen van doelen en maatregelen voor de Rijkswateren.

Planspecifiek: De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling heeft enkel betrekking op een wijziging van de enkel bestemming “Bedrijf-Beperkt” naar Wonen. Er wordt geen bebouwing of andere verhardingen toegevoegd in het plangebied. Het plan heeft geen (nadelige) effecten op het oppervlaktewater en grondwater. Het voornemen leidt daarmee niet tot strijdigheid met de EU kaderrichtlijn Water.

Op 27 november 2015 heeft het bestuur van Waterschap Rivierenland het Waterbeheerprogramma 2016-2021 vastgesteld, met als titel “Koers houden, kansen benutten”. Het programma is op 22 december 2015 in werking getreden. Met dit programma blijft het waterschap op koers om het rivierengebied veilig te houden tegen overstromingen, om voldoende en schoon water te hebben en om het afvalwater effectief te zuiveren. Het waterbeheerprogramma beschrijft wat het Waterschap Rivierenland in de planperiode (2016 – 2021) wil bereiken en op welke manier.

De speerpunten uit het waterbeheerprogramma zijn:

- Een veilig rivierengebied: Verbeteren en versterken van dijken en boezemkades met daarnaast oog voor oplossingen door aanpassingen in de ruimtelijke inrichting en door risicobeheersing (bijv. Evacuatie);
- Het duurzaam en doelmatig zuiveren van afvalwater door o.a. centralisatie van zuiveringen en van slibverwerkingen;
- Anticiperen op klimaatveranderingen: een robuust en ecologisch gezond watersysteem dat voldoende water van goede kwaliteit biedt aan landbouw, natuur, stedelijk gebied en recreatie.

Planspecifiek: In onderhavig plan is naast een wijziging van de bestemming, geen sprake van een wijziging in de bebouwing of verharding van het plangebied. Derhalve is het opstellen van een watertoets niet noodzakelijk.

3.4.2 Keur Waterschap Rivierenland 2014

De Keur Waterschap Rivierenland 2014 is vastgesteld op 1 januari 2015 en vervolgens enkele malen gewijzigd. Hierin zijn regels opgenomen om te voorkomen dat dijken en oevers beschadigen. Ook zijn er regels voor het onderhoud van sloten, beken, rivieren en andere waterlopen om de waterafvoer in dit oppervlaktewater te waarborgen. Op de leggers staan de oppervlaktewateren en dijken aangegeven die in beheer zijn het bij waterschap en waarop de keur van toepassing is.

Figuur 3.4 geeft de legger van Waterschap Rivierenland ter plaatse van het plangebied (rood omlijnd) weer.

Figuur 3.4: Legger ter plaatse van het plangebied.

Planspecifiek: De planlocatie is gelegen tegen de dorpskern van Zoelen. Aan het plangebied grenzen geen watergangen die in beheer zijn bij het Waterschap Rivierenland. Het voorgenomen plan heeft geen directe invloed op waterwerken. Het verhard oppervlak neemt ook niet toe. Derhalve is watercompensatie niet noodzakelijk.

3.4.3 Waterplan Buren 2009 – 2017

De gemeente Buren en het waterschap hebben in 2009 het Waterplan Buren 2009-2017 vastgesteld. Knelpunten in oppervlaktewater, grondwater en de riolering zijn geïnventariseerd en samen met kansen vertaald in een concreet maatregelenpakket. Dat betekent dat onder andere in een aantal kernen extra waterberging wordt aangelegd. Daarnaast worden maatregelen genomen aan de riolering en zijn er maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Nadien is geen nieuw waterplan meer opgesteld.

Planspecifiek: Het voorgenomen plan heeft geen invloed op het Waterplan.

3.5 Gemeentelijk beleid

3.5.1 Structuurvisie 2009-2019

De structuurvisie gaat in op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente tot 2019. Het doel van de structuurvisie is enerzijds het aangeven van de kaders waarbinnen ontwikkelingen en projecten kunnen plaatsvinden en anderzijds het communiceren van de ambities van de gemeente aan derden. De structuurvisie biedt het ruimtelijk kader voor de uitwerking van concrete plannen en projecten. De uitwerking van de structuurvisie vindt plaats door middel van het vaststellen van bestemmingsplannen voor de diverse ontwikkelingslocaties.

De gemeente Buren valt te typeren als een landelijke gemeente, met kleinere, landelijke kernen en een omvangrijk buitengebied met landbouw- en natuurgebieden. De gemeente kent weinig verstedelijking, wat tot uiting komt in de aanwezigheid van kwaliteiten als rust, ruimte en een relatief schoon milieu. In het vrij dun bevolkte buitengebied is de landbouw de belangrijkste vorm van grondgebruik.

Met name rundveehouderij, fruitteelt en boomkwekerij nemen veel grond in beslag en zijn beeldbepalend voor de gemeente. Ondanks de gestage afname van het aantal landbouwbedrijven is de landbouw nog steeds een belangrijke functie voor het economische draagvlak en de leefbaarheid van de gemeente.

Bij het landbouwkundig gebruik van de gronden en bij nieuwbouw van landbouwbedrijven en bouwwerken dient zorgvuldig te worden omgegaan met de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Bovendien dient aangesloten te worden op het cultuurhistorisch onderscheid tussen oeverwallen, komgronden en uiterwaarden.

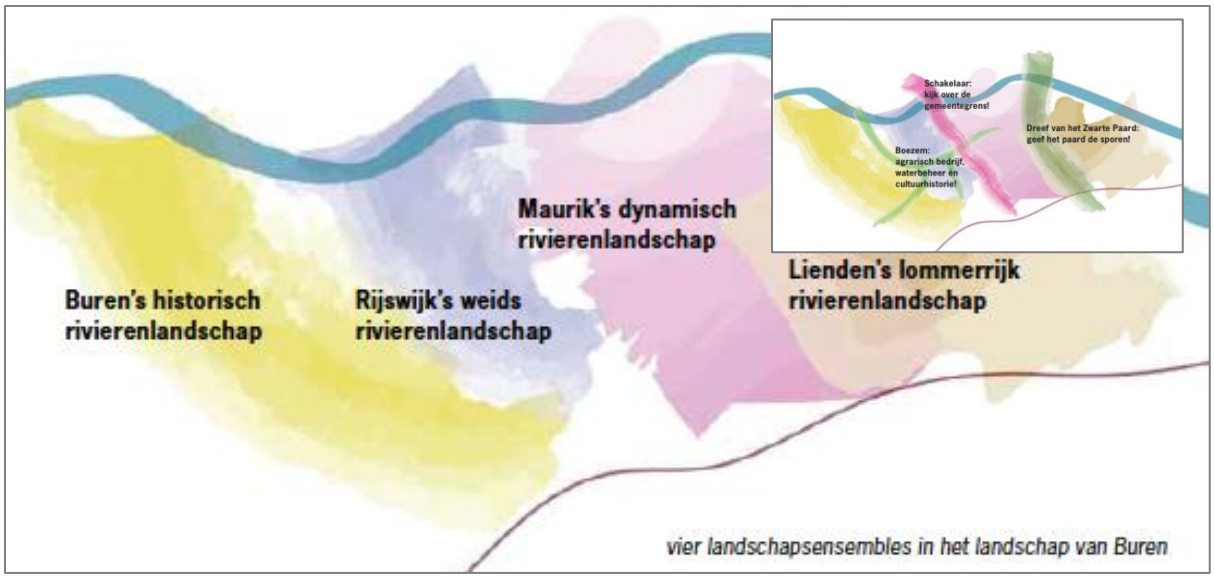
Planspecifiek: Met het voorgenomen plan veranderd er in de fysieke omgeving niets. Enkel de bestemming wordt omgezet. Het plan leidt niet tot meer verstening en heeft geen invloed op de kwaliteit van de landschappelijke waarde.

3.5.2 Structuurvisie Landschapsontwikkelingsplan

Op 30 oktober 2012 heeft de gemeente Buren het landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. Het LOP kan worden gezien als een uitwerking van de Structuurvisie Buren 2009-2019. De structuurvisie bestaat uit een visiedeel, een uitvoeringsprogramma met (voorbeeld)projecten alsmede vier praktische werkboeken voor vier verschillende landschappen en een aanvullende beleidsnotitie over de landschapsversterkingszones zoals die zijn aangegeven in de Structuurvisie.

Binnen de gemeente Buren zijn – op basis van de historie én het huidige gebruik – verschillende varianten van het rivierenlandschap te herkennen:

1. Buren’s historische rivierenlandschap;
2. Rijswijk’s weidse rivierenlandschap;
3. Maurik’s dynamische rivierenlandschap;
4. Lienden’s lommerrijke rivierenlandschap.

Figuur 3.5: Vier landschapselementen vanuit het LOP.

De planlocatie ligt aan de rand van het Buren's historisch rivierenlandschap. De ruggengraat van dit landschap wordt gevormd door een lange stroomrug die in een boog van Zoelen naar Beusichem loopt. Opvallend aan de dorpen op de stroomrug is dat de kern uit twee parallelle wegen met lintbebouwing bestaat met daartussen de vroegere rivierbedding geleggen. Vanuit de op de rug gelegen dorpen zijn vanuit de beslotenheid van het dorp zichtlijnen naar de lager gelegen gebieden van boezemlanden met weteringen. Het functionele karakter van de dorpen is wonen en lokale bedrijvigheid.

Planspecifiek: Met dit plan vinden geen wijzigen plaats in de fysieke omgeving. Daarmee heeft het plan geen invloed op de beleidsuitgangspunten zoals die in het LOP zijn vastgelegd. De doelstellingen uit het LOP staan het initiatief niet in de weg.

4 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

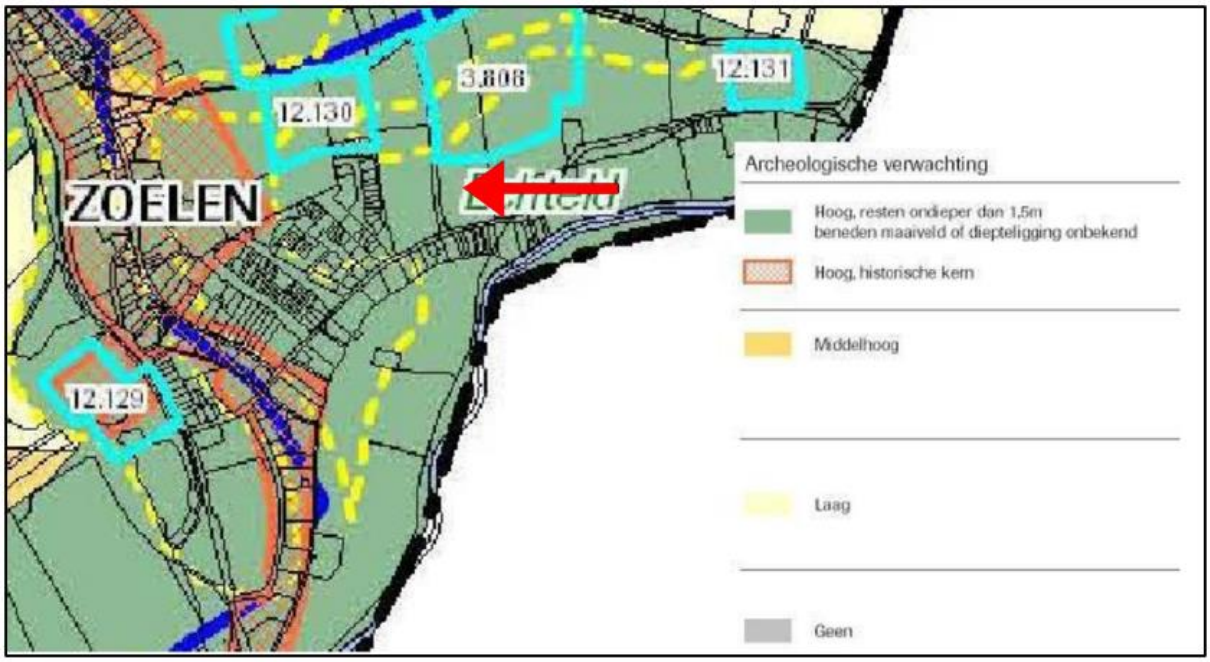
4.1 Archeologie en cultuurhistorie

4.1.1 Archeologie

Ten behoeve van de beoogde bestemmingswijziging dient onderzocht te worden of er sprake is van aantasting van archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden.

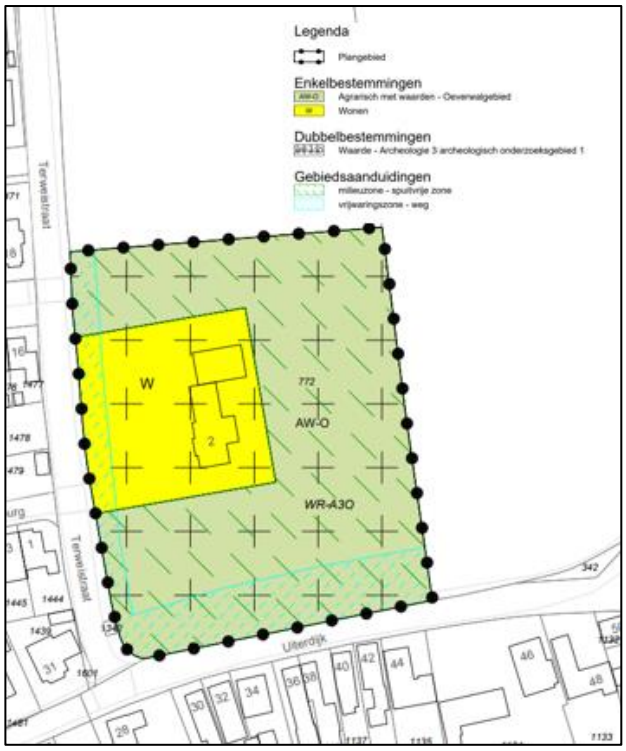
Uitgangspunt inzake archeologie is het archeologische erfgoed te beschermen op Europees niveau. Ten behoeve hiervan is door het Rijk het Verdrag van Malta ondertekend en zijn de verplichtingen aangegaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dienen bij archeologische waardevolle terreinen en gebieden met een (middel-) hoge verwachtingswaarde de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart te worden gebracht.

Planspecifiek: De archeologische verwachtingswaarden binnen het grondgebied van de gemeente Buren zijn vastgelegd op de archeologische verwachtings- en beleidskaart. Het plangebied ligt in een gebied wat een hoge archeologische verwachtingswaarde heeft.

Figuur 4.1: Uitsnede archeologische beleidsadvieskaart en bestemmingsplan 'Buitengebied 2008'.

Dit is vertaald naar het vigerende bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan voor het plangebied is aan het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1' toegekend. Op basis van deze dubbelbestemming moet de aanvrager van een omgevingsvergunning een rapport overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die als gevolg van de aanvraag verstoord kunnen worden in voldoende mate zijn vastgelegd. Met dit initiatief is niet beoogd om bebouwing toe te voegen aan het plangebied. Er zullen met dit initiatief geen archeologische waarden in het gedrang komen. De dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1' wordt ook in het nieuwe bestemmingsplan aan het plangebied toegekend. Daarmee is gewaarborgd dat bij eventuele bouwplannen in de toekomst de archeologische waarden in het gebied (planologisch) beschermd zijn.

Figuur 4.2: Verbeelding met dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1'

4.1.2 Cultuurhistorie

Het versterken van de regionale identiteit en eigenheid van Gelderland is een ambitie uit het uitvoeringsprogramma Cultuur & Erfgoed. De regio rivierenland wordt gekenmerkt door het karakteristieke rivierenlandschap met zijn rivieren, uiterwaarden, dijken, oeverwallen, komgebieden en kleine, landelijke dorpskernen. Het plangebied ligt tegen de dorpskern van Zoelen aan.

Planspecifiek: Het plangebied heeft in het vigerende, bestemmingsplan de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'. Dit betekent onder andere dat cultuurhistorische waarden waar mogelijk moeten worden behouden of worden hersteld. Vastgesteld is dat binnen het plangebied geen cultuurhistorische waarden aanwezig zijn die beschermd dienen te worden. Met dit bestemmingsplan wordt deze dubbelbestemming binnen het plangebied dan ook verwijderd. Figuur 4.2 geeft de nieuwe verbeelding weer. Hierop is te zien dat aan het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie' is verwijderd omdat dit geen planologisch belang dient op deze locatie.

4.2 Kabels en leidingen

In het kader van het bestemmingsplan dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen.

Planspecifiek: Aangezien met dit plan geen bouw- of sloopwerkzaamheden worden beoogd, is het risico op beschadiging van eventuele kabels en leidingen nihil. Een klic-melding is niet noodzakelijk ten behoeve van dit initiatief. Ook is het niet nodig dat nieuwe kabels en leidingen gelegd worden ten behoeve van het initiatief.

4.3 Milieu

4.3.1 Bedrijven en milieuzonering

Goede ruimtelijke ordening voorziet in het voorkómen van hinder en gevaar. Door bij nieuwe ontwikkelingen voldoende afstand in acht te nemen tussen milieubelastende activiteiten (zoals bedrijven) en gevoelige functies (zoals woningen) kan dit gerealiseerd worden. Hiervoor worden de

afstanden uit de VNG publicatie ‘Bedrijven en Milieuzonering’ als maatgevend beschouwd. In deze publicatie zijn voor verschillende milieubelastende activiteiten (naar SBI-code gerangschikt) richtafstanden opgenomen ten opzichte van milieugevoelige functies. De lijst geeft richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een milieubelastende activiteit en daarmee ook voor de uiteindelijke (indicatieve) richtafstand.

De afstanden worden gemeten tussen enerzijds de grens van de bestemming die de milieubelastende functie(s) toelaat en anderzijds de uiterste situering van de gevel van een milieugevoelige functie die op grond van het bestemmingsplan mogelijk is.

De afstand hangt onder meer af van de aard van de omgeving: een rustige woonwijk verdient een hoger beschermingsniveau dan een gebied waar al enige hinder is van bedrijven of infrastructuur (gemengd gebied).

De richtafstanden van de VNG-publicatie gelden tot het gebiedstype ‘rustige woonwijk’ en ‘rustig buitengebied’. In bepaalde gevallen kan gemotiveerd worden dat er geen sprake is van een ‘rustige woonwijk’ of een ‘rustig buitengebied’, maar een ‘gemengd gebied’. Als de omgeving wordt aangemerkt als ‘gemengd gebied’ kunnen de richtafstanden volgens de brochure met één afstandstap worden verlaagd. Een indicatie van richtafstanden bij verschillende bedrijfscategorieën is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4.1: Richtafstand in relatie tot omgevingstype.

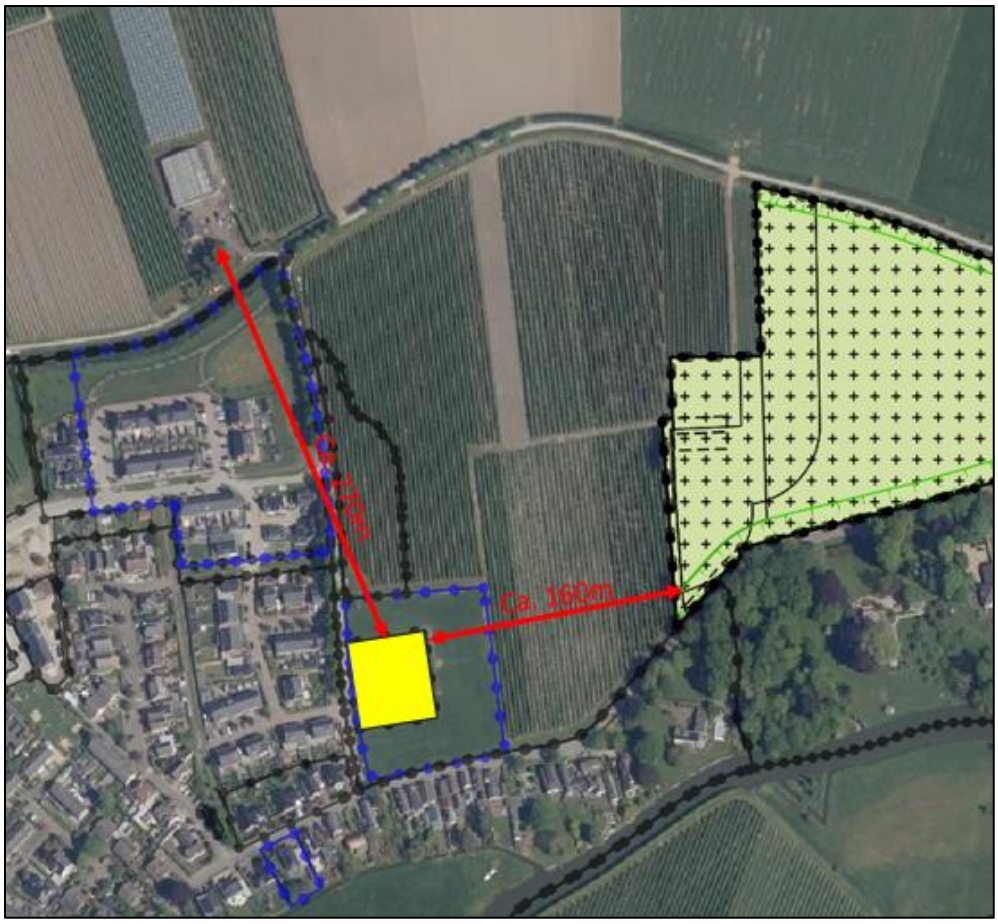
Richtafstand (in meters) tot omgevingstype		
Categorie	**Rustige woonwijk / rustig buitengebied**	**Gemengd gebied***
1	10	0
2	30	10
3.1	50	30
3.2	100	50
4.1	200	100
4.2	300	200
5.1	500	300
5.2	700	500
5.3	1000	700
6	1500	1000

** Volgens de VNG-brochure is een ‘gemengd gebied’ een gebied met matige tot sterke functiemenging. De brochure geeft als voorbeelden woningen met direct daarnaast andere functies zoals winkels, horeca en kleine bedrijven of lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid, of gebieden die direct langs de hoofdinfrastructuur (grote wegen) liggen.*

Ook kan gekeken worden naar de specifieke situatie bij een bedrijf als een bedrijf afwijkt van het ‘gemiddelde’ bedrijf vanuit de VNG-handreiking of als het bedrijf reeds beperkt wordt door bestaande, omliggende woningen kan een andere afstand worden aangehouden.

Voor de planlocatie wordt uitgegaan van het gebiedstype ‘rustige woonwijk / rustig buitengebied’, vanwege de in hoofdzaak aanwezige woonbestemmingen en de ligging van het plangebied op de grens van het woongebied en buitengebied. Er bevinden zich geen niet-agrarische bedrijven in de directe omgeving.

Het dichtstbijzijnde bedrijf waarvan hinder verwacht kan worden of dat door de omgekeerde werking beperkt is en blijft door dit initiatief is het agrarische bedrijf aan de Uiterdijk 33 in Zoelen. Dit bedrijf ligt op circa 160 meter van het plangebied. Op grond van de handreiking bedrijven en milieuzonering moet minimaal 100 meter afstand van dit bedrijf in acht worden genomen. Dit in verband met de functieaanduiding ‘specifieke vorm van agrarisch – stierenhouderij’. Aan deze richtafstand wordt met (meer dan) circa 160 meter ruimschoots voldaan.

Figuur 4.3: Afstand tot agrarische bedrijven in de omgeving (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

Hinder vanuit het plangebied

In de huidige situatie is er een bedrijfswoning met kantoorfunctie in het plangebied gelegen. De kantoorfunctie wordt beëindigd in de nieuwe situatie. De bestemming wordt Wonen. Daarmee staat vast dat er geen hinder vanuit het plangebied te verwachten is waar in planologische zin rekening mee moet worden gehouden.

Omgekeerde werking

Goede ruimtelijke ordening voorziet in het voorkómen van hinder en gevaar. Dit geldt ook voor de nieuwe burgerwoningen. Met name hinder en gevaar vanuit de naastgelegen bedrijven is van belang. In de huidige situatie is een bedrijfswoning aanwezig. Deze bedrijfswoning wordt burgerwoning. In het kader van de omgekeerde werking zijn dit vergelijkbare functies. In de omgeving bevinden zich geen bedrijven die door de omgekeerde werking beperkt kunnen worden in hun bedrijfsvoering. Daarnaast veranderd de situatie niet ten aanzien van de omgekeerde werking omdat de nieuwe functie in dit kader vergelijkbaar is met de oude functie.

Spuitzone

Aan de noord en oostzijde van het plangebied zijn productieboomgaarden aanwezig. Bij het bepalen van de locatie van de huidige woning in 2014 is hier rekening mee gehouden. De (bedrijfs)woning staat op minimaal 50 meter vanaf de productieboomgaarden. Daarmee is voldoende afstand gehouden en vormt spuitzonering geen belemmering omdat zowel de huidige bedrijfswoning als de toekomstige burgerwoning vanuit de boomgaarden beschouwd een woning van derden betreft.
Het initiatief omvat echter een groter gebied dan enkel de bedrijfswoning. Het bestemmingsvlak met de bestemming 'Bedrijf-Beperkt' wordt omgezet naar 'Wonen'. Wonen is een gevoelige bestemming. In de vigerende situatie is een kantoor aanwezig binnen 50 meter van de aanwezige boomgaarden. Daarnaast is de buiten ruimte in de vigerende situatie ook al in gebruik bij de bedrijfswoning en het kantoor. De kantoorfunctie komt te vervallen. Dit deel van de bebouwing wordt bijbehorend bouwwerk bij de woning. Dit zal tot gevolg hebben dat hier minder verbleven wordt door mensen dan in de vigerende situatie is toegestaan. In dat opzicht is het plan een verbetering in het kader van het woon- en leefklimaat. De buitenruimte zal met een vergelijkbare intensiteit gebruikt worden als in de vigerende situatie. Dit is geen verslechtering ten opzichte van de huidige situatie.
Op de bestemming 'Agrarisch met waarden-Oeverwalgebied' is grondgebonden agrarische productie toegestaan. Daarmee is het in de vigerende situatie mogelijk dat hier een productieboomgaard of boomkwekerij wordt aangelegd. Om te voorkomen dat de situatie in de toekomst verslechterd wordt binnen het plangebied aan de bestemming 'Agrarisch met waarden-Overwalgebied' de aanduiding 'milieuzone-spuitvrije zone' toegekend.
Er wordt met dit initiatief geen nieuwe gevoelige functie toegevoegd in het plangebied.
Het aspect spuitzone levert hiermee geen belemmering op voor het initiatief.

4.3.2 Bodem

Bij de verkenning van de mogelijkheden om nieuwe functies in een gebied te realiseren dient de bodemkwaliteit te worden betrokken.

Planspecifiek: Met dit initiatief wordt de bedrijfswoning een burgerwoning. Ten aanzien van de geschiktheid van de bodem voor dit gebruik zijn beide functies gelijk, namelijk wonen. Uit de bodemkwaliteitskaart blijkt niet dat de bodem ter plaatse ongeschikt zou zijn voor het voorgenomen gebruik. In 2013 is bodemonderzoek uitgevoerd ten behoeve van een aanvraag om omgevingsvergunning. Daarbij zijn lichte verontreinigingen aangetroffen met kobalt in de ondergrond en barium in het rondwater. In de bovengrond zijn geen verontreinigingen aangetroffen. Na 2013 hebben geen activiteiten plaatsgevonden die een verontreiniging in de bodem zouden kunnen hebben veroorzaakt. Het is aannemelijk dat er geen nieuwe verontreinigingen in de bodem aanwezig zijn. Er wordt met dit plan geen uitbreiding van de bebouwing voorzien. Aanvullend bodemonderzoek is dan ook niet nodig om te bepalen of de bodemkwaliteit geschikt is voor het beoogde gebruik.

4.3.3 Externe veiligheid

Externe veiligheid heeft betrekking op locaties waar een ongeval met gevaarlijke stoffen kan plaatsvinden, waardoor personen die geen directe relatie hebben tot de risicovolle activiteit zouden kunnen komen te overlijden. Bij een ruimtelijke besluit voor het toelaten van (beperkt) kwetsbare objecten moet worden getoetst aan risiconormen en veiligheidsafstanden. Dit is met name relevant op korte afstand van risicobronnen. Indien een (beperkt) kwetsbaar object wordt toegelaten binnen het invloedgebied van een belangrijke risicobron, moet ook het groepsrisico worden verantwoord. Bovendien is het van belang om af te wegen in hoeverre nieuwe risicobronnen binnen een plangebied worden toegestaan.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet voor externe veiligheid worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen het invloedgebied van specifieke risicovolle inrichtingen, relevante transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen of relevante buisleidingen. Toetsingskaders zijn het "Besluit externe veiligheid inrichtingen" (Bevi), het "Besluit externe veiligheid transportroutes" (Bevt) en het "Besluit externe veiligheid buisleidingen" (Bevb). Daarnaast zijn in het Vuurwerkbesluit en het

Activiteitenbesluit milieubeheer veiligheidsafstanden genoemd die rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting, moeten worden aangehouden.

Tenslotte zijn in de beleidsvisie externe veiligheid van de gemeente ambities opgenomen over het al dan niet toelaten van risicovolle activiteiten.

Risicovolle activiteiten binnen het plangebied

Het bestemmingsplan voorziet niet in de komst van een nieuwe risicovolle activiteit. De bestemming wordt Wonen. Daarmee vormt het plangebied zelf geen risicovolle inrichting. De directe omgeving van de planlocatie is bestemd als 'Wonen' en "Agrarisch-Oeverwalgebied". Gelet op de nieuwbouw van woningen nabij het plangebied is het aannemelijk dat er reeds voldoende aandacht is besteed aan een veilig woon-leefklimaat.

Buisleidingen

Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt dat het plangebied niet is gelegen binnen het invloedgebied van relevante buisleidingen voor aardgas en vloeibare brandstoffen. Hierdoor is geen verantwoording van het groepsrisico nodig vanwege buisleidingen.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Uit de regionale signaleringskaart externe veiligheid blijkt dat het aspect externe veiligheid wel relevant is vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Het plangebied ligt namelijk binnen het invloedsgebied van deze transportroute, waarbij personen kunnen overlijden als rechtstreeks gevolg van een zwaar ongeval met toxische stoffen. Het plangebied ligt echter buiten een veiligheidszone, een plasbrandaandachtsgebied en buiten de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones).

Op grond van artikel 7 van het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op de mogelijkheden voor:

- de voorbereiding van de bestrijding en beperking van de omvang van een ramp op die weg, spoorweg of dat binnenwater,

en

- Voor zover het plan betrekking heeft op nog niet aanwezige kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten: de mogelijkheden voor personen om zich in veiligheid te brengen indien zich op die weg, spoorweg of dat binnenwater een ramp voordoet.

Voorbereiding van de bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp.

Volgens artikel 9 van het Bevt moet de veiligheidsregio in de gelegenheid worden gesteld om hier advies over uit te brengen. De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft op 26 januari 2022 aangegeven dat in dit geval sprake is van een standaardsituatie, waarvoor onderstaande verantwoordingstekst kan worden gehanteerd. Relevant hierbij is dat ook het ruimtelijk besluit geen betrekking heeft op het mogelijk maken van een (nog niet aanwezig) "zeer kwetsbaar gebouw", bestemd voor verminderd zelfredzame personen".

Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperken of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De meest aannemelijk bron is een incident op de Betuwelijn. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

Mogelijkheden voor personen om zich in veiligheid te brengen.

Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij dat incident. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL- alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies

tijdig op te volgen. Omdat met het plan geen nieuwe kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten worden toegevoegd, hoeft op dit aspect niet nader te worden ingegaan.

Conclusie
Het aspect externe veiligheid is alleen relevant vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Gelet op de hiervoor genoemde overwegingen vormt het aspect externe veiligheid geen belemmering voor het initiatief.

4.3.4 Geluid
Een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, waarbij sprake is van de realisatie van geluidsgevoelige objecten dient te worden getoetst aan de Wet geluidhinder. In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke weg een geluidszone heeft, met uitzondering van woonerven en wegen waar een maximumsnelheid van 30 km/u voor geldt. Bij een ruimtelijke ontwikkeling waarbij sprake is van de ontwikkeling van geluidsgevoelige objecten binnen een geluidszone, dient een onderzoek te worden uitgevoerd naar de geluidsbelasting op deze gebouwen of terreinen.

Planspecifiek: Met dit plan wordt geen nieuwe geluidsgevoelige functie toegevoegd. De bestaande woning ligt buiten de vrijwaringszone van de omliggende wegen. Het uitvoeren van een geluidsonderzoek is niet noodzakelijk.

4.3.5 Luchtkwaliteit
Het initiatief maakt planologisch gezien geen nieuwe woning op de locatie mogelijk. Volgens de ministeriële regeling NIBM draagt een bouwplan met minder dan 1.500 woningen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging. Toetsing aan de grenswaarden is derhalve niet noodzakelijk.

Planspecifiek: Er wordt geen nieuwe woning opgenomen in het plan. Dit betekent dat met dit plan de drempelwaarde van 1.500 woningen vanuit de ministeriële regeling NIBM niet wordt overschreden. Het aspect luchtkwaliteit vormt derhalve geen belemmering voor de realisatie van het onderhavige plan.

4.3.6 Gebieden – Natuurbeschermingswet en EHS
Natuurbeschermingswet
In 1992 is door de lidstaten van de Europese Unie (EU) een netwerk van beschermde natuurgebieden opgezet. Dit is het ‘Natura 2000 netwerk’. Het netwerk is bedoeld om zowel de vitaliteit als de biodiversiteit op Europees grondgebied te beschermen en te behouden. Hiervoor vormen de Europese Vogelrichtlijn uit 1979 en de habitatrichtlijn uit 1992 de basis.

De gebiedsbescherming is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. In artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is opgenomen dat het verboden is om zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudings-doelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Planspecifiek: Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 3,5 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken, zie daarvoor ook figuur 3.1. Vanwege deze grote afstand en het feit dat geen nieuw functies worden toegevoegd die potentieel invloed zouden kunnen hebben op een Natura-2000 gebied, kan met zekerheid worden gesteld dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet verslechtert.

Gelders Natuurnetwerk
De ecologische hoofdstructuur vormt een netwerk van natuurgebieden op nationaal en internationaal (lees: Natura - 2000) niveau. Het concept is vastgelegd in het Natuurbeleidsplan en nader ingevuld in de Nota ruimte. De begrenzing van de ecologische hoofdstructuur is door de verschillende provincies bepaald en vastgelegd. Ruimtelijke ontwikkelingen in of nabij de ecologische hoofdstructuur zijn mogelijk als het de werking van deze niet bedreigd. Bij de ecologische hoofdstructuur is de saldo

benadering van toepassing. Een eventuele aantasting hoeft niet te leiden tot een verbod als de werking van de ecologische infrastructuur op een andere wijze gegarandeerd wordt.

De provincie Gelderland heeft de Ecologische Hoofdstructuur opnieuw gedefinieerd in het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Intensieve samenwerking tussen Gelderse partners heeft geleid tot een samenhangend omgevingsbeleid voor natuur- en landschap aan de hand van verschillende ruimtelijke categorieën en andere instrumenten. Om de nieuwe verantwoordelijkheid van de provincie te benadrukken spreekt de provincie niet meer van een Ecologische Hoofdstructuur, maar van het Gelders Natuurnetwerk.

Planspecifiek: In figuur 4.4 is de ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) weergegeven. Hieruit blijkt dat het plangebied nabij, maar niet binnen het Gelders Natuurnetwerk is gelegen. Derhalve heeft de voorgenomen ontwikkeling geen nadelige effecten op deze gebieden.

Figuur 4.4: Plangebied ten opzichte van GNN en GO.

4.3.7 Soorten – flora en fauna

De planlocatie is gelegen nabij de dorpskern van Zoelen. Ook in kernen kunnen beschermde soorten aanwezig zijn, die bij de sloop en de nieuwbouw verstoord kunnen worden. Met dit initiatief wordt echter geen sloop van de aanwezige bebouwing beoogd en ook geen nieuwbouw. Een Quickscan flora en fauna uitvoeren is daarom niet nodig.

4.4 Verkeer en parkeren

Met betrekking tot onderhavige planontwikkeling dienen de (eventuele) gevolgen voor de verkeersstructuur alsmede het parkeren inzichtelijk te worden gemaakt.

Verkeer

Het initiatief zal niet leiden tot een toename van het aantal verkeersbewegingen. Volgens de CROW 317 levert een kantoor een verkeersgeneratie op van gemiddeld 8,3 per 100m2 bvo. Uitgaande van 128m2 bedraagt de verkeersgeneratie 11 motorvoertuigenbewegingen per etmaal. De kantoorfunctie komt te vervallen. Dat betekent dat met dit initiatief een afname van 11 verkeersbewegingen wordt gerealiseerd ten opzichte van de uitgangssituatie. Het verkeer dat van en naar de huidige bedrijfswoning rijdt zal vergelijkbaar zijn met het verkeer dat van en naar de woning rijdt na wijziging van de

bestemming. De verkeersbewegingen kunnen via de huidige aanwezige infrastructuur plaatsvinden. Een aanpassing aan de infrastructuur is niet nodig.

Parkeren

Voor het bepalen van de parkeereis is de bestaande situatie het uitgangspunt. De parkeersituatie mag niet verslechteren. De parkeereis is het verschil tussen de parkeerbehoefte in de bestaande en nieuwe situatie.

Huidige situatie:

De locatie is gelegen binnen de bebouwde kom. De locatie is bestemd als kantoor en bijbehorende woning, dat is de uitgangssituatie. De kantoorfunctie heeft en oppervlakte van 128m2. Voor een vrijstaande woning geldt een parkeernorm van 2,4. Voor een kantoor zonder baliefunctie geldt een parkeernorm van 2,55 plekken per 100m2 bvo. Ten behoeve van de kantoorfunctie bedraagt de parkeernorm 3,3 plekken. In de bestaande situatie zijn 6 (5,7) parkeerplaatsen vereist.

Gewenste situatie:

De vrijstaande woning blijft. De kantoorfunctie komt te vervallen. Dat betekent dat er een parkeereis geldt van 2,4 plekken ten behoeve van de vrijstaande woning. Er zullen 3 parkeerplaatsen gerealiseerd moeten worden. Dit is een afname van 3 plekken ten opzichte van de uitgangssituatie. Binnen het plangebied is voldoende ruimte om deze parkeerplaatsen te realiseren.

Planspecifiek: Zowel het aspect verkeer als het aspect parkeren vormen geen belemmering voor het initiatief.

4.5 Waterhuishouding

De bestaande bebouwing heeft in de huidige situatie een oppervlakte van ca. 350 m^2. Met het initiatief wordt geen nieuwe bebouwing beoogd. De bebouwde oppervlakte blijft gelijk in het plangebied. Met het plan wordt ook niet voorzien in extra erfverharding binnen het plangebied. Gelet hierop is het uitvoeren van een watertoets niet noodzakelijk. Nabij het plangebied zijn geen watergangen aanwezig waar het initiatief invloed op heeft.

Waterberging

Uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen is dat deze hydrologisch neutraal plaatsvinden. Dit betekent onder meer dat er bij een toename van verhard oppervlak ter compensatie extra waterberging gerealiseerd moet worden. Voor dit plan geldt dat het bebouwde en verharde oppervlak gelijk blijft. Daarom is voor dit plan geen waterbergingscompensatie vereist.

Waterstromen

De afvalwaterstromen komen uit op het vuilwaterriool. De afvoer van hemelwater zal ongewijzigd plaatsvinden.

5 JURIDISCHE REGELING

In dit hoofdstuk wordt de juridische plansystematiek uiteengezet.

5.1 Juridische achtergrond

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten bestemmingsplannen op te stellen. In de Wro en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is nader uitgewerkt uit welke onderdelen een bestemmingsplan in ieder geval moet bestaan. Het gaat om een verbeelding met planregels en een toelichting daarop.

Het juridisch bindende onderdeel van het bestemmingsplan bestaat uit de verbeelding en de regels. De regels bevatten het juridisch instrumentarium voor het regelen van het gebruik van de gronden en gebouwen en bepalingen omtrent de toegelaten bebouwing. De verbeelding heeft een ondersteunende rol voor de toepassing van de regels alsmede de functie van visualisering van de bestemmingen.

De verbeelding en de regels van het bestemmingsplan sluiten inhoudelijk aan op het bestemmingsplan ‘Buitengebied, vijfde herziening’. De regels zijn aangepast aan de Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen (SVBP 2012) en de nieuwe wet- en regelgeving.

5.2 Toelichting verbeelding

Op de verbeelding zijn de bestemmingen van de in het plan begrepen gronden aangewezen en begrensd. Op de verbeelding zijn de volgende bestemmingen en aanduidingen opgenomen:

- Enkelbestemming
  - Wonen;
  - Agrarisch met waarden – Oeverwalgebied;
- Dubbelbestemming
  - Waarde – Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1;
- Gebiedsaanduidingen
  - Vrijwaringszone – weg
  - Milieuzone – spuitvrije zone

Ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan vinden de volgende veranderingen plaats:

- Verwijderen van enkelbestemming ‘Bedrijf-Beperkt’;
- Verwijderen van de functieaanduiding ‘kantoor’.

5.3 Toelichting regels

De regels behorende bij voorliggend bestemmingsplan bestaan uit inleidende regels, bestemmingsregels, algemene regels en overgangs- en slotregels. De regels hebben betrekking op de in de verbeelding opgenomen bestemmingen.

6 ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

6.1 Economische uitvoerbaarheid

De voorgestane ontwikkeling aan de Terweistraat 2 te Zoelen betreft een particulier initiatief. De kosten voor deze ruimtelijke onderbouwing komen voor rekening van de initiatiefnemer alsook de opname in het bestemmingsplan.

Met de initiatiefnemer wordt een anterieure overeenkomst afgesloten betreffende verhaal van exploitatiekosten en eventuele planschade wordt afgewend op de initiatiefnemer. Het plan is hiermee economisch uitvoerbaar. Het opstellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig. Het plan heeft verder geen consequenties voor de gemeentelijke kas. De economische uitvoerbaarheid is hiermee voldoende aangetoond.

6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De maatschappelijke uitvoerbaarheid heeft als doel aan te tonen dat het plan maatschappelijk draagvlak heeft.

De vaststellingsprocedure van het bestemmingsplan vindt plaats volgens artikel 3.9a van de Wet ruimtelijke ordening. Het ontwerp bestemmingsplan wordt in dit kader ter visie gelegd gedurende een periode van zes weken. Gedurende deze periode wordt een ieder in de gelegenheid gesteld zijn zienswijzen kenbaar te maken tegen het plan.

Na vaststelling wordt het bestemmingsplan voor de tweede maal zes weken ter visie gelegd. Gedurende deze periode kunnen belanghebbenden tegen het vaststellingsbesluit beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Tevens kan er beroep worden ingesteld tegen de eventueel gewijzigde onderdelen. Indien geen beroep wordt ingesteld, is het plan na deze beroepstermijn onherroepelijk en treedt het plan in werking. Het bestemmingsplan wordt vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Buren.

BIJLAGEN

1. Verbeelding bestemmingsplan “Terweistraat 2 te Zoelen”

Planregels bestemmingsplan “Terweistraat 2, Zoelen”

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

Artikel 2 Wijze van meten

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch met waarden - Oeverwalgebied
- 3.1 Bestemmingsomschrijving
- 3.2 Bouwregels
- 3.3 Afwijken van de bouwregels
- 3.4 Specifieke gebruiksregels
- 3.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Artikel 4 Wonen
- 4.1 Bestemmingsomschrijving
- 4.2 Bouwregels
- 4.3 Afwijken van de bouwregels

Artikel 5 Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1
- 5.1 Bestemmingsomschrijving
- 5.2 Bouwregels
- 5.3 Afwijken van de bouwregels
- 5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden
- 5.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 6 Anti-dubbeltelbepaling

Artikel 7 Algemene gebruiksregels
- 7.1 Strijdig gebruik

Artikel 8 Algemene aanduidingsregels
- 8.5 vrijwaringszone – weg

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels
- 9.1 Bed & breakfast
- 9.2 Kleine uitbouwen woningen
- 9.3 Evenementen
- 9.4 Grenzen en aanduidingen
- 9.5 Nutsvoorzieningen
- 9.6 Kleinschalige voorzieningen in de toeristisch en recreatieve sector
- 9.7 Paardenbakken, tennisbanen, vijvers, zwembaden, (midget)golf, theetuinen en buitenexposities voor galeries
- 9.8 Bijbehorend bouwwerk vóór de voorgevel van het hoofdgebouw

hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 10 Overgangsrecht
- 10.1 Overgangsrecht bouwwerken
- 10.2 Overgangsrecht gebruik

Artikel 11 Slotregel

Bijlagen

HOOFDSTUK 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen
In deze planregels wordt verstaan onder:

1.1 plan:

het bestemmingsplan “Terweistraat 2, Zoelen” met indentificatienummer NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BON1 van de gemeente Buren.

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 aan huis gebonden nevenactiviteiten:

consumentenverzorgende, dienstverlenende en ambachtelijke activiteiten, die in de tot een woning behorende gebouwen worden uitgeoefend, alsmede galeries, vrijwel uitsluitend door de bewoner(s) van de desbetreffende woning.

1.6 aan huis gebonden bedrijf:

Het beroepsmatig verlenen van diensten c.q. het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid waarvan de omvang in een woning met bijbehorende gebouwen past en de woonfunctie behouden blijft door de gebruik(st)er van de woning.

1.7 aan huis gebonden beroep:

het uitoefenen van een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten op zakelijk, maatschappelijk juridisch administratief, persoonlijk, medisch, therapeutisch, kunstzinnig dan wel ontwerptechnisch gebied, dat door zijn beperkte omvang in een woning met daarbij behorende gebouwen, met behoud van de woonfunctie, kan worden uitgeoefend door de gebruiker van de woning.

1.8 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 meter van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.9 agrarisch bedrijf:

een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of het houden van dieren.

1.10 agrarisch hulpgebouw:

een bij een agrarisch bedrijf behorend agrarisch bedrijfsgebouw dat is gesitueerd buiten een bouwvlak en dat bijvoorbeeld dient voor het melken van vee, voor de opslag van goederen en materieel en/of ter beschutting tegen weersinvloeden.

1.11 agrarisch verwant bedrijf:

een niet-agrarisch, doch aan de agrarische productie verwant bedrijf dat zich richt op het leveren van diensten en goederen aan agrarische bedrijven, zoals een agrarisch loonwerkbedrijf, een landbouwmechanisatiebedrijf, een reparatie- en/of verhuurbedrijf van agrarische machines, een bedrijf voor landschapsbeheer, een veehandelaarsbedrijf, een groothandel in agrarische gewassen, een foerageerbedrijf, een KI-station, een dierenkliniek voor grootvee, een zorgboerderij en daarmee gelijk te stellen andere bedrijfsvormen.

1.12 ambachtelijk bedrijf:

een bedrijf, gericht op het uitoefenen van een ambacht, zijnde het geheel of overwegend door middel van handwerk vervaardigen, bewerken of herstellen van goederen en het installeren van goederen.

1.13 archeologische waarde:

de aan een gebied toegekende waarde in verband met de kennis en de studie van het in dat gebied voorkomende bodemarchief.

1.14 bebouwd oppervlak:

het totaal van de oppervlakken van bouwwerken voor zover deze een grotere bouwhoogte hebben dan 1,2 m.

1.15 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.16 bebouwingspercentage:

een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van het met een aanduiding aangegeven gebied, dat ten hoogste tot het bebouwd oppervlak mag behoren.

1.17 bed en breakfast:

een kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte accommodatie voor uitsluitend logies en ontbijt en bedoeld voor kortstondig, wisselend recreatief verblijf.

1.18 bestaand:

bij bouwwerken:
bouwwerken die:

a. op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerp van dit plan legaal bestonden of in uitvoering waren, of;
b. gebouwd zijn of gebouwd kunnen worden overeenkomstig de Woningwet of Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of krachtens die wetten gegeven voorschriften;

bij gebruik:

gebruik dat op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan, voor zover betrekking hebbend op het desbetreffende gebruik, legaal bestond.

1.19 bevoegd gezag:

bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning.

1.20 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd op de grond staand gebouw, of ander bouwwerk met een dak.

1.21 bouwen:

plaatsen, geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten van een bouwwerk.

1.22 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.23 bouwlaag:

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van kelder en zolder.

1.24 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten. Indien en voor zover twee bouwpercelen middels de aanduiding relatie met elkaar zijn verbonden worden deze aangemerkt als één bouwperceel.

1.25 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.26 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.27 containerteelt:

het kweken van planten/bomen in potten op een gesloten bed-ondergrond of een open bed-ondergrond met drainage.

1.28 cultuurhistorische waarde:

de aan een bouwwerk, een werk of een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis heeft gemaakt van dat bouwwerk, dat werk of dat gebied.

1.29 dagrecreatie:

verblijf buiten de woning voor recreatieve doeleinden zonder dat er een overnachting ter plaatse mee gepaard gaat.

1.30 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.31 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit.

1.32 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden.

1.33 eerste bouwlaag:

de bouwlaag op de begane grond.

1.34 extensief dagrecreatief medegebruik:

een aan de bestemming ondergeschikt gebruik voor niet gemotoriseerde dagrecreatie gericht op het rustig beleven en gebruikmaken van aanwezige specifieke omgevingskwaliteiten in de vorm van wandelen, fietsen, varen, vissen en dergelijke.

1.35 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.36 glastuinbouw:

een vorm van niet-grondgebonden agrarische productie, waarbij het voortbrengen van producten, door middel van het telen van gewassen, plaatsvindt in kassen en/of in permanente kunststoftunnels.

1.37 grondgebonden agrarische productie:

de agrarische productie, waarbij het voortbrengen van producten geheel of hoofdzakelijk afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het desbetreffende agrarisch bedrijf. Afhankelijkheid van de grond kent hierbij de volgende aspecten: voedervoorziening, mestafzet of het bieden van een natuurlijk substraat voor plantaardige teelten.

1.38 hergebruik:

een ander gebruik dan het bestaande gebruik, waarbij het bestaande gebruik verdwijnt.

1.39 hoofdgebouw:

een gebouw, of gedeelte daarvan, dat op een bouwperceel door zijn constructie of afmetingen dan wel gelet op de bestemming als het belangrijkste gebouw is aan te merken.

1.40 horecabedrijf:

een bedrijf of instelling, niet zijnde een discotheek/bardancing/nachtclub of pension/hotel, waar bedrijfsmatig dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse worden verkocht, waaronder begrepen een restaurant, een cafetaria/snackbar/ijssalon en een theetuin.

1.41 hoofdverblijf:

een gebouw of een deel van een gebouw dat:

òf door eenzelfde persoon of huishouden gebruikt wordt als woonruimte op een wijze die, ingevolge het bepaalde in artikel 24 tot en met 31 van de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens, noopt tot inschrijving van de bewoner(s) in de basisadministratie van de gemeente waarin dat gebouw is gelegen; hiervan is sprake indien er naar redelijke verwachting gedurende een half jaar ten minste twee derde van de tijd in het gebouw wordt verbleven;

òf indien betrokkene op meer dan één adres woont, het adres is waar hij naar redelijke verwachting gedurende een half jaar de meeste malen zal overnachten; met dien verstande dat van een gebruik als hoofdverblijf voorts wordt geacht sprake te zijn wanneer buiten het zomerseizoen (dat loopt van 1 mei tot 1 oktober) in een kalenderjaar ter plaatse meer dan 70 maal nachtverblijf wordt gehouden en door betrokkene niet aannemelijk is of kan worden gemaakt, dat elders over een hoofdverblijf kan worden beschikt.

1.42 intensieve veehouderij:

een agrarisch bedrijf met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate in gebouwen plaatsvindt en gericht is op het houden van dieren, zoals rundveemesterij, varkens-, vleeskalver-, pluimvee-, pelsdier-, geiten- of schapenhouderij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen met uitzondering van grondgebonden melkveehouderijen.

1.43 kantoor:

een ruimte of bij elkaar horende ruimten die bestemd is/zijn om voornamelijk te worden gebruikt voor administratieve werkzaamheden of dienstverlening.

1.44 kantoor- en praktijkruimte:

een ruimte waarvan de aard en indeling zijn afgestemd op de uitoefening van administratieve, (para)medische, sociaalwetenschappelijke, juridische, therapeutische, kunstzinnige, ontwerptechnische en andere hiermede vergelijkbare beroepen, door de bewoner(s) van de desbetreffende woning.

1.45 kampeermiddel:

een al dan niet als bouwwerk aan te merken tent, tentwagen, kampeerauto, trekkershut, (sta) caravan of hiermee gelijk te stellen onderkomen, dat bestemd is voor recreatief verblijf en waarbij de gebruikers hun hoofdverblijf elders hebben.

1.46 kas:

een bouwwerk, bestaande uit onder meer een steun constructie en een afdichting van glas, bedoeld om gewassen te beschermen tegen weersinvloeden.

1.47 kunststoftunnel:

een bouwwerk, bestaande uit onder meer een steunconstructie en een afdichting van kunststoffolie, bedoeld om gewassen te beschermen tegen weersinvloeden.

1.48 kleinschalig kamperen:

een vorm van kamperen waarbij maximaal 25 kampeermiddelen voor een korte periode en uitsluitend tussen 15 maart en 31 oktober zijn toegestaan.

1.49 landschappelijke beplanting:

opgaande, uit houtgewas bestaande beplanting, in hoofdzaak bestaande uit streekeigen soorten, ter verfraaiing van het landschap en/of ter inpassing van hierin voorkomende bouwwerken en werken.

1.50 landschappelijke waarde:

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het waarneembare deel van het aardoppervlak, welke waarde bepaald wordt door de onderlinge samenhang en beïnvloeding van de levende en niet-levende natuur.

1.51 maatschappelijke voorzieningen / dienstverlening:

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke, sport- en recreatieve voorzieningen/dienstverlening en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening.

1.52 mantelzorg:

het bieden van zorg aan huis aan iemand die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak, buiten bedrijfsmatig of organisatorisch verband.

1.53 molen:

bouwwerk bestemd en geschikt voor het benutten van windkracht.

1.54 natuurwaarde:

de aan een gebied toegekende waarde, gekenmerkt door de hydrologie en door geologische, geomorfologische, bodemkundige en biologische elementen, zowel afzonderlijk, als in onderlinge samenhang.

1.55 nevenactiviteit:

een ander gebruik naast het bestaande gebruik, maar daaraan ondergeschikt en waarbij het bestaande gebruik volwaardig blijft bestaan.

1.56 niet-agrarisch bedrijf:

een bedrijf, niet-zijnde een agrarisch bedrijf, zoals dit bedrijf in de regels nader is benoemd.

1.57 niet-grondgebonden agrarische productie:

de agrarische productie, waarbij het voortbrengen van producten niet afhankelijk is van de bodem waarop de productie plaatsvindt, dan wel waarbij het voortbrengen van producten in hoofdzaak plaatsvindt in gebouwen.

1.58 niet-permanente teeltondersteunende voorziening:

een kunststoftunnel of overkapping waarbij de afdichting of afdekking per jaar niet langer dan 5 maanden aaneengesloten is aangebracht.

1.59 omgevingsvergunning:

een vergunning als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals deze wet luidde ten tijde van de vaststelling van dit bestemmingsplan.

1.60 open erf:

het deel van een bouwperceel, waarvoor geen bouwvlak is aangegeven, alsmede gronden binnen een bouwvlak die onbebouwd blijven.

1.61 overkapping:

een bouwwerk, bestaande uit onder meer een steunconstructie en een afdekking van kunststoffolie, bedoeld om gewassen te beschermen tegen weersinvloeden.

1.62 paardenbak:

een buitenrijbaan ten behoeve van paardrij-activiteiten, met een bodem van zand, hout, boomschors of ander materiaal om de bodem te verstevigen en al dan niet voorzien van een omheining.

1.63 perceelsgrens:

de scheiding tussen percelen, die niet aan éénzelfde eigenaar behoren dan wel niet door éénzelfde gebruiker worden benut.

1.64 permanente bewoning c.q. gebruik als hoofdverblijf:

gebruik van een gebouw door eenzelfde persoon of eenzelfde huishouden op een wijze die ingevolge het bepaalde in de artikelen 24 tot en met 31 van de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens noopt tot inschrijving in de basisadministratie van de gemeente Buren. Hiervan is sprake indien er naar redelijke verwachting gedurende een half jaar tenminste twee derde van de tijd in het recreatieverblijf wordt verbleven.

1.65 productiegebonden detailhandel:

detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie.

1.66 prostitutie:

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.67 seksinrichting:

een voor publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden en waaronder in elk geval wordt verstaan een prostitutiebedrijf, waaronder begrepen een erotische massagesalon, seksbioscoop, seksautomaat, sekstheater of parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.68 stacaravan:

een aanhangwagen, zonder uitgebreide aanpassingen als één geheel verrijdbaar, die kan dienen als recreatief onderkomen, daaronder overnachting begrepen, met een lengte van meer dan 8 m en/of een breedte van meer dan 2,5 m, dan wel een ander, zonder uitgebreide aanpassingen als één geheel verrijdbaar, kampeermiddel, dat niet is of kan worden uitgerust om als aanhangwagen achter een motorvoertuig over de openbare weg te worden voortbewogen.

1.69 standplaats:

een gedeelte van een terrein bestemd voor de plaatsing van een kampeermiddel, inclusief bij dat kampeermiddel behorende ondergeschikte onderkomens, zoals bijzettenten.

1.70 vollegrondsteeltbedrijf:

agrarisch bedrijf in de land- en tuinbouwsector dat zich richt op het telen van gewassen met een bedrijfsvoering die geheel of in overwegende mate niet in gebouwen plaatsvindt;

1.71 volwaardig agrarisch bedrijf:

een agrarisch bedrijf dat de arbeidsomvang heeft van tenminste één volledige arbeidskracht en waarvan de continuïteit ook op lange termijn in voldoende mate verzekerd is.

1.72 voorgevel:

de lijn die gelijk loopt aan de naar de straat gerichte voorgevel van het hoofdgebouw en het verlengde daarvan. Van een hoofdgebouw gelegen op de hoek van meer dan 1 straat moeten alle gevels van het hoofdgebouw, gelegen aan de straatkant, gezien worden als voorgevel.

1.73 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht:

wet van 6 november 2008 (Stb. 496), houdende regels inzake een vergunningstelsel met betrekking tot activiteiten die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving en inzake handhaving van regelingen op het gebied van de fysieke leefomgeving (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), zoals deze luidt op het moment van de terinzagelegging van het ontwerp van dit plan.

1.74 woning:

een (gedeelte van een) gebouw, niet zijnde een woonwagen, dat dient voor de huisvesting van één huishouden.

1.75 woning/woningeenheid:

een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van één huishouden.

1.76 woonwagen:

voor bewoning bestemd gebouw dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst en op een daartoe bestemd perceel is geplaatst.

1.77 Verbeelding:

De verbeelding van het wijzigingsplan ‘Terweistraat 2, Zoelen’, bestaande uit de kaart met nr. NL.IMRO.0214.ZOETerweistraat2-BON1.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de afstand tot de bouwperceelgrens

tussen de grenzen van een bouwperceel en enig punt van het op dat bouwperceel voorkomend (hoofd)gebouw, waar die afstand het kortst is;

2.2 de dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.3 de goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.5 de inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.6 de oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.7 de oppervlakte van een overkapping

tussen de buitenzijde van de afdekking van de overkapping, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van de overkapping.

2.8 peil

a. Voor bouwwerken, waarvan de hoofdtoegang of voorgevel zich bevindt binnen een maximale afstand van 5 meter tot de rand van de weg (inclusief stoep), geldt de hoogte van de kruin van de weg ter plaatse van de hoofdtoegang.
b. In andere gevallen voor bouwwerk geldt de gemiddelde hoogte van het aanliggende, afgewerkte terrein, dat gelegen is binnen het desbetreffende bestemmingsvlak.

In algemene zin geldt dat:

e. Indien een bouwwerk aan meer dan één weg wordt gebouwd, is het peil van de hoogstgelegen weg maatgevend.
f. Plaatselijke ophogingen aan de voet van het bouwwerk, die niet bij het verdere verloop van het terrein passen, blijven buiten beschouwing voor de hoogte van het peil. Ophogingen die noodzakelijk zijn voor de bouw, vallen niet onder deze plaatselijke ophogingen.
g. Voor een bouwwerk op een erf- of perceelgrens is het maatgevende peil aan die kant waar het aansluitend afgewerkt terrein het hoogst is.

2.9 Ondergeschikte bouwdelen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, gevel- en kroonlijsten, regenpijpen, stoeptreden, luifels, balkons en overstekende daken, buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 m bedraagt.

HOOFDSTUK 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Agrarisch met waarden - Oeverwalgebied

3.1 Bestemmingsomschrijving

3.1.1 Algemeen

De voor 'Agrarisch met waarden - Oeverwalgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. grondgebonden agrarische productie;
b. het weiden van dieren;
c. bijbehorende voorzieningen, huiserven, gaarden en opslag;
d. instandhouding, dan wel herstel en ontwikkeling, van de landschappelijke waarden en de natuurwaarden die eigen zijn aan een agrarisch oeverwalgebied;
e. watergangen en daarbij behorende voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, de waterberging daaronder mede begrepen;
f. extensief dagrecreatief medegebruik;
g. De gronden ter plaatse van de aanduiding 'Milieuzone – spuitvrije zone' zijn mede aangewezen voor de bescherming van de gezondheid van personen op nabijgelegen verblijfslocaties.

3.1.2 Waarden

Tot de landschappelijke waarden en de natuurwaarden die eigen zijn aan de in 3.1.1 onder d. bedoelde gronden worden gerekend:

a. reliëf: geulen, ruggen en huisterpen;
b. waterhuishouding: een relatief laag grond- en oppervlaktewaterpeil;
c. watersysteem: wielen, plassen en open water;
d. grondgebruik: een divers agrarisch gebruik, onder meer als grasland, akkerland, boomgaard en boomkwekerij, waarbij de diverse gebruiksvormen door elkaar heen voorkomen;
e. verkaveling: een kleinschalige verkaveling, waarbij zowel regelmatige als onregelmatige en zowel strookvormige als blokvormige percelen voorkomen en die voor een deel het reliëf volgt;
f. opgaande beplanting: relatief veel erf-, kavelgrens- en wegbeplantingen, boomgaarden en bosjes, met als meest kenmerkende boomsoorten eiken, essen, iepen, lindes, fruit, noten,- en kastanjebomen;
g. bebouwing: relatief veel bebouwing, waarbij deze zowel kan voortkomen in de vorm van geconcentreerd liggende buurtschappen en lintbebouwing als in de vorm van verspreid liggende bebouwing;
h. flora: droge halfnatuurlijke, kruidenrijke graslanden, akkeronkruiden en opgaande beplanting met bijbehorende onderbegroeiing;

i. fauna: diersoorten die zijn gebonden aan opgaande beplanting (zoals vleermuizen, zang- en roofvogels en kleine zoogdieren, waaronder marterachtigen).

3.2 Bouwregels

3.2.1 Bouwregels buiten de bouwvlakken

a. Teeltondersteunende voorzieningen

Voor het bouwen teeltondersteunende voorzieningen mag de bouwhoogte niet meer bedragen dan 6 m.

b. Voorzieningen voor de waterhuishouding

Voor het bouwen van voorzieningen voor de waterhuishouding mag de bouwhoogte niet meer bedragen dan 6 m.

3.2.2 Overige bouwwerken geen gebouwen zijnde

Bij de bouw van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, dienen de volgende bepalingen in acht genomen te worden:

a. de oppervlakte mag niet meer bedragen dan 10 m^2;
b. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 3 m, waarbij de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen niet meer dan 1 m mag bedragen.

3.3 Afwijken van de bouwregels

3.3.1 Algemeen

Tot het afwijken van de regels wordt pas overgegaan, indien hierdoor:

a. de functies en waarden die in het plan aan de desbetreffende en aan de omliggende gronden zijn toegekend, niet blijvend onevenredig worden geschaad;
b. voor zover het betreft gronden gelegen buiten de bouwvlakken, uit een nader onderzoek is gebleken dat hierdoor de landschappelijke waarden en de natuurwaarden die eigen zijn aan de desbetreffende gronden, of de mogelijkheden tot het herstel of de ontwikkeling van deze waarden, niet blijvend onevenredig worden geschaad en, in geval het bouwwerken betreft, van tevoren in voldoende mate is verzekerd dat wordt voorzien in de aanleg van een landschappelijke beplanting ter inpassing van de bouwwerken die door het verlenen van de omgevingsvergunning mogelijk worden gemaakt.

3.3.2 Agrarisch hulpgebouw

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de regels voor de bouw van een agrarisch hulpgebouw buiten een bouwvlak, indien en voor zover:

a. het hulpgebouw niet of niet doelmatig op een bouwvlak kan worden opgericht;
b. de oppervlakte van het perceel waarop het gebouw wordt opgericht meer bedraagt dan 1 ha;
c. de oppervlakte van het gebouw niet meer bedraagt dan 0,25% van het perceel waarop het gebouw wordt opgericht en niet meer bedraagt dan 100 m2;
d. de bouwhoogte niet meer bedraagt dan 7 m;
e. de goothoogte niet meer bedraagt dan 3 m.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Als gebruik in strijd met de bestemming 'Agrarisch' wordt in ieder geval begrepen:

a. een gebruik als volkstuin;
b. een gebruik voor niet-grondgebonden agrarische productie;
c. een gebruik voor de verwerking van agrarische producten, voor zover dit gebruik meer bedraagt dan 250 m^2 en een gebruik voor productiegebonden detailhandel en detailhandel in streekeigen agrarische producten, voor zover dit gebruik meer bedraagt dan 50 m^2;
d. de opslag van mest buiten de agrarische bouwvlakken;
e. de opslag van goederen en materieel in de openlucht buiten de agrarische bouwvlakken;
f. de opslag van goederen en materieel in de openlucht op de agrarische bouwvlakken, voor zover de hoogte van de opslag meer bedraagt dan 4 m;
g. de plaatsing van kampeermiddelen;
h. Ter plaatse van de aanduiding 'milieuzone – spuitvrije zone' is het gebruik van gewasbeschermings- en bestrijdingsmiddelen niet toegestaan.

3.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

3.5.1 Uitvoeren van werkzaamheden

Het is verboden binnen de bestemming Agrarisch met waarden - Oeverwalgebied, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a. werken en werkzaamheden die direct zijn gericht op het storten, deponeren of op andere wijze opslaan van grond, puin of afvalmaterialen, voorzover deze van elders zijn aangevoerd;
b. het vellen, rooien of beschadigen van houtgewas, voorzover dit niet betreft de verzorging van de aanwezige houtopstanden;
c. het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
d. het aanbrengen van oppervlakteverhardingen, voor zover het niet betreft wegen en paden ten behoeve van het normale agrarische gebruik;

e. het dempen, graven, verbreden, verdiepen van waterpartijen en watergangen of het aanbrengen van drainagevoorzieningen.

3.5.2 Uitzonderingen

Het in 3.5.1 vervatte verbod geldt niet voor:

a. werken en werkzaamheden binnen het kader van het normale onderhoud, beheer of herstel van de functies, die het plan aan de gronden toekent;
b. werken en werkzaamheden, voor zover daarvoor, op het tijdstip van het van kracht worden van het plan, reeds een vergunning is verleend ingevolge de Ontgrondingenwet;
c. werken en werkzaamheden die ten tijde van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren;
d. werken en werkzaamheden die zijn bedoeld om de directe gevolgen van calamiteiten of plagen te beperken;
e. werken en werkzaamheden ten aanzien waarvan door bevoegd gezag is medegedeeld dat deze, wat aard en omvang betreft, van zodanige ondergeschikte betekenis zijn, dat voor de uitvoering daarvan geen omgevingsvergunning wordt vereist.

3.5.3 Onderzoek

Het bevoegd gezag gaat pas over tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, als bedoeld in 3.5.1, indien uit een nader onderzoek is gebleken dat door de beoogde werken of werkzaamheden, dan wel door de daarvan te verwachten directe of indirecte gevolgen, de landschappelijke waarden en de natuurwaarden die eigen zijn aan de desbetreffende gronden, of de mogelijkheden tot herstel of ontwikkeling van deze waarden, niet blijvend onevenredig worden aangetast.

Artikel 4 Wonen

4.1 Bestemmingsomschrijving

4.1.1 Algemeen

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woningen;
b. aan huis gebonden nevenactiviteiten;
c. aan huis gebonden beroep;
d. aan huis gebonden bedrijf.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Toegestane bebouwing

Op de gronden met de bestemming 'Wonen' mogen uitsluitend worden gebouwd:

a. vrijstaande woningen met bijbehorende bouwwerken;
b. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de bestemming;

met inachtneming van de volgende bepalingen:

c. de bebouwing moet worden gesitueerd binnen dat deel van het bestemmingsvlak dat is gelegen achter de bestaande voorgevel, waarbij niet meer dan 50% van dit deel tot het bebouwd oppervlak mag behoren;
d. de afstand van de woning tot de perceelsgrens mag niet minder bedragen dan 3 m;

4.2.2 Vrijstaande woningen

Bij de bouw van de in 4.2.1 bedoelde vrijstaande woningen dienen de volgende bepalingen in acht genomen te worden:

a. per bestemmingsvlak is maximaal één woning toegestaan;
b. de inhoud van een woning mag niet meer bedragen dan 750 m^3;
c. de goothoogte mag maximaal 6 m bedragen;
d. de bouwhoogte mag maximaal 12 m bedragen;
e. de woning moet met een kap worden afgedekt, waarvan de dakhelling ten minste 30 graden en niet meer dan 60 graden bedraagt;

met dien verstande dat, indien de bestaande inhoud, bouwhoogte of goothoogte van de woning groter respectievelijk hoger is, deze grotere of hogere maat maatgevend is.

4.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor de bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken mag niet meer dan 75 m^2 bedragen, dan wel de bestaande oppervlakte;
b. de bouwhoogte mag niet meer bedragen 7 m;
c. de goothoogte mag niet meer bedragen 3 m;

met dien verstande dat, indien de bestaande oppervlakte, bouwhoogte of goothoogte van de bijbehorende bouwwerken groter respectievelijk hoger is, deze grotere of hogere maat maatgevend is.

4.2.4 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Bij de bouw van de in 4.2.1 bedoelde bouwwerken, geen gebouwen zijnde, dienen de volgende bepalingen in acht genomen te worden:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer bedragen dan 2 m;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer bedragen dan 3 m.

4.3 Afwijken van de bouwregels

4.3.1 Inhoud woning

Het college van burgemeester en wethouders kan met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.2.2 voor de bouw van een woning tot meer dan de toegestane inhoud, indien en voor zover de overschrijding van de toegestane inhoud niet meer bedraagt dan 10 m^3 per 50 m^2 te slopen surplus aan bestaande bijbehorende bouwwerken op het desbetreffende erf en niet meer dan 100 m^3.

4.3.2 Bijbehorende bouwwerken

Het college van burgemeester en wethouders kan met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.2.3 voor zover de overschrijding van het toegestane oppervlak aan bijbehorende bouwwerken niet meer bedraagt dan 25% van het oppervlak van een te slopen surplus aan bestaande bijbehorende bouwwerken op het desbetreffende erf en deze bepaling niet cumulatief wordt toegepast met het bepaalde in 4.3.3.

4.3.3 Agrarische nevenactiviteiten

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.2.3, tot een totaal bebouwd oppervlak voor bijbehorende bouwwerken van maximaal 200 m^2 voor agrarische nevenactiviteiten, daaronder begrepen het hobbymatig houden van dieren, indien en voor zover:

a. het bijbehorende huisperceel tenminste 2.500 m^2 bedraagt;
b. tezamen met het huisperceel een perceel grond, binnen het grondgebied van de gemeente Buren, van tenminste 7.500 m^2 in eigendom is;
c. deze bepaling niet cumulatief wordt toegepast met het bepaalde in 4.3.2.

Artikel 5 Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van archeologische waarden van de gronden.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Bouwen

Voor het bouwen op gronden met de bestemming Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1 dient, overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen, de aanvrager van een omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden, die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate zijn vastgesteld. Op voorwaarde dat

a. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte groter is dan 100 m^2 en de grondwerkzaamheden diepen reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld;
b. het bouwwerk(en) betreft waarbij de oppervlakte kleiner is dan 100 m^2 en de grondwerkzaamheden dieper reiken dan 0,30 m onder het bestaande maaiveld voor zover de bouw van de bouwwerk(en) plaatsvindt op een kleinere afstand van 50 m van gronden die bestemd zijn als Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied.

5.2.2 Voorwaarden bouwen

Indien uit het onder 5.2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen of kunnen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning voor het bouwen:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

5.3 Afwijken van de bouwregels

5.3.1 Omgevingsvergunning bouwen

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 5.2.1 indien:

a. het bouwwerk dient ter vervanging van een bestaand bouwwerk, waarbij de oppervlakte noch de diepte wordt uitgebreid;
b. het bouwwerk(en) betreft die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
c. de archeologisch waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld;
d. het bouwwerk is gesitueerd binnen 3 m uit de fundering van een bestaand bouwwerk.

5.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

5.4.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden binnen de gronden met de bestemming Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1 zonder of in afwijking van een vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde of van werkzaamheden) de volgende werken en werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren

a. het afgraven, diepploegen, egaliseren, frezen, mengen, ontginnen, scheuren en woelen van gronden;
b. het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren of het aanbrengen van drainage;
c. het verwijderen van bestaande funderingen;
d. het verlagen van het waterpeil;
e. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
f. het uitvoeren van heiwerken en/of het indrijven van scherpe voorwerpen in de bodem;
g. het aanplanten van een houtopstand, waaronder begrepen een bos, boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel, of het rooien daarvan waarbij stobben worden verwijderd;
h. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet, ruiter of rijwielpaden-/- banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
i. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

5.4.2 Uitzonderingen

Het in 5.4.1 vervatte verbod geldt niet voor:

a. werken en werkzaamheden in de bodem tot een diepte van 0,30 m onder het bestaande maaiveld en met een oppervlakte kleiner dan 100 m^2 voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een grotere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied

b. werken en werkzaamheden met een oppervlakte kleiner dan 30 $m^{2;}$ voor zover de werken en werkzaamheden plaatsvinden op een kleinere afstand dan 50 m van gronden die zijn bestemd als Waarde - Archeologie 2 archeologisch waardevol gebied
c. werken en werkzaamheden voor zover het betreft de herplant van een bestaande houtopstand, waaronder begrepen een bos, een boomgaard, zachtfruitopstand, (boom)kwekerij of windsingel;
d. werken en werkzaamheden die het gewone onderhoud betreffen, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande oppervlakteverhardingen, beplantingen langs wegen en bestaande traces van kabels en leidingen;
e. werken en werkzaamheden inden en voor zover daarvoor, op het tijdstip van het van kracht worden van het plan, reed een omgevingsvergunning is verleend;
f. werken en werkzaamheden die ten tijde van het van kracht worden van het plan in uitvoering waren;
g. werken en werkzaamheden die zijn bedoeld om de directe gevolgen van calamiteiten of plagen te beperken;
h. werken en werkzaamheden die archeologisch onderzoek betreffen.

5.4.3 Verlening

a. Een omgevingsvergunning zoals bedoeld in 5.4.1 kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.
b. Alvorens over de aanvraag wordt beslist, dient de aanvrager een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld.
c. Een rapport is niet noodzakelijk indien naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie afdoende is vastgesteld. Deze informatie wordt dan als een rapport beschouwd.

5.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

a. In het belang van de archeologische monumentenzorg kan het bevoegd gezag regels verbinden aan een sloopregeling.
b. Aan de omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag de regel verbinden dat de sloopwerken vanaf het maaiveld en dieper worden begeleid door een deskundige wanneer de latere verstoringsdiepte dieper reikt dan 0,30 m onder maaiveld en het grondoppervlak van de werken meer bedraagt dan 100 m^2.
c. Indien tijdens de begeleiding van de sloop werken van zeer hoge waarden worden aangetroffen, wordt hiervan onmiddelijk melding gemaakt bij het bevoegd gezag die in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorwaarden kunnen verbinden aan de omgevingsvergunning.

HOOFDSTUK 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 6 Anti-dubbeltelbepaling

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Strijdig gebruik

Onder gebruik in strijd met de regels van dit plan wordt in ieder geval verstaan:

a. gebruik van gronden of bouwwerken voor permanente bewoning, met uitzondering van de toegelaten (bedrijfs)woningen;
b. gebruik als seksinrichting;
c. gebruik als escortbedrijf,
d. gebruik als smartshop;
e. gebruik als coffeeshop;
f. gebruik als stort- en/of opslagplaats van grond en/of afval, anders dan als stort- en/of opslagplaats voor normaal gebruik;
g. het gebruik van gronden en opstallen voor de plaatsing van kampeermiddelen;
h. het gebruik als paardenbak, tennisbaan, vijver groter dan 10 m2, zwembad groter dan 10 m2 en (midget)golf;
i. het gebruik ten behoeve van een geluidzoneringsplichtige inrichting;
j. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken en bedrijfsgebouwen voor bewoning;

Artikel 8 Algemene aanduidingsregels

8.5 vrijwaringszone – weg

8.5.1 Aanduidingsomschrijving

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - weg' zijn de gronden, naast de voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens aangeduid voor de bescherming van het gebruik van de naastgelegen verkeerswegen.

8.5.2 Bouwregels

Op de gronden met de aanduiding 'vrijwaringszone - weg' mogen geen bouwwerken worden gebouwd.

8.5.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 8.5.2, voor de bouw van bouwwerken:

a. indien en voor zover deze zijn toegestaan voor de in 8.5.1 bedoelde, eveneens voor deze gronden aangegeven, overige bestemmingen;
b. indien hierdoor de functies en waarden die in het plan aan de desbetreffende en aan de omliggende gronden zijn toegekend, niet blijvend onevenredig worden geschaad;
c. indien, gehoord de betrokken wegbeheerder, is gebleken dat hierdoor de belangen van de bescherming van de desbetreffende verkeerswegen, of de veiligheid van mensen, dieren en goederen, niet blijvend onevenredig worden geschaad.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

9.1 Bed & breakfast

Het college van burgemeester en wethouders kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor de inrichting en het gebruik van woningen ten behoeve van bed & breakfast, waaronder wordt verstaan een kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte accommodatie voor uitsluitend logies en ontbijt en bedoeld voor kortstondig, wisselend recreatief verblijf, indien en voor zover:

a. het betreft een woning, die tevens bewoond blijft;
b. niet meer dan 3 slaapkamers, ten behoeve van maximaal 6 personen, van de betreffende woning worden ingericht en gebruikt voor bed & breakfast;
c. de bed & breakfast voorziening niet functioneert als een zelfstandige woning;
d. parkeren plaats vindt op eigen terrein;
e. van tevoren in voldoende mate is verzekerd dat het beoogde gebruik geen onevenredig nadelige gevolgen heeft voor het woon- en leefklimaat van de omliggende woningen of voor de bedrijfsvoering van omliggende bedrijven.

9.2 Kleine uitbouwen woningen

Het college van burgemeester en wethouders kan met een omgevingsvergunning afwijken van de regels van het plan voor de bouw van kleine uitbouwen aan woningen, indien en voor zover:

a. de overschrijding van een krachtens het plan aangegeven begrenzing niet meer bedraagt dan 2 m;
b. de oppervlakte van de uitbouw niet meer bedraagt dan 6 m^2.

9.3 Evenementen

Het college van burgemeester en wethouders gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het gebruik van gronden voor het houden van meerdaagse evenementen, waaronder worden verstaan kermissen, jaarmarkten, tentfeesten en daarmee vergelijkbare evenementen.

9.4 Grenzen en aanduidingen

Het college van burgemeester en wethouders kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan ten behoeve van:

a. het afwijken van bestemmingsgrenzen, bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, indien en voor zover afwijking noodzakelijk is in verband met de uitmeting

van het terrein en er geen dringende redenen zijn die zich tegen de afwijking verzetten, mits de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2,5 m;

b. het afwijken van bouwgrenzen en overige aanduidingen in het horizontale vlak, niet zijnde bestemmingsgrenzen, indien en voor zover afwijking noodzakelijk is uit een oogpunt van doelmatig gebruik van de grond, mits de afwijking ten opzichte van hetgeen in het plan is aangegeven niet meer bedraagt dan 2,5 m;
c. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m.

9.5 Nutsvoorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan ten behoeve van de bouw van bouwwerken voor nutsvoorzieningen zoals pompgemalen, verdeel-, regel- of transformatorruimten, telefooncentrales, telefooncellen, geldautomaten en abri's, waarvan de inhoud niet meer mag bedragen dan 50 m^3 en de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 3 m, alsmede voor beeldhouwwerken en daarmee gelijk te stellen kunstzinnige elementen met geen grotere bouwhoogte dan 6 m en lichtmasten en vlaggenmasten met geen grotere bouwhoogte dan 10 m.

9.6 Kleinschalige voorzieningen in de toeristisch en recreatieve sector

Het college van burgemeester en wethouders kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het gebruik van gronden ten behoeve van kleinschalige voorzieningen in de toeristische en recreatieve sector, mits voldaan wordt aan het volgende:

a. de voorzieningen zijn uitsluitend toegestaan in het achtererfgebied;
b. op eigen terrein dient te worden voorzien in voldoende parkeergelegenheid;
c. er vindt geen onevenredige aantasting plaats van het woon- en leefmilieu;
d. er vindt geen milieubelemmering plaats voor omliggende functies en bedrijven;
e. er vindt geen onevenredige aantasting plaats van de verkeersveiligheid;
f. er ontstaat geen onevenredige verkeers- en parkeeroverlast voor de omgeving.

9.7 Paardenbakken, tennisbanen, vijvers, zwembaden, (midget)golf, theetuinen en buitenexposities voor galeries

Het college van burgemeester en wethouders kan met een omgevingsvergunning afwijken van de regels van het plan voor de aanleg van en het gebruik van gronden als paardenbak, tennisbaan, vijver, zwembad geen gebouw zijnde, (midget)golf, theetuin en buitenexpositie voor een galerie, met dien verstande dat:

a. het uitsluitend gronden betreft die niet verder dan 70 m uit de gevel van het hoofdgebouw van de bijbehorende woning zijn gelegen, op een afstand van tenminste 5 m tot een perceelgrens zijn gelegen en niet zijn gelegen ter plaatse van de aanduiding ' vrijwaringszone - weg ';
b. uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van het gebruik waarvan afwijking wordt verleend met geen grotere hoogte dan 2,5 m mogen worden gebouwd, met dien verstande dat, voor zover het tennisbanen betreft, bijbehorende hekwerken geen grotere hoogte mogen hebben dan 4 m;
c. het bepaalde ten aanzien van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden bij de betreffende bepalingen van het plan waarvan afwijking wordt verleend, tevens in acht wordt genomen;
d. ingeval van theetuin en buitenexpositie voor galeries voorzien wordt in parkeergelegenheid op eigen terrein.

9.8 Bijbehorend bouwwerk vóór de voorgevel van het hoofdgebouw

Het college van burgemeester en wethouders kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van het plan voor het plaatsen, vernieuwen of veranderen van een bijbehorend bouwwerk vóór de voorgevel van het hoofdgebouw, met in achtname van het volgende:

a. het aantal woningen mag niet wijzigen;
b. de stedenbouwkundige situatie is dusdanig, het het bijbehorend bouwwerk niet achter de voorgevel kan staan;
c. het bijbehorend bouwwerk is vrijstaand, zodat het niet aan het hoofdgebouw vastzit;
d. de plaats van het bijbehorend bouwwerk moet passen binnen het bestaande verkavelingspatroon;
e. er zijn geen landschappelijke, ruimtelijke, stedenbouwkundige en milieuhygiënische beperkingen.

HOOFDSTUK 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 10 Overgangsrecht

10.1 Overgangsrecht bouwwerken

10.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

10.1.2 Afwijken bij omgevingsvergunning

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in 10.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 10.1.1 met maximaal 10%.

10.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 10.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

10.2 Overgangsrecht gebruik

10.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

10.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 10.2.1

te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

10.2.3 Onderbroken gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in 10.2.1 na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

10.2.4 Uitzondering

Het bepaalde in 10.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 11 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het bestemmingsplan “Terweistraat 2, Zoelen”.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Toelichting
Bijlage 2: Verbeelding

Legenda

Plangebied

Enkelbestemmingen

AW-O — Agrarisch met waarden - Oeverwalgebied

W — Wonen

Dubbelbestemmingen

WR-A3O — Waarde - Archeologie 3 archeologisch onderzoeksgebied 1

Gebiedsaanduidingen

milieuzone - spuitvrije zone

vrijwaringszone - weg

Bestemmingsplan:

Terweistraat 2,
te Zoelen,
Gemeente Buren

Status: concept

Noordpijl

Get.: BVH

Datum: 21-03-2022

Formaat: A3

Schaal: 1:1000

Tekeningnummer: NL.IMRO.0214.BPTerweistraat2-CO01

HDD advies

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
6 december 2022	**D.121093** **Z.041860**

Voorstel ingebracht door	Roelof Goodijk
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte

Onderwerp **Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college**

Voorgesteld besluit

1. Gelet op artikel 2.8 Ow en artikel 4.14 lid 5 Ow, het vaststellen van delen van het omgevingsplan te delegeren aan het college in de volgende situaties:

a) Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van de in afwijking van het omgevingsplan verleende omgevingsvergunningen;
b) Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van door de raad vastgestelde beleidsregels naar planregels.
c) De bevoegdheid tot het nemen van een voorbereidingsbesluit, onder voorwaarde dat het college de raad hierover nader informeert.
d) Het aanpassen van het omgevingsplan aan door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels;
e) Het aanpassen van het omgevingsplan voor zover dat onder de wet ruimtelijke ordening als wijzigingsbevoegdheid in een op 1 januari 2023 geldend bestemmingsplan opgenomen was.

Samenvatting van het voorstel

Met dit voorstel kan de raad het vaststellen van omgevingsplannen delegeren aan het college. Voorgesteld wordt om gevallen te kiezen waarin de raad geen keuzes heeft of waarbij over het vast te stellen beleid al eerder is besloten.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

De gemeenteraad is het bevoegd gezag voor het wijzigen van het Omgevingsplan. De Omgevingswet biedt de raad mogelijkheden om – indien gewenst - taken te delegeren naar het college met betrekking tot het vaststellen van bepaalde delen van het Omgevingsplan en het nemen van een voorbereidingsbesluit. De grondslag hiervoor ligt in artikel 2.8 Omgevingswet. Dit betekent dat het college die taken mag uitvoeren met inachtneming van de door de raad gestelde kaders. De raad blijft immers de kaderstellende en controlerende taak behouden.

Ook onder de huidige wetgeving heeft de gemeenteraad bevoegdheden gedelegeerd. Als het gaat om het Omgevingsplan zijn er enkele situaties, die om praktische redenen zijn te delegeren. Met praktisch wordt bedoeld dat de formele afhandeling van besluiten sneller plaatsvindt en voorkomen kan worden dat zaken dubbel worden gedaan. Daarmee geeft de raad ook uitvoering aan één van de hoofddoelen van de Omgevingswet, namelijk een snellere dienstverlening. Door de VNG zijn enkele voorbeelden hiervoor aangedragen en er zijn andere gemeenten die al met duidelijke voorstellen zijn gekomen. Deze zijn verwerkt in onderstaand overzicht. Het gaat in alle gevallen om situaties waarover de raad al besluiten heeft genomen of kaders heeft gesteld of om hele kleine aanvragen.

2. Doel / meetbaar effect

Met het delegeren van taken rond het besluiten over Omgevingsplannen willen we de formele afhandeling van besluiten sneller laten plaatsvinden. Daarnaast voorkomen dat zaken dubbel worden gedaan.

3. Argumenten

1.a *Sommige besluiten zijn nodig om reeds verleende omgevingsvergunningen in het Omgevingsplan te verwerken.*

De Omgevingswet bepaalt dat de verleende vergunningen, waarbij is afgeweken van de regels van het omgevingsplan, binnen vijf jaar verwerkt moeten worden in het omgevingsplan. Het gaat hierbij alleen over initiatieven die afwijken van het omgevingsplan. Dit voorstel heeft betrekking op vergunningen voor initiatieven die passen binnen de door de raad gestelde beleidskaders en/of waarover de raad positief geadviseerd heeft. Doel ervan is efficiënte en snelle besluitvorming tot stand te brengen. In de praktijk zal dit erop neerkomen dat het college 1 x per jaar of per 2 jaar een verzamelbesluit neemt voor het verwerken van de afwijkingen in het Omgevingsplan dat daarmee up-to-date blijft. Het verwerken van verleende vergunningen vindt plaats bij het definitieve gebiedsdekkende omgevingsplan en niet bij het tijdelijke omgevingsplan.

1.b *In reeds vastgestelde beleidskaders kunnen beleidsregels staan, die de gemeente wil verwerken in het Omgevingsplan.*

Recent door de raad vastgesteld(e) beleidsregels moeten vertaald worden in het omgevingsplan. Hier geldt dezelfde redenering als uit het voorgaande delegatiepunt, dat het gaat om een verwerking van een besluit dat al genomen is en dat we willen voorkomen dat er dubbele besluitvorming plaatsvindt.

1.c *Bij het nemen van een voorbereidingsbesluit is soms snelheid noodzakelijk.*

Het derde delegatiepunt gaat om het nemen van een voorbereidingsbesluit. Een voorbereidingsbesluit is een verklaring dat een wijziging van het omgevingsplan wordt voorbereid, waarmee een aanhoudingsplicht geldt voor bouw- en aanlegactiviteiten. Hierdoor wordt voor het gebied waarvoor het besluit wordt genomen de bestaande situatie als het ware tijdelijk bevroren totdat het omgevingsplan is gewijzigd. Met het nemen van een voorbereidingsbesluit wordt voorkomen dat een initiatiefnemer kort voor aanpassing van het omgevingsplan bewust een vergunningaanvraag indient die in strijd is met de voorgenomen aanpassing. Het voorbereidingsbesluit treedt in werking na bekendmaking (artikel 3:40, Awb). Dat is op de dag van de bekendmaking (plaatsing in het Gemeenteblad) of op de dag die in het voorbereidingsbesluit is bepaald.

1.d *De gemeente is verplicht om door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels over te nemen in haar omgevingsplan. Bij deze instructieregels heeft de gemeenteraad geen invloed op de inhoud.*

De provincie kan in de omgevingsverordening instructieregels opnemen. Dat staat in paragraaf 2.5.1 van de Omgevingswet (Ow). Het doel van de instructieregel is dat wordt voldaan aan omgevingswaarden of dat andere doelstellingen van de provincie voor de fysieke leefomgeving worden bereikt (artikel 2.22 Ow). De instructieregels voor omgevingsplannen gaan over onderwerpen die vanwege het bovenlokale of (boven)regionale belang als provinciaal belang zijn aangemerkt en betreffen bijvoorbeeld regels over wonen, bedrijvigheid (werklocaties), glastuinbouw, veehouderij, grond- en drinkwater, natuur en landschap en energie. Gemeenten dienen bij het vaststellen van een omgevingsplan deze instructieregels in acht te nemen. Omdat er geen keuze in is, kan dit door het college worden uitgevoerd.

1.e *De gemeenteraad was al gewend om de besluitvorming van een aantal activiteiten aan het college over te laten. Voor die activiteiten willen we de besluitvorming niet vertragen.*

De huidige bestemmingsplannen kennen wijzigingsbevoegdheden. De wijzigingsbevoegdheid is in de huidige situatie een bevoegdheid van het college. De wijzigingsbevoegdheden verdwijnen echter onder de Omgevingswet. Ook situaties die nu als wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan zitten, nemen we daarom nu op in het voorstel voor delegatie.

4. Kanttekeningen

1.a *Met de delegatie aan het college heeft de raad geen invloed over het genomen besluit.*
De te delegeren besluiten betreffen allen zaken waarover de gemeenteraad al eerder een besluit nam of waarbij er door instructieregels van provincie of Rijk geen keuze is.

1.b *Op een voorbereidingsbesluit heeft de gemeenteraad van te voren geen invloed gehad*.
Bij een voorbereidingsbesluit is snelheid gewenst. De gemeenteraad kan wel achteraf het omgevingsplan afwijzen. Daarmee heeft de gemeenteraad achteraf wel invloed.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën
Vaststelling van het delegatiebesluit leidt niet tot een aanpassing van de begroting.

6. Communicatie
Het raadsbesluit en de notitie worden na vaststelling gepubliceerd in het gemeenteblad.

7. Uitvoering en planning

- Planning
  Publicatie van het delegatiebesluit na raadsbesluit.

- Evaluatie
  Het delegatiebesluit wordt periodiek geëvalueerd. Als dat leidt tot de noodzaak van aanpassing maken we daarvoor een nieuw raadsvoorstel.

8. Participatie
Voor het delegatiebesluit heeft geen inwonersparticipatie plaatsgevonden.

9. Duurzaamheid
Het voorstel heeft geen invloed op de gemeentelijke doelstellingen voor duurzaamheid.

Bijlagen:
Geen.

Inlichtingen bij:

Naam	Roelof Goodijk en Pieter Zwaan
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
6 december 2022	**D.121093**	**D.121782** **Z.041860**

Onderwerp Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 7 juni 2022;

besluit:

1. Gelet op artikel 2.8 Ow en artikel 4.14 lid 5 Ow, het vaststellen van delen van het omgevingsplan te delegeren aan het college van B&W in de volgende situaties:

a. Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van de in afwijking van het omgevingsplan verleende omgevingsvergunningen;
b. Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van door de raad vastgestelde beleidsregels naar planregels.
c. De bevoegdheid tot het nemen van een voorbereidingsbesluit, onder voorwaarde dat het besluit van het college in een eerstvolgende raadsvergadering wordt bekrachtigd.
d. Het aanpassen van het omgevingsplan aan door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels;
e. Het aanpassen van het omgevingsplan voor zover dat onder de wet ruimtelijke ordening als wijzigingsbevoegdheid in een op 1 januari 2023 geldend bestemmingsplan opgenomen was.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 6 december 2022,

De griffier, De voorzitter,

R. Kuipers J.P.M. Meijers

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.121093** **Z.041860**

Voorstel ingebracht door	Roelof Goodijk
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte

Onderwerp **Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college**

Voorgesteld besluit

1. Gelet op artikel 2.8 Ow en artikel 4.14 lid 5 Ow, het vaststellen van delen van het omgevingsplan te delegeren aan het college in de volgende situaties:

a) Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van de in afwijking van het omgevingsplan verleende omgevingsvergunningen;
b) Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van door de raad vastgestelde beleidsregels naar planregels.
c) De bevoegdheid tot het nemen van een voorbereidingsbesluit, onder voorwaarde dat het college de raad hierover nader informeert.
d) Het aanpassen van het omgevingsplan aan door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels;
e) Het aanpassen van het omgevingsplan voor zover dat onder de wet ruimtelijke ordening als wijzigingsbevoegdheid in een op 1 januari 2023 geldend bestemmingsplan opgenomen was.

Samenvatting van het voorstel
Met dit voorstel kan de raad het vaststellen van omgevingsplannen delegeren aan het college. Voorgesteld wordt om gevallen te kiezen waarin de raad geen keuzes heeft of waarbij het over het vast te stellen beleid al eerder al besloten.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

De gemeenteraad is het bevoegd gezag voor het wijzigen van het Omgevingsplan. De Omgevingswet biedt de raad mogelijkheden om – indien gewenst - taken te delegeren naar het college met betrekking tot het vaststellen van bepaalde delen van het Omgevingsplan en het nemen van een voorbereidingsbesluit. De grondslag hiervoor ligt in artikel 2.8 Omgevingswet. Dit betekent dat het college die taken mag uitvoeren met inachtneming van de door de raad gestelde kaders. De raad blijft immers de kaderstellende en controlerende taak behouden.

Ook onder de huidige wetgeving heeft de gemeenteraad bevoegdheden gedelegeerd. Als het gaat om het Omgevingsplan zijn er enkele situaties, die om praktische redenen zijn te delegeren. Met praktisch wordt bedoeld dat de formele afhandeling van besluiten sneller plaatsvindt en voorkomen kan worden dat zaken dubbel worden gedaan. Daarmee geeft de raad ook uitvoering aan één van de hoofddoelen van de Omgevingswet, namelijk een snellere dienstverlening. Door de VNG zijn enkele voorbeelden hiervoor aangedragen en er zijn andere gemeenten die al met duidelijke voorstellen zijn gekomen. Deze zijn verwerkt in onderstaand overzicht. Het gaat in alle gevallen om situaties waarover de raad al besluiten heeft genomen of kaders heeft gesteld of om hele kleine aanvragen.

2. Doel / meetbaar effect

Met het delegeren van taken rond het besluiten over Omgevingsplannen willen we de formele afhandeling van besluiten sneller laten plaatsvinden. Daarnaast voorkomen dat zaken dubbel worden gedaan.

3. Argumenten

1.a *Sommige besluiten zijn nodig om reeds verleende omgevingsvergunningen in het Omgevingsplan te verwerken.*

De Omgevingswet bepaalt dat de verleende vergunningen, waarbij is afgeweken van de regels van het omgevingsplan, binnen vijf jaar verwerkt moeten worden in het omgevingsplan. Het gaat hierbij alleen over initiatieven die afwijken van het omgevingsplan. Dit voorstel heeft betrekking op vergunningen voor initiatieven die passen binnen de door de raad gestelde beleidskaders en/of waarover de raad positief geadviseerd heeft. Doel ervan is efficiënte en snelle besluitvorming tot stand te brengen. In de praktijk zal dit erop neerkomen dat het college 1 x per jaar of per 2 jaar een verzamelbesluit neemt voor het verwerken van de afwijkingen in het Omgevingsplan dat daarmee up-to-date blijft. Het verwerken van verleende vergunningen vindt plaats bij het definitieve gebiedsdekkende omgevingsplan en niet bij het tijdelijke omgevingsplan.

1.b *In reeds vastgestelde beleidskaders kunnen beleidsregels staan, die de gemeente wil verwerken in het Omgevingsplan.*

Recent door de raad vastgesteld(e) beleidsregels moeten vertaald worden in het omgevingsplan. Hier geldt dezelfde redenering als uit het voorgaande delegatiepunt, dat het gaat om een verwerking van een besluit dat al genomen is en dat we willen voorkomen dat er dubbele besluitvorming plaatsvindt.

1.c *Bij het nemen van een voorbereidingsbesluit is soms snelheid noodzakelijk.*

Het derde delegatiepunt gaat om het nemen van een voorbereidingsbesluit. Een voorbereidingsbesluit is een verklaring dat een wijziging van het omgevingsplan wordt voorbereid, waarmee een aanhoudingsplicht geldt voor bouw- en aanlegactiviteiten. Hierdoor wordt voor het gebied waarvoor het besluit wordt genomen de bestaande situatie als het ware tijdelijk bevroren totdat het omgevingsplan is gewijzigd. Met het nemen van een voorbereidingsbesluit wordt voorkomen dat een initiatiefnemer kort voor aanpassing van het omgevingsplan bewust een vergunningaanvraag indient die in strijd is met de voorgenomen aanpassing. Het voorbereidingsbesluit treedt in werking na bekendmaking (artikel 3:40, Awb). Dat is op de dag van de bekendmaking (plaatsing in het Gemeenteblad) of op de dag die in het voorbereidingsbesluit is bepaald.

1.d *De gemeente is verplicht om door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels over te nemen in haar omgevingsplan. Bij deze instructieregels heeft de gemeenteraad geen invloed op de inhoud.*

De provincie kan in de omgevingsverordening instructieregels opnemen. Dat staat in paragraaf 2.5.1 van de Omgevingswet (Ow). Het doel van de instructieregel is dat wordt voldaan aan omgevingswaarden of dat andere doelstellingen van de provincie voor de fysieke leefomgeving worden bereikt (artikel 2.22 Ow). De instructieregels voor omgevingsplannen gaan over onderwerpen die vanwege het bovenlokale of (boven)regionale belang als provinciaal belang zijn aangemerkt en betreffen bijvoorbeeld regels over wonen, bedrijvigheid (werklocaties), glastuinbouw, veehouderij, grond- en drinkwater, natuur en landschap en energie. Gemeenten dienen bij het vaststellen van een omgevingsplan deze instructieregels in acht te nemen. Omdat er geen keuze in is, kan dit door het college worden uitgevoerd.

1.e *De gemeenteraad was al gewend om de besluitvorming van een aantal activiteiten aan het college over te laten. Voor die activiteiten willen we de besluitvorming niet vertragen.*

De huidige bestemmingsplannen kennen wijzigingsbevoegdheden. De wijzigingsbevoegdheid is in de huidige situatie een bevoegdheid van het college. De wijzigingsbevoegdheden verdwijnen echter onder de Omgevingswet. Ook situaties die nu als wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan zitten, nemen we daarom nu op in het voorstel voor delegatie.

4. Kanttekeningen

1.a *Met de delegatie aan het college heeft de raad geen invloed over het genomen besluit.*
De te delegeren besluiten betreffen allen zaken waarover de gemeenteraad al eerder een besluit nam of waarbij er door instructieregels van provincie of Rijk geen keuze is.

1.b *Op een voorbereidingsbesluit heeft de gemeenteraad van te voren geen invloed gehad*.
Bij een voorbereidingsbesluit is snelheid gewenst. De gemeenteraad kan wel achteraf het omgevingsplan afwijzen. Daarmee heeft de gemeenteraad achteraf wel invloed.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën
Vaststelling van het delegatiebesluit leidt niet tot een aanpassing van de begroting.

6. Communicatie
Het raadsbesluit en de notitie worden na vaststelling gepubliceerd in het gemeenteblad.

7. Uitvoering en planning

- Planning
  Publicatie van het delegatiebesluit na raadsbesluit.

- Evaluatie
  Het delegatiebesluit wordt periodiek geëvalueerd. Als dat leidt tot de noodzaak van aanpassing maken we daarvoor een nieuw raadsvoorstel.

8. Participatie
Voor het delegatiebesluit heeft geen inwonersparticipatie plaatsgevonden.

9. Duurzaamheid
Het voorstel heeft geen invloed op de gemeentelijke doelstellingen voor duurzaamheid.

Bijlagen:
Geen.

Inlichtingen bij:

Naam	Roelof Goodijk en Pieter Zwaan
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.121093**	**D.121782** **Z.041860**

Onderwerp Vaststellen delegatie van het vaststellen van omgevingsplannen aan het college

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 31 mei 2022;

besluit:

1. Gelet op artikel 2.8 Ow en artikel 4.14 lid 5 Ow, het vaststellen van delen van het omgevingsplan te delegeren aan het college van B&W in de volgende situaties:

a. Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van de in afwijking van het omgevingsplan verleende omgevingsvergunningen;
b. Het wijzigen van het Omgevingsplan voor het verwerken van door de raad vastgestelde beleidsregels naar planregels.
c. De bevoegdheid tot het nemen van een voorbereidingsbesluit, onder voorwaarde dat het besluit van het college in een eerstvolgende raadsvergadering wordt bekrachtigd.
d. Het aanpassen van het omgevingsplan aan door het rijk of de provincie opgelegde instructieregels;
e. Het aanpassen van het omgevingsplan voor zover dat onder de wet ruimtelijke ordening als wijzigingsbevoegdheid in een op 1 januari 2023 geldend bestemmingsplan opgenomen was.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022,

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

Voorbespreking I

Dossiernummer	2439
Extern Zaak ID	Z.044674
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.7
Titel	Vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Organisatieonderdeel	Domein Ruimte
Eigenaar	Boekestein, M
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Raadsbesluit vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie
Verordening gemeentelijke adviescommissie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Toelichting

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, vooralsnog vanaf 1 januari 2023, vervallen de taken en bevoegdheden van de huidige monumenten- en welstandscommissie van rechtswege.
Ter continuering van de advisering moet de gemeente een nieuwe gemeentelijke adviescommissie (hierna: commissie) instellen. Daarnaast is de gemeente onder de Omgevingswet verplicht te adviseren bij rijksmonumenten. Het gehele takenpakket van de betrokken adviseurs wordt vastgelegd
in de verordening voor de gemeentelijke adviescommissie.

Voorgesteld besluit

1. De verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.129783** **Z.044674**

Voorstel ingebracht door	R. de Wit en M. Boekestein
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Sport, cultuur en recreatie Erfgoed en musea

Onderwerp **vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie.**

Voorgesteld besluit

1. De verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen.

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, vooralsnog vanaf 1 januari 2023, vervallen de taken en bevoegdheden van de huidige monumenten- en welstandscommissie van rechtswege. Ter continuering van de advisering moet de gemeente een nieuwe gemeentelijke adviescommissie (hierna: commissie) instellen. Daarnaast is de gemeente onder de Omgevingswet verplicht te adviseren bij rijksmonumenten. Het gehele takenpakket van de betrokken adviseurs wordt vastgelegd in de verordening voor de gemeentelijke adviescommissie.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, vooralsnog vanaf 1 januari 2023, komen de taken en bevoegdheden van de huidige monumenten- en welstandscommissie van rechtswege te vervallen. Ter continuering van de advisering moet de gemeente een nieuwe gemeentelijke adviescommissie (hierna: commissie) instellen. Het Rijk legt daarbij enkele wettelijke regels op. De wettelijke taak van de commissie is het uitbrengen van advies over vergunningaanvragen met betrekking tot rijksmonumenten (uitgezonderd archeologische rijksmonumenten). Daarnaast moet de commissie adviseren over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een andere activiteit, in door de raad aangewezen gevallen of als het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) daartoe aanleiding ziet.

De gemeente heeft de plicht de zorg voor de omgevingskwaliteit zelf in te vullen. Het streven naar een goede omgevingskwaliteit moet worden gezien in samenhang met de andere doelen van de wet en andere aspecten van de fysieke leefomgeving. Daarom wordt aangedrongen op een commissie met een brede adviestaak, niet beperkt tot ingrepen aan beschermde monumenten en het uiterlijk van bouwwerken. Ook wordt verlangd van de commissie dat deze zoveel mogelijk aan de voorkant adviseert, en initiatiefnemers uitdaagt en inspireert. Het takenpakket, maar ook de betrokken adviseurs, zijn vastgelegd in de verordening voor de commissie.

2. Doel / meetbaar effect

Een vastgestelde gemeentelijke adviescommissie met bijbehorende verordening die tot doel heeft:

1. Het vastleggen van het takenpakket van de gemeentelijke adviescommissie.
2. Advisering bij omgevingsplanactiviteiten met een goede omgevingskwaliteit als uitgangspunt.

3. Argumenten

1.1 *De gemeente is wettelijk verplicht om per inwerkingtreding van de Omgevingswet te adviseren bij rijksmonumenten.*

In de Omgevingswet komt de adviestaak bij activiteiten met betrekking tot rijksmonumenten geheel te liggen bij de gemeente. Daartoe moet de gemeente verplicht een commissie hebben van minimaal 2 leden. Echter wordt in de geest van de wet verlangd dat deze commissie zal adviseren bij meer plannen, ten behoeve van een algehele goede omgevingskwaliteit.

1.2 *De monumenten- en welstandscommissie vervallen van rechtswege na inwerkingtreding van de Omgevingswet.*

In het huidige stelsel worden aanvragen omgevingsvergunning beoordeeld door de welstandscommissie, en in het geval van een monument ook door de monumentencommissie. Deze taken en bevoegdheden komen echter te vervallen in de Omgevingswet. Voor een goede continuering van de advisering moet de gemeente daarom een nieuwe gemeentelijke adviescommissie instellen.

1.3 *Het (mogelijke) takenpakket van de gemeentelijke adviescommissie is veelomvattend en moet goed worden vastgelegd.*

De commissie zal in elk geval adviseren bij omgevingsplanactiviteiten waar een monument bij betrokken is. Echter kan de commissie ook betrokken worden bij plannen, indien daarom wordt gevraagd vanuit het Omgevingsplan. Vanuit de geest van de wet is het daarnaast de bedoeling dat er meer aan de voorkant wordt geadviseerd, en kan de commissie betrokken worden bij het opstellen van nieuw beleid. Dit kan zorgen voor een groot takenpakket dat goed vast moet worden gelegd. Dit is vastgelegd in de verordening voor de adviescommissie.

4. Kanttekeningen

1.1 Het niet vaststellen van de verordening en adviescommissie zorgt voor een strijdigheid met Omgevingswet.

Het is vanuit de omgevingswet verplicht om een adviescommissie te hebben vastgesteld in elk geval voor het geven van advies bij activiteiten t.a.v. rijksmonumenten. Aangezien de huidige commissie ruimtelijke kwaliteit komt te vervallen, is het verstandig om het hele takenpakket te verwerken in deze nieuwe adviescommissie.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

Met dit besluit zijn geen kosten gemoeid.

6. Communicatie

De benoemingsbesluiten en de verordening worden openbaar bekend gemaakt.

7. Uitvoering en planning

De verordening op de gemeentelijke adviescommissie wordt op 18 oktober 2022 aan de gemeenteraad aangeboden met het verzoek de verordening vast te stellen.
De nieuwe commissieleden zullen worden vastgesteld in december 2022.
Bij periodieke evaluatie van de Erfgoedverordening en de verordening van de adviescommissie, bezien we of en in hoeverre het nodig is om nieuwe leden voor de commissie te benoemen.

8. Participatie

De leden worden voorgedragen op basis van specifieke deskundigheid. Daarbij is geen ruimte voor burgerparticipatie. Wel is er in de verordening ruimte opgenomen om 1 of meerdere burgerleden voor te dragen voor de commissie.

9. Duurzaamheid

In de verordening is opgenomen dat een expert t.a.v. duurzaamheid kan aansluiten indien dit nodig is bij bepaalde ontwikkelingen.

Bijlagen:

- Raadsvoorstel.
- Raadsbesluit.
- Verordening voor de gemeentelijke adviescommissie.

Inlichtingen bij:

Naam	R. de Wit en M. Boekestein
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.129783** **Z.044674**	**D.129784** **Z.044674**

Onderwerp **vaststellen verordening gemeentelijke adviescommissie.**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:
1. De verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Buren 2023

Intitulé
Besluit van de raad van de gemeente Buren tot vaststelling van de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Buren 2023

De raad van de gemeente Buren;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 7 september 2022;
gelet op de artikelen 108 en 149 van de Gemeentewet en afdeling 17.2 van de Omgevingswet;
gezien het advies van de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van gemeente Buren;
besluit vast te stellen de volgende verordening:

Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Buren 2023

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities
In deze verordening wordt verstaan onder:

Burgemeester en wethouders: het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Buren;

Commissie: gemeentelijke adviescommissie als bedoeld in artikel 17.9 van de wet, genaamd gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit;

Cultureel erfgoed: cultureel erfgoed als bepaald in artikel 1.1 van de wet met uitzondering van archeologische rijksmonumenten;

Goede omgevingskwaliteit: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 1.3 van de wet;

Raad: gemeenteraad;

Mandaatcommissie: de in de commissie benoemde adviseur ruimtelijke kwaliteit en adviseur cultuurhistorie, die op grond van artikel 9, eerste lid, de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning of de voorbereiding van een andere beschikking onder verantwoordelijkheid van de commissie kunnen nemen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 17.9, eerste lid, van de wet;

Wet: de Omgevingswet.

Paragraaf 2. Adviestaak

Artikel 2. Taak en werkzaamheden
1. De commissie heeft als taak de raad en burgemeester en wethouders te adviseren bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden op grond van de wet met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit en al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Daaronder wordt in elk geval begrepen het geven van voorlichting over de doelstelling van een goede omgevingskwaliteit en over de werkzaamheden van de commissie.

2. Ter uitvoering van haar taak:

a. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over een aanvraag om of een ontwerpbesluit voor een omgevingsvergunning voor:

1°. een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument of omgeving daarvan;

2°. een omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een (voorbeschermd) gemeentelijk monument of omgeving daarvan;

3°. een omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op het cultureel erfgoed;

4°. een omgevingsplanactiviteit in geval de commissie in het omgevingsplan als adviseur is aangewezen;

5°. een andere activiteit in geval burgemeester en wethouders een advies nodig achten met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit;

b. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aanwijzen van een onroerende zaak als rijksmonument ingevolge artikel 3.1, eerste lid, van de Erfgoedwet of over het aan een locatie geven, wijzigen of intrekken van de functie-aanduiding gemeentelijk monument op grond van artikel 4.2, eerste lid, van de wet;

c. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het aan een locatie geven, wijzigen of intrekken van een functieaanduiding anders dan gemeentelijk monument die betrekking heeft op cultureel erfgoed op grond van artikel 4.2, eerste lid, van de wet;

d. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders of uit eigen beweging over het ontwikkelen van beleid inclusief omgevingsvisie, omgevingsplan en maatwerkregels voor de omgevingskwaliteit;

e. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders in een geval van een verkenning als bedoeld in artikel 5.48, tweede lid, van de wet en in andere gevallen waarin burgemeester en wethouders een advies nodig achten in verband met een verkenning van een mogelijk bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving;

f. informeert en begeleidt de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders planindieners en ontwerpers gedurende het ontwerpproces;

g. voert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders vooroverleg met planindieners over een in te dienen aanvraag om een omgevingsvergunning;

h. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over:

1°. het stellen van maatwerkvoorschriften in verband met het uiterlijk van bouwwerken, de zorg voor cultureel erfgoed en andere zaken die de omgevingskwaliteit betreffen;

i. adviseert de commissie op verzoek van burgemeester en wethouders over het geven van beschikkingen op grond van regels in verordeningen op grond van artikel 149 van de Gemeentewet die betrekking hebben op de omgevingskwaliteit en het cultureel erfgoed.

Paragraaf 3. Aanwijzing van besluiten waarover verplicht advies moet worden gevraagd

Artikel 3. Verplichte advisering
Burgemeester en wethouders winnen advies van de commissie in omtrent een te nemen beslissing als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder a, onderdelen 1˚ tot en met 3, en onder b.

Paragraaf 4. Samenstelling en inrichting

Artikel 4. Samenstelling
1. De voltallige commissie bestaat uit minimaal 2 en maximaal 6 leden. Het Gelders Genootschap voorziet in adequate vervanging.

2. De leden worden benoemd op persoonlijke titel op grond van de professionele deskundigheid die nodig is voor de advisering.

3. In afwijking van het tweede lid kunnen één of meerdere burgerleden worden benoemd. Zij worden benoemd op persoonlijke titel op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.

4. De commissie telt gelet op artikel 17.9, eerste lid, van de wet minimaal 2 leden deskundig op het gebied van de monumentenzorg.

5. De leden vertegenwoordigen in gezamenlijkheid een gebalanceerde samenstelling van disciplines, waaronder in elk geval: cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratiearchitectuur, landschap, stedenbouw, architectuur, duurzaamheid en archeologische monumentenzorg.

6. De leden en de plaatsvervangers zijn niet werkzaam onder verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur.

Artikel 5. Benoeming
1. De gemeente benoemt de gemeentelijke adviescommissie op grond van artikel 17.9 Omgevingswet. De organisatie en uitvoering van de advisering wordt opgedragen aan het Gelders Genootschap.

2. Het Gelders Genootschap draagt individuele deskundige leden voor ter benoeming door de raad. Burgerleden worden rechtstreeks via de gemeente aangesteld.

3. De leden kunnen voor een termijn van ten hoogste 3 jaar worden benoemd.

4. Herbenoeming van leden kan eenmaal voor ten hoogste 3 jaar plaatsvinden.

5. Afgetreden leden zijn 3 jaar na hun aftreden weer benoembaar.

6. De leden worden op eigen aanvraag ontslagen. Zij kunnen voorts door burgemeester en wethouders worden geschorst en door de raad worden ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

Artikel 6. Ondersteuning van de commissie
1.Het secretariaat van de mandaatcommissie berust bij de Omgevingsdienst Rivierenland.

2. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de mandaatcommissie uitsluitend verantwoording schuldig aan deze commissie.

3. De secretaris kan worden ondersteund door andere ambtelijke medewerkers, die voor hun werkzaamheden voor de commissie uitsluitend verantwoording schuldig zijn aan de secretaris.

4. De secretaris noch de medewerkers zijn lid van de commissie.

5. Het secretariaat van de voltallige commissie berust bij het Gelders Genootschap.

Paragraaf 5. Advisering en standpuntbepaling

Artikel 7. Adviestermijn
1. Burgemeester en wethouders kunnen aangeven binnen welke termijn een advies wordt verwacht.

2. In geval burgemeester en wethouders geen termijn hebben gesteld brengt de commissie – evenals mandaat- en subcommissies - advies uit binnen een termijn van vier weken.

Artikel 8. Beraadslaging en standpuntbepaling
1. De vergaderingen waarin een of meer adviezen over aanvragen om omgevingsvergunning door of namens de commissie worden vastgesteld, zijn openbaar. De agenda voor de vergadering van de commissie wordt tijdig op een geschikte wijze bekendgemaakt. Indien burgemeester en wethouders – al dan niet op verzoek van de aanvrager – een verzoek doen tot niet-openbare behandeling, dan dienen burgemeester en wethouders daaraan klemmende redenen op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur ten grondslag te leggen. De openbaarheid geldt zowel voor de beraadslagingen, de beoordeling als de adviezen.

2. Belanghebbenden hebben in toelichtende zin spreekrecht in door de commissie gehouden openbare vergaderingen. Tijdens de beraadslagingen is er geen spreekrecht.

3. Over de uit te brengen adviezen wordt niet besloten dan in aanwezigheid van ten minste twee deskundige leden, de voorzitter daaronder niet inbegrepen. Over een advies over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument wordt niet besloten dan in aanwezigheid van ten minste twee leden met deskundigheid op het gebied van de monumentenzorg.

4. Leden die als opdrachtgever, ontwerper of anderszins betrokken zijn bij de uitvoering van een activiteit waarvoor een aanvraag is gedaan waarover de commissie adviseert, onthouden zich van medewerking aan het desbetreffende advies en zijn tijdens de behandeling van en de besluitvorming over het advies niet in de vergadering aanwezig.

5. De geheimhoudingsplicht als bedoeld in artikel 2:5, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de commissie en de daarvoor werkzame personen.

Artikel 9. Afdoening onder verantwoordelijkheid van de commissie
1. De commissie kan onverminderd het bepaalde in artikel 17.9, eerste lid van de wet, de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning of over de voorbereiding van een andere

beschikking onder verantwoordelijkheid van de commissie overlaten aan een of meer daartoe aangewezen leden, of een mandaatcommissie.
In de kern bestaat de mandaatcommissie uit de adviseur ruimtelijke kwaliteit en adviseur cultuurhistorie van het Gelders Genootschap.

2. De commissie kan zich door een of meer door haar daartoe aangewezen leden, de secretaris of andere daartoe door haar aangewezen personen laten vertegenwoordigen in kwaliteitsteams, omgevingsoverleggen en -tafels, of enig ander overleg waarin een mandaat voor het nemen van besluiten benodigd is.

3. De aangewezen personen in geval van het eerste en tweede lid adviseren of nemen besluiten over zaken waarvan volgens hen het oordeel van de commissie als bekend mag worden verondersteld of waarbij de door de aangewezen personen beschikken over de relevante deskundigheid benodigd in de specifieke situatie. In geval van twijfel of ingrijpende impact op de omgevingskwaliteit wordt de advisering alsnog overgelaten aan de commissie.

Artikel 10. Adviseurs
1. De commissie kan zich voor het inwinnen van inlichtingen wenden tot daartoe door burgemeester en wethouders aangewezen ambtenaren.

2. De commissie kan zich doen bijstaan door andere personen, voor zover dat voor de vervulling van haar taak nodig is.

3. De in het eerste en tweede lid bedoelde personen kunnen op uitnodiging van de commissie als adviseur deelnemen aan de beraadslagingen.

Artikel 11. Verwerking van het advies
1. Burgemeester en wethouders kunnen eenmaal per activiteit een second opinion inwinnen bij een gemeentelijke adviescommissie van een andere gemeente, buiten het adviesgebied van het Gelders Genootschap. Alvorens dit te doen bieden B&W de commissie de mogelijkheid tot heroverweging van het uitgebracht advies. In geval van een second opinion stellen B&W de commissie van het voornemen hiertoe op de hoogte.

2. In geval burgemeester en wethouders een beschikking geven in afwijking van het door de commissie uitgebrachte advies verzenden zij een afschrift van die beschikking aan de commissie.

Paragraaf 6. Werkwijze

Artikel 12. Reglement van orde
1. De commissie stelt haar werkwijze binnen de kaders van deze verordening nader vast in een reglement van orde.

2. In het reglement van orde komt ten minste aan de orde:
   a. de wijze waarop de agenda openbaar wordt gemaakt en belanghebbenden worden uitgenodigd;
   b. het vereiste quorum voor een besluitvormende vergadering, de vergaderorde en orde van de beraadslaging, waarbij er een onderscheid wordt aangebracht tussen de toelichtende fase waarin het spreekrecht wordt uitgeoefend en de beraadslagingen;
   c. de notulering en dossiervorming;
   d. de wijze waarop de adviezen openbaar worden gemaakt;
   e. de werkwijze bij afdoening onder verantwoordelijkheid van de commissie als bedoeld in artikel 9;

f. de werkwijze in geval van online-vergaderen.

3. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor bekendmaking van het door de commissie vastgestelde reglement van orde in het gemeenteblad.

Artikel 13. Relatie met andere adviseurs
Bij het aanstellen van een supervisor, een kwaliteitsteam of een andere adviseur op het gebied van de omgevingskwaliteit, niet zijnde een lid of een adviseur van de commissie dragen burgemeester en wethouders zorg voor een goede afstemming tussen de werkzaamheden van deze adviseur en de commissie.

Artikel 14. Vergoeding
1. De leden en de adviseurs als bedoeld in artikel 10, tweede lid, ontvangen een vergoeding op grond van een gemeentelijke vergoedingsregeling, of op basis van afspraken c.q. een overeenkomst met betreffende adviesorganisatie.

2. De burgerleden ontvangen rechtstreeks via de gemeente een vergoeding.

Paragraaf 7. Jaarverslag

Artikel 15. Jaarverslag
1. De commissie brengt jaarlijks verslag uit, als bedoeld in artikel 17.9, zesde lid van de wet, van haar werkzaamheden in het voorafgaande kalenderjaar.

2. In het jaarverslag komt ten minste aan de orde:
a. de wijze waarop toepassing is gegeven aan de kaders als bedoeld in artikel 17.9, derde lid, van de wet;
b. de wijze waarop uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 16. Overgangsrecht
1. Als voor de inwerkingtreding van de wet een aanvraag om een besluit is ingediend, blijft het oude recht, met betrekking tot de commissies op het gebied van welstand en monumentenzorg van kracht, met dien verstande dat de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit wordt geacht de in artikel 8 van de Woningwet, dan wel de in artikel 9.1, eerste lid, onder a, van de Erfgoedwet in samenhang met artikel 15 van de Monumentenwet 1988 bedoelde commissie te zijn.

Artikel 17. Vervallen en intrekking oude regeling
1. De regels met betrekking tot de commissie in hoofdstuk 9 van de Bouwverordening gemeente Buren 2013 vervallen.

2. De regels met betrekking tot de commissie in de artikelen 8, 15, 18 en 19 van de Erfgoedverordening Buren 2021 vervallen.

Artikel 18. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt tegelijk met de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) in werking.

2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Buren 2023.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18 oktober 2022.

De voorzitter,

De griffier,

Toelichting

Algemeen

Met de Omgevingswet (hierna: de wet) die naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treedt, wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. De wet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Belangrijk verbeterdoel van de nieuwe wet is een kader te bieden dat overheden meer afwegingsruimte biedt om doelen voor de leefomgeving te bereiken. “Decentraal, tenzij” is een belangrijk principe van de wet. Dit betekent dat taken en bevoegdheden in principe bij het lokale bestuur, zoals de gemeente liggen. Alleen indien het gaat om een nationaal of internationaal belang of als dat doelmatiger of doeltreffender is, stelt het Rijk regels.

Eén van de doelen van de wet is het bereiken van een goede omgevingskwaliteit (artikel 1.3 van de wet). Daarbij gaat het om het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Gemeenten hebben een grote vrijheid in de wijze waarop zij het doel van een goede omgevingskwaliteit willen bereiken. Dat geldt ook voor de rol van de gemeentelijke adviescommissie (hierna: commissie) daarbij. Een adequate invulling van de taak en de werkwijze van deze commissie draagt bij aan het doel van een goede omgevingskwaliteit.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Definities

Commissie
Dit is de gemeentelijke adviescommissie op grond van artikel 17.9 van de wet.

Goede omgevingskwaliteit
"Een goede omgevingskwaliteit" is naast veiligheid en gezondheid opgenomen in de maatschappelijke doelstelling van de wet (artikel 1.3 van de wet). Dit geeft aan dat aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap belangrijk zijn. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden (Kamerstukken II 2013-2014, 33962, nr. 3).

De gemeente heeft de plicht de zorg voor de omgevingskwaliteit zelf in te vullen, inclusief het adviesstelsel op het gebied van de omgevingskwaliteit. Burgers kunnen, wanneer geen concrete gedragsbepalingen voorhanden zijn of deze niet toereikend blijken, ten aanzien van de het doel van een goede omgevingskwaliteit een beroep doen op de algemene zorgplicht.

Artikel 2. Taak en werkzaamheden

Eerste lid
Dit lid beschrijft de adviestaak in algemene zin: het adviseren van de raad en het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) op het gebied van de omgevingskwaliteit als bedoeld in artikel 1.3 van de wet. De commissie adviseert dus niet over andere aspecten van de fysieke leefomgeving, zoals een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. De commissie geeft ook voorlichting over de doelstelling van een goede omgevingskwaliteit en over de werkzaamheden van de commissie zelf. De commissie baseert de voorlichting (net als haar concrete adviezen) op de vastgestelde beleidskaders (zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de beleidsregels over het uiterlijk van bouwwerken, bedoeld in artikel 4.19 van de wet).

Tweede lid

Onderdeel a

Dit betreft de advisering over aanvragen om een omgevingsvergunning of de advisering over een ontwerpbesluit als het college geen bevoegd gezag is. De commissie adviseert op verzoek van het college over een aanvraag voor:

1˚. een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument

De wet definieert een rijksmonumentenactiviteit als volgt:

"een activiteit inhoudende het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument of het herstellen of gebruiken daarvan waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht".

De commissie adviseert niet over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot archeologische rijksmonumenten. De commissie brengt advies uit met het oog op het behoud van cultureel erfgoed. Uitgangspunten daarbij zijn:

- het voorkomen van ontsiering, beschadiging of sloop van monumenten en archeologische monumenten;
- het voorkomen van verplaatsing van monumenten of een deel daarvan, tenzij dit dringend is vereist is voor het behoud van die monumenten;
- het bevorderen van het gebruik van monumenten, zo nodig door wijziging van die monumenten, rekening houdend met de monumentale waarden; en
- het conserveren en in stand houden van archeologische monumenten, bij voorkeur in situ.

Dit volgt uit artikel 8.80 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) dat de beoordelingsregels voor de rijksmonumentenactiviteit bevat.

Voor rijksmonumentenactiviteiten met betrekking tot archeologische rijksmonumenten is de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: de Minister van OCW) aangewezen als advies- en instemmingsorgaan in de gevallen dat het college het bevoegd gezag is. Dit in verband met zijn verantwoordelijkheid voor de archeologische rijksmonumenten en met het landelijk overzicht en de vereiste specialistische kennis en ervaring die aanwezig zijn bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ook is de Minister van OCW (mede) bevoegd tot toezicht en handhaving waar het gaat om archeologische rijksmonumenten. Behoud in situ (in de bodem) is hierbij het uitgangspunt.

De gemeenten spelen desalniettemin in de archeologie een cruciale rol. De afweging om archeologische monumenten in situ (in de bodem) dan wel ex situ (door ze op te graven) te behouden, wordt meestal door de gemeente gemaakt in het kader van het opstellen van het omgevingsplan en de belangenafweging bij de specifieke omgevingsplanactiviteiten waaraan een archeologische onderzoeksplicht is gekoppeld. De gemeente is op grond van artikel 5.130 van het Bkl verplicht om bij het opstellen van het omgevingsplan rekening te houden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed, waaronder (aantoonbaar te verwachten) archeologische monumenten. Daarbij kan de (aantoonbaar te verwachten) aanwezigheid van archeologische monumenten van invloed zijn op onder meer de toedeling van functies aan locaties – bijvoorbeeld de keuze om geen parkeergarage toe te staan op een locatie met hoge archeologische waarde – of op de inhoud van in het omgevingsplan op te nemen beschermende regels of beoordelingsregels. De commissie kan hierover op grond van de andere onderdelen van dit artikel adviseren.

Voor als gemeentelijk monument beschermde archeologische monumenten is de commissie wel het aangewezen adviesorgaan.

2°. een omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op een voorbeschermd gemeentelijk monument of een gemeentelijk monument
De bescherming van monumenten of archeologische monumenten als gemeentelijk monument gebeurt door aan het monument of archeologisch monument in het omgevingsplan de functie-aanduiding gemeentelijk monument te geven. Met een voorbereidingsbesluit kan voorbescherming worden geboden aan een locatie waarvoor wordt overwogen deze de functie-aanduiding gemeentelijk monument te geven.

Overgangsrecht gemeentelijke monumenten
Het overgangsrecht in de wet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet regelt dat er bij het in werking treden van de wet een vergunningplicht geldt voor activiteiten met betrekking tot gemeentelijke monumenten en voorbeschermde gemeentelijke monumenten die nog op grond van de Erfgoedverordening Buren 2021 zijn aangewezen. De regels uit die verordening blijven gelden tot het moment dat dit onderwerp in het nieuwe deel van het omgevingsplan is geregeld. Dit volgt uit de artikelen 22.4 en 22.8 van de wet en artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet in samenhang met artikel 22.2 van het omgevingsplan (bruidsschat). De in de Erfgoedverordening Buren 2021 opgenomen vergunningplicht geldt als een verbod op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet om zonder omgevingsvergunning een omgevingsplanactiviteit te verrichten.

3°. een omgevingsplanactiviteit die betrekking heeft op cultureel erfgoed
In principe wordt dit geregeld in het omgevingsplan zoals benoemd bij 4°. In de praktijk blijkt dat niet elke gemeente dit nu en straks in de overgangsfase goed heeft geregeld in haar bestemmingsplannen, bouwverordening en/of erfgoedverordening als het gaat om cultureel erfgoed, anders dan gemeentelijke monumenten. Hierbij moet gedacht worden aan de advisering bij omgevingsplanactiviteiten bij beeldbepalende en karakteristieke objecten of bijvoorbeeld bij objecten in gemeentelijke of Rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten. Hiermee kan voorkomen worden dat er voor deze objecten een omgevingsplanactiviteit vergund moet worden zonder dat daarbij de commissie om advies wordt (kan worden) gevraagd. Burgemeester en wethouders kunnen uiteraard ook zonder verplichting en als zij dat wenst de commissie om advies te vragen. Als de verplichting of afweging daartoe echter onvoldoende is gemotiveerd of geborgd in de regelgeving, zou dat echter naar oordeel van de rechter ook als rechtsongelijkheid kunnen worden beschouwd. Door dit onderdeel op te nemen kan het dienen als achtervang totdat alle gemeenten het goed geregeld hebben in hun omgevingsplan.

4°. een omgevingsplanactiviteit in geval de commissie in het omgevingsplan als adviseur is aangewezen
De raad kan op grond van artikel 16.15, tweede lid, van de wet in het nieuwe deel van het omgevingsplan bepalen in welke gevallen een advies verplicht is. Dit kan per gebied of per type activiteit of bouwwerk verschillen. Zolang nog geen gevallen zijn aangewezen, zet het college het bestaande beleid met betrekking tot het vragen van commissieadvies voort.

Omdat het omgevingsplan ook bij een projectbesluit of een voorbereidingsbesluit kan worden gewijzigd, brengt dit mee dat ook Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het Waterschap en de Minister van OCW de commissie als adviseur in het omgevingsplan kunnen aanwijzen. Regels over de aanwijzing van de commissie als adviseur kunnen ook onderdeel zijn van de voorbeschermingsregels waarmee een voorbereidingsbesluit het omgevingsplan wijzigt. Overigens betekent dit niet dat de commissie daarmee ook formeel adviesorgaan van die andere bestuursorganen wordt. Als het college geen bevoegd gezag is voor de aanvraag om een omgevingsvergunning maar adviseur, is de commissie ook adviseur en richt het advies van de

commissie zich tot het college in plaats van het bevoegd gezag (artikel 4.22 van het Omgevingsbesluit).

5°. een andere activiteit in geval burgemeester en wethouders een advies nodig achten met het oog op het bereiken en in stand houden van een goede omgevingskwaliteit
Dit onderdeel is gelijkwaardig aan de huidige zogenoemde “kan-bepaling” over de welstandsadvisering in artikel 6.2, eerste lid, van het Besluit omgevingsrecht. Het college kan – voor zover dat in het omgevingsplan niet anders is geregeld – op grond daarvan zelf bepalen of zij een advies inwinnen bij de commissie.

De beoordeling van de omgevingsplanactiviteit bouwen door de commissie
Bij het beoordelen van een bouwplan volgt de commissie de beoordelingsregels die in het omgevingsplan staan. De beoordelingsregels geven aan onder welke voorwaarden de vergunning kan worden verleend of geweigerd. Het gaat hierbij om regels over het bouwwerk zelf als wel zijn relatie tot de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan. Bijvoorbeeld de bouwhoogte, de bouwmassa, het maximale bebouwingsoppervlak, de aanwijzing van bouwvlakken, de situering op de bouwvlakken, de karakteristiek van de bebouwing, en het uiterlijk van bouwwerken zoals vastgelegd in de beleidsnota.

De wet biedt de gemeente een kans om te zorgen voor een betere inbedding en aansluiting van welstandsaspecten binnen het ruimtelijke kwaliteitsbeleid. Het streven naar een goede omgevingskwaliteit als bedoeld in artikel 1.3 van de wet is daarbij het overkoepelende doel. Daarom is de advisering niet beperkt tot ingrepen aan beschermde monumenten en het uiterlijk van bouwwerken. De commissie adviseert zowel over de toepassing van de regels in het omgevingsplan zelf (zoals de mogelijkheid tot “binnenplanse” afwijkingen), als over de toepassing van de beleidsregels over het uiterlijk van bouwwerken. Dit gebeurt vanuit het doel van een goede omgevingskwaliteit.

Onderdeel b
De Minister van OCW vraagt ingevolge de Erfgoedwet altijd advies aan het college van de gemeente waar een monument of archeologisch monument zich bevindt, alvorens te besluiten het aan te wijzen als rijksmonument. In dat geval is de commissie adviseur van het college. De commissie is ook adviseur in geval het college het voornemen heeft een monument of archeologisch monument aan te wijzen als gemeentelijk monument (door de locatie de functie-aanduiding gemeentelijk monument te geven).

Onderdeel c
Ook voor cultureel erfgoed anders dan gemeentelijke monumenten is het wenselijk als de commissie om advies wordt gevraagd voordat dit een andere functie-aanduiding krijgt die betrekking heeft op cultureel erfgoed. Denk daarbij aan de functie-aanduiding beeldbepalend, karakteristiek, cultuurhistorisch waardevol gebied, gemeentelijk beschermd dorpsgezicht, e.a.. Dit zorgt voor een betere afweging van belangen en juridisch voor een betere motivatie van het te nemen besluit.

Onderdeel d
Dit onderdeel geeft invulling aan de mogelijkheid als bedoeld in artikel 17.9, tweede lid, van de wet om de commissie in te schakelen bij het ontwikkelen van beleid voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Zoals hierboven vermeld gaat het uitsluitend om beleid op het gebied van de omgevingskwaliteit.

Onderdeel e
Dit onderdeel betreft de opgavegerichte advisering in verband met een verkenning van een mogelijk bestaande of toekomstige opgave.

In geval van een verkenning in het kader van een projectprocedure of projectbesluit als bedoeld in artikel 5.48, tweede lid, van de wet onderzoekt het bevoegd gezag de mogelijke oplossingen voor een opgave. Door de verkenning kan het bevoegd gezag inzichten verkrijgen in:

- de aard van de opgave,
- de relevante ontwikkelingen voor de fysieke leefomgeving, en
- de mogelijke oplossingen voor die opgave. Hieronder vallen ook de oplossingen die anderen aandragen en waarvan het bevoegd gezag na beoordeling ervan besluit deze mee te nemen in de verkenning.

Burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen van het Rijk en de provincie die een mogelijke oplossing hebben aangedragen, kunnen aan het college vragen een deskundige instantie als de commissie over hun oplossing te raadplegen. Het college kan ook zelf advies vragen over de aangedragen oplossingen voor de opgave.
De laatste zinsnede van dit onderdeel geeft aan dat ook als er geen sprake is van een projectprocedure of projectbesluit het college aan de commissie advies kan vragen in het kader van een verkenning van een mogelijk bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving.

Onderdeel f
Dit onderdeel betreft de ontwerpgerichte advisering. Deze taak heeft geen betrekking op het adviseren over door het college op aanvraag te nemen besluiten, maar op het informeren en begeleiden van planindieners en ontwerpers gedurende het ontwerpproces, met het doel een hoogstaande stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit te bereiken. Dit onderdeel biedt de mogelijkheid om in een specifiek geval de commissie of een lid van de commissie te belasten met of te betrekken bij deze taak.

Onderdeel g
Vooroverleg bij een vergunningaanvraag wordt in de wet niet gereguleerd. De bestaande praktijk kan op grond van dit onderdeel worden voortgezet. Het belang van een goed vooroverleg neemt toe, aangezien het vereiste van onlosmakelijke samenhang vanuit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) niet is overgenomen in de wet. De initiatiefnemer is er zelf verantwoordelijk voor dat zij of hij voor alle activiteiten beschikt over de vereiste vergunningen. Het is aan de initiatiefnemer om de verschillende eisen op elkaar af te stemmen. Vooral bij complexe projecten is vooroverleg van groot belang.

Onderdeel h
In dit onderdeel is bepaald dat de commissie ook adviseur kan zijn bij het stellen van maatwerkvoorschriften in verband met het uiterlijk van bouwwerken, de zorg voor cultureel erfgoed en werelderfgoed en andere zaken die de omgevingskwaliteit betreffen.
De aanschrijvingsbevoegdheid als bedoeld in artikel 13a van de Woningwet in geval van een bouwwerk dat in ernstige mate in strijd is met redelijke eisen van welstand, is opgenomen in de bruidsschat als bedoeld in artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Dit in de vorm van een bevoegdheid tot stellen van maatwerkvoorschriften (zie artikel 22.7 in samenhang met artikel 22.4 van het tijdelijke deel van het omgevingsplan).
De specifieke zorgplicht voor rijksmonumenten verplicht initiatiefnemers om maatregelen te nemen om het beschadigen of vernielen van (voorbeschermde) rijksmonumenten te voorkomen. Een activiteit hoeft daarbij niet gericht te zijn op een rijksmonument. Het is voldoende dat een activiteit in de fysieke leefomgeving effect heeft op dat rijksmonument. Een voorbeeld hiervan is het bouwen

van een tunnel, waardoor een rijksmonument kan verzakken. De regels voor de specifieke zorgplicht staan in hoofdstuk 13 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De gemeente kan op grond daarvan maatwerkvoorschriften opleggen.

Onderdeel i
De meeste regels over de fysieke leefomgeving uit de gemeentelijke verordeningen komen niet in het tijdelijke deel van het omgevingsplan. Het gaat bijvoorbeeld om de Algemene plaatselijke verordening 2022. De gemeente kan deze regels tot het einde van de overgangsfase (2029) omzetten naar het nieuwe deel van het omgevingsplan. Op grond van dit onderdeel kan het college ook op basis van deze verordeningen advies vragen aan de commissie, ook al zijn de regels nog niet omgezet naar het omgevingsplan.

Artikel 3. Verplichte adviezen
Dit artikel sluit aan op de verplichte adviezen op grond van artikel 17.9 van de wet en het op grond van de Erfgoedverordening Buren 2021 verplichte advies bij gemeentelijke monumenten.

Artikel 4. Samenstelling
Eerste lid
Dit lid geeft invulling aan artikel 17.7, eerste lid, van de wet, waarin is bepaald dat de raad het aantal leden vaststelt.

Tweede lid
Dit lid geeft aan dat de leden als deskundigen en dus op persoonlijke titel en op grond van hun persoonlijke kwalificaties worden benoemd. Hun lidmaatschap is niet afhankelijk van het bekleden van een bepaalde functie of het hebben van een bepaalde hoedanigheid. De leden vertegenwoordigen geen bijzondere belangen. Dat betekent bijvoorbeeld dat belangenorganisaties op het gebied van de omgevingskwaliteit geen vertegenwoordigers in de commissie hebben. De leden zullen hun functie onafhankelijk dienen uit te oefenen. Daartegenover staat dat benoeming niet achterwege zal blijven enkel vanwege het lidmaatschap van een bepaalde groepering of het bekleden van een bepaalde bestuurlijke of maatschappelijke functie. Daarnaast beschikken de leden over inzicht in maatschappelijke verhoudingen op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.

Derde lid
Dit lid voorziet in de mogelijkheid om burgerleden te benoemen. Voor deze leden geldt de eis van inzicht in maatschappelijke verhoudingen op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.

Vierde en vijfde lid
Deze leden zien toe op de deskundigheidsgebieden die in de commissie vertegenwoordigd moeten zijn. De wet schrijft voor dat binnen de commissie enkele leden deskundig dienen te zijn op het gebied van de monumentenzorg, en dat die in ieder geval worden betrokken bij de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument. Volgens de Memorie van toelichting dient de commissie ten minste over deskundigheid op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratiearchitectuur, landschap en stedenbouw te beschikken (Kamerstukken II 2014-2015, 33962 nr. 3, p. 581). Het is mogelijk dat één persoon meerdere disciplines in zich verenigt.

Zesde lid
Dit lid zorgt voor een aanscherping van de wettelijke eis van onafhankelijkheid ten opzichte van het gemeentebestuur. Artikel 17.8 van de wet stelt slechts als eis, dat de leden van het gemeentebestuur geen lid zijn van een gemeentelijk adviesorgaan.

Artikel 5. Benoeming

Eerste lid
Dit lid stelt vast dat de gemeente de gemeentelijke adviescommissie op grond van artikel 17.9 Omgevingswet benoemt. De organisatie en uitvoering van de advisering wordt daarbij opgedragen aan het Gelders Genootschap.

Tweede lid
Dit lid regelt het voordragen van de individuele deskundige leden voor de commissie. Deze worden vervolgens benoemd door de raad. Burgerleden worden rechtstreeks via de gemeente aangesteld.

Derde tot en met vijfde lid
Deze leden hebben betrekking op de benoemingstermijn als bedoeld in artikel 17.7, eerste lid, van de wet. Het derde lid regelt de benoeming voor de eerste termijn. Het vierde lid ziet toe op de herbenoeming. In het vijfde lid is de mogelijkheid opgenomen om leden 3 jaar na hun aftreden opnieuw te benoemen.

De vraag kan worden gesteld of het benoemen van leden en instellen van de commissie een bevoegdheid is die gemandateerd kan worden aan het college. Mandaatverlening is niet geoorloofd indien de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet. In dit geval is het de vraag of de aard van de bevoegdheid zich verzet tegen mandaatverlening als bedoeld in artikel 10:3, tweede lid, onder b, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Onder de Woningwet is overwogen dat de raad een centrale rol moest spelen in het welstandstoezicht, mandatering was daarom niet mogelijk. Uit de toelichting bij artikel 17.7 van de wet volgt dat “in navolging van de bestaande regeling voor de welstandscommissie (..) die bevoegdheid is neergelegd bij de gemeenteraad.” (Kamerstukken II, 2013-2014, 33962, nr. 3, p. 580). Op grond daarvan mag worden aangenomen dat de aard van de bevoegdheid zich tegen mandatering aan het college verzet.

Zesde lid
Dit lid regelt schorsing en ontslag. De wet bepaalt dat de raad de leden benoemt en ontslaat (artikel 17.7, tweede lid, van de wet). Het is vanzelfsprekend dat leden op eigen aanvraag worden ontslagen. Zij kunnen verder worden geschorst en ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

Artikel 6. Ondersteuning van de commissie
Ingevolge het eerste lid wordt de commissie bijgestaan door een secretariaat dat berust bij de vereniging Gelders Genootschap. Het tweede lid borgt dat het secretariaat slechts door de belangen van de commissie wordt geleid.

Artikel 7. Adviestermijn
In de wet is geen termijn gesteld waar binnen de commissie moet adviseren. Daarom kan het college op grond van het eerste lid aangeven binnen welke termijn een advies wordt verwacht. Deze termijn mag volgens artikel 3:6 van de Awb niet zodanig kort zijn, dat de commissie zijn taak niet meer kan vervullen. In het tweede lid is bepaald dat het college ook kan afzien van het stellen van een termijn. In dat geval geldt een termijn van vier weken.

Indien geen advies wordt uitgebracht binnen de genoemde adviestermijn, staat dit de besluitvorming door het college niet in de weg (artikel 3:6, tweede lid, van de Awb).

Artikel 8. Beraadslaging en standpuntbepaling
Eerste lid
Dit lid is een nadere regeling van uitwerking van de wettelijke eis van openbaarheid als bedoeld in artikel 17.9, vijfde lid, van de wet.

Tweede lid
Uit artikel 4:7 van de Awb volgt de beperkte verplichting dat de mogelijkheid tot toelichting van een plan ten overstaan van de commissie dient te worden geboden aan de aanvrager van de omgevingsvergunning. Daarnaast hebben andere belanghebbenden spreekrecht. De kring van spreekgerechtigden is beperkt tot belanghebbenden (als bedoeld in artikel 1:2 van de Awb). Daarmee wordt voorkomen dat allerlei personen tijdens de vergadering van de commissie kunnen inspreken, terwijl die in een eventuele rechterlijke procedure tegen de omgevingsvergunning voor het bouwen geen recht van spreken hebben omdat zij geen belanghebbenden zijn.

Het spreekrecht is van invloed op het tijdstip waarop de vergadering van de commissie wordt aangekondigd. Dat tijdstip moet dan zodanig worden gekozen dat eventuele sprekers voldoende tijd hebben om zich op de vergadering voor te bereiden. De regeling van dit spreekrecht wordt opgenomen in het reglement van orde (zie artikel 12).

De verplichting tot openbaar vergaderen heeft betrekking op de vergaderingen waarin het advies op de aanvraag voor een omgevingsvergunning of op een voorgenomen beschikking formeel wordt vastgesteld. Het is niet verplicht voor informeel vooroverleg of bij de beleidsgerichte, opgavegerichte of ontwerpgerichte advisering. De potentiële initiatiefnemer kan in het stadium van vooroverleg gebaat zijn met beslotenheid. Openbaarheid zou dan remmend op het vooroverleg kunnen werken, terwijl uit oogpunt van de korte planprocedure vooroverleg stimulering verdient.

Derde lid
Dit lid ziet erop toe dat in de vergadering voldoende leden aanwezig zijn, zodat een deskundig oordeel kan worden gevormd. Het borgt ook de wettelijke eis dat enkele leden die deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg in ieder geval worden betrokken bij de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit (artikel 17.9, eerste lid, van de wet).

Vierde lid
Met deze bepaling wordt verstrengeling van belangen tegengegaan.

Vijfde lid
Dit lid verwijst naar de Awb die uitvoerders van wetten een geheimhoudingsplicht oplegt ten aanzien van gegevens waarvan zij het vertrouwelijke karakter kennen of redelijkerwijs moeten vermoeden. Op grond van artikel 2:5, tweede lid, van de Awb is de plicht tot geheimhouding ook van toepassing op instellingen die een wettelijke taak uitvoeren. Daaronder vallen ook adviesorganen. Dit lid plaatst buiten twijfel dat de geheimhoudingsplicht ook op de commissie en de daarvoor werkzame personen van toepassing is.

Artikel 9. Afdoening onder verantwoordelijkheid van de commissie

Eerste lid

Dit artikel geeft de mogelijkheid om de advisering namens de commissie over te laten aan één of meer leden, al dan niet in een vaste samenstelling als mandaatcommissie. De commissie blijft verantwoordelijk voor het advies. Een goede omschrijving van de volmacht is nodig om aan het advies een doorslaggevende betekenis toe te kennen. Dit kan worden opgenomen in het reglement van orde (artikel 12). Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de wettelijke eis dat enkele leden die deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg in ieder geval worden betrokken bij de advisering over een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit (artikel 17.9, eerste lid, van de wet).

Artikel 10. Adviseurs

Dit artikel geeft de commissie de bevoegdheid zich ten behoeve van de advisering te laten voorlichten door ambtenaren (eerste lid) of door externe deskundigen (tweede lid). Een ambtenaar of een andere deskundige kan ingevolge het derde lid op uitnodiging van de commissie aanwezig zijn bij de vergaderingen of als adviseur deelnemen aan de beraadslagingen.

Deze regeling sluit aan op de gegroeide praktijk, waarbij de commissies afhankelijk van de behoefte, specifieke adviseurs inschakelen (bijvoorbeeld een specialist op het gebied van historische interieurs of een specialist op het gebied van duurzaam bouwen).

Artikel 11. Verwerking van het advies

Eerste lid

Dit lid ziet toe op het vragen van een second opinion aan een gemeentelijke adviescommissie van een andere gemeente in geval het college zich niet kan verenigen met het advies van de commissie. Om oneindig ‘shoppen’ te voorkomen is dit slechts één keer per activiteit toegestaan.

Een advies van de commissie dat voldoet aan de wettelijke eisen van zorgvuldigheid en motivering als bedoeld in artikel 17.9, derde lid, van de wet, behoeft in beginsel geen nadere motivering. Een nadere motivering is wel vereist in geval een aanvrager of een derde-belanghebbende een contra-advies heeft overgelegd, dan wel gemotiveerd aanvoert dat het advies in strijd is met de geldende beoordelingscriteria (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 6 mei 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BI2952).

Tweede lid

Dit lid is opgenomen met het oog op een goede vervulling van de adviestaak. Daarvoor is nodig dat de commissie voortdurend inzicht heeft in hoe het college omgaat met de uitgebrachte adviezen.

Artikel 12. Reglement van orde

Eerste lid

De commissie stelt een reglement van orde vast.

Tweede lid

Dit lid geeft aan welke onderwerpen in ieder geval in het reglement van orde worden opgenomen.

Derde lid

Dit lid regelt de bekendmaking van het reglement van orde. Dat kan als bijlage bij deze verordening, of als aparte bekendmaking met een goede verwijzing naar deze verordening. Juridisch gezien behoeft het reglement van orde niet in de verordening zelf te worden opgenomen.

Artikel 13. Relatie met andere adviseurs

Dit artikel regelt een goede afstemming tussen de werkzaamheden van andere adviseur(s) op het gebied van de omgevingskwaliteit en de commissie.

Artikel 14. Vergoeding
Dit artikel regelt de vergoeding die de leden en de adviseurs, als bedoeld in artikel 10, tweede lid, ontvangen. Dit kan op basis van een gemeentelijke vergoedingsregeling zijn, of van een overeenkomst met een adviesorganisatie.

Artikel 15. Jaarverslag
Het jaarverslag als bedoeld in artikel 17.9, zesde lid, van de wet kan voor de raad aanleiding zijn voor bijstelling van het gemeentelijk beleid. De commissie kan naar aanleiding van de verrichte werkzaamheden beleidsaanbevelingen doen. Bijvoorbeeld over de in het omgevingsplan op te nemen beoordelingscriteria met betrekking tot de omgevingskwaliteit.

De specifieke bepalingen over het jaarverslag van het college zijn onder de wet vervallen. In verband met de politieke verantwoordelijkheid voor de omgevingskwaliteit heeft het college het voornemen om de bestaande praktijk van verantwoording en terugkoppeling voort te zetten en deze mee te nemen in de verplichte evaluatierapportage over de uitvoering van het omgevingsrecht aan de raad. In de gemeentelijke evaluatierapportage kan bijvoorbeeld aandacht worden besteed aan hoe is omgegaan met de adviezen van de commissie en aan het (tijdig) inwinnen en ontvangen van advies binnen de afdoeningstermijn. Daarnaast wordt de werking van deze verordening ten minste éénmaal in de vier jaar samen met de commissie geëvalueerd.

Artikel 16. Overgangsrecht
Eerste lid
Dit lid regelt dat aanvragen ingediend voor het inwerkingtreden van deze verordening volgens het oude recht door de commissie worden afgedaan.

Artikel 17. Vervallen en intrekking oude regeling
Eerste lid
Alleen de regels met betrekking tot de commissies in de Bouwverordening gemeente Buren 2013 en de Erfgoedverordening Buren 2021 vervallen op grond van dit lid.

Artikel 18. Inwerkingtreding en citeertitel
Dit artikel bepaalt het tijdstip van inwerkingtreding en de citeertitel van de verordening.

Voorbespreking I

Dossiernummer	2309
Extern Zaak ID	Z.041859
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.8
Titel	Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Organisatieonderdeel	Domein Dienstverlening
Eigenaar	Hoogenes, L.
Portefeuillehouder	J.P. Neven

Bijlagen
Raadsvoorstel Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsbesluit Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsvoorstel Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Raadsbesluit Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad
Notitie voor het instellen van ADVIESRECHT 24-5-22

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	31 mei 2022
Agendacommissie	15 juni 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**

Toelichting

De verklaring van geen bedenkingen, die gold onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening komt na invoering van de Omgevingswet te vervallen. In het kader van de Omgevingswet dient de gemeenteraad een lijst van activiteiten vast te stellen waarbij het een bindend advies kan geven (aan het college) bij het afgeven van en vergunning. In deze lijst met activiteiten waarin de gemeenteraad een (bindend) advies wil geven is rekening gehouden met de wens om procedures te vereenvoudigen. Kleinere initiatieven waarvoor in de huidige situatie wel een verklaring van geen bedenkingen nodig is, wordt voorgesteld geen adviesrecht in te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Gelet op artikel 16.15 a onder b, vaststellen van de ‘Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding van de Omgevingswet’ met daarin de gevallen waarin de gemeenteraad (bindend) adviesrecht heeft bij vergunningaanvragen.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
6 december 2022	**D.121094** **Z.041859**

Voorstel ingebracht door	Roelof Goodijk
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte

Onderwerp **Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad**

Voorgesteld besluit

1. Gelet op artikel 16.15 a onder b, de 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding van de Omgevingswet' vast te stellen, met daarin de gevallen waarin de gemeenteraad (bindend) adviesrecht heeft bij vergunningaanvragen.

Samenvatting van het voorstel
De verklaring van geen bedenkingen, die gold onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening komt na invoering van de Omgevingswet te vervallen. In het kader van de Omgevingswet dient de gemeenteraad een lijst van activiteiten vast te stellen waarbij het een bindend advies kan geven (aan het college) bij het afgeven van en vergunning. In deze lijst met activiteiten waarin de gemeenteraad een (bindend) advies wil geven is rekening gehouden met de wens om procedures te vereenvoudigen. Kleinere initiatieven waarvoor in de huidige situatie wel een verklaring van geen bedenkingen nodig is, wordt voorgesteld geen adviesrecht in te stellen.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding
Met de invoering van de Omgevingswet, beoogd 01 januari 2023, vervalt een aantal eerder genomen besluiten op het gebied van bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenteraad en het college. Deze bevoegdheidsverdeling wijzigt in de Omgevingswet, waardoor het noodzakelijk is nieuwe besluiten te nemen over deze bevoegdheidsverdeling. Binnen de huidige wetgeving mag het college slechts een omgevingsvergunning voor een plan dat in strijd is met het bestemmingsplan verlenen met instemming van de gemeenteraad. De gemeenteraad geeft dan een 'verklaring van geen bedenkingen' af. De gemeenteraad heeft eerder besloten in welke gevallen dat niet nodig is. Deze verklaring komt te vervallen. Met de Omgevingswet wordt daarvoor in de plaats het adviesrecht voor de gemeenteraad geïntroduceerd. Dat advies is bindend voor het college.

2. Doel / meetbaar effect
Met dit voorstel willen we de raad in staat stellen om sturing te geven aan wezenlijke veranderingen in de fysieke leefomgeving. Met dit voorstel bereiken we tegelijk dat kleine initiatieven met weinig impact een eenvoudiger procedure kunnen doorlopen, wat de snelheid ten goede zal komen.

3. Argumenten

1.1. *We hebben ons bij het maken van het voorstel voor het adviesrecht door de raad gebaseerd op de huidige praktijk met de lijst van verklaring van geen bedenkingen.*
De gemeente geeft bij een vergunningsaanvraag een verklaring van geen bedenken af. Om te voorkomen dat de raad bij hele kleine initiatieven dient te worden betrokken, is een lijst opgesteld van activiteiten waarop geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. Deze lijst

komt wettelijk te vervallen. We hebben de inhoud van de lijst echter gebruikt bij het opstellen van de nieuwe lijst.

1.2. De lijst met activiteiten die onder het adviesrecht vallen is ruimer opgesteld dan de lijst van gevallen waarin geen verklaring van geen bedenkingen nodig is.
Een van de doelen van de Omgevingswet is om meer te sturen op doelen dan op regels. In december 2020 heeft de gemeenteraad in een beeldvormende raadsbijeenkomst in meerderheid gesteld dat de regels wel iets soepeler mogen worden. Om die reden hebben we, mede gebaseerd op de doelen in de Ontwerp omgevingsvisie de activiteiten waarvoor geen adviesrecht van de raad nodig is, iets verruimd.

4. Kanttekeningen

1.1. De raad wordt in de toekomst bij kleinere initiatieven minder snel betrokken dan nu het geval is.
De gemeenteraad besluit op 14 juni over de vaststelling van de omgevingsvisie. Hierin heeft de gemeenteraad al op hoofdlijnen ingestemd met een aantal gewenste ontwikkelingen. Voor kleinere initiatieven is het daarom verantwoord om de procedure te vereenvoudigen en geen adviesrecht van de raad te vragen. Bij grotere initiatieven wordt het adviesrecht wel ingesteld.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

Vaststelling van de notitie leidt niet tot financiële gevolgen of een aanpassing van de begroting.

6. Uitvoering

- Planning
  Het adviesrecht van de raad treedt in werking bij de officiële invoering van de Omgevingswet. Deze staat nu gepland op 1 januari 2023.

- Communicatie
  Na vaststelling van het adviesrecht wordt het besluit verwerkt in de procedureschema's die met initiatiefnemers worden gecommuniceerd en door team RO worden gehanteerd bij de behandeling van initiatieven.
  Als het raadsbesluit en de lijst van gevallen voor adviesrecht door de raad zijn vastgesteld, worden deze gepubliceerd in het gemeenteblad.

- Evaluatie
  Het adviesrecht zal periodiek geëvalueerd worden. Als dat leidt tot de noodzaak van aanpassing van het adviesrecht, maken we daarvoor een nieuw voorstel.

7. Burgerparticipatie

Inwoners zijn niet betrokken geweest bij het opstellen van het adviesrecht.

8. Deregulering

Door het aantal casussen waarover de raad een bindend advies geeft te verkleinen ten opzichte van het aantal casussen waarover de raad een verklaring van geen bedenken gaf, worden een groter percentage van de ruimtelijke procedures vereenvoudigd. Dit draagt bij aan de deregulering binnen de gemeente.

9. Duurzaamheid

Het voorstel heeft geen invloed op de gemeentelijke doelstellingen t.a.v. duurzaamheid.

Bijlagen:

- Bijlage 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding Omgevingswet'.

Inlichtingen bij:

Naam	Roelof Goodijk en Pieter Zwaan
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
6 december 2022	**D.121094**	**D.121903** **Z.041859**

Onderwerp **Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 31 mei 2022;

besluit:

- Gelet op artikel 16.15 a onder b, vaststellen van de 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding van de Omgevingswet' met daarin de gevallen waarin de gemeenteraad (bindend) adviesrecht heeft bij vergunningaanvragen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 6 december 2022,

De griffier, De voorzitter,

R. Kuipers J.P.M. Meijers

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.121094** **Z.041859**

Voorstel ingebracht door	Roelof Goodijk
Portefeuillehouder	J.P. Neven
Begrotingsprogramma en taakveld	Ruimte

Onderwerp **Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad**

Voorgesteld besluit

1. Gelet op artikel 16.15 a onder b, de 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding van de Omgevingswet' vast te stellen, met daarin de gevallen waarin de gemeenteraad (bindend) adviesrecht heeft bij vergunningaanvragen.

Samenvatting van het voorstel
De verklaring van geen bedenkingen, die gold onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening komt na invoering van de Omgevingswet te vervallen. In het kader van de Omgevingswet dient de gemeenteraad een lijst van activiteiten vast te stellen waarbij het een bindend advies kan geven (aan het college) bij het afgeven van en vergunning. In deze lijst met activiteiten waarin de gemeenteraad een (bindend) advies wil geven is rekening gehouden met de wens om procedures te vereenvoudigen. Kleinere initiatieven waarvoor in de huidige situatie wel een verklaring van geen bedenkingen nodig is, wordt voorgesteld geen adviesrecht in te stellen.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding
Met de invoering van de Omgevingswet, beoogd 01 januari 2023, vervalt een aantal eerder genomen besluiten op het gebied van bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenteraad en het college. Deze bevoegdheidsverdeling wijzigt in de Omgevingswet, waardoor het noodzakelijk is nieuwe besluiten te nemen over deze bevoegdheidsverdeling. Binnen de huidige wetgeving mag het college slechts een omgevingsvergunning voor een plan dat in strijd is met het bestemmingsplan verlenen met instemming van de gemeenteraad. De gemeenteraad geeft dan een 'verklaring van geen bedenkingen' af. De gemeenteraad heeft eerder besloten in welke gevallen dat niet nodig is. Deze verklaring komt te vervallen. Met de Omgevingswet wordt daarvoor in de plaats het adviesrecht voor de gemeenteraad geïntroduceerd. Dat advies is bindend voor het college.

2. Doel / meetbaar effect
Met dit voorstel willen we de raad in staat stellen om sturing te geven aan wezenlijke veranderingen in de fysieke leefomgeving. Met dit voorstel bereiken we tegelijk dat kleine initiatieven met weinig impact een eenvoudiger procedure kunnen doorlopen, wat de snelheid ten goede zal komen.

3. Argumenten

1.1. *We hebben ons bij het maken van het voorstel voor het adviesrecht door de raad gebaseerd op de huidige praktijk met de lijst van verklaring van geen bedenkingen.*
De gemeente geeft bij een vergunningsaanvraag een verklaring van geen bedenken af. Om te voorkomen dat de raad bij hele kleine initiatieven dient te worden betrokken, is een lijst opgesteld van activiteiten waarop geen verklaring van geen bedenkingen nodig is. Deze lijst

komt wettelijk te vervallen. We hebben de inhoud van de lijst echter gebruikt bij het opstellen van de nieuwe lijst.

1.2. De lijst met activiteiten die onder het adviesrecht vallen is ruimer opgesteld dan de lijst van gevallen waarin geen verklaring van geen bedenkingen nodig is.
Een van de doelen van de Omgevingswet is om meer te sturen op doelen dan op regels. In december 2020 heeft de gemeenteraad in een beeldvormende raadsbijeenkomst in meerderheid gesteld dat de regels wel iets soepeler mogen worden. Om die reden hebben we, mede gebaseerd op de doelen in de Ontwerp omgevingsvisie de activiteiten waarvoor geen adviesrecht van de raad nodig is, iets verruimd.

4. Kanttekeningen

1.1. De raad wordt in de toekomst bij kleinere initiatieven minder snel betrokken dan nu het geval is.
De gemeenteraad besluit op 14 juni over de vaststelling van de omgevingsvisie. Hierin heeft de gemeenteraad al op hoofdlijnen ingestemd met een aantal gewenste ontwikkelingen. Voor kleinere initiatieven is het daarom verantwoord om de procedure te vereenvoudigen en geen adviesrecht van de raad te vragen. Bij grotere initiatieven wordt het adviesrecht wel ingesteld.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

Vaststelling van de notitie leidt niet tot financiële gevolgen of een aanpassing van de begroting.

6. Uitvoering

- Planning
  Het adviesrecht van de raad treedt in werking bij de officiële invoering van de Omgevingswet. Deze staat nu gepland op 1 januari 2023.

- Communicatie
  Na vaststelling van het adviesrecht wordt het besluit verwerkt in de procedureschema's die met initiatiefnemers worden gecommuniceerd en door team RO worden gehanteerd bij de behandeling van initiatieven.
  Als het raadsbesluit en de lijst van gevallen voor adviesrecht door de raad zijn vastgesteld, worden deze gepubliceerd in het gemeenteblad.

- Evaluatie
  Het adviesrecht zal periodiek geëvalueerd worden. Als dat leidt tot de noodzaak van aanpassing van het adviesrecht, maken we daarvoor een nieuw voorstel.

7. Burgerparticipatie

Inwoners zijn niet betrokken geweest bij het opstellen van het adviesrecht.

8. Deregulering

Door het aantal casussen waarover de raad een bindend advies geeft te verkleinen ten opzichte van het aantal casussen waarover de raad een verklaring van geen bedenken gaf, worden een groter percentage van de ruimtelijke procedures vereenvoudigd. Dit draagt bij aan de deregulering binnen de gemeente.

9. Duurzaamheid

Het voorstel heeft geen invloed op de gemeentelijke doelstellingen t.a.v. duurzaamheid.

Bijlagen:

- Bijlage 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding Omgevingswet'.

Inlichtingen bij:

Naam	Roelof Goodijk en Pieter Zwaan
Domein	Ruimte

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.121094**	**D.121903** **Z.041859**

Onderwerp **Vaststellen adviesrecht bij vergunningsaanvragen door de Raad**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 31 mei 2022;

besluit:

- Gelet op artikel 16.15 a onder b, vaststellen van de 'Notitie voor het instellen van adviesrecht na inwerkingtreding van de Omgevingswet' met daarin de gevallen waarin de gemeenteraad (bindend) adviesrecht heeft bij vergunningaanvragen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022,

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

Notitie voor het instellen van ADVIESRECHT NA INWERKINGTREDING OMGEVINGSWET

Inleiding
Met de invoering van de Omgevingswet (beoogd 01 juli 2022) vervalt een aantal eerder genomen besluiten op het gebied van bevoegdheidsverdeling tussen de gemeenteraad en het college. Deze bevoegdheidsverdeling wijzigt in de Omgevingswet, waardoor het noodzakelijk is nieuwe besluiten te nemen over deze bevoegdheidsverdeling. Binnen de huidige wetgeving mag het college slechts een omgevingsvergunning voor een plan dat in strijd is met het bestemmingsplan verlenen met instemming van de gemeenteraad, tenzij het gaat om gevalen die vallen binnen de zgn. kruimellijst en het afwijkingenbeleidDe gemeenteraad geeft dan een 'verklaring van geen bedenkingen' af. De gemeenteraad heeft op 16 juni 2014 in de beleidsregel categorieen van gevallen (waarvoor geen vvgb nodig is) besloten in welke gevallen dat niet nodig is. Deze verklaring komt te vervallen. Met de Omgevingswet wordt daarvoor in de plaats het adviesrecht voor de gemeenteraad geïntroduceerd. Dat advies is bindend voor het college. College is onder de Omgevingswet dus altijd bevoegd bij omgevingsvergunningen. De raad moet vaststellen in welke gevallen ze van haar adviesrecht over voorgenomen vergunningen gebruik wil maken.

Veranderingen onder de Omgevingswet
Ten aanzien van het adviesrecht en eventuele verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten kan samenvattend het volgende worden gesteld:

- De gemeenteraad stelt in de omgevingsvisie de koers vast voor de invulling van de fysieke leefomgeving. Hierbij geeft de gemeenteraad aan op welke wijze de fysieke leefomgeving wordt benut en beschermd;
- De gemeenteraad vertaalt de koers uit de omgevingsvisie naar regels in het (nieuwe) omgevingsplan. Er kan bijvoorbeeld in staan dat een bepaalde activiteit in een bepaald gebied wel of niet is toegestaan en onder welke voorwaarden. Vanaf de invoeringsdatum van de Omgevingswet en tot het moment dat de gemeenteraad een volledig nieuw omgevingsplan heeft vastgesteld, hebben we een tijdelijk omgevingsplan. Dat bestaat onder andere uit een bundeling van de huidige bestemmingsplannen en verordeningen.
- Van het (tijdelijk) omgevingsplan kan worden afgeweken om initiatieven mogelijk te maken, mits het initiatief bijdraagt aan de omgevingsvisie of daar geen afbreuk aan doet en door:
    1. wijziging van het omgevingsplan of;
    2. het verlenen van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit;
- Het college neemt de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, maar vraagt advies aan de gemeenteraad als dit een aangewezen categorie is waarvoor een advies van de gemeenteraad nodig is;
- Het is daarom van belang vóór 1-7-2022 eventuele **categorieën van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aan te wijzen** waarbij de gemeenteraad betrokken wenst te worden als adviseur;
- Dit advies is bindend. Het college moet dus rekening houden met het advies van de gemeenteraad in het te nemen besluit;
- De gemeenteraad kan tevens buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aanwijzen waarvoor geldt dat verplicht moet zijn geparticipeerd, voordat de aanvraag om een omgevingsvergunning wordt ingediend.

Afwijken van bestemmingsplannen

Net als bij het afwijken van bestemmingsplannen, zal soms van het omgevingsplan afgeweken moeten worden om een initiatief mogelijk te maken. Afwijkingen van het omgevingsplan worden in de Omgevingswet 'buitenplanse omgevingsplanactiviteiten' genoemd. De Omgevingsvisie biedt daar in beginsel het kader voor. Een initiatief moet daaraan bijdragen of in ieder geval geen afbreuk aan doen. Hoewel er dus wel al een afwegingskader is voor het college om een beslissing op een aanvraag omgevingsvergunning te nemen, kan het in dergelijke gevallen wenselijk zijn dat de gemeenteraad betrokken is. Een initiatief vraagt in die gevallen om een integrale en kader stellende afweging binnen de bredere reikwijdte van de Omgevingswet.

Lijst van activiteiten waarvoor de raad een (bindend) advies afgeeft voor vergunningverlening (door het college).

Bebouwde kom

- Het realiseren van 5 of meer woningen, als wordt afgeweken van het vastgestelde programma in het woonprogramma of als wordt afgeweken van een aangewezen uitbreidingsrichting in de omgevingsvisie.
- Het splitsen van een bestaand woongebouw wanneer wordt **afgeweken** van het woningbouwprogramma.
- Het realiseren van een horeca-, maatschappelijke- of detailhandelsfunctie of vestiging van bedrijf in milieucategorie 3 of hoger.
- Het wijzigen van de functie van onbebouwde gronden, niet ten behoeve van bouwen voor initiatieven die groter zijn dan 250 m2.

Landelijk gebied

- Het realiseren van 2 of meer woningen, als wordt afgeweken van het vastgestelde programma in het woningbouwprogramma of als wordt afgeweken van het beleid in de omgevingsvisie.
- Het realiseren van bouwwerken geen gebouwen zijnde en teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak van een agrarisch bedrijf, over een oppervlakte van meer dan 2.000 m2 en/of die hoger zijn dan 3,0 meter.
- Het realiseren van nieuwe landgoederen, nieuwe dagrecreatieterreinen of nieuwe verblijfsrecreatieterreinen.
- Het uitbreiden van bestaande niet-agrarische bedrijven met meer dan 10% van oppervlakte van bebouwing en/of bedrijfsterrein.
- Het uitbreiden van de oppervlakte van recreatieterreinen en de daarop aanwezige bebouwing met meer dan 20%.

In de hele gemeente (zowel bebouwde kom als landelijk gebied):

- indien de activiteit niet past binnen de doelen van de omgevingsvisie, het woonprogramma, het VAB-beleid of (overige) door de gemeenteraad gestelde kaders;

Bijlage 1: toelichting op het voorstel voor adviesrecht door de raad.

In onderstaande tabel lichten we het verschil toe tussen de bestaande lijst waarin geen verklaring van bedenkingen wordt gevraagd en het adviesrecht.

Art	Categorieën van gevallen waarbij de raad op dit moment een GEEN VVGB wordt gevraagd af te geven	Adviesrecht voorstel (categorieën van gevallen waarbij de raad adviesrecht heeft bij afwijking van een omgevingsplan)
	Wonen	
1.1.	Voor het realiseren van 1 maximaal 1 burgerwoning, passend binnen het woningbouwprogramma wordt geen v.v.g.d. gevraagd.	Adviesrecht bij het realiseren van 5 of meer woningen in afwijking van het vastgestelde programma in het woningbouwprogramma of als wordt afgeweken van een aangewezen uitbreidingsrichting in de omgevingsvisie.
1.2	Voor het splitsen van een bestaand hoofdgebouw in maximaal drie woningen wordt geen v.v.g.b. gevraagd, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan. - Alleen burgerwoningen - Het hoofdgebouw een grotere inhoud heeft dan 1000m3; - Een extra woning een grotere inhoud heeft dan 300m3 - Voor elke woning is maximaal 75m2 aan bijgebouwen toegestaan, mits het aansluitend terrein met niet meer dan 50% wordt bebouwd; - Het passend is binnen het gemeentelijk woningbouwprogramma.	Adviesrecht bij het splitsen van een bestaand hoofdgebouw - wanneer wordt **afgeweken** van het woningbouwprogramma. Overwegingen: - In de omgevingsvisie hebben we de ambitie uitgesproken om woningbouw mogelijk te maken (passend bij de behoefte) en daarbij ook accenten te leggen op betaalbaarheid en kleinere huishoudens. Het splitsen en bouwen van particuliere woningen past in die ambitie. - De maatvoering van woningen is een afweging die het college kan maken.
1.3.	Voor het verplaatsen van een burgerwoning wordt geen v.v.g.b. gevraagd.	Geen adviesrecht bij het verplaatsen van een burgerwoning.
1.4.	Het realiseren van horeca-, maatschappelijke- of detailhandelsfunctie in milieucategorie 1 of 2	Adviesrecht bij het realiseren van een horeca-, maatschappelijke- of detailhandelsfunctie in milieucategorie 3 of hoger adviesrecht.
1.5.	Voor het realiseren van een jongerenontmoetingsplek (JOP) wordt geen v.v.g.b. gevraagd., mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: - Oppervlakte max 25 m2 - Hoogte max 4 m. - Afstand tot woning min 50 meter.	Geen adviesrecht voor een jongerenontmoetingsplek (JOP). Overwegingen: In de omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om ontmoetingsplekken en multifunctionele beweegplekken in de openbare ruimte mogelijk te maken. De overige regels voor een JOP kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan.
1.6	Voor het plaatsen van een kraam t.b.v. verkoop lokaal geproduceerde agrarische producten wordt geen v.v.g.b. gevraagd., mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: - De kraam is op het bouwvlak niet doelmatig mogelijk - Er is een directe ruimtelijke relatie met het agrarisch bedrijf - Oppervlakte max 25 m2 - Goothoogte max 3m en nokhoogte max. 5 m.	Geen adviesrecht voor het plaatsen van een kraam. Overwegingen: In de omgevingsvisie staat de ambitie opgenomen voor een meer multifunctioneel platteland, ruimte voor nevenactiviteiten en het versterken van de recreatieve aantrekkelijkheid. Het plaatsen van een kraam past binnen deze ambitie.
1.7.	Voor het realiseren van nieuwe weg- water- parkeer- en groenvoorzieningen van lokale aard wordt geen v.v.g.b. gevraagd.	Geen adviesrecht voor het realiseren van nieuwe weg- water- parkeer- en groenvoorzieningen van lokale aard.
1.8.	Voor het realiseren van nevenactiviteiten gericht op de recreatieve- en toeristische sector wordt geen v.v.g.b. gevraagd., mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: - De nevenactiviteit is aansluitend bij het perceel van de woning - Het aantal m2 is passend in het	Geen adviesrecht voor realiseren van nevenactiviteiten gericht op de recreatieve- en toeristische sector. Overwegingen: In de omgevingsvisie is het de ambitie om kleinschalige recreatieve ontwikkeling te versterken. Bij die ambitie past een snellere afhandeling van initiatieven door het college.

	bestemmingsplan. - Maximaal gebruik van de grond is 150 m2.	
1.9	Voor het wijzigen van de functie van onbebouwde gronden, niet ten behoeve van bouwen, wordt geen v.v.g.b. gevraagd., mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan: - Als het geen act. Onder 1.8 zijn. - Max opp 500 m2 - Geen detailhandel - Geen buitenopslag	Adviesrecht voor het wijzigen van de functie van onbebouwde gronden, niet ten behoeve van bouwen adviesrecht in te stellen voor initiatieven die groter zijn dan 250 m2. Overwegingen: Een te eenvoudige omzetting van groen naar verharding past niet in ambities omgevingsvisie t.a.v. klimaatadaptatie.

Landelijk gebied

Art	Categorieën van gevallen waarbij de raad op dit moment een GEEN VVGB wordt gevraagd af te geven	**Adviesrecht voorstel (categorieën van gevallen waarbij de raad adviesrecht heeft bij afwijking van een bestemmingsplan)**
2.1.	Het realiseren van een bedrijfswoning op een grotere afstand dan 5 meter van bedrijfsgebouwen, mits: - De afstand tussen de bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen maximaal 10 meter bedraagt.	Geen adviesrecht voor de afstand tussen de bedrijfswoning en de bedrijfsgebouwen. Overwegingen: Het is steeds minder noodzakelijk om nieuwe bedrijfswoningen toe te staan. Dat komt omdat er weinig sprake zal zijn van nieuwvestiging en zeker niet van nieuwvestiging van veehouderijbedrijven. Ook nieuwe technieken zoals alarm- en videobewaking maken een nieuwe bedrijfswoning vaak niet nodig. De regels waaraan bedrijfswoningen moeten voldoen staan in het bestemmingsplan en zullen op termijn in het omgevingsplan worden herzien.
2.2.	Het realiseren van bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten behoeve van een agrarisch bedrijf buiten het bouwvlak of bestemmingsvlak - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet doelmatig op een bijbehorend agrarisch bouwvlak of bestemmingsvlak kunnen worden opgericht; - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde in het geheel binnen een afstand van maximaal 30 meter van het bouwvlak of bestemmingsvlak worden gebouwd; - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde een maximaal oppervlak hebben van 1000m2; - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde een hoogte hebben van maximaal 2,5 meter.	Adviesrecht bij het realiseren van bouwwerken geen gebouwen zijnde en teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak of bestemmingsvlak van een agrarisch bedrijf, die groter zijn dan 2.000 m2 of hoger dan 3,0 meter. Overwegingen: Dit speelt o.a. bij voerkuilen met opstaande randen of bij het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen. In de omgevingsvisie willen we wel enige ruimte voor teeltondersteunende voorzieningen gaan bieden en ook flexibel omgaan met het bouwblok van melkveehouderijbedrijven. Daarbij past een ruimere begrenzing, die door het college kan worden afgehandeld.
2.3	Het aanleggen van een mestopslag ten behoeve van een agrarisch bedrijf buiten het bouwvlak of bestemmingsvlak - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet doelmatig op een bijbehorend agrarisch bouwvlak of bestemmingsvlak kunnen worden opgericht; - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde in het geheel binnen een afstand van maximaal 50 meter van het bouwvlak of bestemmingsvlak worden gebouwd; - De bouwwerken, geen gebouwen zijnde een maximaal oppervlak hebben van 2000m2;	Geen adviesrecht bij het realiseren van een mestopslag ten behoeve van een agrarisch bedrijf buiten het bouwvlak of bestemmingsvlak.

	- De bouwwerken, geen gebouwen zijnde een hoogte hebben van maximaal 2,5 meter.	
2.4.	Het realiseren van een minicamping - Indien de minicamping niet doelmatig binnen 70 meter van de bijbehorende woning gerealiseerd kan worden, is het mogelijk deze op een afstand van maximaal 100 meter van de bijbehorende woning te realiseren.	Geen adviesrecht voor het realiseren van een minicamping. Overwegingen: In de omgevingsvisie staan doelen opgenomen om kleinschalige vormen van recreatie mogelijk te maken. De inpassing in het landschap is daarbij een belangrijke voorwaarde. Het college weegt de inpasbaarheid mee bij het toelaten van minicampings.
2.5.	Het realiseren van een schuilgelegenheid voor het hobbymatig houden van dieren - De schuilgelegenheid niet doelmatig kan worden opgericht bij een bijbehorende woning; - De oppervlakte van het gebouw niet meer bedraagt dan 0,25% van het bijbehorend perceel, met een minimaal aaneengesloten perceeloppervlak van 2500m2, waarop de schuilgelegenheid wordt opgericht; - De schuilgelegenheid een maximaal oppervlak heeft van 25m2; - De schuilgelegenheid een goothoogte heeft van maximaal 3 meter en een nokhoogte van maximaal 5 meter.	Geen adviesrecht bij het realiseren van een schuilgelegenheid voor het hobbymatig houden van dieren.
2.6	Het realiseren van een jongeren ontmoetingsplek (JOP) - De oppervlakte van de JOP maximaal 25m2 bedraagt; - De hoogte niet meer dan 4 meter bedraagt; - Er een afstand is van minimaal 50 meter tussen de JOP en een woning.	Geen adviesrecht in te stellen voor een jongerenontmoetingsplek (JOP). Overwegingen: In de omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om ontmoetingsplekken en multifunctionele beweegplekken in de openbare ruimte mogelijk te maken. De overige regels voor een JOP kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan.
2.7.	Het plaatsen van een kraam ten behoeve van de verkoop van lokaal geproduceerde agrarische producten - De kraam niet doelmatig op een bijbehorend agrarisch bouwvlak kan worden opgericht; - De kraam een directe, ruimtelijke relatie heeft met de lokaal geproduceerde agrarische producten; - De oppervlakte maximaal 25m2 bedraagt; - De goothoogte maximaal 3 meter en de nokhoogte maximaal 5 meter bedraagt.	Geen adviesrecht voor het plaatsen van een kraam.
2.8.	Het realiseren van nieuwe weg-, water-, parkeer- en groenvoorzieningen van lokale aard	Geen adviesrecht voor het realiseren van nieuwe weg- water- parkeer- en groenvoorzieningen van lokale aard.
2.9	Het realiseren van nevenactiviteiten gericht op de recreatieve- en toeristische sector - De nevenactiviteiten plaatsvinden aansluitend bij het perceel van de bijbehorende woning; - Het aantal vierkante meters bebouwd oppervlak moet voldoen aan het geldend bestemmingsplan; - Het gebruik van de grond maximaal 150m2 bedraagt.	Geen adviesrecht voor het realiseren van nevenactiviteiten gericht op de recreatieve- en toeristische sector. Overwegingen: In de omgevingsvisie is het de ambitie om kleinschalige recreatieve ontwikkeling te versterken. Bij die ambitie past een snellere afhandeling van initiatieven door het college.
2.10		Adviesrecht bij het realiseren van 2 of meer woningen in afwijking van het vastgestelde programma in het woningbouwprogramma of als wordt afgeweken van het beleid in de omgevingsvisie.
2.11		Adviesrecht bij het realiseren van nieuwe landgoederen, nieuwe dagrecreatieterreinen of nieuwe verblijfsrecreatieterreinen.

2.12		Adviesrecht bij het uitbreiden van bestaande niet-agrarische bedrijven met meer dan 10% van oppervlakte van bebouwing en/of bedrijfsterrein.
2.13		Adviesrecht bij het uitbreiden van de oppervlakte van recreatieterreinen en de daarop aanwezige bebouwing met meer dan 20%.

Voorbespreking I

Dossiernummer	2435
Extern Zaak ID	Z.043718
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 oktober 2022
Agendapunt	4.9
Titel	Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad
Organisatieonderdeel	Sociaal Domein
Eigenaar	Terberg, J.
Portefeuillehouder	E.M. de Bas

Bijlagen
Raadsvoorstel Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad
Raadsbesluit Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad
Aanbiedingsbrief Werkzaak Rivierenland van 12 juli 2022
Concept bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland (inclusief begrotingswijziging)
Brief addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland van 28 juli 2022
Addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland
Zienswijzebrief

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Collegevergadering	6 september 2022
Voorbespreking I	**4 oktober 2022**
Raadsvergadering	18 oktober 2022

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland
2. Een instemmende zienswijze uit te brengen op de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland.

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
18 oktober 2022	**D.130456** **Z.043718**

Voorstel ingebracht door	J.M.B. Terberg
Portefeuillehouder	E.M. de Bas
Begrotingsprogramma en taakveld	3. Sociaal Domein 6.4. Begeleide participatie

Onderwerp **Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad**

Voorgesteld besluit

1. **Kennis te nemen van de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland**

2. **Een instemmende zienswijze uit te brengen op de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland.**

Samenvatting van het voorstel

Gemeente Buren heeft de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland. We ontvingen van Werkzaak de bestuursrapportage 2022. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunnen gemeenteraden hun zienswijze hierop kenbaar maken.
Werkzaak stelt een begrotingswijziging voor. Voor Buren zijn de Wsw kosten gestegen. Maar daartegenover staat dat het Rijk haar bijdrage voor de Wsw naar boven heeft bijgesteld.
Wat betreft de Burense begroting laat de bestuursrapportage een voordeel zien van € 75.300,--.
We adviseren de raad om kennis te nemen van de bestuursrapportage en om onze instemmende zienswijze kenbaar te maken aan Werkzaak Rivierenland.

HOOFDLIJNEN

1. Inleiding

Werkzaak Rivierenland is een Gemeenschappelijke regeling (GR) die de volgende regelingen uitvoert voor acht gemeenten in Regio Rivierenland:
- De Participatiewet en aanverwante regelingen voor zes gemeenten:
  Culemborg, Maasdriel, Tiel, West-Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel
- De Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) voor zeven gemeenten:
  Culemborg, Maasdriel, Tiel, West-Betuwe, Zaltbommel, Neder-Betuwe en Buren.

West Maas en Waal neemt dus alleen deel in de GR Werkzaak voor de Participatiewet.
Neder-Betuwe en Buren nemen dus alleen deel voor de Wsw. De Participatiewet wordt voor Neder-Betuwe en Buren uitgevoerd door Buren in eigen beheer.
Binnen de GR Werkzaak zijn de kosten en baten van enerzijds de Participatiewet (en aanverwante regelingen) en anderzijds de Wsw strikt gescheiden.

Op 1 juni 2022 hadden 72 inwoners van de gemeente Buren een Wsw-dienstverband. Zij werken met begeleiding in een beschermde omgeving bij de Sociale werkvoorziening Werkzaak.

2. Doel / meetbaar effect

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) kunnen gemeenteraden hun zienswijze op deze stukken aan de Werkzaak kenbaar maken. Dit moet binnen de (wettelijk bepaalde) termijn van 8 weken. Met dit voorstel vragen we de raad haar zienswijze te geven.

3. Argumenten

1.1. De raad is bevoegd een zienswijze in te dienen
Met dit voorstel wordt de raad voorgesteld om kennis te nemen van de voorgestelde begrotingswijziging. Deze is uitgewerkt in hoofdstuk 6. Het effect verschilt per gemeente. Voor Buren is het effect relatief gering omdat we alleen voor de Wsw deelnemen.

1.2. We stemmen in met de bestuursrapportage (en de begrotingswijziging)
Werkzaak stelt een begrotingswijziging voor. De bestuursrapportage laat in totaliteit een positief resultaat zien van ruim 1,7 miljoen. Maar voor Buren laat de begrotingswijziging een negatief verschil zien van € 101.240,--. Dat verschil komt door hogere Wsw salarissen. Daarbij staat de detachering van Wsw medewerkers (en de opbrengst uit de Wsw) onder druk. Maar daartegenover staat wel een hogere vergoeding van het Rijk.
We hielden nog geen rekening met de aangepaste en hogere Rijksvergoeding voor de Wsw. Ten opzichte van de gemeentelijke begroting van Buren laat de bestuursrapportage daarom een positief beeld zien van € 75.300,--.

4. Kanttekeningen

1.1. De gemeentelijke bijdrage van Buren over 2022 staat nog niet vast.
Werkzaak verwacht over 2022 een positief subsidieresultaat (de vergoeding van het Rijk minus de kosten Participatiewet en de kosten Wet sociale werkvoorziening). Dat komt omdat er nu minder uitkeringsgerechtigden zijn dan dat eerder door Werkzaak werd begroot.
Maar de omzet die door Werkzaak wordt gerealiseerd uit detachering valt lager uit dan verwacht. Dat komt omdat er door Werkzaak minder mensen gedetacheerd kunnen worden die nu onder de Wsw vallen.
Werkzaak maakte deze bestuursrapportage op basis van de eerste vijf maanden van 2022. En het Rijk kan haar bijdrage over 2022 nog naar beneden bijstellen. Wat uiteindelijk onze gemeentelijke bijdrage is over 2022, is afhankelijk van de totale kosten en baten binnen de GR aan het einde van het jaar. Het effect hiervan wordt pas echt duidelijk bij de jaarrekening van Werkzaak. Daarom stellen we voor onze Burense begroting nu niet te wijzigen.

TOELICHTING EN UITVOERING

5. Financiën

In de bestuursrapportage 2022 verwacht Werkzaak een bijdrage van Buren van € 2.040.600,--.
Ten opzichte van onze gemeentelijke begroting 2022 is dit een voordeel van € 75.300,--.
Het voordeel komt door:
- Een andere kostentoedeling voor de bedrijfsvoeringskosten wat positief uitpakt voor Buren
- Een hogere vergoeding van het Rijk voor de Wsw

6. Communicatie

Na vaststelling door college en raad van dit voorstel, wordt de zienswijze toegezonden aan het Dagelijks Bestuur van de GR Werkzaak Rivierenland.

7. Uitvoering en planning

De zienswijzen van de deelnemende gemeenten aan de GR Werkzaak worden (volgens planning) behandeld in de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) van Werkzaak Rivierenland (op 17 november 2022).

Werkzaak Rivierenland stuurde op 12 juli 2021 haar concept bestuursrapportage 2022 aan de deelnemende gemeenten met de vraag een zienswijze uit te brengen. Dit binnen de (wettelijk bepaalde) termijn van 8 weken (uiterlijk voor 5 oktober 2022).
Op 28 juli volgde een aanpassing op de concept-rapportage via een addendum. Dit omdat er een aantal tabellen niet op elkaar aansloten. Dat is in het addendum hersteld.

Gezien zowel het zomerreces als de doorlooptijd van onze bestuurlijke planning, kon / kan uw raad niet voor 5 oktober 2022 haar definitieve zienswijze uitbrengen. Wij stuurden daarom Werkzaak Rivierenland onze concept zienswijze toe met de mededeling en onder het voorbehoud dat uw raad hierover op 18 oktober 2022 een besluit neemt.

8. Participatie

Dit onderwerp leent zich niet voor burgerparticipatie.

9. Duurzaamheid

Dit onderwerp heeft geen raakvlak met duurzaamheid.

Bijlagen:

- Raadsbesluit
- Aanbiedingsbrief Werkzaak Rivierenland van 12 juli 2022
- Concept bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland (inclusief begrotingswijziging)
- Brief addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland van 28 juli 2022
- Addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland
- Zienswijzebrief

Inlichtingen bij:

Naam	J.M.B. Terberg
Domein	Sociaal Domein

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer	Besluitnummer
18 oktober 2022	**D.130456** **Z.043718**	**D.130458** **Z.043718**

Onderwerp **Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland met verzoek om zienswijze van de raad**

De Gemeenteraad van Buren;

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 september 2022;

besluit:

1. Kennis te nemen van de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland
2. Een instemmende zienswijze uit te brengen op de bestuursrapportage 2022 (met addendum) van Werkzaak Rivierenland.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18 oktober 2022

De griffier, De voorzitter,

J.J. Rochat J.P.M. Meijers

WERKZAAK RIVIERENLAND

Talent werkt voor Rivierenland

Aan de raden van de gemeenten die
deelnemen aan Werkzaak Rivierenland
t.a.v. de griffier

POSTADRES
Postbus 321
4190 CH Geldermalsen

T 088 93 75 000
E info@werkzaakrivierenland.nl
I www.werkzaakrivierenland.nl

KVK 63247380
IBAN NL42 BNGH 0285 1661 15

DATUM 12 juli 2022
KENMERK
ONDERWERP Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland

Geachte griffier,

Hierbij ontvangt u de concept bestuursrapportage 2022 van Werkzaak Rivierenland. De concept bestuursrapportage is op 11 juli 2022 behandeld door het bestuur van Werkzaak Rivierenland. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Beleidsmatig

Inhoudelijk gaat de bestuursrapportage in op (de realisatie van) de doelen, de bestandsontwikkeling en beleidsindicatoren.

Onze ambitie is: Iedereen doet mee in de samenleving. Daar geloven wij in. Onze resultaten laten zien dat we op schema liggen om onze ambities te realiseren. We versterken de ontwikkeling van werkzoekenden en ondersteunen werkgevers bij hun personele vraagstukken. Daarmee ontstaat een win-win situatie. We hebben oog voor risico's en kansen en ontwikkelen onze dienstverlening door te innoveren. Ondanks de (economische) onzekerheden blijven we vasthouden aan onze doelen zoals verwoord in ons meerjarenbeleidsplan 2020-2023.

Financieel

In de bestuursrapportage zijn diverse financiële effecten te zien. De bestuursrapportage leidt per saldo tot een positief resultaat van € 1,733 miljoen.

Omschrijving	Begroting 2022	Berap 2022	Verschil
Bedrijfsvoeringsresultaat	14.510.300	14.680.200	-169.900
Subsidieresultaat	-230.300	-2.133.400	1.903.100
Totaal	14.280.000	12.546.800	1.733.200

Het bedrijfsvoeringsresultaat valt op basis van de bestuursrapportage afgerond € 0,17 miljoen euro ongunstiger uit dan in de begroting 2022 was voorzien. Dit laat zich door meerdere aspecten verklaren. Er is sprake van een beperkte toename van de organisatiekosten. De ramingen van de inhuur doelgroepprofessionals, inleenvergoedingen en omzet wijzigen. Per saldo ontstaat hier een nadeel. De inschatting van de inleenvergoedingen in de begroting was te positief, terwijl de externe en interne bruto omzet (ter dekking van de inhuur doelgroepprofessionals) juist weer gunstiger zijn.

In het subsidieresultaat is sprake van een positief effect (afgerond € 1,9 miljoen) doordat de lasten voor BUIG lager uitvallen. Dit is toereikend om de verlaging van het macro-budget op te vangen. Daarnaast is de rijksvergoeding per Wsw-er gestegen waardoor het rijksbudget met € 0,5 miljoen toeneemt én zijn de kosten van de Wsw lager omdat het aantal dienstverbanden lager is dan begroot.

Gevolgen herijking gemeentefonds
Met de publicatie van de mei-circulaire heeft het rijk ook de herijking van het gemeentefonds per 2023 gecommuniceerd. De herijking houdt in dat de maatstaven, de gewichten en het opbouw van de clusters binnen de algemene uitkering wijzigen. De gevolgen van de herijking lopen uiteen van gemeente tot gemeente. De vertaling hiervan naar 2023 vraagt nadere analyse en doorrekening. In de voorliggende Bestuursrapportage hebben we daarom de gevolgen van de mei-circulaire alleen voor 2022 vertaald. De zomerperiode zal worden gebruikt om de gevolgen van de herijking inzichtelijk te maken en met de financials van uw gemeenten te komen tot een vertaling voor 2023 en verder.

Procedure
Gemeenten kunnen conform de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland hun zienswijze kenbaar maken op dit concept inclusief begrotingswijziging. Wij verzoeken u de eventuele reactie van uw raad uiterlijk 5 oktober 2022 schriftelijk aan ons mee te delen.

Na ontvangst van uw reactie wordt de bestuursrapportage, onder bijvoeging van de zienswijze van gemeenteraden, de reactie van het DB daarop en zo nodig een nota van wijziging, aangeboden aan het Algemeen Bestuur Werkzaak (AB). De behandeling van de stukken in het AB is gepland op 17 november 2022.

Het Dagelijks Bestuur van Werkzaak Rivierenland

de secretaris, de waarnemend voorzitter

mevrouw E. Boer MBA de heer J. de Geus

WERKZAAK RIVIERENLAND

Talent werkt voor Rivierenland

bestuursrapportage 2022

1 Inhoud

1	Inhoud	3
2	Voorwoord	4
3	Managementsamenvatting	7
4	Doelstellingen	10
5	Programma's	12
	5.1 Programma bestuur en beleid	12
	5.2 Programma participatie	15
	5.3 Programma Wet sociale werkvoorziening	20
	5.4 Programma beschut werk	23
	5.5 Programma inkomensvoorziening	25
	5.6 Overhead	28
	5.7 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	30
6	Begrotingswijziging	32
7	Reserves en voorzieningen	33
8	Meerjareninvesteringsoverzicht	35
9	Bijlagen	36
	9.1 Bijlage 1: Gemeentelijke bijdrage	38
	9.2 Bijlage 2: Ontwikkeling aantallen per gemeente	40
	9.3 Bijlage 3: Lijst met afkortingen	48

Succes verhalen

Riek en zeepfabriek Siderius	6
Een echt Kruitvatmeisje	20
Ahmed heeft de wind in de zeilen	31
Dit is dé baan voor Merry	42

2 Voorwoord

Regio Rivierenland maakt de inclusieve arbeidsmarkt stap voor stap waar. Onze regio onderscheidt zich op positieve wijze. De benchmark Werk & Inkomen van Divosa onderbouwt dat. Deze benchmark vergelijkt in- en uitstroom, re-integratie, participatie, handhaving en financiën van meer dan 220 gemeenten. In Rivierenland hebben we een relatief hoog percentage mensen vanuit de uitkering naar werk kunnen begeleiden. En maakt ruim 16 procent van de klanten van Werkzaak gebruik van een loonkostensubsidie. Het benchmarkgemiddelde is 6,2 procent (2021). De samenwerking van werkgevers, opleiders, gemeenten, maatschappelijke organisatie en Werkzaak Rivierenland maken deze resultaten mogelijk.

"Iedereen heeft talent en verdient een kans op ontwikkeling daarvan"

Investeren aan de voorkant, bespaart op uitkeringen
We hebben aangetoond dat investeren aan de voorkant zorgt voor besparingen aan de achterkant. Ik heb het dan over investeren in de ontwikkeling van werkzoekenden. En investeren in gerichte partnerschappen zoals betrokken werkgevers.

Investeren in mensen loont altijd. Met onze coaching en gerichte en onderbouwde inzet van instrumenten vinden, en stimuleren we de ontwikkelmogelijkheden bij werkzoekenden. Soms gaat dat snel, vaak kost dat tijd. Tijd die nodig is om op de langere termijn voor duurzame uitstroom uit de uitkering te zorgen. Uit de Divosa benchmark blijkt ook dat ons 'draaideur' gehalte laag is. Dus als mensen aan het werk zijn blijven ze ook werken. We kennen vele voorbeelden die zich goed doorontwikkelen en groeien. Er zijn ook mensen die blijvend begeleiding vanuit Werkzaak nodig hebben. Die bieden we en ook dat voorkomt dat mensen op het werk uitvallen en weer terug in de uitkering komen.

We investeren ook in gerichte partnerschappen zoals werkgevers. We bereiden de plaatsing van werkzoekenden voor, bieden ondersteuning en training aan en werken dus veel met de loonkostensubsidie. Deze samenwerkingen bieden ook de mogelijkheden om samen te innoveren en ook voor de toekomst invulling te geven aan de inclusieve arbeidsmarkt.

Maatschappelijke impact
Naast groei heeft een baan hebben maatschappelijke impact. De bonus van een baan is groei van zelfvertrouwen, waardering en hoop voor de toekomst van het talent, zijn kinderen én de mensen in zijn omgeving. Dit levert de maatschappij betrokken burgers op die zelf in hun onderhoud voorzien. Mensen die weer meedoen naar hun vermogen zijn meer in verbinding en in staat zijn om zich verder te ontwikkelen. Zij komen tot bloei en dat zien we ook terug in de Rivierenlandse
maatschappij.

Investeren in simpel uitvoeren
Kwetsbare mensen hebben te maken met veel loketten zoals een zorgtoeslag, huurtoeslag en armoedebestrijding. Het is ingewikkeld om er optimaal gebruik van te maken. Weet je wat er gebeurt als iemand gaat werken en daardoor 50 euro meer beschikbaar heeft? Dan moet de huur- en zorgtoeslag aangepast worden. De inwoner moet dit zelf regelen. En als je dat niet doet, wil dezelfde overheid het teveel uitgekeerde geld in een keer terug hebben. We ontzorgen met elkaar al de inwoner van Rivierenland die het niet zelf kan. De Simpel Switchen aanpak van de overheid ondersteunt deze gedachte.

We hebben hier de komende jaren een opdracht om het nog simpeler te maken. Naast het investeren in de ontwikkeling van mensen gaan we ook investeren in de wet simpel uitvoeren zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn.

Elfriede Boer,
directeur Werkzaak Rivierenland

Riek en zeepfabriek Siderius

Riek is 60 plus en zocht werk. Dat bleek niet eenvoudig. Te oud kreeg ze vaak te horen. Tot ze de kans kreeg bij Zeepfabriek Siderius. Dat was een schot in de roos. Riek is helemaal op haar plek en daar is haar nieuwe werkgever het helemaal mee eens.

Directeur Siderius: “Het is voor ons voor het eerst dat we iemand vanuit Werkzaak in ons bedrijf krijgen. De ervaringen zijn positief en we staan zeker open voor meer mensen vanuit Werkzaak.”

3 Managementsamenvatting

Realisatie ambities

Onze ambitie is: Iedereen doet mee in de samenleving. Daar geloven wij in. Onze resultaten laten zien dat we onze ambities ook kunnen realiseren. We versterken de ontwikkeling van werkzoekenden en medewerkers en realiseren daarmee een win-win situatie. We hebben oog voor risico's en kansen en ontwikkelen onze dienstverlening door te innoveren. Ondanks de (economische) onzekerheden blijven we vasthouden aan onze doelen zoals verwoord in ons Meerjarenbeleidsplan 2020-2023.

Financiering begroting

Voor de uitvoering van de begroting betalen de deelnemende gemeenten een bijdrage. Dit gebeurt in de vorm van specifieke uitkeringen (subsidieresultaat) en een bijdrage voor de uitvoering (bedrijfsvoeringsresultaat).

Subsidieresultaat

Gemeente ontvangen een rijksvergoeding voor BUIG, Bijstand voor zelfstandigen (Bbz), bijzondere bijstand en Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De directe kosten van Werkzaak staan hiertegenover. Het saldo is het subsidieresultaat. De prognose is dat het subsidieresultaat elk jaar positiever wordt. De reden hiervan is dat jaarlijks de bijdrage per Wsw-er groeit. Op basis van de prognose voor 2022 wordt een voordeel op het subsidieresultaat verwacht van 1,903 miljoen euro.

Subsidieresultaat			
	Begroting 2022	Berap 2022	Verschil
BBUIG	-290.800	-784.200	493.400
BBZ	30.000	-34.800	64.800
Bijzondere Bijstand	281.000	225.000	56.000
SW	-250.500	-1.539.400	1.288.900
Subsidieresultaat	**-230.300**	**-2.133.400**	**1.903.100**

Resultaat BUIG (voordeel 0,493 miljoen euro)

Op 29 april 2022 publiceerde de rijksoverheid het voorlopige macrobudget voor 2022. De bijstelling van het macrobudget is een tussenstand waarin de realisaties van vorig jaar en recente inschattingen van de conjuncturele situatie (CEP, CPB) zijn verwerkt. Het macrobudget 2022 gaat van 6,446 miljard euro naar 6,073 miljard euro (bijstelling van – 373 miljoen euro). Voor de deelnemende gemeenten van Werkzaak Rivierenland zal de bijstelling van het macrobudget een daling van 2,613 miljoen euro bedragen. De verdeling per gemeente is in de onderstaande tabel te zien. De verlaging van het macrobudget houdt verband met de landelijke ontwikkeling van de aantallen bijstandsontvangers. Deze week af van de verwachting dat door corona het aantal zou stijgen. Dit leidt voor alle gemeenten tot een lagere BUIG-bijdrage.

Resultaat BUIG									
	Buren	Culemborg	Maasdriel	Neder Betuwe	Tiel	West Betuwe	West Maas en Waal	Zaltbommel	**Totaal**
Wijziging macrobudget		-538.000	-316.700	-	-888.500	-448.400	-205.300	-215.400	-2.612.700

Een belangrijke wijziging is dat met ingang van 2022 gemeenten niet meer via het objectief verdeelmodel voor loonkostensubsidie (LKS) worden gefinancierd, maar op basis van de laatst bekende realisaties. Bij de vaststelling van het voorlopig budget is de verdeling van het LKS-budget gebaseerd op de LKS-realisaties in 2020. In de voorlopige budgetten is het LKS-aandeel gebaseerd op de voorlopige realisaties voor 2021 (Beeld van de Uitvoering). Bij de definitieve vaststelling van de budgetten (in september 2022) zal de verdeling gebaseerd worden op de definitieve realisatiecijfers voor 2021 (SiSa) (Rijksoverheid, 2022).[1]

Het positieve resultaat op de BUIG is het resultaat van lagere bijstandsuitgaven dan verwacht. De verwachte stijging door corona heeft zich niet voorgedaan. Op de BUIG vindt een herverdeling plaats conform de bestuurlijke agenda. Daarbij wordt 25% van het resultaat op de BUIG, dat is 0,196 miljoen euro, herverdeeld via het bedrijfsvoering resultaat. Feitelijk wordt er daardoor minder afgerekend met de gemeenten.

Eind september wordt het macrobudget definitief vastgesteld. Het is aannemelijk dat het macrobudget verder wordt verlaagd. Landelijk is er namelijk een daling te zien van het aantal mensen in de bijstand. Dit stond eind maart 2022 zelfs op het laagste niveau in achtenhalf jaar tijd.[2] De daling van het aantal bijstandsgerechtigden is ook terug te zien in de cijfers van Werkzaak.

Resultaat Bbz (voordeel 0,065 miljoen euro)

Door een stijging van de aflossingen en terugvorderingen is er een voordeel ontstaan op de Bbz. Hierdoor ontstaat er een voordeel van 0,065 miljoen euro bij de Bbz.

Resultaat bijzondere bijstand (voordeel 0,56 miljoen euro)

Het voordeel op de bijzondere bijstand wordt veroorzaakt door een daling van het aantal uitkeringen en baten uit verhaal.

Resultaat Wsw (voordeel 1,289 miljoen euro)

Op de Wsw lijkt volgens de prognose een voordeel te ontstaan. Dit voordeel komt enerzijds door een hogere rijksvergoeding doordat de jaarlijkse bijdrage per Wsw-er groeit. Tegelijkertijd dalen de loonkosten omdat het aantal Wsw-ers lager is dan begroot.

Verrekening voorschotten Tozo 2021

Gemeenten hebben voorschotten op de rijksvergoeding ontvangen om zo uitvoering te kunnen geven aan de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) over 2021. Daarbij is gebleken dat de hoogte van de voorschotten in verschillende gevallen afwijkt van de door de gemeente gemaakte kosten. Op 20 juni 2022 gaf de rijksoverheid in een nieuwsbericht aan een voorlopige verrekening van de voorschotten door te voeren, op basis van de voorlopige gegevens die de gemeenten hebben vermeld in het beeld van de uitvoering over 2021. De gemeenten ontvangen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een specificatie van de voorlopige verrekening die omstreeks eind juni 2022 plaatsvindt. De basis voor de voorlopige verrekening is geregeld in artikel 21, tweede lid, van de Tozo. Later in het jaar vindt de definitieve verrekening van de voorschotten met de rijksvergoeding op basis van de SiSa-verantwoording plaats.

We hebben van de informatie over de verrekening van de voorschotten voor de Tozo over 2021 kennisgenomen en gaan een voorstel voor de afrekening voorleggen aan de gemeenten. Daarbij komt een nadere bepaling over hoe de terugbetaling wordt geregeld.

Bedrijfsvoeringsresultaat

Het bedrijfsvoeringsresultaat valt op basis van de bestuursrapportage afgerond 0,170 miljoen euro ongunstiger uit dan in de begroting 2022 was voorzien. Meerdere aspecten verklaren dit. Er is een beperkte toename van de organisatiekosten. De ramingen van de inhuur doelgroepprofessionals, inleenvergoedingen en omzet wijzigen. Per saldo ontstaat hier een nadeel. De inschatting van de inleenvergoedingen was te positief. De externe en interne bruto omzet (ter dekking van de inhuur doelgroepprofessionals) zijn juist weer gunstiger.

Het gegeven dat we achterblijven op de landelijke taakstelling voor beschut werken vormt een risico. Om te voldoen aan die taakstelling zullen de kosten van inleenvergoedingen stijgen, waardoor het bedrijfsvoeringsresultaat ongunstiger wordt. Daar staat tegenover dat we besparen op de verstrekte uitkeringen.

Bedrijfsvoeringsresultaat			
	Begroting 2022	Berap 2022	Verschil
Salarissen	19.245.800	19.214.000	31.800
Doelgroepprofessionals	0	624.500	-624.500
Kosten hallen Poppenbouwing	736.000	736.000	0
Materiële kosten	4.253.400	4.169.000	84.400
Projecten	-981.500	-1.065.900	84.400
Totaal overhead	**23.253.700**	**23.677.600**	
Participatiebudget	-3.740.600	-3.919.800	179.200
Directe kosten Inkomen	682.400	689.900	-7.500
Inleenvergoeding	1.927.300	2.671.600	-744.300
Omzet	-7.512.500	-7.922.100	409.600
Reserve	-100.000	-321.000	221.000
Herverdeling 25% resultaat BUIG		-196.000	196.000
Toe te rekenen	**-8.743.400**	**-8.997.400**	
Bedrijfsvoeringsresultaat	**14.510.300**	**14.680.200**	**-169.900**

Financieel resultaat

Per saldo ontstaat ten opzichte van de begroting 2022 een voordeel van 1,540 miljoen euro. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de voorliggende bestuursrapportage niet structureel is doorgerekend. Deels doordat uitgaven een incidenteel karakter kennen en in belangrijke mate ook doordat de gevolgen voor de rijksvergoeding op de lange termijn niet goed te bepalen zijn. De economische situatie kent veel onzekerheden die in de loop van dit jaar door kunnen werken in de financiële resultaten van Werkzaak.

Financieel resultaat			
	Begroting 2022	Berap 2022	Verschil
Bedrijfsvoeringsresultaat	14.510.300	14.680.200	-169.900
Subsidieresultaat	-230.300	-2.133.400	1.903.100
Totaal	**14.280.000**	**12.546.800**	**1.733.200**

[1] Rijksoverheid. (2022, mei 31). Nader voorlopige Macrobudget 2022 (informatie voor gemeenten). Opgehaald van rijksoverheid.nl

[2] CBS. (2022, mei 31). 407 duizend mensen in de bijstand: laagste aantal in achtenhalf jaar. Opgehaald van cbs.nl

4 Doelstellingen

Hieronder presenteren we huidige doelen en de realisatie tot en met april 2022.

Doelen 2022				
	Instroom-percentage	Detacheringen	Loonkosten-plaatsingen	Duurzame uitstroom
Doelstelling	45,0%	400	380	landelijk gemiddelde
Realisatie	42,6%	393	382	52
Prognose	**43,0%**	**390**	**390**	**landelijk gemiddelde**

Instroompercentage

We realiseren deze doelstelling door het continueren van de huidige aanpak, aangevuld met een experiment aan de poort om werkzoekenden direct naar werk te begeleiden vanuit de intakegesprekken.

De ontwikkelingen in de Oekraïne hebben gevolgen voor de economie en waarschijnlijk ook voor de instroom. Op dit moment is daarover niets met zekerheid te zeggen. We monitoren de ontwikkelingen.

Detacheringen

Het gaat hier om detacheringen en plaatsingen bij werkgevers in Rivierenland en inzet in onze eigen organisatie. Traditioneel zien we veel mutaties (in/uitstroom) op deze doelstellingen. En er is natuurlijk verloop, vooral bij de plaatsingen vanuit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw).

Loonkostenplaatsingen

We verwachten dat de gestage groei van de loonkostenplaatsingen doorzet. Dit draagt bij aan onze ultieme doelstelling van duurzame uitstroom van werkzoekenden. Het is zinvol om hierop in te blijven zetten en te investeren. Uitstroom met een externe loonkostenplaatsing leidt voor de gemeente per saldo tot een voordeel op de rijksfinanciering Buig. Vooral omdat de financiering van de loonkostensubsidie vanaf 2022 op daadwerkelijke realisatie wordt gebaseerd.

Duurzame uitstroom

De doelgroep werkzoekenden die een beroep doet op Werkzaak bestaat voor een steeds groter deel uit mensen met multiproblematiek. Er is intensievere begeleiding en meer tijd nodig om deze mensen een stap te laten zetten. Op het moment dat ze een werk hebben blijft er ook ondersteuning nodig. Het effect hiervan is een wat lagere uitstroom naar werk.

Met behulp van onze Keuzehulp Instrumenten EVA kiezen werkzoekende en werkcoach samen het instrument dat het beste aansluit bij wat nodig is om duurzaam uit te stromen naar werk. We zetten sinds kort het instrument Individuele Plaatsing en Steun (IPS) in voor mensen met ernstige psychische kwetsbaarheid. Behandeling door de GGZ en begeleiding naar en op het werk gaan hier hand in hand. We verwachten dat meer mensen met een psychische beperking aan het werk kunnen met deze evidence-based methodiek.

Ook binnen de huidige proef textiel recyclen (als onderdeel van het project Cirtex) zien we volop kansen om 30 betaalde werkplekken te realiseren, waardoor we het aantal detacheringen, loonkostenplaatsingen en de uitstroom verder kunnen verbeteren.

5 Programma's

5.1 Programma bestuur en beleid

Het programma bestuur en beleid richt zich op de beleidsontwikkelingen en de bestuurlijke verantwoording van de planning- en controlcyclus.

Wat willen we bereiken?
Werkzaak ontwikkelt haar dienstverlening continu met oog voor de kansen die de toekomst biedt.
We geloven dat investeren in ontwikkelingen onze dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers ten goede komt. Daarmee geven we uitvoering aan de Participatiewet en Wet sociale werkvoorziening en ons meerjarenbeleidsplan. We werken en innoveren volgens de koers uit het Meerjarenbeleidsplan. Die inhoudelijke koers werkt en kunnen we ook in 2022 en daarna volgen:

- Onze ambitie 'Iedereen doet mee' vormt de basis.
- We blijven investeren in de actielijnen en zeven strategische thema's.
- Onze drie VN-doelen blijven ons inspireren bij het verder verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening: het bieden van waardig werk, het aangaan van partnerschappen om doelstellingen te bereiken en het bieden van kwaliteitsonderwijs. Dit gedachtegoed dragen we ook proactief uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Technologie

Met de toekenning van Regio Deal subsidie hebben we de mogelijkheid om de inzet van technologie die inclusie bevordert te onderzoeken. We doen dit in samenwerking met werkgevers, technologie ontwikkelaars, TNO en Kennisalliantie Inclusie en Technologie (KIT). We proberen technologieën die leren en werken ondersteunen uit, zoals de methodische inzet van een VR-bril voor beroepenoriëntatie. Andere voorbeelden zijn het gebruik van een Fitbit om activiteit te meten en meer inzicht te krijgen in de veroorzakers van langdurige stress en de inzet van een app om dagelijks op de werkvloer kort bezig te zijn met het oefenen van werkvaardigheden.

Ook experimenteren we met de inzet van technologie die taakgericht ondersteunt, zoals het exoskelet en het gebruik van een vertaalapparaat in de gesprekken met anderstaligen.

In samenwerking met TNO en andere sociale leer- werkbedrijven (Senzor) zijn we gestart met de inzet van cognitief ondersteunende technologie zoals digitale werkinstructies en de aanschaf van een Operation Support System. De komende maanden worden de eerste resultaten bekend.

De opzet van een technohub voor regio Rivierenland is gestart. In het vierde kwartaal wordt het plan van aanpak opgesteld. We doen dit in samenwerking met KIT en de bestaande technohub in Apeldoorn.

Sociaal ondernemerschap

Sociaal ondernemers zijn belangrijke samenwerkingspartners om onze ambitie te verwezenlijken. Zij sluiten naadloos aan op het gedachtengoed van inclusie en het bieden van kansen aan kwetsbare werkzoekenden. Dit leidt tot mooie privaat-publieke samenwerkingen in de regio, waarbij de ontwikkeling van werkzoekenden en begeleiding van kwetsbare werkenden meer en meer een plaats krijgt in de maatschappij.

Circulaire economie

Een circulaire economie is de toekomst. Wetgeving dwingt ons hiertoe en ook in de samenleving groeit steeds meer het besef van de noodzaak hiertoe. Werkzaak omarmt deze ontwikkeling en ziet kansen voor werkzoekenden om duurzaam aan het werk te gaan. Werkzaak neemt actief deel aan projecten en initiatieven op dit gebied. Een mooi voorbeeld is Cirtex, een volledig circulaire textielketen in onze regio. Avri, 2Switch en Werkzaak zijn dit project gestart en inmiddels hebben vele bedrijven zich aangesloten bij dit project dat zich op dit moment in een pilotfase bevindt. Het heeft zelfs landelijke aandacht. Onlangs heeft gedeputeerde Helga Witjes de pilot bekeken en haar waardering uitgesproken.

Welvaartverdeling

De afgelopen maanden is het leven steeds duurder geworden: boodschappen, brandstof en energieprijzen blijven stijgen. Die impact is voelbaar, vooral bij mensen die al weinig te besteden hebben. Dat merken we binnen onze doelgroep. De uitvoering van het armoedebeleid en schuldhulpverlening ligt bij gemeenten en in gezamenlijkheid werken we aan vroegsignalering, het geven van voorlichting en een integrale aanpak tijdens een brede intake.

Geluk

We willen het aanbod IPS in de regio versterken. In dit project werken Werkzaak, gemeenten, UWV en GGZ-instellingen in de regio samen aan de ambitie om meer mensen met een psychische kwetsbaarheid aandoening te bemiddelen naar werk en te begeleiden op het werk. Het plan van aanpak is in het eerste kwartaal van dit jaar door de bestuurders van alle deelnemende partijen getekend. De eerste tien IPS-trajecten vanuit de Participatiewet zijn inmiddels gestart. Werkzaak is penvoerder voor dit regionale project dat met extra middelen vanuit het Rijk en ambulantiseringsgelden wordt gefinancierd. Landelijk maakt onze regio deel uit van de kopgroep en wordt onze regionale aanpak als succesvol gedeeld.

Groepsgerichte werkintake

Dit innovatieproject bevindt zich in de implementatiefase. Werkzoekenden brengen in groepsverband kracht en kwetsbaarheid van hun eigen leefwereld in kaart. Denk hierbij aan thema's als fysieke en mentale gezondheid, financiën, leren en ontwikkelen, sociaal netwerk, zingeving, participatie. Samen met de werkcoach maken ze vervolgens een plan van aanpak gericht op werk krijgen en duurzaam aan het werk blijven. Deze aanpak versterkt het eigenaarschap en gevoel van verantwoordelijkheid bij cliënt, vergroot empowerment van cliënten (eigen regie) en vergroot daarmee duurzame arbeidsparticipatie.

Leven lang leren

De wereld om ons heen verandert steeds sneller. Om duurzaam werk te vinden en duurzaam aan het werk te blijven is het ontwikkelen van de 21e eeuwse vaardigheden van groot belang.
We bieden we werkzoekenden de mogelijkheid concrete vakvaardigheden te leren én te blijven ontwikkelen. Dat kan op de werkvloer en in ons Leerlab, een plek waar werkzoekenden zowel individueel als in groepsverband kunnen leren. Daarbij werken we intensief samen met onze onderwijspartners in de regio.

Veel werkzoekenden die we begeleiden naar werk hebben moeite met het verwerven van een diploma in het regulier onderwijs. Op dit moment ontwikkelen we een aanpak om praktijkverklaringen te verstrekken. Een praktijkverklaring toont (toekomstige) werkgevers de verworven competenties en vaardigheden, vergroot het zelfvertrouwen van kandidaten en biedt kandidaten een grotere baankans.

Door gelijktijdig aan de werkgever de training mentorwijs aan te bieden en aan zijn werknemers de training werknemersvaardigheden, verwachten we uit beide trainingen meer rendement te kunnen halen en de leercultuur binnen de organisatie van de werkgever te versterken. In het eerste kwartaal 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen van deze aanpak. Voor statushouders en migranten voegen we als extra component oefenen en kennis opdoen van vaktaal en de Nederlandse werk(cultuur) toe.

Wij doen mee in het regionaal samenwerkingsverband CircuLEREN om Leven lang ontwikkelen te bevorderen. Hiervoor is subsidie uit het Regionaal investeringsfonds (RIF) ter beschikking gesteld.
Ook op het gebied van herkennen en aanpakken van laaggeletterdheid werken we vanuit het taalakkoord intensief samen met partners in de regio (zoals ROC, gemeenten, stichting Lezen en Schrijven, taalhuizen).

Migratie

We zien steeds meer instroom van statushouders. Daarop acteren we door het bieden van taalonderwijs in samenwerking met het ROC, het inzetten van vertaalapparaten en andere specifieke ondersteuning.

Bij de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering merken we nog de nodige aanloopproblemen. De regie ligt bij de gemeenten en nieuwe organisaties nemen onderdelen van de begeleiding op zich.
Om te ontzorgen en schuldenproblematiek te voorkomen houdt Werkzaak de huur in op de uitkering.

Rechtmatigheidsverklaring

Sinds 2023 is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverklaring. Dit is een verplichting die bij de accountant belegd was. Omdat we de controles willen ombouwen van gegevensgericht naar procesgericht willen we dat eind 2022 veel processen geoptimaliseerd zijn vanuit de invalshoeken rechtmatigheid, klantwaarde en efficiency.

Wat mag het kosten?

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	142.500	142.500	-
Baten	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**142.500**	**142.500**	**-**
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**
Totaal	**142.500**	**142.500**	**-**

Op het programma bestuur en beleid doen zich geen wijzigingen voor.

5.2 Programma participatie

Wij maken geen onderscheid in de dienstverlening op basis van achtergrond van de doelgroep. De doelstellingen voor dit programma en de programma's Wet sociale werkvoorziening en beschut komen daarom overeen. De programmatekst nemen we op in dit programma; bij de overige programma's verwijzen we hiernaar.

Wat willen we bereiken?
We begeleiden werkzoekenden uit onze regio naar duurzame uitstroom zodat ze zo regulier en duurzaam mogelijk aan het werk gaan en er een inclusieve arbeidsmarkt komt. Het hebben van een startkwalificatie is hierbij belangrijk. Werkzaak is een vangnet en springplank voor doelgroepers die ondersteuning nodig hebben om deze stap te maken. De ambities voor 2022 voor onze stakeholders zijn onder andere: strategisch partnerschap, aanpassen van het machinepark, duurzaam aan het werk en jobcoaching voor andere doelgroepen. Door onze instrumenten in te zetten en te participeren in andere projecten en andere kansen maken we dit waar. Als er mogelijkheden zijn om de instrumenten te ontwikkelen, pakken we die op.

Wat gaan we daarvoor doen?

Strategisch partnership

Strategisch partnership is een belangrijke actielijn uit het Meerjarenbeleidsplan, die inzet op het bedienen van de markt en het verbinden van de werkgever en werkzoekende. Hieraan koppelen we het continu meten van onze klantwaarde (klantwaarde onderzoek).

Wij sturen op verandering van het orderportfolio en richten ons met name op de strategische thema's Circulaire economie en een Leven lang leren. We voerden jarenlang dezelfde werkpakketten uit waarmee we concurreren op prijs in een scherpe markt. We zijn van plan een aantal bestaande kort-cyclische opdrachtgevers te vervangen door langdurige strategische partners. Denk aan regionale opdrachtgevers die actief zijn op het gebied van de maakindustrie zoals kantoormeubilair of elektrische palletwagens en aan in initiatieven als Cirtex. Bij verandering van werkpakketten speelt het economische klimaat en de aanwezigheid van geschikte opdrachtgevers in de regio een rol.

Aanpassen machinepark na onderzoek en businesscase

Als duidelijk is op welke orders we ons richten, passen we onze machines hierop aan. We willen meer concurreren op handig handwerk en minder op prijs. Hiervoor hebben we andere productiemiddelen nodig. Denk hierbij aan de inzet van inclusieve technologie. Deze aanpak ontwikkelen we vanuit het Regio Deal project Technologie en Inclusie. De aanpak staat beschreven in 5.1.

Duurzaam aan het werk

Blijvend investeren in de (door)ontwikkeling van de doelgroep naar een zo zelfstandig mogelijke positie voor baan- en inkomensmogelijkheden. Dit begint bij de aanvraag voor een uitkering. Mensen die zich melden voor een uitkering bezoeken een groepsplaatsing en gaan hier bij geschiktheid direct aan het werk. We willen de door- en uitstroom vanuit groepsplaatsingen naar andere detacheringen, loonkostenplaatsingen en uitstroom naar regulier werk in beeld hebben. We creëren onder andere ontwikkellijnen binnen bestaande en nieuwe relaties waarin werkzoekenden kunnen doorstromen naar betaald werk (trainingslijn K&N, Cirtex).

Werk als instrument

We zetten meer in op werk als instrument. Mensen starten bij ervaringsplekken (met behoud uitkering) in een werksetting bij een plek voor sociale activering om daarna een vervolgstap te kunnen maken. Dit zijn afgebakende trajecten in tijd en concrete leerdoelen. Het zorgt er ook voor dat ons bestand goed in beeld is en blijft. Op die manier brengen we vraag en aanbod steeds beter bij elkaar.
Voor veel doelgroepen gebruiken we de Keuzehulp instrumenten EVA. Hierdoor willen we meer evidence-based instrumenten inzetten die bewezen effectief zijn voor bepaalde mensen in en op bepaalde momenten in het traject naar werk.

Leerwerkroutes

Om de effectiviteit te blijven ondersteunen zijn de leerwerkroutes herijkt. De leerroutes staan nu in een stevig werkproces en we hebben een voorfase ingericht zodat het passend is voor meer mensen. Ook zijn we actief bezig met het inrichten van praktijkroutes en praktijkcertificeringen. We doen dit in samenwerking met ROC/werkgevers.

Werkgeversservicepunt (WSP)

Het samenwerkingsverband van de publieke werkgeversdienstverlening in de regio opereert vanaf mei 2022 onder de naam WerkgeversServicepunt (WSP) Rivierenland. Er was al een intensieve samenwerking tussen UWV, gemeenten Buren en Neder-Betuwe en Werkzaak op het gebied van de werkgeversdienstverlening. Door deze samenwerking samen te brengen onder de naam WSP Rivierenland, voldoen we aan de Suwi-wet. Het WSP is gestart en verantwoordelijk voor de publieke werkgeversdienstverlening binnen de arbeidsmarktregio Rivierenland.

Marktontwikkelingen

Werkzaak zet activiteiten in die direct of indirect bijdragen aan onze doelen. We richten ons op de begeleide participatie (sociale werkvoorziening en beschut) en op de arbeidsparticipatie (Participatiewet en werkgeversdienstverlening). Er is grote krapte in de arbeidsmarkt, ook in Rivierenland. Dit biedt kansen en kent risico's. Werkgevers zijn op dit moment bereid om breder te kijken naar beschikbare aanbod (kans). We zien ook we er een groter beroep wordt gedaan, op mensen met een kwetsbaarheid die al aan het werk zijn waardoor het risico van uitval stijgt.

Bij de inzet van activiteiten en de organisatie van evenementen en ontmoetingen combineren we deze doelgroepen regelmatig. We werken steeds intensiever in de keten samen op het gebied van preventie en een naadloze aansluiting. Het komende jaar ronden we pilots af voor WIA en vso-pro jongeren. Op basis van deze pilots wordt gekeken wat de toegevoegde waarde is.

Iris, deelnemer leerwerkroute Horeca

"Vooral aan mijn leermeester Jos heb ik veel te danken. Met hem heb ik altijd goed kunnen praten en hij heeft me geleerd het beste uit mezelf te halen. Maar ook de hulp van de werkcoaches van Werkzaak zal ik nooit vergeten!"

Diverse ontwikkelingen zorgen voor een instabiele markt. Denk hierbij aan de nasleep van de corona crisis die nog steeds merkbaar is in de regio waardoor veel bedrijven leveranciersproblemen hebben. Ook Werkzaak merkt dit bij bedrijven waarnaar we medewerkers detacheren en in onze eigen productie. Dit belemmert de uitstroom van medewerkers, vertraagt productie en zet de omzet onder druk. Tot slot is het onduidelijk in welke mate corona in het najaar de kop op steekt.

We zien al een toename in de problematiek van jongeren en een toename van het aantal statushouders. Uit onderzoek blijkt dat zij op den duur grotere kans hebben om in de bijstand te komen vanwege het ontbreken van diploma's. We blijven onze aanpak, gericht op het realiseren van tenminste een startkwalificatie, doorontwikkelen. Daar waar een startkwalificatie niet mogelijk is onderzoeken we of we praktijkverklaringen kunnen inzetten.

Projecten

Om dienstverlening aan onze doelgroepen en stakeholders te verbeteren werken we mee met projecten in het kader van de Regio Deal, ZonMW, de ESF, het RIF en de React EU Op Oost.

Ontwikkeling aantal dienstverbanden

Het gemiddelde aantal dienstverbanden voor doelgroepen (intern én extern met een loonkostensubsidie) is in de begroting geraamd op 1297 als totaaltelling over de programma's Participatie, Wet sociale werkvoorziening en Beschut. De realisatie is iets lager.

Er is landelijk een daling van ongeveer 5 procent van de Wsw. De daling bij Werkzaak bedraagt circa 6,5%. Voorheen zijn we erin geslaagd om deze daling te compenseren door een stijging (een derde) van het aantal dienstverbanden in de doelgroep beschut en participatie en door groei (twee derde) van Participatiewetters met een loonkostensubsidie bij werkgevers.

De huidige samenstelling van de doelgroep uit Participatiewet zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het aantal dienstverbanden achterblijft. De doelgroep kenmerkt zich door een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze doelgroep vraagt een intensievere begeleiding, waardoor de daling van de Wsw niet leidt tot een verhoudingsgewijze zelfde afname van de interne capaciteit.

Momenteel is de ontwikkeling van het totaal aantal dienstverbanden als volgt:

Aantallen				
	Begroting 2022	31-12-2021	Stand Berap	Prognose
Participatiewet				
Dienstverbanden P-wet	125	121	127	133
Dienstverbanden beschut	65	80	81	83
Dienstverbanden WIW	4	4	4	4
Loonkostensubsidie	274	278	291	301
Subtotaal	**468**	**483**	**503**	**521**
Sociale werkvoorziening				
Dienstverbanden SW	737	696	677	657
Loonkostensubsidie	92	94	91	88
Subtotaal	**829**	**790**	**768**	**745**
Totaal	**1.297**	**1.273**	**1.271**	**1.266**

De ontwikkeling laat zien dat de groei vooral in het aantal loonkostensubsidieplaatsingen blijft zitten. We zien wel dat de groei afvlakt. Het aantal dienstverbanden voor het programma Participatie ((inclusief WIW) blijft stabiel op 137.

Wat mag het kosten?

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	7.463.000	14.403.900	6.940.900
Baten	4.510.300	5.818.970	1.308.670
Saldo van baten en lasten	**2.952.700**	**8.584.930**	**5.632.230**
Toevoeging aan reserves			-
Onttrekking aan reserves	50.000	215.300	165.300
Mutatie reserves	**50.000**	**215.300**	**165.300**
Totaal	**2.902.700**	**8.369.630**	**5.466.930**

Toelichting

Het programma resultaat wordt beïnvloed doordat we in dit programma ook de personeelskosten van de Wsw en Beschut verantwoorden (een verschuiving van 5,2 miljoen euro). De prognose is aangepast aan de systematiek in de begroting 2023.

De lasten en baten zijn aangepast op de uitvoeringen van de projecten Cirtex, Sterk door Werk, ESF en de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst Klantprofiel 4 (gemeente West Maas en Waal). Dit betreft een aanpassing van circa 0,9 miljoen euro en een extra onttrekking aan de reserves om in te kunnen blijven spelen op externe ontwikkelingen.

Omzet en Inleenvergoedingen

Het realiseren van omzet is geen doelstelling op zich. Het draagt bij aan de doelstelling duurzame plaatsing van werkzoekenden. In de omzet verwerken we ook de gevolgen van de doorbelasting van de interne omzet voor doelgroepprofessionals.

Invloed van externe/autonome ontwikkelingen

De netto-netto omzet blijft dalen. Dit komt door de daling van het aantal Wsw-ers én doordat de afstand tot de arbeidsmarkt van werkzoekenden uit de Participatiewet én de beschutregeling steeds groter wordt. Minder werkzoekenden hebben meer begeleiding nodig. Deze ontwikkeling én de krapte op de arbeidsmarkt leidt in sommige gevallen tot het weigeren en afstoten van opdrachten en ook tot stijging van kosten. Deze ontwikkelingen proberen we op te vangen door ons nog meer te richten op duurzame samenwerking met strategische partners.

Prognose

In deze tabel met de prognose van de ontwikkeling van de netto-netto omzet over de programma's zijn de externe/autonome ontwikkelingen zichtbaar:

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Participatie	1.017.222	1.620.100	602.878
Beschut	631.018	688.200	57.182
WSW	6.447.760	6.449.100	1.340
Bruto-omzet	**8.096.000**	**8.757.400**	**661.400**
Kosten omzet	583.500	835.300	251.800
Netto-omzet	**7.512.500**	**7.922.100**	**409.600**
Inleenvergoeding			
Participatie	1.382.800	1.747.300	364.500
Beschut	544.500	924.300	379.800
Totaal inleenvergoeding	**1.927.300**	**2.671.600**	**744.300**
Netto-netto-omzet	**5.585.200**	**5.250.500**	**-334.700**

De bruto omzet stijgt ondanks de daling van het aantal dienstverbanden. Dit komt door de doorbelasting van de interne omzet (circa 510.000 euro) én een hogere externe omzet (circa 150.000 euro). De stijging van de externe omzet komt door de krapte op de arbeidsmarkt waardoor de prijzen stijgen. Hier staat tegenover dat we rekening houden met een stijging van de kosten van de omzet, waardoor de netto omzet per saldo stijgt.

In vergelijking tot de begroting zijn de kosten van de inleenvergoedingen 744.000 euro hoger dan begroot omdat:

1. De prognose aangepast is aan het hoger aantal dienstverbanden binnen de beschutregeling.
2. De berekening van de inleenvergoedingen aangepast is aan de gerealiseerde loonwaardes. Voor de doelgroep binnen het programma Participatie is dat circa 65% (begroot 50%). Voor beschutmedewerkers gaan we uit van een loonwaarde van ca 55% (begroot 35%).

Plaatsing van werkzoekenden in een dienstverband resulteert in besparingen in het programma Inkomen omdat de uitkeringslast lager wordt. Het restant van de loonkosten komt terug als loonkostensubsidie bij het programma Inkomen.

5.3 Programma Wet sociale werkvoorziening

Wat willen we bereiken?

Zoals geschreven, maakt Werkzaak geen onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen en zijn de doelen voor de programma's daarom gelijk. We begeleiden werkzoekenden uit onze regio naar duurzame uitstroom zodat ze zo regulier mogelijk aan het werk gaan en er een inclusieve arbeidsmarkt komt. Startkwalificatie is hierbij belangrijk. Werkzaak is een vangnet voor werkzoekenden die ondersteuning nodig hebben om deze stap te maken. De ambities voor 2022 voor onze stakeholders zijn onder andere: strategisch partnerschap, aanpassen van het machinepark, duurzaam aan het werk en jobcoaching voor andere doelgroepen. Door onze instrumenten in te zetten en te participeren in onder andere projecten en andere kansen maken we dit waar. Mogelijkheden die we zien om de instrumenten te ontwikkelen pakken we op.

Wat gaan we daarvoor doen?

De beleidsmatige ontwikkelingen zijn opgenomen in het programma Participatie.

Aantal dienstverbanden blijft dalen

De landelijke aanname is dat de Wsw doelgroep 5% per jaar daalt. Deze aanname is ook zo in de begroting 2022 verwerkt voor de dienstverbanden en voor de Wsw doelgroep met een loonkostensubsidie. In de prognose hebben we rekening gehouden met een grotere daling van 6,5%. Hieronder staat de ontwikkeling van het bestand.

Aantallen				
	Begroting 2022	31-12-2021	Stand Berap	Prognose
Sociale werkvoorziening				
Dienstverbanden SW	737	696	677	657
Loonkostensubsidie	92	94	91	88
Totaal	**829**	**790**	**768**	**745**

Wat mag het kosten?

bedragen in * €			
	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	25.263.400	19.603.400	-5.660.000
Baten	26.699.900	27.341.000	641.100
Saldo van baten en lasten	**-1.436.500**	**-7.737.600**	**-6.301.100**
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-1.436.500**	**-7.737.600**	**-6.301.100**

Toelichting

Zoals aangegeven bij het programma Participatie zijn in dat programma ook de ambtelijke personeelskosten van de programma's Beschut en Sociale werkvoorziening opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat in de prognose alleen de directe kosten van de doelgroep zijn opgenomen. De prognose van de baten betreft de rijksvergoeding Wsw en het aan de Wsw toe te rekenen deel van de omzet.

Op de Wsw lijkt volgens de prognose een voordeel te ontstaan. Dit voordeel komt enerzijds door een hogere rijksvergoeding doordat de jaarlijkse bijdrage per Wsw-er groeit. Tegelijkertijd dalen de loonkosten omdat het aantal Wsw-ers lager is dan begroot.

Een echt Kruitvatmeisje

Michelle uit Heerenwaarden volgde de opleiding Detailhandel & Retail op de Praktijkschool de Brug. Ze had in het verleden moeite met leren. Werkzaak hielp Michelle bij het vinden van een geschikte stageplek. Ze ging aan de slag bij de Kruidvat in Kerkdriel. Waar ze nu in dienst is en zich volop ontwikkelt.

Michelle maakte op jonge leeftijd heel veel mee. Haar doorzettingsvermogen is indrukwekkend. Bij Kruidvat zijn ze trots op haar en hopen ze dat Michelle het nog veel verder gaat schoppen.

Werkcoach van Werkzaak: "Ik gun iedere werkzoekende de match die Michelle bij het Kruidvat gevonden heeft!"

Afspraken bestuurlijke agenda

Conform de afspraken in de bestuurlijke agenda worden de werkelijke kosten doorbelast naar de deelnemers op basis van het profijtbeginsel. Deze vertaling leidt tot de volgende effecten.

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Kosten WSW	20.365.200	19.603.400	-761.800
Rijksvergoeding WSW	20.615.700	21.142.800	527.100
Saldo	**-250.500**	**-1.539.400**	**-1.288.900**
Bedrijfskosten	6.566.200	7.022.800	456.600
Bedrijfsopbrengsten	5.979.300	6.198.200	218.900
Bedrijfsresultaat	**586.900**	**824.600**	**237.700**
Resultaat Wsw	**336.400**	**-714.800**	**-1.051.200**

Dimitri, werkt in productiehallen van Werkzaak

"Ik ben blij dat dit soort plekken bestaan, omdat het voor mensen met een handicap moeilijk is om werk te vinden."

5.4 Programma beschut werk

Wat willen we bereiken?
Zoals geschreven wordt binnen Werkzaak geen onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen en zijn de doelen voor de programma's daarom gelijk.

We begeleiden werkzoekenden uit onze regio naar duurzame uitstroom zodat ze zo regulier mogelijk aan het werk gaan en er een inclusieve arbeidsmarkt komt. Startkwalificatie is hierbij belangrijk. Werkzaak is een vangnet voor doelgroepers die ondersteuning nodig hebben om deze stap te maken. De ambities voor 2022 voor onze stakeholders zijn onder andere: strategisch partnerschap, aanpassen van het machinepark, duurzaam aan het werk en jobcoaching voor andere doelgroepen. Door onze instrumenten in te zetten en te participeren in onder andere projecten en andere kansen maken we dit waar. Mogelijkheden die we zien om de instrumenten te ontwikkelen pakken we op.

Wat gaan we daarvoor doen?
De maatregelen staan in het programma Participatie.

Aantal dienstverbanden blijft groeien

De doelgroep beschut groeit de komende jaren en hebben we goed in beeld. Een derde van de afname van de Wsw wordt opgevangen door de groei in de doelgroep beschut. Op basis van deze groei ontwikkelen de kosten en baten zich. De inzet van interne capaciteit verschuift van de Wsw doelgroep naar beschut. Voor de doelgroep beschut ontvangen we een rijksvergoeding die gebaseerd is op de taakstelling voor deze doelgroep. Het werkelijke aantal beschutters met een dienstverband is op dit moment lager dat de taakstelling 2022. Om te voldoen aan de taakstelling moeten we meer medewerkers in dienst nemen in de beschutregeling dan nu opgenomen in de prognose.

Aantallen				
	Begroting 2022	31-12-2021	Stand Berap	Prognose
Dienstverbanden beschut	65	80	81	83
Totaal	**65**	**80**	**81**	**83**

Wat mag het kosten?

bedragen in * €			
	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	1.572.600	1.209.100	-363.500
Baten	2.062.600	2.168.830	106.230
Saldo van baten en lasten	**-490.000**	**-959.730**	**-469.730**
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Mutatie reserves	**-**	**-**	**-**
Totaal	**-490.000**	**-959.730**	**-469.730**

Toelichting

Zoals aangegeven bij het programma Participatie zijn in dat programma ook de ambtelijke personeelskosten van de programma's Beschut en Sociale werkvoorziening opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat in de prognose alleen de directe kosten van de doelgroep zijn opgenomen. Voor de raming van de kosten van de inleenvergoedingen gaan we uit van bovenstaande aantallen met een gemiddelde loonwaarde van circa 55%.

Aangezien we zoveel mogelijk moeten voldoen aan de taakstelling beschut is hier sprake van een financieel risico door stijging van de inleenvergoedingen. Dit nadeel wordt voor een deel gecompenseerd door een voordeel op BUIG. Als het aantal mensen in de beschutregeling stijgt naar het niveau van onze taakstelling komen we financieel gezien te kort op de specifieke rijksvergoeding.

De prognose van de baten betreft het aan programma beschut werk toe te rekenen deel van de omzet en het toegerekende deel van het externe participatiebudget.

Mark, ging met hulp van Werkzaak weer aan het werk

"Het is geen schande om in de bijstand te zitten. Juist als je in de bijstand zit krijg je hulp"

5.5 Programma inkomensvoorziening

Wat willen we bereiken?

Wij bieden bestaanszekerheid aan mensen die niet in staat zijn werk te verrichten waarmee ze volledig in hun bestaan kun voorzien. Dit gebeurt in de vorm van een uitkering of als loonkostensubsidie. Het verstrekken van een uitkering gebeurt langdurig bij een vrijstelling van de arbeidsplicht of tijdelijk als overbrugging. Voor sommige mensen blijkt vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Degenen die parttime werken ontvangen een aanvullende uitkering. Mensen die nog ver van de arbeidsmarkt staan begeleiden we richting de arbeidsmarkt. In 2022 verwachten we een groei van het bestand. Om de dienstverlening op peil te houden zetten we in op digitalisering en waar nodig op extra capaciteit. Andere pijlers zijn de samenwerking met gemeenten op het gebied van schuldenproblematiek en het handhavingsbeleidsplan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening

Het proces inkomstenverrekening heeft blijvende aandacht. We onderzoeken de mogelijkheden om collectief dit ingewikkelde onderwerp op te pakken. We bereiden een groepsgewijze voorlichting voor uitkeringsgerechtigden voor die starten met een parttime baan.

De volledige digitalisering van het aanvraagproces bevindt zich in de afrondende fase. De koppeling aan de andere applicaties moet nog worden voltooid.

Het klantwaarde onderzoek onder werkzoekenden is in mei 2022 uitgevoerd en de resultaten daarvoor worden in juli bekend gemaakt.

Nalevingsbeleidsplan

Er is een visie document over naleving opgesteld. De teams Inkomen en Werk zijn inmiddels met elkaar gestart om concrete invulling aan dit nieuwe nalevingsbeleid te geven.

Indicatoren

Indicatoren		
Concrete doelstelling	**Activiteiten**	**Doel**
Rechtmatige en doelmatige verstrekking van bijstand en salaris aan mensen die hier recht op hebben	Werkzoekenden met recht op Participatiewetuitkering die per 1ste van de maand voldoen aan de verplichtingen, ontvangen uitkering uiterlijk 10de van de maand	100%
Instroompercentage	Actief inzetten op het toeleiden van mensen naar werk en hen de inkomensvoorziening of uitkering laten ontvangen waarop ze recht hebben (zoals WW)	45%
Besparing realiseren op inkomensdeel uit opgegeven inkomsten	Zoveel mogelijk werkzoekenden met een PW/IOAW-uitkering (gedeeltelijk) aan het werk helpen. Het resultaat is besparing op BUIG-gelden.	1,7 miljoen
Onterecht verstrekte bijstand, al dan niet door gepleegde fraude terugvorderen	Terugvordering van te veel en ten onrechte verstrekte uitkeringen	1,1 miljoen

We liggen op dit moment bij alle indicatoren op koers.

Conjunctuur

Het aantal werkzoekenden is gedaald. Vergeleken met de begroting voor 2022 blijkt het aantal mensen met inkomensondersteuning fors minder te zijn dan verwacht. Het gaat dan om ongeveer 480 mensen. Dit heeft voornamelijk te maken met de toename die in de begroting voor 2022 is verwerkt en werd verwacht door de coronapandemie. Deze toename blijkt er echter niet te zijn. De inflatie, de ontwikkelingen van de energie- en brandstofprijzen en de crisis in de Oekraïne leiden tot consequenties. Een goede inschatting is op dit moment (nog) niet te maken.

Alle extra ondersteunende regelingen voor ZZP-ers/ondernemers zijn intussen gestopt, we zien nu nog geen grote stijging voor de reguliere regeling Bijstand voor zelfstandigen (Bbz). We zien een lichte daling van ons Participatiewet bestand ten opzichte van 2021. We merken dat de mensen die een beroep doen op de bijstand, op steeds meer leefgebieden problemen ondervinden.

Aantallen				
	Begroting 2022	31-12-2021	Stand Berap	Prognose
Gemiddelde aantal uitkeringen	2.965	2.530	2.487	2.487
Totaal	**2.965**	**2.530**	**2.487**	**2.487**

Loonkostensubsidies

Aantallen				
	Begroting 2022	31-12-2021	Stand Berap	Prognose
Participatiewet				
Dienstverbanden P-wet	125	121	127	133
Dienstverbanden beschut	65	80	81	83
Loonkostensubsidie	274	278	291	301
Subtotaal	**464**	**479**	**499**	**517**

De ontwikkeling van de aantallen voor loonkostensubsidies is toegelicht in het programma participatie.

Wat mag het kosten?

De recente ervaringen leren ons dat het onzeker is hoe de arbeidsmarkt en andere externe factoren zich ontwikkelen. Dat maakt het afgeven van een realistische prognose lastig. Door de koppeling aan de rijksvergoeding en maandelijks monitoren verwachten we in control te zijn. Voor het resultaat tussen de rijksvergoeding en de kosten nemen we een stelpost op in de begroting zodat de impact op de begroting gedempt wordt. Natuurlijk zal een bestandstoename ook (tijdelijk) extra personele capaciteit vragen, mocht dit nodig zijn dan financieren wij deze uit de stelpost. Onze opgave is om het minstens zo goed te doen als het landelijk gemiddelde.

bedragen in * €			
	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	56.900.200	52.776.000	-4.124.200
Baten	49.815.700	46.439.600	-3.376.100
Saldo van baten en lasten	**7.084.500**	**6.336.400**	**-748.100**
Toevoeging aan reserves			-
Onttrekking aan reserves	-	60.000	60.000
Mutatie reserves	**-**	**60.000**	**60.000**
Totaal	**7.084.500**	**6.276.400**	**-808.100**

Toelichting

De verwachte stijging van het aantal werkzoekenden door de coronapandemie is niet terug te zien in de cijfers. Daardoor vallen de kosten lager uit dan begroot. Doordat deze verwachte stijging van het aantal werkzoekenden landelijk ook niet terug te zien is heeft de rijksoverheid bij de voorlopige budgetten het macrobudget verlaagd. Voor de deelnemende gemeenten is dit een verlaging van in totaal 2,613 miljoen euro op het macrobudget.

De begroting voor 2022 bevat vier scenario's voor de ontwikkeling van het aantal bijstandsuitkeringen voor de periode 2020 tot met 2025. Het scenario waarbij het aantal werkzoekenden in 2022 stijgt met 11% ten opzichte van 2020 en daarna daalt met 1% per jaar en de Rijksvergoeding meebeweegt met de stijgende uitkeringslasten is als uitgangspunt genomen. Dit scenario wordt losgelaten omdat de verwachte stijging van het aantal werkzoekenden door de coronapandemie niet terug te zien is in de cijfers. In de bestuursrapportage gaan we uit van het aantal werkzoekenden tot met april 2022. Er wordt geen uitspraak gedaan over de cijfers voor het einde van het jaar. De onzekerheden door de oorlog in de Oekraïne en de economische ontwikkelingen, zoals de inflatiecijfers en de recessie, maken een voorspelling van het aantal werkzoekenden moeilijk.

In de prognose is er rekening gehouden met het invoeren van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente West Maas en Waal voor de schuldhulpverlening en bijzondere bijstand. Dit wordt afzonderlijk met de gemeente West Maas en Waal afgerekend.

In de begroting staat een stelpost voor het saldo tussen de rijksvergoeding en de kosten BUIG en inleenvergoeding. Voor 2022 bedroeg deze 2,925 miljoen euro volgens de begroting maar deze is bijgesteld naar, 2,762 miljoen euro. Met de stelpost is er voldoende ruimte om eventuele verdere bijstellingen van het macrobudget op te vangen. Er is gekozen om een deel van het resultaat op de BUIG vrij te laten vallen. Dit is dan het resultaat van het verschil tussen de rijksvergoeding en de netto-lasten minus de stelpost. Het resultaat op de buig na de stelpost is in totaal 0,748 miljoen euro. Om uitvoering te geven aan het bestuursbesluit over de bestuurlijke agenda is er 0,196 miljoen euro gemarkeerd als herverdeling. Volgens het bestuursbesluit wordt in 2022 25% van het BUIG-resultaat afgerekend op basis van solidariteit (naar rato van het aantal werkzoekenden) en 75% op basis van afrekening per gemeente. In 2023 wordt 50% van het BUIG-resultaat op basis van solidariteit afgerekend, in 2024 75% en vanaf 2025 volledig.

Voor het saldo tussen de rijksvergoeding en de kosten BUIG en inleenvergoeding is een stelpost in de begroting opgenomen. Voor het jaar 2022 bedroeg deze 2,925 miljoen euro volgens de begroting maar deze is bijgesteld naar 3,546 miljoen euro. Mocht door kostenstijging of een lagere rijksvergoeding dit voordeel dalen dan heeft het geen effect op de gemeentelijke bijdrage. In deze stelpost is ook een raming opgenomen, welke rekening houdt met de gevolgen van een eventueel groeiend bestand. We spannen ons in om de verwachte stijging van programmaresultaat binnen deze kaders op te vangen.

5.6 Overhead

Tot overhead behoren de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de inhoudelijke programma's.

Wat willen we bereiken?
Ondersteunen van de uitvoering van de voorgaande programma's door bij te dragen aan de beleidsvorming en informatievoorziening. Dit stelt ons in staat om te ontwikkelen vanuit de klant- en organisatievraag en zo vorm te geven aan onze besturingsfilosofie van zelfredzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen?
Binnen bedrijfsvoering zien we de volgende ontwikkelingen in het lopende jaar:

Personeel

Het vinden van voldoende kwalitatief personeel wordt een steeds grotere uitdaging. Tot dusverre slaagt Werkzaak er in haar vacatures in te vullen maar de doorlooptijden worden steeds langer. Dat leidt tot meer inhuur. Dat we ten opzichte van veel andere organisaties nog veel goede medewerkers aan ons kunnen binden is vooral te relateren aan de maatschappelijke missie die Werkzaak heeft. Ook goed werkgeverschap is een factor: vertrouwen, ruimte, balans werk/privé.

ICT

Werkzaak heeft een complex applicatielandschap. Dat is deels het gevolg van de vele regelingen die we uitvoeren en deels ontstaan door de voortdurende druk op de uitvoering waardoor vaak tijdrovende implementatie van meer geïntegreerde en onderling beter communicerende applicaties is uitgesteld. Hand in hand met verplichte aanbestedingen omdat contractperiodes met ICT-leveranciers tegen het einde lopen, wordt het applicatielandschap gemoderniseerd.

Huisvesting

Bij de herbouw van het pand Poppenbouwing in 2017 is het bestaande dak blijven liggen en dat wordt nu vervangen. Met name het dak bij de ontwikkel- en productiehallen vertoont inmiddels mankementen zoals lekkages. Bovendien is nodig het dak te verstevigen om tot uitbreiding te komen van het aantal zonnepanelen. Deze investering verdient zich binnen afzienbare tijd terug.

Financiën

De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in het verbeteren van de Planning & Controle stukken en de financiële informatievoorziening. Zo is onder andere een maandrapportage geïntroduceerd waarmee de interne organisatie, bestuur en gemeenten een actueel overzicht hebben van de ontwikkelingen binnen de belangrijkste geldstromen.

Wat mag het kosten?

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	6.752.400	8.528.060	1.775.660
Baten	14.905.600	16.511.657	1.606.057
Saldo van baten en lasten	**-8.153.200**	**-7.983.597**	**169.603**
Toevoeging aan reserves		914.000	914.000
Onttrekking aan reserves	100.000	1.059.700	959.700
Mutatie reserves	**100.000**	**145.700**	**45.700**
Totaal	**-8.253.200**	**-8.129.297**	**123.903**

Toelichting

In het programma overhead zijn enkele wijzigingen. In omvang zijn de overhevelingen tussen reserves de grootste. Daarnaast zijn er diverse effecten door de kostenverdeling en de ingroei van de bestuurlijke agenda. Beleidsinhoudelijk zijn de kosten voor de Wet open overheid verwerkt, waarbij het bij rekening 2021 bestemde resultaat wordt ingezet.

Gert

"Dankzij deze lift kan ik werken op de shovel"

5.7 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Onder de algemene dekkingsmiddelen valt treasury.

Wat willen we bereiken?
Een structureel dekkende begroting.

Wat gaan we daarvoor doen?
Wij werken aan een gezonde financiële positie met verantwoorde gemeentelijke lasten.

Wat mag het kosten?
De structurele lasten worden in principe gedekt door structurele baten.

Algemene dekkingsmiddelen

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	50.800	50.800	-
Baten	50.800	80.800	30.000
Saldo van baten en lasten	**-**	**-30.000**	**-30.000**
Toevoeging aan reserves			-
Onttrekking aan reserves			-
Mutatie reserves			**-**
Totaal	**-**	**-30.000**	**-30.000**

De aanpassing betreft de raming van het dividend van Dariuz.

Onvoorzien

bedragen in * €	Begroting 2022	Berap 2022	Mutatie Berap
Lasten	50.000	50.000	-
Baten			-
Saldo van baten en lasten	**50.000**	**50.000**	**-**
Toevoeging aan reserves			-
Onttrekking aan reserves			-
Mutatie reserves			**-**
Totaal	**50.000**	**50.000**	**-**

Ahmed heeft de wind in de zeilen

Ahmed: Werkgever Martin

"Ik hoop dat Ahmed hier altijd blijft werken. We kunnen en willen nu al niet meer zonder hem!"

In 2021 vlucht Ahmed met zijn vrouw en 4 kinderen naar Nederland. Het gezin komt in Dreumel terecht. Via Werkzaak krijgt Ahmed werkcoach Rami.

"Ik kan mij de eerste ontmoeting met Ahmed nog goed herinneren. Hij wilde gelijk beginnen!"

Directeur van Van der Werff zeilmakers is blij met Ahmed: "Ahmed startte met een proefplaatsing. Het was een leerzame periode. Wat werkt hij hard en netjes. Ahmed leert snel en is áltijd positief. Dat is goed voor de werksfeer."

6 Begrotingswijziging

bedragen in * €	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en Beleid	-	-	-
Participatie	6.940.900	1.308.670	5.632.230
Sociale Werkvoorziening	-5.660.000	641.100	-6.301.100
Beschut werk	-363.500	106.230	-469.730
Inkomensvoorziening	-4.124.200	-3.376.100	-748.100
Algemene dekkingsmiddelen	-	30.000	-30.000
Overhead	1.775.660	1.606.057	169.603
Onvoorzien			
Totaal	**-1.431.140**	**315.957**	**-1.747.097**

Nieuwe kredieten			Bedrag
Krediet leerlab			489.600
Krediet dak Poppenbouwing (zonnepanelen)			369.400
Vervanging ERP			222.600
Totaal			**1.081.600**

7 Reserves en voorzieningen

De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves en voorzieningen is als volgt.

bedragen in * €	Begroting 2022			Mutatie bestuursrapp.		Berap
	01-01-2022	Mutatie	31-12-2022	toevoeging	onttrekking	2022
Reserves						
Algemene reseve	2.100		2.100			2.100
Reserve onderhoud	236		236	56	-186	106
Reserve innovatiefonds	307	-50	257		-126	131
Reserve personeel	290	-100	190			190
Reserve Regiodeal	438		438		-59	379
Reserve Tozo afwikkeling	75		75		-60	15
Reserve noodzakelijke investeringen	784		784		-757	27
Reserve afschrijvingen	-		-	858		858
Reserve projecten	253		253		-137	116
Totaal Reserves	**4.483**	**-150**	**4.333**	**914**	**-1.325**	**3.922**

Toelichting

Algemene reserve

De algemene reserve dient als buffer voor het tijdelijk opvangen van negatieve exploitatieresultaten en onvoorziene ontwikkelingen. In de bestuursrapportage zijn hierin geen wijzigingen.

Reserve huisvesting

De reserve huisvesting dient voor grootschalig onderhoud aan de locatie Poppenbouwing. Een actueel onderhoudsplan wordt nog opgesteld. Daardoor wordt nu gewerkt met een bestemmingsreserve in plaats van een voorziening. Voor onderhoud vindt een onttrekking plaats van 186.000 euro, terwijl een dotatie plaatsvindt van 56.000 euro zodat de reserve in de toekomst voldoende omvang heeft.

Reserve innovatiefonds

De reserve innovatiefonds biedt Werkzaak de mogelijkheden om vanuit haar primaire opdracht nieuwe initiatieven te ontwikkelen. In 2022 wordt hiervoor een beroep gedaan voor 100.000 euro en 26.500 euro. Deze onttrekking vindt plaats voor de Regio Deal. In de begroting 2022 was al een onttrekking geraamd van 50.000 euro.

Reserve personeel

De reserve personeel wordt benut voor het opvangen van WW-verplichtingen. In de begroting 2022 is hiervoor een onttrekking geraamd van 100.000 euro.

Reserve regiodeal

Het doel van deze reserve is het bekostigen van de cofinanciering van de project Regio Deal. Voor de Regio Deal vindt een onttrekking op deze reserve plaats voor 59.000 euro.

Reserve Tozo

Het doel van deze reserve is om de uitvoering van de Tozo te bekostigen. In 2021 is hieraan minder onttrokken dan begroot. In 2022 doen zich nog wel kosten voor. In deze Bestuursrapportage schatten we een bedrag van 60.000 euro nodig te hebben.

Reserve noodzakelijke investeringen

Deze reserve is in 2020 bij resultaatbestemming gevormd voor procesoptimalisatie, investeren huisvesting en uitvoering Tozo. Ter dekking van de afschrijvingskosten huisvesting is een overheveling gedaan naar de reserve afschrijvingen (757.000 euro).

Reserve afschrijvingen

De reserve is op niveau gebracht vanuit de reserve noodzakelijke investeringen. De jaarlijkse afschrijvingslasten die worden onttrokken betreffen 24.528 euro vanaf 2023.

Reserve projecten

Bij rekening is vanuit het resultaat een toevoeging gedaan voor de projecten Keuzehulp instrumenten EVA en Taaltrainer. Daarnaast is voor de Wet open overheid een bedrag aan deze reserve toegevoegd voor 75.000 euro. Deze bedragen worden in 2022 ingezet en zijn daarom deze bestuursrapportage verwerkt.

8 Meerjareninvesteringsoverzicht

De volgende nieuwe investeringen en afschrijvingskosten zijn in de meerjarenbegroting verwerkt.

Overzicht lopende en nieuwe kredieten						
	Krediet	Boekwaarde 1/1	Uitgaven	Restantkrediet	Besluit	Afschr.termijn
Realisatie leerlab	820.000		99.700	720.300	Besrap 2021	40 jaar
Vervanging dak	760.900		88.580	672.320	Besrap 2021	30 jaar
Pl. zonnepanelen	361.500			361.500	Besrap 2022	20 jaar
Telefonie	100.000	11.540		88.460	Besrap 2019	5 jaar
Vervanging hardware	400.000	222.207		177.793	Begroting 2020	5 jaar
Voorbereidings-krediet ERP	33.000	-		33.000	Besrap 2021	5 jaar
Implementatie ERP	222.600			222.600	Besrap 2022	5 jaar
Totaal	**2.698.000**	**233.747**	**188.280**	**2.275.973**		

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Gemeentelijke bijdrage

Gemeentelijke bijdrage	Buren	Culemborg	Maasdriel	Tiel	Neder-Betuwe	West Maas en Waal	West Betuwe	Zaltbommel	Totaal
Levensonderhoud BUIG		6.321.400	2.657.300	14.271.200	-	2.468.900	5.807.600	3.809.700	35.336.100
Inkomsten BUIG	-	-207.300	-60.900	-248.700	-	-74.400	-154.100	-46.900	-792.300
Levensonderhoud IOAW		403.000	149.300	534.100	-	180.400	438.500	243.200	1.948.500
Levensonderhoud IOAZ	-	35.900	79.700	41.900	-	27.000	21.300	30.300	236.100
Levensonderhoud BBZ	-	-	28.800	14.700	-	3.400	-	6.300	53.200
BBZ	-	34.600	17.300	21.400	-	-	58.500	63.300	195.100
BBZ light	-	16.600	11.800	55.100	-	20.600	31.400	15.200	150.700
Lasten BUIG	**-**	**6.604.200**	**2.883.300**	**14.689.700**	**-**	**2.625.900**	**6.203.200**	**4.121.100**	**37.127.400**
Rijksvergoeding BUIG	-	6.917.100	3.432.300	15.738.100	-	2.756.900	7.091.100	4.405.000	40.340.500
Resultaat BUIG	**-**	**-312.900**	**-549.000**	**-1.048.400**	**-**	**-131.000**	**-887.900**	**-283.900**	**-3.213.100**
Stelpost	-	432.015	188.656	961.007	-	171.747	405.835	269.640	2.428.900
Resultaat BUIG na stelpost	**-**	**119.115**	**-360.344**	**-87.393**	**-**	**40.747**	**-482.065**	**-14.260**	**-784.200**
Extern	-	363.700	288.500	582.200	-	242.400	576.900	328.100	2.381.800
Beschut	-	153.000	28.500	286.900	-	50.400	141.000	69.600	729.400
Flex/WWA	-	56.700	17.300	561.000	2.300	45.700	130.200	71.800	885.000
Lasten LKS	**-**	**573.400**	**334.300**	**1.430.100**	**2.300**	**338.500**	**848.100**	**469.500**	**3.996.200**
Rijksvergoeding LKS		555.600	334.100	1.647.800		386.400	851.200	554.400	4.329.500
Resutaat LKS	**-**	**17.800**	**200**	**-217.700**	**2.300**	**-47.900**	**-3.100**	**-84.900**	**-333.300**
Stelpost	-	-17.800	-200	217.700	-2.300	47.900	3.100	84.900	333.300
Resutaat LKS na stelpost	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Herverdeling		**-29.800**	**90.100**	**21.800**	**-**	**-10.200**	**120.500**	**3.600**	**196.000**
Kredietverstrekking BBZ	-	62.300	-	-	-	-	5.400	550.300	618.000
Aflossingen/terugvordering BBZ	-	-47.200	-73.100	-35.200	-	-32.300	-5.300	-564.400	-757.500
Netto lasten BBZ	**-**	**15.100**	**-73.100**	**-35.200**	**-**	**-32.300**	**100**	**-14.100**	**-139.500**
Rijksvergoeding		11.300	-54.800	-26.400	-	-24.200	100	-10.600	-104.600
Resutaat BBZ		**3.800**	**-18.300**	**-8.800**	**-**	**-8.100**	**-**	**-3.500**	**-34.900**
Bijzondere bijstand		50.000	10.000	100.000		5.000	45.000	15.000	225.000
esultaat bijzondere bijstand		**50.000**	**10.000**	**100.000**	**-**	**5.000**	**45.000**	**15.000**	**225.000**
Bijzondere bijstand						389.600			389.600
Uitvoeringskosten						140.800			140.800
DVO bijzondere bijstand		**-**	**-**	**-**	**-**	**530.400**	**-**	**-**	**530.400**
Schuldhulpverlening						116.500			116.500
Uitvoeringskosten						24.900			24.900
DVO schuldhulpverlening		**-**	**-**	**-**	**-**	**141.400**	**-**	**-**	**141.400**
Salarisen WSW	1.354.400	2.215.300	968.000	5.009.100	709.800	-	2.116.700	1.799.800	14.173.100
Inleenvergoeding Werzaak-plus BWL	388.400	635.300	277.600	1.436.500	203.500	-	607.000	516.100	4.064.400
Loonkostensubsidie BW SW	91.400	149.500	65.300	338.100	47.900	-	142.900	121.500	956.600
Overige kosten	39.100	64.000	27.900	144.600	20.500	-	61.100	52.000	409.200
Netto lasten SW	**1.873.300**	**3.064.100**	**1.338.800**	**6.928.300**	**981.700**	**-**	**2.927.700**	**2.489.400**	**19.603.300**

vervolg gemeentelijke bijdrage

Rijksvergoeding	1.819.600	3.295.600	1.528.200	7.500.700	1.111.100	-	3.012.300	2.875.200	21.142.700
Resultaat Wsw	**53.700**	**-231.500**	**-189.400**	**-572.400**	**-129.400**	**-**	**-84.600**	**-385.800**	**-1.539.400**
Salarissen	36.000				35.900				71.900
DVO WIW	**36.000**	**-**	**-**	**-**	**35.900**	**-**	**-**	**-**	**71.900**
KP-4 uitvoeringskosten						93.000			93.000
DVO KP-4	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**93.000**	**-**	**-**	**93.000**
Klassiek/nieuw WAJONG		705.800	124.400	1.975.000		156.800	265.400	208.800	3.436.200
Nieuw begeleiding		211.800	177.700	564.800		66.100	248.300	164.000	1.432.700
Budget Corona		-	-	-		-	-	-	-
Totaal Participatiebudget	**-**	**917.600**	**302.100**	**2.539.800**	**-**	**222.900**	**513.700**	**372.800**	**4.868.900**
SW-dienstverband	35.700	58.300	25.500	131.900	18.700	-	55.800	47.400	373.300
SW-LKS	24.000	72.000	38.400	139.100	38.400	-	48.000	91.200	451.300
Bedrijfsvoeringskosten SW	**59.700**	**130.300**	**63.900**	**271.000**	**57.100**	**-**	**103.800**	**138.600**	**824.600**
Toeslag	**67.000**	**-**	**-**	**-**	**37.000**	**-**	**-**	**-**	**104.000**
Bedrijfsvoeringskosten	4.600	2.363.300	1.087.200	5.408.400	4.600	976.600	2.377.100	1.529.500	13.751.300
Verdeling oud model bedrijfskst	**4.600**	**2.363.300**	**1.087.200**	**5.408.400**	**4.600**	**976.600**	**2.377.100**	**1.529.500**	**13.751.300**
Verdeling gemeentefonds		1.302.800	733.500	2.679.500		592.900	1.418.300	922.500	7.649.500
Verdeling aantal personen	4.600	1.047.800	482.000	2.398.000	4.600	433.000	1.053.900	678.100	6.102.000
Verdeling nieuw model bedrijfskst	**4.600**	**2.350.600**	**1.215.500**	**5.077.500**	**4.600**	**1.025.900**	**2.472.200**	**1.600.600**	**13.751.500**
Op basis van 75% versus 25%	**4.600**	**2.360.100**	**1.119.300**	**5.325.600**	**4.600**	**988.900**	**2.400.900**	**1.547.300**	**13.751.300**
Bijdrage Inkomen	-	7.627.115	3.433.056	17.385.107	-	3.146.547	7.625.835	4.949.640	44.167.300
Bijdrage Werk	1.873.300	3.981.700	1.640.900	9.468.100	981.700	222.900	3.441.400	2.862.200	24.472.200
DVO	36.000	-	-	-	35.900	764.800	-	-	836.700
Bijdrage bedrijfsvoering	131.300	2.490.400	1.183.200	5.596.600	98.700	988.900	2.504.700	1.685.900	14.679.900
Totaal bestuursrapportage 2022	**2.040.600**	**14.099.215**	**6.257.156**	**32.449.807**	**1.116.300**	**5.123.147**	**13.571.935**	**9.497.740**	**84.156.100**
Bijdrage Inkomen	-	8.796.800	4.506.800	20.466.200	-	3.612.000	8.736.200	5.503.500	51.621.500
Bijdrage Werk	1.769.960	3.821.872	1.790.813	9.054.630	1.056.170	1.270.782	3.225.155	3.051.618	25.041.000
DVO	34.500				34.500	764.800			833.800
Bijdrage bedrijfsvoering	134.900	2.505.200	1.196.000	5.470.800	69.100	1.035.300	2.422.000	1.676.900	14.510.200
Totaal primitieve begroting 2022	**1.939.360**	**15.123.872**	**7.493.613**	**34.991.630**	**1.159.770**	**6.682.882**	**14.383.355**	**10.232.018**	**92.006.500**
Bijdrage Inkomen	-	-1.169.685	-1.073.744	-3.081.093	-	-465.453	-1.110.365	-553.860	-7.454.200
Bijdrage Werk	103.340	159.828	-149.913	413.470	-74.470	-1.047.882	216.245	-189.418	-568.800
DVO	1.500	-	-	-	1.400	-	-	-	2.900
Bijdrage bedrijfsvoering	-3.600	-14.800	-12.800	125.800	29.600	-46.400	82.700	9.000	169.500
Verschil totaal berap en begr. 2022	**101.240**	**-1.024.657**	**-1.236.457**	**-2.541.823**	**-43.470**	**-1.559.735**	**-811.420**	**-734.278**	**-7.850.600**

9.2 Bijlage 2: Ontwikkeling aantallen per gemeente

Buren					
	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet		0	0	0	0
Dienstverbanden beschut		0	0	0	0
Dienstverbanden (FTE)		0	0	0	0
Dienstverbanden beschut (FTE)		0	0	0	0
Loonkostensubsidie		0	0	0	0
Subtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**
Inkomensondersteuning					
Regulier		0	0	0	0
IOAW		0	0	0	0
IOAZ		0	0	0	0
BBZ		0	0	0	0
BBZ Light		0	0	0	0
Subtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	71	66	66	66	66
Dienstverbanden WIW	1	1	1	1	1
Dienstverbanden SW (FTE)	55,71	55,71	55,71	55,71	
Dienstverbanden WIW (FTE)	1,00	1,00	1,00	1,00	
Loonkostensubsidie	7	5	5	5	5
Subtotaal	**79**	**72**	**72**	**72**	**72**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**72**	**72**	**72**	**72**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1	0	0	0	0	
Profiel 2	0	0	0	0	
Profiel 3	0	0	0	0	
Profiel 4	0	0	0	0	
Niet toebedeeld	0	0	0	0	
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	

Culemborg	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	7	8	10	11	11
Dienstverbanden beschut	14	16	16	15	15
Dienstverbanden (FTE)		6,64	7,86	8,53	8,53
Dienstverbanden beschut (FTE)		11,83	11,83	11,28	11,28
Loonkostensubsidie	36	41	41	43	43
Subtotaal	**57**	**65**	**67**	**69**	**69**
Inkomensondersteuning					
Regulier	475	410	411	414	412
IOAW	30	26	25	25	25
IOAZ	3	3	3	3	3
BBZ	2	2	2	2	2
BBZ Light	2	4	3	3	0
Subtotaal	**512**	**445**	**444**	**447**	**442**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	113	107	105	105	105
Dienstverbanden WIW	1	2	2	2	2
Dienstverbanden SW (FTE)		92,76	91,64	91,76	91,76
Dienstverbanden WIW (FTE)		2,00	2,00	2,00	2,00
Loonkostensubsidie	13	15	15	15	15
Subtotaal	**127**	**124**	**122**	**122**	**122**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-9**	**-10**	**-9**	**-9**
Totaal		**625**	**623**	**629**	**624**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		0	0	0	0
Profiel 2		21	20	20	21
Profiel 3		219	214	218	219
Profiel 4		195	199	200	199
Niet toebedeeld		10	11	9	3
Totaal		**445**	**444**	**447**	**442**

Maasdriel					
	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	3	3	3	3	2
Dienstverbanden beschut	3	4	4	4	5
Dienstverbanden (FTE)		2,11	2,11	2,11	1,33
Dienstverbanden beschut (FTE)		3,47	3,47	3,47	4,35
Loonkostensubsidie	24	35	35	35	35
Subtotaal	**30**	**42**	**42**	**42**	**42**
Inkomensondersteuning					
Regulier	211	181	182	180	179
IOAW	13	10	10	9	8
IOAZ	6	5	5	5	5
BBZ	2	2	2	2	2
BBZ Light	3	3	2	2	0
Subtotaal	**235**	**201**	**201**	**198**	**194**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	53	48	48	49	49
Dienstverbanden WIW		0	0	0	0
Dienstverbanden SW (FTE)		38,97	38,97	39,86	39,86
Dienstverbanden WIW (FTE)		0,00	0,00	0,00	0,00
Loonkostensubsidie		8	7	7	7
Subtotaal	**53**	**56**	**55**	**56**	**56**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-5**	**-5**	**-6**	**-8**
Totaal		**294**	**293**	**290**	**284**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		0	0	0	0
Profiel 2		4	3	3	3
Profiel 3		122	123	119	118
Profiel 4		67	66	68	67
Niet toebedeeld		8	9	8	6
Totaal		**201**	**201**	**198**	**194**

Neder-Betuwe	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	1	1	2	1	1
Dienstverbanden beschut		0	0	1	1
Dienstverbanden (FTE)		1,00	1,56	0,56	0,56
Dienstverbanden beschut (FTE)		0,00	0,00	1,00	1,00
Loonkostensubsidie		0	0	0	0
Subtotaal	**1**	**1**	**2**	**2**	**2**
Inkomensondersteuning					
Regulier		0	0	0	0
IOAW		0	0	0	0
IOAZ		0	0	0	0
BBZ		0	0	0	0
BBZ Light		0	0	0	0
Subtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	34	31	30	30	30
Dienstverbanden WIW	1	1	1	1	1
Dienstverbanden SW (FTE)		28,72	27,72	27,72	27,72
Dienstverbanden WIW (FTE)		1,00	1,00	1,00	1,00
Loonkostensubsidie	5	8	8	8	7
Subtotaal	**40**	**40**	**39**	**39**	**38**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal		**41**	**41**	**41**	**40**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		0	0	0	0
Profiel 2		0	0	0	0
Profiel 3		0	0	0	0
Profiel 4		0	0	0	0
Niet toebedeeld		0	0	0	0
Totaal		**0**	**0**	**0**	**0**

Merry

"Ik heb hier geen familie én ik moest eerst een inburgeringscursus doen. Gelukkig ontving ik een uitkering van Werkzaak Rivierenland. Zo kon ik boodschappen doen voor het avondeten!"

Dit is dé baan voor Merry

Werkcoach van Werkzaak: "Merry wilde graag een betaalde baan. Ze startte met het traject Praktijkobservatie op de Poppenbouwing bij Werkzaak om te kijken welke werkzaamheden bij haar passen en hoe haar werknemersvaardigheden zijn.

Merry bleek een echte aanpakker. De juiste mentaliteit voor in de productie. Het werk beviel haar goed.

Toen de vacature inpakker Kuehne & Nagel kwam wist ik gelijk: dit is dé baan voor Merry! Ze werkt er nu ruim een half jaar en het gaat hartstikke goed!
De werkgever is heel blij en ik ben heel trots op haar!"

West-Betuwe	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	18	18	18	19	18
Dienstverbanden beschut	13	16	15	15	15
Dienstverbanden (FTE)		14,03	13,81	14,03	13,36
Dienstverbanden beschut (FTE)		11,53	11,19	11,19	11,19
Loonkostensubsidie	56	65	66	67	66
Subtotaal		**99**	**99**	**101**	**99**
Inkomensondersteuning					
Regulier	455	391	390	388	387
IOAW	35	30	29	28	27
IOAZ	1	1	1	1	1
BBZ	2	2	2	2	2
BBZ Light	14	9	5	4	0
Subtotaal	**507**	**433**	**427**	**423**	**417**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	108	100	100	99	99
Dienstverbanden WIW	0	0	0	0	0
Dienstverbanden SW (FTE)		86,63	86,63	85,63	85,91
Dienstverbanden WIW (FTE)		0,00	0,00	0,00	0,00
Loonkostensubsidie	12	9	9	9	8
Subtotaal	**120**	**109**	**109**	**108**	**107**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-8**	**-8**	**-10**	**-9**
Totaal		**633**	**627**	**622**	**614**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		1	1	1	1
Profiel 2		14	16	17	18
Profiel 3		250	244	243	243
Profiel 4		149	150	151	151
Niet toebedeeld		19	16	11	4
Totaal		**433**	**427**	**423**	**417**

Tiel	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	82	83	84	82	82
Dienstverbanden beschut		32	32	32	32
Dienstverbanden (FTE)		60,33	62,03	60,53	60,26
Dienstverbanden beschut (FTE)		25,89	26,56	27,00	27,00
Loonkostensubsidie	103	70	69	71	73
Subtotaal		**185**	**185**	**185**	**187**
Inkomensondersteuning					
Regulier	1108	954	955	954	951
IOAW	42	36	35	35	34
IOAZ	2	2	2	2	2
BBZ	2	1	1	1	0
BBZ Light	13	11	9	9	0
Subtotaal	**1167**	**1004**	**1.002**	**1.001**	**987**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	263	250	245	245	240
Dienstverbanden WIW		0	0	0	0
Dienstverbanden SW (FTE)		212,16	208,14	207,92	203,64
Dienstverbanden WIW (FTE)		0	0,00	0,00	0,00
Loonkostensubsidie	34	29	31	30	30
Subtotaal	**297**	**279**	**276**	**275**	**270**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-33**	**-33**	**-33**	**-36**
Totaal		**1435**	**1.430**	**1.428**	**1.408**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		1	1	1	1
Profiel 2		35	39	41	40
Profiel 3		491	477	472	472
Profiel 4		451	457	464	464
Niet toebedeeld		26	28	23	10
Totaal		**1004**	**1.002**	**1.001**	**987**

West Maas en Waal	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	4	5	5	5	5
Dienstverbanden beschut	3	4	5	5	5
Dienstverbanden (FTE)		3,83	3,83	3,83	3,83
Dienstverbanden beschut (FTE)		3,56	4,11	4,11	4,11
Loonkostensubsidie	22	28	27	28	28
Subtotaal	**29**	**37**	**37**	**38**	**38**
Inkomensondersteuning					
Regulier	187	164	163	161	159
IOAW	14	12	12	12	12
IOAZ	2	2	2	2	2
BBZ	0	0	0	0	1
BBZ Light	5	4	7	6	0
Subtotaal	**208**	**182**	**184**	**181**	**174**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW		0	0	0	0
Dienstverbanden WIW		0	0	0	0
Dienstverbanden SW (FTE)		0,00	0,00	0,00	0,00
Dienstverbanden WIW (FTE)		0,00	0,00	0,00	0,00
Loonkostensubsidie		0	0	0	0
Subtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-2**	**-2**	**-3**	**-3**
Totaal		**217**	**219**	**216**	**209**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		0	0	0	0
Profiel 2		2	2	2	2
Profiel 3		106	104	105	104
Profiel 4		65	65	65	65
Niet toebedeeld		9	13	9	3
Totaal		**182**	**184**	**181**	**174**

Zaltbommel	Begroting 2022	Jan 2022	Feb 2022	Mrt 2022	Apr 2022
Participatiewet					
Dienstverbanden P-wet	9	10	10	9	8
Dienstverbanden beschut	6	7	8	8	8
Dienstverbanden (FTE)		7,40	7,63	6,96	6,07
Dienstverbanden beschut (FTE)		5,78	6,44	6,44	6,44
Loonkostensubsidie	33	42	43	44	43
Subtotaal	**48**	**59**	**61**	**61**	**59**
Inkomensondersteuning					
Regulier	302	257	253	253	251
IOAW	19	16	16	16	15
IOAZ	3	3	3	3	3
BBZ	3	4	3	3	4
BBZ Light	6	5	5	4	0
Subtotaal	**333**	**285**	**280**	**279**	**273**
Sociale Werkvoorziening					
Dienstverbanden SW	94	89	88	88	88
Dienstverbanden WIW		0	0	0	0
Dienstverbanden SW (FTE)		75,36	75,36	74,91	74,91
Dienstverbanden WIW (FTE)		0,00	0,00	0,00	0,00
Loonkostensubsidie	12	19	19	19	19
Subtotaal	**106**	**108**	**107**	**107**	**107**
Correctie					
Aanvullende uitkering		**-3**	**-3**	**-4**	**-4**
Totaal		**449**	**445**	**443**	**435**
Verdeling klantprof.					
Profiel 1		0	0	0	0
Profiel 2		9	9	8	9
Profiel 3		149	142	141	136
Profiel 4		116	119	120	123
Niet toebedeeld		11	10	10	5
Totaal		**285**	**280**	**279**	**273**

9.3 Bijlage 3: Lijst met afkortingen

AB Algemeen bestuur
AWB Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ Algemene Wet bijzondere ziektekosten
BADO Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden
Bbv Besluit begroting en verantwoording
Bbz Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BTW Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG Bundeling Uitkeringen Gemeenten (Gebundelde uitkering Participatiewet)
BW Begeleid Werken
CAO Collectieve arbeidsovereenkomst
DB Dagelijks bestuur
ESF Europees Sociaal Fonds
Fido (Wet) financiering decentrale overheden
FTE Fulltime equivalent (voltijdbaan)
GR Gemeenschappelijke Regeling
IOA (Wet) Inkomensvoorziening oudere werklozen
IOAW (Wet) Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ (Wet) Inkomensvoorziening oudere of gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ICT Informatie en Computertechnologie
LIV Lage inkomensvoordeel
KCC Klant Contact Center
LKS Loonkostensubsidie(s)
P-wet Participatiewet
Ruddo Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SE Standaardeenhe(i)d(en)
SiSa Single information, Single audit
SROI Social return on investment
SUWI (Wet) Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SW Sociale werkvoorziening
SZW Sociale zaken en werkgelegenheid
UWV Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen
WIW Wet inschakeling werkzoekenden
Wsw Wet sociale werkvoorziening
Wtl Wet tegemoetkoming loondomein

Idem Design

Vragen of meer informatie?

Werkzaak Rivierenland
Postbus 321, 4190 CH Geldermalsen
T 088 9375000
E info@werkzaakrivierenland.nl

werkzaakrivierenland.nl

WERKZAAK RIVIERENLAND

Talent werkt voor Rivierenland

WERKZAAK RIVIERENLAND
Talent werkt voor Rivierenland

Aan de raden van de gemeenten die
deelnemen aan Werkzaak Rivierenland
t.a.v. de griffier

POSTADRES
Postbus 321
4190 CH Geldermalsen

T 088 93 75 000
E info@werkzaakrivierenland.nl
I www.werkzaakrivierenland.nl

KVK 63247380
IBAN NL42 BNGH 0285 1661 15

DATUM 28 juli 2022
KENMERK
ONDERWERP Addendum concept bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland

Geachte griffier,

Op 12 juli jl. hebben wij u een brief gestuurd met het verzoek de concept bestuursrapportage 2022 door te geleiden naar uw gemeenteraden voor het indienen van een zienswijze.

In de bestuursrapportage sluiten de tabellen met betrekking tot investeringen niet op elkaar aan. Verder hebben adviseurs van uw gemeente om een toelichting op de nieuwe kredieten gevraagd. De juiste tabellen en de gevraagde toelichting zijn verwerkt in het bijgevoegde addendum. Wij verzoeken u dit addendum te betrekken in de zienswijzeprocedure.

Na de zienswijzeperiode zullen wij de juiste tabellen opnemen in de bestuursrapportage 2022 zoals deze aan het Algemeen Bestuur ter vaststelling wordt aangeboden.

Namens het dagelijks bestuur Werkzaak Rivierenland,
met vriendelijke groet,

mevrouw E. Boer MBA
directeur

Iedereen doet mee in de samenleving. Daar gelooft Werkzaak Rivierenland in. Werkzaak begeleidt mensen bij het vinden en behouden van werk. Wij versterken werkzoekenden, medewerkers en werkgevers bij het ontdekken, benutten en vergroten van talenten. Als het nodig is bieden we inkomensondersteuning of werk in een aangepaste omgeving.

UWV werken aan perspectief

Addendum bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland

Aanleiding voor de wijziging
In de tabel van nieuwe kredieten is het krediet voor zonnepanelen meegenomen. De aanvraag voor dit krediet was echter al meegenomen in de bestuursrapportage 2021. Daarnaast zijn in de bedragen van een aantal kredieten ten onrechte de exploitatiebijdragen meegenomen. Deze aanpassingen zijn in onderstaande tabellen verwerkt.

Pagina 32
In de concept bestuursrapportage wordt middels dit addendum de tabel op pagina 32 vervangen door:

Nieuwe kredieten	
	Bedrag
Extra krediet realisatie leerlab	150.000
Implementatie ERP	222.600
Totaal	**372.600**

Pagina 32
Daarnaast wordt onder de tabel de volgende tekst toegevoegd:

Realisatie Leerlab
In de bestuursrapportage 2021 is een krediet beschikbaar gesteld van 582.00 euro. Door stijgende bouwkosten is het budget voor het Leerlab niet toereikend. Om die reden is een aanvullend krediet nodig van 150.000 euro.

Implementatie ERP
In de ontwikkel- en productiehallen zijn veel mensen vanuit de doelgroep werkzaam. Van oudsher veel mensen vanuit de SW en in toenemende mate ook mensen vanuit de Participatiewet. De inkoop, productie, planning en logistiek zijn op dit moment niet in een geïntegreerd systeem ondergebracht. Dat is wel noodzakelijk om voor werkgevers en gemeenten noodzakelijke informatie te genereren en om te kunnen voldoen aan de rechtmatigheidseisen die onze omgeving stelt. Hiertoe is een nieuw ERP-systeem nodig. Het hiervoor benodigde krediet is 222.600 euro.

Pagina 35
In de concept bestuursrapportage wordt middels dit addendum de volgende tabel op pagina 35 vervangen door:

Overzicht lopende en nieuwe kredieten						
	Krediet	Boekwaarde 1/1	Uitgaven	Restantkrediet	Besluit	Afschr.termijn
Realisatie leerlab	732.000	35.853	99.700	596.447	Berap 2021/Berap 2022	40 jaar
Vervanging dak	678.000	22.765	88.580	566.655	Berap 2021/AB 161221	30 jaar
Plaatsen zonnepanelen	361.500			361.500	Berap 2021	20 jaar
Telefonie	100.000	11.540		88.460	Berap 2019	5 jaar
Vervanging hardware	400.000	222.207		177.793	Begroting 2020	5 jaar
Voorbereidingskrediet ERP	33.000			33.000	Berap 2021	5 jaar
Implementatie ERP	222.600			222.600	Berap 2022	5 jaar
Totaal	**2.527.100**	**292.365**	**188.280**	**2.046.455**		

Werkzaak Rivierenland
Mevrouw E. Boer
Postbus 321
4190 CH GELDERMALSEN

uw brief van:	Maurik, xx oktober 2022
uw kenmerk:	
ons kenmerk:	Z.043718/D.130543
behandeld door:	J.M.B. Terberg
bijlage(n):	
onderwerp:	Bestuursrapportage 2022 Werkzaak Rivierenland

Geachte mevrouw Boer,

Wij ontvingen de concept bestuursrapportage 2022 van de GR Werkzaak Rivierenland. U vraagt onze raad hierop een zienswijze uit te brengen voor uiterlijk 5 oktober 2022. Vanwege zowel het zomerreces als de doorlooptijd van onze bestuurlijke planning, is het voor ons niet mogelijk om voor 5 oktober een definitieve zienswijze te geven.

Wij namen kennis van de bestuursrapportage 2022 en de begrotingswijziging. Onder voorbehoud stemmen we hiermee in. Onze zienswijze wordt ter besluitvorming aan onze raad voorgelegd op 18 oktober.

Mocht de definitieve raadsvergadering van 18 oktober leiden tot (een) aanpassing(en) van deze zienswijze, dan laten we u dit voor 22 oktober weten.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Buren,

de secretaris,	de burgemeester,
{{esl:signer1:Capture:size(150,40)}}	{{esl:signer2:Capture:size(150,40)}}
M. van Dalen MSc	J.P.M. Meijers